

Türk Dil Kurumu Yayınları

DEDE KORKUT

-Dresden Nüshası-
Metin, Dizin

Hazırlayan
Sadettin ÖZÇELİK

Ankara, 2016

İçindekiler

Dede Korkut/ Dresden Nüshası Tıpkıbasımı ve Çeviriyazılı Metin

Kitâb-ı Dedem Korkud 'Alâ Lisân-ı Tâ'ife-i Oğuzân • 9

0. * (Giriş)¹ (3a.1)² • 11
1. *Dirse Hân Oğlu Boğaç Hân Boyı (6b.13) • 25
2. *Salur Kazanun Evi Yağmalandığı Boy (19b.10) • 77
3. *Bay Böre Beg Oğlu Bamsı Beyrek Boyı (35a.11) • 139
4. *Kazan Beg Oğlu Oruz Begün Tutsak Olduğu Boy (63a.8) • 251
5. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul Boyı (79a.13) • 315
6. Kağı Koca Oğlu Kan Turalı Boyı (87a.5) • 347
7. *Kazılık Koca Oğlu Yegenek Boyı (102b.12) • 409
8. Basat Depegözi Öldürdüğü Boy (108b.5) • 433
9. Begil Oğlu Emrenün Boyı (119b.4) • 477
10. Öşün Koca Oğlu Segrek Boyı (128b.10) • 513
11. Salur Kazan Tutsak Olup Oğlu Oruz Çıkardığı Boy (137b.12) • 549
12. *İç Oğuza Taş Oğuz 'Âşî Olup Beyrek Öldüğü Boy (147b.7) • 589

Aktarma • 617

(Giriş) • 619

Dirse Han Oğlu Boğaç Han Boyu • 625

Salur Kazan'ın Evi Yağmalandığı Boy • 637

Bay Böre'nin Oğlu Bamsı Beyrek Boyu • 655

Kazan Beg Oğlu Oruz Beg'in Tutsak Olduğu Boy • 681

1 Yıldız (*), söz konusu bölümün Vatikan nüshasında da geçtiğini gösterir.

2 İlgili bölüm başlığının Dresden nüshasında yer aldığı sayfa ve satır numarası.

Duha Koca oğlu Deli Dumrul Boyu • 699

Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı Boyu • 707

Kazılık Koca Oğlu Yegenek Boyu • 721

Basat'ın Tepegöz'ü Öldürdüğü Boy • 727

Begil Oğlu Emren'in Boyu • 737

Öşün Koca Oğlu Segrek Boyu • 747

Salur Kazan Tutsak Olup Oğlu Oruz Çıkardığı Boy • 757

İç Oğuz'a Taş Oğuz Asi olup Beyrek Öldüğü Boy • 769

Dizin • 777

Özel Adlar Dizini • 981

Kitāb-ı Dedem Korkud

'Alā Lisān-ı Tā'ife-i Oguzān

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ • •

رسول علیہ السلام زمانہ یقین بیات برینده قورقوت انا
 دیرلر برار قوریدی اغوزک اول کشتی تام یلیجیدرینه دیرسه
 اولردی غایبدن درلوجنر سویلردی حق تعالی ائمک کوکلنه
 الهام ایدردی قورقوت انا ایتدی آخرو مانده خانلق کو
 قاییه ذکة کسنه اللرنده المیه آخرو مان اولب قیامت
 قونجه بودیدوکی عثمان نسلی دره ایشده سوریلک کیدرده
 و دخی بنجه بروکا بکوز سوز سویلردی قورقوت انا اغوز قور
 مشکلی حل ایدردی • هر نه ایش اولسه قورقوت انا ییه
 طایفه ایشلر لردی هر نه که بیورسه قبول ایدر لردی
 سوزین حریت تام ایدر لردی دده قورقوت سوزیلوش
 الله الله دینجه ایشلر ارکمز قادر تکرر ویرنجه اربا قمن
 ازلدن یان لسه قول یاشنه قضا کلر • ایل و عد ایرمجه

کمر

Drs.3a, ME2, OŞG1.1

- (1) Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ve bihi nesta'in³
- (2) Resūl 'aleyhi's-selām zemānına yakın Bayat boyından Korkut Ata
- (3) dەرler bir er⁴ kopardı. Oguzun, evvel⁵ gişi temām bilicisiydi. Ne dərise
- (4) olurıdı, gāyibden dürlü haber söyleridi. Hāk Te'āla, anuñ göñline
- (5) ilhām ederidi. Korkut Ata eyitdi: Āhir zemānda ḥānlık gerü
- (6) Kayıya dege, kimesne ellerinden almaya, āhir zemān olup kıyāmet
- (7) kopınca. Bu dedügi 'Oşmān nesli-dür. İşde sürilüp gēde yörir.
- (8) Ve dahı neçe buña benzer söz söyledi. Korkut Ata, Oguz⁶ kavminuñ
- (9) müşkilini ḥall ederidi. Her ne iş olsa Korkut Ataya
- (10) tanışmayınca⁷ işlemezleridi. Her ne ki buyursa kabūl ederleridi,
- (11) sözün tutup temām ederleridi. Dede Korkut şoylamış:
- (12) Allāh.Allāh demeyince işler oñmaz. Kādir Tanrı vermeyince er bayımaz.⁸
- (13) Ezelden yazılmasa kıl başına kazā gelmez.⁹ Ecel va'de ermeyince

3 Te'nin noktaları yazılmamıştır.

4 Söz kalıbı için bk. Drs.3a.2-3 notu.

5 Teklif için bk. Drs.3a.3 notu.

6 اغوز → اغوز Vat.58b.6, Drs.3a.3, 7a.4, 7a.13, 9a.13 vd.'ne göre okundu.

7 طانشمينجه → طانشمينجه Vat.58b.6 ve bağlama göre okundu.

8 "Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın" Kur'an, Âl-i İmrân, 3/26, (KTA).

9 "Yeryüzüne ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce o, kitapta bulunmasın; doğrusu bu Allah'a kolaydır." Kur'an, Hâdîd, 57/22, (KTA).

Drs.3b

كەسە اولمىز. اولى ادم دىولمىز چخان جان كروكلىز بىكىدە
 قرە طاغ يومرسىجە مالى اولسە يىزدىرۇ طلب ايلرىنىڭ
 ارتوغنى يىدە بلىمىز. اولشونىن سولرطاشسە دىرطولمىز تىگىرلىك
 ايلىنى تىگىرى سومىزە كوكلىن يوجە طوتىن ارده دولت اولمىز
 ياد اوغلى صاقلىقلىغى اغول اولمىز بىويسىدە سالور كىدەر
 كوردىم دىنەزە كل دىدە چىك اولمىز قرە اشك باشىدە اويان
 اورسك قاتراولمىز. قراوشە طون كىورسك قادين اولمىز
 يىپا يىپا قارلر يىسە يازە قالىمىز. يىپا غلو كو كچە چىن كوزە
 تالمىز اسكى پىنوق يىز اولمىز. قرى دىشە دوست اولمىز.
 قرە غوجە قىما يىچىمىز بىرل نىمىز. قرە بولاد اوز قىلىچى چالچى
 قىم دىنەزە ارمانى قىمىنچە آدى چىقىمىز. قزانادىن كور مىنچە
 اوكت المازە ارغل اتادىن كور مىنچە صىغىرە چاكنىز. اوغل
 اتامك يىرى دراكى كەدنىك بىرى دورە دولتلىق اغول

Drs.3b, ME3, OŞG1.18

- (1) kimse ölmez.¹⁰ Ölen âdem dirilmez, çıhan cân gerü gelmez. Bir yigidün
- (2) kara tağ yumrısınca mālî olsa yıgar dèrer taleb eyler, naşibinden
- (3) artuğın yeye bilmez. Ö[r]leşüben¹¹ şular taşsa deniz tölmez. Tekebbürlik
- (4) eyleyeni Tanrı sevmez.¹² Göñlin yüce tutan erde devlet tırmaz.¹³
- (5) Yad oğulu şaklamağıla oğul olmaz; böyüyende şalur gèder, [seni]¹⁴
- (6) gördüm dèmez. Kül depecük olmaz, [güyegü oğul olmaz].¹⁵ Kara eşek başına uyan
- (7) ursañ katır olmaz, karavaşa tön gèyürsen kadın¹⁶ olmaz.
- (8) Yapa yapa karlar yağsa yaza kalmaz, yapağılu gökçe çemen güze
- (9) kalmaz. Eski panbük böz olmaz, karı düşmen döst olmaz.
- (10) Kazağıca¹⁷ kıymayınca¹⁸ yol alınmaz. Kara polad uz¹⁹ kılıcı çalmayınca
- (11) karım dönmez. Er mālına kıymayınca adı çıkmaz.²⁰ Kız anadan görmeyince
- (12) ögüt almaz, oğul atadan görmeyince şofra çekmez. Oğul
- (13) atanuñ sirri-dür,²¹ iki gözünüñ biri-dür. Devletlü oğul [kopsa tırkeşinde tırیدür. Devletsüz oğul]²²

10 "Her ümmet için belirli bir süre vardır; vakitleri dolunca ne bir saat gecikebilir ne de öne geçebilirler." Kur'an, A'râf, 7/34, (KTA).

11 اولشوبین → اورلشوبین Tamir ve anlam için bk. Drs.3b.3 notu.

12 "Allah, kendini beğenip öğünenleri elbette sevmez" Kuran, Nisâ, 4/36; Lokmân, 31/18; Hadîd, 57/23 (KTA).

13 اولمز → طورمز Önceki okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.3b.4 notu.

14 Tamir için bk. Drs.3b.5 notu.

15 Tamir için bk. Drs.3b.6 notu.

16 Kadın ve aynı anlamdaki kelimeler için bk. Drs.3b.7 notu.

17 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

18 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.3b.10 notu.

19 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.3b.10 notu.

20 adı çık- ve mālına kay- deyimleri için bk. Drs.3b.11 notu.

21 سړي در → يتر يدر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.3b.13 notu.

22 Tamir için bk. Drs.3b.13 notu.

قوپسه ارجا غنك كوزي در او غول دخی نیلسون بیا اولب
 مال قالمسه بیا مالیدن نه فایده باشد دولت اولسه دولت
 سر شریزه الله صقلسون خانم سزید دده قور قوت
 بردخی صویلمش صرب یوردکن قاضلق اتانا مردیکت
 ینه باسز بنجه بنسه یك چالوب کسراوز قلیبی مختلر
 چالجه چالسه یك • چلابیلن یکید ارقله قیلجدر برچوماق
 یك • قوننی کلیمین قره اولر یقلسه یك آت یین آجی اوتلر
 بتمسه یك • ادم ایچن آجی صولر صین بنجه صرمسه یك •
 اتا ادینی یورتمین خویراد اوغل اتا بیلیدن انجه ایتمسه یك
 انار حنه دوش بنجه طوغمسه یك • اتا ادین یوردنزه دولتلر
 اوغل یك • یازن سون بودینده اولجه اولسه یك •
 کرچکلرک اوج اوتز اون باشینی طولدر سه یك • اون اوتز
 اون یاشکده طولسون • حوسزه یان کتر مسن • دولتکن

Drs.4a, ME4, OŞG1.30

- (1) kopsa ocağınuñ köri-dür.²³ Oğul dağı neylesün, baba ölüp
- (2) māl kalmasa. Baba mālından ne fāyide, başda devlet olmasa. Devlet-
- (3)-süz [oğul]²⁴ şerrinden Allāh şaklasun hānum sizi! Dede Korkut
- (4) bir dağı soylamış: Şarp yörügen²⁵ kazılık ata²⁶ nā-merd yigit
- (5) bine bilmez,²⁷ binince binmese yæg. Çalup keser uz kılıcı muhannatlar [çala bilmez],²⁸
- (6) çalınca çal[ma]sa²⁹ yæg. Çala bilen yigide okıla kılıcdan bir çomak
- (7) yæg. Konuğı gelmeyen kara evler³⁰ yıkılsa yæg. At yemeyen acı otlar, [bitince]³¹
- (8) bitmese yæg. Ādem içmez acı şular, şızınca şızmasa yæg.
- (9) Ata adını yöritmeyen hoyrad oğul, ata belinden enince enmese yæg;
- (10) ana rahmine düşünce toğmasa yæg. Ata adın yörیدende devletlü
- (11) oğul yæg. Yalan söz bu dünyede olınca olmasa yæg.
- (12) Gerçeklerün³² üç otuz on yaşını töldursa³³ yæg. Üç³⁴ otuz
- (13) on yaşuñuz³⁵ tolsun! Hāk size yamān getürmesün! Devletünüz

23 کوزي در → کوزي در Tamir ve ocağınuñ köri deyimi için bk. Drs.4a.1 notu.

24 Tamir için bk. Drs.4a.3 notu.

25 يوررکن → يوررکن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.4a.4 notu.

26 kazılık at ve anlamı için bk. Drs.4a.4 notu.

27 يتهيلمز → يتهيلمز Okuma şekli ve düzeltme teklifi için bk. Drs.4a.5 notu.

28 Tamir için bk. Drs.4a.5 notu.

29 چالسمه → چالسمه Tamir için bk. Drs.4a.5 notu.

30 Tamlamanın anlamı için bk. Drs.4a.7 notu.

31 Tamir için bk. Drs.4a.7 notu.

32 Anlam için bk. Drs.4a.12 notu.

33 Fiilin anlamı için bk. Drs.4a.12 notu.

34 اوج → اوج Düzeltme için bk. Drs.4a.12 notu.

35 ياشكوز → ياشكوز Vat.59a.12 ve bağlama göre okundu.

پائنده اولسون خانم هي دده قور قوت صويميش كوره
 خانم نه صويميش كندك يرك اوتلا قارن يكك بيلور.
 ككزيرلر چنلريز قولان بيلور. اير و اير و يوللر ايتن دوه بيلور
 يدي دره تخولون دلكو بيلور. دونلا كرده ان كوچدك تورغاي
 بيلور. اوغل كيمدن اولدغى انا بيلور. ارك اغزير بئني سوع
 آت بيلور. اغزير بولكرن حيمه قاتر بيلور. نه يرده صريلور وارسه
 چكه بيلور. غافل ياشك اغزيريس بئني بيلور. قويلجه قوبسن
 كرترب ايلدن ايله يكرن بكه اوزان كزان جومردين ازياكسن
 اوزان بيلور. ايلبوكونن چالوب ايدن اوزان اولسون ازيب
 كلن قضاي تكري صاوسن خانم هي دده قور قوت كند
 صويميش كوره لم خانم نه صويميش اغزاجوب اوكر
 اولسم اوستمزده تكري كوركلن تكري دوسي دين سوري
 محمد كوركلن محمدك ساغ يانده ناز قلن اويك صديق كوركلن

Drs.4b, ME5, OŞG2.12

- (1) pâyende olsun, hânım hey!
 Dede Korkut şoylamış, görelüm (2) hânım ne şoylamış:
 Gedükde³⁶ yêrûn otlakların gêyik bilür.
 (3) Kelez³⁷ yêrler çemenlerin kılan bilür.
 Ayru ayru yollar izin deve bilür.
 (4) Yedi dere қоһuların dilkü bilür.
 Dünle³⁸ kervân³⁹ göçdügin turgay (5) bilür.
 Oğul kimden olduğın ana bilür.
 Erün ağırın⁴⁰ yêyni-sin (6) at bilür.
 Ağır yükler zahmetin⁴¹ katır bilür.
 Ne yêrde⁴² şızılar⁴³ varısa (7) çeken bilür.
 Gâfil başuñ ağrısın beyni bilür.
 Kılça kopuz (8) götürüp⁴⁴ êlden êle begden bege ozan gezer;
 er cömerdin er nâkesin (9) ozan bilür.
 İleyüñ[üz]de⁴⁵ çalup eyden ozan olsun!
 Azup⁴⁶ (10) gelen kazâ[y]ı⁴⁷ Tañrı şavsun, hânım hey!
 Dede Korkut gene (11) şoylamış, görelüm hânım ne şoylamış:
 Ağız açup öger (12) olsam⁴⁸ üstümüzde Tañrı görkli.
 Tañrı dösti, dîn serveri (13) Muḥammed görkli.
 Muḥammedüñ sağ yanında namâz kılan Ebû Bekir Şıddîk görkli.

36 کندکده → کندکده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.4b.2 notu.

37 ککر → کلز Tamir için bk. Drs.4b.3 notu.

38 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

39 کردان → کروان Vat.59b.2 ve bağlama göre okundu.

40 اغزین → اغزین Vat.59b.3 ve bağlama göre okundu.

41 زحمتن → زحمتن Teklif için bk. Drs.4b.6 notu.

42 ne yêr tamlamasının anlamı ve örnekleri için bk. Drs.4b.6 notu.

43 صریلور → صریلور Vat.59b.4 ve bağlama göre okundu.

44 Fiilin anlamı için bk. Drs.4b.8 notu.

45 ایلیو کوزده → ایلیو کوزده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.4b.9 notu.

46 Fiilin anlamı için bk. Drs.4b.9 notu.

47 قضاي → قضاي Tamir bağlama göre yapıldı.

48 öger ol- fiilinin anlamı için bk. Drs.4b.11-12 notu.

آخر صبار ه باشیدر عثم کورکلی هجه سنلین دوزا و قنسه
 یس کورکلی قیلج چالری دین آجری شاه مردان علی
 کورکلی علینک اوغلری پیغیر نواله لری کر بلا یازینده
 بنزیر بلر اند شهید اولری حسنله حسین اکی قد اش
 بله کورکلی یازلب دوزلب کوکدن ایندی تکرلی علی قران
 کورکلی اول قرآنی یازدی دوزدی علما لرا و کر نجه کویدی
 بجدی عالمدر سوری عثمان ققان اوغلی کورکلی ابحی
 یر ه یا پلو بدر تکرلی اوی مکه کورکلی اول مکه یه صاغ
 وارسه اسن کلسه صدق بتون حاجی کورکلی صاغش
 کنته اینه کورکلی اینه کونی اوقیانده قطبه کورکلی قوتق
 اورب دکینده امت کورکلی مناره ده باکلینده تکی کورکلی
 دیزنه باصوب او تدرنه حزل کورکلی دولندن اغارسه بیا
 کورکلی اغ سوزین طوید امرزسه انا کورکلی ینا شوب

Drs.5a, ME6, OŞG2.26

(1) Āhir şıpara başıdur, ‘Amme görkli.

Hece-sinleyin düz okımsa (2) Yāsīn görkli.

Kılıç çaldı dīn açdı,⁴⁹ Şāh-ı merdān ‘Alī (3) görkli.

‘Alīnūḡ oğulları, Pēgamber⁵⁰ nevādeleri⁵¹

Kerbelā Yazısında (4) Yezidiler elinde şehīd oldı;

Ḥasanıla Ḥüseyyin iki kardaş (5) bile görkli.

Yazılup düzilüp gökden endi, Taḡrı ‘ilmi Ḳur’ān (6) görkli.

Oı Ḳur’ānı yazdı düzdi, ‘ulemālar öğrenince güydi (7) baḡdı,⁵²

‘ālimler serveri ‘Oşmān ‘Affān oğlu görkli.

Alcaḡ (8) yerde yapılpdur Taḡrı ēvi Mekke görkli.

Oı Mekkeye saḡ (9) varsa esen gelse şıdḡı bütün ḡācī görkli.

Saḡış (10) güninde eyne⁵³ görkli.

Eyne günü okı[n]anda⁵⁴ ḡutbe görkli.

Ḳulaḡ (11) urup dinleyende ümmet görkli.

Minārede baḡlayanda faḡı⁵⁵ görkli.

(12) Dizin başup oturanda ḡelāl görkli.

Dulumından ağarsa baba (13) görkli.

Aḡ südin toya emzürse ana görkli.

Yanaşup⁵⁶

49 *dīn aç-* deyiminin anlamı için bk. Drs.5a.2 notu.

50 *ye'*nin noktaları yazılmamıştır. Teklif için bk. Drs.5a.3 notu.

51 نواله لري → نواله لري Teklif ve anlam için bk. Drs.5a.3 notu.

52 بخدي → بخدي Tamir ve teklif için bk. Tulum 2004: 199-216.

53 Açıklama için bk. Drs.5a.10 notu.

54 اوقیانده → اوقیانده Tamir bağlama göre yapıldı.

55 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.5a.11 notu.

56 Fiilin anlamı için bk. Drs.5a.13 notu.

يوله كرنه قره بغر كوركلي سوكلي خردش كوركلي بخال انه
 اوياننده دكسه كردك كوركلي اوز بنجه تنغي كوركلي اوغل
 كوركلي قوسنه بكمدي جمل عالم لري يرادن الله شكري
 كوركلي اول اوكد كم يوجده شكري دوست اولوبن مدد
 ايرسون خانم هي اوزان ايدر قري نرد ورت دلودن
 بريسي صولدن صوبدر بريسي صولدن صوبدر بريسي اولك
 طائيفدر بريسي بنجه سويلرسك بياغي در اوزنه اولك ^{هفت}
 اولدر كه يازين مباينه اوه بر قونق كلسه ارادم اوده اولسه
 اول اين يدر رايجور اغر لر عزيز لر كوزدر اول عايشه ^{طه}
 صوبي در خانم انوك بيلكري بتسون اوجا غكه بو بخلين عورت
 كلسون كلرك اولكم صولدرن صوبدر صباد بنجه
 برتره اور و طور ايل يرين برمه طقوز باز لچ ايكن
 بر كولك يوغرد كوز لر طي بنجه طقه بصره ي ايل بر كرنه

Drs.5b, ME7, OŞG3.1

- (1) yola girende kara buğur görkli.
 Sevgili kardaş görkli.
 Yaňal⁵⁷ ala, (2) év yanında dikilse gerdek görkli,
 uzunca tenefi görkli. Oğul (3) görkli.⁵⁸
 Kamusına benzemedi,
 cümle 'âlem-leri yaradan Allâh Taňrı (4) görkli.
 Ol ögdüğüm yüce Taňrı döst oluban meded (5) êrsün,
 hânım hey!
 Ozan eydür:
 Karı-lar dört dürlüdür;
 (6) birisi şolduran şopdur,⁵⁹
 birisi talduran topdur,⁶⁰
 birisi évün (7) tayağıdur,
 birisi neçe söylerisen bayağı-dur.⁶¹
 Ozan [eydür]:⁶² évün tayağı
 (8) oldur ki yazıdan yabandan éve bir [udlu]⁶³ konuk gelse, er âdem évde
 olmasa,
 (9) ol anı yedürür içürür, ağırlar, 'azizler, gönderür. Ol 'Âyişe Fâtıma
 (10) şoyı-dur. Hânım, anuň bebekleri bitsün, ocağuna buncılayın 'avrat
 (11) gelsün! Geldük ol[-]kim şolduran şopdur:⁶⁴ Şabadanca⁶⁵
 (12) yerinden örü turur, elin yüzün yumadın tokuz bazlammac ilen⁶⁶
 (13) bir külek yoğurd gözler,⁶⁷ toynca tıka başa yer, elin bögrine

57 Anlam teklifi için bk. Drs.5b.1 notu.

58 *Soylamada* sıralama yanlışlığı izlenimi için bk. Drs.5a.12-5b.3 notu.

59 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

60 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

61 Kelimenin yazımı ve yapısı için bk. Drs.5b.7, 6b.4 notu.

62 Tamir yukarıdaki 5. satır ve bağlama göre yapıldı.

63 Tamir için bk. Drs.5b.8 notu.

64 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

65 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.5b.11, 6a.9 notu.

66 ايلن → ايكن Vat.59b.12, Drs.37b.3, 47a.1 ve bağlama göre okundu.

67 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.5b.13 notu.

Drs.6a

اوردر • ایدر بو اوی خراب اولسی اوره وارلدن برو
 دخی قرنم طوبیدی • بوزم کلیدی ایاغم بشق بوزم
 یشق کورمردی دبراه نولیدی بو اولیدی برینه دخی
 واریدم ارمارمده یخشی اویار اولیدی دبره انوک کبی
 نك خانم بیکاری بتسون اوجا غک برنجلیس عورت کلمسون
 کلدیه اول کم طولدرن طویدر دبدنجه یریزنه اوردر
 طوردی الین یوزین بومده اویانک اول اوجندن
 بو اوجنه اول اوجنه چارپشدردی • قو قو قو قو قو
 دکدی اویله دجنه کزدی اویله دن صکره اونه کدی
 کوردیکم او غزی کوپک یکه طانه اونی بربرینه قاتمش
 تاوق کومینه صغر طانه دوش قوشلرینه چاغردک
 یترزکجه نیدد اوروین جان قن چان پشا اینه ملک
 قولو ملک اولکه قیکه کتمشدم تیا جق یرم کته بو خراب

اولسی

Drs.6a, ME8, OŞG3.14

- (1) urur, eydür: Bu evi harāb olası⁶⁸ ere varaldan berü
- (2) daħı ҡarnum җoymadı, yüzüm gülmedi; ayağum paşmak, yüzüm
- (3) yaşmak görmedi dēr. Ah nolaydı bu öleydi, birine daħı
- (4) varaydum; umarumdan yaħşı uyar⁶⁹ olaydı! dēr. Anuñ gibi-
- (5)-nüñ hānum, bebekleri bitmesün; ocağınca buncılayın ‘avrat gelmesün!
- (6) Geldük ol kim җolduran җopdur: ⁷⁰ Depidinçe⁷¹ yerinden örü
- (7) җurdı. Elin yüzin yumadın obanuñ ol ucından
- (8) bu ucına, [bu ucından]⁷² ol ucına җarpışdurdı; ҡov ҡovladı, diñ
- (9) diñledi, öyledence⁷³ gezdi. Öyleden şonra evine geldi.
- (10) Gördi[-]kim uğrı köpek yige җana evini birbirine ҡatmış,
- (11) tavuқ kümesine, şıǵır җamına dönmiş; ҡonşılarna⁷⁴ җağırur ki:
- (12) Ғız Zeliha, Zübeyde, Ürüveyde, Cān Ғız, Cān Paşa, Ayne Melek,
- (13) Ғutlu Melek! Ölmege yitmege ցetmemişidüm,⁷⁵ yatacaқ yerüm ցene bu harāb

68 -(y)Asl ekinin Dede Korkut'taki kullanılışı için bk. Drs.6a.1 notu.

69 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6a.4 notu.

70 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

71 ديدنچه → ديدنچه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6a.6 notu.

72 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.6a.8 notu.

73 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.5b.11, 6a.9 notu.

74 Hem *n* hem de *ñ* ünsüzü ile yazılan örnekler için bk. Giriş bölümü.

75 *Fıl-mAK+A + Fıl* yapısının sağladığı anlam için bk. Drs.6a.13 notu.

اولسیدی ترییدی بنم اومه برحظه بقایدکز توکشی حتی
 تکریدی حتی دیوسویله بونک کی نلک خانم بیکری بمسوی
 اوجا غلکه بونک کی عورت کلمسونه کلدک اولکم
 بجه سويلرسک بیای غی دن اوتد یازیده یابانزد
 براود لوقون کلسه ارادم اوده اولسه اکادیسه که طور
 ایلک کتوریده لم بوده یسوی دیسه بتمش اتکول بقای اولن
 یلک کرک در عورت ایدر نیلیایم بویقلا جق اوده اون یوقه
 الکل بق دوه دکومند کلدی دیر نه کلورسه بنم صغرمه
 کلسون دیوالیه کوتنه اودر یونن آکار و صفرین ارنه
 دوتدور بیک سويلرسک برسی قومین ارك سوزی توکغنه
 قومینه اولدیح بنمبرک اشکی اصلي داندن دخی سزی
 خانم الله صقلسونه اوجا غلکه بونجلی عورت کلمسونه
 درسه خان اوغلی بجاج جان بونی بیان ایدر

Drs.6b, ME9, OŞG3.26

- (1) olasıydı. Nolaydı benüm evüme bir lahza bakaydunuz; konuşı hakkı
- (2) Tanrı bakkı deyü söyler. Bunun gibi-nün⁷⁶ hānum, bebekleri bitmesün,
- (3) ocağınza bunun gibi ‘avrat gelmesün! Geldük ol[-]kim
- (4) nece söylerisen bayagı-dur.⁷⁷ Evine⁷⁸ yazıdan yabandan
- (5) bir udlu⁷⁹ konuk gelse, er ādem evde olsa, aña dese ki: Tur,
- (6) etmek getir, yeyelüm; bu da yesün dese bişmiş etmegün bakası⁸⁰ olmaz,
- (7) yemek gerekdür. ‘Avrat eydür: Neyleyeyim, bu yıkılacak evde un yok,
- (8) elek y[o]k;⁸¹ deve degirmenden⁸² gelmedi der. Ne getirise benüm sağruma
- (9) gelsün deyü elin götine urur; yönin anaru,⁸³ sağrısın erine
- (10) dönderür. Biş söylerisen birisini tuymaz,⁸⁴ erün sözini kulağına
- (11) koymaz.⁸⁵ Ol, Nüh pēğamberün⁸⁶ eşegi aşı-dur. Andan dağı sizi
- (12) hānum, Allāh şaklasun; ocağınza buncılayın ‘avrat gelmesün!
- (13) Dirse Hān Oğlu Boğaç Hān⁸⁷ Bo[yı]nı⁸⁸ Beyān Eder

76 *Bunun gibi* deyiminin anlamı ile ilgili olarak bk. Drs.6b.2 notu.

77 Kelimenin yazımı ve yapısı ile ilgili yorum için bk. Drs.5b.7, 6b.4 notu.

78 *اوتنه* → *اونه* Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6b.4 notu.

79 Kelimenin anlamı için bk. Drs.6b.5 notu.

80 Fiilin anlamı için bk. Drs.6b.6 notu.

81 *يق* → *يوق* Vat.60a.10 ve bağlama göre okundu.

82 *دكرمنندن* → *دكرمنندن* Vat.60a.10-11 ve bağlama göre okundu.

83 Kelimenin anlamı için bk. Drs.6b.9 notu.

84 *طويمز* → *فويمز* Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6b.10 notu.

85 *Sözi kulağına koy-* deyimini için bk. Drs.6b.10 notu.

86 *Ye*’nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

87 *جان* → *خان* Vat.60a.13, Drs.17b.7 ve bağlama göre okundu.

88 *بولني* → *بوييني* Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.7a

خانم هي بركون قام غان اوغلي جان بايند يرزن طور شد
 شاب كونلكي بير يوزنه دكور مشدي الاجسواني كول
 يرزنه اشامشي پلك يرد ابلك خالجه سي دشمندي
 خانلرخاني خان بايند وييله بركره صوي ايدباغوز
 بكارين قونقلدي كنه طوي ابدب آتد اينردن دوه دن
 بغوه قيوندن قوج قرد مشدي بريره آغ اوتاغ بريره
 قذيل اوتاغ بريره قره اوتاغ قورد مشدي كموله كه
 اوغلي قزي يوق قره اوتاغه قوندرل قره كچه التنه
 دوشك قره قيون يحنسندن اوكنه كتورك يرسه يسونه
 يرسه طور سون كستون ديمشي اوغلي اولاني آغ
 اوتاغه قيزي اولاني قزل اوتاغه قوندرل اوغلي
 قزي اولميا في الله تعالي قرعايدد بزدجي قارغوز
 بللويلسون ديش ابدي اغوز بكاري بريره كلوت يفتاق

آرغنه

Drs.7a, ME10, OŞG6.2

- (1) Hānum hey! Bir gün Kamğan Oğlu Hān⁸⁹ Bayındır yerinden tırışmışdı.
- (2) Şāmī günlügi yer yüzine dikdürmişidi. Ala sayvānı gök
- (3) yüzine esenmişidi.⁹⁰ Biñ yerde ipek halıcası döşenmişidi.
- (4) Hānlar hānı Hān Bayındır yılda bir kerre toy édüp Oğuz
- (5) beglerin konuklarıdı. Gēne toy édüp atdan aygır,⁹¹ deveden
- (6) buğra, koyundan çoç kırdurmuşıdı. Bir yere ağ otağ, bir yere
- (7) kızıl otağ, bir yere kara otağ kırdurmuşıdı. Kimün ki
- (8) oğlu kızı yok; kara otağa konduruj, kara kêçe altına
- (9) döşen, kara koyun yahnisından öñine getüruj. Yērise yēsün,
- (10) yēmēzise tursun gētsün dēmişidi. Oğlu olanı⁹² ağ
- (11) otağa, kızı olanı kızıl otağa konduruj. Oğlu
- (12) kızı olmayanı Allāh te ‘āla kargayupdur; biz dañı kargaruz,
- (13) bellü bilsün dēmiş idi. Oğuz begleri [bir] birin⁹³ gelüp yıñnağ

89 جان → خان Vat.60b.1; Drs.7a.4, 35a.12, 36a.6, 102b.13, 119b.5, 120a.4'e göre okundu.

90 اشامشدى → اسانمشدى Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

91 آيغردن → آيغر Vat.60b.3 ve bağlama göre okundu.

92 Ol- fiilinin anlamı için bk. Drs.7a.10 notu.

93 Tamir için bk. Drs.7a.13 notu.

Drs.7b

اولغه باشلدي • مگرديرسه خان ديرلردي بربكوك اوغلي
 قزي يوغدي صويلعش كوره لم خانم نه صويلعش صلقوم
 صلقوم طاك يئلري اسد كنده صتللو بوز آج تورغاي سیر
 ا د ق د صقاي اوزن تات اري بکلد ق د بد ق ي آقلا سيني
 كورب عقرا د ق ا قاي قرا لي سچان چاغده كوكسي كوزل قيه
 طا غره كونه د كنده بك يكتلر جلا سئلر بير نه يتولن چاغده
 الارصاح درسه خان قلقوبچي يرزن اور و طوب قق بکيدن
 بويته الوب يآيند خانك صحتنه كلوردي • بايذر خانك
 يكتلري درسه خاني قرشلرله كتورب قره او مانه قوندرلن
 قره كچه التنه دوشدلر قره قترن يحنسندن اوكنه كوردلن
 بايند خانلر بيرق يريك در خانم ديدلر درسه خان
 ايند بايند خاننم نه اكسكلكم توردي قياچدني كوردني
 صفرام دني كوردني يندله الحق كشيلى اغ او مانه قزل

Drs.7b, ME11, OSG6.14

- (1) olmağa başladı. Meger Dirse Hân dërleridi bir begün oğlu
- (2) kıızı yoğıdı. Şoylamış, görelüm hânım ne şoylamış:
- Şalkum (3) şalkum tañ yèlleri esdüginde,
 şakallu bozac turgay sayr-(4)-adukda,
 bedevî atlar issini (5) görüp 'okradukda,
 şakalı uzun tat eri bağladukda,
 aklı qaralı seçilen⁹⁴ çağda,
 [kalın Oguzun gelini kıızı bezenen çağda,]⁹⁵
 gögsi gözel kaba (6) tağlara gün degende,
 beg yigitler cılasunlar birbirine kuyulan çağda
- (7) ala⁹⁶ şabâh Dirse Hân kalkubanı yerinden örü turup, kırk yigidin
- (8) boyına alup Bayındır Hânun şöhetine gelüridi. Bayındır Hânun
- (9) yigitleri, Dirse Hânı qarşuladılar; getürüp kara otağa kondurdılar,
- (10) kara kêçe altına döşediler, kara koyun yahnisından öñine getürdiler.
- (11) Bayındır Hândan buyruk böyledür hânım! dëdiler. Dirse Hân
- (12) eydür: Bayındır Hân benüm ne eksüklüğüm gördi? Kılıcumdan mı gördi,
- (13) sofram-dan mı gördi? Benden alcağ⁹⁷ gişileri ağ otağa, kızıl

94 سچیلان → سچان Drs.12b.7, Vat.63b.3 ve bağlama göre okundu.

95 Tamir ve 3. 4. satırların yer değıştirmesi konusu için bk. Drs.7b.3-6 notu.

96 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

97 Kelimenin anlamı için bk. Drs.7b.13 notu.

اوتاغ قوندردي بنم صوجم نه اولديکم قره اوتاغ قوندردي
 دیدي • ایتدیله خانم بوکن بایندرخانن بوبرق شوميله
 درکیم اوغلی قزی اولیانی تکرې تعالی قرغاییدو بزدجی
 قارغوز دیشد ردیدیلر • درسه خان یرنل اور ووردی
 ایدر قانقوبی بیکلرم یر وکزدن اور وورک بوقرایب بکا
 یابندن دریاخانن دزدی درسه خان اونه کلدی •
 چاغرب خانننه صویلر • کورلم خانم نه صویلر • صویلر
 ایدر بر وکل کل باشم بجنی اوم تختی • اودن جقوب یوزیند
 سلوی بویلم • طپوغند صارشند قره صاچلم قورلو
 یایه بکزر چاتم قاشلم قوشه بادم صغین طار اغزلر • کور
 الماسنه بکزن آل بکالم قاورنم • ویر • کم دولکم کور مسین
 نلر اولدی • قانقوبی خان بایندریندن طورمش بریس •
 اغ اوتاغ بریر • قزیل اوتاغ بریر • قره اوتاغ دکر مش

Drs.8a, ME12, OŞG5.1

- (1) otağa kondurdı; benüm şuçum ne oldı[-]kim kara otağa kondurdı?
- (2) dēdi. Eyitdiler: Hānum, bugün Bayındır Hāndan buyruk şöyle-
- (3)-dür kim: Oğlu kıızı olmayanı Tañrı Te‘āla kargayupdur; biz dañı
- (4) kargaruz, dēmişdür dēdiler. Dirse Hān yerinden örü tırdı,
- (5) eydür: Kalkubanı yigitlerüm yerünüzden örü tıruñ. Bu karayıp baña
- (6) ya benden-dür ya hatundan-dur dēdi. Dirse Hān evine geldi
- (7) çağırup hatumına soylar, görelüm hānum ne soylar. Soylama,
- (8) eydür:

Berü gelgil başum bañtı, evüm tañtı!⁹⁸

evden çıkup yöriyende (9) selvi boylum,

topuğında şarmaşanda kara saçlum,

kırlu (10) yaya beñzer çatma kaşlum,

koşa badem şıgmayan tar ağızlum,

güz (11) almasına beñzer al yañaqlum,

kadunum,⁹⁹ diregüm,¹⁰⁰ dölegüm!¹⁰¹

Görür misin

(12) neler oldı? Kalkubanı Hān Bayındır yerinden tırmış. Bir yere

(13) ağı otağı, bir yere kızıl otağı, bir yere kara otağı dikdürmüş.

98 Berü gelgil başum bañtı, evüm tañtı! → تحتی Vat.61a.3; Drs. 11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1 vd.'ne göre okundu.

99 Kadunum → قادنوم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8a.11 notu.

100 Dölegüm → ديره كم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8a.11 notu.

101 Dikdürmüş → دكدردم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8a.11 notu.

او غلّري اغ اوتاغه قزلي قزل اوتاغه اوغلي قزي
 اوليا في قزه اوتاغه قوندركه قزه كچه السنه دوشك قزه قون
 يحسنده او كنه كتورك يرسه يسوه يرسه طورسون
 كتسون. انوك كم اوغلي قزي اوليه تكري تعالي ايف
 قرغايبدوز بزدخي قان غرزديش. كالوبني قزولا ديلر
 قزه اوتاغه قوندرديلره قزه كچه التومه دوشديلو قزه قون
 يحني سندن او كمه كتورديلره. اوغلي قزي اوليا في تكري
 تعالي قرغايبدوز بزدخي قارغزر بللر بللر ديويلو سندن
 دريندي ده تكري تعالي بزه بر بمان اوغل و يرمند نوز
 دبدي صويلدي صويله ايدر خان قزي يرمده طوراني
 يتاكله بوغزكون طوراني قبا ارچم السنه صلايحي قزه بولات
 اوز قياچم التومه آلايني. اوز كودكون باشكي كسيني جان
 طلس بكا بلدريني. الحجه تانك يريوزينه دوكه يني خان

Drs.8b, ME13, OŞG5.19

- (1) Oğulluyı¹⁰² ağ otağa, kızlu[yı]¹⁰³ kızıl otağa, oğlu kızı
- (2) olmayanı kara otağa konduruñ. Kara kêçe altına döseñ, kara koyun
- (3) yañnısından öñine getürñ. Yêrse yêsün, yemezse tursun
- (4) gêtsün. Anuñ kim oğlu kızı olmaya Tañrı Te‘āla anı
- (5) kargayupdur; biz dañı kargaruz,¹⁰⁴ dêmiş. Gelübeni karşıladılar,
- (6) kara otağa kondurdılar, kara kêçe altuma dösediler, kara koyun
- (7) yañnı-sından öñüme getürdiler. Oğlu kızı olmayanı Tañrı
- (8) Te‘āla kargayupdur, biz dañı kargaruz,¹⁰⁵ bellü bilgil, dödiler.

Senden mi-(9)-dür benden mi-dür;

Tañrı Te‘āla bize bir batman¹⁰⁶ oğul vêrmez, nedendür?

(10) dèdi. Şoyladı, şoylama, eydür:

Hān kızı yêrümnden turayın mı?

(11) Yakañıla boğazuñdan tutubanı¹⁰⁷

kaba ökçem altına şalayın mı?

Kara polat¹⁰⁸ (12) uz kılıcum elüme alayın mı?

Öz gevdenñden başuñı keseyin mi?

Cān (13) tatlusın saña¹⁰⁹ bildüreyin mi?¹¹⁰

Alca kanuñ yêr yüzine dökeyin mi?

Hān

102 اوغللوي → اوغللوي Vat.61a.6 ve bağlama göre okundu.

103 قزلوي → قزلوي Tamir Vat.61a.6 ve bağlama göre yapıldı.

104 قارغز → قارغز Drs.7a.12, 8a.4 ve bağlama göre okundu.

105 قارغز → قارغز Drs.7a.12, 8a.4 ve bağlama göre okundu.

106 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8b.9, 9a.10 notu.

107 Deyimin anlamı için bk. Drs.8b.11 notu.

108 پولات → پولات Vat.61a.12; Drs.17b.3, 19b.6, 26b.1, 33b.10, 35a.4 vd.’ne göre okundu.

109 سکا → سکا Vat.61a.12 ve bağlama göre okundu.

110 cān tatlusın bildür- dëyimi için bk. Drs.8b.12-13 notu.

Drs.9a

و قزې سېبي نه دزدېكل مگاه. تي نصيب ايدن رم شمدي سكا
 ديدري درسه خانك خانوتي صوميلمشن كور. لم نه صوميلمشن
 و ايدره اي درسه خان بكا نصيب ايمه اتجنج اچي سوزلن
 و سويلمه. برگدن اړو طور غل. لكه چادر ك یر بونينه
 د كدركله. ان دن ايعردن دوه دن بفر ايقوننن قزج اولدركله
 ايج اغوزك طاش او غوزك بكارين استو كه بغناق انكل
 آج كورسك طير غل. يا البته كورسك طونا غل پورچلوي
 پورچندن نور تر غل. دېده كچي آت ينج كول كچي قز صاغ دز
 اولي صوي ايله حاجت دله. اولاكم براغزي دعا لي نك
 الغشيله تكري بزه بر بتمان عيال وير. ديري. ديره
 خان دشې اهلنك سوز يله اولو طوي ايلدي حاجت
 ديلدي. ان دن ايعردن دوه دن بوغزو يتوننن قزج قز دز
 ايج اغون طاش اغون بكارين او ستنه بغناق ائدي. آج

Drs.9a, ME14, OŞG5.36

- (1)¹¹¹ kıızı, sebebi nedür? Dêgil maņa,
 kıatı kaçab êderem şimdi şaņa!
 (2) dëdi. Dirse Hānuñ hatunı şoylamış, görelüm ne şoylamış, (3) eydür:
 Hāy Dirse Hān, baņa kaçab êtme,
 incinüp¹¹² acı sözler (4) söyleme.
 Yêründen örü turgıl,
 ala çadırıñ yêr yüzine (5) dikdürgil,
 atdan aygır,¹¹³ deveden buğra, koyundan çoç öldürgil,¹¹⁴
 (6) İç Oguzıñ, Taş Oguzıñ beglerin üstüne yığnaç êtgil.
 (7) Aç görseñ toyurgıl,
 yalıncaç görseñ tonatgıl,
 borclu[y]ı¹¹⁵ (8) borcından kırtargıl.
 Depe gibi et yığ,
 göl gibi kıımız şağ-dur;
 (9) ulı toy êyle, hācet dile.¹¹⁶
 Ola kim bir ağzı du‘ālı-nuñ (10) alkışıyla Tanrı bize
 bir batman¹¹⁷ ‘ayāl vêre, dëdi. Dirse
 (11) Hān dañı¹¹⁸ ehlinüñ söziyle ulu toy eyledi, hācet
 (12) diledi. Atdan aygır,¹¹⁹ deveden buğra, koyundan çoç kırdurdı.
 (13) İç Oguz, Taş Oguz beglerin üstüne yığnaç êtdi. Ac

111 1. 3 ve 4. satırların başında birer *vav*, 2. satırın başında bir *dal* fazladan yazılmıştır.

112 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.9a.3 notu.

113 ایگردن → ایغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

114 Fiilin anlamı ile ilgili yorum için bk. Drs.9a.5, 83b.5 notu.

115 بوجلوی → بوجلویی Tamir Vat.61b.5 ve bağlama göre yapıldı.

116 *hācet dile*- deyiminin anlamları için bk. Drs.9a.9 notu.

117 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8b.9, 9a.10 notu.

118 دشې → دشې Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.9a.11 notu.

119 ایگردن → ایغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

کورسه طیردی • بالک کورسه طونا تدیج بورجلوی بوخند
 قورتردی • دیدکی ات یغدی • کولکبی قمرصا غردی •
 الکتوردیلر حاجت دبلدیله براغزی دعا علی نلک القیل
 الله تعالی برعیال ویردی • خاتونی حامله اولدی • برینجه
 مدت دن صکره براغلان طوغردی • اوغلا بخوغنی دایله
 ویردی صغتری ات ایماغنی کولک اوزان دلی جولا اولور
 ایگولوا اولوره قترغالی برپور اوغلان اون بش یا شنه
 کردی • اوغلانک یا باسی بایندره خانک اوردسته قوشدی
 مکرخانم یانی درخانوک بربرغاسی واردی • برداجی بغراسی
 واردی اول بوغاقی طاشنه بریتزاورسه اون کبی اوکوردی
 بر بایزین برکوزین بوغابله بوغرای صراشد درلردی • بایندر
 خان قال اغوز بکربله تاشابه یا قردی • تنج ایدردی •
 مکرسلطان کتبیانین بوغایی سرا بدن چتره لواوج کشتی صاغ

Drs.9b, ME15, OŞG6.14

- (1) görse toyurdi, yalıñ görse tonatdı, borclu[y]¹²⁰ borcından
- (2) kırtardı. Depe gibi et yıǵdı, göl gibi kıımız şaǵdurdı.
- (3) El götürdiler, hācet dilediler. Bir aǵzı du‘ālı-nuñ alkışırıyla
- (4) Allāh Te‘āla bir ‘ayāl vèrdi. Hātunı hāmile oldı, bir nēçe
- (5) müddet-den sonra bir oǵlan toǵurdı. Oǵlancuǵını dāyelere
- (6) vèrdi, şaqlatdı. At ayaǵı külük, ozan dili çevük olur.
- (7) Eyegülü ulalur, kapurǵalı böyür. Oǵlan on bēş yaşına
- (8) girdi oǵlanuñ babası Bayındır Hānuñ ordusına qarışdı.
- (9) Meger hānum, Bayındır¹²¹ Hānuñ bir boǵası varıdı, bir daǵı buǵrası
- (10) varıdı. Ol boǵa kıatı taşa boynuz ursa un gibi öǵdütiridi.
- (11) Bir yazın, bir güzin boǵayıla buǵra[y]¹²² şavaşdururlandı. Bayındır
- (12) Hān kıalın¹²³ Oǵuz begleriyle temāşāya baķarıdı, teferrüc éderidi.
- (13) Meger şultānum, gene yazın boǵayı saraydan çıkardılar. Üç ğişi şaǵ

120 یورجلوی → بورجلوي Tamir Vat.61b.5 ve bağlama göre yapıldı.

121 بایندر → یانی در Drs.9b.8, Vat.61b.10 ve bağlama göre okundu.

122 بوغرای → بوغرایي Tamir Vat.61b.11 ve bağlama göre yapıldı.

123 Anlam için bk. Drs.9b.12 notu.

Drs.10a

ياننن اوج کشي صول يانننن دمور ز بجنرله بناي طومشلر
 دي کلوب ميدان اورتاسنده قتورديرديلر مکر سلطانم در
 خانك ارغلنجني اوج دجني اوردی اوشاغي ميدانن اشوق
 اوينرلردی . بو غايي قتورديرديلر ارغلنجقلر قاج ديديلر
 اول اوج اوغلان قاجدي . درسه خانك ارغلنجني قجدي
 اغ سيدانك اورتاسنده باقدي طوردی . بقاجني اوغلان
 سوردي کلدی . دلوي که ارغلاني هلاک تليدي اوغلان
 بومرغيله بنانك الن قيا طوب چالدي بفاکوت کون
 کدی . بنا اوغلان سوردي کروکلدي . اوغلان ينه بنانك
 الن بومرغيله قاج اوردی اوغلان بوتانله بنانك الن
 بومرغيني چيلا دی . سوردي ميدانك باشنه چقردي
 بقابلر اوغلان برحله چکشدلر . اكي طالوسنک اوسته
 بنانك طوردی نه اوغلان يکزنه بو غايکنز اوغلان مکر ايلدي

Drs.10a, ME16, OŞG6.27

- (1) yanından, üç gişi şol yanından demür zencirile boğayı tutmuşları-
- (2) -dı; gelüp meydān ortasında koyu vërdiler. Meger şultānum, Dirse
- (3) Hānuñ oğlancuğı, üç dahı ordı uşağı meydānda aşuk
- (4) oynarlarıdı. Boğayı koyu vërdiler, oğlancuklara: Kaç! dëdiler.
- (5) Ol üç oğlan kaçdı, Dirse Hānuñ oğlancuğı kaçmadı,
- (6) ağ meydānuñ ortasında bakdı tırdı. Boğa dahı oğlana
- (7) sürdi geldi, diledi ki oğlanı helāk kılaydı.¹²⁴ Oğlan
- (8) yumruğıyla boğanuñ alnına kıya tutup çaldı.¹²⁵ Boğa götin götin
- (9) gëtdi. Boğa oğlana sürdi gerü geldi. Oğlan yine boğanuñ
- (10) alnına yumruğıyla katı urdı. Oğlan bu katla boğanuñ alnına
- (11) yumruğını tıyadı, sürdi meydānuñ başına çıkardı.¹²⁶
- (12) Boğayla oğlan bir hamle çekişdiler; iki talusunıñ üstine
- (13) boğanuñ [köpük] tırdı.¹²⁷ Ne oğlan yëner ne boğa yëner. Oğlan fikr
eyledi,

124 Kelime üzerinde fazladan bir nokta yazılmıştır.

125 Deyimin anlamı için bk. Drs.10a.8 notu.

126 Fiilin anlamı için bk. Drs.10a.11 notu.

127 Tamir ve anlam için bk. Drs.10a.13 notu.

Drs.10b

ایدر بر طامه دَرِك اور زلوه اول طامه طابق اولوره بن
 برنك آلتنه بنه طابق اولور بن طودر بن دیری • اوغلان
 بوغانك آلتنه بوغرغی کیدردی • بولندن صا و لری
 بفا آیاغ اوستنه طوره مری دوشدی دبه سنك اوستنه
 یقلدی • اوغلان بجاغنه ال اوردی بغانك باشنی کسری
 اغوز بکری کلب اوغلان • اوستنه یغناق اولدیلس •
 عسین دیریلر • ددم قورقوت کلسون • بو اوغلان آد قوش
 یلدی سجنه الوب باباسینه وارسون • باباسندن اوغلان بکلك
 استسون • تحت ال ویرسون • دیریلر چاغردیلر • ددم قورقوت
 کلور اولدی • اوغلان الوب باباسینه واردی • دده قورقوت
 اوغلانك باباسینه صریلمش کوره • لم خاتم نه صوبلمش
 ایدر هی درسده خان اوغلان بکلك ویرکل تحت ویرکل
 آردنلی ذره • بوینی اوزن بدوی آت ویرکل بینر اولسون •

Drs.10b, ME17, OŞG7.14

- (1) eydür: Bir t̃ama direk ururlar, ol t̃ama t̃ayağ olur. Ben
- (2) bunun alınına neye t̃ayağ¹²⁸ olurın t̃ururın? d̃edi. Oğlan
- (3) boğanuñ alınından yumruğın g̃ederdi, yolından şavıldı.
- (4) Boğa ayağ üstine t̃uramadı d̃üşdi, depesinuñ üstine
- (5) yıkıldı. Oğlan bıçağına¹²⁹ el urdı, boğanuñ başını kesdi.
- (6) Oğuz begleri gelüp oğlan üstine yığnağ oldılar,
- (7) tahşin d̃ediler. Dedem Korkut gelsün, bu oğlana ad koşun,
- (8) bilesince alup babasına varsun, babasından oğlana beglik
- (9) istesün, taht¹³⁰ al[ı]¹³¹ ṽersün d̃ediler. Çağırdılar, Dedem Korkut
- (10) gelür oldu, oğlanı alup babasına vardı. Dede Korkut
- (11) oğlanuñ babasına şoylamış, g̃örelüm h̃anum ne şoylamış,
- (12) eydür:

Hey Dirse H̃an!

Beglik ṽergil, taht¹³² ṽergil [bu]¹³³ oğlana¹³⁴ (13) erdemli-dür.

Boynı uzun bedevî at ṽergil, [bu oğlana]¹³⁵

binid¹³⁶ olsun,

128 طابق → طابق Vat.62a.9 ve bağlama göre okundu.

129 بجاغنه → بجاغنه Vat.62a.10, Drs.76b.6, 93a.13'e göre okundu.

130 تحت → تحت Vat.62b.7, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1 vd.'ne göre okundu.

131 الی → ال Tamir bağlama göre yapıldı.

132 تحت → تحت Vat.62b.7, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1 vd.'ne göre okundu.

133 Tamir için bk. Drs.10b.12, 13 notu.

134 Dirse h̃an'dan sonra yazılmış olup aşağıdaki dizelere göre yeri burası olmalıdır.

135 Tamir için bk. Drs.10b.12, 13 notu.

136 بیند → بینر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.10b.13 notu.

هنري دره اغايدلده تومن قيتون و بركل بواوغلان شيشليك
 اولسونه اردملي دوزه قيتانلده فيزل دوه و بركل بواوغلان
 يوكلت اولسون هنري دره آلتون باشلوبان او و بركل
 بواوغلان كوكله اولسونه اردملي در چكن قوشلي جبهه
 صلن و بركل بواوغلان كبر اولسون هنري دره بايند خانك
 آغ ميد آتده بواوغلان جنك اينمش در بر بفا اولدرمش
 سنك اوغلان آدي بوغاج اولسونه آدي بى و بر دم
 ياشيني الله و ير سون ديرى درسه خان اوغلان بكلك
 ويردى بخت و يردي اوغلان عتده چغدي باباسنك
 قرق يكيده آغزا اولدي اول قرق يكت حسدا يلد يلد بربرنه
 سريدلره كلوك اوغلاني باباسنه قولدوم اولكم اولدره
 كنه بزم عزتمز حرممزا لك باباسي ياشنه خوش اولارن
 اولاد يلدلره واردى بو قرق يكيده بكرمسي برى

Drs.11a, ME18, OŞG7.16

(1) hünərli-dür.

Ağayıldan¹³⁷ tümen¹³⁸ koyun vèrgil,

bu oğlana şişlik (2) olsun, erdemli-dür.

Qaytabandan¹³⁹ kızıl deve vèrgil,

bu oğlana (3) yüklet olsun, hünərli-dür.¹⁴⁰

Altun¹⁴¹ başlu ban év vèrgil,

(4) bu oğlana gölge olsun, erdemli-dür.

Çign[i]¹⁴² kuşlı cebe¹⁴³ (5) ton vèrgil,

bu oğlana geber¹⁴⁴ olsun, hünərli-dür.

Bayındır Hānuṅ (6) ağ meydānında

bu oğlan ceng étmiş-dür, bir boğa öldürmiş[-dür].¹⁴⁵

(7) Senüṅ oğluṅ adı Boğaç olsun.

Adını ben vèrdüm, (8) yaşını Allāh vèrsün, dèdi.

Dirse Hān oğlana beglik

(9) vèrdi, taht¹⁴⁶ vèrdi. Oğlan tahta çıkdı¹⁴⁷ babası¹⁴⁸

(10) kırk yigidin aymaz oldı. Ol kırk yigit hased eylediler, birbirine

(11) söylediler: Gelüṅ oğlanı babasına kovlayalım; ola kim öldüre,

(12) gene bizüm 'izzetümüz hürmetümüz anuṅ¹⁴⁹ babası yanında hoş ola, artuḳ

(13) ola, dèdiler. Vardı bu kırk yigidüṅ yigirmisi bir yaṅa,

137 Kelimenin anlamı ve yapısı için bk. Drs.11a.1 notu.

138 Tümen kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.

139 Kelimenin anlamı için bk. Drs.11a.2 notu.

140 Soylamadaki sıralama yanlışlığı için bk. Drs.18a.3-8 notu.

141 altun'un yönetim ve beylik sembolü olarak kullanılışı için bk. Drs.11a.3 notu.

142 چکن → چکني Tamir Vat.62b.4 ve bağlama göre yapıldı.

143 حيه → حیه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

144 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.5 notu.

145 اولدرمش → اولدرمشدر Tamir Vat.62b.5'te geçen öldürüpdür ve bağlama göre yapıldı.

146 تحت → نعت Vat.62b.7, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1, 91a.9, 121a.13'e göre okundu.

147 -dl ekinin zarf-fiil olarak kullanılması ve örnekleri için bk. Drs.11a.9 notu.

148 باباسنک → باباسي Teklif ve cümlelerin anlamı için bk. Drs.11a.9 notu.

149 انوک → الوک Bağlama göre okundu.

يكرسي دخی بریکا اولدي. اول يكرسي واردي درسه خان
 بوخري كتوردي ايدو كورمسي درسه خان مارا اولدي
 يارمسون يارچمسون سنك اوغلك كور قوبري. ارچل قوبري
 قرق يكيون بوينه الدي. تال اغوزك اوستنه يوريش
 اندي. ميرد. كوزل قوبريسه چكوب الدي. اغ صقلان
 قوجانك اغزي سوكدی. اغ برچكله قدينك سودين طردي
 اتن طوري صولردن خبركيجه. ارقودي تيان الاطاغون
 بتراشاه خانلرخاني بايندر خيزوارة درسه خانك اوغلي
 بويله بدعتا شلمش ديلر. كز دكل دن اولدكل يك اولاي
 بايندره خان سني چاغره. سكاقي قزابليله بويله اوغل
 سنك نكه كرله بويله اوغل اولمقدن اولمق يكدو اولدركه
 دديلر درسه خان وارن كترك اولدوره يم ديري.
 بويله ديكيخ خانم اول نامرد لرك يكرمسي دخی چبته كلدي

Drs.11b, ME19, OŞG7.30

- (1) yigirmisi dahı bir yaña oldı. Evvel¹⁵⁰ yigirmisi, vardı Dirse Hāna
- (2) bu haberi getürdi, eydür: Görür misin Dirse Hān, neler oldı?
- (3) Yarımasun yarçımasun senün oğluñ kür çopdı, ercel çopdı.
- (4) Kırk yigidin boyıma aldı, kalın Oguzun üstine yörış
- (5) étđi.¹⁵¹ Ne yêrde güzel çopdıysa çeküp¹⁵² aldı, ağ şaķallu¹⁵³
- (6) kocanınuñ ağzın söğdi, ağ bürçeklü karınun sodın¹⁵⁴ tartdı.
- (7) Aķan tırı şulardan haber gêçe, arķurı¹⁵⁵ yatan ala tağdan
- (8) haber¹⁵⁶ aşı,¹⁵⁷ hānlar hānu Bayındır[a]¹⁵⁸ haber vara: Dirse Hānun oğlı
- (9) böyle bid'at işlemiş, dēyeler. Gezdüğün-den öldüğün yēg ola.
- (10) Bayındır Hān seni çağıra, saña katı kazab eyleye. Böyle oğul
- (11) senün neñe gerek? Böyle oğul olmaķdan olmamak yēgdür, öldürseñe!
- (12) dēdiler. Dirse Hān: Varun getürün, öldüreyim, dēdi.
- (13) Böyle degeç hānum, ol nā-merdlerün yigirmisi dahı çıķa geldi

150 اول → اول Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.1 notu.

151 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.4 notu.

152 Anlam için bk. Drs.11b.5 notu.

153 Dede Korkut'ta renklere yüklenen anlamlar ve *ak-kara* veya *ak-alaca mücadele*si için bk. Drs.11b.5 notu.

154 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.6 notu.

155 ارقودی → ارقوری Vat.63a.1, Drs.12a.6 vd.'ne göre okundu. Ayrıca bk. Drs.11b.7 notu.

156 خبر → تبر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.8 notu.

157 İki dizenin yer deđiştirmiş olması konusu için bk. Drs.12a.7 notu.

158 Tamir Drs.62b.4 ve 124b.1 ve bağlama göre yapıldı.

ودر قوتوانلردن خجی کتوردلر • ایدر قلقوبنی درسه خان سنک
 اوغلک برندن اور و طور دی کوکسی کوزل قبا طاغه اوه
 چقدی • سن وارا یکن او اولدی • قوش قوشلدی • اناسک
 یاننه الوب کلدی • ال شرابک ایتسندن الوبی انجیدی •
 اناسبله صحبت ایلدی • اتاسنه قصد ایلدی • سنک
 اوغلک کور قویدی ارجل قویدی • ارقوری یان ال
 طاغدن خبر کیجه • خانلرخانی یابندر خبر واره درسه
 خانک اوغلی بویله بدعت ایلمش دیدلر • سینی چاغده
 بایند و خانک قاتند سکا قزاق اوله • بویله اوغلنکه
 کولک اولدرسکه دیدلر • درسه خان ایدر وارک کتوزک
 اولدورهیم بویله اوغل مکا کر کمز دیوی • درسه خانک
 نوکر لری ایدر بن سنک اوغلکی بنجه کتور • لم • سنک
 اوغلک بزم سورمز المزم • بزم سورمز المزم • قالقوبنی ^{یک}

Drs.12a, ME20, OŞG8.8

- (1) ve bir kov¹⁵⁹ anlar dağı getürdiler, eydür: Kalkubanı, Dirse Hân, senün
- (2) oğluñ yerinden örü tırdı, gögsi güzel kaba tağa ava
- (3) çıktı. Sen var iken av avladı, kuş kuşladı. Anasınun
- (4) yanına alup geldi, al şerābuñ itisinden aldı içdi,¹⁶⁰
- (5) anasıyla şöhet eyledi,¹⁶¹ atasına kaşd eyledi. Senün
- (6) oğluñ kür kopdı, ercel kopdı. Arkıru yatan ala
- (7) tağdan haber [aşa, akan tırı şulardan haber]¹⁶² geçe, hânlar hânı Bayındır[a]¹⁶³ haber vara: Dirse
- (8) Hānuñ oğlu böyle bid‘at eylemiş, dēyeler. Seni çağırdalar,
- (9) Bayındır Hānuñ katında saña kazab ola. Böyle oğul neçe
- (10) gerek? Öldürseñe! dēdiler. Dirse Hân eydür: Varun getürün,
- (11) öldüreyim, böyle oğul maña gerekmez, dēdi. Dirse Hānuñ
- (12) nökerleri eydür: Biz senün oğluñı neçe getürelüm? Senün
- (13) oğluñ bizüm sözümüz¹⁶⁴ almaz, bizüm sözümüzile gelmez. Kalkubanı yērünğden

159 Kelimenin anlamı için bk. Drs.12a.1 notu.

160 ایچدی → ایچدی Vat.63b.8 ve bağlama göre okundu.

161 şöhet eyle- deyiminin anlamı için bk. Drs.12a.5 notu.

162 Tamir teklifi için bk. Drs.12a.7 notu.

163 Tamir Drs.62b.4 ve 124b.1 ve bağlama göre yapıldı.

164 سورمز → سورمز Vat.63a.5 ve bağlama göre okundu.

Drs.12b

اور و طور غل یکتلرک اور خشفل بویکه الفل. اوغله اوغراغل
 یانکه الوب آوه چقفل قوش اچورب آوا اولیوب. اوغلی
 اوغلیب اولدوره کورکل. اکو بویله اولدورم سگ برده رو
 دخی اولدوریمز سن بللویکل دیدلر صوملیه صلقوم صلقوم
 طاک یللی اسدکنده. صقلوبوزاج تورغای سیرادنه
 بدوی اتلر اسین کورویب عقرادنه. صقالی اوزون
 نات اری یا کلدنه اقلی قرالی سچلیس چاغده. قالی
 اغوزلر تکللی قزی بزین چاغده کوکسی کوزل قبالاغلده.
 کون دکنده. بک یکتلر جلا سنلر بربرنه یقول چاغده
 الار صباح درسه خان برنن اورو طور دی. اوغلیجوغون
 یانکه الوب قرق یکیدن بونیه صالیدی آوه چقدی. آو
 اکلیر قوش قوشلا دکر. اول قرق نامرد لیر قاجی اوغلانکه
 یانکه کلدی ایدر بابک دیدی. کیکلری قوش کتورسن.

Drs.12b, ME21, OŞG8.21

- (1) örü turgıl, yigitlerün ohşağıl, boyuna algıl, oğluña oğrağıl,
 (2) yanuna alup ava çıkğıl, kuş uçurup av avlayup oğluñı
 (3) ohlayup öldüre görgil.¹⁶⁵ Eger böyle öldürmeziseñ bir dürlü
 (4) dañı¹⁶⁶ öldürimezsın, bellü bilgil! dediler. Şoylama:

Şalkum şalkum (5) tañ yelleri esdüginde,

şakallu bozac turgay sayradukda,

(6) bedevî atlar issin görüp 'okradukda,

şakalı uzun (7) tat eri bağladukda,

aklı karalı seçilen¹⁶⁷ çağda,

kalın (8) Oğuzun gelini¹⁶⁸ kıızı bezenen çağda,

gögsi güzel kaba tağlara¹⁶⁹ (9) gün degende,

beg yigitler, cılasunlar birbirine kuyulan çağda

(10) ala¹⁷⁰ şabâh Dirse Hân yerinden örü tırdı. Oğlancuğın

(11) yanına alup kırk yigidin boyına şaldı, ava çıktı. Av

(12) a[v]ladılar,¹⁷¹ kuş kuşladılar. Ol kırk nâ-merdün bir kaç oğlanun

(13) yanına geldi, eydür: Babañ dedi: Geyikleri kovsun getürsün,

165 *fiil (-zarf fiil) +gör-* kalıbı için bk. Drs.12b.3 notu.

166 *bir dürlü (dañı)* deyiminin anlamı için bk. Drs.12b.3-4 notu.

167 سچیلن → سچیلن Vat 63b.3 ve bağlama göre okundu.

168 کلني → تکلني Vat 63b.4 ve bağlama göre okundu.

169 طاغلر ده → طاغلره Drs.7b.6'ya göre okundu.

170 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

171 اولديلر → الديلر Drs.12a.3, 12b.2, 20a.12, 65a.1 ve bağlama göre okundu.

Drs.13a

بيم او كند دېلسون. او غلگ ات سكر ديش. قلیج
 صالیش. اوق اشین کوره یم. سونا یم قوانا یم
 کوایتم دیدی دیدیلر. او غل ندره بېلسون. کیکی
 قواردی کوردی باباسنک او کنده سیکر لردی.
 بابام ات سكر دشه باقسون قوانسون اوخ اشه بتسون
 کوانسون. قلیج چالسه بتسون سونسن. اول قرق
 نامرد لرایدر لرسه خان کورد میسین او غل فی یازید
 یا یانده کیکی قوارسنک او لکه نئور. کیکه امارکن
 او قلم سنی اورر اولدر و او غلگ سنی اولدر مدین سن
 او غلگی اولدری کوزکله دیدیلر. او غلن کبکی قوارکن
 باباسنک او کندن کلوب کیدردی. درسه خات
 قور قوت سکوی قایق یاین انه الدی. اوزنکویه قانقب
 قتی چکدی. اوز آدی او غل فی اکی طالوسنک ارانسن

Drs.13a, ME22, OŞG8.36

- (1) benüm öñümde depelesün. Oğlumıñ at segirdişin, kılıç
- (2) şalışın, ok atışın göreyim, sevineyim, kıvanayım,
- (3) güveneyim, dèdi, dèdiler. Oğlandur, ne bilsün,¹⁷² gèyigi
- (4) kıvarıdı getürü[rı]dı,¹⁷³ babasınuñ öñinde siñirleridi.
- (5) Babam at segirdişüme baqsun kıvansun, oñ atışuma baqsun
- (6) güvensün, kılıç çalışuma baqsun sevinsün, [dèridi].¹⁷⁴ Ol kırk
- (7) nā-merdler¹⁷⁵ eydür: Dirse¹⁷⁶ Hān! Görür misin oğlanı; yazıda
- (8) yabanda gèyigi kıvar, senüñ öñüñe getürür. Gèyige atariken
- (9) okıla seni urur öldürür. Oğluñ seni öldürmedin sen
- (10) oğlunu öldüri görgil[-]a!¹⁷⁷ dèdiler. Oğlan gèyigi kıvariken
- (11) babasınuñ öñinden gelüp gèderidi. Dirse Hān,
- (12) kırt¹⁷⁸ siñirli kıtı yayın eline aldı. Üzengüye kılkıp
- (13) kıtı çekdi, uz atdı, oğlanı iki talasınuñ arasında

172 *Oğlandur, ne bilsün* sözünün kullanılışı için bk. Drs.13a.3 notu.

173 کتوردی → کتوردی Tamir bağlama göre yapıldı.

174 Tamir Vat.63b.9 ve bağlama göre yapıldı.

175 Sayı sıfatı ve topluluk adından sonra gelen adların çokluk eki alması ve örnekleri için bk. Drs.13a.6-7 notu.

176 لرسه → درسه Vat.63b.9 ve bağlama göre okundu.

177 کوزکله → کورکله Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.13a.10 notu. Ayrıca a! ünleminin işlevleri için bk. Drs.13a.10 notu.

178 قورت → قورت Vat.63b.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.13b

اورب چقدي یقدي. واج طوقندي الجھ قانی شور لک
 قوینی طوادی. یدوی اتنک بوینن قوجقلدی بره دند
 درسه خان استدی کم اوغلینو غنک اوسته کورلیب
 دوشیدی. اول قرق نامرد قومدی. اتنک جلاوسین
 دوندردی. اوردسنه کلور اولدی. درسه خانک
 خاتونی اوغلینو غنک الک آوی دردیو. اندن ایغزدن
 دوه دن بفرایقترندن. قوج قردردی. قنلواغوز بکری
 قویلیایم دیدی. بومرلب برندن اروطوردی. قرقچنه
 قزی بوینه الدی. درسه خانه قرشو واردی. قبق
 قالردی درسه خانک یوزنه یقدي. صاغلر صولنه
 کوز کردردی اوغلینو غنی کورمردی. قره بغزی صرصلدی
 دوم یورکی اوینادی قره قیقه کوزلری قاتی باش طوادی
 چاغرب درسه خانه صوبیلر کوره لم خانه صوبیلر برو

Drs.13b, ME23, OŞG9.11

- (1) urup çağıdı,¹⁷⁹ yıktı. Oh¹⁸⁰ tokındı, alca kanı şorladı,
- (2) koyını tıldı, bedevî atınun boynın kucakladı, yere düşdi.
- (3) Dirse Hân istedi kim oğlancuğunun üstine güvleyüp¹⁸¹
- (4) düşeyidi; ol kırk nâ-merd komadı atınun cılavısın
- (5) dönderdi ordusına gelür oldu. Dirse Hânun
- (6) hâtunı, Oğlancuğunun ilk avı-dur, dëyü atdan aygır,¹⁸²
- (7) deveden buğra, koyundan çoç kırdurdu. Kalın¹⁸³ Oğuz beglerin
- (8) toylayayım,¹⁸⁴ dëdi. Yumurlanup yerinden örü tırdı, kırk[-]ince
- (9) kıızı¹⁸⁵ boyına aldı, Dirse Hâna karşı vardı, kapak
- (10) kaldurdu, Dirse Hânun yüzine bakdı. Sağılan şolına
- (11) göz gezdürdi, oğlancuğunı¹⁸⁶ görmedi kara bağı şarşıldı,
- (12) dom¹⁸⁷ yüregi oynadı, kara kıyma¹⁸⁸ gözleri kan yaş tıldı.
- (13) Çağırup Dirse Hâna şoylar, görelüm hânun ne şoylar:

Berü

179 Fiilin anlamı için bk. Drs.13b.1 notu.

180 اوح → اوخ Bağlama göre okundu.

181 كورليب → كورليب Okuma ve anlam için bk. Drs.13b.3 notu.

182 ايغردن → ايغر Vat.64a.2 ve bağlama göre okundu.

183 قنلو → قنلن Düzeltme teklifi için bk. Drs.13b.7 notu.

184 قويليايم → تويليايم Bağlama göre okundu.

185 Anlam için bk. Drs.21a.8 notu.

186 Vat.64a.5, Drs.9b.5, 63b.11, 69b.10, 76a.6, 114a.3 ve bağlama göre okundu.

187 Okuma teklifi için bk. DKON: 90-93.

188 Kelimenin anlamı için bk. Drs.13b.12 notu.

كل كل باشم بختي . اوم تختي . خان با يامك كويكسي
 قادين انا ملك سوکسي . انا م انا م ويردي كوزاچو
 كوردكم قوكل ويرمب سودكم . ادرسه خان قالقوبني
 يرندن اوري طور دك يليسي قره قاضلق اتوك بطون
 بندك كوئسي كوزل قبا طاعه آره جفدك . اكي وار دك
 بركلورس يا ويرم قني . قره كود دنه يولدغم اغول
 قني . چقسون بزم كوز كوزم ادرسه خان يان سكر
 كسلسون . اوغلان امن سود طارم يان صذرلر .
 صرويلان صوقادين انجه تنم قالقوب شيشر . بالكون
 اغول كور فز بزم يان . قور قرو چايلره صوجو صالدم
 قره طونلي درويشلره نذرلر ويردم . اج كورم طويدم
 يالنجي كورم طوناندم . ديه كبي ات بندم . كول كبي
 قز صاغردم . ديلك ايله براغول كوجله بولدم . بالكن

Drs.14a, ME24, OŞG9.23

- (1) gelgil başum bahtı, évüm tahtı!
 Hân babamun güyegüsi,¹⁸⁹
 (2) kadın anamun sevgisi,
 atam anam vërdügi,
 göz açuban (3) gördüğüm,
 gönül vërup sevdüğüm
 A Dirse Hân!
 Kalkubanı (4) yeründen¹⁹⁰ öri tırdun,
 yelisi kara kazılık atun butun (5) bindün,¹⁹¹
 gögsi güzel kaba tağa ava çıkdun.
 İki vardun, (6) bir gelürsin, yavrim kanı?
 Karañu dün de bulduğum¹⁹² oğul (7) kanı?
 Çıksun benüm kör¹⁹³ gözüm, a Dirse Hân! yaman segrür.
 (8) Kesilsün¹⁹⁴ oğlan emen süt tamarum, yaman şızlar.
 (9) Şaru yılan şokmadın ağca tenüm, kalkup şişer.
 Yalıñuzca (10) oğul görünmez, bağrum yanar.
 Kır[u]¹⁹⁵ kuru çaylara şuvcu¹⁹⁶ şaldum.
 (11) Kara tonlı dervişlere nezirler vërdüm.
 Aç görsem toyurdum, (12) yalıncağ görsem tonatdum.
 Depe gibi et yıgdum, göl gibi (13) kıımız sağ[d]urdum.¹⁹⁷
 Dilek¹⁹⁸ ile bir oğul gücile buldum.
 Yalıñuz¹⁹⁹

189 کویکوسی → کویکوسی Vat.64a.7, Drs.20a.1, 23a.10, 57a.4, 70a.1'e göre okundu.

190 نون ile yazılan tek örnektir; diğer örnekler (Drs.9a.4, 12a.13, 17a.12, 70a.3, 92b.6, 95a.6, 95b.5, 99a.9, 106a.2, 121b.1, 122b.7, 124a.11) kefle, یرکدن şeklinde yazılmıştır.

191 Butun bin- deyiminin yapısı ve anlamı için bk.Drs. 14a.4 notu.

192 Fiilin anlamı için bk. Drs.14a.6, 70a.7 notu

193 کور → کورور Düzeltme teklifi için bk. Drs. 14a.7 notu.

194 Fiilin anlamı için bk. Drs.14a.8 notu.

195 قورقور → قورقور Vat.64a.12, Drs.71a.1 ve bağlama göre yapıldı.

196 Okuma ve teklif için bk. Drs.14a.10, 71a.2 notu.

197 صاغردم → صاغردم Tamir için bk. Drs.14a.13 notu.

198 Kelimenin anlamı için bk. Drs.14a.13 notu.

199 یالکوز → یالکوز Vat.64b.1, Drs.47b.13, 48a.5, 70b.6, 70b.12, 71a.5 vd.'ne göre okundu.

اوغل جنرین ادرسه خان دیکل مگا. قرشویاتنه آله طاغول
 براغول اجوردکسه دیکل مگا. قامن اقان یوکرل
 صودن براوغل افتدکسه دیکل مگا. اصلانله قیلانه
 براغول یدردکسه دیکل مگا. قره طولتو ازغون دینلو
 کافرله براغول ادردکسه دیکل مگا. خان بیامک
 قاتنه بی واره یم. اغزخزیه بول لشکرالایه. ازغون
 دینلو کافره بی ورایم یاره لقب قاضلق ایمن ایتمیجه
 یکومله الحجه قائم سلیمنجه. قول برد اولب بیر اوستنه
 دشمنیجه بالکوز اوغل یوللورنن درغیمیم. بالکوز اوغل
 جنرین ادرسه خان دیکل مگا. قره یاشم قریان اولسوت
 بوکن سکا دیری. زاریلق ایلدی اغلدی بیله دیج
 درسه خان خاتقنه جواب ویرمدی. اول قرق نامرد
 قرشوکلدی ایدره. اوغلک صاغ دراسن در اوده دت

Drs.14b, ME25, OŞG10.8

(1) oğul haberin, a Dirse Hân, dègil maña!

Karşu yatan kara²⁰⁰ tağdan (2) bir oğul uçurduñısa
dègil maña!

Qanın²⁰¹ ağan yügrük (3) şudan bir oğul aqıtduñısa
dègil maña!

Aşlanıla qaplana (4) bir oğul yèdürdüñise
dègil maña!

Kara tonlu, azğun²⁰² dīnlü (5) kâfirlere bir oğul aldurduñısa
dègil maña!

Hân babamuñ (6) katına ben varayım,
ağır²⁰³ hazine, bol leşker alayım,²⁰⁴
azğun (7) dīnlü kâfire ben varayım.

Yaralanup qazılık atumdan ènmeyince,
(8) yèñümile alca qanum silmeyince,
kol bud olup yer üstine (9) düşmeyince
yalıñuz oğul [haberin almayınca
kâfir]²⁰⁵ yollarından dönmeeyim.

Yalıñuz oğul (10) haberin, a Dirse Hân, dègil maña!

Kara başum kurbân olsun (11) bugün saña,

dèdi, zarılık eyledi, ağladı. Böyle degeç (12) Dirse Hân hatunına cevâb
vermedi. Ol kırk nâ-merd (13) karşu geldi, eydür: Oğluñ sağ-dur, esen-dür,
avdadur.

200 قره → اله Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.14b.1 notu.

201 قامن → قاتن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

202 Kelimenin anlamı için bk. Drs.14b.4 notu.

203 اغر → اغر Vat.64b.4, Drs.21a.7 ve bağlama göre okundu.

204 الاين → الايم Soylamadaki diğer dizelere göre okundu.

205 Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.14b.9 notu.

بوکن یارین قند ایسه کلور. قورقه قایر مه بک سر خوشدو
 جواب ویره من دیدیلر. درسه خانک خاتونک قیتدی کرو
 دوندی قتل قیدی. قرتجه قزی بونیه الدی. بدوی آه بنوب
 او غلبوغی اسیتو کیدی. قشده یازده قاری بون ی
 آریق قاضیلوق. طاغنه کلدی چقدی. ایلحدن بوجهر لر
 چاپوب چقدی بعسه کورسه بردره ملک ایلحه قرغه قزغون
 اینر چقرقلی نار قالقار بدوی انی او کجه لدی اول طرفه
 یوردی مکر سلطانم اوغلان اول اراده یقلمشدی
 قرغه قزغون قان کورب اوغلانک او سینه قونق استروی
 اوغلانک اکی کلجوخزی واردی. قرغه قزغون قواروی
 قوندرمزدی اوغلان انده یقلمقدن. بوز املو خضر اوغلان
 حاضر اولدی. اوج قاتله یراس الیم صغادی. کایویران
 قورخده اوغلان اولم یوقدو طاع چپکی انک سود یلمشک

Drs.15a, ME26, OŞG10.24

- (1) Bugün yarın kanda ise gelür, korkma kayurma. Beg serhoşdur,²⁰⁶
- (2) cevâb vèremez, dèdiler. Dirse Hânun hatunı²⁰⁷ kayıtdı gerü
- (3) döndi. Katlanımadı, kırk[-]jince²⁰⁸ kıza boyına aldı, bedevî at[ın]a binüp
- (4) oğlancuğun isteyü gètdi.²⁰⁹ Kışda yazda karı buzı
- (5) erinmeyen²¹⁰ Kazılık Tağına²¹¹ geldi çıkdı. Alcakdan yüce yerlere
- (6) çapup çıkdı. Baksa görse²¹² bir derenüñ içine karga kuzgun
- (7) ener çıkar,²¹³ konar kalkar. Bedevî atın ökçeledi,²¹⁴ ol tarafa
- (8) yörirdi. Meger şultānum, oğlan ol arada²¹⁵ yıkılmışıdı.
- (9) Karga kuzgun, kan görüp oğlanuñ üstine konmak isteridi.
- (10) Oğlanuñ iki kelbecügezi²¹⁶ varıdı; kargayı kuzgunı kovarıdı,
- (11) kondurmazıdı. Oğlan anda yıkıldukda boz atlu Hızır²¹⁷ oğlana
- (12) hâzır oldı. Üç katla yarasın eliyile şıgadı: Saña bu yaradan,
- (13) korkma oğlan, ölüm yokdur. Tağ çiçegi anañ südiyile senüñ

206 Kelimenin anlamı için bk. Drs.15a.1, 65b.4, 95a.2 notu.

207 خاتونك → خاتوني Vat.64b.9 ve bağlama göre okundu.

208 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.21a.8 notu.

209 isteyü gèt- fiilinin yapısı ve anlamı için bk. Drs.15a.4 notu.

210 Fiilden fiil yapım eki (-n-)'nin geçişsiz fiiller üzerinde kullanılışı için bk. Drs.15a.5 notu.

211 Kazılık Tağı tamlamasındaki kazılık kelimesinin anlamı için bk. Drs.4a.4 notu.

212 baksa görse vb. yapıların zaman zarfı olarak kullanılışı için bk. Drs.15a.6 notu.

213 İkilemenin anlamı için bk. Drs.15a.7 notu.

214 Fiilin anlamı için bk. Drs.15a.7 notu.

215 Ol ara, bu ara örnekleri ve anlamı için bk. Drs.15a.8 notu.

216 کلنجو کړي → کلنجو کړي Vat.64b.13'te geçen köpecük ve bağlama göre okundu.

217 حضر → حضر Vat.65a.1, Drs.16a.11 ve bağlama göre okundu.

یاره که ملهم در دیدی • غایب اولدی اوغلانک اناسی
 اوغلانک اوستن چایوب حیقه کلدی بئسه کورسه اوغلانغی
 آلمه قانه بولشش یاتوره • چاغردین اوغلانغی غننه صومیلو
 کوره لم خانم نه صویلا ایدر قرق یقه کوز لرک ایخو المیش اچغلانغی
 اولن اکیمه سکر جکل اوزون المیش • بغشراغی تکریم ویرن
 طتلو جانک سیراند ایش اندی دخی • اوز کوز کده جانانک
 وارسه اوغل در جنرمکاه قره یاشم قربان اولسون اوغل سکا
 نغاضلق طایغی افرسنک صولرک اقا ریکی اقتزا اولسون یستر
 سنک اوتلرک قاضلق طایغی بتر ایکن بئمز اولسون • قهر سنک
 کیکلرک قاضلق طایغی قحار کی قحسز اولسون • طاشه دوسون
 نه بلایین اوغل ارسلاندی اولدی • یوخسه قیلاندی اولدی
 نه بلایین اغول بر قضالرسکاینه دن کلدی اول کودکن جانانک
 وارسه اغول جنرمکاه قره یاشم قربان اولسون اوغل سکا اغز

Drs.15b, ME27, OŞG10.37

- (1) yaraña melhem-dür, dedi, gâyib oldı. Oğlanuñ anası
 (2) oğlanuñ üstine çapup çıka geldi. Baksa görse oğlancuğı
 (3) alca kana bulaşmış yatur, çağıruban²¹⁸ oğlancuğına şoylar,
 (4) görelüm hānum ne şoylar, eydür:
 Kara kıyma gözleruñ uyhu almış, açgıl ahı!
 (5) On ikince²¹⁹ süñüceğün ören²²⁰ olmuş, ²²¹ yağşur²²² ahı!²²³
 Tañrı vëren (6) tatlu cānuñ seyrānda imiş; anı dahı²²⁴
 öz gevede²²⁵ cānuñ (7) varısa, oğul, vēr²²⁶ haber maña!
 Kara başum kurbān olsun, oğul saña.
 (8) Kazılık²²⁷ Tağı, aķar senüñ şularuñ, aķar iken²²⁸ aķmaz olsun.
 Biter²²⁹ (9) senüñ otlaruñ, Kazılık Tağı, biter iken bitmez olsun.
 Kaçar²³⁰ senüñ (10) geyikleruñ, Kazılık Tağı,
 kaçarıken²³¹ kaçmaz olsun, taşa dönsün.
 (11) Ne bileyin oğul, arslandan mı oldı yohsa kaplandan mı oldı?
 (12) Ne bileyin oğul, bu kazālar saña nereden geldi?
 Öz²³² gevede cānuñ (13) varısa, oğul, haber maña.
 Kara başum kurbān olsun, oğul saña!
 Ağız

218 چاغردین → چاغروین Vat.65a.4, Drs.53a.7, 57a.1, 104b.1 ve bağlama göre okundu.

219 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.5 notu.

220 اورن → اوزون Okuma şekilleri ve teklif için bk.Drs.15b.5 notu.

221 اولمش → المش Vat.65a.5 ve bağlama göre okundu.

222 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.5 notu.

223 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.5 notu.

224 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.15b.6 notu.

225 کوز کده → کوز کده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.6 notu.

226 ور → در Vat.65a.6 ve bağlama göre okundu.

227 Kaf'ın üst kısmı siliktir. Vat.65a.8 ve bağlama göre okundu.

228 ايکن → کي Vat.65a.8 ve bağlama göre okundu.

229 بتر → بتر Vat.65a.8 ve bağlama göre okundu.

230 Fiilin anlamı için bk. Drs.15b.9, 10 notu.

231 Fiilin anlamı için bk. Drs.15b.9, 10 notu.

232 اول → اول Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.12 notu.

Drs.16a

دلدن بر قاج کلعه جنر مکادی دی. بویله دیکیج او غلامک تله غنه
 سس طوقندی. باشو قالدردی. یلزدیق کوزین اچدی.
 اناسنک یوزنه باقدی صویلمش کوره لم خانم نه صویلمش
 ایدر برو کلکل اقسودییه امد کم قادر نم اناه اغ بر چکلو غرلر
 جانم اناه اقرار ایدر قار غمفل قاضلق طاغنک سونیک کناهی
 یوقدره بترلیدر اوتلرینه قار غمفل. قاضلق طاغنک صوجی
 یوقدره قجار کی کلر نه قار غمفل. قاضلق طاغنک کناهی یوقدر
 ارسلاند قتلنه قار غمفل. قاضلق طاغنک صوجی یوقدره
 قار غرسک بیامه قار غه بر صوج بوکناه بابدنردی دی.
 او غلام نه ایدر انا اغلامفل مکا بیریاردن اولم یوقدر قور غمفل
 بوز املر خضر مکا کلدی. اوج کره یرایی صنادی بیریاردن
 سکا اولم یوقدره طاغ چچکی اناک سودی سکا مرهم دور.
 دی دی بویله دیکیج قرق ابخه یتز یا بیلدره طاغ چچکی دوشدره

او غلام

Drs.16a, ME28, OŞG11.23

(1) dilden birkaç kelime haber²³³ maña!

dédi. Böyle degeç oğlanuñ kulağına

(2) ses tokındı, başın kaldırdı, yalabdağ²³⁴ gözin açdı,

(3) anasının yüzine bakdı. Şoylamış, görelüm hānum ne şoylamış,

(4) eydür:

Berü gelgil, aq südin emdügüm kadunum ana!

Ağ bürçeklü, izzetlü (5) cānum ana!

Aqarlıda²³⁵ [şularına]²³⁶ karğamağıl,

Kazılık Tağınuñ şuyınuñ günāhı (6) yokdur.

Biterlide²³⁷ otlarına karğamağıl,

Kazılık Tağınuñ [otlarınuñ]²³⁸ şuçı (7) yokdur.

Kaçar geyiklerine karğamağıl,

Kazılık Tağınuñ [geyiklerinüñ]²³⁹ günāhı yokdur.

(8) Arslanıla kaplanına karğamağıl,

Kazılık Tağınuñ [arslanınuñ]²⁴⁰ şuçı yokdur.

(9) Karğansıñ babama karğa, bu şuç bu günāh babamdandur, dedi.

(10) Oğlan yine eydür: Ana ağlamağıl, maña bu yaradan ölüm yokdur, korhımağıl.

(11) Boz atlu Hızır maña geldi, üç kerre yaramı şıgadı, Bu yaradan

(12) saña ölüm yokdur, tağ çiçegi anañ südi saña merhem-dür,

(13) dedi. Böyle degeç kırk ince kız²⁴¹ yayıldılar, tağ çiçegi devşürdiler.

233 *ağız dilden haber ver- / selam ver-* deyimleri için bk. Drs.15b.13-16a.1 notu.

234 Okuma ve anlam için bk. Drs.16a.2, 153a.11 notu.

235 اقارلیده → اقارلیده Okuma, tamir ve teklif için bk. Drs.16a.5-8 notu.

236 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

237 Okuma ve teklif için bk. Drs.16a.5-8 notu.

238 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

239 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

240 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

241 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.21a.8 notu.

اوغلانك اناسي ايجك برصدي . سودي كلدي اكي صيد
 سودي كلدي . اوچيني ده كندويه ضرب ايلدي قاني طولدي
 صدي . سودله تان قريشق كلدي . طاغ چچيكلم سودي
 اوغلانك يراسنه اوردكرو اوغلاني انا بندر دله الوبي
 اوردسنة كندبلر . اوغلاني حكيم لره اصرليوب درسه خاندا
 صغلا دله ات اياغي كولك اوزان دلي چوك اولرخانم
 اوغلانك قرق كونه يراسي اوكلدي . صبا صاغ اولدي
 اوغلان اتا بيت قيبليج قوشانرا اولدي . او اولر قوش قوشلر
 اولدي . درسه خانك جنري يوق . اوغلا بوجغني اولدي
 بلور . اول قرق نام دلبورني صلويديلر نه ايله لم دير طانشدلر
 درسه خان اكر اوغلا بنجن كوررسه ارتور ضربزي هب قور
 ديدلر . كلوك درسه خاني طولم . اغ القيق اردنه بغيلالم
 قتل بجم اغ برينه طقالم . الربني كافرايللر نه يرنا لام ديو

Drs.16b, ME29, OŞG12.10

- (1) Oğlanuñ anası emcegin bir şıkdı südi gelmedi, iki şıkdı
- (2) südi gelmedi, üçüncide gendüye darb eyledi kanı tıldı.
- (3) Şıkdı südile kan karışuk geldi. Tağ çiçegiyile südi
- (4) oğlanuñ yarasına urdılar. Oğlanı ata bindürdiler, alubanı
- (5) ordusına gëtdiler. Oğlanı hekim-lere ımarlayup Dirse Hāndan
- (6) şakladılar. At ayağı külük, ozan dili çevük olur. Hānum,
- (7) oğlanuñ kırk günde yarası onaldı, şapaşağ oldu.
- (8) Oğlan at biner, kılıç kuşanur oldu;²⁴² av avlar, kuş kuşlar
- (9) oldu. Dirse Hānuñ haberi yok, oğlancuñ öldi
- (10) bilür.²⁴³ Ol kırk nā-merdler bunı tıydılar. Ne eyleyelüm? dëyü tanışdılar.
- (11) Dirse Hān, eger oğlancuñ görürise arturmaz,²⁴⁴ bizi hep kırar,
- (12) dëdiler. Gelün Dirse Hānı tıtalum, ağ ellerin ardına bağlayalum,
- (13) kıl sicim ağ boynuna taçalum, alubanı kâfir ellerine yönelelüm, dëyü

242 (Fiil)-Vr ol- birleşik fiil kalıbı ve sağladığı anlam için bk. Drs.16b.8 notu.

243 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.10 notu.

244 Okuma şekilleri anlam ve teklif için bk. Drs.16b.11 notu.

Drs.17a

درسه خان طوتدله اغ الدین اوده بغلدیلره قلی سیم برینه
 طتدیلره اغ اندون قان جتیجه دوکدره درسه خان بیان
 بوندلر ائلوبوریدلره البینی قانی کافر ایملر نه بوندلر درسه
 خان طتساق اولدی کیدره درسه خانک طوتساق اولدغند
 اغوز بکلرک جنری بق مکر سلطانم درسه خانک خاتون
 بونی طویش اوغلا بئوغنه قرش واروب صومیش کوره لم
 خانم نه صومیش ابدر کورر میسین ای اوغلا نه لر اولدی
 صرب قبالر اوینا ندی بر او برلدی ایلر یاغنی یوغکن سنک
 بابا ملک ارسته بینی کلدی اول فرق نامرد بیاک یولدا شلر
 بیاک طوتدیلره اغ الدین اوده بغلدیلره قلی سیم اغ برینه
 طتدیلره کندولر ائلوبیاکی بیاق یور تدلره البینی قانی کافر
 ایملر نه بوندلر خانم اغول قلعقینی یرکدن اوربی طور غلا
 قرق یکیدک بو یکه غلا بیاک اول فرق نامردن قورتر غلا

یوری

Drs.17a, ME30, OŞG12.26

- (1) Dirse Hân[ı]²⁴⁵ tıtdılar; ağ ellerin ardına bağladılar, kıl sicim boynına
- (2) taqdılar, ağ etinden kan çıkınca dögdiler, Dirse Hân yayan,
- (3) bunlar atlu yöridiler, alubanı kanlu²⁴⁶ kâfir ellerine yöneldiler. Dirse
- (4) Hân tıtsak oldu geder. Dirse Hânun tıtsak olduğundan
- (5) Oğuz beglerinün haberi yok.²⁴⁷ Meger şultānum, Dirse Hânun hatunı
- (6) bunu tuymuş, oğlancuğına karşı varup soylamış, görelüm
- (7) hānum ne soylamış, eydür:

Görür misin ay oğul, neler oldu?

- (8) Şarp kayalar oynanmadı²⁴⁸ yer obrıldı.

Elde yağı yoğiken senün (9) babanun üstine yağı geldi.

Ol kırk nā-merd, babanun yoldaşları (10) babanı tıtdılar,

ağ ellerin ardına bağladılar,

kıl sicim ağ boynına (11) taqdılar;

gendüler atlu, babanı yayak yöritdiler,

alubanı kanlu²⁴⁹ kâfir (12) ellerine yöneldiler.

Hānum oğul, kalkubanı yeründen öri turgıl.

- (13) Kırk yigidiñ boyuna algıl,

babanı ol kırk nā-merdden kırtargıl.

245 حان → حاني Tamir Vat.65b.12 ve bağlama göre yapıldı.

246 فالىن → فالىن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.17a.3, 17a.11 notu.

247 يوق → يوق Vat.66a.1 ve bağlama göre okundu.

248 Fiilden fiil yapım eki(n)'nin geçişsiz fiiller üzerinde kullanışşı için bk. Drs.15a.5 notu.

249 فالىن → فالىن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.17a.3, 17a.11 notu.

Drs.17b

یودی اوغل بابك سكا قیدیسه سن بابا که قیغفل دیدی
 اوغلان انا سنك سوزین صادی • بغاج بك برندن اورو
 طوردی • قره بولات اوز قیلجی بیلنه قوشاندی • اغ توزلجی
 قایتا یابنی الله الدی • التون جدا سن الله الدی • بدوی
 اتی طوندردی • بطون بندی • فرق یکیدن برینه الدی •
 یاسنك ارد بختیوز تب کتدی • اول نامرد لر دخی بریرده •
 قوشلردی • ال شرابك ایتسندن اچرلردی • بغاج خان
 چا پوب بندی • اول قرق نامرد دخی برنی کرده لر • ایدلر
 کلوك واره لم شول بکیدی طوبت کتوره لم • ایکسینی بریرده •
 کافریه تور لم دیدلر • درسه خان ایدر قرق بولداشم
 اما • تکرینک برلکینه یوقدر کان منم الوی شیشک قوچ
 قیوزم الومه دیرك اول بکیدی دوندن تم کرک بی
 اولدرک کرک دیر کورک قیو دیرک ددی • الی شیشد لر

Drs.17b, ME31, OŞG13.4

- (1) Yöri oğul, baban saña kıydıysa sen babana kıymağıl! dedi.
- (2) Oğlan anasının sözün şımadı. Boğaç Beg yerinden örü
- (3) tırdı, kara polat uz kılıcın beline kuşandı, ağ tozluca
- (4) katı yayını eline aldı, altun cıdasın eline aldı, bedevî
- (5) atını tırtırdı²⁵⁰ buṭun bindi. Kırk yigidin boyına aldı,
- (6) babasının ardınca yortup gètdi. Ol nā-merdler daḥı bir yerde
- (7) konmuşlarıdı, al şerābuṅ itisinden içerleridi. Boğaç Hān
- (8) çapup yètdi. Ol kırk nā-merd daḥı bunı gördiler eyitdiler:
- (9) Gelüṅ varalum, şol yigidi tutup getürelüm, ikisini bir yerde
- (10) kāfire yetürelüm, dèdiler. Dirse Hān eydür: Kırk yoldaşum
- (11) amān! Taḡrınunırligine yoḡdur gümān! Menüm elümi şeşün, kolça
- (12) kopuzum elüme vèrün, ol yigidi döndereyim. Gerek beni
- (13) öldürün, gerek dirgürün koyu vèrün! dedi. Elini şeşdiler,

250 طوتردي → طوتردي Drs.20b.8, 76a.8'de geçen *tartdur-* deyimini ve bağlama göre okundu.

Drs.18a

قوچنه قوزين الله ويرد لر. درسه خان اوغلنجوغي ايدور
 يلمدي قرشوكلدي صويلو كوره لم خانم نه صويلو ايدور
 بويي اوزون بدوي اكلر كيدورسه نم كيدور. سنكه
 اچنده بندك وارسه يكت ديكل سكا صواشدن اور
 شدين الي ويره يم دونكل كروا غايلدن تومن قتون كدرسه
 نم كدر. سنكه اچنده شيشك وارسه ديكل مكا
 صواشدن اور شدين الي ويره يم دونكل كرو قيتبان دن
 قيزل دون كيدورسه نم كيدور. سنكه اچنده بوكلنك
 وارسه ديكل مكا صواشدن اور شدين الي ويره يم
 دونكل كرو. التون باشلدن اولر كيدورسه نم كيدور
 سنكه اچنده اورك وارسه يكت ديكل مكا صواشدن
 اور شدين الي ويره يم دونكل كرواغ يوزلوا لاکوزلوا
 كلن لوكيدورسه نم كيدور. سنكه اچنده نشانك وارسه

يكت

Drs.18a, ME32, OŞG13.14

- (1) kılca kópuzın eline vèrdiler. Dirse Hân oğlancuğı idügin
 (2) bilmedi,²⁵¹ karşı geldi, şoylar, görelüm hânım ne şoylar, eydür:
 (3) Boynı uzun bedevî atlar gèderise benüm gèder.
 Senün de (4) içinde binidün varısa yigit, dègil maña!²⁵²
 Şavaşmadın urı-(5)-şmadın alı vèreyim, dōngil gerü!
 Ağayıldan tümen²⁵³ koyun gèderise (6) menüm gèder.
 Senün de içinde şişli[g]ün²⁵⁴ varısa dègil maña!
 (7) Şavaşmadın urışmadın alı vèreyim, dōngil gerü!
 Kaytabandan (8) kızıl deve gèderise menüm gèder.²⁵⁵
 Senün de içinde yükletün (9) varısa dègil maña!
 Şavaşmadın urışmadın alı vèreyim, (10) dōngil gerü!
 Altun başlu ban evler gèderise benüm gèder.
 (11) Senün de içinde od[a]n²⁵⁶ varısa yigit, dègil maña!
 Şavaşmadın (12) urışmadın alı vèreyim, dōngil gerü!
 Ağ yüzlü, ala gözlü (13) gelin-ler gèderise benüm gèder.
 Senün de içinde nişānlun varısa

251 Fiilin anlamı için bk. Drs.18a.2 notu.

252 سكا → مكا Vat.66b.5 ve bağlama göre okundu.

253 Tümen kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.

254 شيشلك → شيشلك Tamir Vat.66b.6, Drs.18b.10 ve bağlama göre yapıldı.

255 at, deve, koyun sıralaması ile ilgili karışıklık için bk. Drs.18a.3-8 notu.

256 اودك → اوداك Tamir Vat.66b.8; Drs.42b.11, 42b.13, 99a.1, 99a.4, 99b.2, 137b.6, 151a.2, 152a.10, 152b.4'e göre yapıldı.

یکت دیکل مکاه صواشدین اورشدین الی ویرهیم دونکل
 کرواغ سقاللو قوجه لر کدرسه سنه کیده ایچنده
 اغ سقاللوباک وایسه یکت دیکل مکاه صواشدین اورشدین
 قورتریم دونکل کرومنم ایچون کلد وکسه ارغلنجیم اولدورشم
 یکت سکایازغی یوق دونکل کرو دیری اوغلان بورآده
 باباسنه صوملیمش کورلم خانم نه صوملیش بونیا وزن
 بدوی اتلر کدرسه سنک کیده منده ایچنده بنیدم وای
 قوماغم یوق فرق نامرده قتباند قزل دوه سنک کدر
 منده ایچنده یوکلتم وار قوماغم یوق فرق نامرده اغایلد
 قومن قتون سنک کیده منده ایچنده شیشلکم وای یوق
 فرق نامرده اغ یوزلوا لاکوزلو کلن سنک کدرسه منم دخی
 ایچنده نشانلم وار قوماغم یوق فرق نامرده الون باشلو
 بان اولر سنک کدرسه منده ایچنده اودم وای قوماغم یوق

Drs.18b, ME33, OŞG13.35

(1) yigit, dëgil maña!

Şavaşmadın urışmadın alı vëreyim, dëngil (2) gerü!

Ağ saķallu kocalar gëderise menüm gëder.

Senüñ de içinde (3) ağ saķallu [ba]bañ²⁵⁷ varısa yigit, dëgil maña!

Şavaşmadın urışmadın (4) kırtarayım, dëngil gerü!

Menüm için geldünjise oğlancuğum öldürmişem.

(5) Yigit, maña²⁵⁸ yazuğı yok, dëngil gerü! dëdi.

Oğlan burada (6) babasına şoylamış, görelüm hānum ne şoylamış:

Boynı uzun (7) bedevī atlar gëderise senüñ gëder.

Menüm de içinde binidüm var,

(8) komağum yok kırk nā-merde.

Kaytabanda kızıl deve senüñ gëder.

(9) Menüm de içinde yükletüm var,

komağum yok kırk nā-merde.

Ağayıl da (10) tümen²⁵⁹ koyun senüñ gëder.

Menüm de içinde şişligüm var,

[komağum]²⁶⁰ yok (11) kırk nā-merd[e].²⁶¹

Ağ yüzlü, ala gözlü gelin senüñ gëderise

menüm dañı (12) içinde nişānlum var,

komağum yok kırk nā-merde.

Altun başlu (13) ban evler senüñ gëderise

menüm de içinde od[a]m²⁶² var,

komağum yok

257 باک → بایاک Tamir Vat.66b.10 ve bağlama göre yapıldı.

258 سکا → مكا Vat.66b.12 ve bağlama göre okundu.

259 Tümen kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.

260 Tamir Vat.67a.3 ve soylamada tekrar edilen aynı dizeye göre yapıldı.

261 نامرد → نامرده Tamir Vat.67a.3 ve soylamada tekrar edilen aynı dizeye göre yapıldı.

262 اودام → اودم Tamir Vat.67a.8; Drs.42b.11, 42b.13, 99a.1, 99a.4, 99b.2, 137b.6, 151a.2, 152a.10, 152b.4'e göre yapıldı.

Drs.19a

قرق نامرده • اغ صعللو قوجه لر سنك كذرينه منم دحي
 اچنده بر عقي شاشمش • بلكي تيمش قوجه بابام وار
 قوماغم يوق قرق نامرده ديدى • قرق يكيده دلبند صالدى
 ال ايلدى • قرق يكت بدوي ات اوينايدى • اوغلانك
 اوزرينه يفتاق اولدى • اوغلان قرق يكيده بوينه الرى
 ات ديدى • جنك وصواش ايدى • كيمنوك بوينن اوردى
 كيمنى طتساق ايلدى • عباسنى قورتردى قايتدى كسرو
 دوندى درسه خان بوراده اوغلانچى صاغ ايدوكين
 ينه يلدى • خانلرخاني اوغلان بلكل ويردى تحت ويردى
 ددم قورقوت بوي بويلى صوي صويلى بواغوز
 نامه دوزدى قوشدى • بويلى ديدى انلردى بودنيايه
 كلدى كچدى • كروان كبي قوندى كوچدى انلردى دحي
 اجل الدي يزكزلىدى • فاني دنيايه قالدى قره اولم كلكندى

كچم

Drs.19a, ME34, OŞG14.23

(1) kırk nā-merde.

Ağ şakallu kocalar senün geder, yine²⁶³

menüm dağı (2) içinde bir 'aklı şaşmış, biligi yitmiş koca babam var;

(3) komagum yok kırk nā-merde! dedi.

Kırk yigidine dülbend şaldı,

(4) el eyledi. Kırk yigit bedevî atın oynatdı, oğlanın

(5) üzerine yıgnak oldu. Oğlan kırk yigidin boyına aldı,

(6) at depdi, ceng ü savaş etti. Kiminün boynın urdı,

(7) kimini tutsak eyledi, babasını kurtardı, kayıtdı, gerü

(8) döndi. Dirse Hân, burada oğlancuğı sağ idüğün

(9) yine²⁶⁴ bildi. Hânlar hânı oğlana beglik vèrdi, taht²⁶⁵ vèrdi.

(10) Dedem Korkut boy boyladı, şoy şoyladı, bu Oguz-

(11)-nāmeyi düzdi koşdı, böyle dedi:

[Kanı dèdügüm yèg erenler,

dünyā menüm dèyenler?]²⁶⁶

Anlar dağı bu dünyāya (12) geldi geçdi,

kervān gibi kondı göçdi.

Anları dağı (13) ecel aldı, yèr²⁶⁷ gizledi.

Fānī dünyā kime²⁶⁸ kaldı?

[Gelimplü gèdimlü dünyā,

şon ucı ölümlü dünyā].²⁶⁹

Kara ölüm geldüğünde

263 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19a.1 notu.

264 Kelimenin anlamı için bk. Drs.19a.8 notu.

265 تحت → تحت Vat.67a.11, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1, 91a.9 vd.'e göre okundu.

266 Tamir Drs.34b.11, 79a.1, 102b.4, 153b.8'e göre yapıldı. Ayrıca bk. Drs.19a.11 notu.

267 ير → ير Vat.67a.12, Drs.34b.12, 79a.2, 102b.5, 147b.2, 153b.9'a göre okundu.

268 كيمه → يه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.19a.13 notu.

269 Soylamadaki eksiklikler ve tamir için bk. Drs.19a.11 notu.

بخت ویرسون. صا غلغله صایغچین دولتک حق ارتور سین
 اول اوکدکم یوجه تکرې دوست اولوینی مدد ارسون.
 یوم ویرین. خانم یرلوقره طاغیرک یقلمسون. کولکم لیجه
 بنا اغاجک کسلمسون. قامن اقان کورکلی صویل قورسون
 قنادلرک اوچلری قورلمسون. چپارکن اغ بوزاتک بدرسون
 چالشنده قره بولات اوز قیلچک کدلمسون. دور تشرکی
 الاکوندرک اوفامسون. اغ برچکلواتاک یری بهشت
 اولسون. اغ سقاللوبیاک یری اجماع اولسون. حق
 یاندرن جرائک ینا طورسون. قادرتکرې سینی نامده
 محتاج ایلمسون خانم هی سالور قزانتک اوی ینمالندی
 بونی بیان ایدر برکون اولاش اوغلی تولوقوشک
 یاورسی. بزه مبسکین اومودی امت صونیک اصلانی
 قره جوغک قیلانی. قوکرانتک ایاسی خان اوروزلش

Drs.19b, ME35, OŞG15.5

- (1) geçit vërsün!²⁷⁰
 Sağlığıla şağınçın²⁷¹ devletüñ Hâk artursun!²⁷²
 (2) Ol ögdüğüm yüce Tanrı döst olubanı meded êrsün!
 (3) Yom vëreyin hânım:
 Yêrlü²⁷³ kara tağların yıkılmasun!
 Gölgelece (4) kaba²⁷⁴ ağacın kesilmesün!
 Kânın²⁷⁵ ağan görkli şuyun kırılmasun!
 (5) Kânadların ucları kırılmasun!
 Çapariken ağ boz atın büdremesün!
 (6) Çalışanda kara polat uz kılıcın gëdilmesün!
 Dürtişüriken (7) ala gönderün ufanmasun!
 Ağ sakallu baban yeri uçmağ olsun!
 Ağ bürçeklü anan²⁷⁶ yeri behişt (8) olsun!²⁷⁷
 Hâk (9) yanduran çırağın yana tursun!
 Kâdir Tanrı seni nâ-merde (10) muhtâc eylesesün!
 Hânım hey!

Salur Kazanın evi Yağmalandığı (11) Boyı²⁷⁸ Beyân Eder

- Bir gün Ulaş oğlu,
 tülü kuşın (12) yavrusı,
 beze miskin²⁷⁹ umudu,
 Amıt Şuyının aşlanı,
 (13) Karacığın kaplanı,
 koğur atın iyesi,
 Hân Oruzın²⁸⁰

270 Deyim ile ilgili yorum için bk. Drs.19a.13-19b.1 notu.

271 صاغينچين → صاغينچين Vat.67b.1 ve bağlama göre okundu.

272 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.11 notu.

273 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

274 Anlam ve açıklamalar için bk. Drs.19b.4 notu.

275 قامن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

276 اناك → اناك Bağlam, Vat.67b.5, Drs.35a.6, 47b.6, 49b.11, 50a.5 vd.'ne göre okundu.

277 Yeri değiştirilmiş dizeler için bk. Drs.19b.7-8 notu.

278 بوني → بوني Vat.84a.5, Drs.63a.8, 137b.13 ve bağlama göre okundu.

279 İkilemenin anlamı için bk. Drs.19b.12 notu.

280 Önceki okuma şekli ve teklif için bk. Drs.19b.13 notu.

Drs.20a

اغاسي بايندور خانك كوكوسي قالي اغوزك دولتي قالمش
 يكت ارخاسي . سالور قزان يرتدن طورمشدي . طقسان
 باشلوبان اولرقي قره يرك اوورنه دكر مشدي طقسان
 يرد . الم قالي ايلك دو شمشدي . سكران يرد . باديه لور
 قورلشدي . التون اياقا صراحي لره دزلمشدي طقوز قره
 كوزلور . خوب يوزلور . صاچي اردنه اوزلور . كوكسي قزل دوكة
 المدي بيلكند قالي . برملوي نكاري نجوب كا قورلوي
 قالي اغوز بكرنه صفرق سورب ايجرلودي . ايجوب ايجوب
 اولاش اوغلي سالور قزامل المنه شرابك ايتسي چيقدني
 قبادري اوورنه چوكردي . ايتدي اوتم اكل بكلر سوزم
 دكلك بكلر تياتا يانزا غرددي . طور . طور . بيلومز قوردي
 يوريلم آكلر . آواويليم . قوش قوشليالم . صفق كيك يعلوم
 قندالم او قانغره دوشلم بيلالم ايجلم خوش كچه لم قان سچوك

Drs.20a, ME36, OŞG16.5

(1) ağası,

Bayındır Hānuñ güyegüsi,

kalın Oğuzuñ devleti,

kalmış (2) yigit arhası

Salur Kazan yerinden tırmuşıdı. Altun²⁸¹

(3) başlu ban evlerin kara yerün üzerine dikdürmişidi, toksan

(4) yerde ala ipek kalı²⁸² döşe[n]mişidi,²⁸³ toköz²⁸⁴ yerde badyalar

(5) kırılmışıdı, altun ayak, şurāhiler²⁸⁵ düzilmişidi. Toköz kara

(6) gözlü, hūb yüzlü, saçı ardına örlü,²⁸⁶ gögsi kızıl dögmeli,

(7) elleri bileğinden kınalı, barmaqları nigārlı maḥbūb kāfir kızları

(8) kalın Oğuz beglerine şagraş sürüp iççerleridi. İçüp içüp

(9) Ulaş oğlu Salur Kazanuñ alına şerābuñ itisi çıkdı

(10) kaba dizi²⁸⁷ üzerine çökdi, eyitdi: Ünüm anlañ begler, sözüüm

(11) dinleñ begler! Yata yata yanumuz ağırdı, tura tura belümüz kırıldı.

(12) Yöriyelüm a begler!²⁸⁸ Av avlayalum, kuş kuşlayalum, şıgın geyik yıkalum,

(13) kaydalum, otağumuza düşelüm, yeyelüm içelüm, hoş geçelüm,²⁸⁹ Kıyan Selcük

281 طفسان Tamir için bk. Drs.20a.2 notu.

282 Metinde sıra, *kalı ipek* şeklindedir; teklif için bk. Drs.20a.4 notu.

283 دوشمشدي → دوشمشدي Tamir Vat.84a.10 ve bağlama göre yapıldı.

284 Teklif için bk. Drs.20a.4 notu.

285 Tamlama için bk. Drs.20a.5 notu.

286 اورلو → اورلو Vat.84a.11 ve bağlama göre okundu.

287 دري → دري Selamlama şekli için bk. Drs.20a.10 notu.

288 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20a.12 notu.

289 Deyimin anlamı için bk. Drs.20a.13 notu.

Drs.20b

اوغلي دلي ملونداز ايدر بلي خان قزان مصالحتدر قره كونه
 اوغلي قره بوداغ ايدن اغام قزان مصالحتدر املرايلم ديلچ
 آت اغزلو او روز توجه ابكي رزنوك اوستيند چوكدي
 ايدراغام قزان ساسي ديتلو كوجستان اغزند او توروش
 اوروك اوستينه كي قورس. قزان ايدراوچ يوزيكبدن
 اوغلم اورورمتم اوم اوستينه طورسون ديدى. توکور ات
 چكردى. بطون بندي. بتل تشغه ايغرنه ملونداز بندي
 كوك بدويس. طرندردى. قزان بكوك قزانى قره كونه
 بندي. اغيدويس چكردى. بايندر خانك باغونستين
 باصن شرتش الذين بندي باره صارك بايبيورد حصارندن
 بارلبوم. يابرك بوز ايغرنه بندي توکور املو قرانه كيشين دين
 يك بكنك طوري ايغرنه بندي. صايه وارسم دوكنسه اولمسه
 قالن اغوز بكلي بندي. اله طاعه الد لشكراوه چقدى

Drs.20b, ME37, OŞG16.17

- (1) oğlu Deli Tundar²⁹⁰ eydür: Belî, Hân Kazan, maşlaḥatdur, Kara Göne
- (2) oğlu Kara Budağ eydür: Ağam Kazan, maşlaḥatdur, Anlar eyle degec
- (3) At Ağızlu Aruz²⁹¹ Koca, iki diz[i]nün²⁹² üstine çökdi,
- (4) eydür: Ağam Kazan, şası dīnlü²⁹³ Gürcistān ağzında²⁹⁴ oturursın.
- (5) Orduñ üstine kimi qorsın? Kazan eydür: Üç yüz yigidilen
- (6) oğlum Oruz²⁹⁵ menüm évüm üstine tursun, dēdi. Qonur atın
- (7) çekdürdi, buṭun bindi. Tepel qaşğa aygırına Tundar²⁹⁶ bindi.
- (8) Gök²⁹⁷ bedevīsin tırtırdı, Kazan Begün qarındaşı Kara Göne
- (9) bindi. Ağ bedevīsin çekdürdi, Bayındır Hānuñ yağısın
- (10) başan Şer Şemse'ddin²⁹⁸ bindi. Paraşaruñ²⁹⁹ Bayburd hışārından
- (11) parlayup [uçan]³⁰⁰ Beyrek boz aygırına bindi. Qonur³⁰¹ atlu Kazana³⁰² keşiş dēyen
- (12) Beg Yegenek tırı aygırına bindi. Şaya varsam dükense³⁰³ olmaz,
- (13) kalın Oğuz begleri [hep]³⁰⁴ bindi. Ala Tağa ala leşker ava çıkdı

290 طونداز → طونداز Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5'e göre okundu.

291 اروز → اوروز Vat.84b.2 ve bağlama göre okundu.

292 دزینوک → دزینوک Tamir bağlama göre yapıldı.

293 Deyimin anlamı için bk. Drs.20b.4 notu.

294 ağz 'sınır' ve aynı anlamda kullanılan başka kelimeler için bk. Drs.20b.4 notu.

295 اوردر → اوروز Vat.84b.4 ve bağlama göre okundu.

296 طونداز → طونداز Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5'e göre okundu.

297 Kelimenin Dede Korkut'taki anlamları için bk. Drs.20b.8 notu.

298 شمس الدین → شمس الدین Vat.90a.10; Drs.32b.2, 55b.11, 56a.2, 77a.10'e göre okundu.

299 باره‌صبارک → باره‌صبارک Drs.32b.3, 49b.1, 50a.12, 77a.12'ye göre okundu.

300 Tamir Vat.90a.11, Drs.32b.4 ve bağlama göre yapıldı.

301 قوگوز → قوگور Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9'a göre okundu.

302 قرانه → قرانه Drs.20b.1, 20b.2, 20b.4, 20b.5, 20b.8 vd.'ne göre okundu.

303 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

304 Tamir için bk. Drs.20b.13 notu.

Drs.21a

كافرك جاسوسي جاسوسلدي • واردي كافرلار غوفني •
 شوكلې ملكه جنريردي • بردي بك قفتانك اردې برنجتلو
 يارمندن قره صجلو • ساسي دينلور يي دشمني • لاجه املو
 كافربدي يلفادي • دون برجفتد قزان بلك اوردهنه
 كلدي • التون بان اولر يي كافرلر چاپدلو • قاره بكرز قري
 كلتي جعفر شدر دلو • توله توله شهيدان املر يي بندلو قطار
 قطار قزل دوه لري يي يتديلر • اعرض زينه يي بول اچمه سني
 يمالدلو • فرق ايچمه بيللو قز يله بري اوزون بورلو خاتون
 يسير كتي • قزان بكوك قريچي اولمش انا يي قره دوه
 بوينده اصلو كتي • خان قز اتمك اوغلي اوروزمك
 اوج يوز يكي دل الي بغلو بويني بغلو كتي ايلك قوجه
 اوغلي صاري قلماش قزان بكوك اوغلي اوزنه شهيد
 اولري • قزانك برايشلردن خبري يوق • كافرايدن بكار

درال

Drs.21a, ME38, OŞG17.13

- (1) kāfirūñ cāsūsı cāsūsladı, vardı, kāfirler azğunı³⁰⁵
- (2) sögli³⁰⁶ melike haber vèrdi. Yedi biñ kaftanınuñ ardı yırtuñlu,³⁰⁷
- (3) yarımından kara saçlu, sası dñlü, dñ³⁰⁸ düşmeni, alaca³⁰⁹ atlu
- (4) kāfir bindi, yılğadı;³¹⁰ dñn buçuğında³¹¹ Kāzan Begüñ ordusına
- (5) geldi. Altun [başlu]³¹² ban evlerin kāfirler çapdılar, kaza³¹³ beñzer kıızı
- (6) geli[ni]ni³¹⁴ çakırşurdılar. Tavla tavla şehbāz atlarını³¹⁵ bindiler, kañār
- (7) kañār kıızıl develerini yetdiler. Ağır hāzīnesini, bol aqçasını
- (8) yağmaladılar. Kırk ince <bèllü>³¹⁶ kıızıyla Bo[y]ı³¹⁷ uzun Borla Hatun
- (9) yesir gètdi. Kāzan begüñ karıcuñ olmış anası kara deve
- (10) boynında aşılı [yesir]³¹⁸ gètdi. Hān Kāzanuñ oğlu Oruz Beg
- (11) üç yüz yigidilen eli bağılu, boynı bağılu [yesir]³¹⁹ gètdi. Eylik Koca
- (12) oğlu Sarı Kılmaş, Kāzan Begüñ evi üzerine şehīd
- (13) oldı. Kāzanuñ bu işlerden haberi yok. Kāfir eydür: Begler,

305 ارغوني → ارغوني Bağlama göre okundu.

306 سوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

307 يرئخلو → يرئخلو İç kafiye ile tasviri pekiştirme örnekleri için bk. Drs.21a.2 notu.

308 دين → دين Bağlama göre okundu.

309 alaca rengin aşagılama amacıyla kullanılışı için bk. Drs.21a.3 notu.

310 Anlam teklifi için bk. Drs.76b.5 notu.

311 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

312 Tamir için bk. Drs.21a.5 notu.

313 قاره → قاره Drs.22a.8, 28a.8, 50b.6, 61b.2, 75a.5, 83b.6, 130a.3, 147a.10, 148b.3, 151b.10'a göre okundu.

314 كليني → كليني Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.21a.6, 22a.8 notu.

315 Durum eklerinin birbiri yerine kullanılması örnekleri için bk. Drs.21a.6 notu.

316 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

317 بوي → بوي Tamir bağlama göre yapıldı.

318 Tamir için bk. Drs.21a.10, 11 notu.

319 Tamir için bk. Drs.21a.10, 11 notu.

Drs.21b

قزانك توله توله شهيدان اقلري بيمشون. التون اچمه سيني
 يغاليمشون. قرق يكيدلن اوغلي اوروزي طقسان ايمشون
 قطار قطار دون لري بيمشون. قرق ايجمه ييللو قيزلن قزانك
 حلزلي طوتشون. بو حيفلري بر قزان ايمشون ديري. كافرك
 بري ايدر قزان بكد بر حيفنز قالدري. سوكلي ملك ايدر
 مر از ناورنه حيفنز قالدري. كافر ايدر قزانك بتولر درنده
 اون پلك يتوي واردر. شول بتونلري دحي كوترسك قزان
 اولو حيف ايدر دل ديري. شوكلي ملك ايدر الي بون
 كافروارسون. يتوي كوترسك ديري. الي بوز كافر ايدر
 بتونك اوز رنه الفار واردي كچه يامور كوز قز چوبان
 قز. قمتولر واقعه كوردري. واقعه سندن سر مردري اروطوردي
 قزان كوچي دمور كوچي بو ايكي قوداشي ياشنه اغمليك
 بتوسني بر كمتدي. اوج يرد. دبه كي طاش يفتدي. اله

Drs.21b, ME39, OŞG17.23

- (1) Qazanuñ tavlavla tavlavla şebbâz atlarını binmişüz,
altun aqçasını (2) yağmalamışuz,
kırk yigidilen oğlu Oruzı tutsak³²⁰ étmişüz,³²¹
(3) qatâr qatâr develerini yetmişüz,
kırk ince <bêllü>³²² kızılan Qazanuñ (4) helâlini tutmuşuz.
Bu hayfları biz³²³ Qazana étmişüz,
dédi. Kâfirün
(5) biri eydür: Qazan Begde bir hayfumuz qaldı, Sögli³²⁴ melik eydür:
(6) Mere aznavur, ne hayfumuz qaldı? Kâfir eydür: Qazanuñ Qapulu³²⁵
[Qara]³²⁶ Dervend[d]e³²⁷
(7) on biñ koyunu vardur. Şol koyunları dañı götürsek³²⁸ Qazana
(8) ulu hayf éderidük,³²⁹ dedi. Sögli³³⁰ melik eydür: Altı yüz
(9) kâfir varsun, koyunu getürsin! dedi. Altı yüz kâfir atlandı,
(10) koyunuñ üzerine ılgar vardı.³³¹ Gece yaturiken Qaracuk Çoban
(11) qara qaygulu vâkı‘a gördi. Vâkı‘asından sermürdi, örü tırdı.
(12) Kıyan [E]güci, Demür [E]güci³³² bu iki qardaşı yanına aldı; ağıluñ
(13) qapusını berkitdi. Üç yerde depe gibi taş yığdı, ala

320 طئسان → طئسان Bağlama göre okundu.

321 Soylamadaki sıralama yanlışlığı için bk. Drs.21b.2 notu.

322 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

323 بر → بر Bağlama göre okundu. Ayrıca soylamadaki eksiklikler için bk. Drs.21b.1-4 notu.

324 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

325 فپولر → فپولر Vat.85a.2, Drs.72b.12 ve bağlama göre okundu.

326 Tamir Vat.85a.2, Drs.72b.12 ve bağlama göre yapıldı.

327 درونده → درونده Tamir Vat.85a.2, Drs.72b.12 ve bağlama göre yapıldı.

328 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21b.7-8 notu.

329 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21b.7-8 notu.

330 سوکلی → شوکلی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

331 ılgar var- fiili için bk. Drs.97b.8 notu.

332 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21b.12 notu.

Drs.22a

قَوْلِي جِسانِ الله الذي • نكاهند تره جق جوبانك
 اوزر نه الي يوز كافر يولدې • كافرايدو قرنتوا خشام
 اولند قىغلو جويان قارله يغور ياغند جىغلو جويان
 سودي پىزى بول قىغلو جويان قزان ايدو بىك دنلو كي
 التون بان اولرني بزىتمشوز • توله توله شهبان املرني
 بزىتمشوز • قطار قطار قىزل دوه سىني بزىتمشوز • قىجى
 اماستى بزكتور مشوز اغز خىنه بول اچتمه سىني بزىغله مسون •
 قان بىكوز قزى كاينى بزىسىين امشوز • قرق يكيذر قزانك
 اوغلى بزكتور مشوز • قرق اينجه بىللو قىزل قزانك حلالي
 بزكتور مشوز • بره جويان اراغند يعينندن بروكلكل ياش
 ايندروب بعير يصغله بز كافره سلام ويركل • اولدو ميام
 سوكلې ملكه سنى التوم • سكا بىكلل كي ديره لم جويان ايدو
 اله قري سويلمه مر ايتدم كافرايتو سيله بريلا قديوندم اچى

Drs.22a, ME40, OŞG17.33

- (1) kolli şapanın eline aldı. Negāhenden Karacuk Çobanuy
 (2) üzerine altı yüz kâfir kuyuldu. Kâfir eydür:
 Karanķu³³³ ahşam (3) olanda kayğulu çoban!
 Karıla yağmur yağanda çaķmaklu çoban!
 (4) Südi peyniri³³⁴ bol, kaymaklu çoban!
 Kazan <eydür>³³⁵ Begün dünlügi (5) altun ban evlerini biz yıķmıřuz.
 Tavla tavla şehbāz atlarını (6) biz binmiřüz.³³⁶
 Katār katār kıızıl devesini biz yetmiřüz.
 Karıcuk (7) anasını biz getürmiřüz.
 Ağır³³⁷ hazine, bol aķçasını biz yağmala-mıřuz.³³⁸
 (8) Kaza beņzer kıızı geli[ni]ni³³⁹ biz yesir³⁴⁰ étmiřüz.
 Kırķ yigidilen³⁴¹ Kazanuy (9) oğlını biz getürmiřüz.
 Kırķ ince <béllü>³⁴² kıızıla Kazanuy helālini (10) biz getürmiřüz.
 Bre³⁴³ çoban, ırağından yakınından berü gelgil.
 Bař (11) éndürüp bağır bařğıl,³⁴⁴
 biz kâfire selām vergil.
 Öldürmeyelüm, (12) sögli³⁴⁵ melike seni életelüm,
 saņa beglik alı vérelüm,
 Çoban eydür:
 (13) Alaķırı söyleme,³⁴⁶ mere itüm kâfir!
 İtümile bir yalaķda yuf[y]ndum³⁴⁷ iķen

333 Kelimenin diğerk şekilleri ve anlam için bk. Drs.22a.2 notu.

334 پیڑی → پینری Bağlama göre okundu.

335 Açıklama için bk. Drs.22a.4 notu.

336 يتمشوز → بنمشوز Drs.21b.1, Vat.85a.9 ve bağlama göre okundu.

337 اغر → اغر Drs.21a.7 ve bağlama göre okundu.

338 يغملمسوز → يغملمسوز Drs.21a.8 ve bağlama göre okundu.

339 كلني کليني Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.21a.6, 22a.8 notu.

340 يسير → یسین Vat.85a.10 ve bağlama göre okundu.

341 يکيدلر → یکيدلر Drs.30b.13 ve bağlama göre okundu.

342 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

343 Bre/ mere örnekleri için bk. Drs.22a.10 notu.

344 Selamlama şekli için bk. Drs.22a.11 notu.

345 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

346 Birleşik fiilin okunuşu, anlamı için bk. Drs.22a.13 notu.

347 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.22a.13 notu.

Drs.22b

از غون کافر التوکه غی الاجه اتوک نه اوکرسنه آله بشلو
 بجه کلزمسکا. باشکده غی تو غلفه کی نه اوکرسنه مره کافراشیغی
 بورکجه کلزمسکا. التمش طتام کوندیرکی نه اوکرسنه مره اوکافز
 قزلیجی دکنکجه کلزمسکا. قیاجوکی نه اوکرسنه مره کافراکری
 یشلو چوکنجه کلزمسکا. بلوکلده طقسان اوک نه اوکرسنه
 مره کافرا له قولی صیالمجه کلزمسکا. ایرا غلکده یقینکده برو
 کلکله. یکتلرک غنربنی کورکله اندک او تکل ویدی بی تکلف
 کافر لرات دبدلره اوخ سپدلر او فلز او دینی قره چوق
 جوبان صیانتک ایامنه طاش قودی آندی برین اتان
 ایکس اوچن یقیدی. ایکسینی اتانده اوچن دوردین یقیدی
 کافر لک کوزنه قور خود شدی. قره جق جوبان کافرک
 اوچ یوزنی صیانتک طاشیلدیره بر قیدی. ایک قره داشی
 اوخه دشدی. شهید اولری جوبانک طاشی دگدی

Drs.22b, ME41, OŞG18.15

(1) azğun kâfir!

Altunğağı alaca atun ne ögersin!

Ala başlu (2) keçümce gelmez maña.³⁴⁸

Başunğağı tuğulğanı ne ögersin, mere kâfir!

Başumdağı (3) borkümce gelmez maña.

Altmış tutam³⁴⁹ gönderüni ne ögersin, murdâr kâfir!

(4) Kızılcuğ degnegümce gelmez maña.

Kılıcuñı ne ögersin, mere kâfir!

Egri (5) başlu çevgenümce gelmez maña.

Belügünde toksan okun ne ögersin, (6) mere kâfir!

Ala kolli şapanumca³⁵⁰ gelmez maña.

Irağunđan yakınunđan berü (7) gelgil,

yigitlerün darbını görgil, andan ötgil, dedi.

Bî-tekellûf

(8) kâfirler at depdiler, oğ sepdiler. Erenler³⁵¹ evreni Karacuk

(9) Çoban şapanınun ayasına taş kodı, atdı. Birin atanda

(10) ikisin, üçin yıkdı. İkisini atanda üçin, dördin yıkdı.

(11) Kâfirlerün gözüne korhu düşdi. Karacuk Çoban kâfirün

(12) üç yüzini şapan taşıyla yere bıraktı.³⁵² İki kardaşı

(13) oha [şancıldı]³⁵³ düşdi, şehid oldı. Çobanın taşı dükendi

348 سكا → سكا Vat.85a.13 ve *soylamanın* diğer dizelerine göre okundu.

349 Dede Korkut'ta geçen ölçü birimleri için bk. Drs.22b.3 notu.

350 صالمة → صالمة Vat.85b.2, Drs.22a.1, 22b.9, 22b.12, 23a.1 ve bağlama göre okundu.

351 اونلر → اونلر Drs.31b.12, 34b.11, 38a.4, 45a.3, 62b.13 vd. ile bağlama göre okundu.

352 Deyimin anlamı ve benzer deyimler için bk. Drs.22b.12 notu.

353 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.22b.13 notu.

Drs.23a

يتون ديموگيچي ديمز صبا تنك ايا سنه قورانا و كا فري بير
 كافرك كوزي قور قديعه دينا عالم كافرك باشنه قراكو اولد
 ايدربار مسون يار جسون بوچوبان بنم چمن قزاد اولي
 ديدلو دخی طور ميب قاچدله چوبان شهيد اولن قرداشلر
 حقنه قودي كافرلوشندن بربيلك دبد يندي چتمق
 چتوب اود ياقدي دخی كبتكندن قرومسي ايدوب ياراسنه
 بصدي بولك قچاس الوب اورتودي اغلدي صقلدي
 ايدق سالوز قزان بلك قزان اولوميسين دريسين بوشلرد
 جنرك يوفيدو ديديه مكر خانم اول كچه قالن اغوزك
 دولتي بايندق خانك كويكوسي اولاش اوغلي سالوز قزان
 قره قغلو واقعه كوردې سر مردې اورغي طور دې ايد
 سيلور ميسين قرداشم قره كوته دشنه نه كورندي قره قغلو
 واقعه كوردتم يومر غن مالين شاهين بنم قوشني الور كوردم

Drs.23a, ME42, OŞG18.32

- (1) koyun dèmez, keçi dèmez³⁵⁴ şapanınuñ ayasına qor atar, kâfiri yıkar.
- (2) Kâfirün gözi kórkdı, dünyâ 'âlem kâfirün başına qarañu oldı,
- (3) eydür: Yarımasun yarçımasun bu çoban bizüm hepümüz kırar ola mı
- (4) dédiler dañı tırmayup kaçdılar. Çoban şehid olan qardaşların
- (5) haqqına³⁵⁵ kodı. Kâfirler leşinden bir b[ö]yük³⁵⁶ depe yıgdı, çaqqmaq
- (6) çaqqup od yaqqdı. Dañı kepenegindên qorumsı édüp yarasına
- (7) başdı. Yoluñ kıyısın alup³⁵⁷ oturdı, aqladı şıqladı,³⁵⁸
- (8) eydür: Salur³⁵⁹ Qazan, Beg Qazan, ölü misin diri misin? Bu işlerden
- (9) haberün yok mıdur? dediti. Meger hânum, ol gece qalın Oguzun
- (10) devleti, Bayındır Hânuñ güyegüsi, Ulaş oğlu Salur³⁶⁰ Qazan
- (11) kara qayğılu vâkı'a gördi, sermürdi, öri tırdı, eydür:
- (12) Bilür misin qarındaşum Kara Göne, düşümde ne görindi?

Kara qayğılu

- (13) vâkı'a gördüm. Yumruğumda talbıman şahin, benüm kuşımı ölü gördüm.

354 -mAz zarf-fiil ekinin örnekleri ve bir söz kalıbı için bk. Drs.23a.1 notu.

355 Kelime metinde şeddesiz yazılmıştır. Vat. 85b.8 ve Drs.6b.1, 6b.2, 28b.7, 28b.7, 36a.12, 43a.11, 57b.10, 73b.13, 80a.7, 131b.1, 131b.1, 135b.11, 143a.12, 151b.7, 151b.8, 152a.7'da geçen şeddeli örnekler (haqq) 'e göre okundu. Ayrıca bk. DKON: 115-116.

356 بويك → بويك Tamir Vat. 85b.8, Drs.29b.9, 29b.9, 63a.13 ve bağlama göre yapıldı.

357 isim (tamlaması) + al- kalıbı ve sağladığı anlam için bk. Drs.23a.7 notu.

358 aqla- şıqla- ikilemesi için bk. Drs.23a.7 notu.

359 سالور → سالور Drs.19b.10, 20a.2, 20a.9, 30a.9, 35b.11, 69b.13 vd.'ne göre okundu.

360 سالور → سالور Drs.19b.10, 20a.2, 20a.9, 30a.9, 35b.11, 69b.13 vd.'ne göre okundu.

کو کون ایلدرم ایچنان اوتم اوزرت مشافر کوردیم دوم قره
 بوساریق اوردیمک اوزرت توکلور کوردیم تودز قورسلر
 آوی دلو کوردیم قره دوه اکسم در قورور کوردیم قارغوبی
 قاره صاچم اودانز کوردیم اوزانین کوزی اورتر کوردیم
 بلکومده اون برماغی قانده کوردیم پنجه کیم بودنی کوردیم
 شونون برو عظام اوصم دیره بلش خانم قزداش منم بودنی
 یورغل مکا دیدیم قره کونه ایدر قره بولت دیدک سنک
 دولتکدره قارا ایلد یغور دیدک لشکر ~~کدر~~ صباچ
 یغورده قان قره دره فلاش یوره یلماز الله یورسوت
 دیدیم بویله دیکچ قزان ایدر منم آوی یوزمه لشکر بی طغمة
 بن بوک فوکرانا قاترم اوج کونلک یولی برکوند الورم
 اویمله اولما دین یوردیم او مستنه واردم اکو صاغ دیرین
 در اخشام اولما دین کتبن سکا کلوردم اوردیم صاغ اشق

Drs.23b, ME43, OŞG19.12

- (1). Gökden ıldırım ağ[-]ban³⁶¹ évüm üzerine şakır gördüm.
 Düm³⁶² kara (2) pusuñk ordumuñ üzerine tōkilü[r]³⁶³ gördüm.
 Kūduz kırtlar (3) évümi dalar gördüm.
 Kāra deve eñsem-den³⁶⁴ karvar gördüm.
 Kargu gibi (4) kara saçum uzanur³⁶⁵ gördüm,
 uzanuban gözümü örter gördüm.
 (5) Bilegümden on barmağımı kanda gördüm.
 Nêce kim bu düşi gördüm,
 (6) şundan berü 'aqlum uşşum dēre bilmen.
 Hānum kardaş, menüm bu düşümi (7) yorgıl maña, dēdi.
 Kāra Göne eydür:
 Kāra bulut dēdügün senün (8) devletünüdür.
 Kar ile yağmur dēdügün leşkerünüdür.
 Saç³⁶⁶ (9) kayğudur, kan kadadur.³⁶⁷
 Kālanısın yora bilmen,³⁶⁸ Allāh [hayra]³⁶⁹ yorsun! (10) dēdi.
 Böyle degeç Kāzan eydür: Menüm avımı bozma, leşkerümi tağıtma.
 (11) Ben bugün koñur ata [mahmüz]³⁷⁰ kaķaram, üç günlük yolu bir günde aluram,
 (12) öyle olmadın yurdum üstine varuram. Eger sağ-dur esen-
 (13)-dür aışşam olmadın gene ben saña gelürem. Ordum sağ esen

361 Anlam için bk. Drs.23b.1 notu.

362 Sıfatlarda pekiştirme görevi ve anlam için bk. Drs.23b.1 notu.

363 توکلور → توکلر Vat.85b.13 ve soylamanın diğer dizelerine göre okundu.

364 اکسمدر → اکسمدن Vat.86a.1 ve bağlama göre okundu.

365 اوزانر → اوزانر Vat.86a.1 ve bağlama göre okundu.

366 صباچ → صباچ Vat.86a.4 ve bağlama göre okundu.

367 قرهدر → قرهدر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.23b.9 notu.

368 بلمز → بلمز Vat.86a.4 ve bağlama göre okundu.

369 Tamir Vat.86a.4 ve bağlama göre yapıldı.

370 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.23b.11 notu.

دكل ايسد باشكوزه چاره ايندك من د جي كدم ديسدي
 توكراتن مهسوزلدي. قزان بك مهسوزلدي يوله كيدي
 كلي كلي يوردنك اوزنه كلدي كورد يكم او چارده قوزغون
 تازي طولشمش يورنده قالمش قزان بك بوراده يوردن
 خبرلشمش كوره لم خانم نه خبرلشمش قزان ايدور قوم قلاتيم
 قوما يورددم. قولانده صفق كيكه فوكشي يورددم. سيني يانغي
 ينره دن دارميش كوزل يورددم. اغ بان اوم دكلنده يورددي
 قالمش قاري بچي اناام اولورنده يري قالمش. او غلام اورداوج
 اتانده پورته قالمش. اغوز بگلري ات چپانده ميدان قالمش
 قوه موديق دكلنده اوجق قالمش. بو حالدي كورد كنده
 قزانك قوه قيمه كوزلري قان ياش طولدي. قان طرلري
 قيتدي قوه بغري صرصلدي. فوكوز آتني او كچه لري
 كافر كچه كي يولا دوشدي كيدي. قزانك او كنه برصو

Drs.24a, ME44, OŞG19.25

- (1) degül ise başuñuza çäre édün,³⁷¹ men dahı gëtdüm, dëdi;
 (2) qonur atın mahmûzladı. Qazan Beg mahmûzladı,³⁷² yola gëtdi,
 (3) geli geli yurdınun üzerine geldi. Gördi[-]kim uçarda qızğun [qalmış],³⁷³
 (4) tazı tolışmış yurtda³⁷⁴ qalmış. Qazan Beg, burada yurdılan
 (5) haberleşmiş, görelüm hānum ne haberleşmiş, Qazan eydür:
 Qavum qabla³⁷⁵ menüm³⁷⁶ (6) qoma³⁷⁷ yurdum.
 Kulanıla şıgın gëyige qonşsı yurdum.
 Seni yağı (7) nereden darımış, gözel yurdum?
 Ağ ban évüm dikilende³⁷⁸ yurdı (8) qalmış.
 Qarıcuq anam oturanda³⁷⁹ yeri qalmış.
 Oğlum Oruz³⁸⁰ oğ³⁸¹ (9) atanda pota qalmış.
 Oğuz begleri at çapanda meydān qalmış.
 (10) Kara mudbaq dikilende ocaq qalmış,
 Bu hālları gördüğinde
 (11) Qazanun qara kıyma gözleri qan yaş tıldı, qan tamarları
 (12) qaynadı, qara bağı şarşıldı, qonur³⁸² atını ökçeledi,
 (13) kâfir geçeği³⁸³ yola düşdi, gëtdi. Qazanun öñine bir şu

371 başına çäre ét- ve aynı anlamdaki diğer deyimler için bk. Drs.24a.1 notu.

372 مهمورلدي → مهموزلدي Vat.86a.8 ve bağlama göre okundu.

373 Tamir Vat.86a.8 ve bağlama göre yapıldı.

374 يورنده → يورنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.4 notu.

375 قملا → قملا Vat.86a.10 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.24a.5-6 notu.

376 ميم → ميم Vat.86a.10 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.24a.5-6 notu.

377 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.5-6 notu.

378 Bulunma durumu ekinin çıkma yerine kullanılışı için bk. Drs.24a.7-10 notu.

379 اولورنده → اولورنده Vat.86a.12 ve bağlama göre okundu. Benzer yanlışlık, Drs.45a.13'te de yapılmıştır: كالورميجك (getürmeyecek)

380 اورز → اورز Vat.86a.12 ve bağlama göre okundu.

381 اوخ → اوخ Vat.86a.12 ve bağlama göre okundu.

382 فوكور → فوكور Vat.86b.1, Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5 vd.'ne göre okundu.

383 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.13, 24b.6 notu.

كلدي. قزان ايدور صو حق ديتارون كور مشدرون بن بوضويله
 خبرلشيم ديري كوره لم خانم پنجه خبرلشدي قزان ايدور
 چغتم چغتم قتا كردن چغن صوء اغاج كي لري اوينادون
 صوء حسينه حسيناك حشري صوء باغ وبيتانك زيني
 صوء عايشه ايله فاطمه نك نگاهي صوء شهباز املراچدي
 صوء قيزل دون لر كلوب كچه كي صوء آغ قونلر كلوب
 چوره سندك ياندوغي صوء آورد مك جنري بلور سن
 ديكل مكاه قوه باشم قربان اولسون. صويم سكا ديري صوء
 چقي جنر ورسه كرك صودون كچدي. ديوكزير قورد. طوش
 اولدي. قورد يوزي مبارك در قوردون بر جنرلشيم ديري
 كونه لم خانم نه خبرلشدي قزان ايدور قراغوا خشام
 اولنده كوفي طوغان. قارايله يغمور يغانه اركي طوران
 قوه قوج املري كشنشدرون قيزل دون كورد كنده بوترلشدرون

Drs.24b, ME45, OŞG20.4

- (1) geldi.³⁸⁴ Kazan eydür: Şu Hâk dîzârın görmiş-dür, ben bu şuyıla
 (2) haberleşeyim, dedi. Görelüm hânım nece haberleşdi, Kazan eydür:
 (3) Çağnam çağnam kayalardan çıkan şu,
 ağaç gemi-leri oynadan (4) şu,
 Hasanıla Hüseyinün hasreti şu,
 bağ u bostânun zîneti (5) şu,
 ‘Âyişe ile Fâtîmânun nikâhı³⁸⁵ şu,
 şehbâz atlar [gelüp]³⁸⁶ içdüğü (6) şu,
 kızıl develer gelüp geçegi³⁸⁷ şu,
 ağ koyunlar gelüp (7) çevresinde yatduğı şu!
 Ordumun haberin bilür misin? (8) Dêgil maña!
 Kara başum kurbân olsun şuyum saña!
 dedi. Şu (9) kaçan haber vêrse gerek.³⁸⁸ Şudan geçdi,³⁸⁹ bu kez bir kurdı tuş
 (10) oldu.³⁹⁰ Kurd yüzi mübârek-dür, kurdılan bir haberleşeyim, dedi.
 (11) Görelüm hânım ne haberleşdi. Kazan eydür:
 Karanku ahşam (12) olanda günü toğan,
 kar ile yağmur yağanda er gibi tûran,
 (13) kazakuc³⁹¹ atları [gördüğünde]³⁹² kişneşdüren,
 kızıl deve gördüğünde bozlaşduran,

384 Fiilin anlamı için bk. Drs.24b.1 notu.

385 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24b.5 notu.

386 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.24b.5 notu.

387 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.13, 24b.6 notu.

388 *İsim+ kaçan...-sa gerek!* istifham kalıbı için bk. Drs.24b.8-9 notu.

389 Fiilin anlamı için bk. Drs.24b.9 notu.

390 *tuş ol-* fiilinin anlamı için bk. Drs.24b.9-10 notu.

391 فره فوج → فره فوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

392 Tamir için bk. Drs.24b.13 notu.

انچه قویون کوردکنده قیرق چربوبه تجلین ارقاسینی
 اوربه یرک اغینلک اردین سوکمه قارمه بوج سموزین
 الوب طوتانه قانلو قیرق اوزب چاب چاب یودان اوزی
 قابه کوپکلره غوغا صله چقمقلو جده چوبان لری درنده
 یوکردن اوردنک خبرین بیلور مسین دیکلر مکاره باشم
 قریان اولسون قوردم سکا دیدی قورد چمن جنر ویرسه
 کرک قورتدن دخی کچیدی قره جده چوبانلر قره کوپکی قزانه
 قرشو کلدی قزان قره کوپکلم خبرلشدی کورن لم خانم نه
 خبرلشدی ایدر قرتقا خشام اولنده واف واف اوردن
 اچی ایران توکلنده چاب چاب اچمن کلن حرسوز لری
 قورقودن قورقدوبن شانه سبله اورکدن اوردنک خبرین
 بلور مسین دیکلر بکه قره باشم صاغلخنده ایلوکلر ایدم
 کوپک سکا دیدی کوپک چمن جنر ویرسد کرک کرپک قزانلر

امتل

Drs.25a, ME46, OŞG20.25

- (1) ağca koyun gördüğünde kuyruk çarpup kamçılayan,
 arkasını (2) urup berk³⁹³ ağıluñ ardın söken,
 karma[la]yu[p] [ö]geç³⁹⁴ semüzin (3) alup tutan,
 kanlu kuyruk üzüp çap çap yudan,
 āvāzı (4) kaba köpeklere gavgā şalan,
 çaķmaķluca çoban-ları dünle³⁹⁵ (5) yügürden!
 Ordumuñ haberin bilür misin? Dêgil maņa!
 K̄ara başum (6) kurbān olsun, kurdum saña! dēdi.
 K̄urd kaçan haber vërse
 (7) gerek. K̄urtdan daķı geçdi.³⁹⁶ K̄araca Çobanuñ k̄ara köpegi K̄azana
 (8) karşı geldi. K̄azan k̄ara köpegilem³⁹⁷ haberleşdi. Görelüm h̄anum ne
 (9) haberleşdi, eydür:
 K̄aranķu aķşam olanda vaf vaf üren,
 (10) acı ayran tōkilende çap çap içen,
 gelen b̄ırsuzları³⁹⁸ (11) k̄orķudan,
 k̄orķuduban şamatasıyıla ūrkiden!
 Ordumuñ haberin (12) bilür misin? Dêgil baña!
 K̄ara başum sağılığında eylŭkler ēdem, (13) köpek saña! dēdi.
 Köpek kaçan haber vërse gerek. Köpek K̄azanuñ

393 برك → برك Bağlama göre okundu.

394 فارمه‌لیوب اوکچ → فارمه‌لیوب Okuma şekilleri ve tamirler için bk. Drs.25a.2 notu.

395 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

396 کچیدی → کچیدی Vat.86b.8 ve bağlama göre okundu.

397 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.25a.8 notu.

398 خرسوزلری → خرسوزلری Vat.86b.10 ve bağlama göre okundu.

Drs.25b

اَتَمَلْ اِيَا غَنَه چاب چاب دوشر سَك سَك سَكَلَر قَزَان
 بَر تَو مارا بِلَم كوپِكِي اوردِي كوپِك چكَلدِي كَلد و كِي
 بُولَه كَتَدِي. قَزَان كوپِكِي قَوْلَا بِي قَرَه جَد جَو بَانَك اوزَرَه
 كَلدِي. چَو بَانِي كُور د و كَنده خَبَر لَشْدِي كُورَه لَم خَانَم مَنَه
 خَبَر لَشْدِي قَزَان ايدِر قَر تَقَو اَحْشَام اولَنده قَبْلُو چَو بَان
 قَار لَه يَمُور يَغَانْدَه چَتَمَقَلُو چَو بَان اَوْنَه اَكَله سَوْرَم دَكَلَه
 اَغ بَان اوم شُونْدَن كُچْمَش كُور د كِي دِيكَل مَكَ قَرَه بَاشَم قَر بَان
 اولَسُون چَو بَان سَكَا دِيْدِي چَو بَان ايدِر اولَمَشْمِيْدِي نَشْمِيْدِي
 اَقْرَان قَنْدَه كَز رَدَك يَنَرَه دِيْدَك اَقْرَان دُون بُوَق اَوْتَكِي
 كُون اَبُولُ بُونْدَن كُچْدِي. قَرِيحِي اَنَاك قَرَه دَوَه بُو يَنَسَنَه
 اَصْلُو كُچْدِي. قَرَف اِيچَه بِيْلَلُو قَز بِلَه حَلَاك بَرِيْد اَوْرُون
 بُولَه خَانُون اَغْلِيوْتَب شُونْدَن كُچْدِي قَرَف بِيكِيْدَن اَوْتَك
 اَوْر زَبَانِي اچُوَق يَالِي اِيَا قَا نَر لَر و كِي يَا اِيچَه طَهْسَان

Drs.25b, ME47, OŞG21.14

- (1) atınun ayağına çap çap³⁹⁹ düşer, sinj sinj sinjler.⁴⁰⁰ Kazan
 (2) bir tomar⁴⁰¹ ile köpegi urdı. Köpek çekildi, geldiği
 (3) yola getdi. Kazan köpegi kov[a]layı⁴⁰² Karaca Çobanun üzerine
 (4) geldi. Çobanı gördüğünde haberleşdi, görelüm bānum ne
 (5) haberleşdi, Kazan eydür:

Karanku ahşam olanda kaygulu çoban,

- (6) karıla yağmur yağanda çaķmaķlu çoban!

Ünüm ayla, sözüm dinle!

- (7) Ağ ban évüm şundan geçmiş, gördüğ mi? Dègil maņa!

Ķara başum ķurbān (8) olsun, çoban saņa! dèdi.

Çoban eydür:

Ölmiş miydün, yitmiş miydün, (9) a Kazan?⁴⁰³

Ķanda gezeridün, neredeydün, a Kazan?

Dün yok öteki (10) gün évün bundan geçdi.

Ķarıcuķ anaņ Ķara deve boynında (11) aşılı geçdi.

Ķırķ ince <bèllü>⁴⁰⁴ kıziyla ħelālün

boyı uzun (12) Borla Ħatun

ağlayuban şundan geçdi.

Ķırķ yigidilen oğluņ (13) Oruz

başı açuķ, yalın ayak

kāfirlerün yanınca tutsaķ⁴⁰⁵

399 İkilemenin anlamı için bk. Drs.25b.1 notu.

400 Deyimin anlamı için bk. Drs.25b.1 notu.

401 Kelimenin anlamı için bk. Drs.25b.2 notu.

402 قولايبی → قولايي Tamir Drs.13a.4, 13a.8, 13a.10, 15a.10, 40a.3, 44a.5, 52a.9, 61b.7, 99b.9, 102a.4'e göre yapıldı.

403 قران → قران Vat.87a.3 ve bağlama göre okundu.

404 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

405 طنسان → طنسان Vat.87a.4; Drs.37b.10, 39a.11, 47a.12, 63a.8 ve bağlama göre okundu.

کدی تاو له تاو له شهباز املرک کافرینش قطار قطار
 قیزل دو لرک کافرینش التون اچمه بول خزینه کی کافر
 المش چوبان بویل دیگه قزان ائه ائی عقی باشندن
 کدی دینا عالم کورنه قزانکو اولدی. ایدر اغزل قریس
 چوبان چورین چوبان قادر سنک التو که قد یاز شون
 چوبان دیری. قزان یک بویل دیگه چوبان ایدر نه قاتر
 بکا اغام قزان یو خسه کو کسوکد دیوتی درایان. الی
 یوز کافر دینی منم اوزمه کدی. اکی فرداشم شهید
 اولدی. اوج یوز کافر اولدورم غزا ایتدم سموز قیون
 ارق توقای سنک فتو کدن کافر لره ویرمدم. اوج یرد.
 یار. لندم تره باشم بو کدی. یالکوز قالدیم صوبیم بومید
 دیدی. چوبان ایدر قوکر انان ویرکل مکا التمش طو قام
 کوند دکی ویرکل مکات الاجد قلفانکی ویرکل مکا.

Drs.26a, ME48, OŞG21.37

(1) gètdi.

Tavla tavla şebbâz atlarıñ kâfir binmiş,

kaţâr kaţâr (2) kızıl develerüñ kâfir yetmiş,⁴⁰⁶

altun aqça, bol hâzîneñi kâfir (3) almış,

Çoban böyle degeç Qazan ah êtdi, ‘aqlı başından

(4) gètdi, dünyâ ‘âlem gözine⁴⁰⁷ karangu oldı, eydür:

Ağzuñ qurısun (5) çoban!

[Dilüñ]⁴⁰⁸ çürisün çoban!

Kâdir senüñ alnuña⁴⁰⁹ kada yazsun (6) çoban! dèdi.

Qazan Beg böyle degeç çoban eydür:

Ne kaçırısın (7) baña, ağan Qazan?

Yohsa gögsünde yok mı-dur imân?

Altı (8) yüz kâfir dañı menüm üzerüme geldi.

İki kardaşum şehîd (9) oldı.

Üç yüz kâfir öldür[d]üm,⁴¹⁰ gazâ êtdüm.

Semüz koyun, (10) aruq toklı,

senüñ қапуñdan⁴¹¹ kâfirlere vermedüm.

Üç yerde (11) yaralandum,

qara başum buñaldı yalnız qaldum.

Şuçum bu mıdur?

(12) dèdi. Çoban eydür:

Qoñur⁴¹² atıñ vérgil maña!

Altmış şutam [ala]⁴¹³ (13) gönderüñi⁴¹⁴ vérgil maña!

Ap⁴¹⁵ alaca qalğanıñı vérgil maña!

406 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.26a.2 notu.

407 كورنه → كوزنه Drs.30b.5, 34a.10, 80b.7’de geçen aynı deyim’e göre okundu.

408 Tamir teklifi ve beddua kalıbı için bk. Drs.26a.5 notu.

409 التوكه → التوكه Drs.35a.8, 102b.8, 108b.3, 121b.6, 154a.2’ye göre okundu.

410 اولنورم → اولنورم Vat.87a.10 ve bağlama göre okundu.

411 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.26a.10 notu.

412 قوكر → قوكر Vat.87a.12, Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9 ve bağlama göre okundu.

413 Tamir için bk. Drs.26a.12 notu.

414 كوندروكي → كوندروكي Drs.22b.3 ve bağlama göre okundu.

415 اپ → اپ Drs.32b.4, 47a.6, 49a.7’ye göre okundu. Ayrıca bk. Drs.124a.9 notu.

Drs.26b

قره بولات اوز قىلچك وىركل مكا. صداغكه سكسن اوقك
 وىركل مكا. اغ تىز لجد قىي بايك وىركل مكا. كافره من
 وراى يكي دن طوغاى او كدره من. يكومله التم قانت
 بن سلىن. اولرسم سنك اوغركه بن اوليم الله تعالى
 قورسه او كي بن قور تراى دىري چوبان بويله دىكچ قزان
 قهر كلدي الدي يور يور وىري. چوبان دىني قزاتك
 اردن دن يتدي. قزان دوتدي يعدي اغول چوبان قند
 يكدر سىن. دىدي چوبان ايدن اغام قزان سن اوك
 الماغه يكدر سلك من دىني قزناشم قان الماغه كدارم دىدي
 بويله دىكچ قزان ايدن اغول چوبان قان نم آج درج نساك
 وار سيد ريكه دىري چوبان ايدن بلىن اغام قزان كىجه دن
 بر قوزى بشور بدورم كل بواغاج دىند اينه لوم بىنالم دىدي
 ايتديلر چوبان طرچنى چقردي بيدرله قزان قز ايلدي.

Drs.26b, ME49, OŞG22.18

(1) Kara polat uz kılıcuñ vèrgil maña!

Şadağunđa toksan⁴¹⁶ okuñ (2) vèrgil maña!

Ağ tozluca çatı yayuñ vèrgil maña!

Kāfire men (3) varayın,

yeñi-den⁴¹⁷ toğanın⁴¹⁸ öldüreyin,

yeñümile alnum⁴¹⁹ kanın (4) ben sileyin,

ölürisem senüñ oğruña ben öleyim,

Allāh Te‘āla (5) qorısa évüñi ben kırtarayın! dèdi.

Çoban böyle dègeç Qazana

(6) qahr geldi, aldı yöriyü vèrdi. Çoban dañı Qazanuñ

(7) ardından yètdi. Qazan döndi, baqdı.⁴²⁰ Oğul çoban, qanda

(8) gèdersin? dèdi. Çoban eydür: Ağam Qazan, sen évüñ

(9) almağa gèderisen men dañı qarındaşum kanın almağa gèderem, dèdi.

(10) Böyle dègeç Qazan eydür: Oğul çoban, qarnum ac-dur, heç nesnen

(11) var mıdur yèmege? dèdi. Çoban eydür: Belı ağam Qazan, gèceden

(12) bir kızu bişürüpdürürem. Gel, bu ağac dibiinde enelüm, yéyelüm, dèdi.

(13) Ėndiler, çoban tağarcuğı çıkardı, yèdiler. Qazan fıkı eyledi,

416 طقسان → سکن Drs.22b.5, 101a.13, 125b.11'de geçen *toksan ok* 'a göre okundu.

417 *yeñiden* = *yeñile(ce)* anlam denkliği için bk. Drs.26b.3 notu.

418 طوغانن → طوغان Düzeltme için bk. Drs.26b.3 notu.

419 النوم → التوم Drs.49a.6 ve bağlama göre okundu.

420 بقدي → يقدي Bağlama göre okundu.

Drs.27a

ایدر اگر چوبانله وار جق اولرسم قالن اغور بکری
 بنم باشه قاقج قخرلر چوبان بلم اولسه قزان کافر یی
 دیرلر دیدی قزانه غیرت کلدی چوبانی برا غاجه صوره
 صوره محکم بغلدی ایله ندی یور یور دی چوبانه ایدر
 مره چوبان قزنک اچما مشکی کوز وکله قاورمش ایکی
 بواغاجی قوپاری کور یوخسه سنی بونم قورتلر قشله
 بریدی قزه جده چوبان ضرب ایلدی قبا اغاجی ریل
 یوردیل قوپردی ارقاسنه الدی قزانک اردنه دشدی
 قزان یاقدی کوردی چوبان اغاجی ارقاسنه المشن
 کلور قزان ایدر مره چوبان بواغاج نه اغاج در چوبان
 ایدر اغام قزان بواغاج اول اغاجد وکم شن کافر یی
 قزنک آجفر من سکا بواغاجله یلک بشور رتی دیدی
 قزان بوسوز خوش کلدی اسدن ایدی چوبانک اکلرین

جوزری

Drs.27a, ME50, OŞG23.4

- (1) eydür: Eger çobanıla varacak olurısam kalın Oğuz⁴²¹ begleri
- (2) benüm başuma kaçınc kaçarlar:⁴²² Çoban bile ol[ma]sa⁴²³ Kazan kâfiri alımaızı,
- (3) dërler, dëdi. Kazana gayret geldi⁴²⁴ çobanı bir ağaca şara
- (4) şara muhkem bağladı, atlandı,⁴²⁵ yöriyü vërdi. Çobana eydür:
- (5) Mere çoban, karnuñ açıkmaşıken, gözün[-]a⁴²⁶ karamamış iken
- (6) bu ağacı kopardı⁴²⁷ gör! Yohsa seni bunda kurtlar kuşlar
- (7) yër, dëdi. Karaca Çoban darb eyledi, kaba ağacı yëriyle
- (8) yurdıyla kopardı, arkasına aldı,⁴²⁸ Kazanuñ ardına düşdi.⁴²⁹
- (9) Kazan bakdı gördi çoban ağacı arkasına almış
- (10) gelür. Kazan eydür: Mere çoban, bu ağac ne ağac-dur? Çoban
- (11) eydür: Ağam Kazan, bu ağac ol ağacdur kim sen kâfiri başarsın,
- (12) karnuñ acıgur, men saña bu ağacıla yëmek pişürürin, dëdi.
- (13) Kazana bu söz hoş geldi atından ëndi,⁴³⁰ çobanuñ ellerin

421 اغوز → Baglama göre okundu.

422 Deyimin anlamı için bk. Drs.27a.2 notu.

423 اولسه → اولسه Vat.87b.4 ve bağlama göre okundu.

424 gayret(e) gel- deyimini için bk. Drs.27a.3 notu.

425 اولاندی → اولاندی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.27a.4 notu.

426 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.27a.5 notu.

427 Filin anlamı için bk. Drs.27a.6 notu.

428 arkasına al- fiilinin anlamı için bk. Drs.27a.8 notu.

429 ardına düş- fiilinin anlamları için bk. Drs.27a.8 notu.

430 ايندي → ايندي Vat.87b.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.27b

چوزدي • النند يراويدى • ايدرا الله منمادى فورى
 اولرسه سنى ايراخورايلياى ديدى • ايكسى بيلم يوله
 كردى • بويكا شوكلې ملك كافرله شين شادمان ييوي
 ايجوب اوتوردى ايدز بكار بلود مسير قزانجه حيف
 ايلك كرك • بويى اوزون يورله خانقونى كتوب صفر
 سورد ملك كرك ديدى • بويى اوزون يورله بويى ايشدى
 يوركيه جاننه اودلدشدى • قرق اينجه بيللى قىزك
 ايجنه كردى • اوكت ويردى • ايدر قنكوزه ياپشور لرسه
 قزان خانقونى قنقى كزور ديور قرق يردن اوازيره شن
 ديدى • شوكلې ملككه ادم كلدى قزان بكونه خانقونى
 قنكوزدردى • قرق يردن اواز كلدى قنقىسيدر
 بيلساديلره كافزه جنر ويرد لره برنه ياپشوق قرق يردت
 اواز كلدى بيلسك قنقىسيدر ديد لره كافرايدر مره

Drs.27b, ME51, OŞG23.19

- (1) çözdü, alnında bir⁴³¹ öpdü, eydür: Allāh menüm évümi⁴³² kurtaracak
- (2) olurısa seni emir-i ahur eyleyeyin, dēdi. İksi bile yola
- (3) girdi. Bu yaña⁴³³ sögli⁴³⁴ melik kâfirlerle şen şādmān yèyüp
- (4) içüp otururıdı. Eydür: Begler, bilür misiz Qazana nēce hayf
- (5) eylemek gerek? Boyı uzun Borla Hātūnı getürüp sağrak
- (6) sürdürmek gerek, dēdi. Boyı uzun Borla [Hātūn]⁴³⁵ bunı eşitdi
- (7) yüregiyile cānına odlar düşdi. Qırk ince <bēllü>⁴³⁶ kızuñ
- (8) içine girdi, ögüt vērđi, eydür: Qanqūzuza yapışurlarısa
- (9) Qazan hatunı qanqı-ñuzdur? dēyü, qırk yērden āvāz veresiz!
- (10) dēdi. Sögli⁴³⁷ melikden ādem geldi: Qazan Begün hatunı
- (11) qanqūzudur? dēdi. Qırk yērden āvāz geldi qanqısıdur
- (12) bilmediler. Kāfire haber vērđiler: Birine yapışduq, qırk yērden
- (13) āvāz geldi bilmedük qanqısıdur, dēdiler. Kāfir eydür: Mere

431 بر → بر Baqlama göre okundu.

432 اومي → اومي Vat.87b.12 ve baqlama göre okundu.

433 bu yaña(dan) cümle başı edatının kullanılışı ve anlamı için bk. Drs.27b.3 notu.

434 شوکلي → شوکلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

435 Tamir Vat.88a.2, Drs.21a.8, 25b.12, 27b.5, 28a.4, 31a.7, 59a.9, 69b.4, 76a.6 ve 78b.1'e göre yapıldı.

436 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

437 شوکلي → شوکلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

وارک تزانک اوغلي اوروزي طارتوک چنکه اصوک يمه
 يمه اغ اتدن چکوک قره قاورمه پشورب قوق پک قره
 ايلتوک هرکم يدي اول دکل هرکم يدي اول درالوک کلوک
 صوق سورسن ديري بويي اوزون بورل خاتون اوغلنک
 نجاچنه کلي چاغرب اوغلنه صويلر کوره لم خانم نه صويلر
 ايدواغول اغول ايم اوغول بيلوري سن نلراولدي
 سوبلشد لر فصل فصل کافرك فعل طويدم دنلوکيا التون
 بان ايومک قنبره سي اوغول قازه بکزيتمک کلموک
 چچکي اوغول اوغول اوغول ايم اوغول طوقراي طار
 قارننه کورتدکم اوغول اون اي ديند دينايه کتوردکم
 اوغول طولم سي بيشکه بلد وکم اوغول کافر لر رسي طاشندر
 قران اوغلي اورزي جسدن چقاروک بوزغان زن اوغلانلر
 اصوک ايم طالويسدن چنکه صابجوک يمه يمه اغ اتدن

چکوک

Drs.28a, ME52, OŞG23.34

- (1) varuñ, Kazanuñ oğlu Oruzu tartuñ, çengele aşuñ, kıyma
- (2) kıyma ağ etinden çeküñ,⁴³⁸ kara kavurma pişürüp⁴³⁹ kırk beg kızına
- (3) eletüñ. Her kim yedi, ol degül; her kim yemedi, ol-dur. Aluñ gelüñ,
- (4) şagraş sürsün, dedi. Boyı uzun Borla Hâtün, oğlunuñ
- (5) yamacına geldi, çağırıp oğlma şoylar, görelüm hânım ne şoylar,
- (6) eydür:

Oğul oğul, ay oğul!

Bilür-misin neler oldı?

- (7) Söyleşdiler fışıl fışıl,
- kāfirüñ fi 'lin⁴⁴⁰ tıydum.

Dünlügi altun (8) ban evümünñ kabzası⁴⁴¹ oğul!

Kaza beñzer kızumuñ gelinümünñ (9) çiçeği oğul!

Oğul oğul, ay oğul!

Tokuz ay tar (10) karnumda götürdüğüm oğul!

On ay deýende dünyāya getürdügüm (11) oğul!

Tolaması [altun]⁴⁴² beşikde beledüğüm oğul!

[Tolap tolap ağ südümi emzürdügüm oğul!]⁴⁴³

Kāfirler ters tanışmışlar:

(12) Kazan oğlu Oruzu habs-dan⁴⁴⁴ çıkaruñ, boğazından⁴⁴⁵ urganıla

(13) aşuñ, iki talusından çengele şancuñ. Kıyma kıyma ağ etinden

438 Fiilin anlamı için bk. Drs.28a.2 notu.

439 Tezat sanatı örnekleri için bk. Drs.28a.2 notu.

440 fi'l kelimesinin anlamı için bk. Drs.28a.7 notu.

441 قنبره سي → قنبره سي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.28a.8 notu.

442 Tamir teklifi için bk. Drs.28a.11, 84b.1 notu.

443 Tamir için bk. Drs.28a.11, 84b.1 notu.

444 حيس دن → حيس دن Bağlama göre okundu.

445 Kelimenin anlamı ile ilgili olarak bk. Drs.28a.12 notu.

چكوك قره قاورمه ايدې قرق بك قيزنه ايلتوك هر كم يري
 اول دكل هر كم بيدې اول قزان خاتوني در چكوك دوشكزه
 كتوره لم صفرق سوروزالم ديشلره سنك اتوكدن اوغله
 بياني يوخسه صاسي ديلوكا فرك دوشكزه كيريني اناك
 قزانك ناموسني صند راييني بنجدين اوغول هي ديدغي
 اورور ايدراغرك قوريسن انا ديلوك چوريسن انا
 انا حق تكري حق دكلسيدي قلقوبني برون طرايم
 يتاكل بوغازكدن طوتايدم قبا اوچم الته صلايدم اغ
 يوزكي قره يره ديديدم اغز وكله بورنكدن قان شورلر
 ديدم جان طتلوس سكا كوستريدن بونه سوزدر سقاين
 تادين انا منم اوزرمه كلمه سين منم اچون اغلاميد سن
 قويني قادين انا چنكالي اورسونلر قوامدن چكسونلر
 قره قاورمه استونلر قرق بك قيزنك اوكنه ايلتسونلر

Drs.28b, ME53, OŞG24.20

- (1) çekün, kara kavurma edüp kırk beg kızına eletün. Her kim yedi,
 (2) ol degül; her kim yemedi, ol Kazan hatunı-dur, çekün döşegümüze
 (3) getürelüm, şagrak sürdürelüm, demişler. Senün etünden, oğul[-]a⁴⁴⁶
 (4) yeyeyin mi, yobsa şası dīnlü kâfirün döşegine gireyin mi? Ağan
 (5) Kazanun nāmūsını şındurayın mı, necèdeyin oğul hey? dedi.
 (6) Oruz⁴⁴⁷ eydür:

Ağzun kurusun ana, dilün çürisün ana!

- (7) Ana haqqı Tanrı haqqı degülmissedi,
 kalkubanı yêrümnden turayidum,

- (8) yakañıla boğazundan tutayidum,

kaba ökçem altına şalayidum,

ağ (9) yüzüñi kara yere depeyidüm,

ağzunıla burnundan kan şorla-(10)-dayidum,

can tatlusın saña göstereyidüm.⁴⁴⁸

Bu ne sözdür!

Sakın (11) kadın ana, menüm üzerüme gelmeyesin,
 menüm için ağlamayasın.

- (12) Ko beni, kadın ana, çengele ursunlar,

ko etümnden çeksünler, (13) kara kavurma etsünler,

kırk beg kız[ı]nun⁴⁴⁹ öñine eletsünler.

446 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.28b.3 notu.

447 اوروز → اوروز Vat.88b.4 ve bağlama göre okundu.

448 Deyimin anlamı için bk. Drs.8b.12-13.

449 قيزنك → قيزنك Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.29a

آنلر برید وکنده سن اکی یکل سینی کافر لیل مسونلر طوینلر
 تا کیم صاسی دینلو کافرک دوشکنه وایاسن صفر اغن
 سورمیه سن اتام قزان ناموسنی صمایه سن سقین دبد
 اوغلان بوبله دیگج بولدر یلدر کوزنک یاشی روات
 اولدی بویی اوزون یلی بورل خانون بوبینله قلاغن
 الدی دوشدی موز الماسی کبی آل یکان صر تی برید
 قرغوی قره صاحینی بولدی اوغل اوغل دیوین زارلق
 قلدی اغلدی اوروز ایدر قادین انا قوشوم الوپ نه
 بوکر سن نه بوز لر سن نه اغلر سن بغر مله یون کم منه
 طفلر سن کچمش منم کوهنی نه اکدر سن هی انا عی بی
 ائلر اولی یرده بر قولونی اولمز بی اولور قزل دوه لر
 اولی یرده بر کوشکی اولمز بی اولور انجه قیتونلر اولی
 یرده بر قوز بیجی اولمز بی اولور سن صاغ اول قادین

انا

Drs.29a, ME54, OŞG24.33

(1) Anlar bir yedüğinde sen iki yègil.

Seni kâfirler bilmesünler,⁴⁵⁰ tuymasınlar.

(2) Tâ kim şası dīnlü kâfirün döşegine varmayasın,

şagrağın (3) sürmeyesin,

atam Kazan nāmūsını şımayasın saşın! dedi.

(4) Oğlan böyle dēgec büldür büldür gözinün yaşı revân

(5) oldu. Boyı uzun <bēli>⁴⁵¹ Borla Hātūn boynıyla kulağın

(6) aldı düşdi;⁴⁵² güz alması gibi al yañağın tardı yırtdı,

(7) kargu gibi kara saçını yoldı. Oğul oğul! dēyüben zarılık

(8) kıldı, ağladı. Oruz eydür:

Kadın ana, karşıum alup ne (9) bögürürsin?

Ne bozlarsın, ne ağlarsın?

Bağrumıla yüregüm ne (10) tağlarsın?

Gēçmiş menüm günümi ne aŗdurursın?

Hey ana, ‘arabī (11) atlar olan yerde bir kulumı olmaz mı olur?⁴⁵³

Kızıl develer (12) olan yerde bir köşegi olmaz mı olur?

Ağca koyunlar olan (13) yerde bir kuzıcağı olmaz mı olur?

Sen sağ ol, kadın

450 Fılin anlamı için bk. Drs.29a.1 notu.

451 Düzeltme teklifi için bk. Drs.29a.5 notu.

452 Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.29a.6 notu.

453 Anlam için bk. Drs.29a.11-13 notu.

انا بابام صاغ اولسون برمنم کیمی اوغل یولغزیمی اولور
 دیدی بویله دیگج امانسک قراری قالدی یوریو
 ویردی قرق اینجه بیللو قیزک اچنه کردی کافر لر
 اوروزی الوب قناره دینه کتور دیلر اوروزا میدن
 مر کافر امان تکرینک بر لکنه یوقدر کان قوک می یو
 اغاجله سویلشیم دیدی جا غرب اغاجه صویلش
 کور لم خانم نه صویلش اغاج اغاج دیرسم سکا اولم
 اغاج مکه ایله مدینه نک قیوسی اغاج موسی کلیمک
 عصای اغاج بویک بویک صولرک کور یسی اغاج
 قره دکیتر لروک کیمیسی اغاج شاه مردان علی نک
 دل دینک ایری اغاج ذوالفقارک قینلنه بضعه سی
 اغاج شاه حسنله حسینک یسی اغاج اگر اردن
 اگر عورت در قورحتی اغاج باشک الله باقر اولسم

Drs.29b, ME55, OŞG25.17

- (1) ana, babam sağ olsun, bir menüm gibi oğul bulunmaz mı olur?
- (2) dedi. Böyle değec anasının kararı kalmadı, [aldı]⁴⁵⁴ yörüü
- (3) vèrdi, kırk ince <béllü>⁴⁵⁵ kızın içine girdi. Kâfirler
- (4) Oruzı alup kanâra dibine getürdiler. Oruz eydür:
- (5) Mere kâfir, amân! Tañrının birliğine yokdur gümân! Koñ meni, bu
- (6) ağacıla söyleşeyim, dedi. Çağırıp ağaca soylamış,
- (7) görelüm hânım ne soylamış:

Ağac, ağac derisem saña, azlanma⁴⁵⁶ (8) ağac.

Mekke ile Medinenün kapısı ağac.

Mūsā Kelīmün (9) ‘aşası ağac.

Böyük böyük şuların köprisi ağac.

(10) Kara kara denizlerin gemisi ağac.

Şāh-ı Merdān ‘Ali-nün (11) Döldülinün eyeri ağac.

Zül-fikārun kınıyla⁴⁵⁷ kabza-sı (12) ağac.

Şāh Hasanıla Hüseyinün beşiği⁴⁵⁸ ağac.

Eger erdür, (13) eger ‘avrat-dur qorhısı ağac.

Başın ala bakar olsam

454 Tamir için bk. Drs.29b.2 notu.

455 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

456 ارلنمه → ازلنمه Teklif ve anlam için bk. Drs.29b.7 notu.

457 قنيله → قنيله Bağlama göre okundu.

458 Şin’in bir noktası eksiktir.

Drs.30a

باششز اغاج ديبك اله باقراولسم دبستوز اغاج مني سكا
 اصار لو كو تر مكل اغاج كو تر جك اولوسك يكتلكوم سني طشون
 اغاج بزم ايلد كرك ايدك اغاج قره هندو قوللرمه ميوريم
 سني باره باره طوغريالردى اغاج اتدن ايتدي تاوله تاوله
 بفلانده اتومه يازخ قراطاش صقليانده يولداشمه يازخ يورم غنه
 طالبنده شاهين قشومه يازخ يترايله طوتانده يازخ
 بلكه طويدين اوزومه يازخ بكت لكبه اوصاندين جانده
 يازخ ديدى يورم و يورم و اغلدى يانق جكر چكني طاغلدى
 بوخلده سلطانم سالور قزانلم قره جده چوبان چپار
 يتدي چويانك اوج يشار طنده دريستنن صياتنك
 اياسيدي اوج كچي توبندن صبايني نك قوللريدى
 بر كچي توبندن چنل عوجيدي هرا تانده اون اكي
 باتن طاش اتردي اتردي طاش يره دوشمزدى يره دوشى

دش

Drs.30a, ME56, OŞG26.1

(1) başsuz ağaç.

Dibünj ala bakar olsam dıbsüz ağaç.

Meni saña (2) aşarlar, götürmegil ağaç!

Götürecek olurısañ yigitligüm seni tutsun (3) ağaç.

Bizüm êlde gerek idünj ağaç.

Ğara hindü kullaruma buyurayıdum,

(4) seni päre päre toğrayalarıldı ağaç,

Andan eyitdi:

Tavla tavla (5) bağlananda atuma yazuh.

Ğartaş!, [dëyü]⁴⁵⁹ şıklayanda⁴⁶⁰ yoldaşuma yazuh.

Yumruğumda⁴⁶¹ (6) talbınanda şāhin kuşuma yazuh.

Yı[l]tar⁴⁶² ile tutanda [tazuma]⁴⁶³ yazuh.

(7) Beglige toymadum⁴⁶⁴ özüme yazuh.

Yigit-ligine uşanmadum⁴⁶⁵ cānuma (8) yazuh, dëdi,

yermürü yermürü⁴⁶⁶ ağladı, yanuk cigercüğini tağladı.

(9) Bu mağalda şultānum, Salur Ƙazanılam⁴⁶⁷ Ƙaraca Çoban çapar

(10) yëtdi.⁴⁶⁸ Çobanun üç yaşar țana derisinden şapanınun

(11) ayasıyıldı, üç keçi tüyinden şapanı-nun kollarıyıldı,

(12) bir keçi tüyinden çatlağuçıyıldı.⁴⁶⁹ Her atanda on iki

(13) batman taş atarıldı. Atduğı taş yere düşmezidi,⁴⁷⁰ yere dağı

459 Tamir Vat.89a.9 ve bağlama göre yapıldı.

460 Okuma ve anlam için bk. Drs.30a.5 notu.

461 یومرغنده → یومرغنده Vat.89a.9 ve bağlama göre okundu.

462 یلتر → یلتر Tamir için bk. Drs.30a.6 notu.

463 Tamir Vat.89a.10 ve bağlama göre yapıldı.

464 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.30a.7 notu.

465 Fiilin anlamı için bk. Drs.30a.7 notu.

466 یومرو یرمرو → یومرو یرمرو Okuma için bk. Drs.30a.8 notu.

467 Okuma şekilleri anlam ve teklif için bk. Drs.30a.9 notu.

468 çapar yet- deyiimi ve yapısı için bk. Drs.30a.9-10 notu.

469 چتلاغو جیدی → چتلاغو جیدی Vat.89b.1 ve bağlama göre okundu.

470 Cümlelerin anlamı için bk. Drs.30a.13, 88a.12 notu.

Drs.30b

د شسه تۆزكې صاورلردې اوجق كې اوپرلردې اوج
 بلادق طایفه د شدكې یرك اوتی بقردی سمنقون ارق
 توقلی بایرده قالسه قورت کلب بقردی صبانك
 قورقوسندیه ایله اولسه سلطانم قره جده چوبان صبان
 جاتلندی دینا عالم کافرك کوزنه قرنکوا ولدی قزان
 ایدر قره جق چوبان انای کاندون دیلیم آت ایماغی
 التند قالسول دیری آت ایماغی کولک اوزان دی
 چوک اولور قزان کانه چغرت صویلاش کورلم خانم
 رعسویلاش ایدر یاره شوکلی ملک فنلوکی التون یان
 اولری کتور بددرس سکا کولکه اولسون اغوزخزیم
 بولیم کور بددرس سکا خرجلق اولسون فرق ایجه
 بولیم کور بددرس سکا کایسی اولسون
 فرق یکیدل اوغلم اوردری کاتور بددرس سکا کولک

Drs.30b, ME57, OŞG26.23

- (1) düşse toz gibi şavrilurıdı, uçuk gibi obrılurıdı.⁴⁷¹ Üç
- (2) yıla dağ taşı düşdügi yerün otı bitmezidi. Semüz koyun, aruk
- (3) toklı bayırda kalsa kırt gelüp yemezidi, şapan[ın]un⁴⁷²
- (4) kórkusından.⁴⁷³ Eyle olsa⁴⁷⁴ şultānum, Karaca Çoban şapan
- (5) çatlatdı dünyā 'ālem kāfırün gözine karangu oldı. Kazan,
- (6) eydür: Karacuk Çoban, anamı kāfirden dileyeyim, at ayağı
- (7) altında kalmasun, dēdi. At ayağı külük, ozan dili
- (8) çevük olur. Kazan kāfire çağırup soylamış, görelüm hānum
- (9) ne soylamış, eydür:

Mere sögli⁴⁷⁵ melik,

dünlügi⁴⁷⁶ altun ban (10) évlerümi götürüpdürürsin;

şağa gölge olsun.

Ağır⁴⁷⁷ hāzinem, (11) bol aqçam götürüpdürürsin;

şağa harchık olsun.

Kırk ince (12) <béllü>⁴⁷⁸ kızıla Borla Hatunı götürüpdürürsin;

şağa yesir olsun.

(13) Kırk yigidilen oğlum Oruzı⁴⁷⁹ götürüpdürürsin;⁴⁸⁰

kuluğ

471 اوپرلردی → اوپرلردی Bağlama göre okundu.

472 صپانینک → صپانینک Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.30b.3 notu.

473 فورقوسندن → فورقوسندن Bağlama göre okundu.

474 Eyle olsa cümle başı edatının anlamı için bk. Drs.30b.4, 40b.7 notu.

475 سوکلی → شوکلی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

476 Dal, nun ile bitmiştir. Vat.89b.5, Drs.22a.4, 28a.7, 31a.5, 47b.10, 50b.5, 61a.5, 61b.1'e göre okundu.

477 اغز → اغز Vat.89b.6, Drs.21a.7 ve bağlama göre okundu.

478 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

479 اوروزی → اوروزی Drs.21b.2, 28a.1, 29b.4, 31a.8, 63b.11 ve bağlama göre okundu.

480 کاتوریدرسن → کاتوریدرسن Soylamadaki diğer dizelere göre okundu.

اولسون. تاوله تاوله شهباز ائلرم کتور بددرسن
 سکا بنت اولسون. قطار قطار دوه لرم کتور بددرسن
 سکا بولکت اولسون. قاریجق ائام کتور بددرسن مره کافر
 انای ویرکل مکا. صواشدین اورشدین. قایدایم کوودنیم
 کدیم. بللو بلکل دیدی. کافر ایدرم قزان دنلوکی
 التون بان اوکی کتور مشنه بزم در. قرق ایجه بیللو قیزله
 بویی اوزون بورله خانونی کتور بددر بزم در. قرق
 یکیدلر اوغلک اوروزی کتور مشنه بزم در. تاوله
 تاوله شهباز ائلرم قطار قطار دوه لرم کتور مشنه بزم در
 قریجق انای کتور مشنه بزم در سکا ویرمن. یا یخات
 کشیش اوغله ویردن. یا یخان کشیش اوغلدن اوغلی
 طوغر بزان سکا غریم قورن دیدیلره بیلر دیگج قره جق
 چویانک اجنی طوغدی. طدا ائلری بئسردی چوبان

Drs.31a, ME58, OŞG26.36

(1) olsun.

Tavla tavla şehbâz atlarum götürüpdürürsin;

(2) saña binit olsun.

Kaţâr kaţâr develerüm götürüpdürürsin;⁴⁸¹

(3) saña yüklet olsun.

Karıcuk anam götürüpdürürsin,

mere kâfir (4) anamı vèrgil maña.

Şavaşmadın urışmadın kaydayım,

gèrü döneyim, (5) gèdehyim, bellü bilgil, dedi.

Kâfir eydür:

Mere Kazan,

dünlügi (6) altun ban évüni getürmişüz, bizüm-dür.

[Ağır hazîneji, bol aqçañı getürmişüz; bizümdür.]⁴⁸²

Kırk ince <bellü>⁴⁸³ kızıla (7) Boyı uzun Borla Hatunı getürmişüz,⁴⁸⁴ bizüm-dür.

Kırk (8) yigidilen oğluñ Oruzı getürmişüz,⁴⁸⁵ bizüm-dür.

Tavla (9) tavla şehbâz atlaruñ,⁴⁸⁶ kaţâr kaţâr develerüñ⁴⁸⁷ getürmişüz, bizümdür.

(10) Karıcuk anañı getürmişüz, bizüm-dür.

Saña vèrmezüz,

Yaybân (11) keşiş oğluna vèrürüz.

Yaybân keşiş oğlından oğlı (12) toğar;

biz anı saña garım qoruz,

dédiler. Böyle dègeç Karacuk

(13) Çobanuñ acığı tıtdı, tıdaqları tebserdi. Çoban

481 کاتوریلدورسن → کاتوریلدورسن Bağlama göre okundu.

482 Tamir için bk. Drs.31a.6 notu.

483 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

484 کاتوریلدورسن → کاتوریلدورسن Bağlama göre okundu.

485 کاتوریلدورسن → کاتوریلدورسن Tamir bağlama göre yapıldı.

486 اتلرم → اتلرم Bağlama göre okundu.

487 دوهلرم → دوهلرم Bağlama göre okundu.

اید و مره دینی یوق عطلستز کافره اسی یق در نکستز کافره
 قرشوتیان قارلی قره طاعلر قریو بدنه اویق بقره قتلو
 قتلوارمق لر قزیدر دیده صوی کلنز شهباز شهباز
 آنلر قریو بدنه قلوب ویرمه قزمل قزیل دوه لر قریو بدنه
 کوشک ویرمه مره کافر قزانک اناسی قریو بدنه اوغل
 ویرمه دولق المقدن صفاک وارسه شوکلی ملک قره
 کوزلو قیزک وارسه کاتر قزانه ویره مره کافر سنک قیزکرن
 اوغلی طوغسونه سرائی قزان بکه قدیم قویاسنو دیدی
 بو محله قالن اغوز بکری یتدی خانم کونه کملر یتدی
 قره دره اغزنه قره بوغنه در یستنه پشکنک یابوعی
 اولن اجنی طوناند قره طاشی کل ایلیق بیغنه اکسه
 سند بری یرده دوکون ارغلر او دینی قزان بکل قی
 طاشی قره کونه چپار یتدی چال قیلجک قره قزان

Drs.31b, ME59, OŞG27.14

(1) eydür:

Mere dini yok ‘ağılsuz kâfir,

uşşı yok dèrneksüz⁴⁸⁸ kâfir!

(2) Karşu yatan qarlı kara tağlar qarıyupdur, otı bitmez.

Kanlı (3) kanlı ırmağ-lar qarıdur dèye şuyı gelmez.

Şehbâz şehbâz (4) atlar qarıyupdur, kulun vèrmez.

Kızıl kızıl develer qarıyupdur, (5) köşek vèrmez.

Mere kâfir,

Kazanun anası qarıyupdur, oğul (6) vèrmez.

Dölin almakdan şafân varısa, sögli⁴⁸⁹ melik, kara

(7) gözlü kızun varısa getür,⁴⁹⁰ Kazana vèr. Mere kâfir, senün kızundan

(8) oğlu toğsun, siz anı Kazan Bege qarım⁴⁹¹ koyasız, dèdi.

(9) Bu mağalda kalın Oğuz begleri yètdi. Hānum, görelüm kimler yètdi:

(10) Kara dere ağzında [Kādir vèren],⁴⁹²

kara boğa derisinden beşiginün⁴⁹³ yapuğı⁴⁹⁴ (11) olan,

acığı tütanda kara taş kıl eyleyen,

[kara]⁴⁹⁵ bırığın eñse-(12)-sinde yedi yèrde dügen,

erenler èvreni, Kazan Begün qar-(13)-taş Kāra Gōne çapar yètdi. Çal kılıcuñ,
kardaş Kazan,

488 Kelimenin anlamı için bk. Drs.31b.1 notu.

489 شوکلی → شوکلی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

490 کاتر → کاتر Bağlama göre okundu.

491 فدییم → فدییم Vat.89b.13 ve bağlama göre okundu.

492 Tamir için bk. Drs.31b.10, 11 notu.

493 پشکنک → پشکنک Vat.90a.3 ve bağlama göre okundu.

494 Anlam için bk. Drs.31b.10, Drs.76b.12 notu.

495 Tamir için bk. Drs.31b.10, 11 notu.

Drs.32a

يتدم دیدي • بونك اردنجه كوده لم كملریتیدی • دمور
 بتودرونه نده كي دمور بتوي دپوب الى التمش طوقام
 الله كوندرك اوچنده اربوكوندن • قان سلجك اوغلي
 دلود وندا چپاریتیدی • چال قیلجك اغام قزان يتدم
 دیدي • بونك اردنجه خانم كوده لم كملریتیدی • حیدر
 مردین قلعه سن دپوب یقن دمور با یلي قیجا ق ملکه
 قان قوصدرن • كلوبن قزانك قزین ارلكله الى اغوزك
 اق صتللو قوجه لري كودنه اول یكیدی • تحسین
 لین • آل مخوزي شلوارلي • اتي بحري حوتازلي •
 قره كونه اوغلي فره بوداق چپاریتیدی • چاك قیلجك
 اغام قزان يتدم دیدي • بونك اردنجه كوده لم خانم
 كملریتیدی • دستور سنجه بایندر • خانك یغیزس
 بصل • التمش بك كافره قان قوصدرن اغ بوزانك

بلیسی

Drs.32a, ME60, OŞG27.35

(1) yêtdüm! dèdi.

Bunuñ ardınca görelüm kimler yêtdi:

Demür (2) Kıpçak Dervendindeki⁴⁹⁶ demür kıpçıyı depüp alan,

altmış tutam (3) ala gönderinüñ uçında er böğürden,

Kıyan Selcük oğlu (4) Delü Dunda[r]⁴⁹⁷ çapar yêtdi.

Çal kılıcuñ ağam Kazan, yêtdüm! (5) dèdi.

Bunuñ ardınca hānum, görelüm kimler yêtdi:

Hemidilen (6) Merdin Kāl'asın depüp yıkan,

demür yaylı Kıpçak⁴⁹⁸ Melike (7) kan kuşduran,

gelüben Kazanuç kızın erligile alan,

Oğuzuñ (8) aq şakallu kocaları görende ol yigidi taḥsīn-(9)-leyen,

al maḥmūzī şalvarlı, atı bahri hotazlı⁴⁹⁹

(10) Kara Göne oğlu Kara⁵⁰⁰ Budak çapar yêtdi.

Çal kılıcuñ (11) ağam Kazan, yêtdüm! dèdi.

Bunuñ ardınca görelüm hānum, (12) kimler yêtdi:

Destürsuzca Bayındır Hānuñ yağısın (13) başan,

altmış biğ kāfire kan kuşduran,

ağ boz atınuñ

496 دروننده كي → دروننده كي Drs.104b.7 ve 124a.6'ya göre okundu.

497 دوند → دوندار Tamir Vat.90a.6 ve bağlama göre yapıldı.

498 قیچاق → قیچاق Vat.90a.8, 98b.12 ve bağlama göre okundu.

499 هوتازلي → هوتازلي Okuma şekli ve anlam için bk. Drs.32a.9 notu.

500 Kaf'ın noktaları yazılmamıştır.

Drs.32b

يلىسى اوزرنده قارطوردون غفلت قوجه اوغلى شر
 شمس الدين چاريتدي. چال قىلچك اغام قزان يتدم ديدى.
 بونك ارد بنجه كوره لم خانم كىملريتدي. باره صار ائىيلور
 حصارنوب بارلدىب اوچان. آپ الهه كوردكنه قوشوكلن
 يدي قىزك امودي. قالن اغوز ايجر جىسى. قزان بلك
 ايناغى بوزايفرلو پيرك چاريتدي. چال قىلچك اغام
 قزان يتدم ديدى بونك ارد بنجه خانم كوره لم كىملريتدي
 چايه چالملو. چالقره قوش اردملو قور قورمه قوشقلو
 قلاغى التون كوبلي. قالن اغوز بىكرنى بربراسنن بىجى
 قاضلق قوجه اوغلى يك يىكلن چاريتدي چالك
 قىلچك اغام قزان يتدم ديدى. بونك ارد بنجه كور لم.
 خانم كىملريتدي. التمش اركج دريسندك كرك ايلنه طوبقار
 اوريتى. التى اوكج دريسندك كرك. التسه قولقلنى اوريتى.

Drs.32b, ME61, OŞG28.11

(1) yelisi üzerinde kar tırduran

Gaflet Koca oğlu Şer (2) Şemse'ddin Çal[p]ar⁵⁰¹ yetdi.

Çal kılıcuñ ağam Kazan, yetdüm! dèdi.

(3) Bunun ardınca görelüm hānum, kimler yetdi:

Paraşaruñ Bayburd (4) hişārından parlayup⁵⁰² uçan,

ap alaca gerdegine karşı gelen,

(5) yedi kızuñ umudı, kalın Oğuz imrencesi,⁵⁰³

Kazan Begün (6) mağı Boz Aygırlı Beyrek⁵⁰⁴ çapar yetdi.

Çal kılıcuñ ağam (7) Kazan, yetdüm! dèdi.

Bunuñ ardınca hānum, görelüm kimler yetdi:

(8) Çaya [baksa]⁵⁰⁵ çalınlu, çal[-]kara⁵⁰⁶ kuş erdemlü,

kur kurma⁵⁰⁷ kuşaklu, (9) kulağı altın küpeli,⁵⁰⁸

kalın Oğuz beglerini bir bir atından yıkıcı

(10) Kazılık Koca oğlu Beg Yegenek⁵⁰⁹ çapar yetdi.

Çal (11) kılıcuñ ağam Kazan, yetdüm! dèdi.

Bunuñ ardınca görelüm (12) hānum, kimler yetdi:

Altmış ögec derisinden kürk eylese⁵¹⁰ tobuqlarını (13) örtmeyen,

altı ögec derisinden külâh étse kulaqlarını örtmeyen,

501 چار → چپار *Soylamada* tekrar edilen çapar *yètdi* yüklemine göre tamir edildi.

502 پارلید → پارلیپ Vat.90a.11, 77a.13'e göre okundu.

503 امرنجسی → اغرجسی Vat.90a.12; Drs.48a.8, 61b.4, 77b.1 ve bağlama göre okundu.

504 بنیرک → بیرک Vat.90a.13, Drs.35a.11, 40a.2, 40a.3, 40a.10, 40b.3 vd.'ne göre okundu.

505 Tamir Drs.37a.4, 77b.3 ve Vat.99a.6'ya göre yapıldı. Anlam için bk. Drs.32b.8 notu.

506 Vat.68b.6, 90b.1, 99a.6 ve Drs.96a.12'ye göre okundu. Ayrıca bk. Drs.32b.8 notu.

507 *Kur kurma kuşak* tamlamasının okunuşu ve anlamı için bk. Drs.32b.8, 77b.4 notu.

508 *Kulağı altın küpeli* Oğuz Beyi için bk. Drs.32b.8-10, 77b.3-6 notu.

509 Birinci *kef*'in altına fazladan iki nokta yazılmıştır.

510 *eyle-/et-* fiillerinin *yapmak* anlamında kullanılışı için bk. Drs.32b.12-13 notu

قولي بودي خراجنه اوزون بالدر لري اينجه قزان بكونك
 طايشي آت اغزالو اوروز قوجه چياري تيدي چال قياچك
 بكونم قزان يتدم ديدجه بونك اردنجه كوره لم كيملر تيدي
 وابنه پيغبرك يوزني كورنه كلوبني اغوزده صحابه شي اولر
 اجني طوتنده بيتلر دن قان چتق بيغي قانلو بوكدن زامن
 چياري تيدي چال قياچك اتغام قزان يتدم ديدجه بونك
 اردنجه كوره لم كيملر تيدي. كافر لري ايت اردنه براغب
 خورلين. ايلدن چتقوب ايفر كوز لو صويندن آت يوزدورن
 اللي يدي قلعه نك كلندن الی آغ ملك چشمه قن منه
 نخاح ايدن صوفي صندل ملكه قان فوصد ران قرقا جبه
 بورينه اوتز يدي قلعه بكنك محبوب قيزلرني چالوت
 بربر بويين قوجان. يوزنم طدا غننه اوپنه ايلك
 قوجه اوغلي الب ارن چياري تيدي چال قياچك اتغام

Drs.33a, ME62, OŞG28.25

- (1) kolu budı bezanca,⁵¹¹ uzun baldırları ince,
 Kazan Begün (2) tayısı At Ağızlı Aruz⁵¹² Koca çapar yetdi.
 Çal kılıcuñ (3) begüm Kazan, yetdüm! dedi.
 Bunun ardınca görelüm kimler yetdi:
 (4) Va[ru]ban⁵¹³ peğamberün⁵¹⁴ yüzini gören,
 gelübeni Oğuzda şahābesi olan,
 (5) acığı tutanda bıyıklarından kan çıkan,
 bıyığı kanlu Bügdüz Emen (6) çapar yetdi.
 Çal kılıcuñ aғam Kazan, yetdüm! dedi.
 Bunun (7) ardınca görelüm kimler yetdi:
 Kāfırları it ardına bırağup (8) horlayan,
 elden çıkup Aygır Gözler⁵¹⁵ şuyından at yüzdüren,
 (9) elli yedi kal'anuñ kilidin⁵¹⁶ alan,
 Ağ Çeşme Melik⁵¹⁷ kızına (10) nikāh eden,
 Şöfi Şandal Melike kan kuşduran,
 kırk cübbe (11) bürinüp,⁵¹⁸
 otuz yedi kal'a beginün mahbüb kızlarını çalup
 (12) bir bir boynın kucan,
 yüzinde tudağında⁵¹⁹ öpen
 Eylik (13) Koca oğlu Alp E[v]ren⁵²⁰ çapar yetdi.
 Çal kılıcuñ aғam

511 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.33a.1 notu.

512 اوروز → اروز Drs.77b.11, 108b.8, 108b.13, 109a.3, 109a.10 ve bağlama göre okundu.

513 واین → واین Tamir Drs.76b.5, 77a.8 ve bağlama göre yapıldı.

514 Ye'nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

515 Kelimenin yazım şekliyle ilgili notlar ve teklif için bk. Drs.33a.8 notu.

516 کلیدن → کلیدن Vat.90b.7; Drs.104b.10, 146a.4 ve bağlama göre okundu.

517 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.33a.9 notu.

518 Fiilin anlamı için bk. Drs.33a.11 notu.

519 Bulunma durumu ekinin çıkma durumu eki yerine kullanılışı için bk. Drs.33a.12 notu.

520 اورن → ارن Tamir için bk. Drs.33a.13 notu.

قزان يتدم دیدی • صایلمغا اغوز بکری ترکسه اولمز
 هب يتدیله اری صودن ابدست الدوله اغ النلون
 یره قودله اکی رکعت نماز قلده ادی کورکلی حسده
 صلوات کتوردله بی تکلف کافره آت صلدر قیبح چالیدی
 کومبر کومبر نقاره لرد وکلدی • یورمه سی التون توج
 بورلر چالیدی • اون کون جکرند اولی اریکتلر بلوردی
 اول کون موخانتلره صایر کوزندی • اول کون بر قیامت
 صواش اولدی میدان طلوع باش اولدی • باشلر کسلدی
 صوب کبی شهباز شهباز اتلر یوکودی نالی دشدی • اله
 اله کوندلر سوسلدی • قره بولات اوز قیبح لر چالیدی
 یلماغی دشدی • اوج بلکلی قایغ او قلا اقلدی • دمر فی
 دشدی • قیامتک بر کونی اول کون اولدی • بک نوکرنن
 نوکریکنن ایرلدی • طاش اغوز بکریله دی طوندان

Drs.33b, ME63, OŞG29.4

- (1) Kazan, yêtdüm! dedi.
 Şayılmagıla Oğuz begleri tükense⁵²¹ olmaz,
 (2) bep yêtdiler.
 Arı şudan⁵²² âbdest aldılar,
 ağ alımların (3) yere kodılar,
 iki rek'at namâz kıldılar.
 Adı görkli Muhammede (4) şalavât getürdiler,
 bî-tekellûf kâfire at şaldılar, kılıç çaldılar.
 (5) Gümbür gümbür naçaralar döğildi,
 burması altun tuc (6) borılar çalındı.
 Ol⁵²³ gün cigerinde olan er yigitler belürdi.
 (7) Ol gün muhannatlar⁵²⁴ a⁵²⁵ şapa yêr gözetdi!
 Ol gün bir kıyâmet (8) şavaş oldı,
 meydân tolu baş oldı,
 başlar kesildi (9) top gibi.
 Şebbâz şebbâz atlar yügürdi, nalı düşdi.
 Ala (10) ala gönderler süsildi,
 kara polat uz kılıc-lar çalındı, (11) yalmanı⁵²⁶ düşdi.
 Üç yelekli kayın oklar atıldı, demreni (12) düşdi.
 Kıyâmetüñ bir günü ol gün oldı.
 Beg nökerinden, (13) nöker beginden ayrıldı.⁵²⁷
 Taş Oğuz⁵²⁸ begleriyle Deli Tundar⁵²⁹

521 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

522 Çıkma durumu ekinin birliktelik yerine kullanılışı için bk. Drs.33b.2 notu.

523 اون → اول Sonraki iki dizeye göre okundu.

524 Drs.4a.5, 86a.2, 141a.8, 153a.7'de geçen şeddeli örneklere göre okundu.

525 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.33b.7 notu.

526 يلماغي → يلماي Vat.90b.13 ve bağlama göre okundu.

527 Fiilin anlamı için bk. Drs.33b.13, 78a.6 notu.

528 اغوز → اغور Vat.91a.2 ve bağlama göre okundu.

529 طونداز → طوندار Vat.91a.2, Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

صاغ دن دېدي. جلاسون يكتلر له قره كونه اوغلي دي
 بوداق صولدن دېدي. ايج اغوز بگلر بلم قزان دويده
 دېدي. شوکلي ملکه حواله اولدي. شوکلي ملکي بركز
 دېني اندن يره صالدي. غافل لوجه قره باشن الوب
 کسدي. قاخشدن الجمه قانع بريون نه دوکدي صاغ
 طرفنه قره ترک ملکه قيان سلجاک اوغلي دي طوندان
 قرشوکلدي صاغ يانني قياجلدي يره صالدي. صول
 طرفنه بوغاجي ملکه قره كونه اوغلي دي بداق قرشو
 کلدي. التي بري کوز ايلم دېده سنه قاي طوته اوردي
 دينا عالم کوز نه قراکوا اولدي. ات بويين قوجصلدي
 يره دشدي. قزان بکل قرطاني. کافرن ترغيله
 سنجاني قياجلدي يره صالدي. دره لرده دېده لوده
 کا قره فرعون کردي. لشنه قوز غون اوشدي. اون

Drs.34a, ME64, OŞG29.16

(1) sağ-dan depdi,⁵³⁰

cilasun yigitlerle Kara Göne oğlu Deli (2) Budak şoldan depdi.

İç Oğuz begleriyle Kazan düpe (3) depdi, sögli⁵³¹ melike havāle oldu;

sögli meliki böğür-(4)-dübeni⁵³² atdan yere şaldı,

ğāfillüce kara başın alup (5) kesdi,

kaşşaduban⁵³³ alca kanın yer yüzine dökdi.

Şağ (6) tarafda Kara Tekür⁵³⁴ Melike

Kıyan Selçük oğlu Deli Tundar⁵³⁵ (7) karşı geldi,

şag yanını kılıçladı, yere şaldı.

Şol (8) tarafda Boğacuk Melike Kara Göne Oğlu Deli Budak karşı (9) geldi,

altı perli⁵³⁶ gürz⁵³⁷ ile depesine katı tuta urdı,

(10) dünyā ‘ālem gözine karanı oldu,

at boynın kucaqladı, (11) yere düşdi.

Kazan Begün kartışı, kâfirün tuğıyla (12) sancag[ın]ı⁵³⁸ kılıçladı, yere şaldı.

Dereelerde depelerde (13) kâfire kırğun⁵³⁹ girdi, leşine kuzğun üşdi.

On

530 Aynı savaş sahnesinin iki boyda anlatılması sorunu için bk. Drs.33b 13-34b.1 notu

531 شوکلي → سوکلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

532 بوکردینی → بوکردینی Vat.91a.4, Drs.34a.3, 62a.7, 78a.9 ve bağlama göre okundu.

533 قاششدين → قاششدين Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34a.5 notu.

534 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34a.6, 78a.11 notu.

535 طونداز → طوندار Vat.91a.5; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

536 برلي → برلي Drs.37a.2, 38a.10, 106b.7, 145b.6; Vat.68b.5, 69a.13, 91a.7, 102b.2'ye göre okundu.

537 کوز → کوز Vat.91a.7 ve bağlama göre okundu.

538 سنخايني → سنخايني Tamir Vat.91a.7 ve bağlama göre yapıldı.

539 قرغون → قرغون Drs.62a.9, 78b.3, 147a.7 ve bağlama göre okundu.

اكي بك كا فرقيلچدن كچيدي • بش پوز اغوز يكتلري
 شهيد اولدي • چخاني قزان بك قومدي • امان ديني
 اولدرمدي • قالن اغوز بكلري صلوم اولدي • قزان
 بك اوردوسيني اوغلاني اوشاغني خزينه سيني الدي كرو
 دوندي • المون تختنده بنه ايون دكدي • قوه چو چوياني
 ايمراخور ايلدي • يدي كونه يدي كچه يم اچمه اولدي
 فرق باش قول فرق قزناق اوغلي اوروز بلشنه ازاد
 ايلدي • جلاسون قوج يكتلره قلا • اولكه ويردي شلوار
 جبه جوقه ويردي • ددم نور قود كلوب بويني بويلدي •
 صوي صوي ايلدي • بوا غوز نامه دزدي قوشدي بويله
 ديددي • قنزديد كم بك ارغلر دينا منم دينلره اجل الدي
 يركزلدي • فاني دينا كه قالدي • كچم كچه يله ديشا
 اخصوك اوجي اولموردن • يوم ويرم شام قارلي

Drs.34b, ME65, OŞG29.26

- (1) iki biñ kâfir kılıçdan geçdi, beş yüz Oğuz yigitleri⁵⁴⁰
- (2) şehid oldu. Kaçanını Kazan Beg kovmadı, amân deyeni
- (3) öldürmedi. Kalın Oğuz begleri toyum oldu. Kazan
- (4) Beg ordusını, oğlanını uşağını, hazineşini aldı gerü
- (5) döndi altın tahtında [oturdı],⁵⁴¹ yine evini dikdi, karacuk Çobanı
- (6) imrahor eyledi. Yedi gün yedi gece yeme içme oldu.
- (7) Kırk baş kul kırk kırnaç, oğlu Oruz başına âzâd
- (8) eyledi. Cılasun koc yigitlere kala ölke⁵⁴² vèrdi; şalvar,
- (9) cebe⁵⁴³ cuğa vèrdi. Dedem Korkud gelüben boy⁵⁴⁴ boyladı,
- (10) şoy şoyladı, bu Oğuz-nâmeyi düzdi koşdı, böyle (11) dedı:

Qanı⁵⁴⁵ dedügüm yeg⁵⁴⁶ erenler,

dünyâ menüm deyenler?

[Anlar dañı bu dünyâya geldi geçdi,

Kervân gibi kondı göçdi,

Anları dañı]⁵⁴⁷ ecel aldı, (12) yer gizledi.

Fânî dünyâ ki[m]e⁵⁴⁸ kaldı?

Gelimlü⁵⁴⁹ gedimlü⁵⁵⁰ dünyâ!

(13) Âhir şon ucı ölümlü dünyâ!

Yom vèreyim hānum:

Qarlı

540 Sayı sıfatı ve topluluk adlarının çokluk eki ile kullanılması için bk. Drs.13a.6-7 notu.

541 Tamir Vat.91a.11 ve bağlama göre yapıldı.

542 قلايه → قلا Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34b.8 notu.

543 حبه → حبه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

544 بوني → بوي Vat.91a.13; Drs.19a.10, 62b.13, 86b.9, 102b.2, vd.'ne göre okundu.

545 قني → فيز Drs.14a.7, 70a.7, 102b.4, 121b.5, 126b.4, 135a.3, 147b.1, 153b.8'e göre okundu.

546 يك → يك Okuma ve yeg er tamlamasının anlamı için bk. DKON: 150-153.

547 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

548 كه → كه Tamir Vat.91b.1; Drs.79a.2, 102b.5, 147b.2, 153b.9 ve bağlama göre yapıldı.

549 كليملو → كليملو Vat.91b.2, Drs.147b.3 ve bağlama göre okundu.

550 كيدملو → كيدملو Vat.91b.2, Drs.147b.3 ve bağlama göre okundu.

Drs.35a

قره ~~مخلو~~ يتلمسون • كوكله ليجه قبا اغاجك كيسلون
 قاسن افه كوركلو صويك قره عيسون قادر تكري سني
 نامرده محتاج ايتسون • چياركه اغ برز انك در مسون
 چالشنده قره بولات اوز قياچك كد مسون • در تشرك
 الا كوندرك اوانسون • اغ صقللويياك بري اچق اولسون
 اغ برچكلو اناك بري بهشت اولسون • اخو صوي اري
 ايماندن ابر مسون • امين دين لودين داركور سين • اغ
 المذكه بشن كلمه دعا ملدق قبول اولسون • الله وبرت
 امودك اوز لمسون • يغشدر مسون دروغشدر مسون كناهلن
 ادي كوركلو محمد مصطفى يوزي صوينه با غشلسون
 خانم جي قام بومره نك اوغلي بامسي بيرك بويني
 بيان ايدرخانم جي قام غان اوغلي خان بايندر
 يرتن طور مشدي قره يرك اوسته اغ بان ابوت

Drs.35a, ME66, OŞG30.3

- (1) kara tağların yıkılmasun!
 Gölge-lice kaha ağacın kesilmesün!
 (2) Kanın⁵⁵¹ akan görklü şuyun kurımasun!
 Kādir Tanrı seni (3) nā-merde muhtāc etmesün!
 Çapariken ağ hoz atın⁵⁵² [bū]dremesün!⁵⁵³
 (4) Çalışanda kara polat uz kılıcın gēdilmesün!
 Dürtişüriken (5) ala gönderün uvanmasun!
 Ağ şakallu baban yeri uçmak olsun!
 (6) Ağ bürçeklü anan yeri behişt olsun!
 Āhır şonı arı (7) ĩmāndan ayırmasun!
 Āmin dēyen-ler dīzār görsin!
 Ağ (8) alnunda beş kelime du'ā kıldı, kabūl olsun!
 Allāh veren (9) umudun üzilmesün!
 Yığışdursun, dūrişdursün!
 Günāhlarını (10) adı görklü Muḥammed Muştafā
 yüzi şuyına bağışlasun!
 (11) Hānum hey!

Bay⁵⁵⁴ Börenün⁵⁵⁵ Oğlu Bamsı Beyrek Boyını (12) Beyān Eder

Hānum hey!

Kamgan oğlu Hān Bayındır

(13) yerinden tırmuşıdı. Kara yerün üstine ağ han evin

551 قامن → فامن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

552 انك → انتك Vat.91b.4; Drs.19b.5, 79a.7 ve bağlama göre okundu.

553 درمسون → تدرمسون Tamir Vat.91b.4; Drs.19b.5, 79a.8 ve bağlama göre yapıldı.

554 قام → بای Teklif için bk. Drs.35a.11 notu.

555 Önceki okuma şekli ve teklif için bk. Drs.35a.11 notu.

دکر مشدی • الحصان کول یوزینه اشمشدی • بک
 برد • ابلک خالیجه سی دوشمشدی • ایچ اغوز طاش
 اغوز بکلری بایندره خانک صحنه درلشدی • بای
 بوره ناک دخی بایندره خانک صحنه کلمشیدی بایندره
 خانک قرشوسنده اوغلی قره بوداق بای طیاروب لور
 مشدی • صاغ یانده قزان اوغلی اوروز طور مشیدی
 صول یانده قاضاق قوجه اوغلی بک یکنک طور مشدی
 بای بوده ناک بونلری • کوروکنده اه ایلدی باشندن
 عقی کندی • دستمالی الذی الی • بوکروبو کراغلدی
 بویدم دیکیج قالن اغوز ار قاسی • بایندر خانک کوکشی
 سالور قزان قابه دیزنک اوزرنه چوکدی • قناتکوب
 بای بود بکن یوزنه بقدی • ایدر بای بوده بک نه
 اغلیوب بوزلرس • بای بوده بک ایدر خان قزاق

Drs.35b, ME67, OŞG31.4

- (1) dikdürmişidi. Ala şayvan gök yüzine esenmişidi.⁵⁵⁶ Bin
- (2) yerde ipek halıcası döşenmişidi. İç Oğuz, Taş
- (3) Oğuz begleri Bayındır Hānuñ şöhetine dērilmişidi. Bay
- (4) Böre Beg⁵⁵⁷ dañı Bayındır Hānuñ şöhetine gelmişidi. Bayındır
- (5) Hānuñ karşusunda [Kara Göne]⁵⁵⁸ oğlı Kara Budak yay⁵⁵⁹ tayanup tır-
- (6) -mişidi. Sağ yanında Kazan oğlı Oruz tırmışidi.
- (7) Sol yanında Kazılık Koca oğlı Beg Yegenek tırmışidi.
- (8) Bay Böre Beg,⁵⁶⁰ bunları gördüğünde ah eyledi, başından
- (9) ‘aqlı gētdi, destmālın eline aldı, böğürü böğür[ü]⁵⁶¹ ağladı.
- (10) Böyle degeç kalın Oğuz arkası, Bayındır Hānuñ güyeg[ü]si⁵⁶²
- (11) Salur Kazan kaba diz[i]nün⁵⁶³ üzerine çökdi, kıya tiküben
- (12) Bay Böre Begün yüzine bakdı, eydür: Bay Böre Beg, ne
- (13) ağlayup bozlarsın? Bay Böre Beg eydür: Hān Kazan,

556 استمشدی → اشتمشدی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

557 بك → نك Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4, 36b.5 vd. örneklere göre okundu.

558 Tamir için bk. Drs.35b.5 notu.

559 Eksiz yönelme durumu için bk.Drs.35b.5, 63b.7 notu.

560 بك → نك Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4, 36b.5 vd. örneklere göre okundu.

561 بوکرو → بوکر Tamir Drs.50b.10 ve bağlama göre yapıldı.

562 کویکوسی → کویکسی Tamir Drs.20a.1, 23a.10, 57a.4, 70a.1 ve bağlama göre yapıldı.

563 دیزنک → دیزنک Tamir Vat 68a.1 ve bağlama göre yapıldı.

بنه اغلیساین. بنه یوزلیساین. اغولن اور تا جم یق قرطاس^{نه}
 ندرم یوق. الله تعالیٰ منی قرغایبدره بکلر تا جم تحتم
 اچون اغلرم. برکون اوله دوشم اولم یرمه یوردمه
 کسه قایمه دیدی. تزان ایدر مقصودک بوی دره.
 بای بوره بک ایدر بلی بودره. منم دخی او غلام اولسه
 خان پاشدرک قرشوسن السه. طورسه قوللق ایلمسه
 منم دخی با قسم سوندیم قزاشیم کونسیم دیوی. بریله دیگج
 قال اغوز یکلری یوزکویه طوبدیلر. ال قالدر ب دعا
 ایلدیلر. الله تعالیٰ سکا براوغل ویرسون دیدی. اول
 زمانه بکلرک القش القش. قارقشی قارقش اییدی.
 دعا لوی مستجاب اولوردی. بای بیجان بک دخی
 یرنون اور و طور دی. ایدر بکلر منم دخی حقمه پردعا
 ایلک الله تعالیٰ مکاده بریتیز ویره دیدی. قال اغوز

بکلر

Drs.36a, ME68, OŞG31.14

- (1) néce ağlamayayın, néce bozlamayayın? Oğulda ortacum⁵⁶⁴ yok, kartaşda.
- (2) kaderüm yok, Allāh Te‘āla meni qarğayupdur. Begler, tācum tahtum
- (3) içün ağlaram. Bir gün ola düşem ölem, yerümde yurdumda
- (4) kimse kalmaya, dēdi. Qazan eydūr: Maqşūdun bu mı-dur?
- (5) Bay Böre Beg eydūr: Beli budur. Menüm dağı oğlum olsa,
- (6) Hān Bayındırın qarşusın alsa tursa, kullık eylese.
- (7) Men dağı baqsam, sevinsem, kıvansam,⁵⁶⁵ güvensen,⁵⁶⁶ dēdi. Böyle dēgec
- (8) kalın Oğuz begleri yüz göye tutdılar, el kaldurup du‘ā
- (9) eylediler: Allāh Te‘āla saña bir oğul vērün, dēdiler. Ol
- (10) zemānda beglerün alqış[ı]⁵⁶⁷ alqış, qarqış, qarqış idi;
- (11) du‘aları müstecāb olurıdı. Bay Bıcān Beg dağı
- (12) yerinden örü tırdı, eydūr: Begler, menüm dağı haqquma bir du‘ā
- (13) eyler; Allāh Te‘āla maña da bir kız vère, dēdi. Kalın Oğuz

564 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.36a 1 notu.

565 فوانسم → فوانسم Vat.68a 6 ve bağlama göre okundu.

566 كونسيم → كونسيم Vat.68a 6 ve bağlama göre okundu.

567 الفيشي → الفيشي Tamir Vat.68a.7 ve bağlama göre yapıldı.

بکلری ال قالرد دبلره دعا ایلدیلر • الله تعالی سکاده
 بریتزویره دیدلر • بای بیجان بک ایدر بکلر الله تعالی
 مکابریتزویره جک اولور سد سز طاق اولک منم قزم
 بای بوده بک او غلنه بشک کرمه یا و قلی اولسون دیدی
 یونک اوزرنه بر قاج زمان کا چدی • الله تعالی بای
 بوده بکه بر او غل بای بیجان بکه بریتزویردی • قال
 اغوز بکلری بری ایشیدیلر • شاد اولوب سوتدیلر
 بای بوده بک باز کا نلری یاننه او خدی • بیورق
 ایشدی مرع باز کا نلره الله تعالی سکا بر اغول ویردی
 وارک روم ایلنه منم او غلم ایچون یخشی ار معانلر کوزک
 منم او غلم بو یو یخچه دیدی • باز کا نلرد چی کیچه کوندن
 بوله کوردیلر • استینوله کلدیلر • دان دانشوخ اله یخشی
 ار معانلر الدیلر • بای بوده نلک او غلیچوله برد کین

Drs.36b, ME69, OŞG32.1

- (1) begleri el kaldurdılar, du‘ā eylediler: Allāh Te‘āla saña da
- (2) bir kız vère, dèdiler. Bay Bīcān⁵⁶⁸ Beg eydür: Begler, Allāh Te‘āla
- (3) maña bir kız vèrececek olurısa,⁵⁶⁹ siz tanıķ oluñ, menüm kızum
- (4) Bay Böre Beg oğlına beşik kertme yavuķlı olsun, dèdi.
- (5) Bunun üzerine bir kaç zemān geçdi. Allāh Te‘āla Bay
- (6) Böre Bege bir oğul, Bay Bīcān⁵⁷⁰ Bege bir kız vèrdi. Kalın
- (7) Oğuz begleri bunu eşitdiler şād olup sevindiler.
- (8) Bay Böre Beg bāzīrgānlarını yanına oħıdı, buyuruķ⁵⁷¹
- (9) ètdi: Mere bāzīrgānlar a!⁵⁷² Allāh Te‘āla maña⁵⁷³ bir oğul vèrdi.
- (10) Varuñ Rūm éline, menüm oğlum içün yahşı armağanlar getürün
- (11) menüm oğlum böyüince, dèdi. Bāzīrgānlar dañı gece gündüz
- (12) yola girdiler, İstanbola geldiler. Dan dansuħ⁵⁷⁴ ele⁵⁷⁵ yahşı
- (13) armağanlar aldılar. Bay Börenün oğhyiçün bir deñiz

568 Ye'nin noktaları yazılmamıştır.

569 اولورسد → اولورسه Vat.68a.11 ve bağlama göre okundu.

570 Ye'nin noktaları yazılmamıştır.

571 Kelimenin metindeki farklı yazılışları için bk. Drs.36b.8 notu.

572 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.36b.9 notu.

573 سكا → مكا Vat.68b.2 ve bağlama göre okundu.

574 دانشوخ → دانشوخ Vat.69a.3, Drs.42a.9 ve bağlama göre okundu.

575 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.36b.12 notu.

Drs.37a

قلو بی بوز ایفر الدله . براغ توز لوقتی یای الدیلر بردخی
 الی پری کوز الدیلر . یول پراغی کوردیلر . یای بوره ناک
 اوغلی بش یاشنه کردی . بش یاشندن اون یاشنه
 کردی . اون یاشندن اون بش یاشنه کردی . چایه
 بئسه چالمو چالقره قوش اردملو . پرکوزل یغشی یکت
 اولدی . اول زمانه براوغلان یاش کسمه . قات
 دوکسمه اد قوزلردی . یای بوره بکک اوغلی اقلندی
 آوه جمعی . آواو لارکن یاباسنک تاو لسی اوزینه
 کلدی . امره خورباشی قوشلردی . ایندردی قوشلردی
 سیوب ایچوب او تورلردی . بوبکاد دخی بارز کانلو
 کلویی قره دروندا غزنه قوشلردی . یارمسون یارمسون
 اونک قلمه سنک کافرلی بونلری یاسوسلدی . یا
 زرکانلریا تو رایکی غافلله بشیوز کافر بیتولدی چیلر

یما

Drs.37a, ME70, OŞG32.15

- (1) kulumı boz aygır aldılar, bir ağ tozlu katı yay aldılar, bir dağı
- (2) altı perli gürz aldılar, yol yarağın gördiler. Bay Börenün
- (3) oğlu beş yaşına girdi, beş yaşından on yaşına
- (4) girdi, on yaşından on beş yaşına girdi. Çaya
- (5) baksa çalımlı, çal[-]kara⁵⁷⁶ kuş erdemli bir güzel yahşı yigit
- (6) oldu. Ol zemānda bir oğlan baş kesmese, kan
- (7) dökme ad kıomazlarıdı. Bay Böre Begün oğlu atlandı,
- (8) ava çıktı, av avlariken babasının tavalası üzerine
- (9) geldi. İmrahor başı karşıladı, endürdi, konukladı.
- (10) Yëyüp içüp otururlardı. Bu yañadan dağı bāzırgānlar
- (11) gelübeni [Pasinun]⁵⁷⁷ Kara Dervend ağzına konmuşlarıdı. Yarımasun
yarçımasun
- (12) Evnük Kal'asının kâfirleri bunları cāsüsladı. Bā-
- (13)-zirgānlar yatur iken gâfille beş[-]yüz kâfir kuyıldılar, çapdılar

576 Vat.68b.6, 90b.1, 99a.6 ve Drs.96a.12'ye göre okundu.

577 Tamir Vat.68b.10 ve Drs.37b.8'e göre yapıldı.

Drs.37b

یغالدیلره باز کافک اولوسی طوتلدی کجسی چارق
 اغوزه کلدی • بقدی کوردی • اغوزک اوچنده برال
 صیون دکلمش برامزه خوب یکت ترق یکت الی صاغده
 وصولند او نوررله اغوزک برنجشی یکیدی اینجی بویام
 مدد دیایم دیدی • باز کافک ایدر یکت یکت • بک یکت
 سن بنم اونم اکلہ سوزم دکله • اون الی یلدکم اغوز
 اچندن کتمش ایدک • دان دانشوخ کافوما الی اغوز بکلر
 کتور ایدک • پاستک قره دروندا غزنه دوش ویرمش
 ایدک • اونک تلاستک بشیوز کافری اوزرمره قوبلدی
 توداشم طفسان اولدی • مالمزی رزقمزی یغالدیلر کرو
 دوندیلر قره یاشم کتردم سکا کلدیم • قره یاشک صدقمشی
 یکت مدد مکا دیدی • بوکزا وغلان شراب اچمک
 اچمزا اولدی • التون ایماغی التون ییر • چالیدی • ایدر

Drs.37b, ME71, OŞG32.28

- (1) yağmaladılar. Bāzırgānuñ ulusı tutıldı, kiçisi kaçarak
- (2) Oğuza geldi. Bakdı gördi Oğuzun uçında⁵⁷⁸ bir ala
- (3) şayvan dikilmiş; bir imirze hūb yigit, kırk yigid ilen şağında
- (4) ve şolında otururlar. Oğuzun bir yahşı yigidi. Ancak yöriyeyim,
- (5) meded dēyeyim, dēdi. Bāzırgān eydür: Yigit yigit, beg yigit;
- (6) sen benüm ünüm anla sözüm dinle! On altı yıldır kim Oğuz
- (7) içinden getmiş idük. Dan dansuñ⁵⁷⁹ kâfir mālın Oğuz beglerine
- (8) getirür idük. Pasınun Kara Dervend ağzına düş vemiş
- (9) idük. Evtük Qalasınun beş[-]yüz kâfiri üzerümze kıyıldı.
- (10) Qardaşum tutsak oldı, mālumuñ rızqumuñ yağmaladılar, gerü
- (11) döndiler. Kara başum götürdüm saña geldüm. Kara başun şadaqası⁵⁸⁰
- (12) yigit, meded maña! dēdi. Bu kez oğlan şerāb içerken
- (13) içmez oldı. Altun ayağı elinden yere çaldı, eydür:

578 Anlam için bk. Drs.37b.2 notu.

579 دانشوخ → دانشوخ Vat.69a.3, Drs.42a.9 ve bağlama göre okundu.

580 Deyimin kullanılışı için bk. Drs 37b.11 notu.

Drs.38a

نه دیدگی يتورك «کونملن منم شهباز ایتی کتورک هي مي
 سون يکتلر بنسونلر ديدري «بازرگان دخی اوکلار نه
 دشدی «تولار غز اولري «کافر دخی دشمن بربر ده
 اچمه اولشکده يدي بو بخللر ارنلرک ميدانی ارسلانی
 پهلوانلرک قیلانی «بوز اوغلان يدي براکی ديدري
 کافرلر «قیلچ اوردي «باش قالدورن کافرلر اولدور
 غز ایلدي «بازرگانلرک مالینی قورتدی «بازرگانلر
 ایدر یکت یکت بزه سن ارلک اشلدک «کل امدی بکتلر
 مالدن ال دیدلر «یکیدک کوزی بردکیز قولینی بوز
 ایغری طوتدی «برده الی پری کوزی برد «آخ توزلو
 یایی طوتدی «بواوجی بکتدی «ایدر ماره بازار کانلر
 بواغری دخی بریایی «بو کوزی مکا ویرک ديدري
 بویله دیکچ بازار کانلر سخت اولري «یکت ایدر مره

Drs.38a, ME72, QŞG33.4

- (1) Ne dëdügümi⁵⁸¹ yetürün, gëyümümilen⁵⁸² menüm şebhâz atumı getürün!
Hey meni
- (2) seven yigitler binsünler, dëdi. Bâzîrgân dağı öñlerine
- (3) düşdi,⁵⁸³ kulağuz oldu. Kâfir dağı düşüben bir yerde
- (4) akça üleşmekteydi. Bu maşalda erenlerün meydânı arslanı,
- (5) pehlevânlarun kaplanı Boz Oğlan⁵⁸⁴ yetdi. Bir iki dëmedi,
- (6) kâfirlere kılıç urdı. Baş kalduran⁵⁸⁵ kâfirleri öldürdi,
- (7) gazâ eyledi, bâzîrgânlarun mālını kırtardı. Bâzîrgânlar
- (8) eydür: Beg yigit, bize sen erlik işledün; gel imdi begendüğün
- (9) mālдан al, dëdiler. Yigidün gözi bir deniz kulumı boz
- (10) aygırı tıtdı, bir de altı perli gürzi,⁵⁸⁶ bir de ağ tozlu [katı]⁵⁸⁷
- (11) yayı tıtdı. Bu üçini begendi, eydür: Mere bâzîrgânlar,
- (12) bu aygırı ve dağı bu yayı ve bu gürzi⁵⁸⁸ maña vërün, dëdi.
- (13) Böyle dëgeç bâzîrgânlar saht oldu. Yigit eydür: Mere

581 Kelimenin anlamı için bk. Drs.38a.1 notu.

582 كيومملن → كيونملن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.38a.1, 107a.2 notu.

583 öñine düş- deymi ve anlamı için bk. Drs.38a.3 notu.

584 boz oğlan: Anlam ve kullanılışı için bk. Drs.38a.4-5 notu.

585 baş kaldur- deymi için bk. Drs.38a.6 notu.

586 کوز → کورز Vat.69a.13 ve bağlama göre okundu.

587 Tamir için bk. Drs.38a.10 notu.

588 کورزي → کورزي Bağlama göre okundu.

باززكانلرچوقئ استدم دیدی. باززكانلرایتدی. یلر
 نه چوغ اولسون. اما بنم بریکومراوغلی واردو. بواج
 نسته اکا ارضهان ابارسه وزکوک ایدی دیدلر اوغلان
 ایدرمه یکوکر اوغلی کم دره ایتدیربای بوره نلک اوغلی
 وارد رادنه نامسی دیرلر دیدلر. بای بره نلک اوغلی
 اولبدوغ بلم مدیلر. یکت برماغن اوردی. ایدر
 بونه منتلم المعدن ایدر. انده بابام یاننده منتلر
 المی یکدر دیدی. اتم قاجلیدی بوله کردی باززكانلر
 اردندن بقا قالدی. والله یحشینی یکت مروملو یکت
 دیدلر. یوز اوغلان بیاسنلک اوت کلدی باززكانلر
 کلدی دیو بیاسی سوندی. جتر اوتاغ آل سیوان و کتر
 ایلک خالیجه لرصالدی کجدی اوتوردی. اوغلانی
 صاغ یاننه الدی. اوغلان باززكانلر خضر صندت

Drs.38b, ME73, OŞG33.19

- (1) bāzīgānlar, çok mı istedüm? dedi. Bāzīgānlar eyitdiler:
- (2) Ne çoğ olsun. Ammā bizüm bir begümüz oğlu vardır, bu üç
- (3) nesneyi aña armağan aparsavuz gerek idi, dēdiler. Oğlan
- (4) eydür: Mere, begünüz oğlu kim-dür? Eyitdiler: Bay Börenün oğlu
- (5) vardır, adına Bamsı⁵⁸⁹ dērler, dēdiler. Bay Börenün oğlu
- (6) ol[-]ıduğun bilemediler. Yigit barmağın ıırdı, eydür:
- (7) Bunda minnetile almağdan ise anda babam yanında minnetsüz
- (8) almak yēgdür, dēdi, atın kancıladı, yola girdi. Bāzīgānlar
- (9) ardından baқа қaldı. Vallāh yahşı yigit, mürevvetlü yigit!
- (10) dēdiler. Boz Oğlan babasının evine geldi. Bāzīgānlar
- (11) geldi dēyü⁵⁹⁰ babası sevindi; çetir[li]⁵⁹¹ otağ, ala şayvan dikedürdi,
- (12) ipek halıcalar şaldı, geçdi oturdı, oğlını
- (13) sağ yanına aldı. Oğlan bāzīgānlar huşuşından

589 بامسي → نامسي Drs.35a.11, 40a.3, 41a.5, 43b.12, 50a.2, 50a.3 vd.'ne göre okundu.

590 Burada yapılmış olan bir tamirin eleştirisi için bk. Drs.38b.10-11 notu.

591 چترلي → چتر Tamir teklifi için bk. Drs.38b.11 notu.

قز سوز سويلمدي. كافر لري قرد و غن اكمدي. نگاهي
 بازز كانر كلدي لره. باش ايندروب سلامت ويرد يلو
 كورد لركم اول يكت كم باش كسوبدره. قان دو كب دره
 باي بوو بلك صاغنده او تورده. بازز كانر يور يديلو
 يكدك اليه او پديله. بونلر بويله ايدجك باي بووه
 بلك اجني صولدي. بازز كانلره ايدره من قان اوغلي
 قوات لره اما طور رك اوغل اليه او پرلره ايند يلو خانم
 بويكت سنك او غلكمي دره. بلي منم او غلم در ديري.
 ايند يلو امد ي اينجمنه خانم اول انوك اليه او يد كوز
 اكوسنك او غلك اولسيدي. بزم مالموز كر جستانده
 كمشدي. هبوز صولتق اولمشدي ديدلره. پاي
 بووه بلك ايدر مرغ بنم او غلم باشي كسدي قاني دو كرني
 بلي باش كسدي. قان دو كرني. آدم اختري ديدلره

Drs.39a, ME74, OŞG34.1

- (1) kız⁵⁹² söz söylemedi, kâfirleri kırduğun anmadı. Negâhî
- (2) bâzîrgânlar geldi-ler, baş endürüp selâm vërdiler.
- (3) Gördiler kim ol yigit kim baş kesüpdür, kan döküp-dür
- (4) Bay Böre Begün sağında oturur. Bâzîrgânlar yöridiler,
- (5) yigidün elin öpdiler. Bunlar böyle edicek Bay Böre
- (6) Begün acığı tıtdı. Bâzîrgânlara eydür: Mere kavat⁵⁹³ oğlu
- (7) kavat-lar, ata tıturiken oğul elin mi öperler? Eyitdiler: Hânım,
- (8) bu yigit senün oğluñ mı-dur? Beli, menüm oğlum-dur, dedi.
- (9) Eyitdiler: İmdi incinme hânım, evvel anuñ elin öpdüğümüze.
- (10) Eger senün oğluñ olmasaydı bizüm mālımız Gürcistānda
- (11) gëtmişidi, hepümüz tıtsak olmışıdı, dëdiler. Bay
- (12) Böre Beg eydür: Mere, benüm oğlum baş mı kesdi, kan mı dökdi?
- (13) Beli, baş kesdi, kan dökdi, âdem ahtardı, dëdiler.

592 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.39a.1 notu.

593 فوات → فوان Vat.69b.11 ve bağlama göre okundu.

مرع بو اوغلان ادا قويا سنج و ارميدرد بري بلي سلطان
 ارتقدرديدلره قالن اغوز بكورني جغرددي قونقلدي
 ددم قور قوت كلدي اوغلان ادا قودي ايدش سوتم
 دكله باي بوره بك الله تعالي سكا براوغل ويرمشي
 طوتا ويرسون اغوشچاق كوتورنده مسلمانلار خاشي
 اولسون قارشوياتق قره تاري طاغلودن انشا
 اولسه الله تعالي سنك اوغلکه اشوت ويرشون مانلو
 قانلو صولردن كيجر اولسه كجست ويرسون قلايه ليق
 كافره كيرنده الله تعالي سنك اوغلکه فرصت ويرسون
 سن اوغلکي با سام ديوا و خشار سن بونك ادي
 بوز ايفزلق با سبي بيرك اولسون اديني بديدم
 ياشني الله ويرسون دبري قالن اغوز بكورني الم
 كوتردلرد عاقلد بلره بواد بو كيك قوتلو اولشون

Drs.39b, ME75, OŞG34.16

- (1) Mere, bu oğlana ad koyasınca var mıdur? dedi. Belî şultānum,
 (2) artuğdur, dēdiler. Kalın Oğuz beglerini çağırđı, konuqladı.
 (3) Dedem Korkut geldi, oğlana ad kodı, eydür:
 [Ünüm anla],⁵⁹⁴ sözüm (4) dinle, Bay Böre Beg!
 Allāh Te‘āla saña bir oğul vērmiş, (5) ıtuta vērşün!⁵⁹⁵
 Ağır sancağ götürende müsülmānlar arhası (6) olsun!
 Karşu yatan kara karlı tağlardan aşar (7) olsa
 Allāh Te‘āla senüñ oğluña aşut vērşün!
 Kanlu (8) kanlu şulardan geçer olsa geçit vērşün!
 Kalabalık (9) kāfire girende
 Allāh Te‘āla senüñ oğluña fırsat vērşün!
 (10) Sen oğluñı Ba[m]sam!,⁵⁹⁶ dēyü oñşarsın;
 bunun adı (11) Boz Ayğırlı⁵⁹⁷ Bamsı Beyrek olsun!
 Adını ben dēdüm, (12) yaşını Allāh vērşün! dedi.
 Kalın Oğuz Begleri ele [el]⁵⁹⁸
 (13) götürdiler, du‘ā kıldılar: Bu ad, bu yigide kutlu olsun,

594 Tamir için bk. Drs.39b.3 notu

595 Deyimin anlamı için bk. Drs.39b.5 notu

596 بامسام → بامسام Vat.70a.8 ve bağlama göre okundu.

597 ايغرلي → ايغرلي Vat.70a.8 ve bağlama göre okundu.

598 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.39b.12 notu.

Drs.40a

دیدلره بکله هب آوه بندی • بوزایغریز چکدردی •
 بیرک بندی • نکاهندن اعوزک اوزرنه برسوردی
 یکک کلدی • بامسی بیرک برنی قوآکندی • قواق برره
 کلدی نه کوردی • سلطاتم کوردی کونک چایرک اوزرنه
 برقرغری اوتاغ دکلمش یاروب بو اوتاغ کیمون • اول
 دیدی خبری یوق که لاجیغی لاکوزلی قیزک اوتاغی
 اولسه کونک • بو اوتاغک اوزرنه وارغفه ادبلدیغی ایتدی
 نه اولورسه اولسون • هلم من اوی لایم • دیدی اوتاغ
 اوکند ایرتی کلدی کبکی سکولدی • بامدی کوردی
 بو اوتاغ یانی چچک اوتاغیشی که بیرکک بشک کرمنه
 تشانسی ارخلوسیدی • بانی چچک اوتاغدن
 باقردی • مردایه لر بر قوت اوغلی قوت مزه ارکلی
 کوسر دیدی • وارک بوندن پای • دلک کونک نه دیر

Drs.40a, ME76, OŞG34.32

- (1) 'dédiler. Begler hep ava bindi.⁵⁹⁹ Boz aygırın çekdürdi,
- (2) Beyrek bindi. Negāhenden Oğuzun üzerine bir süri⁶⁰⁰
- (3) gëyik geldi. Bamsı Beyrek birini kova gëtdi; kova kova⁶⁰¹ bir yere
- (4) geldi, ne gördi şultānum? Gördi: Gök⁶⁰² çayırın üzerine
- (5) bir kırmızı otağ dikilmiş. Yazup⁶⁰³ Bu otağ kimün ola?
- (6) dëdi. Haberı yok ki alacağı ala gözli kızun otağı
- (7) olsa gerek.⁶⁰⁴ Bu otağın üzerine varmağa edeblendi, eyitdi:
- (8) Ne olurısa olsun! Hele men avumı alayın, dëdi. Otağın
- (9) öñinde erişı geldi, gëyigi siñirledi. Bakdı gördi
- (10) bu otağ Bānı Çiçek otağıymış ki Beyregün beşik kertme
- (11) nişānlusı adağlusıydı. Bānı Çiçek otağdan
- (12) bakarıdı. Mere dāyeler, bu kavat oğlı kavat mize⁶⁰⁵ erlik mi
- (13) gösterür? dëdi. Varun bundan pay diler, görün ne der,

599 *ava bin-* deyiimi için bk. Drs.40a.1 notu.

600 *سوري* → *سوردي* Vat.70a.12, Drs.138a.5 ve bağlama göre okundu.

601 *قواق* → *قواقوا* Vat.70a.12 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.40a.3 notu.

602 *كوك* → *كوك* Vat.70a.12 ve bağlama göre okundu.

603 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.40a.5 notu.

604 *fiil (-sa) gerek* kalıbının sağladığı anlam için bk. Drs.40a.6-7 notu.

605 Konuşma taklidi örnekleri için bk. Drs.40a.12 notu.

Drs.40b

دیدی • قصرجه بنکه دیرلر برخا یون واردی ایلرو
 واردی پای دلدی • هی بک یکت بزودخی بریکدن
 پای ویردی • بیک ایدرم دادی من اوجی دکل
 بک اوغلی بکم • هب سینه دیدی اما صورق عیب
 اولسون • بوا و تاق کور ددی • قصرجه بنکه ایدرم
 بک یکدم بوا و تاق پای بجان بک قزی بانی چچکل
 در دیدی • ایله اولسه خانم بیک تاقی قیندی اولم
 یاب یاب کور و تدی • قیزلر کیکی کور دیلر کوزلر
 شای بانی چچکل اوکته کور دیلر • بقدی کور دی
 که بر سلطان حوز صفین کیک در • بانی چچکل ایدرم
 مره قیزلر بویکت نه یکندر • قیزلر ایدرم والله سلطانه
 بویکت یوزی ققایلر یخشی بکت در • بک اوغلی بک
 امیش دیرلر • بانی چچکل ایدرم هی دایه لرمکان سنی

Drs.40b, ME77, OŞG35.7

- (1) dēdi. Kışırca Yenge dērler bir hatun varıdı, ilerü
- (2) vardı, pay diledi: Hey beg yigit, bize daı bu gēyikden
- (3) pay vēr, dēdi. Beyrek eydür: Mere dadı, men avcı degülem,
- (4) beg oğlu begem, hep size,⁶⁰⁶ dēdi. Ammā şormak ‘ayb
- (5) olmasun,⁶⁰⁷ bu otağ kimüñdür? dēdi. Kışırca Yenge eydür:
- (6) Beg yigitüm, bu otağ Bay Bīcān Beg kızı Bānı Çiçegün-
- (7)-dür, dēdi. Eyle olsa⁶⁰⁸ hānum, Beyregün kanı kaynadı, edebile
- (8) yap yap gerü⁶⁰⁹ döndi. Kızlar gēyigi götürdiler,⁶¹⁰ gözeller
- (9) şahı Bānı Çiçegün önine getürdiler. Bağıdı gördi
- (10) ki şıgın[lar]⁶¹¹ sultān[ı]⁶¹² bir semüz gēyik-dür. Bānı Çiçek eydür:
- (11) Mere kızlar, bu yigit ne yigitdür? Kızlar eydür: Vallāh sultānum,
- (12) bu yigit yüzi niķāblu yaḥşı yigit-dür, beg oğlu beg
- (13) imiş, dēdiler: Bānı Çiçek eydür: Hey hey dāyeler! [Babam]⁶¹³ maña Ben seni

606 Eksik bir alıntı ve yanlış bir tespit için bk. Drs.40b.3-4 notu.

607 Deyim için bk. Drs.40b.4-5 notu.

608 *eyle olsa* cümle başı edatının anlamı için bk. Drs.30b.4, 40b.7 notu.

609 كور → كور Vat.70b.7 ve bağlama göre okundu.

610 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.40b.8 notu.

611 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.40b.10 notu.

612 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.40b.10 notu.

613 Tamir Vat.70b.9 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.41a

نوزي نقابلو بيركه ويرمنم ديريدي اولياكم بو اولاي
 مره چاقرك خيوليشيم ديريدي چاغردلر بيرك كلدي
 ياني چيچك يشمقلندي خيصوصرداي ايدو بكت
 كلشك قتره بايرك ايدو ايج اغوزدو ايج اغوزده
 كيموك نيني سون ديريدي باي بوره بك اوغلي بامشي
 بيرك ديدكلوي منم ديريدي يتز ايدو يانه مصلحت
 كلدك يكت ديريدي بيرك ايدو باي بجان بكوك
 بوقزي رازمشراي كورمكه كلدم ديريدي يتز ايدو
 اول اوليله ادم دكلدركم سكا كورنه ديريدي اما من
 ياني چيچكك دادسيم كل امدتي سنو كله اوه چقالم
 اكوستك انوك منم انوي كيجرسه اونك اني دحي
 كجوس هم سنو كله اونخ اتالم مني كجوشك اني دحي
 كجوسني وجه شكاه كوره شلم مني بصرسك اني دحي

Drs.41a, ME78, OŞG35.21

- (1) yüzi niķāblu Beyrege vërmışem, dëridi. Olmaya kim bu ola!
- (2) Mere çağırır, haberleşeyim, dëdi. Çağırdılar, Beyrek geldi.
- (3) Bānı Çiçek yaşmaklandı, haber şordı. Eydür. Yigit,
- (4) gelişün kandan? Beyrek eydür: İç Oğuzdan, İç Oğuzda
- (5) kimün nesi-sin? dëdi. Bay Böre Beg oğlu Bamsı
- (6) Beyrek dëdükleri menem, dëdi. Kız eydür: Ya ne maşlahata
- (7) geldün, yigit? dëdi. Beyrek eydür: Pay Bıcān⁶¹⁴ Begün
- (8) bir kıızı varımış, anı görmege geldüm, dëdi. Kız eydür:
- (9) Ol öyle ādem degüldür kim saña görine, dëdi. Ammā men
- (10) Bānı Çiçegün dadısıyam; gel imdi senünile ava çıkalum,
- (11) eger senün atun menüm atunı geçerse onun atını daı
- (12) geçersin. Hem senünile oı atalum; meni geçersen anı daı
- (13) geçersin ve hem senünile güreşelüm; meni başarısan anı daı

614 Ye'nin noktaları yazılmamıştır

بصرس دېدي. بيرك ايدرخوش امدې اتلانك
 ايكسي اتلاندرميدانه چقديلو آت دېرلو بايرك
 ايني قيزك اتني كچدي. اوخ اتدېر بايرك قيزك
 اوقن يردې. قيز ايدرم يكت منم اوتې كمشه
 كچد وكي يوق اوغلي كمشه يازدي يوق امدې كل
 سنوكه كورش طوتم دېدي هان بيرك اتلان ايندي
 قاروشد لراكي پهلوان اولوب برونه صر مشد نيلر
 بيرك كوتور قيزي بده اورمق استر قيز كوتور
 بيركي بيره اورمق استر بيرك بوزكدي ايدربو قيزه
 يا صابج اولور شم قالن اغوز اچنده باشومه
 تاخج بورمه تخرج ايدرد دېدي عئمه كلدي
 قورادي قيزك يا غدمه سن الرمي اچكندن طوندي
 قيز قوجندي بوزك قيزك اينجه بيلنه كيردي

Drs.41b, ME79, OŞG36.5

- (1) başarsın, dedi. Beyrek eydür: Hoş, imdi atlanuñ,
- (2) İkisi atlandılar, meydāna çıkdılar, at depdiler; Beyrek
- (3) atı, kızuñ atını gèçdi. Oh atdılar; Beyrek, kızuñ
- (4) okın yardı. Kız eydür: Mere yigit, menüm atımı kimse
- (5) gèçdügi yok, oñımı kimse yarduğı yok. İmdi gel,
- (6) senüñile güreş turalım, dedi. Hemān Beyrek atdan endi.
- (7) Karvaşdılar, iki pehlevān olup bir birine şarmaşdılar.
- (8) Beyrek götürür kızı yere urmak ister, kız götürür
- (9) Beyregi yere urmak ister. Beyrek buğaldı, eydür: Bu kıza
- (10) başılacak olurısam kalın Oğuz içinde başuma
- (11) kañınç, yüzüme⁶¹⁵ toñınç ederler,⁶¹⁶ dedi. Gayrete geldi,
- (12) kavradı kızuñ bağdamasın aldı,⁶¹⁷ emceginden tıtdı
- (13) kız koçındı. Bu kez Beyrek kızuñ ince beline girdi,

615 یوزمه → یوزمیه Drs.89b.5 ve bağlama göre okundu.

616 başa kañınç yüze toñınç ét-/ ol- deyimini için bk. Drs.41b.11 notu.

617 Fiilin anlamı için bk. Drs.41b.12 notu.

Drs.42a

بمذاق ارخاسي اوزرنه يره اوردی. قیز ایدریکت
 بای بیچانک قیزی بانوجیک منم دیدی. بیرک اوج
 اوپدی. برد شلدی. دکون قفلوا ولسون خان قیزی
 دیو. برماغدن التون یوز وکی چقردی. قیزوک برماغنه
 کچوردی. اورتا مزده بوتشان اولسون خان قیزی دیدی.
 قیز ایدر چون بویله اولدی همان امدی ایلر و طور من
 کرک بک اوغلی دیدی. بیرک دجی نوله خانم باش اوزرنه
 دیدی. بیرک قیزون ابر بلوب اولرنه کلدی. آغ صاللو
 بیاسی قرشو کلدی ایدر اوغل دان دانسوخ بوکن
 اغوزده نه کوردک ایدرنه کوره یم اوغلی اولی ایو
 ریش قیزی اولی کوچور مش. بیاسی ایدر اوغل یاشینی
 یاورچی کرک. بلی بس آغ صقلو عزیز بیایا زور مخ
 کرک دیدی بیاسی ایدر اغوزده کیمک قزینی الی ویزدنی

Drs.42a, ME80, OŞG36.17

- (1) bağdadı, arhası üzerine yere urdı. Kız eydür: Yigit,
- (2) Pay Bicanuñ⁶¹⁸ kızı Bānu Çiçek menem, dēdi. Beyrek üç
- (3) öpdı, bir dişledi, Dügün⁶¹⁹ kutlu olsun hān kızı!
- (4) dēyü barmağından altun yüzügi çıkardı, kızuñ barmağına
- (5) gēçürdi. Ortamuzda⁶²⁰ bu nişān olsun hān kızı! dēdi.
- (6) Kız eydür: Çün böyle oldı, hemān imdi ilerü turmañ⁶²¹
- (7) gerek beg oğlı! dēdi. Beyrek dahı: Nola hānum, baş üzerine!
- (8) dēdi. Beyrek kızdan ayrılup evlerine geldi ağ şaķallu.
- (9) babası karşı geldi, eydür: Oğul, dan dansuñ bu gün
- (10) Oğuzda ne gördün? Eydür: Ne göreyim? Oğlı olan eve-
- (11)-rmiş⁶²² kızı olan göçürmiş, Babası eydür: Oğul, ya seni
- (12) evermañ mı gerek? Belı pes ağ şaķallu 'azız baba, evermañ
- (13) gerek, dēdi. Babası eydür: Oğuzda kimün kızın alı vėreyin?

618 *be*'nin noktası yazılmamıştır.

619 Anlam için bk. Drs.42a.5 notu.

620 Anlam için bk. Drs.42a.5 notu.

621 Deyimin anlamı için bk. Drs.42a.6 notu.

622 ایوه ریمش → ایوه ریمش Vat.70a.12 ve bağlama göre okundu.

دیدی. بیک ایدر بیا مکار یقزالی ویرکم من یرمده طور مدی
 اول طور کج کرک من قره قوج اته بیدر اول پنج کرک من قریه
 وار مدی اول مکار باش کورمک کرک. بونک کبی قنن انی
 ویر بیا مکار دیدی. بیاسی بای پوره. خانه ایدر اغول سوس
 یقز دیلمز سن کند وکه بر حامپا استرمشس اوغل مکرش
 استدک یقز بای پجان بک قزی بای چچک اوله دیدی
 بیک ایدر بلی پساوت آغ صقلو عزیز بیافتم دحب
 استدکم اولدر دیدی. بیاسی ایدر ای اوغل بای چچاک
 بردی قرداشی واردناده دلو قچار دیرل. یقز دیلبانی
 اولدر. بیک ایدر یاپس ینده لم. بای پوره. نلک ایدر
 اوغل قال اغوز بکلر نی اودا نزه اوچنالم بنجه صالمت
 کور لر شه اکا کوره ایش ایدر لم دیدی. قالن اغوز بکلر نی
 هب اوخدر اودا الرنه کتور دیلر. اغوز قنلق ایلدیله

Drs.42b, ME81, OŞG36.32

- (1) dēdi. Beyrek eydür: Baba, maña bir kız alı vēr kim men yērūmden tūrmadın
- (2) ol tūrmaḡ⁶²³ gerek, men qazaḡuḡ⁶²⁴ atuma binmedin ol binmaḡ gerek, men qarımuma
- (3) varmadın ol maña baş getürmek gerek. Bunun gibi kız alı
- (4) vēr baba maña, dēdi. Babası Bay Bōre Hān eydür: Oḡul, sen
- (5) kız dilemezsin, gendūḡe hāmpā istermişsin. Oḡul, meger sen
- (6) istedūḡūḡ kız Pay Bīcān⁶²⁵ Beg kızı Bānı Çiçek ola?⁶²⁶ dēdi.
- (7) Beyrek eydür: Belī pes, evet, aḡ şaḡallu ‘azīz baba, menüm daḡı
- (8) istedūḡūm oldur, dēdi. Babası eydür: Ay oḡul, Bām⁶²⁷ Çiçegūḡ
- (9) bir deli qardaşı vardır; adına Delū Qarçar dērler, kız dileyeni
- (10) öldürür. Beyrek eydür: Ya pes nēdelūm? Bay Bōre Beg⁶²⁸ eydür:
- (11) Oḡul, qalın Oḡuz beglerini odamuza oḡıyalum; nēce maşlaḡat
- (12) görürlerise aña göre iş ēdelūm,⁶²⁹ dēdi. Qalın Oḡuz beglerini
- (13) hep oḡıdılar, odalarına getürdiler, aḡır konuḡlıḡ eylediler.⁶³⁰

623 $\text{طورمخ} \rightarrow \text{طوركج}$ Vat.71b.2 ve bağlama göre okundu.

624 $\text{قرهقوج} \rightarrow \text{قرهقوج}$ Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

625 Ye'nin noktaları yazılmamıştır.

626 *Vurgu ile soru cümlesi* için bk. Drs.42b.5 notu.

627 $\text{باني} \rightarrow \text{باي}$ Vat.71b.4; Drs.40a.10, 40a.11, 40b.10, 40b.13 vd. örneklere göre okundu.

628 $\text{بك} \rightarrow \text{نك}$ Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4, 36b.5 vd. örneklere göre okundu.

629 *iş ēt-* deyiimi için bk. Drs.42b.12 notu.

630 *aḡır konuḡlıḡ eyle-* deyiiminin anlamı için bk. Drs.42b.13 notu.

قال اغوز بكلي ايتديله بوقزي استمكه ئيم وار
 بلور مصلحت كورد لك دهه قورقوت وار سوت
 ديدله دهه قورقوت ايدره يارنلر چونكه ميني كوندوشن
 ييلور سوزكيم دلو قزچان قتر قرداشني دله ميني اولدوره
 ياري بايندر خانك تاوله سندن اكي شهباز يوكوك
 آت كوردك بركجي ياشلو كيجو ابغزي بر تو قلي باشلو
 طوري ابغزي ناكاه قاچه قومده اولرسه بريسي
 بنام بريسي يدم ديدي دهه قورقوتك سوزي مقبول
 كلدي واردلره بايندر خانك توله سندن اول اكي
 اني كورديله دهه قورقوت بريح بندي بريح يتدي
 يارنلر سوزي حقه اصرلدم ديدي كندي مكو سلطانم
 دلو قزچاره دخي آغ بالا ايوني آغ اوقاغني قرد يرك
 اودونه قورد ريش ايددي يوكداشلا ايلم بونه اتوب

Drs.43a, ME82, OŞG37.12

- (1) Kalın Oguz begleri eyitdiler: Bu kıızı istemege kim vara
- (2) bilür? Maşlahat gördiler ki Dede Qorqut varsun,
- (3) dediler. Dede Qorqut eydür: Yärenler, çünki meni gönderürsiz,
- (4) bilürsiz kim Delü Qarçar kız kardaşını dileyeni öldürür,
- (5) bari Bayındır Hānuñ tavrasından iki şehbāz yügrük
- (6) at getürün: Bir⁶³¹ keçi başlu⁶³² keher⁶³³ ayğırı, bir toklı başlu
- (7) torı ayğırı. Nāgāh kaçma kovma olurısa birisini
- (8) binem, birisini yedem, dedi. Dede Qorqudun sözi maqbül
- (9) geldi. Vardılar, Bayındır Hānuñ tavrasından ol iki
- (10) atı getürdiler. Dede Qorqut birin bindi, birin yetdi.
- (11) Yärenler, sizi Haqqa ısmarladum, dedi, gètdi. Meger sultānum,
- (12) Delü Qarçar dañı ağı ban evini, ağı otağını kara yèrtün
- (13) üzerine kırdurmuş idi, yoldaşlar ile pota⁶³⁴ atup

631 بر → بز Vat.71b.12 ve bağlama göre okundu.

632 باشلو → ياشلو Vat.71b.12 ve bağlama göre okundu.

633 کهر → کبجر Teklif için bk. DKON: 163-164, KBO: 206.

634 پوته → بونه Drs.24a.9, Vat.72a.2, 86a.12'ye göre okundu.

Drs.43b

اوتورردی • ددم قور قود اوته دد بری کلدی • باش
 ایندردی بقریصدی • اغزدلونه کور کلی سلام ووردی •
 دلوقارچار اغزی • کور بکلندر دی • دده قور قودک یوزنه
 یقدی ایدر علیک السلام ای عمل آزمیش فعلی دوش
 قادر الله اغ الته قد ایا زشی • ایا قلیل بورایه کلدکی
 برق • اغزی لوبو صیدنه ایچدی یوق سکا نولری عملکی
 ازدی • فعلکی ازدی • اچلکلی کلدی • بوارالرد •
 ینلرس • دیری • دده قور قود ایدر قوشونان قره طاعلی
 اشانه کلشم • ایتن دی کور کلوصویکی کیچکه کلشم
 کیک اتکو که طاز قوتغکه فصلماغه کلشم • تگونیکی بیوز
 بیغیرک قولیله ایدر آری کوندن کور کلی • یتر قود شک
 یانی چیچکی بامسی بیرکه دیلم که کلشم دیدی • دده قور قود
 بویل دیکی دلوقارچار ایدر مره • دیدکم یوزک • قل

Drs.43b, ME83, OŞG37.24

- (1) otururıdı. Dedem Korkut öteden beri geldi, baş
- (2) endürdi, bağır başdı, ağız dilden görklü selām vèrdi.
- (3) Delü Karçar ağzın köpüklendürdi, Dede Korkudun yüzine
- (4) bakdı, eydür: Aleyke's-selām, ay 'amel[i]⁶³⁵ azmış, fi'li dönmiş,
- (5) Kādir Allāh ağ alnına⁶³⁶ kada yazmış! Ayaklılar buraya geldiği
- (6) yok, ağızlı-lar bu şuyumdan içdüğü yok. Saña noldı? 'Amelün mi
- (7) azdı, fi'lün mi döndi,⁶³⁷ ecélün mi geldi? Bu aralarda
- (8) neylersin? dèdi. Dede Korkut eydür:

Karşu yatan kara tağunı (9) aşmağa gelmişem,
akın-dılı görklü şuyunı geçmege gelmişem.

- (10) Genç etegüne tar koltuğuña kışılmağa gelmişem.

Tağrınun buyuruğıyla (11) Pègamberün⁶³⁸ kavhyıla
aydan arı, günden görkli kız kardaşun (12) Bānı Çiçeği
Bamsı Beyrege dilemege gelmişem, dèdi.

Dede Korkut

- (13) böyle değec Delü Karçar eydür: Mere, ne dèdügüm yetürün, kara

635 عملی → عمل Tamir Vat.72a.3 ve bağlama göre yapıldı.

636 إلتنه → إلتنه Vat.72a.3 ve bağlama göre okundu.

637 Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.43b.7 notu.

638 Ye'nin noktaları yazılmamıştır; ayrıca bk. Drs.5a.3 notu.

Drs.44a

ايفري براغله كوردك ديدى • قرا ايفري براغله كوردك
 دى قارچارى بندردلو • دده قورقود كوستكى اوزدى
 طورمى قاجدى • دلو قچار اردنه دوشدى • توقلى
 باشلوروى ايفريوردى • دده قورقود كچى باشلو
 كاجرايفره بچردى يندى • دده بى قوا قوادى قچار
 اول يلك يراشوردى دده قورقودك اردنن دى
 قچار ايردى • دده نك اسنى انتدى • تكمير صفندي
 اسم اعظم اودى • دى قچار قباى الله اوى •
 بر قارسندى اويكه ايلم حمله قلدى • دى بك دوى كم
 دده بى دبر • چاله • دده قورقوت ايتدى • چالرسك
 الوك قوريسون قردى حق تعالى نك امريله دلخيت
 قارچاراك الى يوقرود • اصلو قالدى • زيرا دده
 قورقوت ولدت اسى ايرى • دلكى قنول اولدى • دلو

قارچار

Drs.44a, ME84, OŞG38.4

- (1) aygırı yarağıla getürün, dedi. Kara aygırı yarağıla getürdiler,
- (2) Deli Karçarı bindürdiler. Dede Korkud köstegi üzdi,
- (3) turmadı, kaçdı. Delü Karçar ardına düşdi. Toklı
- (4) başlu torı aygır yorıldı Dede Korkud keçi başlu
- (5) keher⁶³⁹ aygıra şıçradı bindi. Dedeyi kova kova, Deli Karçar
- (6) on belen yér aşurdı. Dede Korkudun ardından Deli
- (7) Karçar érdi. Dedenün ensi entdi,⁶⁴⁰ Tanrıya şıgındı,
- (8) ism-i a'zam okıdı. Deli Karçar kılıcın eline aldı,
- (9) yoğarisından öyke ile hamle kıldı. Deli beg diledi ki
- (10) Dedeyi depere çala. Dede Korkut eyitdi: Çalarısın
- (11) elün kurısun! dedi. Hâk Te'âla-nun emriyle Deli
- (12) Karçarun eli yoğaruda⁶⁴¹ aşılu kaldı. Zîrâ Dede
- (13) Korkut velâyet issi idi, dilegi kabûl oldu. Delü

639 كهر → كهر Teklif için bk. DKON: 163-164, KBO: 206.

640 Deyimin tespiti ile ilgili bir atlama için bk. Drs.44a.7 notu.

641 Kelimenin metindeki farklı şekilde yazılışları için bk. Drs.44a.12 notu.

قارچا ایدر مدد امان الامان تکر نیک بر لکنه بو قدر دکان
 سن منم الوی صاغلدی کوز تکر نیک بو پروغیل پیغیرک
 قولیل قیز قزداشی بیکه ویره بی دیری اوج کره اغزنزن
 اقرار ایلدی کناهنه تبه ایلدی ده قز قوت دعا ایلدی
 دلی نك الی حق امریل صبا صاغ اولوی دوندی ایدر
 ده قیز قزداشمن یولنه بی نه استرسم ویرر مېسپن ده
 ایدر ویره لم ددی کوره لم نه استرسم دلو قارچا ایدر پک
 بوغرا کتورک کم مایه کورمش اولا پک دخی ایفر کتورک
 کم هج قصراغه اشامش اولم پک دخی قتون کورمش قوج
 کتورک پک قور قسنز قولتسنز کوپک کاتورک پک دخی
 دوه کتورک مکا دیری اکو بودید کم نسنه لری کتور سکوز
 خوش ویردم اما کتور میچک اولوز سن یوقا تله اولور دم
 اول وقتیں اولدور ریخ دیری ده دوندی بای بوره

Drs.44b, ME85, OŞG38.14

- (1) Karçar eydür: Meded amân, el-amân! Tañrınun birliğine yokdur gümân.
- (2) Sen menüm elümi şağaldı gör;⁶⁴² Tañrınun buyruğıyla, Pêgamberün⁶⁴³
- (3) kavlıyla kız qarındaşı Beyrege⁶⁴⁴ vëreyin, dëdi. Üç kerre ağzından
- (4) ikrâr eyledi, günâhına tevbe eyledi. Dede Qorqut du'â eyledi
- (5) Deli-nün eli Hâk emriyle şapaşağ oldı. Döndi, eydür:
- (6) Dede, kız qarındaşımun yolına ben ne isterisem vërür misin? Dede
- (7) eydür: Vërelüm, d[é]⁶⁴⁵ di görelüm ne istersin? Delü Karçar eydür: Biñ
- (8) buğra getürün kim mâya görmemiş ola. Biñ dañı aygır getürün
- (9) kim heç kırsağa aşmamış ola. Biñ[-]dañı koyun görmemiş çoç
- (10) getürün, biñ[-]de kıyruksuz kulaksuz köpek getürün, biñ dañı [semüz]⁶⁴⁶
- (11) büre⁶⁴⁷ getürün maña, dëdi. Eger bu dëdügüm nesneleri getürürisenüz,
- (12) hoş, vërdüm. Ammâ getürmeyecek olınsa, bu katla öldürmedüm,
- (13) ol vaktın öldürürin, dëdi. Dede döndi, Bay Böre

642 کوز → کور Vat.72b.2 ve bağlama göre okundu.

643 Ye'nin noktaları yazılmamıştır Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

644 بئرکه → بئرکه Vat 72b.3 ve bağlama göre okundu.

645 دي دي → دي دي Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.44b.7 notu.

646 Tamir ve okuma teklifi için bk. Drs.44b.10, 11 notu.

647 بوره → دوه Tamir ve okuma teklifi için bk. Drs.44b.10, 11 notu.

اولونه كلدي. باي بوره بك ايدور دده اوغلا نىس قىزى
 س دده اوغلا نىم ددي. ياپس بنجه قورتلك دلي قوچارك
 النون ديدى. دده ايدور اللهك عنايتي ارنلك همتي
 اولدي قىزى الدم ددي. بيركه وانا سنده وقىز قىزاشلار
 موشتىي كلدي سوندلره شادا اولويلر. باي بوره نك
 ايدور دلونه تدرمال استدي. دده ايدور يار مسون.
 يارچىسون. دكوقارچا ايله مال استدي كه هج بىمسون
 ديدى. باي بوره نك ايدور هله نىلري. دده ايدور
 بك ايفرد ليوبدور كم قىزغى اشامىش اولايك دىني
 يفراديلدي كم مايه كورمىش اولايكك قوج ديلوبدور
 قىتونه كورمىش اولايكك قوپر قىسز قولقسوز كوبك دلدي
 بك دىني خراجده قراجده بوره لرديلدي. برونسنة لري
 كىورچك اولرسكىز قىز قىزاشى وچورم. كالور مىچك

اولوسىر

Drs.45a, ME86, OŞG38.30

- (1) [Begün]⁶⁴⁸ evlerine geldi. Bay Böre Beg eydür: Dede oğlan mısın kız mı-
- (2) -sın?⁶⁴⁹ Dede: Oğlanam, dēdi. Ya pes nēce kırtıldun, Deli Qarçaruñ⁶⁵⁰
- (3) elinden? dēdi. Dede eydür: Allāhuñ ‘ināyeti, erenleruñ himmeti
- (4) oldu kıızı aldum, dēdi. Beyrege ve anasına ve kız qardaşlarına
- (5) muştucı geldi, sevindiler, şād oldılar. Bay Böre Beg⁶⁵¹
- (6) eydür: Delü ne qadar māl istedi? Dede eydür: Yarımasun
- (7) yarçımasun Delü Qarçar, eyle māl istedi ki heç bitmesün,⁶⁵²
- (8) dēdi. Bay Böre Beg⁶⁵³ eydür: Hele ne diledi? Dede eydür:
- (9) Biñ aygır dileyüpdür kim kışrağa aşmamış ola. Biñ dañı
- (10) buğra diledi kim māya görmemiş ola. Biñde qoc dileyüpdür,
- (11) koyuna girmemiş ola. Biñde kıyruqsuz qulaqsuz köpek diledi.
- (12) Biñ dañı qıraca⁶⁵⁴ kıraca [olmaya]⁶⁵⁵ büreler diledi. Bu nesneleri
- (13) getirecek olurısañuz kız qarındaşumı vērürem, getürmeyecek⁶⁵⁶

648 Tamir için bk. Drs.45a.1 notu.

649 Deyimin anlamı için bk. Drs.45a 1 notu.

650 قورچارک → قورچارک Vat.72b.11 ve bağlama göre okundu.

651 بك → نک Vat.72b.13; Drs.35b.12, 35b 12, 35b 13, 36a.5, 36b.4 vd.'ne göre okundu.

652 Fiilin anlamı için bk. Drs.45a.7 notu.

653 بك → نک Vat.73a.1; Drs.35b 12, 35b 12, 35b.13, 36a.5, 36b.4 vd.'ne göre okundu.

654 Teklif için bk. Drs.45a.12 notu.

655 Tamir ve teklif için bk. Drs.45a.12 notu.

656 کاتورمیحک → کالورمیحک Vat.73a.4 ve bağlama göre okundu.

اولرسك كوزمه كورغيس سئوخسه سني اولدر دم ديد^ي
 باي بوره بلك ايدر دده من اوچني يولور سه ايكسني
 سن بولور ميسين ديري . دده قورقود بلي خانم بولسيم
 ديري . باي بوره بلك ايتري اموي دده كوپكلم بوره بي
 سن بول ديري . دجني كندوسي توله توله اتلر نه واردي بلك
 ايفر سچدي . دوه لر نه واردي بلك بوغرا نر سچدي قونلر نه
 واردي بلك قوج سچدي . دده قورقود دجني بلك قوشن
 قولقسز كوپكلم بلك دجني بوره بولري . الوپ بونلري دلو
 قرچان كندي . ايشندي قوشوكلدي كوره يم ديدكي كئورد^ي
 ديري . ايفر لري كوريجك بكندي دوه لر ي كورد كند^ي بكندي
 قوچلري بكندي . كوپكلري كوريجك قص قص كلدي ايد^ي
 دده ياقاني منم بون لرم . دده قورقود هاي اوغل قرچار
 ادمداوش بولكل كبي بولكودن اول برياون جانور د^ي

Drs.45b, ME87, OŞG39.13

- (1) olursan gözümə görünmeyesin, yohsa seni öldürürem, dèdi,
- (2) Bay⁶⁵⁷ Böre Beg eydür: Dede, men üçini bulurısam⁶⁵⁸ ikisini
- (3) sen bulur mısın? dèdi. Dede Korkud: Belî hānum, bulayım,
- (4) dèdi. Bay Böre Beg eyitdi: İmdi Dede, köpegile püreyi
- (5) sen bul, dèdi. Dağı gendüsi tavlâ tavlâ atlarına vardı, biñ
- (6) aygır seçdi. Develerine vardı, biñ buğra ner⁶⁵⁹ seçdi. Koyunlarına
- (7) vardı, biñ koş seçdi. Dede Korkud dağı biñ kıyruksuz
- (8) kulaqsuz köpegile biñ dağı büre buldı. Alup bunları Delü
- (9) Karcara gètdi. Eşitdi karşı geldi, Göreyim dèdügümi getürdiler mi?
- (10) dèdi. Aygırları göricek begendi, develeri gördüğünde begendi,
- (11) koşları begendi, köpekleri göricek kaç kaç güldi, eydür:
- (12) Dede, ya kanı menüm bürelerüm? Dede Korkud: Hay oğul Karcar,
- (13) âdeme üş[er],⁶⁶⁰ bögelek gibi buraldur,⁶⁶¹ ol bir yavuz cânvardur.

657 پاي → پاي Vat.73a.5; Drs.35b.3, 8, 12, 13, 36a.5, 36b.5, 36b.8 ve bağlama göre okundu.

658 بولورسمه → بولورسمه Vat.73a.5 ve bağlama göre okundu.

659 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.45b.6 notu.

660 اوش → اوش Tamir için bk. Drs.45b.13 notu.

661 بوکلدر → بوکلدر Okuma gerekçesi için bk. Drs.45b.13 notu.

Drs.46a

هب بریده دیر بدرم کل کیده لم سونین ال اروغن
 قودیدی. الدی دلی قزچاری بریره لی یره کتوردی.
 دلی قازچاری یالینق ایلدی اغیل قودیدی. یره لیر
 دلی قازچاره اوشدلره کوردی بخوی بلغزه ایدرمده
 دده کوم ایلم الله عشقنه قتویی آج چقار دیدی.
 دده قورقود اوغل قزچادنه قازغشه ایدرسن. کتوره
 بواصلردوغل سینه دیر. تولدک بویل بولکلک سونین
 ال اروغن قودیدی. دلوقازچارایدن. های دده.
 سلطان. شکری یونک سوزین ده السون. اروغنده
 السون. هان یی قاپودن طشاری ایلمده دیدی
 دده قتویی اچدی. دلوقازچارچقدی. دده کوردیکم
 دلونک جاننه کچمش. باشی قیوسی اولمش. کوده سی پره
 دن کورنیز یوزی کوزی بلورمن. دده نلک ایاغنه وشدی

Drs.46a, ME88, OŞG39.29

- (1) Hep bir yerde dèrùpdürürem. Gel gèdelüm semüzin al, aruğın
- (2) ƙo, dèdi. Aldı Deli Ƙarçarı, ol⁶⁶² püreli yere gètürdi.
- (3) Deli Ƙarçarı yalıncaƙ eyledi, ağıla ƙoydı. Püreler
- (4) Deli Ƙarçara üşdiler. Gördi beceribilmez, eydür: Meded
- (5) Dede! Ƙerem eyle, Allāh 'ışƙına ƙapuyı aç, ƙıƙâyın, dèdi.
- (6) Dede Ƙorƙud: Oğul Ƙarçar, ne ƙargāşa edersin? Gètür⁶⁶³ a!⁶⁶⁴
- (7) Bu ısmarladuğın nesnedür, nolduğın böyle buğalduğın? Semüzin
- (8) al, aruğın ƙo, dèdi. Delü Ƙarçar eydür: Hay Dede
- (9) sultān, Tağrı bunuğın semüzin de alsun, aruğın da
- (10) alsun. Hemān beni ƙapudan taşarı eyle,⁶⁶⁵ meded! dèdi.
- (11) Dede ƙapuyı açdı, Delü Ƙarçar ƙıƙdı. Dede gördi[-]kim
- (12) Delünün cānına geçmiş,⁶⁶⁶ başı ƙayusı⁶⁶⁷ olmuş, gevdesi püre-
- (13)-den görünmez, yüzi gözi belürmez. Dedenün ayacağına düşdi,⁶⁶⁸

662 اول → بر- Düzeltme teklifi için bk. Drs.46a.2 notu.

663 Fiilin anlamı için bk. Drs.46a.6 notu.

664 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.46a.6 notu.

665 (ƙapudan) taşarı eyle- deyiminin anlamı için bk. Drs.46a.10 notu.

666 Deyimin anlamı için bk. Drs.46a.12 notu.

667 قیوسی → قیوسی Bağlama göre okundu.

668 ayacağına düş- deyiminin anlamı için bk. Drs.46a.13 notu.

Drs.46b

الله عشقنه بني قورترديدي دده قورقوت واز او غل
 کند و کي صويه اوردیدی دلو قچار سکر دلک و اردی
 صویه دوشدی بوره در صویه اقدی کدی کدی کجا
 سن کدی اغرد و کن یراغی کوردی اغوز زمانن برکت
 که اولنسه اوخ ائاردی اوخی یرده دوشسه انز کورل
 دکردی بایرک خان دخی اوخی ازی دینه کردن
 دکدی اداقلوسندن ارکنلک بر قورمقی ققان کدی
 بایرک کدی یولداشلرنه بوايش خوش کلدی سحت
 اولدیله بیرک ایدرینه سخت اولدو کزدیدی ابدیلر
 بنجه سخت اولیلوم سن قزبل ققان کیر سن براغ ققان
 کما زدیدیلر بیرک ایدر بو قدر دنسنه دن اویری بنه
 سخت اولور سنه بکون بکدم یارین نابیم کیسول قرق
 کونه دکن صره و اردی کایکونه انزن صوکره بر در ویش

Drs.46b, ME89, OŞG40.13

- (1) Allāh 'ışkına beni kırtar! dēdi. Dede Korkut: Var oğul,
- (2) gendünj şuya ur, dēdi. Delū Karçar segirderek vardı,
- (3) şuya düşdi. Büredür;⁶⁶⁹ şuya akdı, gētdi. Geldi, gēyesi-
- (4)-sin [gēydi, evine]⁶⁷⁰ gētdi, ağır düğün yarağın gördi. Oğuz zemānında bir yigit
- (5) ki evlense oğ atardı, oğ [ne]⁶⁷¹ yērde düşse anda gerdek
- (6) dikeridi. Beyrek Hān dağı oğın atdı, dibine gerdegin
- (7) dikdi. Adaqlusından ergenlik bir kırmızı kaftan geldi,
- (8) Beyrek gēydi⁶⁷² yoldaşlarına bu iş hoş gelmedi, saht⁶⁷³
- (9) oldılar. Beyrek eydür: Neye saht olduñuz? dēdi. Eyitdiler:
- (10) Nēce saht olmayalum; sen kızıl kaftan gēyersin, biz⁶⁷⁴ ağ kaftan
- (11) gēyerüz, dēdiler. Beyrek eydür: Bu kadar nesneden ötürü neye
- (12) saht olursız? Bugün ben gēydüm, yarın nāyibüm⁶⁷⁵ gēystün. Kırk
- (13) güne degin sıra var, di gēyünüz, andan şonra bir dervişe

669 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.46b.3 notu.

670 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.46b.4 notu.

671 Tamir Drs.4b.6, 11b.5, 91b.3, 99b.2, 99b.3, 117b.6, 136a.10 ve bağlama göre yapıldı.

672 كندی → كيدي Vat.73b.10 ve bağlama göre okundu.

673 سحت → سحت Vat.73b.11; Drs.38a.13, 46b.9, 46b.10, 46b.12 vd. örneklere göre okundu.

674 بر → بز Vat.73b.12 ve bağlama göre okundu.

675 ناييم → ناييم Vat.73b.13 ve bağlama göre okundu.

Drs.47a

ویره لم دیدی. قرق بکیدا ایلن بیوب ایچوب اوتور لر دئی
 یار مسون یار جسونه کازک جاسوسی بونلری جاسونلری
 وار ب بایبورد حصار ی بکنه جنر ویردی. ایدون نه اوتور
 سلطانم پای پچاره بک اول سکا ویره جکین قزنی بیرکه
 ویردی. بوکیجه کرده گیر و دیدی یار مسون یار جسون
 اول ملعون دیدی یوز کافرله یلغادی بیرک آب لاجه
 کردکی ایچنده بیوب ایچوب بی جنرا و توردی. دون
 ایخوسنده کافرا و مانع فیتلری. نایی قیلجن صیردی
 الله الدی. منم باشم بیرکک باشنه قریان اولسون
 دیدی. نایب باره لندی شهید اولدی. درین اولسه
 باندوره قلابه لق قور خودره ات ابشله ارا و کوز بیان
 اریک اموری اولمز. اوتور حوز بکیدن بایرک طغاق
 کدی. طاک اوتزی. کون طوعدی. بایرکک اما سبی

انام

Drs.47a, ME90, OŞG40.29

- (1) vérelüm, dèdi. Kırk yigid ilen yèyüp içüp oturulardı.
- (2) Yarımasun yarçımasun kâfirün cāsüsü bunları cāsüsladı.
- (3) Varup Bayburd hışarı begine haber vèrdi, eydür: Ne oturursız
- (4) sultānum, Pay Bīcān⁶⁷⁶ Beg ol saña vèrecegi kıızı⁶⁷⁷ Beyrege
- (5) vèrdi, bu gece gerdege girür, dèdi. Yarımasun yarcımasun
- (6) ol mel'ün yedi yüz kâfirile yulğadı.⁶⁷⁸ Beyrek ap alaca
- (7) gerdegi içinde yèyüp içüp bī-haber otururıdı. Dün
- (8) uyhusında kâfir otağa kuyuldı. Nāyi[b]i⁶⁷⁹ kılıcın şıyrıdı,
- (9) eline aldı: Menüm başum Beyregün başına kurbān olsun,
- (10) dèdi. Nāyib pārelendi, şehīd oldu. Derin olsa
- (11) baturur,⁶⁸⁰ kalabalık korhudur; at işler, er öginür,⁶⁸¹ yayan
- (12) erin umudı⁶⁸² olmaz. Otuz toköz yigidilen Beyrek tutsak
- (13) gètdi. Tanj ötdi,⁶⁸³ gün toğdı. Beyregün atası

676 بهیحاره → بیحان Vat.74a.2, Drs.40b.6 ve bağlama göre okundu.

677 Bu boyda *kurgu ile ilgili yorumlar için bk. Drs 47a.4 notu.*

678 Anlam teklifi için bk. Drs.76b.5 notu.

679 نایبی → نایب Tamir Vat.74a.5 ve bağlama göre yapıldı.

680 باتورر → باتورر Drs.68b.13 ve bağlama göre okundu.

681 Deyim için bk. Drs.121a.5-6 notu.

682 امودي → اموري Okuma ve teklif için bk. Drs.47a.12, 68b.13 notu.

683 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.47a.13 notu.

Drs.47b

اناسي بقدي. كورد يكم كردك كورنزاو لمش. آه اتدیلر
 عقللری باشلرنده کتدی. کورد لوکم او چارده قوزغون
 قالمش. تازی طولشمش یوزنده قالمش کردك پاره لمش
 نایب شهید اولمش. بیرکک یا باسی قبا صادق کو تر ب
 یره چالری طردي یقاس یرتدی. اوغل اوغل دیوب
 یو کردی زارلق قلدی. اغ بور چکلو اناسی بولدر بولدر
 آغلدی کوزنک یاشن دو کدی اچی طرناق اغ یوزنه
 الدی چالری آل یکان طردي. قرغوبی قره صاحبی
 یولدی. اعلا بیی صقلا بیی اونه کدی. باب بود
 بکوک دنلوکی التون بان اونه کردی. تزی کلینی قاص
 قاص کلین اولدی. قزل قناغ الننه یاقمز اولدی. یری
 قیزرداشی اغ چمزدیلر. قره طونلر کیدلر. وای بکم
 قراطش مراده مقصوده ایرمیں یا لکوز قرداش دیوب

Drs.47b, ME91, OŞG41.8

- (1) anası bakdı gördi[-]kim gerdek görünmez olmuş. Ah étdiler,
- (2) ‘aқılları başlarından gétđi. Gördiler kim uçarda kuzgun
- (3) kalmış, tazı tolışmış yurtda⁶⁸⁴ kalmış, gerdek pārelenmiş,
- (4) nāyib şehid olmuş. Beyregün babası kaba şanık⁶⁸⁵ götürüp
- (5) yere çaldı, tırtđı yakasın yırtđı, Oğul oğul! dēyüben
- (6) böğürđi, zarılık kıldı. Ağ bürçeklü anası büldür büldür
- (7) ağladı, gözinün yaşın dökdi, acı⁶⁸⁶ tımağ ağ yüzine
- (8) aldı çaldı, al yañağın tırtđı [yırtđı],⁶⁸⁷ kargu gibi kara saçını
- (9) yoldı, ağlayubanı⁶⁸⁸ şıklayubanı évine geldi. Bay Böre
- (10) Begün dünlügi altun ban évine [şiven]⁶⁸⁹ girdi. Kızı gelini kaç
- (11) kaç gülmez oldı, kızıl kına ağ eline yakmaz oldı; yedi
- (12) kız kardaşı ağ çıkardılar kara tonlar géydiler. Vay begüm
- (13) kartaş! Murādına maқşūdına érmeyen⁶⁹⁰ yalıғuz kardaş! dēyüp

684 يوزنده → يورنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.4 notu.

685 صادق → صارق Vat.74a.8; Drs 50b.3, 50b.9 ve bağlama göre okundu.

686 Anlam için bk. Drs.47b.7 notu.

687 Tamir için bk. Drs.47b.8 notu.

688 اعلاييني → اعلاييني Drs.25b.12, 131b.9 ve bağlama göre okundu.

689 Tamir teklifi için bk. Drs.47b.10 notu.

690 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.47b.13 notu.

Drs.48a

اغلشد لر بو کرشدیلر • بیرک یار قلسنه خبر اولدی • بانی
 چچک قره لریکیدی • اغ قفتانی چقردی • کوز الماسی کی ال
 یکانی طریدی بریدی • وای آل دوداغم ایاسی • وای اولم
 باشم اموری • وای شاه یکیدم وای شهباز یکیدم • طوینجه
 یوزنه بقمادغم خانم یکت • قنده کتدک بینی یالکوز قویب جانم
 یکت • کوز اجویب کوردکم • کوکل الله سودکم بریصدقه باش
 قودغم بولنده اولدکم قریان اولدغم • وای قزان بئک ایتای
 وای قال اغوزک امرنجی • بیرک دیوب زاری زاری
 اغلیدی • یونی ایشدوب قمان سلجک اوغلی • دلودندان
 آغ چقردی قره کیدی • بیرک یار دیولداش لری • آغی
 چقرق قرالریکدلر • قال اغوز بکلری • بیرک ایچون عظیم
 یاس طوتدلر • اومود اوزدلر • بوتک اوزنه اون الی یلک
 کچدی بیرک اولوسین • دریس بیلمادیلر • برکون قنرک

Drs.48a, ME92, OŞG41.20

(1) ağlaştılar, böğrüşdiler. Beyregün yavuklusına haber oldu. Bānı

(2) Çiçek qaralar geydi, ağ kaftanını çıkardı, güz alması gibi al

(3) yañağ[in]⁶⁹¹ tartdı yırtdı:

Vay al duvağum⁶⁹² iyesi!

Vay al[n]um⁶⁹³ (4) başum umudı!⁶⁹⁴

Vay şāh yigidüm!

Vay şebbāz yigidüm!

Toyınca (5) yüzine bakmaduğum hānum yigit!

Qanda gëtdün beni yalnız koyup cānum (6) yigit?

Göz açuban gördüğüm,

gönül ile sevdüğüm,

bir yaşduğda baş (7) ko[y]duğum,⁶⁹⁵

yolında öldüğüm, kurbān olduğum.

Vay Qazan Begün mağı,

(8) vay kalın Oğuzun imrenesi Beyrek!

dëyüp zārı zārı

(9) ağladı. Bunı eşidüp Kıyan Selcük oğlu Delü Dunder⁶⁹⁶

(10) ağ çıkardı kara geydi. Beyregün yār u yoldaşları ağı

(11) çıkarup qaralar geydiler. Kalın Oğuz begleri Beyrek için ‘azīm

(12) yas tutdılar, umud üzdiler. Bunun üzerine on altı yıl

(13) geçdi Beyregün ölüsün dirisin bilmediler. Bir gün kızun

691 یکاغینی → یکاغی Tamir Vat.74b.1 ve bağlama göre yapıldı.

692 دوداغم → دوراغم Vat.74b.1, Drs.49a.6 ve bağlama göre okundu.

693 النوم → اولم Vat.74b.1, Drs.49a.6 ve bağlama göre okundu.

694 امودي → اموري Vat.74b.1; Drs.19b.12, 32b.5, 49a.6, 57a.3 ve bağlama göre okundu.

695 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.48a.7 notu.

696 دندار → دنداز Vat.74b.3; Drs.32a.4; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11 ve bağlama göre okundu.

قوداشي دلي قرجار بايند خانك ديوانه كلري ديزن
 چوكدي. ايدر دولتو خانك عمري اوزون اولسون
 بيرك دري اولسه اوله التي يلدن بروكلوردى بيريك
 اولسه. دريسي خبرين كتورسه. چرغاب التون اچته
 ويرودم. الوسي خبرين كتورنه نه قيز قوداشم ويرودم ديدى
 بولم ديكچ يارمسون يارچمسون. بلايني اوغلي يربحوق
 ايدر سلطانم بن وارهب اولسي دريسي خبرين كتوره يث
 ديدى. مكرييرك بوكه بركوملك بنشامش ايدى كيمز ايدى
 صاقلردى. واردى كوكلكي قانه قوتنه ياتوردى. بايندر
 خانك اوكتنه كتوب برقدى. بايندر خان ايدر مره بومنه
 كوملكدره. بيركي قره درونده ده اولدر مشله او شده نشايي
 سلطانم ديدى. كوملكي كوريجك بكرا وكورا وكراغشدرن
 زارلقدر كودلو. بايندر خان ايدر مره ينه اغلرسن بن بوئي

Drs.48b, ME93, OŞG41.38

- (1) kardaşı Deli Karçar Bayındır Hānuḡ dīvānına geldi, dizin
- (2) çökdi, eydür: Devletlū hānuḡ 'ömri uzun olsun!
- (3) Beyrek diri olsa on altı yıldan berü gelüridi. Bir yigit
- (4) olsa dirisi haberin getürse çargap [çuḡa]⁶⁹⁷ altun aḡça
- (5) vērüridüm, ölūsi haberin getürene kız kardaşum vērüridüm, dēdi.
- (6) Böyle dēgec yarımasun yarçımasun Yalancı oḡlı Yartaçuk⁶⁹⁸
- (7) eydür: Sultānum, ben varayın ölūsi dirisi haberin getüreyin,
- (8) dēdi. Meger Beyrek buḡa bir gömlek bağışlamış idi, gēymez idi,
- (9) şaḡlarıdı. Vardı gönlegi ḡana ḡuna baturdı,⁶⁹⁹ Bayındır
- (10) Hānuḡ öḡine getürüp bıraḡdı. Bayındır Hān eydür: Mere, bu ne
- (11) gömlekdür? Beyregi Ḳara Dervendde⁷⁰⁰ öldürmüşler. Uşda nişānı.
- (12) sultānum, dēdi. Gömlegi göricek begler ünür ünür ağlaşdılar,
- (13) zarılıḡlar[a]⁷⁰¹ girdiler. Bayındır Hān eydür: Mere, neye ağlarsız?⁷⁰² Biz
bunı

697 Tamir teklifi için bk. Drs.48b.4 notu.

698 Özel adın yapısı ile ilgili açıklama için bk. Drs.48b.6, 50a.11 notu.

699 Fiilin anlamı için bk. Drs.48b.9 notu.

700 درونده ده → دروندهده Vat.74b.12; Drs.37a.10, 37b.8 ve bağlama göre okundu.

701 زارلقلر → زارلقلره Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.48b.13 notu.

702 اغلرسن → اغلرسز Vat.75a.1 ve bağlama göre okundu.

تاینوز اوقلوسنه ابرك كوردسون اول یخشی بلوره زیر
 اول دیکو بدینه اول تازدیدیه واردیلر کوملکی میانی
 چچکه ایتلدله کوردی تانزی اولدر دیدیه طریدی یاقه
 سیرتدی. اچی طرفق اغ یوزنه الدی چالیدی کوز الماسی
 کبی ال یکاغی یرتدی. وای کوز اجوب کورد کم کوکل ویرب
 سود کم. وای ال دو اغم ایاسی. وای الموم باشم امدی
 خان برك دیواغلدی. بیاسنه اناسنه جنر اولدی. آب
 الامجه اورد سنه شیون کردی اغ چقر دکر تره کیدلر قالی
 اغوز بکری. بیر کن او مود اوز دلو یلا یخی یالتوق کچی
 دکوت ایلدی. اول دکوتنه وعده قودی. برك باباسی
 بای بود. بک دخی باز کانلری قغودی. یاننه کتور دخی
 ایدمره باز کانلر وارک اقلیم ارک برك اولسی
 جبرین کتور بدکن اولی دی. باز کانلری راق کورد نوکیجه

Drs.49a, ME94, OŞG42.17

- (1) tanımazuz. Adaklusına aparıñ, görsün. Ol yahşı bilür, zırā
 (2) ol diküpdür, yine ol tanır, dēdi. Vardılar gömlegi Bānı⁷⁰³
 (3) Çiçege életdiler.⁷⁰⁴ Görđi tanıdı, Oldur dēdi. Tartdı yağa-
 (4)-sın yırtđı, acı ırnağ ağ yüzine aldı çaldı, güz alması
 (5) gibi al yañağın [tartdı]⁷⁰⁵ yırtdı:
 Vay göz açup gördüğüm,
 gönül vérüp (6) sevdüğüm!
 Vay al duvağum iyesi!
 Vay alnum başum umudı (7) Hān Beyrek!
 dēyü ağıladı. Babasına anasına haber oldı. Ap
 (8) alaca ordusına şiven girdi. Ağ çıkardılar, kara geydiler. Kalın
 (9) Oğuz begleri Beyrekden umud üzdiler. Yalancı [oğlu]⁷⁰⁶ Yaltacuk kiçi
 (10) düğünün eyledi, ul[u]⁷⁰⁷ düğünine va‘de kodı. Beyregün babası
 (11) Bay Böre Beg dañı bāzırgānları kığırdı, yanına getürdi,
 (12) eydür: Mere bāzırgānlar, varuñ, iklīm [iklīm]⁷⁰⁸ arañ, Beyregün ölüsü
 [dirisi]⁷⁰⁹
 (13) haberin getüreydüñüz ola mı; dēr. Bāzırgānlar yarağ gördiler, gece

703 يانی → يانی Vat.75a.2; Drs.40a.10, 40a.11, 40b.10, 40b.13 vd. örneklere göre okundu.

704 ايتلدلر → ايتلدلر Vat.75a.3 ve bağlama göre okundu.

705 Tamir için bk. Drs.49a.5 notu.

706 Tamir Vat.75a.7; Drs.50b.8, 51a.4, 52a.11, 52b.11, 56a.5, 61b.5'e göre yapıldı.

707 اولو → اولو Tamir Vat.75a.7, Drs.50a.11 ve bağlama göre yapıldı.

708 Tamir Vat.75a.7-8 ve bağlama göre yapıldı.

709 Tamir Vat.75a.7-8 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.49b

كند ز ديبوب يور يد يلره ناكاه باره صارك بابور د حصاره
 كلد يلره مكو اول كون كا فر لك اغر كونلر ديده هر بر ي بيلكه
 ايجمكه ايريه بيركي دخي كتورب قنوز چا ندر لر دي بيلكه
 بوجه چار طعن بقديع باز كا نلري كورد ي بونلري كر كنن
 خبر لشد ي كوده لم خانم نه خبر لشد ي ايرالاك الجوق
 هوا يردن كلن ارغيش بك بابامك قادين انا ملك سوغاي
 ارغيش اياغي اوزن شهباز اته بينن ارغيش اونم كله
 سوزم دكله ارغيش قالن اغوز اچندن اولاش اوغلي صالوق
 قزايي صودر اولسم صاغبي ارغيش ققان سلجك اوغلي
 دكو طوندا ز صودر اولسم صاغش از غيش اغ صعللر بياي
 اغ بور چكلو انا يي صودر اولسم صاغبي ارغيش كوز اچون
 كورد كم كوكله سود كم پاي بيجان قز ي باني چچك اود
 ارغيش يوخسه كوزده يي از غيش ديكل مكا قزه باشم

Drs.49b, ME95, OŞG42.34

- (1) gündüz demeyüp yörیدiler, nāgāh Paraşaruñ Bayburd hişārına
 (2) geldiler. Meger ol gün kāfirlerün ağır günleriydi, her biri yemekte
 (3) içmekte idi. Beyregi dañı getürüp kopuz çaldururlardı. Beyrek
 (4) yüce çartağdan bağıdı bāzırgānları gördi. Bunları gördüğünde⁷¹⁰
 (5) haberleşdi, götelüm hānum ne haberleşdi, eydür:

Alağ alcağ, (6) hava⁷¹¹ yerden gelen argış!

Beg babamun kadın anamun savgatu (7) argış!

Ayağı uzun şehbāz ata binen argış!

Ünüm [a]ñla,⁷¹² (8) sözüm dinle, argış!

Kalın Oğuz içinde Ulaş oğlu Şalur (9) Kazanı

şorar⁷¹³ olsam sağ mı argış?

Kıyan Selcük oğlu (10) Delü Tundar[ı]⁷¹⁴

şorar olsam sağ mı⁷¹⁵ argış?⁷¹⁶

[Kara Göne oğlu Budağı

şorar olsam sağ mı argış?]⁷¹⁷

Ağ şakallu babamı, (11) ağ bürçeklü anamı

şorar olsam sağ mı argış?

Göz açuban (12) gördüğüm, gönülile sevdüğüm

Pay Bīcān⁷¹⁸ kızı Bānı Çiçek

evde mi (13) argış, yohsa gürda mı argış?⁷¹⁹

[Gel bunları]⁷²⁰ değil maña,

kara başum

710 کردکنده → کوردکنده Bağlama göre okundu.

711 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.49b.6 notu.

712 كله → اكله Vat.75a.13 ve bağlama göre okundu.

713 صورر → صور Vat.75a.13 ve bağlama göre okundu.

714 طونداز → طونداری Tamir Vat.75b.1; Drs 50a.2, 78a.7, 78a.11 ve bağlama göre yapıldı.

715 صاغمش → صاغمی Vat.75b.1 ve bağlama göre okundu.

716 ارغیش → ازغیش Vat.75b.1 ve bağlama göre okundu.

717 Tamir için bk. Drs.49b.10, 50a.2 notu.

718 ye'nin noktaları yazılmamıştır.

719 ارغیش → ازغیش Vat.75b.4, 5 ve bağlama göre okundu.

720 Tamir Vat.75b.5'e göre yapıldı, ayrıca bk. DKON: 172.

قربان اولسون ارغیشی سکا دیدی. باز رکائلا ایدر صاغ
 مسین استمس جانم بامشی قبان سلجک اوغلی دلی صولدار
 صور رسک صاغ در بامشی قره کون اوغلی بوداچی صور
 اولسک صاغ در بامشی اول بکراغ چقردی قره بکدی
 سنکچون بامشی اغ صقللو اتاچی اغ بر جکلواناکی صور
 اولسک صاغ در بامشی اغ چقرق قره کیدلر سنکچون بامشی
 یدی قیز قد اشک یدی یول ایردند اغلر کوردم بامشی
 کون الماسی کچی ال یکا قلدین یرتر کوردم بامشی واردي
 کلنز قد اش دیوزار یلق ایدر کوردم بامشی کوزا جوت
 کورد کل. کوکل و رب سرد کل. پای پجان قزی بافی
 چچک کچی دکونن ایلدی. اولود کوننه وعده تودی یلدی
 اوغلی یر بختغم واردر کوردم. خان برك پاره صاروک
 بایورد صهار تره اوچه کورکل. آت الایجه کرد کوکدر

Drs.50a, ME96, OŞG43.22

- (1) kurbân olsun argış saña!
 dedi. Bâzîrgânlar eydür.
 Şağ (2) mısın esen misin hânûm⁷²¹ Bamsı?
 [Kâlın Oğuz içinde Ulaş oğlu Şalur Kazanı
 şorar olsañ şağdur Bamsı.]⁷²²
 Kıyan Selcük oğlu Deli Tundarı
 (3) şorarısañ şağ-dur Bamsı.
 Kara Göne oğlu Budağı
 şorar (4) olsañ şağ-dur Bamsı.
 Ol⁷²³ begler ağ çıkardı kara geydi (5) senünçün Bamsı.
 Ağ şakallu atañı,⁷²⁴ ağ bürçeklü anañı
 şorar (6) olsañ şağ-dur Bamsı.
 Ağ çıkarup kara geydiler senünçün Bamsı.
 (7) Yedi kız kardaşuñ yedi yol ayırında ağlar gördüm Bamsı,
 (8) güz alması gibi al yañaqların yırtar gördüm⁷²⁵ Bamsı,
 Vardı (9) gelmez kardaş! dëyü zarılık eder gördüm Bamsı.
 Göz açuban⁷²⁶ (10) gördüğün, gönül vërüp sevdüğün
 Pay Bîcân⁷²⁷ kızı Bânı (11) Çiçek kiçi düğünün eyledi,
 ulu düğünine va'de qodı,
 Yalancı (12) oğlu Yartacuğa⁷²⁸ varur gördüm.
 Hân Beyrek,
 Paraşaruñ (13) Bayburd hışârından uça görgil!
 Ap⁷²⁹ alaca gerdegünje

721 حانم → حانم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.50a.2 notu.

722 Tamir için bk. Drs.49b.10, 50a.2 notu

723 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.50a.4 notu

724 اتانې → اتانې Vat.75b.9 ve bağlama göre okundu.

725 كورددم → كورددم Vat.75b.11 ve bağlama göre okundu.

726 اچوبن → اچوبن Vat.75b.12 ve bağlama göre okundu.

727 Ye'nin noktaları yazılmamıştır.

728 Özel adın yapısı ile ilgili açıklama için bk. Drs.48b.6, 50a.11 notu.

729 آپ → آپ Açıklama ve teklif için bk. Drs.124a.9 notu.

Drs.50b

کله کورکل . کلنز اولسک باي پچان قزې باي چچکي
 الدردک بللو بلکل دېري . بيارک قالمدې اغليو اغليو
 فرق بکيدک ياننه کلدي . قاصارق کوردي بره چالدي
 ابدري هم مرق يولداشم بيلور مسزنلر اولدي . يلاخي
 اوغلي يالنجوق منم اولم خبرين ايلتمش . دنلوکي التوت
 بان اونه بايامک شيون کرمش قازنه بکوز قزې کلين
 اغ چقرمش قره کيش . کوزاچوب کوردکم . کوکل ويروب
 سودکم . باي چچک يالنجي اوغلي يالنجوغه وار اولمش
 بويلم دېکج ترق بکيدې . قاصارقلون کورتدريره چالدر
 بوکوروبوگرواغلشدلر . زاريلق قلديلر . مکر کافر بکيتک
 بر بکر قزي واردي . هرکون بيره کي کورمه کلوردي اول
 کون کرو کورمه کلدي . بامدي کوردي بيرک سحت اولمش
 قيزايدر پنچون ساخت س خاتم بکت . کلکجه سني شين

Drs.50b, ME97, OŞG44.14

(1) gele görgil!

Gelmez olsañ

Bay Bīcān⁷³⁰ kıızı Bānı Çiçegi (2) aldurdun, bellü bilgil! dēdi.

Beyrek kalkdı, ağlayu ağlayu

(3) kırk⁷³¹ yigidün yanına geldi, kaba şarık götürdi yere çaldı,

(4) eydür: Hey menüm kırk⁷³² yoldaşum, bilür misiz neler oldu? Yalancı

(5) oğlu Yaltacuk menüm ölüm haberin eiletmiş. Dünlügi altun

(6) ban évine babamun şiven girmiş, kaza beyzer kıızı gelini

(7) ağ çıkarmış kara geymiş. Göz açuban gördüğüm, gönül verüp

(8) sevdüğüm Bānı Çiçek Yalancı oğlu Yaltacuga varur olmuş.

(9) Böyle degeç kırk⁷³³ yigidi kaba şarıkların götürdiler yere çaldılar,

(10) böğürü böğürü ağlaşdılar, zārılık kıldılar. Meger kâfir beginün

(11) bir bıkır kıızı varıdı. Her gün Beyregi görmege gelüridi. Ol

(12) gün gerü görmege geldi. Bakdı gördi Beyrek saht⁷³⁴ olmuş,

(13) kız eydür: Nêçün saht-sın⁷³⁵ hānum yigit? Geldüğümce⁷³⁶ seni şen

730 Ye'nin noktaları yazılmamıştır.

731 Sayı ile ilgili olarak bk. Drs.50b.3, 4, 9 notu.

732 Sayı ile ilgili olarak bk. Drs.50b.3, 4, 9 notu.

733 Sayı ile ilgili olarak bk. Drs.50b.3, 4, 9 notu.

734 سوت → سوت Vat.76a.8; Drs.38a.13, 46b.9, 46b.10, 46b.12, 51a.2 vd.'ne göre okundu.

735 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.50b.13 notu.

736 -dük+iyelik+ce birleşik zarf-fiil ekinin örnekleri için bk. Drs.50b.13 notu.

کورددم • کوردک اونیار دک مندی نولدک دیدی • یوک
 ایدرنجه سخت اولیایم • اون الی یلدرکم بیاماکل المتسایم
 اتایه انایه قاومه قداشه حسرتیم • وهم برقه کوزلوبا و قلم
 واردی • یلا بنی اوغلی یا الحق دیرلر برکشی واردی
 وارمش یلان سویلش بنی اولدی دیش اکا وارار و لش
 دیدی بوبله دیکچ قیز بیرکی عاشتمشدی ایدراکوسنی
 حصار دن اشاغه اورغانده صالندرجق اولرسم بیاکه
 ناکه صاغله و راجق اولرسک بنی بوزده کلوق حلالله
 اولریمس دیدی • یوک انداچدی • قبالیم صوغرنایم ارحه
 سانجلی • بیرکی کرتلین • طوبرق کبی صاورلین صاغله
 و راجق اولورسم اغوزده کلوب سینی حلالله المان شیم
 دیدی • قیزدجی اورغان کتورب بیرکی حصار دن اشاغه
 صالندردی • یوک اشاغه بقدی • کندوزین پر یوزده

Drs.51a, ME98, OŞG44.28

- (1) görürdüm, güleridün oynarıdun. Şimdi noldun? dedi. Beyrek
- (2) eydür: Nêce saht olmayayım? On altı yıldur kim babañun tutsaқыyam;
- (3) ataya anaya, kavma⁷³⁷ kardaşa hasretem ve hem bir kara gözlü⁷³⁸ yavuklum
- (4) varıdı. Yalancı oğlu Yaltacuk dërler bir gişi varıdı.
- (5) Varmış, yalan söylemiş, beni Öldi demiş; aña varur olmuş,
- (6) dedi. Böyle degeç kız Beyregi 'aşıklamışıdı, eydür: Eger seni
- (7) hişârdan aşığa urğanıla şalınduracak olurısam, babaña
- (8) anaña sağlıgıla varacak olurısan beni bunda gelüp helallığa
- (9) alur mısın?⁷³⁹ dedi. Beyrek and içdi: Kılıcuma toğranayın, oğuma
- (10) sancılayın, yêr gibi kertileyin, toprak gibi şavnılayın; sağlıgıla
- (11) varacak olurısam Oğuza, gelüp seni helallığa almazısam,
- (12) dedi. Kız dahı urğan getürüp Beyregi hişârdan aşığa
- (13) şalındurdı. Beyrek aşığa bakdı, gendüzin yêr yüzinde

737 Drs.3a.8, 24a.5, 77b.9, 120a.9, 121b.4, 121b.5, 121b.13, 121b.13'e göre okundu.

738 Buradaki kara gözlü ile ilgili yorum için bk. Drs.51a.3 notu.

739 helallığa al- deymi ve benzer yapılar için bk. Drs.51a.8-9 notu.

Drs.51b

کوردی • اللہ شکر ایلدی یولم دشدی • کید رک کافک
 ایلمیسنه کلدی • برات بولرسیم طایم بنایم دیدی • بامدی
 کوزدی کند وئک دکیز قلوبی بوزایغربونده اوتلنوب طرد
 بوزایغردخی بارکی کورب تایندی • اکی ایانک اوزرنه
 طوردی کشندی • بیرک دخی بریغ اوکشی کورده لم حاتم
 یخه اوکشی • ایدرا چوق اچوق میدانه بکوز سنک البتوغک
 اکی شب چراغ بکوز سنک کوز جکوزک ایریشه بکدر سنک
 بلیچکک اکی قوشه قرطاشه بکوز سنک قولاجنک ارغی
 مرادنه يتوردر سنک ارخاجنک • ات دیمزم سکا قرطاش دیم
 قرطاشدن یکت باشه ایش کلدی یولداش دیرم یولداشد
 یلک • دیدی آت پاشنی یوقد و طردی برملرغ قالدردی
 یترکه قرشو کلدی • بیرک ات کوکس قوجئلدی • اکی کوزیا
 اوبدی صچرادی بندی • حصارک قوشنه کلدی • اوتور طوز

Drs.51b, ME99, OŞG45.4

- (1) gördi⁷⁴⁰ Allāha şükr eyledi. Yola düşdi, gèderek kâfirün
- (2) ılıksına geldi Bir at bulurısam tutayım bineyim, dèdi. Baktı
- (3) gördi⁷⁴¹ gendünün deniz kulumı boz aygır bunda otlanup tırur.
- (4) Boz aygır dañı Beyregi görüp tanıdı iki ayağının üzerine
- (5) tırdı, kişnedi. Beyrek dañı bunu ögmiş. Görelüm hānum
- (6) nèce ögmiş, eydür:

Açuk açuk meydāna beñzer senün alıncuğun,

- (7) iki şeb-çerāğa beñzer senün gözcügezün,

ıbrışime beñzer⁷⁴² senün (8) yêlicügün,

iki қоша қарташа beñzer senün қулаcuğun,

eri (9) murādına yetürür senün arhacuğun.

At dèmezem saña, қарташ dèrem,

- (10) қарташumdan yèg,⁷⁴³ başuma iş geldi yoldaş dèrem, yoldaşumdan

- (11) yèg, dèdi.

At başını yoқaru tıtdı, bir қулағın қaldırdı,

- (12) Beyrege⁷⁴⁴ qarşu geldi. Beyrek at gögsin kucaqladı, iki gözün

- (13) öpdı, şıçradı bindi; hışāruñ қapusına geldi, otuz тоқуз

740 Fîlin anlamı için bk. Drs.51b.1, 87b.9 notu.

741 كوزدي → كوردی Vat.76b.3 ve bağlama göre okundu.

742 بكدر → بکدر Vat.76b.6 ve bağlama göre okundu.

743 يك → يكت Vat.76b.7 ve bağlama göre okundu.

744 بترکه → بترکه Vat.76b.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.52a

يولداش اھولدي كورەلم خانم نچە اھمەلدي بىرك ايدر
 مەھەلە صابى دىنلو كافەرمەم اغزومە سوکېدورس دويامدم
 قرە طکوز اتەن نچى يەردەك دويامدم تەكرى تەكايول
 ويزدي کيدرا دلەم مەھەلە كافراوتوز طقوز يکيدەم اما نتي
 مەھەلە بىرەن اکسک بىرنە اون اولدورەيم اون اکسک
 بولسەم بىرنە يوز بىر اولدورەيم مەھەلە كافراوتوز طقوز يکيدەم
 اما نتي مەھەلە كافردىدي دىھى الەي يور يەردى قوق نىن
 كافەرلە اتەن نچە رەنە دوشدولە قواکتەيلە يەمەلەردەنلە
 بىرك اغوزە کلەي باقەي کوردى براوزان کيدور ايدر مەھەلە
 اوزان نە يە کيدورس اوزان ايدر بىک دکونە کيدەم
 بىرك ايدر دکون کيول يەلەي اوغلي يەلەي دىدي
 مەھەلە نەس الورديدي اوزان ايدر خان يەنە کلەي
 ادخلوس الورديدي بىرك ايدر مەھەلە اوزان قەوزک مەھەلە

ويرکەل

Drs.52a, ME100, OŞG45.23

(1) yoldaşın ısmarladı. Görelüm hānum nēce ısmarladı, Beyrek eydür:

(2) Mere şası dīnlü kâfir!

Menüm ağzuma sögüpdürürdün,⁷⁴⁵ dōyemedüm.

(3) Kara toñuz etinden yañı yēdürdün, dōyemedüm.

Tañrı maña yol (4) vērdi,⁷⁴⁶ gēder oldum mere kâfir!

Otuz toñuz yigidüm emāneti,⁷⁴⁷ (5) mere kâfir!

Birin eksük [bulsam]⁷⁴⁸ yérine on öldüreyim,

onın eksük (6) bulsam yérine yüzün öldüreyim, mere kâfir!

Otuz toñuz yigidüm (7) emāneti, mere kâfir! dēdi.

Dañı aldı yōriyü vērdi. Kırk nefer

(8) kâfirler atlandılar, ardına düşdiler, kova gētdiler, yētmediler, döndiler.

(9) Beyrek Oguza geldi, baqdı gördi bir ozan gēder. Eydür: Mere

(10) ozan, nereye gēdersin? Ozan eydür: Beg yigit, düğüne gēderem,

(11) Beyrek eydür: Düğün kimün? Yalancı oğlu Yaltacugun, dēdi.

(12) Mere, kimün ne-sin alur? dēdi. Ozan eydür: Hān Beyregün

(13) adañlusın alur, dēdi. Beyrek eydür: Mere ozan, kōpuzun maña

745 سو كيدرردك → سو كيدررسن Vat.76b.10-11 ve bağlama göre okundu.

746 yol vēr- deyiminin anlamı için bk. Drs.52a.3-4 notu.

747 Kelimenin anlamı ve yapısı için bk. Drs.52a.4 notu.

748 Tamir Vat.76b.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.52b

ویرکل. اتوی سکا ویره یم. صقده کلم بهاسن کتورم الام دیدی
 اوزان ایدرا وازم کملدین. اوسم یوغلدین. براندرا الومه
 کوردی ایلتم صقلیم دیدی. اوزان بتوزی بیره که ویریجا
 بیرک بتوزی الدی بابا سنک اوردوسنه یغین کلدی بتدی
 کوردی بر قاج چوبانلو یولک قی سق المندر اغلولو. بنم
 طومیب طاش یغولر. بیرک ایدر مر چوبانلو برکتی یولد
 طاش یولسه بیانه اتره سز یویولر بو طاشی بخون یفرسن.
 چوبانلو ایدر مره سی سنی بلورسن. بزم حالمزدن خیرک بق
 دیدلر مره حالکوز وارد. چوبانلو ایدر یکومزک. براوغلی
 واردی. اون اتی یلدر کم الوسی دیرمی خیرین کسه بلور.
 یالنجی اوغلی یالنجوق دیرلر. اولسی خیرین کتوردی اخلو
 اکا ویرر اولدولر. کلور بوندن کچو. اوده الم اتی اکا ویرسون
 نکه توشنه ارسون دیدلر. بیرک ایدر مره یوز کوز اغ

Drs.52b, ME101, OŞG46.8

- (1) vèrgil, atumı saña vèreyim, şakla. Gelem, bahāsın getürem, alam, dèdi.
- (2) Ozan eydür: Avazum gèdilmedin, ünüm boğılmadın bir atdur elüme
- (3) girdi;⁷⁴⁹ èleteyim,⁷⁵⁰ şaklayayım, dèdi. Ozan kòpuzü Beyrege vèrdi.
- (4) Beyrek kòpuzü aldı, babasının ordusına yakın geldi. Baqdı
- (5) gördi birkaç çobanlar yolun kıyı-sın almışlar, ağlarlar hem⁷⁵¹
- (6) tırmayup taş yığarlar. Beyrek eydür: Mere çobanlar, bir gişi yolda
- (7) taş bulsa yabana atar. Siz bu yolda bu taş nêçün yığarsız?
- (8) Çobanlar eydür: Mere sen seni bilürsin, bizüm hālumuzdan haberün yok,
- (9) dèdiler. Mere, ne hālunuz vardır? Çobanlar eydür: Begümüzün bir oğlu
- (10) varıdı. On altı yıldur kim ölüsi dirisi haberin kimse bilmez.
- (11) Yalancı oğlu Yaltacuk dèrler, ölüsi haberin getürdi, adağlusın
- (12) aña vèrür oldılar. Gelür bundan geçèr, uralum⁷⁵² anı, aña varmasun,
- (13) teñine tuşına⁷⁵³ varsun, dèdiler. Beyrek eydür: Mere,⁷⁵⁴ yüzünüz ağ

749 Deyimin anlamı için bk. Drs.52b.2-3 notu.

750 ايليتيم → ايليتيم Vat.77a.6 ve bağlama göre okundu.

751 هم → بنم Vat.77a.8 ve bağlama göre okundu.

752 اوره الم → اوره لم Okuma ve anlam için bk. Drs.52b.12, 130a.13 notu.

753 İkilemenin örnekleri ve tuş kelimesinin anlamı için bk. Drs.52b.13 notu.

754 مزه → مره Vat.77a.12 ve bağlama göre okundu.

اولسون • اغا كوزك ايتكي سزه حلال اولسون ديري
 اذن بابا سنك اورد وسنه كلدي • مكر اولري اوكنه
 بر بولك اغاج واردي • ديننه برنجشي بكار واردي
 برك بدي كوردي كم پسي قيز قزداشي بكاردن صولما
 كلوره قزداشي برك ديوا غلر بوزلر صوليك دكونك قز
 اولري ديوا غلر • بركه قتي قزاق كلدي قزاق قدي • بولر
 بولر كوزك ياشي روان اولري • چاغروبني بورا ده
 صولر كوره لم خانه نه صولر نه صولر برك ايدر من قيز
 نه اغلر سن بوزلر سن اغا دبر • ياندي بفرم كويتدي اجم
 مكر سنك اغاك يوق اولدر بوز • كو كه قيز يا غلر
 قوليدر • قز برك صر صلويدر • اغا ديون اغلر سين
 نه بوزلر سن يندي بفرم كويتدي اجم قزداشي
 قز طايجي صور راو لسم • بلاق كوك صوق صولر يني صور

Drs.53a, ME102, OŞG46.27

- (1) olsun, ağanzuñ étmegi size helâl olsun!⁷⁵⁵ dedi.
- (2) Andan babasının ordusına geldi. Meger evleri öñinde
- (3) bir büyük ağac varıdı, dibinde bir yabşı bıjar varıdı.
- (4) Beyrek baqdı gördi kim kiçi kız karındaşı bıjardan şu almağa
- (5) gelür, Qardaş Beyrek! dëyü ağlar bozlar, Toyuñ düğünün qara
- (6) oldı!⁷⁵⁶ dëyü ağlar. Beyrege qatı firāk geldi, qatlanımadı, büldür
- (7) büldür gözinün yaşı revān oldı. Çağırubanı burada
- (8) şoylar, görelüm hñnum ne şoylar,⁷⁵⁷ Beyrek eydür:
- Mere kız, (9) ne ağlarsın,
- [Ne]⁷⁵⁸ bozlarsın Ağa!, dëyü?
- Yandı bağrum, göyindi içüm.
- (10) Meger senün ağañ yok olupdur,
- yüregüne kaynar yağlar (11) kuyulupdur,
- qara bağruñ şarşılupdur.
- Ağa!, dëyü ne ağlarsın, (12) ne bozlarsın?
- Yandı bağrum, göyindi içüm.
- Qarşu yatan (13) qara tağı
- sorar olsam yaylaq kimün?
- Şovuk [şovuk]⁷⁵⁹ şularını
- sorar

755 Birleşik fiilin Türkiye Türkçesindeki kullanılışları için bk. Drs.53a.1 notu.

756 Anlam için bk. Drs.53a.5 notu.

757 *ne şoylar*, iki defa yazılmıştır.

758 Tamir Vat.77b.4 ve bağlama göre yapıldı.

759 Tamir için bk. Drs.53a.13 notu.

Drs.53b

اولسم ايچت كوك • تاوله تاوله سهباز آلري صورر
 اولسم بنت كوك قنار قنار دوه لري صورر اولسم
 يوكلت كوك • اغايله انجه قتون صورر اولسم شولن كوك
 تر لو كوكلو اوتاغي صورر اولسم • كوكله كوك اغزدلن
 قزكشي خبرمكا نن باشم قزيان اولسون بوكن سكا ديري
 قن ايدر جلقه اوزان • اتمه اوزان • قره لوجه من قيزك
 لسته كوك اوزان • قرسوطاني بتان صورر اولسك اغام
 بيركن ييلا سبدي • اغام بيرك كيده لي ييلارم يوق
 صوق صوق صولري صورر اولسك اغام بيرك ابجد ديري
 اغام بيرك كيده لي ابجرم يوق • تاوله تاوله سهباز آلري
 صورر اولسك اغام بير • كل بنديدي • اغام بيرك كين لي
 بيزم يوق • قطار قطار دوه لري صورر اولسك اغام
 بيركن يوكله بددي • اغام بيرك كيده لي يوكلدن يوق

Drs.53b, ME103, OŞG47.12

(1) olsam içit kimün?

Tavla tavla şehbâz atları

şorar (2) olsam binit kimün?

Katâr katâr develerini

şorar olsam (3) yüklet kimün?

Ağayıl da ağca koyun[ı]⁷⁶⁰ şorar olsam şölen kimün?

(4) Karalu göklü otağı şorar olsam gölge kimün?

Ağız dilden, (5) kız gişi, haber maña,

kara başum kurbân olsun bu gün saña!

dédi. (6) Kız eydür:

Çalma⁷⁶¹ ozan, eytme ozan!

Karaluca men kızuñ (7) nesine gerek ozan!

Karşu yatan [kara]⁷⁶² tağı şorar olsañ

ağam (8) Beyregün yaylasıydı.

Ağam Beyrek gèdeli yaylarum yok.

(9) Şovuk şovuk şuları şorar olsañ

ağam beyregün içidiydi.

(10) Ağam Beyrek gèdeli içerüm yok.

Tavla tavla şehbâz atları⁷⁶³ (11) şorar olsañ

ağam Beyregün binidiydi.

Ağam Beyrek gèdeli (12) binerüm yok.

Katâr katâr develeri şorar olsañ

ağam (13) Beyregün yüklediydi.

Ağam Beyrek⁷⁶⁴ gèdeli yüklerüm⁷⁶⁵ yok.

760 Tamir *soylama*daki diğer dizeler ve Vat.77b.8'e göre yapıldı.

761 چالما → چالمه Vat.77b.10 ve bağlama göre okundu.

762 Tamir için bk. Drs.53b.7 notu.

763 اتلرمي → اتلري Vat.77b.13 ve bağlama göre okundu.

764 بيرك → بيرك Vat.78a.1 ve bağlama göre okundu.

765 بولكدم → بولكدم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.53b.13 notu.

اغایله انچه قیزی صورده اولسک اغام بیرک شریبی
 اغام بیرک یدک لی شولم یوق قره لو کو کلو اوتاخی صورده
 اولسک اغام بیرک دره اغام بیرک یدک لی کو جور تم یوق
 ینه قیز ایدر مره اوزان قرشویان قره طاغدن اشوب
 کله کله کچد کله بیرک ادلو بریکید بولشدکی طشتون
 طشتون صولوی اشوب کله وکنه کچد وکنه بیرک
 ادلو بریکید بولشدکی آغز ادلو شه لودن کله وکنه
 بیرک ادلو بریکید بولشدکی مره اوزان کورد وکنه
 دیکل مکه قره باشم قریان اولسون اوزان سکادیری قیز
 کنه ایدر قرشویان قره طاغم یقلویدره اوزان سنک
 جنرک یوق کله لیجه قبا اغاجم کسلویدره اوزان
 سنک جنرک یوق دینه کله برقداشم الویدره اوزان
 سنک جنرک یوق جامله اوزان ایتمه اوزان قره لوجه

Drs.54a, ME104, OŞG47.37

- (1) Ağayılđa ağca kıoyunı şorar olşan
ağam beyregün şöleniydi.⁷⁶⁶
- (2) Ağam Beyrek gèdeli şölenüm yok.
Karalu göklü otağı şorar (3) olşan
ağam Beyregün-dür.
Ağam Beyrek gèdeli göçerüm yok,
- (4) Yine kız eydür:
Mere ozan, karşı yatan kara tağdan aşup
- (5) geldüğünde geçdüğünde
Beyrek adlu bir yigide bulışmadun mı?
Taşkun (6) taşkun şuları geçüp⁷⁶⁷
geldüğünde geçdüğünde
Beyrek (7) adlu bir yigide bulış[ma]dun mı?⁷⁶⁸
- Ağır ulu⁷⁶⁹ şehirlerden
geldüğünde [geçdüğünde]⁷⁷⁰
- (8) Beyrek adlu bir yigide bulışmadun mı?
Mere ozan, gördünise (9) değil maña,
kara başum kırbân olsun ozan saña! dedi.
Kız (10) gene eydür:
Karşı yatan kara tağum yıkılıpdur ozan,
senün (11) haberün yok.
Gölgelice kaba ağacum kesilüpdür ozan,
(12) senün haberün yok.
Dünyelikde bir kıardaşum alınupdur ozan,
(13) senün haberün yok.
Çalma⁷⁷¹ ozan, eytme ozan!
Karaluca

766 Nun'un noktası yazılmamıştır.

767 اشوب → كچوب Tamir için bk. Drs.54a.6 notu.

768 بولشدکمی → بولشدکمی Tamirler ve fülün anlamı için bk. Drs.54a.7 notu.

769 ادلو → اولو Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54a.7 notu.

770 Tamir önceki dizelere ve bağlama göre yapıldı.

771 چالما → چالما Vat.78a.10 ve bağlama göre okundu.

Drs.54b

من قىزلک نسنه کولک اوزان • ايلموکک دکون وار دکوت
 واروب اوتکل ديري • بيرک بونون کچدي • اولوقين
 قرندا شلري ياشنه کلدي • بئدي کوردی • قتر داشلد
 قره لوکوکلو اوتورلر • چاغرب بيرک صويلر کوره لم خانم
 نه صويلر ايرد الان صياح يرنون طوران قىزلراغ اوتاجي
 قىوب قره اوتاغه کيرن قىزلر • اغ چقريب قره کيرن قىزلر
 بغريکي اوکندن يوغرندن نه وار قره صقاج الننه کوچ
 دن نه وار کذرک انکدن نه وار اوج کونرد يولون
 کلدم يلورک مني اوج کونه وار سون الله سوندر سون
 سزي ديري • قىزلر وارديلر بيلک کورديلر • بيرکل
 قرنن يلور دلر • يابريک ايدرا غاکولک پاشي وکوري
 صدقه سي کهنه قفتانکوز وارايسه کيه يره دکونه وار يره
 دکونن الومه قفتان وبردور کور قفتانکوز ويره يم ديري

Drs.54b, ME105, OŞG48.27

(1) men kızuñ nesine gerek, ozan!

İleyünde⁷⁷² düğün var, düğüne (2) varup ötgil! dedi.

Beyrek bundan geçdi, ulu kız (3) karındaşları yanına geldi. Bakdı gördi kız karadaşları (4) qaralu göklü⁷⁷³ oturlar. Çağırup Beyrek şoylar, görelüm hānum (5) ne şoylar, eydür:

Ala⁷⁷⁴ şabāh yerinden tıran kızlar!

Ağ otağı (6) koyuban qara otağa giren kızlar!

Ağ çıkarup qara geyen kızlar!

(7) Buğurki⁷⁷⁵ ögünüñüzde⁷⁷⁶ yoğurtdan ne var?

Qara şakaç⁷⁷⁷ altında küpəc-(8)-den⁷⁷⁸ ne var?

Kendürükde etmekden ne var?

Üç gündür yoldan (9) geldüm,

toyuruñ meni;

üç güne varmasun

Allāh sevindürsün (10) sizi, dedi.

Kızlar vardılar yemek getürdiler, Beyregün

(11) qarnın toyurdılar. Beyrek eydür: Ağanuzuñ başı ve gözi

(12) şadaqası, köhne qaftanuñuz var ise geyeyin, düğüne varayın.

(13) Düğünde elüme qaftan girür⁷⁷⁹ gerü qaftanuñuz vëreyim, dedi.

772 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.1 notu.

773 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.4 notu.

774 الا → الان Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

775 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.7 notu.

776 او کهنده → او کهنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.7 notu.

777 Anlam teklifi için bk. Drs.54b.7 notu.

778 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.7 notu.

779 کیرور → ویرور Teklif için bk. Drs.54b.13 notu.

Drs.55a

رارد لڙ بېرک قفتاي وار مش بېرکه وېر دېلره المدي
 کيدې بوي بويته بيلي بيلنه قولي قولنه يا قسدي
 اولو قتر قرداشي بوي بېرکه بکزي ندي قره قتمه کوزلوي
 قان ياش صولدي صولمش کوره لم خانم نه صوليش
 قره قتمه کوزلرک چونکامسيدي اغام بېرک ديدم
 اوزان سگاه يوزکي قره صاج اور غسيدي اغام
 بېرک ديدم اوزان سکا قونت قونت بلکلرک صول
 مسيدي اغام بېرک ديدم اوزان سگاه اپول اپول
 يوزيشک دن اصلان کبي صوليشک دن قاکرلوپ
 باشکده اغام بېرکه بکزي دورم اوزان سبي سوندرک
 یرتدرمه اوزان مې ديري قتر بردخي صوليش
 ايدر بر زمان ايت اوزان اغام بېرک کيدې بي ب
 اوزان کلدي کي بق اکموزدن قفتا غوز الدوي بي

Drs.55a, ME106, OŞG49.9

- (1) Vardılar, Beyregün kaftanı varımış, buña vërdiler. Aldı
 (2) geydi, boyı boyına, béli beline, kolu kolına yakışdı,⁷⁸⁰
 (3) Ulu kız kardaşı bunı Beyrege beñzetdi, kara kıyma gözleri
 (4) kan yaş tıldı soylamış. Görelüm hānum ne soylamış:
 (5) Kara kıyma gözlerün çöngelmeseydi
 aġam Beyrek dëyeydüm (6) ozan saña.
 Yüzünjı kara saç örtmeseydi
 aġam (7) Beyrek dëyeydüm ozan saña.
 Kunt kunt bileklerün şovul-(8)-masaydı⁷⁸¹
 aġam Beyrek dëyeydüm ozan saña.
 Apul apul (9) yörışün-den,⁷⁸²
 aşlan gibi tırışun-dan,
 kañrıluban (10) baķışundan
 aġam Beyrege beñzedürem ozan seni.
 Sevindür[d]ün,⁷⁸³ (11) yerindürme ozan meni, dëdi.
 Kız bir daķı soylamış, (12) eydür:
 Bir zemān eytne ozan!
 Aġam Beyrek gëdeli biz[e]⁷⁸⁴ (13) ozan geldügi yok,
 egnümüzden kaftanumuz alduġı yok,

780 Fiilin anlamı için bk. Drs.55a.2 notu.

781 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.55a.7-8 notu.

782 یوریشك دن → یوزیشك دن Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.55a.9, 108b.12 notu.

783 سوندرک → سوندرک Tamir Vat.78b.10 ve bağlama göre yapıldı.

784 بره → بر Tamir Vat.78b.11 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.55b

باشمزدن کيچه لکومز الدوغی یوق. بینوری بورمه قوجلر
 الدوغی یوق دیری. بیرک ایور کوردکی قیزلر بوققانله
 منی تایندلره قالد اعوز بکلری دخی تاتلردیدی.
 کوریم اعوزده. ستم دوستم دوشتم کیم دیری قشانی
 صیردی کوتردی قیزلرک اوستنه ایق ویردی. نه سن
 نه بیرک تالسون. براسکی قشانی ویرکونه بنم یاشم بینم
 الدوز دیوب واردی براسکی دوه چوالی بوکدی
 دلری بوینسته کچوردی. کذبوی دلوکه برقدی
 سوردی دکونه کلدی. کوردی دکونه کویکوا و خ
 اتار. قره کونه اوغلی بوداق قزان بک اوغلی اودوز
 بکلر باشی یکنک غفلت قوجده اوغلی شرفش الدیر
 قیزک فرداشی دی قارچان یله اوخ اترلردی.
 چنکام برداغ اتسه بیرک الوک وارا ولسوه دیدی

Drs.55b, ME107, OŞG49.30

- (1) başumuzdan geçe-ligümüz⁷⁸⁵ aldığı yok, boynuzu burma koçlarımız
- (2) aldığı yok, dedi. Beyrek eydür: Gördüğ mi! Kızlar bu kaftanıla
- (3) meni tanıdılar kalın Oguz begleri dağı tanırılar, dedi.
- (4) Göreyim Oguzda menüm döstüm düşmenüm kimdür, dedi, kaftanı⁷⁸⁶
- (5) sıyırdı götürdi, kızların üstine atı vèrdi. Ne siz⁷⁸⁷
- (6) ne Beyrek kılsun! Bir eski kaftan vèr[d]ünüz,⁷⁸⁸ benim başum beynüm
- (7) aldunuz,⁷⁸⁹ dèyüp vardı bir eski deve çulı⁷⁹⁰ buldı,
- (8) deldi boynına geçürdi, gendüyi delüligè bırağdı.
- (9) Sürdi düğüne geldi, gördi düğünde güyegü oğ
- (10) atar. Kara Göne oğlı Budak, Kazan Beg oğlı Oruz,
- (11) Beglerbaşı Yegenek, Gaflet Koca oğlı Şer Şemse'ddin,
- (12) kızın kardaşı Deli Karçar bile oğ atarlarıdı.
- (13) Kaçan[-]kim Budag atsa Beyrek: Elün var olsun! dè[r]idi.⁷⁹¹

785 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.55b.1 notu.

786 ففتا نی → ففتا نی Vat.79a.1 ve bağlama göre okundu.

787 سز → سن Vat.79a.2 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.55b.5 notu.

788 ويرد كوز → وير كوز Tamir Vat.79a.2 ve bağlama göre yapıldı.

789 baş beyin al- deyiimi için bk. Drs.55b.6-7 notu.

790 چولي → چوالي Vat.79a.4'e göre okundu. Ayrıca bk. Drs.55b.7 notu.

791 يردی → يدي Tamir Vat.79a.7 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.56a

اوروزاتسه الوك وارا ولسون ديردي • بئك انتسه
 الوك وارا ولسون ديردي • شرشمس الدين انتسه الوك
 وارا ولسون ديردي • كويكواتسه الوك قوريسون
 پرمقلرك چوريسون • هي طكوز اوغلي طكوز ديردي
 كويكولره قربان اول ديردي • يلا بئي اوغلي باليغوك
 اجني طوتدي • ايدر مره قوات اوغلي دي قوات سكا
 دوشري مكا بونك كئي سوز سويليك كل مره قوات
 منم يايي چك يوخسه شدي بونيك اورودم ديد
 بويله ديگچ برك يايي الذي چكدي • قبضه سند
 يايي اكي باره اولري • كوتري اوكتي برقي • دان
 يرده نورغايي اتغه بختي ديد • يالنجي اوغلي
 يالنجي ياي او فند و غنه قتي قافدي ايدور مره
 برك يايي وارد ركتورك ديد • وارديلر كوتورديلر

بوك

Drs.56a, ME108, OŞG50.10

- (1) Oruz atsa: Elün var olsun! dèridi. Yegenek atsa:
- (2) Elün var olsun! dèridi. Şer Şemse'ddin atsa: Elün
- (3) var olsun! dèridi. Güyegü atsa: Elün kurusun,
- (4) parmakların çürisün hey toğuz oğlu toğuz! dèridi.
- (5) Güyegülere kurbân ol! dèridi. Yalancı oğlu Yaltacugun
- (6) acıgı tutdı, eydür: Mere kavat oğlu deli kavat! Saña
- (7) düşer mi maña bunun gibi söz söylemek? Gel mere kavat,
- (8) menüm yayımı çek. Yohsa şimdi boynun ururam, dèdi.
- (9) Böyle değec Beyrek yayı aldı, çekdi; kabza-sından
- (10) yay iki päre oldu. Götür[d]i⁷⁹² öñine bıraktı. Daz
- (11) yerde turgay⁷⁹³ atmağa yahşı,⁷⁹⁴ dèdi. Yalancı oğlu
- (12) Yaltacuk yay ufandugına katı kağıdı, eydür: Mere,
- (13) Beyregün yayı vardur, getürün! dèdi. Vardılar getürdiler.

792 كوتردي → كوتردي Tamir Vat.79a.12 ve bağlama göre yapıldı.

793 Eksiz yönelme durumu için bk. Drs.21a.6 notu.

794 Deyimin anlamı için bk. Drs.56a.10-11 notu.

بىرك يايي كورد كنده يولداشلىرىم اكدي اغلدىم ايدى
 طول طول وده كردىكم طول واري. دوخلىي قودغىم يي
 يوردي. الومده قىل كىشام ايفر مالى. ايفر يروب الدوغم
 نوز لوقتي يايىم بوغده يروب الدوغم بوغده كوشىم بىكلو
 برده قودم كىلدم او نوز طقوز يولداشم آي ارغىشتم
 ديدى. اندى بىرك ايدى. بىكلو سزوك عشقكوز چىلدم
 يايي اتايم اوخى ديدى. مكو كويكي نك يوزكه تشا
 انزلردى. بىرك او قلديوزوكي اوردى باره لى.
 اغوز بىكلوي بوئي كوريجك ال ال چالدىلر كولشولر
 قزان بىك باقوب قاشا ايدردى. ادم كوندردى بىر
 قىردى. دلواوزان كلدى ياش ايندردي. بىر بىردي
 سلام ويردى. بىرك ايدى الار صباح صبايرده دىكلند
 انجان اولي اطلاسم ياپىلند كوك صوانلو تاوله

Drs.56b, ME109, OŞG50.24

(1) Beyrek yayı gördüğünde yoldaşların anı, ağladı, eydür:

(2) Tul tılada girdüğüm,

tılad[al]⁷⁹⁵ eri duharlayı kodüğüm yağı (3) yurdu.⁷⁹⁶

Elümde kıl kişlüm⁷⁹⁷ aygır malı,

aygır vèrüp alduğum [ağ]⁷⁹⁸ (4) tozlu katı yayum,

boğa vèrüp alduğum boğma kirişüm.

Bunlu (5) yerde kodum geldüm

otuz tokuz yoldaşum, iki argışum, (6) dèdi.

Andan Beyrek eydür: Begler! Sizün 'ışkunıza çekeyim

(7) yayı, atayım oñı, dèdi. Meger güyegi-nün yüzüğine nişân

(8) atarlarıdı. Beyrek okıla yüzügi urdı, päreledi.

(9) Oğuz begleri bunı göricek el ele çaldılar, gülüşdiler.

(10) Kazan Beg bakıp temaşa ederidi. Âdem gönderdi, Beyregi

(11) kığırdı. Delü ozan geldi, baş endürdi, bağır başdı,

(12) selâm vèrdi. Beyrek eydür:

Ala⁷⁹⁹ şabâh şapa yerde dikilende (13) ağ[-]ban⁸⁰⁰ evli,

aţlasıla yapılanda gök şayvanlu,

tavla

795 طولاو → طولاو Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.56b.2 notu.

796 İki dize ile ilgili Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.56b.2 notu.

797 Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.56b.3 notu.

798 Tamir Vat.79b.2; Drs.17b.3, 26b.2, 37a.1, 38a.10, 94a.3 vd.'ne göre yapıldı.

799 ال → لا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

800 Drs.24a.7 ve 35a.13'e göre okundu.

Drs.57a

تاو له چكهنده شهباڼ املو چا غروڼ داد ویرنه ټول
 چاوشلو بیتقند و غنده یاغ دوکلن بول تمقلو قالمش
 یکت ارخاسی بزه مسکی اومودی بایندر خانك
 کویکوسی تلو قوشك یاوریسی ترکستانك درکی
 امت صونیک اصلا فی قره چو غك بیتل فی قوکرانك
 ایاسی خان اوروزك باباسی خانم قران اوئم اكله
 سوزم دکله الان صباح طورمش سن اغ اورمانه
 کرمش سن اغ قواغك بوداغندن برغینوبن بچشمش
 جان با جوغن اکمش سن اوق جعفر بن قورمش سن
 ادین کردك قوش سن صاغ ده اوتوران صاغ
 بکلر صول قولن اوتورن صول بکلر ایشک کجی ایتاملر
 دین اوتوراده خاص بکلر قوتلوا ولسون دولتکون
 دیری بویلم دیگچ قزان بک ایدم مر دلوا وزان

دیلم

Drs.57a, ME110, OŞG51.8

- (1) tavla çekilende şehbâz atlu,
 çağıruban dād verende⁸⁰¹ yol (2) çavuşlu,⁸⁰²
 [şofrası]⁸⁰³ yaykandığında yağ dökilen bol ni‘metlü.
 Kalmış (3) yigit arhası, beze miskīn umudı,
 Bayındır Hānuñ (4) güyegüsi,
 tülü kuşuñ yavrusı,
 Türkistānuñ diregi,
 (5) Amit Şuyınuñ aşlānı,
 Qaracūguñ kaplanı,
 koñur atıñ (6) iyesi,
 Hān Oruzuñ babası.
 Hānum Qazan! Ünüm anla (7) sözüm dinle!
 ala⁸⁰⁴ şabāh tırmuş-sın,
 ağ ormana (8) girmiş-sın,
 ağ kavağıñ budağından
 yırganuban⁸⁰⁵ geçmiş-sın,
 (9) cān yacūğın egmiş-sın,
 oq-cūğazın⁸⁰⁶ [atmış-sın
 otacūğın]⁸⁰⁷ kurmuş-sın,
 (10) adın gerdek komış-sın.
 Sağ-da oturan sağ (11) begler!
 Şol kolda oturan şol begler!
 Eşikdeki maqlar!
 (12) Dibinde⁸⁰⁸ oturan hāş begler!
 Kutlu olsun devletüñüz!
 (13) dedi. Böyle degeç Qazan Beg eydür: Mere delü ozan,

801 Deyimin anlamı için bk. Drs.57a.1, 2 notu.

802 Deyimin anlamı için bk. Drs.57a.1, 2 notu.

803 Deyimin anlamı ve tamir için bk. Drs.57a.1, 2 notu.

804 الال → الال Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

805 يرغوبين → يرغوبين Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57a.8 notu.

806 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57a.9 notu.

807 Tamir için bk. Drs.57a.9 notu.

808 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57a.12 notu.

Drs.57b

مندونه د لرس چترلي اوتاقي د لرسه قول قراوشني د لرس
 التون اچنه بي د لرس ويره يم ديري بيرك ايدون سلطانه
 ميني قوسك ده شولن بيكك ياننه وارسم قرخم اچ دور
 طيرسك ديري تزان ايدون دلواوزان دولتن ديري
 بگلر بوكنكي بگلر بونك اولسون قول نريه كدرسه
 كسون ينلرس ايلسون ديري بيرك شولن بيكك
 اوزنه كلدي قرن طيور دقدن صكره قزانلري ديري
 دوكلدي جوردي يحيي نك كمي صاغنه كمي صولسته
 اماره صاغ دن كيدن في صاغ الور صولدن كيدن في صول
 الور حقلويه حق دك حقسوزه يوزي قراغي دك قران
 بكم خيرا ولدي سلطانم دلواوزان هب يكي دوكلدي
 ديدلوه شدي قيزلزياننه وارمق استر قران ايدون مر
 قوك قيزلزياننه ده وارسون ديري بيرك قالعدي

Drs.57b, ME111, OŞG51.33

- (1) menden ne dilersin, çetirli⁸⁰⁹ otağ mı dilersin, kul karavaş mı⁸¹⁰ dilersin,
- (2) altun aqça mı dilersin? Vêreyim, dèdi. Beyrek eydür: Sultānum,
- (3) meni qosañ da şölen yemegi[nü]ñ⁸¹¹ yanına varsam, qarnum ac-dur,
- (4) tıyursañ, dèdi. Qazan eydür: Delü ozan devletin depdi.
- (5) Begler, bugünkü begligüm bunıñ olsun. Qoñ, nereye gèderise
- (6) gètsün, neylerise⁸¹² eylesün! dèdi. Beyrek şölen yemeginüñ
- (7) üzerine geldi, qarnın tıyurduqdan soñra qazanları depdi,
- (8) dökdi, çevürdi. Yañını-uuñ kimini şağına, kimini şolına
- (9) atar, [eydür:]⁸¹³ Şağ-dan gèdeni şağ alur, şoldan gèdeni şol
- (10) alur; haqluya haqqı dege, haqsuza yüzi qaralığı⁸¹⁴ dege. Qazan
- (11) Bege haber oldı: Sultānum, delü ozan hep yemegi dökdi,
- (12) dèdiler. Şimdi kızlar yanına varmaq ister, Qazan eydür: Mere
- (13) qoñ[-]ja!⁸¹⁵ Kızlar yanına da varsun, dèdi. Beyrek qalkdı,

809 Anlam ve benzer başka örneğin tamiri için bk. Drs.38b.11 notu.

810 *Kul karavaş* / *halayık* ikilemesi için bk. Drs.57b.1 notu.

811 يَمَكِيك → يَمَكِيك Tamir bağlama göre yapıldı.

812 نِيلِرْسَن → نِيلِرْسَن Vat.80a.9 ve bağlama göre okundu.

813 Okuma şekilleri, tamir ve teklif için bk. Drs.57b.9 notu.

814 *Yüz qaralığı* deyiminin anlamı için bk. Drs.57b.10 notu.

815 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57b.13 notu.

Drs.58a

قىزلريمانه واردى صوناچى لوي قۇدى نعاۋه جى لوي
 قۇدى كىنى دكدي. كىنىك باشى ياردى قىزلرا وتور
 اوتاغ كلدې ايشكى الدي اوتوردى. برىنى كوردى
 قزان بىك خاتونى يوفى اوزون بورل قاتدى. ايدر
 مره قوات اوغلى دلو قوات سكا دوشرى بى تىلف
 ينم اوزمه كلمىسى دىدى. بىرك ايدر خانم قزان بىكدن
 مكا بويرق اولري مكا كىسه طولشمز دىدى. بورل خاۋان
 ايدر مره چوتكم قزان بىكدن بويرق اولوبدق قول
 اوتورسون دىرى ينه دوندى بىرك ايدر مره دلو اوزان
 يا مقصودك ندره ايدر خانم مقصودم اولدرك اره وان
 قىز قالق اويايدىم قىزن چالم دىرى قىزچى بىكه
 دىزلر بر خاتون واردى. اكا ايتدىلر مره قىزچى بىكه
 حارسى اويايه بلوردى. اوزان دىزلر قىزچى بىكه

طاري

Drs.58a, ME111, OŞG51.33

- (1) kızlar yanına vardı. Şurnacı-ları kovdı, naķaracı-ları
- (2) kovdı. Kimini döğdi, kiminüñ başın yardı, kızlar oturan
- (3) otağa geldi, eşigin aldı oturdı. Bunı gördi
- (4) Kāzan Begüñ ĥatunı Boyı⁸¹⁶ uzun Borla [Ĥatun]⁸¹⁷ kaķıdı, eydür:
- (5) Mere kavat oğlı delü kavat! Saña düşer mi bi-tekellüf
- (6) benüm üzerüme gelesin? dēdi. Beyrek eydür: Ĥānum, Kāzan Begden
- (7) maña buyruk oldı, maña kimse tolaşmaz,⁸¹⁸ dēdi. Borla Ĥatun
- (8) eydür: Mere çünkim Kāzan Begden buyruk olupdur, koñ
- (9) otursun, dēdi. Yine döndi Beyrege eydür: Mere delü ozan,
- (10) ya maķşüduñ nedür? Eydür: Ĥānum, maķşüdum oldur ki ere varan
- (11) kız kaķa oynaya, men kopuz çalam, dēdi. Kışırça Yenge
- (12) dērler bir ĥatun varıdı. Aña eyitdiler: Mere Kışırca Yenge,
- (13) tır sen oyna, ne bilür deli ozan, dēdiler. Kışırca Yenge

816 بويي → بوني Drs.21a.8, 25b.12, 27b.5, 28a.4, 31a.7, 69b.4 ve bağlama göre okundu.

817 Tamir Vat.80a.12; Drs.21a.8, 25b.12, 27b.5, 28a.4, 31a.7, 69b.4, 76a.6'ya göre yapıldı.

818 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.58a.7 notu.

طوردي* ایدر مره دلي اوزان اره وارن قیزمنم دیری
 اوینامنه بشلدی* بیرک قیز چالدي صوبالدي کورلر
 خانم نه صوبیلدي ایدر اندا پچشم قصر قصرغه بندکم
 یوق قراواته وارد وغم یوق* اوکتر اردند صروانلر سکا
 باقوانلر بولدر بولدر کوزلرنک یاشی اقرس انلر وک
 یاشنه وارغل* مرادی انلر ویرن بللر بلکل سنکله منم
 ایشم یوق* اره وارن قیز قالقه* قول صالوبن اوینایه
 من قیز چلام دیری* قصرجه نیکه یوی بوزوال کلچک
 دلویی کورمش کئی سربلر دیری* واردی یرنزه اوردی
 یعوز بغا زجه قاطم دیرلر برخانون واردی* قالق سس
 اوینا دیدلر* قیزک قفتانی کیدی* حال مره دلواوزان
 اره وارن قیزمنم اوینایه یم دیری* دلواوزان ایدر
 اندا پچه یم بوکزیغا* قصرغه بندکم یوق قراواته وارد وغم

Drs.58b, ME113, OŞG52.23

- (1) tırdı, eydür: Mere deli ozan, ere varan kız menem, dedi,
 (2) oynamaya başladı. Beyrek kopuz çaldı, soyladı, görelüm.
 (3) hānum ne soyladı, eydür:

And içmişem kışır kışrağa bindüğüm (4) yok,

[Binübeni]⁸¹⁹ karavata varduğum yok.

Evünüz⁸²⁰ ardında şarvanlar şağa (5) bakar, inler.⁸²¹

Büldür büldür gözlerinün yaşı akar.

Sen anlaruñ (6) yanına varğıl.

Murāduñı anlar vērür, bellü bilgil.

Sentüñile menüm (7) işüm yok.

Ere varan kız kalka,

kol şaluban oynaya,

(8) men kopuz çalam! dedi.

Kışırca Yenge; Boy! Bu zevāl gelecek

(9) delü beni⁸²² görmiş gibi söyler, dedi. Vardı, yerinde oturdu.

(10) Buğur⁸²³ Boğazca Faṭma dērler bir hatun varıdı. Kalk, sen

(11) oyna! dediler. Kızuñ kaftanımı geydi, Çal mere delü ozan,

(12) ere varan kız menem, oynayayım, dedi. Delü ozan eydür:

(13) And içeyim bu kez, boğaz⁸²⁴ kışrağa bindüğüm yok,

[binübeni]⁸²⁵ karavata varduğum

819 Tamir için bk. Drs.58b.4, 58b.13 notu.

820 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.58b.4-5 notu.

821 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.58b.4-5 notu.

822 Nun'un noktası yazılmamıştır.

823 بعور → بغور Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.58b.10 notu.

824 بغار → بغاز Vat.81a.3 ve bağlama göre okundu.

825 Tamir için bk. Drs.58b.4, 58b.13 notu.

یوقه ایوکزادی دره جن دکلییدی • اتوکزادی براق
 دکلییدی • سنک ادک قرق اوینا شلو بنارجه فاهم
 دکلییدی • دخی عیبک اچارم بللو بکل دیری • سنک
 سنم اوینم یوق واریت وکه اوترغل اده وارن برندن طور
 بن قیوزچالم قول صالوبن اوینایه دیری • بویل دبیج
 بوغزجه قطه ایدر بوی دلی بوغمه چقارچق • اولانجه
 عیبزی قندی • طور قیز اوینا رسک اوینا مرشک جقم
 اوینا • بیرکدن صوکره باشکه بوخال کلجک بیلوردک
 دیری • بودله خاتون ایدر قزقلق اوینه الوکدن نه
 کلور دیری • بانی چچک ترمری ققنای کیدی الدن
 یکنه چکدی • کوزکسون دیواوبونه کودی • ایتدی موز
 دلواوزان چالیدی • ایدر مع بویردن کیده لی دلواوش
 س • دلیم انجه قارلویا غمش دیزه تمش • خان قیزنک اون

Drs.59a, ME114, OŞG53.10

(1) yok.

Ėvünüz a[r]dı⁸²⁶ derecük degül miydi?

İtünüz adı Bara[cu]k⁸²⁷ (2) degül miydi?

Senün aduñ kırk oynaşlu Boğazca⁸²⁸ Fatma[cık]⁸²⁹ (3) degül miydi?

Dañı ‘aybuñ açaram bellü bilgil, dëdi.

Senünile (4) menüm oyunum yok,

var yërüne oturgıl. Ere varan [kız]⁸³⁰ yerinden tura,

(5) ben kopuz çalam, kol şaluban oynaya, dëdi. Böyle dëgeç

(6) Boğazca Fatma eydür: Boy! Deli, boğma çıkaracak! Olanca⁸³¹

(7) ‘aybumuzu [başumuza]⁸³² kağdı. Tur kız, oynarısan [oyna],⁸³³
oynamazısan cehennem-de

(8) oyna! Beyrekden şonra başuñ bu hâl gelecegin bilürüdün?⁸³⁴

(9) dëdi. Borla Hatun eydür: Kız, kalk oyna, elünden ne

(10) gelür, dëdi. Bāmı Çiçek kırmızı kaftanın geydi, ellerin

(11) yeñine çekdi, [yüzük]⁸³⁵ gözükmesün dëyü; oyuna girdi, eyitdi: Mere

(12) delü ozan çal[-]di!⁸³⁶ [Beyrek]⁸³⁷ eydür:

[Hân kıızı sensin beli.]⁸³⁸

Men bu yerden⁸³⁹ gëdeli delü olmış,⁸⁴⁰

(13) san⁸⁴¹ delim ağca qarlar yağmış, dize yëtmiş.

Hân kızınuñ evinde

826 ادي → اردي Tamir Vat.81a.4, Drs.58b.4 ve bağlama göre yapıldı.

827 Tamir için bk. Drs.59a.1, 2 notu.

828 بغازجه → بغازجه Vat.81a.5; Drs.58b.10, 59a.6’ya göre okundu.

829 Tamir için bk. Drs.59a.1, 2 notu.

830 Tamir Vat.81a.6, Drs.58a.10-11, 58b.7 ve bağlama göre yapıldı.

831 Kelimenin anlamı için bk. Drs.59a.6, 110b.2 notu.

832 Tamir için bk. Drs.59a.7 notu.

833 Tamir Vat.81a.10 ve bağlama göre yapıldı.

834 Yüklemin okunuşu ve teklif için bk. DKON: 198.

835 Tamir için bk. Drs.59a.11 notu.

836 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59a.12 notu.

837 Tamir Vat.81b.2 ve bağlama göre yapıldı.

838 Tamir Vat.81b.2 ve bağlama göre yapıldı. Bk. DKON: 199.

839 Bu yer tamlaması için bk. Drs.59a.12 notu.

840 Okum, anlam ve teklif için bk. Drs.59a.12 notu.

841 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59a.13 notu.

Drs.59b

قول خلايق د وگمنش مشرب المش صويه وارمش بيلکند
 اوون پرما غني صوق المش . قيزل آلون کتورک خان قيزنه
 طوقه يونک عيب لوجه خان قزي اره وارمق عيب لوديا
 بوني ايشدجک باغي چچک قاقدي موه دلواوزان من عيب
 لوميم کم مكا عيب قوشرس ديري . کومش کبي اغ بيلکن اچد
 الي چقد ديجي بيرک کچوردکي يوزک کورزي . بيرک
 يوزکي تايندي . بوراده صويلش . کوره لم خانم نه صويلش
 ايدربيرک کيد لي بام بام دپه باشنه چقدکي قيز کاليت
 دورت يانکه بقدکي قيزه . قرغوبکي قزه صاچک تولدکمي قيز
 قزه کوزدن . اچي ياش دوکدکي قيزه کوزالاسي کبي ال
 يکا غلک يرتدکي قيزه سه اره واررس . آلون يوزک منم
 درويرمکا قيزددي . قيزايدربيرک کيد لي بام بام دپه
 باشنه چقد غم چوق . قرغوبکي قزه صچوم بولد غم چوق

Drs.59b, ME115, OŞG54.6

- (1) kul halâyık dükenmiş,
maşraba almış, şuya varmış.
Bileginden (2) on parmağını şovuk almış.
Kızıl altun getirün, hân kızına (3) tırnak yunuñ.⁸⁴²
'Ayb-luca hân kıızı, ere varmak 'ayb olur, dèdi.
(4) Bunı eşidicek Bânı Çiçek kaķıdı: Mere delü ozan, men 'ayb-
(5)-lu mıyam kim ınaña 'ayb koşarsın? dèdi, gümüş gibi ağ bilegin açdı,
(6) elin çıkardı. Beyregün geçürdüğü yüzük görindi Beyrek
(7) yüzüğü tanıdı. Burada şoylanmış, görelüm hānum ne şoylanmış,
(8) eydür:
Beyrek gèdeli Bam Bam Depe başına çıkdun mı kız?
Karmalanup⁸⁴³ (9) dört yanuna bakdun mı kız?
Kargu gibi kara saçun yoldun mı kız?
(10) Kara gözden acı yaş dökdün mi kız?
Güz alması gibi al (11) yañağun yırtduñ mı kız?
[Gelenile gèdenden şordun mı kız?]⁸⁴⁴
Sen ere varursın, altun yüzük menüm-(12)-dür, vèr maña kıız!
dèdi. Kız eydür:
Beyrek gèdeli Bam Bam Depe (13) başına çıkdüğüm çok.
[Karmalanup dört yanuma bakduğum çok]⁸⁴⁵
Kargu gibi kara saçum yoldüğüm çok.
[Kara gözden acı yaş dökdüğüm çok.]⁸⁴⁶

842 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59b.3 notu.

843 قارماتيب → قارماتيب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59b.8 notu.

844 Tamir için bk. Drs.59b.11, 13 notu.

845 Tamir için bk. Drs.59b.11, 13 notu.

846 Tamir için bk. Drs.59b.11, 13 notu.

كوز الماسي كي ال يكا غم يرتد غم چوق • كلزله كيدنه
 صورده غم چوق • واردي كلمز بك يكيدهم خان يكيدهم
 بيرك ديوا غلا دغم چوق • سوشد كم بامسي بيرك سن
 دكل سن • التوي يوزله سنك دكل در • التوي يوز كن
 چوق نشان وارد • التوي يوز كي استرسك نشان
 سويلم ديدمي • بيرك ايدرا لاه صباح خان قزي يرمول
 طور مدمي • يوزا يفرز بيلنه بئدمي • سنك اولك اوزر
 صفو كيك بقدمي • سن مئي يانكه قزمدكي • سنوكله
 ميدانه ات چا پدمي • سنك اتوكي منه ام كچدمي افغ
 اتانده من سنك اوخكي يار مدمي • كورشده من سني
 بصدمي • اوج اوبب برد شلوب • التوي يوزكي
 برما غكه كچور مدمي • سوشد كل بامسي بيرك من دكلم
 ديدمي • بويله ديكله قيز تاندي بيلديكم • بيرك در چيم سيله

Drs.60a, ME116, OŞG54.33

(1) Güz alması gibi al yarığum yırtduğum çok.

Gelenile gédenden (2) şordüğum çok.

Vardı gelmez beg yigidüm, hân yigidüm

(3) Beyrek!, dèyü ağladüğum çok.

Sevişdüğüm Bamsı Beyrek sen (4) degül-sin.

Altun yüzük senünj degül-dür.

Altun yüzükde (5) çok nişân vardır.

Altun yüzügi isteriseñ nişânın (6) söyle!

dèdi. Beyrek eydür:

Ala⁸⁴⁷ şabâh, hân kıızı, yerümnden (7) tırmadum mı?

Boz aygırınj bêline binmedüm mi?

Senünj évünj üzerine (8) şığın gèyik yıkmadum mı?

Sen meni yanırja kığırmađınj mı?

Senünjile (9) meydânda at çapmaduk mı?

Senünj atunı menüm atum geçmedi mi?

Oh (10) atanda men senünj oñunı yarmadum mı?

Güreşde men seni (11) baş[ma]dum mı?⁸⁴⁸

Üç öpüp bir dişleyüp

altun yüzügi (12) barmağınja geçürmedüm mi?

Sevişdüğün Bamsı Beyrek men degül miyem?

(13) dèdi. Böyle degeç kız tanıdı, bildi[-]kim Beyrek-dür; cübbesiyle

847 لا ین → لا ی Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

848 یصلممي → یصلممي Tamir diğer dizeler ve Vat 82a.6'daki *yermedüm mi* 'ye göre yapıldı.

Drs.60b

چوخه سيلم بيركك اياغنه دشيدي بيركه دايه لر قفتان
 كيورب طوناند لره هان قيز ججوا دي اتايندي بيركك
 اتاسنه اناسنه مرشتمه چياركدي . قيزايدون
 ارغاب ارغاب قوه طاعك تحامشدي . يوجلاي اخر
 قنلو قنلو صولوك صوغلمشدي . ججلدي اخر قبا اغاجك
 قورمشدي يشاردي اخره شهبازاتك قارمشدي .
 قولون ويردي اخر قزبل دوه لرك ترعيشدي . كوشك
 ويردي اخر اغ قيتونك ترعيشدي . قوزي ويردي اخر
 اون التي يملق حسرتك اغولك يرك كلدي اخر قين
 اتا قين اناموشتمق مكاته وير سنرديدي . بيركك اتا
 اتاسي ايدو دلوك ايجون اولين كلنجكوم . يركه قربان
 اولين كلنجكوم . يلا نشه بوسوز لرك كيچك اوكلنجكم
 صاغ اس چقوب كلشه قوشوتيان قواطاع لرشكا

Drs.60b, ME117, OŞG55.18

- (1) çuhasıyla Beyregün ayağına düşdi. Beyrege dāyeler kaftan
 (2) gēyürüp tonatdılar. Hemān kız şıçradı, ata bindi, Beyregün
 (3) atasına anasına muştulığa çapar gētdi. Kız eydür:
 (4) Arğap arğap⁸⁴⁹ kara tağun yihılmışıdı, yüceldi āhir.
 (5) Kanlu kanlu şularun şoğılmışıdı, çağladı āhir.
 Kaba ağacun (6) kurımışıdı, yaşardı āhir.
 Şehbāz atun karımışıdı, (7) kulun vērđi āhir.
 Kızıl develerün karımışıdı, köşek (8) vērđi āhir.
 Ağ koyunun karımışıdı, kuzu vērđi āhir.
 (9) On altı yıllık hasretün, oğulun Beyrek geldi āhir.
 Kayın (10) ata, kayın ana! Muştulık maña ne vērürsüz?
 dēdi. Beyregün atası (11) anası eydür:
 Dilün için öleyin gelincügüm!
 Yoluña kurbān (12) olayın gelincügüm!
 Yalanısa bu sözlerün gerçek ola, gelincügüm!
 (13) Şağ esen çıkup gelse
 qarşu yatan kara tağ-lar saña

849 İkilemenin anlamı için bk. Drs.60b.4 notu.

Drs.61a

ییلاق اولسون. صوق صوق صولری سکا ایجت اولسون
 قولم خلا یغم سکا قزناق اولسون. شهباز املرم سکا
 بنت اولسون. قطار قطار دون لرم سکا یوکلک اولسون
 اغایلان اغجه قیتونم سکا شولن اولسون. التون ایچتم
 سکا خوجاق اولسون. دنلوکی التون یان ایونم سکا
 کولکه اولسون. قره باشم قزبان اولسون. سکا کلنجوکم
 دیردی. بو محللن بکلری یوکی کتوردلو قزان بک ایدر
 موشتلق بای بورد. بک اوغلاک کلدی دیردی. بای
 برزه بک ایدر اوغلم ایدکس اندن یلایم صرجه پرماغنی
 قناتسون. قانی دستماله دورسون. کوزمه سوریه
 اچلا جق اولور شه اوغلم بیر کدر دیردی. زیر اوغلمقدن
 کوزلری کورنرا ویش ایدری. دستمالی کوزنه سباجک
 الله تالی نل قدر تیله کوزی اچلیدی اناشی اناشی

کولر

Drs.61a, ME118, OŞG56.2

(1) yaylağ olsun!

Sovuk şovuk şuları saña içit olsun!

(2) Kulum halâyıgum saña kırnak olsun!

Şehbâz atlarum saña (3) binit olsun!

Katâr katâr develerüm saña yüklet olsun!

(4) Ağayıda ağca koyunum saña şölen olsun!

Altun akçam (5) saña harçlık olsun!

Dünlügi altun ban evüm saña (6) gölge olsun!

Kara başum kurbân olsun saña gelincügüm!

(7) dedi. Bu maḥalda begler, Beyregi getürdiler. Kazan Beg eydür:

(8) Muştuluk Bay Böre Beg! Oğluñ geldi, dedi. Bay

(9) Böre Beg eydür: Oğlum idügin andan bileyim; sırça parmağını

(10) kanatsun, kanını destmâla dürtsün, gözüme süreyin,

(11) açılacak olurisa oğlum Beyrekdür, dedi. Zîrâ ağlamakdan

(12) gözleri görmez olmuş idi. Destmâlı gözine silicek

(13) Allâh Te'alanuñ kudretiyile gözi açıldı. Atası anası

كوله لر بیره كل ایاغنه دشدلر. ایدر اغول دتلوکی
 التون بان ایومك قیصه سی اوغل قازه بکورت قزومك
 کلیمك چچکی اوغول کورد کوزم ایدی اوغل طوتر بیلوم
 قوتی اوغله قالغ اغوز امرنجسی جاتم اوغول دیوبن چوق
 اغلیدی. اللهه شکرلرایلیدی. یا لجنی اوغل یا لجنوق
 بونی ایشیدی. بیره کل قز قوسندن قاچیدی اوزنی
 طنه سازه سالیدی. بیره اوردنه دشدی قوا قواسانه
 دوشیدی. بیره ایدر قزم اود کتورک کتوردیلر ساری
 اود. اوردلر. یا لجنی کوردی کم تیار سازدن چقدی
 بیره کل ایاغنه دشدی. قیباچی استدن کچدی. بیره
 دخی صوچندن کچدی قزان بک ایدر کل مراد که بنش
 بیره ایدر بولد اشلمی چقرمیخه حصارنی المایخه
 مراده ایرمزم دیری. قزان بک اغوزیه بنی سون بنشون

Drs.61b, ME119, OŞG56.19

(1) güvlediler, Beyregün ayağına düşdiler. Eydür:

Oğul, dünlügi (2) altun ban évümün kabzası oğul!

Qaza benzer kızumun (3) gelinümün çiçegi oğul!

Görür gözüm aydını oğul!

Tutar belüm (4) kuvveti oğul!

Kalın Oğuz imrenesi cânım oğul!

dëyüben çok

(5) ağladı, Allāhına şükürler eyledi. Yalancı oğl[u]⁸⁵⁰ Yaltacuk

(6) bunu eşitdi Beyregün korkusundan kaçdı, özini

(7) Tana Sazına şaldı. Beyrek ardına düşdi, kova kova saza

(8) düşürdi. Beyrek eydür: Mere od getürün! Getürdiler, sazi

(9) oda urdılar. Yaltacuk gördi kim yanar, sazdan çıkdı,

(10) Beyregün ayağına düşdi, kılıcı altından geçdi Beyrek

(11) dağı suçından geçdi.⁸⁵¹ Kazan Beg eydür: Gel, murāduña yetiş!

(12) Beyrek eydür: Yoldaşlarımı çıkarmayınca,⁸⁵² hişārı almayınca⁸⁵³

(13) murāda ermezem, dëdi. Kazan Beg: [Beyrek]⁸⁵⁴ oğurına⁸⁵⁵ beni seven
binsün!

850 اوغلي → اوغل Tamir Vat.83a.3 ve bağlama göre yapıldı.

851 Deyimler için bk. Drs.61b.10, 153b.2-3 notu.

852 Fiilin anlamı için bk. Drs.61b.12 notu.

853 Fiilin anlamı için bk. Drs.61b.12 notu.

854 Tamir Vat.83a.8 ve bağlama göre yapıldı. Ayrıca bk. DKON: 201.

855 اغورنه → اغوزنه Vat.83a.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.62a

ديدى • قال اغوز بكري اتلند لره بيا سورد حصار نه
 چيار يتد يله • کافر لرد جي بوتلري قرشو لڊ يله • قال
 اغوز بکري آري صودن ابدست الدله اغ التلرين
 يره • قود يله • اڳ رکعت نماز قلد يله • ادي کور کلو محمد جي
 ياد کتورد يله • کومبر کومبر تقاد • لود وکلدي • برقيامت
 صيراش اولدي سيدان طلوياش اولدي • شوکلي ملڪي
 بوکوديني قران بک اندن يره • صالدي قره تگوري دلي
 طونداز قياچلدي يره • صالدي • قره ارسلان ملڪي
 قره بداق يره • صالدي • دره لڊه • کافر قرغون کوردي
 يدي کافر بکي قياچدن بچدي • بيرک يئک قران بک
 قره بوداق • دلي طونداز قران اوغلي اوروز بک بونلر
 حصاڙه يوريش اتد يله • بيرک او ترطقون يکيدنک
 اوز زينه کلدي اتلاري صاغ واسن کوردي اللهه

شکر

Drs.62a, ME120, OŞG57.6

(1) dēdi. Qalın Oğuz begleri atlandılar,⁸⁵⁶

Bayburd hişārına (2) çapar yētdiler.

Kāfirler dahı bunları qarşuladılar.

Qalın (3) Oğuz begleri an şudan abdest aldılar,

ağ alınların (4) yēre qodılar,

iki rek‘at namāz kıldılar,

adı görklü Muḥammedi (5) yād getürdiler.

Gümbür gümbür naqaralar dögildi.

Bir kıyāmet (6) şavaş oldu, meydān tolu baş oldu.

sögli⁸⁵⁷ meliki (7) böğürdübeni Qazan Beg atdan yēre şaldı.

Qara Teküri Deli (8) Tundar⁸⁵⁸ kılıçladı yēre şaldı.

Qara Arslan Meliki (9) Qara Budak yēre şaldı.

Derelerde kāfire kırğun girdi.

(10) Yedi kāfir begi kılıçdan gēçdi. Beyrek, Yegenek, Qazan Beg,

(11) Qara Budak, Deli Tundar,⁸⁵⁹ Qazan oğlu Oruz Beg; bunlar

(12) hişāra yörış ētdiler. Beyrek otuz toquz yigid[i]nün⁸⁶⁰

(13) üzerine geldi, anları şağ ve esen gördi Allāha

856 اتلندلر → اتلندلر Vat.83a.9 ve bağlama göre okundu.

857 شوکلي → شوکلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

858 طونداز → طونداز Vat.83b.2; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

859 طونداز → طونداز Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

860 يکيدينک → يکيدينک Tamir Vat.83b.5 ve bağlama göre yapıldı.

شکر ایلدی کافرک کلیساس یقدلر یرنه مسجد یابد لر
 کشیشلردن اولدر دلر بالک بکلند لر عزیز تکریم ادنه قودیر
 اوفند لر قوشاک اله قانی قاشک اروسینی یقزلر کوکچکی
 طقوز لامه چرغاب چوخه خانلر خانی بایندن پنجیک چوردلر
 چوردیلر بای بوره بکک اوغلجوغی بیرک بای بیجان ملک
 قیزن الدی اغ بان اونداغ اوتاغنه کروودندی دکوسته
 باشلیدی یوقرق یکیدک برقاچنه خان قزان برقاچنه
 بایندو خان قیزلر و بردلر بیرک دجی بدی قیز قزداستی
 یدی یکید و یردی قرق یرده اوقاق دکدی اوتز طقوز
 قیز طالعوطالعه بر رواج اندی اوتز طقوز یکت اوختک
 اردیج کدی قرق کون قرق کیجه طوی دوکن ایلد لر بیرک
 یکتلمیلر مراد و یردی مراد الدی ددم قرقود کلدی شادلق
 چالیدی بوی بویلدی صدی صویلدی غازی ازلر

Drs.62b, ME121, OŞG57.24

- (1) şükr eyledi. Kâfirün kelisâsın yıkdılar, yerine mescid yaptılar.
- (2) Keşîşlerden⁸⁶¹ öldürdiler, bañ bañlatdılar, ‘azîz Tanrı adına kudbe
- (3) okıtdılar; kuşuñ alağanını, kumaşuñ arusını, kızuñ gökçegini,
- (4) tokuzlama çarğap çuħa⁸⁶² hânlar hânı Bayındıra pencik çıkardılar.
- (5) <çıkardılar>⁸⁶³ Bay Böre Begün oğlancuğı Beyrek, Bay Bîcân⁸⁶⁴ melikün
- (6) kızın aldı, ağ ban evine, ağ otağına gerü döndi, düğüne
- (7) başladı. Bu kırk yigidün birkaçına Hân Kazan, birkaçına
- (8) Bayındır Hân kızlar vërdiler. Beyrek dahı yedi kız karındaşını
- (9) yedi yigide vërdi, kırk yerde otak dikdi. Otuz tokuz
- (10) kız tãli‘lũ tãli‘ine birer oğ atdı. Otuz tokuz yigit ohunuñ
- (11) ardınca gëtdi. Kırk gün kırk gece toy düğün eylediler. Beyrek
- (12) yigitleriyle murãd vërdi, murãd aldı. Dedem Qorqud geldi şadılık
- (13) çaldı, boy boyladı, soy şoyladı, ğãzî erenler

861 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.62b.2 notu.

862 çarğap ve çuħa ile ilgili açıklamalar için bk. Drs.62b.4 notu.

863 Kelime, ikinci defa yazılmıştır; bk. Drs.62b.5 notu.

864 Beyrek Boymun sonuç kısmındaki sorun için bk. Drs.62b.5 notu.

Drs.63a

باشنه نرکله وکن سويلدي. بواغوز ناميرکک اولسون
 ديدري. يوم ويرهين خانم قره طاهرک يغمسون. کولکه ليجه
 بقا اغاجک کسلسون. اغ صتا للوبياک بري اوچق اولسون
 اغ برچکلو اناک بري بهشت اولسون. اوغول قرنداشدن
 ايرمسون. اخر وقتده اري ايماندن ايرمسون. ايس ايتن
 دينلر ديدار کورسون. يغمدرسون دوريشدرسون
 کونا هکزي ادي کورکلر محمد مصطفي يوزي صوبه ماغشلسون
 قران مک اوغلي اوروز بيک طمساق اولدغي يوي
 بيان ايدرخانم هي برکون اولاش اوغلي قران بيک
 يردن طور مشدي. قره برک اودزنيه اوما خلري تکد کشد
 بيک يرده ايسک خاليجه سي دوشمش ادي اله صيوان کوك
 روزينه اشغشدي طمساق تومن کيخ اغوز صحبينه ديرلند
 اغري بوبک خمرلر او دتالعه صالشمش ادي طغوز يرده باؤله

Drs.63a, ME122, OŞG58.4

(1) başına ne geldüğün söyledi. Bu Oğuz-nâme Beyregün olsun!

(2) dedi. Yom vëreyin hânım:

[Yêrlü]⁸⁶⁵ kara tağların yıkılmasun!

Gölgelice (3) kaba ağacın kesilmesün!

Ağ şakallu babanın yeri uçmak olsun!

(4) Ağ bürçeklü ananın yeri behişt olsun!

Oğulıla karındaşdan (5) ayırmasun!

Âhîr vaktde arı imândan ayırmasun!

Âmîn âmîn (6) deyenler dîdâr görsün!

Yığışdursun, dürişdürsün! (7)

Günâhuğuzı adı görklü Muhammed Muştafa

yüzi şuyına bağışlasun!

Hânım hey! (8)

Kazan Beg⁸⁶⁶ Oğlu Oruz Begün Tutsak Olduğı Boyı (9) Beyân Êder

Hânım hey!

Bir gün Ulaş oğlu Kazan Beg

(10) yerinden tırışmışıdı, kara yerün üzerine otağların tikdürmişidi,

(11) biñ yerde ipek halıcası döşenmiş idi, ala şayvan gök

(12) yüzine esenmişidi.⁸⁶⁷ Toksan tümen genç oğuz şöhetine deril[m]işidi.⁸⁶⁸

(13) Ağzı büyük humralar ortalığa salınmış idi. Tokuz yerde badyalar

865 Tamir teklifi için bk. Drs.63a.2 notu.

866 Be'nin noktası yazılmamıştır.

867 اشمشدى → اشمشدى Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

868 يرلشدى → يرلشدى Tamir Vat.91b.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.63b

قورلمشدي • التون اياق صراحي لودينلمشدي • اموز
 قره كوزلي اورمه صابچلي • اللري بيلكندن قنالي • بئلي
 نكارلي • بزغا زلي برر قوش كافر قيزلي • الاشراي
 التون اياق قانع اغوز بيلكندن كزدر لودي • هر برندن
 اولاش اوغلي سالون قزان ايجلمشدي • چرغاب چرغاب
 چادر اوقاق بيشلردي • قطار قطار دوه لوفيشلردي
 اوغلي اوروز قوشوشنده • ياي سويكيب طورردي •
 صاغ ياننده قرداشي قره كونه اوتومشدي • صول ياننده
 طايبي اوروز اوتومشدي • قزان صاغنه بقدي قاص
 قاص كولدي • صولنه بقدي جوق سوندي • قوشوشنده
 بقدي اوغلا نجغني اوروزي كوردې • ايلن النج جالدي
 اغلدي • اوغلي اوروز بوايش خوش كلدي • ايلرو
 كلدي ديز چوكدي • ياياسنه چاغروب صويلر كورد • لم

Drs.63b, ME123, OŞG59.10

- (1) kurlırmışdı. Altun ayak, şurāhiler dizilmişdi. Tokuz
- (2) kara gözli, örme saçlı, elleri bileginden kınalı, parmakları
- (3) nigārlı, boğazları birer karış kâfir kızları al şerābı
- (4) altun ayağıla kalın Oğuz beglerine gezdürürleridi. Her birinden
- (5) Ulaş oğlu Salur⁸⁶⁹ Kazan içmişdi. Çargap çuka,⁸⁷⁰
- (6) çadır otak bağışlarıdı; katār katār develer bağışlarıdı.
- (7) Oğlu Oruz karşusunda yay⁸⁷¹ söykenüp tururıdı.
- (8) Sağ yanında kardaşı Kara Göne oturmuşdı, şol yanında
- (9) tayısı Aruz⁸⁷² oturmuşdı. Kazan sağına bakdı kaş
- (10) kaş güldi, şolına bakdı çok sevindi, karşusına
- (11) bakdı oğlancuğunu, Oruzı⁸⁷³ gördi elin eline çaldı,
- (12) ağladı. Oğlu Oruza bu iş, boş gelmedi, ilerü
- (13) geldi, diz[in]⁸⁷⁴ çökdi. Babasına çağırıp soylar, görelüm

869 سالور → سالور Vat.92a.2; Drs.19b.10, 20a.2, 20a.9, 30a.9 vd. örneklere göre okundu.

870 چرغاب چوقه → چرغاب چرغاب Teklif için bk. Drs.63b.5 notu.

871 Eksiz yönelme durumu için bk. Drs.35b.5, 63b.7 notu.

872 اوروز → اوروز Vat.92a.4 ve bağlama göre okundu.

873 اوروزي → اوروزي Vat.92a.6 ve bağlama göre okundu.

874 Tamir için bk. Drs.63b.13 notu.

Drs.64a

خانم نه صوبيلره ايدنا ونم اكله نم سوزم دكله اغام
 قزان صاغمه باقدك قاص قاص كوردك صولينه بقدك
 جوق سونركه قوشوكه بقدك بني كوردك اغلدك سيب
 نه درديكل مكاه قوه ياشم قريان اولسون يابام سكا ديري
 ديمز اولوسك قلقوبني يرمز من طوررم قوه كوزلي
 يكتلومي بوينه الورم قان ابتقازه ايلنه من كيدرم التور
 خاجد من الوي بصادرم پيلون كين كشتيك اليه اوپدم
 قوه كوزلوكا قز قزيع من الورم ديجي سنك يوزو كه من
 كلنزم اغلد و تخلكه سيب نه ديكل مكاه قوه ياشم قريان اولسون
 اغام سكا ديري قزان بك الادي ارغلانك يوزينه
 بقدي چاغرب صوبيلر كوره لم خانم نه صوبيلر قزان ايدر
 بروكلكل قولونم ارغل صاغمه بقد و تخلكه قوطاشم قوه
 كونه كوردم ياشن كسوبدن قان دو كيدر چوندي الوبر

Drs.64a, ME124, OŞG59.23

(1) hānum ne şoylar, eydür:

Ünüm ayla, menüm sözüm diñle, ağam (2) Kāzan!

Şağuna bakduñ kaş kaş güldün.

Şolina bakduñ (3) çok sevindün.

Karşuna bakduñ beni gördün ağladuñ.

Sebeb (4) nedür? Dêgil maña!

Kāra başum kurbān olsun babam saña!

dédi.

(5) Demez olursañ kalkubanı yerümden men tururam.

Kāra gözli⁸⁷⁵ (6) yigitlerümi boynuma⁸⁷⁶ [men]⁸⁷⁷ aluram.

Kān Abkaza éline men gèderem.

Altun (7) haca elümi men⁸⁷⁸ başaram.

Pilon gèyen keşişün elin [men]⁸⁷⁹ öperem.⁸⁸⁰

(8) Kāra gözli kâfir kızın men aluram.

Dağı senün yüzüne men (9) gelmezem.

Ağladuğuna sebeb ne? Dêgil maña!

Kāra başum kurbān olsun (10) ağam saña!

dédi. Kāzan Beg alaldı, oğlanuñ yüzine

(11) bakdı, çağırıp şoyladı. Görelüm hānum ne şoylar. Kāzan eydür:

(12) Berü gelgil kılunum oğul!

Şağum ala bakduğumda kartaşum Kāra (13) Göneyi gördüm.

Baş kesüpdür, kan döküpdür, cüldi⁸⁸¹ alupdur,

875 *kāra gözli* ile ilgili yorum için bk. Drs.64a.5 notu.

876 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64a.6,7 notu.

877 Tamir için bk. Drs.64a.6, 7 notu.

878 Metinde kelimelerin sırası, *men elümi* şeklindedir; bk. Drs.64a.6, 7 notu.

879 Tamir için bk. Drs.64a.6, 7 notu.

880 *اوپدم* → *اوپرم* Vat.92a.12 ve bağlama göre okundu.

881 *چوندي* → *جولدي* Vat.92b.2, 92b.3; Drs.64b.2, 64b.6 ve bağlama göre okundu.

Drs.64b

ا د قز نویدر صولم ال بقدر و غم ده طایم ارزوی کوردم
 باش کسویدر قان دو کیدر جولری الویدر اذ قویندر
 قرشم ال بقدر و غم سنی کوردم اون الی باش یا شلدک
 برکون اولدوشم اولم سن قالم سن یای چکلوک ا و خ
 امدک باش کسیدک قان دو کیدک قاتلوا غوزا چندنه
 جولری المله یارنکی کون زمان دویب بن اولپ سن
 قالیجی اتاجم تختم سکا و یرمیه لردیر صوکی ادم اعالدم
 او غول دیری ادرور بوراده صوبلش کوره لم خانم نه صوبلش
 ایدر آملک بابا دو جده بریرمش سن کو شکجه عطک یق
 دیبه چده بریرمش سن طاریجه بینک یق هنری او غول
 اتا دغی کورر او کره نره یر خسته امالر او غلدی اوی او کره نره
 جتی سن مینی الویب کافر سرحدنه جغردک قیبالج چالووب
 باش کسیدک من سندن نه کوردم نه او کره نم دیری قران

Drs.64b, ME125, OŞG60.14

(1) ad kazanupdur.

Şolum ala baǵduǵum-da tayum Aruzı⁸⁸² gördüm.

(2) Baş kesüpdür, ǵan döküpdür, cüldi alupdur, ad ǵazanupdur.

(3) Ǵarşum ala baǵduǵumda seni gördüm.

On altı yaş yaşladuǵ.

(4) Bir gün ola düşem ölem, sen ǵalasın.

Yay çekmedüǵ,⁸⁸³ oǵ (5) atmaduǵ, baş kesmedüǵ, ǵan dökmedüǵ,
ǵanlı⁸⁸⁴ kâfir elinden⁸⁸⁵ (6) cüldi⁸⁸⁶ almaduǵ.

Yarınkı gün zemân dönüp, ben ölüp sen (7) ǵalıcaǵ a!⁸⁸⁷

Tâcum tahtum saǵa vèrmeıyeler dèyü

şoǵumı aǵdum aǵladum (8) oǵul,

dèdi. Oruz burada şoylamış. Görelüm hânım ne şoylamış, (9) eydür:

A beg baba! Deıece böyümiş-sin, köşekce ‘aǵluǵ yok.

(10) Deıeçe böyümiş-sin, ıarıca beınuǵ yok.

Hüneri oǵul (11) atadan mı görür öğrenür a,⁸⁸⁸

yohsa atalar oǵuldan mı öğrenür?

(12) Ǵaǵan sen beni alup kâfir serhaddına ııkardıuǵ,

ǵılıç ıalup (13) baş kesdüǵ?

Men senden ne gördüm, ne öğrenem?

dèdi. Ǵazan

882 ارزوي → اروزى Vat.92b.3; Drs.77b.11, 108b.8, 108b.13, 109a.3 vd.’ne göre okundu.

883 چکمدوک → چکمدوک Vat.92b.5’te geıen *dartmadın* ve baǵlama göre okundu.

884 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.5 notu.

885 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.5 notu.

886 چولدي → چولدي Vat.92b.2, 92b.3; Drs.64b.2, 64b.6’ya göre okundu.

887 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.7 notu.

888 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.11 notu.

Drs.65a

بلك الين الله چالدي • قاصر قاصر كلدي • ايدر ايسكر
 اوروز خوب مويدي • سكر يدي بكار سن بكو كراچوكر
 صحتكوز طاغتكوز من بواو غلاني الين آو كيدرين
 يدي كونلك ازو غله چقاين • اوخ اندوخم يرلري قيلج
 چالوب باش كسدو كم يرلري كوسته يم كافر سرحدنه
 جز غلاره اغلخانه كوچه طاغه الرب چقاين • صر ك
 اوغلانه كرك اولور ايسكر ديدري • توكر ان چكدردي •
 بطون بندي اوجيوز مرصع صانلو يكت صديلا دي
 بوينه الدي • قرق الاكوز لويكيدين اوروز بوينه الدي
 قزان اوغلاني الرب قوه طاغلا اووزينه آو چقدي
 آواولري • قوش قوشلدي • صفه كيل يدي • كوك
 انك كوركلو چمنه چادر تكدري • بر قايح كون بكار ايله
 يدي اچدي • مكر باني اچوق طاطيان قلعه سندن

٢٥٨

Drs.65a, ME126, OŞG60.33

- (1) . Beg elin eline çaldı, kaş kaş güldi. Eydür: A Begler!
- (2) Oruz hûb söyledi, şeker⁸⁸⁹ yedi. Begler! Siz yenüz⁸⁹⁰ içünüz,
- (3) şöhetünüz tağıtmanız. Men bu oğlanı alayın, ava gedayın.
- (4) Yedi günlük azuğıla çıkayın. Oh atduğum yerleri, kılıç
- (5) çalup baş kesdüğüm yerleri göstereyim. Kâfir serhaddına
- (6) Cızığlara, Ağlagana, Gökçe Tağa aluban çıkayın. Sonra
- (7) oğlana gerek olur, a begler! dedi. Kõnur⁸⁹¹ atın çekdürdi,
- (8) buñun bindi, üç yüz muraşsa‘ tonlu yigit sayladı,⁸⁹²
- (9) boyına aldı. Kırk ala gözlü yigidin Oruz boyına aldı.
- (10) Kazan oğlını alup kara tağlar üzerine ava çıkdı,
- (11) av avladı, kuş kuşladı, şıgın geyik yıkdı. Gök
- (12) alan görklü çemene çadır tikdi. Birkaç gün begler ile
- (13) yedi içdi. Meger Başı Açuk Tatyan kal‘asından,

889 شكر → سكر Vat.92b.10’da geçen şekerler’e göre karşılaştırılarak okundu.

890 بكوز → بكوز Vat.92b.11 ve bağlama göre okundu.

891 قوكر → قوكر Vat.92b.13; Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9 ve bağlama göre okundu.

892 صيلادي → صيلادي Okuma ve anlam için bk. Drs.65a.8 notu.

اقسقا قلمه مسندن كافر ك جاسوسي واردي • يونلري
 كورب تكورده كلدي • ايدر هاي ندا وتورسن • ايتوكي
 اوليتان چتوككي موليتان • الين لربا شيفران اوغليق
 ايله سرخوش اولوب يا تورلردي • اوله التي بلك قره
 طونلو كافر اماندي • قرانك اوزر نه الفاريتدي •
 بقدير كوردي لر التي بولك توزايندي • كي ايدر كي
 توزي در كي ايدر ياغي توزيدور • قران ايدر كي اولسه
 بر يا ايكي بولك اولوردي • بولكن بلمش اولك يعني
 ديددي • توزيارلدي • كون كي شيلادي دكرجي
 يتاندي • مشه كي قرددي • اوله التي بلك ايت اوز
 مكلي كچه بوركلي • ازغون ديناي • قزغون دللي كاف
 چقا كلدي • قران پوزان چكرددي بطون بندي
 اوغلي اوزون چارم سني چكرددي • بدوي اتن

Drs.65b, ME127, OŞG61.8

- (1) Ak-saka kal'asından kâfirün cāsüsü varıdı. Bunları
- (2) görüp Teküre geldi, eydür: Hay, ne oturursın? İtüñi
- (3) ulıtmayan, çetügüñi mavlatmayan⁸⁹³ alpan-lar⁸⁹⁴ başı⁸⁹⁵ Kazan oğlancuk
- (4) ile serhoş olup⁸⁹⁶ yaturlar, dèdi. On altı biş kara
- (5) tonlu kâfir ata bindi, Kazanuç üzerine ilğar yetdi.⁸⁹⁷
- (6) Baqdılar gördi-ler, altı bölük toz èndi. Kimi eydür Gèyik
- (7) tozı-dur,, kimi eydür Yağı tozıdur,, Kazan eydür Gèyik olsa
- (8) bir ya iki bölük olurıdı. Bu gelen, bilmiş olup, yağı-dur,
- (9) dèdi. Toz yarıldı, gün gibi şıladı, deñiz gibi
- (10) yaykandı, meşe gibi qarardı. On altı biş ip⁸⁹⁸ üz-
- (11)-engüli,⁸⁹⁹ kèçe⁹⁰⁰ börkli, azğun dınli, kızğun dilli kâfir
- (12) çıka geldi. Kazan konur⁹⁰¹ atın çekdürdi, buñun bindi.
- (13) Oğlı Oruz cılavısını çekdürdi, bedevî atın

893 *İtüñi ulıtma-, çetügüñi mavlatma-* deyimlerinin anlamı için bk. Drs.65b.2-3 notu.

894 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.65b.3, 105a.10 notu.

895 *باشي* → *باشني* Vat.93a.4 ve bağlama göre okundu.

896 Fiilin anlamı için bk. Drs.15a.1, 65b.4, 95a.2 notu.

897 *ilğar yet-* deyiminin anlamı için bk. Drs.97b.8 notu.

898 *ايت* → *ايب* Vat.93a.8 ve bağlama göre okundu.

899 *اوزمکلي* → *اوزنکولي* Vat.93a.8, Drs.13a.12, 76b.8, 96b.8 ve bağlama göre okundu.

900 *کبيچه* → *کبيچه* Vat.93a.8 ve bağlama göre okundu.

901 *قوگوز* → *قوگور* Vat.93a.8; Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9 ve bağlama göre okundu.

Drs.66a

آوینا تدی قرشوکلدی. ایدر یر وکلکل اغام قزان دکنز
 کبی قراروب کلن ندره اودکبی شلایوب. الدزکبی پروکایوب
 کلن ندره اغزدلرن. بیش کله خبر مکله قره باشم قزمان
 اولسون. بام سکا دیدی. قزان ایدر یر وکلکل ارسلانم
 اغول قره دکنز کبی یقائب کلن کافرن لشکری دور.
 کون کبی شلایوب کلن کافرن باشند اشقی دره ایلدن
 کبی بارلیب کلن کافرن جدایی دره ازغون دینلو
 یاغنی کافر در اوغل دیدی. اوغلن ایدر یغنی دیوبنه
 دیرلر. قزان ایدر اوغل انوکچون یاغنی دیرلر که بزانلر
 یتسه وز اولدررن. انلر بزه یتسه اولدرر دیدی اورون
 ایدر ببا اچنده بک یکنلر اولدرسلر قان صورلری
 دعویلر لی. قزان ایدر اوغل بک کافر اولدرسلر
 کسه سندن قان دعویلر آما ازغون دینلر کافر در

حوز

Drs.66a, ME128, OŞG61.21

- (1) oynatdı, karşı geldi, eydür: Berü gelgil, aḡam Qazan! Deniz
- (2) gibi [yayḡanup, meşe gibi]⁹⁰² qararup gelen nedür? Od gibi şılayup, ılduz gibi parlayup
- (3) gelen nedür? Aḡız dilden beş kelime ḡaber maḡa, qara başum qurbān
- (4) olsun babam saḡa! dēdi. Qazan eydür:
- Berü gelgil, arslanum (5) oḡul!
- Qara Deniz gibi yayḡanup gelen kāfirün leşkeri-dür.
- (6) Gün gibi şılayup gelen kāfirün başında ışıḡı-dur.
- İlduz (7) gibi parlayup gelen kāfirün cıdası-dur.
- Azḡun dīnlü (8) yaḡı kāfirdür oḡul!
- dēdi. Oḡlan eydür: Yaḡı dēyü neye
- (9) dērler? Qazan eydür: Oḡul, anuḡcun yaḡı dērler ki biz anlara
- (10) yētsevüz öldürürüz, anlar bize yētse öldürür, dēdi. Oruz
- (11) eydür: Baba, [ceng]⁹⁰³ içinde beg yigitler öldürseler qan şora[r]lar[m]ı,⁹⁰⁴
- (12) da‘vīlerler mi? Qazan eydür: Oḡul biḡ kāfir öldürseḡ
- (13) kimse senden qan da‘vīlemez, ammā azḡun dīnlü kāfirdür

902 Tamir için bk. Drs.66a.2 notu.

903 Tamir için bk. Drs.66a.11 notu.

904 صورلري → صورلرمي Hemen sonrasında gelen da‘vīlerler mi? yüklemine göre okundu.

Drs.66b

خوب یرده طارش اولری. ولی مکاسیم یمان یرده در شاق
 اولدوک اوغل دیری. اوروز بوراده صوبایمش کوره لم.
 خاسمه صوبایمش اوروز ایدن بروکلکل اغام قران قالدی
 یرمده بدوی اتم ساقلردم بوکن ایچون. کونی کلدی اغ
 یرمده سکر دیر سنک ایچون آله اوزان سور جانی
 صقلردم بوکن ایچون. کونی کلدی قایه قادن کیک ککدن
 اوینادم سنک ایچون. قوه یولانت اوز قیالچم ساقلردم
 بوکن ایچون کونی کلدی. ساسی دینلو کافر باش کسدریم
 سنو کچون. اکی یک دمور طونم صقلاردم بوکون ایچون
 کونی کلدی. یک یقالرد کدوره یم سنو کچون. باشد
 قوت ایشقلر صقلردم سنو کچون کونی کلدی. قباچوماق
 السند یوغن دیم سنک ایچون. فرق یکیدم ساقلردم
 بوکن ایچون کونی کلدی. کافر باش کسدریم سنو کچون

Drs.66b, ME129, OŞG62.2

(1) hūb yerde tuş oldı. Velī maña sen yamān yerde duşak

(2) olduñ oğul, dēdi. Oruz burada şoylamış. Görelüm

(3) hānum ne şoylamış. Oruz eydür:

Berū gelgil, aǵam Kāzan!

Kalkubanı (4) yērūmden [men tūrayım.]⁹⁰⁵

[Boynı uzun]⁹⁰⁶ bedevī atum saǵlarıdum bu gün içün, günü geldi.

Aǵ (5) meydānda segirdeyim⁹⁰⁷ senün içün.

Ala evren⁹⁰⁸ sur cıdamı (6) şaǵlarıdum bu gün içün, günü geldi.

Kaba qarın,⁹⁰⁹ gēñ göğüsde⁹¹⁰ (7) oynada[yı]m⁹¹¹ senün içün.

Kara polat uz kılıcum saǵlarıdum (8) bu gün içün, günü geldi.

Sası dīnlü kāfir başın kesdüreyim⁹¹² (9) senün içün.

Egni bek demür tönüm şaǵlarıdum bu gün içün, (10) günü geldi.

Yeñ yaqalar dikdüreyim⁹¹³ senün içün.

Başumda (11) kunt ışıqum⁹¹⁴ şaǵlarıdum senünçün, günü geldi.

Kaba çomak (12) altında yogurdayım⁹¹⁵ senün içün.

[Ala gözli]⁹¹⁶ kırk yigidüm saǵlarıdum (13) bu gün içün, günü geldi.

[Şası dīnlü]⁹¹⁷ kāfir başın kesdüreyim senünçün.

905 Tamir için bk. Drs.66b.3-4 notu.

906 Tamir için bk. Drs.66b.4 notu.

907 سكردين → سكردهيم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.66b.5 notu.

908 اوران → اوزان Vat.93b.6; Drs.68a.10, 114a.8 ve bağlama göre okundu.

909 قادن → قارن Vat.93b.6 ve bağlama göre okundu.

910 كو كسندە → كو كسندە Vat.93b.6 ve bağlama göre okundu.

911 اويناديم → اويشاديم Vat.93b.7 ve diğer dizelerdeki yüklemlere göre okundu.

912 Fiilin anlamı için bk. Drs.66b.8 notu.

913 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.124b.12 notu.

914 ايشقلم → ايشقلم Okuma şekli ve teklif için bk. Drs.66b.11 notu.

915 بوغردهيم → بوغردهيم Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.66b.12 notu.

916 Tamir için bk. Drs.66b.12, 13 notu.

917 Tamir için bk. Drs.66b.12, 13 notu.

Drs.67a

اصلان ادم سا تدرم سنك ايجون. يقا طربت كافره.
 او غرا شيم سنك ايجون. اغزدلن بر قاج كلمه جنرمكا.
 قره باشم قربان اولسون اغام سكا. قزان بوراده صولش.
 كوره لم خانم نه صوليش قزان ايدرا و غول او غل ايجي.
 او غل منم اونم اكلمه سوزم دكله. اول كافرك او چن.
 انوب برين يار مترا و تجسي اولوره هي ديرد بيشلر.
 كس جلا دي اولوره ادم ايتن بحقي قبال اشباري.
 اولور سن واره سني كافردكل. قالق بئي يرمده مس.
 طور ايم. قوكر املك بيلنه من بنايم. كاس كافرمم درمن.
 واره يم. قره بولات اوز قبالجم جلا پي. از غول دينلو.
 كافرون باشلر ين كسه ين. دونه دونه صوا شده ين.
 دونه دونه چكشه ين. قبالج جالوت باشن كسد و كم كوركل.
 اوكر بكل. قره باشكه دوشنده كوكلور درديري او رون.

بوراده

Drs.67a, ME130, OŞG62.26

(1) Aşlan adum saklarıdum senün*ü* için, [günü geldi].⁹¹⁸

Yağa tutup kâfirile (2) oğraşayım senün için.

Ağız dilden birkaç kelime haber maña,

(3) kara başum kurbân olsun ağam saña!

Kazan burada soylamış, (4) görelüm hânım ne soylamış. Kazan eydür:

Oğul oğul, ay (5) oğul!

Menüm ünüm arla, sözüm dikle!

Ol kâfirün için⁹¹⁹ (6) atup birin yazmaz⁹²⁰ okçısı olur.

Hey dëmedin başlar (7) kesen cellâdı olur.

Âdem etin yahını kılan âşbâzı (8) olur.

Sen varası kâfir degül.

Kalkubanı yerümden men (9) turayım.

Koçur⁹²¹ atup beline men bineyim.

Gelen kâfir menüm-dür, men (10) varayım.

Kara polat uz kılıcum çalayın.

Azğun dınlı (11) kâfirdür, başların kese-yin.

Döne döne şavaşa-yın,

(12) döne döne çekişeyin.

Kılıç çalup baş kesdügüm görgil, (13) ögrengil.

Kara başuğa [iş]⁹²² düşende gereklüdür,

dëdi. Oruz

918 Tamir *soylamada* altı defa tekrar edilen (66b.4, 6, 8, 10, 11, 13) *günü geldi* ibaresiyle biten cümlelere göre yapılmıştır.

919 Okuma ve anlam için bk. Drs.67a.5 notu.

920 یازمز → یازمز Okuma ve anlam için bk. Drs.67a.6 notu.

921 قوکر → قوکر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9'a göre okundu.

922 Tamir için bk. DKON: 211.

بوراده صومیشی کوره لم خاتم نه صومیشی ایدر آبک
 بیا ایشدورم اما عرفاند ارکل قوزی قریان اچول
 بیا اوغل قزانور اداچول اوغلده قیلج قوشانور بیا
 غیر بچول منم ده باشم قریان اولسون سنو کچول دیدی
 قران بوراده صومیشی کوره لم خاتم نه صومیشی قران
 ایدر اوغل اوغل ای اغول یاغینه کیوب باشکده
 ادم اولدروب قان دمدکده اله کوزلور قق بکیدی بیکه
 الغل کوکسی کوزل قباطا غلریاشنه جقتل منم
 صواشد غم منم دوکشد وکم منم چکشد وکم منم قلیشد غم
 کورکل اوکرکل وهم بزه پصوا وغل اوغل دیدی اوروز
 باباسنک سوزی صمادی قایدوب کوردوندی
 رده یوجده طاغلو باشنه یولداشلرین الوب چقدی
 اول زمانه اوغل اما سوزین کی ایلندی اکت

Drs.67b, ME131, OŞG63.10

(1) burada soylamış, görelüm hānum ne soylamış, eydür:

A beg (2) baba! Eşidürem,

ammā ‘Arafātda⁹²³ erkek kızu kırbān için.

(3) Baba, oğul kızanur ad için.

Oğul da kılıç kışanur baba (4) ğayretiyçün.

Menüm de başum kırbān olsun senünçün, dēdi.

(5) Kızan burada soylamış, görelüm hānum ne soylamış. Kızan

(6) eydür:

Oğul oğul, ay oğul!

Yağıya gi[r]üp⁹²⁴ baş kesmedün,

(7) ādem öldürüp kıan dökmedün.

Ala gözlü kırk yigidi boyuğa (8) alğıl,

gögsi güzel kıba tağlar başına çıkğıl,

menüm (9) şavaşıduğum, menüm döğişdiğüm,

menüm çekişdiğüm, menüm kılıçlaşduğum

(10) görgil, ögrengil ve hem bize puşu olğıl, oğul!

dēdi. Oruz

(11) babasının sözün şımadı, kıayıdup ğerü döndi, [alcak]⁹²⁵

(12) yerden yüce tağlar başına yoldaşların alup çıkıldı.

(13) Ol zemānda oğul, ata sözün iki eylemezidi;⁹²⁶ iki

923 عرفانده → عرفانده Vat.93b.13 ve bağlama göre okundu.

924 کيروب → کيروب Tamir Vat.94a.1 ve bağlama göre yapıldı.

925 Tamir Vat.64b.11, Drs.15a.5 ve bağlama göre yapıldı.

926 Deyim anlamı için bk. Drs.67b.13 notu.

ايلسه اول اوغلني بقرل ايلمز لردې • اوروز كيك
 يتادن سوكلش صابجدي طوردي • قزان بك كوردې
 كم كافقني بقلندي • اتدن ايندي اربي ابدست الدې
 اغ النيز يره قودي • اكي ركعت نماز قلدي • ادي كوركلو
 محمدي ياد كتوردي • قره ديتلو كافره كوز قار رتدي •
 هيسقدي • انت صالدي • قرشو واردې • قلعج اوردي •
 كومبر كومبر طاولرچالندي • بورمه سي التوت تاج
 بورلچالندي • اول كون جلاسون بك ارتلرد و منه
 دونه صواشدې • اول كون قره بولات اوز قياچلرچالندې
 اول كون قرغود للتو قايم اوخ لرا تلدي • الك اورت
 سورجد الر سوسلدي • اول كون نامر لرموخانسلر
 صباير كوزتدي • اول كون بقايا قزان اوغلني اوزك
 عشقي كلدي • ايد ربروكلوك قرق يولداشم سزه قزبان

Drs.68a, ME132, OŞG63.30

- (1) eylese ol oğlanı kabûl eylemezleridi. Oruz gën
- (2) yakadan süjüsin şaңçdı tırdı. Kāzan Beg gördi
- (3) ki kāfir katı yaklandı,⁹²⁷ atından endi. Arı [şudan]⁹²⁸ abdest aldı,
- (4) ağ alnın yere kōdı, iki rek'at namāz kıldı, adı görklü
- (5) Muḥammedi yād getürdi.⁹²⁹ Kara [tonlu, azgın]⁹³⁰ dīnlü kāfire göz karartdı,⁹³¹
- (6) haykırdı, at şaldı, karşı vardı, kılıç urdı.
- (7) Gümbür gümbür tavullar çalındı, burması altın tuç
- (8) borılar çalındı. Ol gün cılasun yēg⁹³² erenler dōne
- (9) dōne şavaşdı. Ol gün kara polat uz kılıçlar çalındı.
- (10) Ol gün kargu dalı⁹³³ [süjüler],⁹³⁴ kayın⁹³⁵ oh-lar atıldı, ala evren
- (11) sur cıdalar süsildi. Ol gün nā-merdler muḥannatlar⁹³⁶
- (12) şapa yer gözetdi. Ol gün baķa baķa Kāzan oğlı Oruzun
- (13) 'ışķı geldi, eydür:

Berü gelün, kırķ yoldaşum!

Size kurbān

927 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68a.3 notu.

928 Tamir için bk. Drs.68a.3 notu.

929 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68a.5 notu.

930 Tamir için bk. Drs.68a.5 notu.

931 göz karart- deyiminin anlamı için bk. Drs.68a.5 notu.

932 بك → يك Drs.102b.4; Vat.83b.13, 91b.1 ve 99b.10'a göre okundu. Bk. DKON: 150.

933 دلیو → طالی Tamir için bk. Drs.68a.10, 105b.3 notu.

934 Tamir Drs.124b.13, 125a.1, 126a.10, 127a.3, 127a.13'e göre yapıldı. Bk. DKON: 212.

935 قایم → قاین Drs.33b.11, 104b.12, 105b.11 ve bağlama göre okundu. Bk. DKON: 212.

936 مورخانتلر → مختلر Drs.4a.5, 86a.2'de geçen örneklere göre okundu.

اولسون منم باشم کورر مستوا غام قزان باش کسردی
 قان دکدی • اوغلان او شاق یلک ییکجه کلز دیری •
 بیام بوکا قزلری اسو کش کبی منی سول یکتارم نه طور شیز
 کافک برا وجهه دیلم دیری قزه قوجو ارنیا ددی اوزون
 کافک صاغنه ات دیری • صاغلی صوللی کافری خوب
 طاغندی • صناسنکم طاریولن طلودشدی • یا قزه
 قازک اپچنه شاهیی کردی • کافک اوچنی بصدی
 طاغندی • ازغون دینلو کافر برکلدی • وحه کردی
 قولان کسه اوغلنک بدوی اتن اخلتولرات یخلدی
 کافرلر اوروزک اوزنه چوخدی • اوروزک قرف
 یکیدی اتن انژی • الم قلطان باغنی قصه دوکلر
 قیلج صیردلر اوروزک اوزنه چوق صامشدلر •
 قله قورخودر • درین اولسه بائورد بیانک او موی

Drs.68b, ME133, OŞG64.3

(1) olsun menüm başum.

Görtür misiz ağam Qazan baş kesdi, (2) kan dökdi.

Oğlan uşak yémek yémekçe gelmez,⁹³⁷ dèdi.

(3) Babam bu kâfirleri esritmiş⁹³⁸ gibi.

Meni seven yigitlerüm ne tırursız?

(4) Kâfirün bir ucına depelüm,

dèdi, qazaqucın⁹³⁹ oynaddı. Oruz

(5) kâfirün şağına at depdi, sağlı şollı kâfiri hūb

(6) tağıtdı. Şanasın[-]kim taz yerlere⁹⁴⁰ tolu düşdi ya kara⁹⁴¹

(7) kazun içine şâhin girdi. Kâfirün uçını başdı

(8) tağıtdı. Azğun dīnlü kâfir buñaldı, oña [şancıldı].⁹⁴² Gördi,⁹⁴³

(9) kovulan kimse[ler]⁹⁴⁴ oğlanun bedevî atın oñladılar,⁹⁴⁵ at yıhıldı,

(10) kâfirler Oruzun üzerine çoñdı⁹⁴⁶ Oruzun kırk

(11) yigidi atdan èndi, ala qalkın bağını kışa düğdiler,

(12) kılıç sıyırdılar, Oruzun üzerine çok şavaşdılar.

(13) Qalaba[lık]⁹⁴⁷ qorhudur, derin olsa baturur. Yayanun umudı⁹⁴⁸

937 Anlam için bk. Drs.47a.12, 68b.2 notu.

938 اسرتمش → اسر كمش Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.3 notu.

939 قزه قوجن → قزه قوجن Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

940 طاز يرلره → طاز يرلره Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.6 notu.

941 Kara ve ala renklerin aşagılama amacıyla kullanılması için bk. Drs.68b.6-7 notu.

942 اوچه → اوچه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.8-9 notu.

943 كوردی → كوردی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.8-9 notu.

944 كمشه لر → كمشه لر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.8-9 notu.

945 اوخلدیلر → اوخلدیلر Tamir için bk. Drs.68b.8-9 notu.

946 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.10 notu.

947 قلايهلق → قلايهلق Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.13 notu.

948 Anlam için bk. Drs.47a.12, 68b.13 notu.

Drs.69a

اولمز صاغی صولن اور و نك چوردلره قرق يکيدن
 شهيد انديلره اوغلانك اوزره دوشدر صولتلر
 قاروستون اغ الترين بغلادلره قیل اورغان اغ بوينه
 طاقدلره يوزي اوزره صالوب سوردلره آغ اتندن
 قان چتجه دوکلره بباديو اغلادلره انا ديو بوزلدلر
 ایل بغلو بوینی بغلو يوزي اوزره صالب الديلر يوريو
 ويردلره اوروز صولتسق اولري • قزانك حيزي يوق
 ايله صاندي كم ياغي يصلدي • آت جلا وسن دوتد^ي
 کرو دندي کلدي • اوغلني قودغي يرده بوليامدي
 ابلر اوغلن بخر و کندي اولديري • بکلر ايدر
 اوغلن قوش يورکلي اولوز بچوب اما سنه کمتد^ر
 ديدلره قزان قاردري • دوتدي ايدر بکلر بيره
 برکور اوغل و پر مشق واره ين اي اتاسي ياندر الح^ي

تخلص

Drs.69a, ME134, OŞG64.16

- (1) olmaz. Şağın şolın Oruzuñ çevürdiler, kırk yigidin
- (2) şehid étdiler. Oğlanuñ üzerine düşdiler, tutdılar,
- (3) karusından ağ ellerin bağladılar, kıl urgan ağ boynına
- (4) taqdılar. Yüzi üzerine şaluban sürdiler. Ağ etinden
- (5) kan çıkınca dögdiler. Baba!, deyü ağlatdılar, Ana!, deyü bozlatdılar.
- (6) Eli bağlu, boynı bağlu yüzi üzerine şalup aldılar, yöriyü
- (7) vërdiler. Oruz tutsak oldu. Kazanuñ haberi yok.
- (8) Eyle⁹⁴⁹ şandı kim yağı başıldı.⁹⁵⁰ At cılavısın dönderdi,
- (9) gërü döndi geldi. Oğlını kuduğı yerde bulımadı.
- (10) A begler! Oğlan kancaru gëtdi ola? dedi. Begler eydür:
- (11) Oğlan kuş yürekli olur, kaçup anasına gëtmışdür,
- (12) dëdiler. Kazan qarardı, döndi, eydür: Begler, [Tañrı]⁹⁵¹ bize
- (13) bir kür oğul vërmış. Varayın anı anası yanından alayın,

949 اصله → ايله Vat.94b.8, Drs.99a.3 ve bağlama göre okundu.

950 يصيلدي → يصيلدي Vat.94b.8 ve bağlama göre okundu.

951 Tamir Vat.94b.11, Drs.9a.10 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.69b

تاجله پاره لیا یس. الی بولک اید یس. الی بولک ایردنه
 براغه یس. بردخی کسه یا زی برده یو لداش قویب قاجیه
 دیدی. دخی فوکواتن او کچه لری. یوله کردی. اونه کلدی
 خان قزی برفی اوزون بورله خاتون قزانک کلد وکت
 ایشندی اتده ایفردن دوم دن بفراقتوندن قوج قزدری
 اوغلا بنجمنک املک اویدره قانلوا غوز بکری صولیا یم
 دیدی. خان قزی کوردی کم قزان کلور بومرلبت برندن
 اورووردی صورجه س اکنه الری. قزانه قرشو کلدی
 قابق قالدردی. قزانک یوزنه طفری باندی. صاعله
 صولنه کوز کردردی. اوغلا بنجوغنی اروز ی کورمدی. قز
 بفری صرصلدی. دوم یورکی اوینادی. قزه قنه کورده
 قان یاش طالری. قزانه صولیمش. کوره لم خانم
 صولیمش ایدر برو کلکل سالور بکی سالور کوزکی یاسم

Drs.69b, ME135, OŞG64.29

- (1) kılıcıla pâreleyeyin, altı bölük edeyin, altı yoluñ ayırında
- (2) bıragayın. Bir dahı kimse yazı yerde yoldaş koyup kaçmaya,⁹⁵²
- (3) dedi. Dahı konur atın ökçeledi, yola girdi, evine geldi.
- (4) Hân kızı Boyı⁹⁵³ uzun Borla hatun Kazanuñ geldügin
- (5) eşitdi atdan aygır,⁹⁵⁴ deveden huğra, koyundan koç kırdurdı.
- (6) Oğlancuğumuñ ilk avıdur. Kalın⁹⁵⁵ Oğuz beglerin toylayayım,
- (7) dedi. Hân kızı gördi kim Kazau gelür yumurlanup yerinden
- (8) örü tırdı, şamur cübbesin egnine aldı, Kazana karşı geldi.
- (9) Kapak kaldırdı, Kazanuñ yüzine toğrı baqdı. Sağılan
- (10) şolına göz gezdürdi,⁹⁵⁶ oğlancuğın, Oruzı görmedi kara
- (11) bağı şarşıldı, dom yüregi oynadı, kara kıyma gözleri
- (12) kan yaş tıldı. Kazana soylamış, görelüm hānum ne
- (13) soylamış, eydür:

Berü gelgil Salur begi, Salur görki!⁹⁵⁷

Başum

952 Deyimin farklı şekillerde kullanılışı için bk. Drs.69b.2 notu.

953 بويي → بويي Drs.21a.8, 25b.11, 27b.5, 27b.6, 28a.4, 29a.5, 31a.7, 78b.1'e göre okundu.

954 ايغردن → ايغر Vat.95a.1 ve bağlama göre okundu.

955 قانلو → قانلو Düzeltme teklifi için bk. Drs.13b.7 notu.

956 کردردی → کردردی Vat.95a.3 ve bağlama göre okundu.

957 کورکي → کوزکي Drs.4b.12, 4b.13, 5a.1, 19b.4, 33b.3, 35a.2 vd.'ne göre okundu.

Drs.70a

بخني. اوم تخني خان بيا مك كويكوسي قادن انا مك
 سوکسي. اتام انا م ويرد وكي كوزا چوب كورد وكم
 كوكل و يروب سود وكم بك يكيدم. قزان قلعوبني بركدن
 اور و طورك. اوغلوكل بلبسي قره قاضلق آن بطون
 بنك. بويني اوزون بدوي كيكن الوب يعتك سمن
 اتوك يوكلكتك كورد و نرك. اكي واردك بركلور سمن
 يا ورم قني قره كود رنك بولدغم او غلم قني. بربيكوم
 كور غز بفرم ييار. اصيلا ن اصيلا ن قيالردن. قزان
 اوغلان اوچوردكي طالي سازك اصلا ننه يدر دكي
 اغ اللري قاروسندن بعلتدكي كافرا و كنج بوزندكي
 دلي دماغي قوريب دورت ياننه بعدردكي مسه
 كوزدن آجني ياشي دوكدردكي قادن انا بك ييا
 ديو بولندكي دبدي كنه صوليش ايدو اوغول اوغل

Drs.70a, ME136, OŞG65.7

(1) bahtı, évüm tahtı!
 Hân babamun güyegüsi,
 Kad[u]n⁹⁵⁸ anamun (2) sevgisi,
 atam anam vërdügi!
 Göz açuban gördüğüm,
 (3) gönül vërup sevdüğüm!
 Beg yigidüm Kazan!
 Kalkubanı yeründen (4) örü tırdun.
 Oğlunıla yelisi kara kazılık atın butun (5) bindün.
 [Gögsi güzel kaba tağa ava çıkdun]⁹⁵⁹
 Boyını uzun <bedevî>⁹⁶⁰ gëyigi⁹⁶¹ alıp yıkdun,
 semüz (6) etün yükletdün, gërü döndün.
 İki vardun bir gelürsin, (7) yavrum kanı?
 Karañu dünde bulduğum⁹⁶² oğlum kanı?
 Bir bebegüm (8) görünmez, bağrum yanar.
 Aşılan aşılan⁹⁶³ kayalardan Kazan,
 (9) oğlan[cugumu]⁹⁶⁴ uçurdun mı?
 Talı Sazun aşlanına yëdürdün mi?
 (10) Ağ ellerin karusından bağlatdun mı?
 Kâfir önince yöritdün mi?
 (11) Dili damağı kurıyup dört yanına bakdurdun mı?
 Kara (12) gözden acı yaşın dökdürdün mi?
 Kadun ana, beg baba!, (13) dëyü bo[z]latdun mı?⁹⁶⁵
 dëdi. Gene şoylamış, eydür:
 Oğul oğul,

958 فادون → فادن Tamir Vat.95a.5; Drs.16a.4, 70a.12, 89b.6'ya göre yapıldı.

959 Tamir için bk. Drs.70a.5 notu.

960 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.70a.5 notu.

961 کیکى-کیکى Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.70a.5 notu.

962 Fiilin anlamı için bk. Drs.14a.6, 70a.7 notu.

963 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.70a.8 notu.

964 اوغلان جوغمي → اوغلان Tamir için bk. Drs.70a.9 notu.

965 بولتد كمي → بولتد كمي Tamir Vat.95a.10 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.70b

ای اوغل اورماجم اوغل قرشویان قره طانم کوسلی
 اوغوله قرنگولچ کوزلرم ایدنیخ اوغل صام یلدری
 اسدی. قزان توکانم چکلره سرمساق اوتی یدیت
 قزان اچون کوینه صاری یلان صو قدن انجه تنوم
 قالقرشیش قورمشچ کوشده سودم اوینا یالکوز
 اوغل کور قز بیغم ینا یالکوز اوغل خبریه قزان دیکل
 مکا دیز اولورسل یانه کونیه توغرم قزان سکا دیری
 اناسی برصوی دخی صویلدی ایدر قرغوجده
 اوینا دنلر واردي کلدي. التون جدا اوینا دنه یارب
 تولدی. قره قوج اته بین لوزاردي کلدي. بدوی
 اتلویراغوله یارب تولدی. توکر کلدي نایب
 کلدي. یالکوز براغوله یارب تولدی. یالکوز اوغل
 خبریه قزان دیکل مکا دیز اولورسل یانه یانه قرغازم

Drs.70b, ME137, OŞG65.30

(1) ay oğul, ortacum⁹⁶⁶ oğul!

Karşu yatan kara tağum yüksegi (2) oğul!

Karanguluca gözlerüm aydını oğul!

Şam yelleri (3) esmedin, Kazan kulağum çıjlar;

sarımsak otın yemedin, (4) Kazan içüm⁹⁶⁷ göyner;

şarı yılan şokmadın ağca tenüm (5) kalker şişer;

kurımışca gögsümde südüm oynar.

Yalıjuzca (6) oğul görünmez, bağrum yanar.

Yalıjuz oğul haberin, Kazan değil (7) maña!

Demez olurısañ yana göyne karğaram Kazan saña!

dedi. (8) Anası bir şoy dahı soyladı, eydür:

Karğu cıda (9) oynadanlar vardı geldi;

altun cıda oynadana yâ Rab, (10) noldı?

Kazakuç⁹⁶⁸ ata binen-ler vardı geldi;

bedevî (11) atlu bir oğula yâ Rab, noldı?

Nöker⁹⁶⁹ geldi, nâyib (12) geldi;

yalıjuz bir oğula yâ Rab, noldı?

Yalıjuz oğul (13) haberin, Kazan de[g]il⁹⁷⁰ maña!

Demez olsañ, yana yana karğaram

966 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.36a.1 notu.

967 ایچوم → ايجون Vat.95b.2 ve bağlama göre okundu.

968 فره فوج → فره فوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

969 توکر → توکر Vat.95b.5 ve bağlama göre okundu.

970 دیکل → دیکل Tamir Vat.95b.6 ve soylamada tekrar edilen dizeye göre yapıldı.

Drs.71a

اقزان سكا دیدی بردخی صولیش قر و قر و چایله صو
 صالدم قره طونلی درویشلره نذر ویردم یانه ال
 بقد و غده قوشتمه ایو یا قدم ارمانه اوسانه آتش
 یرددم آج کورسم طویردم یا النجی کورسم طوناندم
 دیک ایله براوغلی کوجله بولدم یا لکوز اوغل جنویش
 اقزان دیکل مکا دیز اولسک یانه کوبنه قارغوم خزان
 سکا دیری بردخی صولیش قرشوتیان قره طاعذک
 براوغل اوچوردکسه دیکل مکا کولنکه بقدرایم
 قانن اقا یو کرک صودن براوغل اوچوردو کسه
 دیکل مکا طرلر طوغله یم ارغون دینلو کافرلر
 براوغل طویردکسه دیکل مکا خان بیامک یانتنه
 من واره ین اغرلشکر بول خزینه الیش پاره لنوب
 قاضلق اعدن ایتمیجنه بکرمله الجم قانم سلیمیجه قوال

برط

Drs.71a, ME138, OŞG66.9

(1) a Kazan saña!

dédi. Bir dahı soylamış:

Kuru kuru çaylara şuv⁹⁷¹ (2) şaldum,

ķara tönlu dervişlere nezir vërdüm,

yanum al[a]⁹⁷² (3) bakduğumda kōnşuma ëyü bakdum,

umanına usanına⁹⁷³ aş (4) yëdürdüm,

aç görsem toyurdum, yalıncağ görsem tōnatdum.

(5) Dilek⁹⁷⁴ ile bir oğul gücile buldum.

Yalnız oğul haberin (6) a Kazan, dëgil maña!

Dëmez olsañ yana göyne ķargaram, Kazan (7) saña!

dédi. Bir dahı soylamış:

Ķarşu yatan ķara tağdan (8) bir oğul uçurduñısa dëgil maña,

külüngile yıķdurayın.⁹⁷⁵

(9) Ķanın akan yügrük şudan bir oğul aķıtduñısa⁹⁷⁶ (10) dëgil maña,

ķamarların tuğladayın.⁹⁷⁷

Azğun dīnlü kâfirlere (11) bir oğul tūtdurduñısa dëgil maña;

hān ħabamıñ yanına (12) men varayın,

Ağır leşker, bol ħazīne alayın,

[azğun dīnlü kâfire ben varayın].⁹⁷⁸

Yaralanup⁹⁷⁹ (13) ķazılık atumdan ënmeyince,

yeñümile alca ķanum silmeyince,

ķol

971 Okuma ve teklif için bk. Drs.14a.10, 71a.2 notu.

972 يانم الہ → يانمہ الہ Tamir için bk. Drs.71a.2 notu.

973 İkilemenin anlamı için bk. Drs.71a.3 notu.

974 Kelimenin anlamı için bk. Drs.14a.13 notu.

975 يقدر ايم → يقدر ايم Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.71a.8,10 notu.

976 اچوردو كسه → اچوردو كسه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.71a.9 notu.

977 طوغلدەين → طوغلدەيم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.71a.8, 10 notu.

978 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.71a.12 notu.

979 پارەلنوب → پارەلنوب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.71a.12 notu.

بوط اولوب يريوزنه دشمنجه. يالکوزا اوغل حنبري المني
 کافريو لکرنه دوينايين ديدني يوخسه اقزان ايا غدت
 سروزه اتاييني. قوه طناق اغ يوزمه چلايني کوز الماسي
 کبي اليکا قلم يرتاييني. چنبرومه الحجه تانم دوکيني اغ
 شيوه سنک اوردوکه قومايني. اوغول اوغل وديويي
 بوزليديني. قيتبان قتل دو بونون کچدي طورملاري
 بونون بوزليبي بيلکچدي. طورمچم الدر مشم بوزلياييني
 قوه قوجه قاضلق اتاس بونون کچدي تولنجني کشتوب
 بيلکچدي. قولنجم الدر مشم کشتاييني اغايلده انجه
 قتون بونون کچدي. قزوجني مکريش بيلکچدي قوجاغ
 الدر مشم مکريه ييني اوغول دير بوزلياييني ديدني يردجي
 صوليش قالقاييني يرم دن طورم ديردم بلسي قوه
 قاضلق القومه بينم ديردم. قال اغوزا چنه کرم ديردم

Drs.71b, ME139, OŞG66.32

- (1) buṭ olup yer yüzine düşmeyince,
yalıñuz oğul haberin almayınca
(2) kâfir yollarından dönmeyeyin,
dedi. [Bir daḥı şoylamış:]⁹⁸⁰
Yoḥsa a Kâzan! Ayağumdan (3) sermüze atayın mı?
Kara tırnak ağ yüzüme çalayın mı?
Güz alması (4) gibi al yañaqlarum yırtayın mı?
Çenberüme alca kanum dökeyin mi?
Ağır (5) şiven senüñ orduña koyayın mı?⁹⁸¹
Oğul, Oğul v[ay]!,⁹⁸² dëyübeni (6) bozlayayın mı?⁹⁸³
Kaytabanda kızıl deve bundan geçdi,⁹⁸⁴
torumları (7) bundan bozlayup bile geçdi.
Torumcuğum aldurmuşam, bozlayayın mı?
(8) Kazañucda⁹⁸⁵ kazılık at⁹⁸⁶ bundan geçdi,
kuluncuğı kişneyüp (9) bile geçdi.
Kuluncuğum aldurmuşam, kişneyeyin mi?
Ağayıl da ağca (10) koyun bundan geçdi,⁹⁸⁷
kuzucağı meñrişüp bile geçdi.
Kuzucağum (11) aldurmuşam, meñriyeyin mi?
Oğul [Oğul!],⁹⁸⁸ dëyü bozlayayın mı?
dedi. Bir daḥı (12) şoylamış:
Kaḭkubamı yerüm-den tıram dëridüm.
Yelisi kara (13) kazılık atuma binem dëridüm.
Kalın Oğuz içine girem dëridüm.

980 Tamir Drs.71b.11-12'de geçen aynı ibareye göre yapıldı.

981 قوياينمي → قوياينمي Vat.95b.13 ve bağlama göre okundu.

982 واي → و Tamir için bk. Drs.71b.5 notu.

983 بوزليينمي → بوزليينمي Vat.96a.1 ve bağlama göre okundu.

984 كنجدي → كنجدي Vat.96a.1 ve bağlama göre okundu.

985 قرقورجده → قرقورجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

986 اتاتاس → اتاتاس Vat.96a.2 ve bağlama göre okundu.

987 Soylamada at, deve, koyun sıralaması ile ilgili karışıklık için bk. Drs.18a.3-8 notu.

988 Tamir Drs.71b.5'e göre yapıldı.

Drs.72a

الاكوزلوكلن الام ديردم. قره يرده اغ اوتا غلي دكم ديردم
 يوريوبني اوغولي اولودكه بچورم ديردم مرادله مقصوده
 ايركورم ديردم مراده يتورمدك مي. قره باشم قارشي طوستو
 قزان سني برنكم كورنزه بغرم يارينلدك ديكل مكاه. ديمز
 اولسك يانه كونه قرغارم قزان سكا ديرمي. اناسي اوغلنك
 بويلم ديكلج قزانك عتاي باشنده كندي. قره بغري مرادله
 دوم يوركي اوينا دي. قزنكولي كوزلوي قان ياش طولدي
 ايدر كوركلم اوغول كلسه سندنجي صوردم تورخمه قايرمه
 اوده دره. اوده قلان اوغول اچونه قايرمغلدي كوزيت
 قزان مهلت ويركل. يرده ايسه اوغولي چقان يم. كوكه
 ايسه ايندور يم بولورسم بولدم بولمازيسم تكري دردي
 تكري الدي نيليا ب. قره شينوا ستدكله بلم ايلباين
 ديرمي خان قزي ايدر قزان اوغلان اوده ايد و كيت

Drs.72a, ME140, OŞG67.20

(1) 'Ala gözlü gelin alam dëridüm.

Ƙara yërde aĝ otaĝı⁹⁸⁹ dikem dëridüm.

(2) Yöriyübeni oĝulu ulu d[ü]g[ün]e⁹⁹⁰ geçürem dëridüm.

Murādıla maqşūda (3) êrgürem dëridüm.

Murāda yetürmedüñ meni,

Ƙara başum Ƙarışı tutsun (4) Ƙazan seni!

Bir bebegüm⁹⁹¹ görünmez, baĝrum yanar.

Neyledüñ? Dëgil maña!

Dëmez (5) olsañ yana göyne Ƙargaram Ƙazan saña!

dëdi. Anası oĝlanuñ

(6) böyle dëgec Ƙazanuñ 'aĝlı başından gëtdi. Ƙara baĝrı şarşıldı,

(7) dom yüregi oynadı, Ƙarangulı gözleri Ƙan yaş tıldı.

(8) Eydür: Görklüm, oĝul [başına Ƙazā]⁹⁹² gelse senden mi şorarıdum?

Ƙorĝma, Ƙayurma;

(9) avdadur. Avda Ƙalan oĝul içün Ƙayurmaĝıl. Yedi gün ben

(10) Ƙazana mühlet vërgil. Yërde ise oĝulı çıkarayım, gökde

(11) ise ëndüreyim. Bulurısam buldum, bulmazısam Tañrı vërdi,

(12) Tañrı aldı. Neyleyeyüm?⁹⁹³ Ƙara şiven senüñile bile eyleyeyim,

(13) dëdi. Hān kızı eydür: Ƙazan, oĝlan avda idügin

989 اوتاغلي → اوتاغي Baĝlama göre okundu.

990 دوکنه → دکه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.72a.2 notu.

991 بیکم → نکم Vat.96a.4; Drs.70a7, 99a11'de geçen bir bebe(cü)güm'e göre okundu.

992 Tamir Drs.3a.13'te geçen başma kaza gel- deyimine göre yapıldı.

993 نیلیایم → نیلیاین Önceki ve sonraki cümlelere göre okundu.

انده بلایم کم یور عوت اتو کله کدرلش جدا کله اردینه
 دوشه سن دیدی. قزان کورد ورتدی کله وکی یولی
 الله الوب یور تدی. دون قادی. اتاسی طویا دین.
 ال السند یور دی. طقسا نومن کیخ اغوزا ردیخه
 کلسون. اوغلان طونساق در. بکلر بلسون دیدی
 اول کلدیکه یاغی بصلامش دی. کوردی اوغلانک اله
 کوزلوفزق یکیدی قوشه بدوی اتق اوغلانک اوغلان
 یا توره لشاراسنده اوغلان یخنی لشین بولدی التولیم
 قاپچی سن بولدی. یقین بلدی کم. اوغلی کافز طقساق
 اغلدی قره طاغم یوکسکی اوغول. قتلوصوم طشتق
 اوغول قوجلغم وقتی الدرد وغم یا لکون اوغل دی
 بوزلدی کافزک ایزن ایزلری. قاتلوق درونده
 کافزدی قوشا ابری. اوغلان قره کینک کدرمشلردی

Drs.72b, ME141, OŞG68.1

- (1) andan bileyin kim yorğun atunıla, gèdilmiş cıdanıla ardına
 - (2) düşesin, dèdi. Kazan gèrù döndi, geldügi yolu
 - (3) önine⁹⁹⁴ alup yortdı, dün katdı,⁹⁹⁵ anası tuymadın
 - (4) el altından buyurdı: Toksan tümen genç Oğuz ardumca⁹⁹⁶
 - (5) gelsün. Oğlan tutsak-dur, begler bilsün, dèdi.
 - (6) Ol [araya]⁹⁹⁷ geldi ki yağı başılmışıdı. Gördi oğlunı ala
 - (7) gözlü kırk yigidi kınılmış, bedevî atı⁹⁹⁸ oğlanın oğlanmış
 - (8) yatur. Leş arasında oğlancuğı leşin bulmadı,⁹⁹⁹ altunluca
 - (9) kamçı-sın buldı. Yakın bildi kim oğlı kâfire tutsak-dur.
 - (10) Ağladı:
- Kara tağum yüksegi oğul!
- Kanlu şuyum taşkumı (11) oğul!
- Kocalığum vakti aldurduğum yalnız oğul! dèdi,
- (12) bozladı. Kâfirün izin izledi.¹⁰⁰⁰ Kapulu¹⁰⁰¹ Kara Dervendde
 - (13) kâfir dahı konmuş idi. Oğlana kara kepenek gëydürmişleridi,

994 اوكنه → اله Okuma şekilleri ve düzeltme için bk.Drs.72b.3 notu.

995 Deyimin anlamı için bk.Drs.72b.3 notu.

996 اردنجه → اردمجه Bağlama göre okundu.

997 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.72b.6 notu.

998 اتى → اتن Vat.96a.12 ve bağlama göre okundu.

999 بولمدي → بولمدي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.72b.8 notu.

1000 Deyimin anlamı için bk. Drs.72b.12 notu.

1001 قاتلو → قاتلو Vat.96b.2 ve bağlama göre okundu.

Drs.73a

قېواشكي اوزىندە ار قوري يرقمشلردىي كىرە بىصار
 چىقى بىسردىي • قاري دىشمى تانا را و غلى الومن •
 دىشمى تانا را و غلى الومنە كرمشكى جزايله اولدردىلم
 قېواشكي اوزىندە ار قوري قوشلردىي كىرە بو محله
 خان قزان يتدىي • قوكتاتىق اوينايدىي • كافىر قزانلىك
 كىلدوكن كوردىي • اور كوي كىم اتى بىيىز كىم جوشى كىر
 اوغلان باشتىي قالدردىي • ابدىر مە كافىر نە حالدىن
 كافىر ابدىر بىلكى كىلدىي طوتمى دىرنە • اوغلان ابدىر امان
 مە كافىر امان تىكرىك بىر كىنە بو قدر كىمان كافىر اوغلان
 امان وىردىلە • الين جوز دىلر كوزىنە اچىدىلە • بىياسىنە
 اوغلان قىش كىلدىي صوبىلە كورەلم خانم نە صوبىلىش
 اوروز ابدىر بىر و كىلكى • ابل كى بايا بىنرە دە بىلكى بىنم طىقاسى
 اولدوغم • اغ اللرم اردو مە با غلىدو غنى • قىل بىيىم اغ

Drs.73a, ME142, OŞG68.15

- (1) kapu eşigi üzerinde arkurı bırakmışlarıdı. Giren başar
- (2) çıkan başarıdı. Karı düşmen tatar oğlu elümüze,
- (3) <düşmen tatar oğlu elümüze> girmişiken cezâyıla öldürelüm [dérleridi.]¹⁰⁰²
- (4) Kapu eşigi üzerinde arkurı komuşlarıdı ki bu maḥalda
- (5) Hān Qazan yétđi, qonur¹⁰⁰³ atıu oynatdı. Kāfir, Qazanıñ
- (6) geldügin gördi ürkdi. Kim atın biner, kim cevşen geyer.
- (7) Oğlan başını qaldurđı, eydür: Mere kāfir, ne ḥāldur?
- (8) Kāfir eydür: Babanı geldi, tatalum, dérüz. Oğlan eydür: Amān
- (9) mere kāfir, amān! Taqrınıñ birligine yoqdur gümān! Kāfirler oğlana
- (10) amān vėrdiler. Elin çözdiler, gözin açdılar. Babasına
- (11) oğlan qarşu geldi, şoylar, görelüm ḥānum ne şoylamış.
- (12) Oruz eydür:

Berü gelgil, a beg baba!

Nerede bildüñ menüm tutsaq (13) olduğum?

Ağ ellerüm arduma bağlandığın,¹⁰⁰⁴

qıl sicim ağ

1002 Bu satırdaki tamir teklifleri için bk. Drs.73a.3 notu.

1003 قوركر → قوركر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9'a göre okundu.

1004 باغلندوغي → باغلندوغي Vat.96b.9 ve bağlama göre okundu.

Drs.73b

بونیه طاقلدغی قره کوزلو یکتلوم قزلدوغی سن کله دیت
 بیا کافر لوطا تشد لره قو کوزا نلو قزانی طوتک قاروشدا
 اغ اللری یا غلک غافللو جه کورکلو باش کشل الح
 قان بیروزینه دوک او غلیله ایکستی بیرده اولدک
 او جا غنی سویندک دیو سولیشد لره خانم بابا قورخوم
 سکودرکن قو کزاتک سر جدره سه صواشد و کج و قیق
 کند و کی طرد وده سن غافللو جه کوزل باشک کسده سه
 اغ بورجکلوانام او غول دیرکجه باشم بخیتی قزان دیر
 اغله سن قایدوب بیا کرد و نکل التون بان ایوکه
 سورب وار غله قاریجی اولمش انامه امود اولمش
 قره کوزلو قیز قزاشو بی اغلمغل قاریجی اولمش انامی
 صیرلتمغل اوغل اچون اتا اولمک عیب اولور یرادن
 حقیقون بابا قاید و نکل او و وار غله قاریجی انام

Drs.73b, ME143, OŞG68.32

(1) boynuma takılduğın,
 kara gözlü yigitlerüm kırılduğın.
 Sen gelmedin (2) baba, kâfirler [ters]¹⁰⁰⁵ tanışdılar:
 Koçur¹⁰⁰⁶ atlu Kazanı tutuñ,
 karusından (3) ağ ellerini bağlañ,
 gafillüçe görklü başın kesuñ,
 alca (4) kanın yer yüzine döküñ.
 Oğlıyla ikisini bir yerden öldürüñ,
 (5) ocağını söyindürüñ!, dëyü söyleşdiler.
 Hānum baba, qorbarım;
 (6) segirdüriken koçur¹⁰⁰⁷ atıñ sürçdüresin,
 savaşdügüñ¹⁰⁰⁸ vaktın (7) gendüñi tutdurasın,
 gafillüçe güzel başuñ kesdüresin,
 (8) ağ bürçeklü anam Oğul!, dëriken
 Başum baqtı Kazan!, dëyü (9) ağıladasın.
 Kayduban baba, gërü döngil.
 Altun [başlu]¹⁰⁰⁹ ban ëvüñe (10) sürüp vargıl.
 Qarıcuq olmış anama umud olgıl.
 (11) Kara gözlü kız qartaşumı ağılatmağıl.
 Qarıcuq olmış anamı (12) şızlatmağıl.
 Oğul içün ata ölmek ‘ayb olur,
 yaradan (13) haqqıyçün baba, qayda döngil,
 ëve vargıl.
 Qarıcuq anam

1005 Tamir için bk. Drs. 72b.2 notu.

1006 قو کوز → قو کور Drs. 19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13’3 göre okundu.

1007 قو کور → قو کور Drs. 19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13’e göre okundu.

1008 Vat.96b.13’te geçen savaşıurken ve bağlama göre okundu.

1009 Tamir için bk. Drs.21a.5 notu.

Drs.74a

قرشوكلسه مني ساكه سورسه بيا طهري جنرو بركله كوردم
 سنك اوغلك لحتساق ديكله قاروستده اغ اللوي
 بغلو ديكله قره قتلدا سجم بريننه طاقلو ديكل قره كلوز
 طامنده يا تور ديكله قتل كينك بريجوغي سورر ديكل
 اغزلو قاغولوبو جاغده دو كر ديكله يانش اريپا تكي اجي
 صوغان اويني ديكل منم انام منم اچون قاير مسوت
 براي باقسونه بر ايد وارنشم اكي باقسونه اكي
 ايد وارنشم اوج آي باقسونه اوج ايد وارنشم
 اولدكي اول وقت بلسون اغرا تم بو غزليوب اشوم
 ورسونه ياد قزي حلاله دستور ورسونه بكا
 طومان كرده ايرق كر سونه انام منم اچون كوك كيوت
 قره صارشونه قالن اغوزا يلنده ياسم طوستونه منم
 باشم سنك يركله قريان اولسونه كرودونه بابا ديد

Drs.74a, ME144, OŞG69.21

- (1) karşı gelse, meni şaşa şorsa
 baba, tođrı baba vėrgil.
 Gėrdüm (2) senün ođluñ tutsađ, dėgil.
 Karusından ađ elleri (3) bađlu, dėgil.
 Kara kıldan sicim boynına tađılı, dėgil.
 Kara toņuz (4) tamında yatur, dėgil.
 Kıl kepenek boyıncuđın sürer, dėgil.
 (5) Ađır bukađu¹⁰¹⁰ topucađın dėger, dėgil.
 Yanmuş arpa etmegi acı (6) şođan öyüni, dėgil.
 Menüm anam menüm için kayurmasun.
 (7) Bir ay bađsun,
 bir ayda varmazısam iki ay bađsun,
 iki (8) ayda varmazısam üç ay bađsun,
 üç ayda varmazısam (9) öldüğümi ol vađt bilsün.
 Ayđır atum bođazlayup aşum (10) vėrsün,
 yad kıza helälüme destür vėrsün,
 bađa (11) tutan gerdege ayruđ girsün.
 Anam menüm için gėk gėyüp (12) kara şarısın,
 kalın Ođuz élinde yasum tutsun.
 Menüm (13) başam senün yoluđa kurbān olsun!
 Gėrü dön baba! dėdi.

1010 اغز لوفاغو → اغز بوفاغو Bağlama göre okundu.

اوغلان یردخی صویلیش کوره لم خانم نه صویلیش
 قرشوتیان قره طاغرا استرا اولسه ابل بابلز قنلو
 قنلو صولراسق اولسه قانق دوشور قره قوج انلراسق
 اولسه قولق طوغر قیتباندق قنول دوم اسق اولسه طوزم
 ویرده اغایلدن انجه قویون اسق اولسه قوزبی ویرون
 بک ارنلر اسق اولسه اوغلی طوغرسق اسق اول
 انام اسق اولسون مندل یکرک قادرستم ارغول ویره
 اغ سودنی انام مکا حلال ایلسون صواشمغل قاید
 دوشکلیا کردیدی خان قزان براده صویلیش کوره لم
 خانم نه صویلیش ایدراوغول ارغول ای اوغل قرشوت
 یتان قره طاغم یوکسکی اوغول کوجلوبیلم قوتیا
 جانم اوغول قرانکلو کوزلرم ایدی اوغل اولطافله
 یرمده طوردغم سنوکیچون قوکراتم یورلتمشم سنل ایچون

Drs.74b, ME145, OŞG70.3

(1) Oğlan bir dağı soylamış, görelüm hānum ne soylamış:

(2) Karşu yatan kara tağlar esen¹⁰¹¹ olsa el yayılır.

Kanlı (3) kanlu şular esen olsa kanın daşar.¹⁰¹²

Kazakuç[da kazılık]¹⁰¹³ atlar esen (4) olsa kulun toğar.

Kaytabanda kızıl deve esen olsa torum (5) vērür.

Ağayıl da ağca koyun esen olsa kuzu vērür.

(6) Yeg¹⁰¹⁴ erenler esen olsa oğlu toğar.

Sen esen ol, (7) anam esen olsun,

menden yegrek Kādir size oğul vère.

(8) Ağ südini anam maña helāl eylesün.

Şavaşmağıl, kayda (9) döngil baba gerü!

dedi. Hān Kazan burada soylamış. Görelüm

(10) hānum ne soylamış, eydür:

Oğul oğul, ay oğul!

Karşu (11) yatan kara tağum yüksegi oğul!

Güclü belüm kuvveti (12) cānum oğul!

Karang[u]lu¹⁰¹⁵ gözlerüm aydını oğul!

Ala¹⁰¹⁶ tañla (13) yerümden tırduğum senün içün,

koñur atum yonltmışam senün içün,

1011 اسن → استر Vat.97a.13 ve soylamanın diğer dizelerindeki *esen olsa*'ya göre okundu.

1012 دوشر → دوشر Bağlama göre okundu.

1013 قزه قوجده → قره قوج Tamir için bk. Drs.74b.3 notu. Ayrıca kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1014 يك → بك Drs.102b.4; Vat.83b.13, 91b.1, 99b.10, 99b.12, 106a.3'e göre okundu.

1015 قرانكولو → قرانكولو Drs.130b.4, 133b.8, 138a.9'a göre okundu.

1016 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

Drs.75a

اغ طوتمدكر اكلندي. سنو كچون منم باشم قربان اولسون
 جانم اوغل سنكچون سركيدلي. اغلماغم كوكد ايكن
 يره ايندي. كومبر كومبر طالورد و كلمدي. اغراولو
 ديوانم سورلمدي. سني بيلر بك اوغللري آغ جعردن
 قركيدي. قازده بگز قيزم كلنوم اغ جعردن قركيدي
 قريجو اناك قازده ياش دوكردي. اغ سقللويال
 يكلو اولدي. قايدوبن بودا دن اوغل اوهر وارشم
 انجديوزلواناك قوشوكلوب اوغول ديسد اغ اللري
 اردنه بغلودينمي. اغ بوينندن قتل اورغان طاقلو
 دينمي. كافريانجه يياق يرور دينمي. منم قاسم
 قند واده اوغول ديردي. قتل كپنك بوينجوغوش شوز
 دينمي. اغزبوقاغو صوبوچاغو دوكرديني ارپه ائكي
 اجي صوغان اوينچكي دينمي. قزان كنه ايدر قوشو

بان

Drs.75a, ME146, OŞG70.27

- (1) ağ tonuma¹⁰¹⁷ kir eklendi¹⁰¹⁸ senüñiçün,
menüm başum kurbān olsun
(2) cānum oğul sentüñiçün!
Sen gèdeli ağlamağum
gökde iken (3) yere èndi.
Gümbür gümbür tavullar dögilmedi.
Ağır ulu (4) dīvānum sürilmedi.
Seni bilen beg oğulları
ağ çıkardı (5) kara gèydi.
Kaza benzer kızum gelinüm
ağ çıkardı kara gèydi.
(6) Karıcuk anar kan yaş dökdi,
ağ saşallu baban (7) buñlu oldı.
Kayıduban buradan oğul, ève varsam,
(8) ağca yüzlü anar karşı gelüp Oğul? dèse
Ağ elleri (9) ardına bağılu, dèyin mi?¹⁰¹⁹
Ağ boynında kıl urğan tağılu, (10) dèyin mi?
Kāfir yanınca yayak yörir, dèyin mi?
Menüm nāmūsım (11) kanda vara, oğul?
dèdi.
Kıl kepenek boyuncuğın sürer,¹⁰²⁰ (12) dèyin mi?
Ağır bukağı topucağın döger, dèyin mi?
Arpa etmegi (13) acı şoğan öyüncüğü, dèyin mi?
Kazan gene eydür:
Karşu

1017 طونمه → طونمه Bağlama göre okundu.

1018 اكلندي → اكلندي Deyim için bk. DKON: 224-225.

1019 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.75a.9-13 notu.

1020 شورر → شورر Drs.74a.4 ve bağlama göre okundu.

Drs.75b

یاتی قره طاغلو قارشده اوتی یتمزایل یا پلسز ایتی دلی
 کورکلی صولر قارشده قاره طشماره قتیبا ملر قارشده
 کورم دیرمز قره قوج لر قارشده قلون ویرمز اریکتلر
 قارشده اوغلی طوغز بیاک قوی اناک قری شندن
 یکرک قادربزه اوغول ویرمز دخی سنک یرک طومه
 ییلسمز اسمانلو کورک قره بولت اولوب کاترک اورزنی
 کوزلیایم اغ یلدرم اولپ شایقه یم کافر قی قامش کچی
 اود اولوب یاندوریم طقوزنی پرپرنه صاید وره یم اورشاده
 دوکشدن عالمی طالد وره یم یرادن الله دن مدد دیدی
 قوکر آتدن یره ایندی اقب کیدن اری صودن ابدست
 الدی اغ النبی یره قودی تمار قیلدی اغلدی قادر تکرید
 حاجت دیلدی یوزیز یره سوردی محمد صلوات کورده
 دوه کچی کورک دخی ارصلان کچی اگرادی نقر اورن جب

Drs.75b, ME147, OŞG71.11

(1) yatan kara tağlar qarisa otı bitmez, el yayılmaz.

Akın-dılı (2) görklü şular qarisa kara taşmaz.¹⁰²¹

Qaytabanlar qarisa (3) torum¹⁰²² vërmez.¹⁰²³

Qazaquc-lar¹⁰²⁴ qarisa kulun vërmez.

Er yigitler (4) qarisa oğlu toğmaz.

Babañ qarı, anañ qarı; senden (5) yegrek Qādir bize oğul vërmez.

[Vërse]¹⁰²⁵ dañı senün yërün tuta (6) bilmez.

āsmānu¹⁰²⁶ gökde kara bulut oluban

kāfirün üzerine (7) gürleyeyim,¹⁰²⁷

ağ yıldırım olup şakiyayım,

kāfiri kāmış gibi (8) od oluban yāndurayım.

Toğuzını bir yërine şaydurayım,

Urışmadan, (9) dögişmeden¹⁰²⁸ ‘ālemi tōldurayım.

Yaradan Allāhdan meded! dēdi.

(10) Qoñur¹⁰²⁹ atından yère ēndi, aqıp gēden arı şudan abdest

(11) aldı, ağ alını yère qodı, [iki reḡ‘at]¹⁰³⁰ namāz qıldı, aqladı, Qādir
Tañrıdan

(12) ḥācet diledi, yüzün yère sürdi, Muḥammede şalavāt getürdi.

(13) Deve gibi kükredi, arşlan gibi aqradı, na‘ra urup

1021 Deyimin anlamı ve yapısı için bk. Drs.75b.2 notu.

1022 كورم → طورم Vat.97b.12; Drs.71b.6, 71b.7, 74b.4, 100a.12 ve bağlama göre okundu.

1023 ديرمز → ويرمز Vat.97b.12 ve bağlama göre okundu.

1024 قزه قوج → قزه قوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1025 Tamir Vat.97b.13 ve bağlama göre yapıldı.

1026 Okuma ve anlamlandırmalar ile teklif için bk. Drs.75b.6 notu.

1027 كوزلياييم → كوزلياييم Vat.98a.1 ve bağlama göre okundu.

1028 Çıkma durumu ekinin birliktelik yerine kullanılışı için bk. Drs.75b.8-9 notu.

1029 فوكر → فوكر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3 ve bağlama göre okundu.

1030 Tamir için bk. Drs.75b.11 notu.

Drs.76a

هيقردي • بيايا لکوز کافرة ات دېدي • قيلج اوردي
 دونه دونه بر زمان يخني صواش ايلدي • کافري الم
 ديري المدي • بر ساعده کافره اوج کره ات دېدي
 ناکا • کوزي قباغنه قيلج طوفندي • قره قاني شورلدي
 کوزنه ايندي • اوزين صرب يرلر • سالدي کورده لم امان
 يرادن يتلر • مکر خانم بوني اوزون بورلر خاتون او غلبونغي
 اکدي • قاري قالمدي • قرقاييچي بيللو قيز او غلندي
 قره ايفرون طار تدردي بطون ندي • قره قيلجي قوشندي
 باشم تاجي قزان کلدي • ديوايزن از لري کدي • کلر
 کلر قزان يقيين کلدي • قزان حلايني تايندي • خات
 قزملک قزان اوزرنه کلدي • ابر قره ايفرک جلدوشي
 مکا طر تفل يکت • تکه طوبت يوزمه بئفل يکت التوکر غي
 قره ايفري مکا ویرکل يکت الوکر کي سور جدي

Drs.76a, ME148, OŞG71.30

- (1) haykırdı, yaba yalnızuz kâfire at depdi, kılıç urdı.
- (2) Döne döne bir zemân yahşı şavaş eyledi. Kâfiri alam
- (3) dèdi, alamadı. Bir sâ'atda kâfire üç kerre at depdi.
- (4) Nâgâh gözi kapağına kılıç tokındı, kara kamı¹⁰³¹ şorladı¹⁰³²
- (5) gözine èndi. Özin şarp yerlere şaldı; görelüm imdi
- (6) yaradan neyler. Meger hânım, Boyı¹⁰³³ uzun Borla Hatun oğlancuğını
- (7) aındı kararı kalmadı. Kırk ince <béllü>¹⁰³⁴ kız oğlanıyla
- (8) kara aygırın tırtırdı bütün bindi, kara [polat uz]¹⁰³⁵ kılıcın kuşandı.
- (9) Başum tacı Kazan gelmedi, dèyü izin izledi gètdi. Gelü
- (10) gelü Kazana yakın geldi. Kazan helâlini tanımadı, Hân
- (11) kızınuñ Kazan üzerine geldi, eydür:

Kara aygırın cılavısını (12) maña¹⁰³⁶ tırtıgıl, yigit!

Tike tutup¹⁰³⁷ yüzüme bakgıl, yigit!

Altındağı (13) kara aygır maña vèrgil, yigit!

Elüñdeki sur cıdarı [maña vèrgil, yigit!]¹⁰³⁸

1031 *Kara kan* = *alca kan* anlam denkliği için bk. Drs.76a.4 notu.

1032 Fiilin anlamı için bk. Drs.76a.4 notu.

1033 بويي → بوني Drs.21a.8, 25b.11, 27b.5, 27b.6, 28a.4, 29a.5 ve bağlama göre okundu.

1034 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

1035 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76a.8, 81b.4 notu.

1036 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76a.12, 13 notu.

1037 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76a.12, 13 notu.

1038 Tamir için bk. Drs.76a.12, 13 notu

Drs.76b

یا نکه غی کوک بول دکی مکا دیر کل یکت بو کوفده امود
 اولخل مکا فلا اولکه ویره بر سکا دیردی خاتون ایدر
 قرشم الم یکت مینی نه مکلرس کجش منم کومنی نه اکد در سینی
 قالمقوبی برندن طوران قزان قره کوزانک بیلنه بنات
 قزان ایلغیدوب قره طاعم قیان قزان کوکله سیججه قبالغلم
 کس قزان پچاق الوب قنادلرم قزان قزان یا لکوزجه
 اوغلم اوروفه قیان قزان ات اوستانده اکلمینوب
 یورت قزان مستک بیلک اولمش اوزنکویه درمین
 دزک اولمش خان قزی حلاکی تامین کوزک اولمش
 بوکلش سن سکا نولمش جال قیلجک یتدم قزان دیر
 بو محله اغوز ارتلری بر بر یتدی کوره لم خاتم کلدیبه
 قره دره اغزند قادر ویرن قره بوغده دریسندن بشلک
 یا بوغی اول اجنی صولتانه قره طاشی کل ایلین قره

Drs.76b, ME149, OŞG72.11

- (1) Yanuñdağı gök poladuñı¹⁰³⁹ maña vërgil, yigit!
 Bu günümde umud (2) olğıl, maña [yigit!] ¹⁰⁴⁰
 Qala ölke¹⁰⁴¹ vëreyin saña [yigit!] ¹⁰⁴²
 dedi. Hatun eydür.
 (3) Qarşum ala <yigit>¹⁰⁴³ meni¹⁰⁴⁴ ne manlarsın?¹⁰⁴⁵
 Geçmiş menüm günümü ne aңdurursın?
 (4) Qalkubanı yerinden tıran Qazan!
 Kazagüç¹⁰⁴⁶ atıñ beline binen (5) Qazan!
 Ilğayuban¹⁰⁴⁷ qara tağum yıkan Qazan!
 Gölge-lice¹⁰⁴⁸ kaba ağacum (6) kesen Qazan!
 Bıçaq alıp kanadlarum kıran Qazan!
 Yalıñuzca (7) oğlum Oruza kıyan Qazan!
 At üstinde eglenmeyüp (8) yortan Qazan!
 Senüñ belüñ¹⁰⁴⁹ ulmuş,
 üzengüye dirmeyen (9) dizüñ ulmuş,
 Hān kızı helālünjı tanımayan gözüñ ulmuş.
 (10) Buñalmış-sın, saña nolmış?
 Çal kılıcuñ, yëtdüm Qazan! dedi.
 (11) Bu mañalda Oğuz erenleri bir bir yëtdi. Görelüm hānum kimler yëtdi:
 (12) Kara Dere ağzında Qādir veren,
 qara boğa derisinden beşiginüñ¹⁰⁵⁰ (13) yapuğı¹⁰⁵¹ olan,
 acığı tutanda qara taş kıl eyleyen,
 qara

1039 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.76b.1, 98a.1 notu.

1040 Tamir Vat.98a.12 ve önceki dizelere göre yapıldı.

1041 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34b.8 notu.

1042 Tamir Vat.98a.13 ve önceki dizelere göre yapıldı.

1043 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.3 notu.

1044 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.3 notu.

1045 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.3 notu.

1046 قره کوز → قره کوج Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.4 notu.

1047 Anlam teklifi için bk. Drs.76b.5 notu.

1048 کولک سيجه → کولک ليجه Vat.98b.2; Drs.19b.3, 35a.1, 54a.11, 63a.2, 79a.5, 86b.13, 108a.13, 128b.8'e göre okundu.

1049 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.8 notu.

1050 پشکنک → بشکينک Vat.98b.7 ve bağlama göre okundu.

1051 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.31b.10, Drs.76b.12 notu.

بیغنی یدی یرده آکسه مسنده دوکن قزان قرطاشی
 قره کونه چپار یتدی • چال قیلجک قرداش قزان یتدم
 دیدی • انوک ارد بنجه کوره لم خانم کیملر یتدی • دمور
 چتودرونده کی دمور قاپیری قاپورت الان التمش طوتام
 الکو ندرنک اوجنده اربو کردن • قزان کچی بهلو اخی
 برصواشده اوج کتر • اتندن یقان • قیان سلجک اوغلی
 دلو طونداز چپار یتدی • چال قیلجک اغام قزان یتدم
 دیدی • انوک ارد بنجه کوره لم کیملر یتدی • وارین دستور
 سزجه بایندو خانک یغنی سن یسان • التمش بک
 کافره قان قورصدورن • غفلت توجه اوغلی شرتمش
 الدین چپار یتدی • چال قیلجک اغام قزان یتدم
 دیدی • انوک ارد بنجه کوره لم کیملر یتدی • باره صانک
 بابیورد حصارندن پار لیب اوجان آت الاجنه

کردم

Drs.77a, ME150, OŞG72.35

(1) . bıyığın yedi yerde eşsesinde düğen,

Qazan kartaşı (2) Kara Göne çapar yètdi.

Çal kılıcuñ kardaş Qazan, yètdüm! (3) dèdi.

Anuñ ardınca görelüm hānum kimler yètdi:

Demür (4) Qapu Derve[ndi]ndeki¹⁰⁵² demür kapuyı çapup alan,

altmış tutam (5) ala gönderinüñ uçında er böğürden,

Qazan gibi pehlevānı (6) bir şavaşda üç kerre atından yıkan,

Kıyan Selcük oğlu (7) Delü Tundar¹⁰⁵³ çapar yètdi.

Çal kılıcuñ ađam Qazan, yètdüm! (8) dèdi.

Anuñ ardınca görelüm kimler yètdi:

Varuban destür-(9)-suzca Bayındır Hānuñ yağı-sın başan,

altmış bin (10) kāfire kan kuşduran,

Ğaflet Koca oğlu Şer Şemse-(11)-ddin çapar yètdi.

Çal kılıcuñ ađam Qazan, yètdüm! (12) dèdi.

Anuñ ardınca görelüm kimler yètdi:

Paraşaruñ (13) Bayburd¹⁰⁵⁴ hişārından parlayup uçan,

ap¹⁰⁵⁵ alaca

1052 درونده كي → دروننده كي Tamir Drs.32a.2 ve Drs.124a.6'ya göre yapıldı.

1053 طوندار → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

1054 بایبورد → بایبورد Vat.99a.3 ve bağlama göre okundu.

1055 آت → آب Vat.99a.4; Drs.32b.4, 47a.6, 49a.7'ye göre okundu; bk. Drs.124a.9 notu.

كودكته قرشوككن قالن اغوز امرنجسي قزان بلك يتاغي بوز
 ايفرلوييرك چياريدي • چال قىلچك خام قزان يتدم
 ديدي • انوك اردنجه كوره لم كيملر يتدي • چايك بتسه
 چاللو قره قرش اردنلو • قره قورمه قوشقلي • قولني التون
 كوپيلي • قالن اغوز يكلرني • بربراندن بقان قاضي ليوت
 قوجه اوغلي بك يكنك چياريدي • چال قىلچك انام
 قزان يتدم ديدي • انوك اردنجه كوره لم كيملر يتدي يكلرني
 دورت بوي اوخشاي • دلي طونداز يتدي • انوك
 اردنجه بلك قوم باشلري دوكر يتدي • انوك اردنجه
 بلك بكدز باشلري امن يتدي • انوك اردنجه طقوز
 قوجه بشلري اروز يتدي • صيد قچه اغوز بكلري
 دوكنسه اولمه قزانك بكلري هب يتدي اوزن بيه
 يفتاق اولري • اري صردن ايدست الديله اكي

Drs.77b, ME151, OŞG73.15

(1) gerdegine karşı gelen,
kalın Oğuz imrenesi, Kazan Begün yınağı
Boz (2) aygırlı Beyrek çapar yétđi.
Çal kılıcuñ hānum Kazan, yétđüm! (3) dēdi.
Anuñ ardınca görelüm kimler yétđi:
Çaya¹⁰⁵⁶ baksa (4) çalımlı,
[çal]¹⁰⁵⁷ kara kuş erdemlü,¹⁰⁵⁸
kır kırma¹⁰⁵⁹ kuşaklı,
kulağı altın (5) küpeli,¹⁰⁶⁰
kalın Oğuz beglerini bir bir atdan yıkan
Kaşı-lık¹⁰⁶¹ (6) Koca oğlu Beg Yegenek çapar yétđi.
Çal kılıcuñ ağam (7) Kazan, yétđüm! dēdi.
Anuñ ardınca görelüm kimler yétđi:
Yigirmi (8) dört boyun oşşayan¹⁰⁶² Deli Tundar¹⁰⁶³ yétđi.
Anuñ (9) ardınca bir kavm[lu]¹⁰⁶⁴ başları¹⁰⁶⁵ Düger¹⁰⁶⁶ yétđi.
Anuñ ardınca (10) bir Bügdüz başları Emen¹⁰⁶⁷ yétđi.
Anuñ ardınca tokuz (11) koca başları Aruz¹⁰⁶⁸ yétđi.
Şayduğunça¹⁰⁶⁹ Oğuz begleri (12) dükense¹⁰⁷⁰ olmaz.
Kazanuñ begleri hep yétđi, üzerine (13) yıgnağ oldu.
Arı şudan abdest aldılar, [ağ alınların yere kodılar],¹⁰⁷¹ iki

1056 چایک → چایه Vat.99a.6; Drs.32b.8, 37a.4'e göre okundu.

1057 Tamir için bk. Drs.77b.4 notu.

1058 اردنلو → اردملو Vat.99a.6; Drs.32b.8, 37a.5, 96a.12 ve bağlama göre okundu.

1059 Kır kırma kuşak tamlamasının okunuşu ve anlamı için bk. Drs.32b.8, 77b.4 notu.

1060 Kulağı altın küpeli Oğuz Beyi için bk. Drs.32b.8-10, 77b.3-6 notu.

1061 Kelimenin anlamı için bk. Drs.4a.4 notu.

1062 Fiilin anlamı için bk. Drs.77b.8 notu.

1063 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11 vd'ne göre okundu. Ayrıca bk. Drs.77b.8 notu.

1064 قوم → قوملو Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.

1065 Kelimenin anlamı ve yapısı için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.

1066 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.77b.9 notu.

1067 Tanımlamanın açıklaması için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.

1068 Tanımlamanın açıklaması için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.

1069 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.77b.11 notu.

1070 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

1071 Tamir için bk. Drs.77b.13 notu.

دکت تا ز قلدیلره اوی کورکلو محمد صلوات کور دی
 بی تکلف کافره ات صالدیلره فیلیچا درو دیله اول
 کون جکر نه اولن اریکتلریلور دی. اون کوت
 نامردلر هسار کوز تی. بر قیامت صواشی اولدی
 میدان طلبو باش اولدی. قامتک برکونی اولدی
 بک نوکوردن نوکربک دن ایرلیدی. اغوز بکلر ایله
 طوندا ز صانغ دپدی چلاسونه یکتلریله قره بوداق
 صوله دپدی. قزان کندوییه ویر دپدی تکر ایله
 سوکلی ملکه حواله اولدی بوکودینی انزیه ره صالیدی
 آتجه قانع پراوزرینه دوکری صاغ طرفه قره
 توکملکه طوندا ز قرشوکلدی. فیلیچالیدی سر
 صالیدی. صول طرفه بوغاجی ملکه قره بران کوش
 کلدی صنجوبنی یرو چالیدی دپر قدیج باش کسیدی

Drs.78a, ME152, OŞG73.33

- (1) rek‘at namāz kıldılar,
adı görklü Muhammede şalavāt getürdiler.
- (2) Bî-tekellûf kâfire at şaldılar, kılıç urdılar.
- Ol (3) gün cigerinde olan er yigitler belürdi,
ol¹⁰⁷² gün (4) nâ-merdler şapa yêr gözetdi.
- Bir kıyâmet şavaş oldu, (5) meydân tolu baş oldu,
kıyâmetün bir günü oldu.
- (6) Beg nokerden, noker beg-den ayrıldı.¹⁰⁷³
- [Taş]¹⁰⁷⁴ Oğuz begler[i]¹⁰⁷⁵ ile (7) Tundar şağa depdi.
- Cılasun¹⁰⁷⁶ yigitleriyle Kara Budak (8) şola depdi,
Kazan gendü düpe depdi, tekür ile (9) sögli¹⁰⁷⁷ melike havâle oldu, böğürdübeni
atdan yêre şaldı, (10) alca kanın yêr üzerine dökdi.
- Şağ tarafda Kara (11) Tekür¹⁰⁷⁸ Melike Tundar karşı geldi,
kılıçladı, yêre (12) şaldı.
- Şol tarafda Boğacuk Melike Kara Budak karşı (13) geldi,
şancubanı yêre çaldı, depretmedin başın kesdi.

1072 اول → اول Bağlama göre okundu.

1073 Fiilin anlamı için bk. Drs.33b.13 notu.

1074 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.78a.6 notu.

1075 بکری → بکری Tamir Vat.91a.2, Drs.33b.13 ve bağlama göre yapıldı.

1076 حلاسون → حلاسون Vat.99b.3; Drs.7b.6, 12b.9, 34a.1, 34b.8, 68a.8, 87a.7'e göre okundu.

1077 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

1078 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34a.6, 78a.11 notu.

بوي اوزون بورله خاتون قره توغق كافرك قىلجىلد
 يره صالحيه نكورالندي. كافرقا چدي درم لده
 كافره قرغون كردي. اول بى بك كافركي قولدي
 كي طاتلدي. قزان اوغلي اوزونه كلدي ايتدي الي
 جوزدي قوجه قوجه اتايلا اوغول كورشدي ايج
 بوزيكت اغوزدن شهيد اولدي قزان اوغليخون
 قورتدي كرودوندي. غزاسبارك اولدي. اغون
 بكلي علوم اولدي. انجه قلسرملوبه كلوب قزان
 قرق اوتاق دكردي. يدي كون يدي بكيه يه انجه
 اولدي. قرق اولي قوللا قرق چاربه اوغلي باشنه
 جوردي. آزاد ايلدي. جلاسون ارئله قرا اولكه
 ويردي. جبه چوقه ويردي. ددم قورقت كلوب
 شاذق چالدي. براغون نامه دوزدي قوشدي

Drs.78b, ME153, OŞG74.12

(1) Boyı uzun Borla Hatun kara tuğın kâfirün kılıçladı,

(2) yere şaldı.

Tekür alındı kâfir kaçdı.

Derelerde (3) kâfire kırğın girdi,

on beş biñ kâfir kimi kırıldı, (4) kimi tutıldı.

Qazan, oğlu üzerine geldi, endi,¹⁰⁷⁹ elin

(5) çözdı; kuca kuca ata ile oğul görışdı. Üç

(6) yüz yigit Oğuzdan şehid oldı. Qazan oğlancuğın

(7) kırtardı, gérü döndı; gâzâ mübârek oldı. Oğuz

(8) begleri toyum oldı. Ağca Qala Sürmelüye gelüp Qazan

(9) kırk otak dikdürdı. Yedi gün yedi gece yeme içme

(10) oldı. Kırk ulı¹⁰⁸⁰ kılıla kırk cāriyye, oğlu başına

(11) çevürdi,¹⁰⁸¹ āzād eyledi. Cılasun erenlere qara ölke¹⁰⁸²

(12) vėrdı, cebe¹⁰⁸³ cuqa vėrdı. Dedem Korkut gelüben

(13) şazılık çaldı, bu oğuz-nāmeyi düzdi koşdı,

1079 ابندی → ابندی Vat.99b.7 ve bağlama göre okundu.

1080 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.78b.10 notu.

1081 Fülün anlamı için bk. Drs.78b.11 notu.

1082 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34b.8 notu.

1083 حبه → حبه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

Drs.79a

بويله دیدیبه اندی قتی دیدو کم بک ارئلره دینا
 منم دینلره اجل الدی یرکز لریبه قانی دینا که
 قالدی کللی کیده ملی دینا آخرت صوک اوجی
 اولملی دینا یدم ویره یم خانم یرلورقه طالعک بلمسون
 کولکه لیجه قبا اغا جک کسلسون. قامن اقام
 کورکلور صویک قورمیسون. قنادلر وک اوجی قورسون
 قادرسینی نامرده محتاج ایتسون. چهار کن اغ بوزاند
 بدرمسون. جالشنده فزه پرکات اوز قیلچک
 کدلسون. الله دیرن ایدک اوزلمسون. آخر صویکی
 ارجی ایماندن ایرمسون. اغ التوکن بیش کله دعا قلدی
 قبول اولسون یتشد رسون. دورشد رسون. کاهلر
 ادی کورکلور محمد باغشلسون. جانم هجی
 دوخه قوجه اوغلی دلی دمردل بونی یا

امیر

Drs.79a, ME154, OŞG74.26

- (1) böyle dedi:
İmdi kanı dedüğüm yeg¹⁰⁸⁴ erenler,
dünyā (2) menüm deyenler?
[Anlar dağı bu dünyāya geldi geçdi,
kervān gibi kondı göçdi,
Anları dağı]¹⁰⁸⁵ ecel aldı, yer gizledi.
Fānī dünyā kime (3) kaldı?
Gelimli gedinli dünyā.
Āhir¹⁰⁸⁶ şon ucı (4) ölümli dünyā.
Yom véreyim hānum:
Yerlū¹⁰⁸⁷ kara tağun yıkılmasun!
(5) Gölgece kaba ağacun kesilmesün!
Kanın¹⁰⁸⁸ akan (6) görklü şuyun kurımasun!
Kānadlarun ucı kırılmasun!
(7) Qadir seni nā-merde muhtāc étmesün!
Çapariken ağ boz atun (8) büdremesün!
Çalışanda kara polat uz kılıcun (9) gēdilmesün!
Allāh véren ümizün üzilmesün!
Āhir şonı (10) arı imāndan ayırmāsın!
Ağ alınuḡda¹⁰⁸⁹ beş¹⁰⁹⁰ kel[im]e¹⁰⁹¹ du‘ā kılduḡ, (11) kabūl olsun!
Yığışdursun dürişdürsün!
Günāhuḡuzı (12) adı görklü Muḡammede bağışlasun!
Hānum¹⁰⁹² bey!
(13) Duḡa Koca oḡlı Deli Dumrul¹⁰⁹³ bo[yı]nı¹⁰⁹⁴ beyān

1084 بك → يك Vat.83b.13, 91b.1, 99b.10, 99b.12 ve göre okundu. bk. DKON: 150-153.

1085 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

1086 اخرت → اخر Drs.34b.13 ve bağlama göre okundu.

1087 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

1088 قامن → قامن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

1089 التوكده → التوكده Vat.100a.4; Drs.35a.8, 102b.8, 108b.3, 121b 6'ya göre okundu.

1090 بیش → بیش Vat.100a.4 ve bağlama göre okundu.

1091 كلمه → كلمه Vat.100a.4 ve bağlama göre tamir edildi.

1092 حانم → حانم Vat.100a.5 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.50a.2 notu.

1093 دمردل → دمردل Drs.79b.2, 99b.12, 80a.3, 80a.5, 80a.10 vd. örneklere göre okundu.

1094 بوني → بوني Tamir bağlama göre yapıldı.

آیدر خانم بی . مکر خانم اغوزده . د و خه قوجه اوغلی دی
 د و مرل دیر لودی برار وارا بی بی . بر قروچایک اوزونه
 بر کو بری یا بد رمشده بی . کچیندن اوتوز اوج اچده .
 الوردی . کچینندن دو که دو که قرقاچده الوردی برنی
 پنخون بویل ایدردی . انوکچونکه مندن دی مند
 کوچلی ار وار میدر که چبقة منومل صراشه دیردی
 منم ارکم بهادر لکم جلا سونلکم یکتلکم رومه شامه
 کیده چوانه دیردی . مکر برکون کو پرینسک یا جنده
 بر بولک او با قونش ایدی . اول او باد . برنجشی خوب
 یکت صیرود شش ایدی . الله امریل اول بکت اولدی
 لمی اوغول دیو کچی دوطاش دبو اغلادی . اول یکت
 اوزونه محکم قرو شیون اولدی . نکاهندن دی د و مرل
 چباریتدی ایدر مره قوات لرنه اغلوسن منم کوپن م

Drs.79b, ME155, OŞG75.2

(1) éder

Hānüm hey!

Meger hānum, Oğuzda Duha Koca oğlu Deli

(2) Dumrul dèrleridi, bir er var idi. Bir kuru çayun üzerine

(3) bir köpri yapdurmuşıdı. Geçeninden¹⁰⁹⁵ otuz üç akça

(4) alurıdı, geçmeyeninden döge döge kırk akça alurıdı. Bunı

(5) nêçün böyle éderidi? Anuçunki Menden deli, menden

(6) güçlü er var mıdur ki çıka menümile şavaşa? dèridi.

(7) Menüm erligüm, bahadirligüm, cılasünligüm, yigitligüm Rūma, Şāma

(8) gède çavlıana, dèridi. Meger bir gün köprisinün yamacında

(9) bir bölük oba konmuş idi. Ol obada bir yahşı hūb

(10) yigit şayru düşmüş idi. Allāh emriyle ol yigit öldi.

(11) Kimi Oğul! dèyü, kimi Kartaş! dèyü ağladı. Ol yigit

(12) üzerine muhkem kara şīven oldu. Negāhenden Deli Dumrul

(13) çapar yètdi, eydür: Mere kavat-lar, ne ağlarsız? Menüm köprüm

¹⁰⁹⁵ İkinci *nun*'un noktası yazılmamıştır.

Drs.80a

يامنده بوغو غاندره ينه سيون ايدوسرديري ايتديلر
 خانم برنجشي يكيدن اولدي اكا اغلا زردبيلر ولي
 دومرل ايدر مرع يكيد كزي كم اولدردي ايتديلر والله
 بك يكت الله تعالي دن بويرق اولدي ال قناتلو
 عزرايئل اول يكيدك جانن الدي دلي دومرول ايدو
 مرع عزرايئل ديدو كو كزنه كشي ذر كم ادمك جانن الور
 يا قادر الله بركك وارلفك حقيچون عزرايئل منم
 كوزومه كوستر كل صواشيم چكشيم دريشيم پنجشي
 يكيدك جانن قورتايم بردجي پنجشي يكيدك جانن
 المايه ديددي قايتدي دوتدي دلي ادمرول اوت كلددي
 حق تعالي به دومرولك سوزي خوش كلدي باق باق
 مرع دلي قوت منم برليكم بلنر برلكومه شكر قلمنر
 منم اولودر كا هدر كزه منلك ايله ديري عزرايئل

.بورق

Drs.80a, ME156, OŞG75.14

- (1) yanında bu ğavġā nedür, neye şiven edersiz? dedi. Eyitdiler:
- (2) Hānum bir yahşı yigidümüz öldi, aña ağlaruz, dediler. Deli
- (3) Dumrul eydür: Mere yigidüğüzü kim öldürdi? Eyitdiler: Vallāh
- (4) beg yigit, Allāh Te‘āladan buyruk oldu, al kanatlı
- (5) ‘Azrāyil ol yigidüğ cānın aldı,¹⁰⁹⁶ Deli Dumrul eydür:
- (6) Mere ‘Azrāyil dedüğünüz ne ğişi-dür kim ādemüğ cānın alır?
- (7) Yā Kādir Allāh! Birligüğ, varlıgüğ hakkıyçün ‘Azrāyili menüm
- (8) gözüme göstergil; şavaşayım, çekişeyim, durişeyim, yahşı
- (9) yigidüğ cānın kırtarayım. Bir dağı yahşı yigidüğ cānın
- (10) almaya! dedi. Kayıtdı döndi Deli a!¹⁰⁹⁷ Dumrul evine geldi.
- (11) Hāk Te‘ālaya Dumruluğ sözi hoş gelmedi. Bak bak,
- (12) mere deli kavat! Menüm birligüm bilmez, birligüme şükür kalmaz.
- (13) Menüm ulu dergāhumda geze, menlik eyleye, dedi. ‘Azrāyile

¹⁰⁹⁶ *can al-* fiilinın anlamı için bk. Drs.80a.5 notu.

¹⁰⁹⁷ Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.80a.10 notu.

بیورق ایلمدی کم یا عزرائیل واره اول دخی دلی قوائک
 کوزنه کورنکل. یکزنی صار تغل. دیدی. جانی خرتغل
 الغل دیدی. دلی دومرول ترق یکدال ییوب. ایوب
 اوتوردکی نگاهدن عزرائیل حیقه کلدی. عزرائیلی
 نه چاوش کوردی نه قاپوجی دلی. دومرک کورر کوزی
 کورمزا اولدی. طوتار اللری طوتما اولدی. دینا عالم
 دلی دومرولک کوزنه قرانکو اولدی. چاغرب دلی دومرول
 صویلر. کوره لم خانم نه صویلر ایدر چان نه هیبتلو قوچه
 سن قاپوجی لوسنی کورمدی چاوشلر سنی طوتیدی
 منم کورر کوزلرم کورمزا اولدی. طوتار منم اللرم طوتسزه
 اولدی. دتردی منم جانم جوشه کلدی. التوت ایانم
 الوملیره. دوشدی. اغزم ایچی یوزکی سوکلرم
 طوزکی اولدی. مع صفا لحنی انچه فوجده کوزجگرنی

Drs.80b, ME157, OŞG75.27

- (1) buyuruş eyledi kim Yâ ‘Azrâyil! Var dañı ol¹⁰⁹⁸ deli kavatun
- (2) gözine görüngil, benzinî şartıgıl! dedi. Cānım hırlatıgıl,
- (3) alğıl! dedi. Deli Dumrul kırk yigidilen yeyüp içüp
- (4) otururiken negāhenden ‘Azrâyil çıka geldi. ‘Azrâyili
- (5) ne çavuş gördi, ne kapucı. Deli Dumrulun görür gözi
- (6) görmez oldu, tutar elleri tutmaz oldu. Dünyā ‘ālem
- (7) Deli Dumrulun gözine karangu oldu. Çağırup Deli Dumrul
- (8) şoylar. Görelüm hānum ne şoylar, cydür:

Mere ne heybetlü koca-(9)-sın!

Kapucı-lar seni görmedi,

çavuşlar seni tuymadı.

(10) Menüm görür gözlerüm görmez oldu,

tutar menüm ellerüm tutmaz (11) oldu.

Ditredi, menüm cānum cūşa geldi.¹⁰⁹⁹

Altun ayağum (12) elümden yere düşdi.

Ağzum içi buz gibi, sünjüklerüm (13) tuz gibi oldu.

Mere şakalcuğı ağca koca,

gözcügezi

1098 Metinde kelimelerin sırası, *ol dañı* şeklindedir; bağlama göre okundu.

1099 Deyimin anlamı için bk. Drs.80b.11 notu.

Drs.81a

چونکه قوجده من نه هیتیلو قوجده سن دیکل مکه قدام بلام
 طوقیز بوکن سکا دیدی . بویله دیگج عزرائیلک آجنی
 طوتدی ایدر مره دلی قوت کوزم چونکه ایدکن نه بکمز
 کوزی کوکچک قیولر وک کلنلرک جانن جونغ المشم
 صفالم اغرد و غن نه بکمز سن . اغ صفالورقه صفالو کیکلرک
 جانن جونغ المشم صاقلم اغرد و غنک معشني بودون
 دیدی . مره دلی قوت اوکتر دیردک دیردک آل قسانلو
 عزرائیل حنم الومه کورسه اولدر بدم یحشني یکیدک جانن
 انوک الندن قور تریدم دیردک . امدی مره دلی کلام که
 سنک جافک الالم ویرر میسن یوحسه متله جفک
 ایدر میسن دیری . دلی دورول ایدر مره آل قسانلو
 عزرائیل سحنی سن دیری . اوت منم دیری یوحشني
 یکلرک جانن سحنی الور سین دیری . اوت من

الورح

Drs.81a, ME158, OŞG76.16

(1) çönge koca!

Mere ne heybetlü kocasın! Dêgil maña,

kadam belâm (2) tókınur bugün saña! dèdi.

Böyle dêgec ‘Azrâyilûn acığı (3) tıtdı, eydûr:

Mere deli kavat,

gözüm çönge idügin ne begenmezsın?

(4) Gözi gökçek kızlaruñ, gelinleruñ cânın çoğ almışam.

(5) Şaçalum ağarduğın ne begenmezsın?

Ağ şaçalı, kara şaçalı yigitleruñ (6)cânın çoğ almışam.

Şaçalum ağarduğınuñ ma‘nası budur,

(7) dèdi.

Mere deli kavat, öginüridüñ, dèridüñ:

Al kanatlı (8) ‘Azrâyil menüm elüme girse öldüreydüm,

yağşı yigidüñ cânın (9) anuñ elinden kırtaraydım, dèridüñ.

İmdi mere deli, geldüm ki (10) senüñ cânuñ alam.

Vêrür misin, yoħsa menümile ceng (11) éder misin? dèdi.

Deli Dumrul eydûr: Mere, al kanatlı

(12) ‘Azrâyil sen-misin? dèdi. Evet menem, dèdi. Bu yağşı

(13) yigitleruñ cânını sen mi alursın? dèdi. Evet men

الورم ديدري • دلي دومرول ايدر مره قاپوجي لو قاپوني
 بقاك ديدري مر عزرايل من سيني كيك يره • استردم
 طار يره • ابو الومه كيردك اولاني • ديدري من سيني اولدريم
 يخشي يكيدك جان نورتره يم ديدري قره قياجي صيردي
 الله الذي عزرايلي • چالغه حله قالري • عزرايل بر
 كو كرجي اولري • پنجه دن اوچدي كندي • ادبي لراورني
 دلي دومرول ايلن الله چاكدي • قاص قاص كلدي ايدر
 يكتلرم عزرايلك كوزني • ايله قورختم كه كيك قندي
 قودي • طاريجادن قاچدي • چونكه منم الومندر كو كرجي
 كبي قوش اولري • اوچدي مر من اني قورجينم صوغانه
 الدر مينجه ديدري • طوروي اتنه بندي • صوغان الله
 الذي اردنه دشدي • يراكي كو كرجي اولدوردني • دوندي
 اونه كلي يوررك عزرايل اتنك كوزنه كورندي • آت

Drs.81b, ME159, OŞG76.34

- (1) aluram, dēdi. Deli Dumrul eydür: Mere kapucı-lar, kapuyı
- (2) kapañ! dēdi. Mere ‘Azrāyil, men seni gēñ yērde isteridüm,¹¹⁰⁰
- (3) tar yērde eyü elüme girdün ola mı dēdi. Men seni öldüreyim,
- (4) yaḥşı yigidün cānın kırtarayım, dēdi. Kara [polat uz]¹¹⁰¹ kılıcın sıyırdı,
- (5) eline aldı, ‘Azrāyili çalmağa ḥamle kıldı.¹¹⁰² ‘Azrāyil bir
- (6) gögercin oldu, pencereden uçdı gētdi. Ādemī-ler evreni
- (7) Deli Dumrul elin eline çaldı, kaş kaş güldi, eydür:
- (8) Yigitlerüm! ‘Azrāyilün gözini eyle kırḥutdum ki gēñ kapuyı
- (9) kōdı, tar bacadan kaçdı. Çünki menüm elümden gögercin
- (10) gibi kuş oldu, uçdı; mere men anı kormıyam toğana
- (11) aldurmayınca, dēdi. Turdı, atına bindi, toğanın eline
- (12) aldı, ardına düşdi. Bir iki gögercin aldurdı,¹¹⁰³ döndi.
- (13) Ėvine geli yöririken ‘Azrāyil atınun gözine görindi at

1100 Fiilin anlamı için bk. Drs.81b.2 notu.

1101 Tamir için bk. Drs.76a.8, 81b.4 notu.

1102 قالدي → نلدي Drs.44a.9 ve bağlama göre okundu.

1103 اولدوردی → دوردی Düzeltme ve *aldur-* fiilinin anlamı için bk. Drs.81b.12 notu.

Drs.82a

اور کدی • دلی دھرولی کو تریدی یرہ اور دی قربا شی
 بوکلدی • بوکلوقا لدی اغ کو گسنک اوزر بنه غزائیل
 بصوب قوتدی • بیا یرلردی • شیدی خزانقه بشلدی
 ایدر مره غزائیل امان تکرینک یرلکنه یوقدر کات
 من سنی یویله بلمز ایدم او غورلیج جان الدوغشک
 طویمز ایدم دوکمه سنی بیوک بنم طا غلومز اولور اول
 طا غلور خرد • با غلور خرا اولور اول با غلور قه سلو^{بی} ملور
 اوزوی اولور اول اوزوی صقر لزال شرابی اولور
 اول شرابین ایچی اسرک اولور شرابلور دیم طویدیم
 نه سویلدم بلدم بلکه اوصقدم یکتلکه طویدم جانم
 الله غزائیل مدد دیدی • غزائیل ایدر مره دلج
 قوالت مکانه یلوار رس • الله تعالی یریا الوان مقده
 الوحد نه وار من دخی بر بر مشق اوغلانیم دیدی دلی

دورور

Drs.82a, ME160, OŞG77.13

- (1) ürkdi, Deli Dumruhi götürdi, yere urdı; kara başı¹¹⁰⁴
 (2) buñaldı, buñlu kaldı. Ağ gögsinüñ üzerine ‘Azrâyil
 (3) başup kondı. Baya yırlaradı,¹¹⁰⁵ şimdi hırlamağa başladı,
 (4) eydür:

Mere ‘Azrâyil, amân! Tanrının birliğine yokdur gümân!

- (5) Men seni böyle bilmez¹¹⁰⁶ idüm,
 uğrulayın¹¹⁰⁷ cân aldığın (6) tuymaz idüm.
 Dönmesi¹¹⁰⁸ büyük bizüm tağlarımız olur,
 ol (7) tağlarımızda bağlarımız olur,
 ol bağların kara salkımları¹¹⁰⁹ (8) üzümü olur,
 ol üzümü şıkarlar, al şerâbı olur,
 (9) ol şerâbdan içen esrük olur.

Şerâbluydum, tuymadum;

- (10) ne söyledüm bilmedüm.

Be[g]lige¹¹¹⁰ uşanmadum,¹¹¹¹
 yigitlige toymadum.

Cânum (11) alma, ‘Azrâyil meded!

dédi. ‘Azrâyil eydür: Mere deli

- (12) kavat, maña ne yalvarırsın? Allâh Te‘âlâya yalvar! Menümde

(13) elümde ne var? Men dañı bir yumuş oğlamıyam, dedi. Deli

1104 باشي ياشي → باشي Bağlama göre okundu.

1105 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82a.3 notu.

1106 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.10 notu.

1107 اوغورلین → اوغورلین Bağlama göre okundu.

1108 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82a.6 notu.

1109 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82a.7 notu.

1110 بلكه → بلكه Tamir Drs.30a.7 ve bağlama göre yapıldı.

1111 Fiilin anlamı için bk. Drs.30a.7 notu.

دمرول ایدر یا پس جان ویرن جان الله تعالی
 میدربلی اولدر دیدی . دونری عزرائیل یا پیش
 سن نه ایلمکلو قداس . سن ارادون جعقله من الله
 تعالی یله خبرلشیم دیدی . دلی دمرول بوراده
 صولیش کوره لم خام نه صولیش ایدر یوجه
 لردن یوجه سن کسه بلمز بنجه سن . کورکلر تکر
 بنجه جاهل لرسنی کوکن اراده یرده استر سن خود
 مؤستلر کوکلند سن . دایم طورون جبار تکر
 باقی قلان ستار تکر . منم جاننی الورا ولسک
 سن الفضل عزرائیل الماعنه قومقل دیدی . الله
 تعالی یردلی دمرولک بوراده سوزی خوش کلدی
 عزرائیل ندالیلدی کم چون دلی قوات منم برکم
 بلدی . برکومه شکر قلدی . یا عزرائیل دلی

Drs.82b, ME161, OŞG77.33

- (1) Dumrul eydür: Ya pes cān vëren, cān alan Allāh Te‘āla-
- (2)-mıdır? Belī oldur, dēdi. Dōndi ‘Azrāyile: Ya pes
- (3) sen ne eylemeklü kıadasın?¹¹¹² Sen Aradan çıkğıl, men Allāh
- (4) Te‘ālayıla haberleşeyim, dēdi. Deli Dumrul burada
- (5) şoylamış. Görelüm hānum ne şoylamış, eydür:
- Yüce-(6)-lerden yücesin,
- kimse bilmez nēcesin.
- Görklü Tañrı,
- (7) nēce cāhil-ler seni gökde arar, yërde ister.
- Sen hōd (8) mū‘minler göñlindesin.
- Dāyim tıran Cebbār Tañrı!
- (9) Bāķī kalan Settār Tañrı!
- Menüm cānumı alur olsañ (10) sen alğıl,
- ‘Azrāyile almağa kıomağıl,
- dēdi. Allāh
- (11) Te‘ālaya Deli Dumruluñ burada sözi hoş geldi.
- (12) ‘Azrāyile nidā eyledi kim Çün deli kıavat menüm birligüm
- (13) bildi, birligüme şükür kıldı; yā ‘Azrāyil, Deli

1112 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82b.3 notu.

Drs.83a

دمروله جان یرنه جان بولسون. انوك جانني ازاد
 اولسون دیدي. عزراينل ایدرم دلي دمرول
 الله تعالی نك امري بوميله اولدي کیم دلي دمرول
 جانني یرنه جان بولسون. انوك جانني ازاد اولسون
 دیدي دلي دمرول ایدرم من بجه جان بولیم. مکر
 بر قوجه بیام بر قري انام وار کل کیده لم اکیسندن
 یری بولدیکی جانن ویره الفله منم جانني قوغل
 دیدي. دلي دمرول سوردي بیاسی یاننه کلدی
 بیاسنك الین اوپ صویلیش کوره لم خانم منه
 صویلیش ایدراغ صقللو عزیز عزتلو جانم بیبا
 یلور میسن نار اولدي کفسوز سوبلدم حق تعالی
 خوش کامدی. کوك اوزرنده اک قناتلو عزراينله امر
 ایلدي. اوچب کلدي انجه منم کوکسوي بصوب وندی

Drs.83a, ME162, OŞG78.16

- (1) Dumrul[-]a!¹¹¹³ Cān yérine cān bulsun, anuñ cānı āzād
 - (2) olsun, dēdi. ‘Azrāyil eydür: Mere Deli Dumrul,
 - (3) Allāb Te‘āla-nuñ emri böyle oldu kim Deli Dumrul
 - (4) cānı yérine cān bulsun, anuñ cānı āzād olsun,
 - (5) ¹¹¹⁴dēdi, Deli Dumrul eydür: Men nēce cān bulayım? Meger
 - (6) bir koca babam, bir karı anam var. Gel gēdelüm, ikisinden
 - (7) biri bolayki cānın vère, alğıl, menüm cānumı koğıl,
 - (8) dēdi. Deli Dumrul sürdi, babası yanına geldi.
 - (9) Babasının elin öpüp soylamış. Görelüm hānum ne
 - (10) soylamış, eydür:
- Ağ şaķallu, ‘azīz, ‘izzetlū, cānum baba!
- (11) Biltür misin neler oldu?
- Küfür söz söyledüm,
- Hak Te‘ālaya (12) boş gelmedi,
- gök üzerinde al kanatlu ‘Azrāyile emr (13) eyledi.
- Uçup geldi, ağca menüm gögsümi başup kōndı,

1113 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs 83a.1 notu.

1114 Satır başında fazladan bir *vav* (و) yazılmıştır.

خرن دب طئلو جانم الور اولدي بيا سندن جان
 دلرم ويررقي سى • يوخسه اوغل دلي دمروك
 ديواغلاميسن • باباسي ايدرا اوغل اوغوك اي
 اوغل جانم باره سي اوغول طوغد و غنده طقوز
 بفر اولدر دكم اصلان اوغل • دنلو كي التوت يان
 ايومك قبضه سي اوغول قازه بكرز قترملك كيلنمك
 چيچيكي اوغول • قوشويتان قاره طاغم كر كسه سول
 كلسون • عزرا يلك ييلا سي اولسون • صوق صوق
 پكارلرم كر كسه اكا ايچت اولسون • تاوله تاوله
 شهيا زاتلرم كر كسه اكا بتت اولسون • قطار
 قطار دوع لرم كر كسه اكا بوكلت اولسون • اغا
 يلدا انجه قيتونم كر كسه • فره موديق التند انوك
 شولني اولسون • التون كومش بول كر كسه • اكا

Drs.83b, ME163, OŞG78.32

(1) hınıldadup tatlı cānum alur oldu.

Baba, senden cān (2)dilerem, vērūr mi-sin?

Yohsa Oğul, Deli Dumrul!, (3) dēyü ağlar mısın?

Babası eydür:

Oğul oğul, ay (4) oğul!

Cānum pāresi oğul!

Toğduğında tokuz (5) buğra öldürdügüm¹¹¹⁵ aşlan oğul!

Dünlügi altun ban (6) evümün kabzası oğul!

Qaza beşzer kızumun gelinümün (7) çiçegi oğul!

Qarşu yatan kara tağum gerekise

söyle (8) gelsün, 'Azrāyilün yaylası olsun!

Şovuk şovuk (9) bınarlarum gerekise aña içit olsun!

Tavla tavla (10) şebbāz atlarum gerekise aña binit olsun!

Qatār (11) qatār develerüm gerekise aña yüklet olsun!

Ağa-(12)-yilda ağca koyunum gerekise

kara mudbak altında anuñ (13) şöleni olsun!

Altun, gümüş, pul gerekise aña

¹¹¹⁵ Fiilin kullanılışı ile ilgili yorum için bk. Drs.9a.5, 83b.5 notu.

خرچلقا اولسون دینه شیریه جان عزیز جانینی قیا
 یاس یلتو بلکل مستد عزیز سندن شوکلو اناک در
 اوغول اناکه واردیدی دلی درول بیاسندن
 یوز یولیوب سوردی اتاسنه کلدی ایدراخا
 بیلور میسن تلرا اولدی کول یوزندن آل قاتلو
 عزرائیل اوچب کلدی انچه منم کوسوی بصوب
 قوزی خزلدب جانم الورا ولدی پیام دن جان
 دیلدم انا ویرمی سندن جان دلرم انا جانک
 مکاریر میسن یوخسه اوغول دلی درول دیو
 اغلر میسن آجی طرناق آغ یوز وکه چالر میسن •
 قرغوبکی قره صاچک یولر میسن انا دیدی انا بی
 بوراده صویلمش کوره لم خاتم ند صویلمش انا بی
 ایدر اوغول اوغول ای اوغول طغوز آبی طیار

Drs.84a, ME164, OŞG79.17

(1) h̄arcılık olsun!

Dünye ş̄ir̄in, cān ‘az̄iz̄,

cānumı kıya-(2)-bilmen, bellū bilgil.

senden ‘az̄iz̄ senden¹¹¹⁶ sevgilū anaḡ-dur.

(3) Oḡul, anaḡa var!

dēdi. Deli Dumrul babasından (4) yüz bulmayup sūirdi anasına geldi, eydūr:

Ana, (5) bilūr misin neler oldı?

Gök yüzinden al kanatlu (6) ‘Azrāyil uçup geldi,

aḡca menüm göḡsümi başup (7) k̄ondı,

h̄ırladup cānum alur oldı.

Babam-dan cān (8) diledüm ana, v̄ermedi.

Senden cān dilerem ana; cānuḡ (9) maḡa v̄erūr misin?

Yoh̄sa Oḡul, Deli Dumrul!, d̄eyū (10) aḡlar mısın?

Acı tırnaḡ aḡ yüzūḡe çalar mısın?

(11) K̄arḡu gibi kara saçūḡ yolar mısın ana? dēdi.

Anası (12) burada şoylamış. Görelüm ḡānum ne şoylamış, anası (13) eydūr:

Oḡul oḡul, ay oḡul!

Ṭoḡuz ay ṭar

1116 Okuma, tercüme şekilleri ve teklif için bk. Drs.84a.2 notu.

قارغده كوتردوكم اوغول طولمه بشكلرده بلدوكم
 اوغول. اول اي دينده دينا يوزنه كتوردكم اوغل
 طولاب طولاب اغ سودمي امزردكم اوغوك انجه
 بورجلو حصار كرده طوتليدك اوغوك صاسي
 ديلوكا فرالته طتساق اوليدك اوغل. التوت
 اچمه كوچنه صالحيني سني قورترديم اوغوك ييات
 يره وارمش سن. واره باس دينا شيرين جان عزيز
 جانني قتا باس. بلالو بلكل ديدى. اناسي دحي جان
 ويرمدي. بويله ديگچ عزرايل كلدي دلي دمرولك
 جان الماغه دلي دمرول ايدمره عزرايل امان
 نكرنيك برلكنه يوقدركان. عزرايل ايدمره دلي
 قوت دحي نه امان دلرس. آغ صقللويياك ياننه
 واردك جان ويرمدي. آغ برچكلو اناك ياننه

Drs.84b, ME165, OŞG79.36

(1) karnumda götürdüğüm oğul!

On ay dēyende dünyā yüzine getürdüğüm oğul!

Tolama[ısı altun]¹¹¹⁷ beşiklerde beledüğüm (2) oğul!¹¹¹⁸

(3) Tolap tolap¹¹¹⁹ ağ südümi emzürdüğüm oğul!

Ağca¹¹²⁰ (4) burclu hişārlarda tutilayduñ, oğul!

Şası (5) dīnlü kāfir elinde tutsak olayıduñ, oğul!

Altun (6) aqça gücine şalubanı seni kırtaraydum, oğul!

Yaman (7) yere varmış-sın, vara bilmen.

Dünyā şirīn, cān ‘azīz; (8)

cānumı kıya bilmen, bellü bilgil!

dēdi. Anası dañı cānın

(9) vērmedi. Böyle dēgeç ‘Azrāyil geldi, Deli Dumruhıñ

(10) cānın almağa. Deli Dumrul eydür: Mere ‘Azrāyil, amān!

(11) Tañrınuñ birliğine yokdur gümān! ‘Azrāyil eydür: Mere deli

(12) kavat, dañı ne amān dilersin? Ağ şakallu babanı yanına

(13) varduñ, cān vērmedi. Ağ bürçeklü ananı yanına

1117 Tamir, için bk. Drs.28a.11, 84b.1 notu.

1118 Bu dize, bir sonraki dize ile yer değıştürmüştür. Bunun için bk. Drs.84b.1-2 notu.

1119 İkilemenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.84b.3 notu.

1120 Kelimenin anlamı için bk. Drs.84b.3 notu.

Drs.85a

واردك جان ويرمدي • دخی کیم ویرسه کړک دیری •
 دلی دمرول ایدر حسرتم وارد زبولشایم دیری غزرائیل
 ایدر مره دلی حسرتک کم دره ایدر یاد قزی حلازم وار •
 اندن منم ایکی اوغلا بنجتم وار امانتم وار اصورلرم
 انلره اندن صوکره منم جانم اوس دیری • سوردی
 حلازل یاننه کلدی • ایدر بیلور میس نه لرا ولدی کون
 یوزندن ال قنا تلو غزرائیل اوجب کلدی • انجه منم
 کوکسمی بصوب قوندی • طتلوم منم جانی الورا وکد
 بیامه ویردیدم جان ویرمدي • انا مه واردم جان
 ویرمدي • دینه شیرین جان طتلو دیرلر امری یوکسک
 یوکسک قره طاغلم سکا ییلاق اولسون • صوق صوق
 صولرم سکا ایچت اولسون • تاوله تاوله شهباز اتملم
 سکایت اولسون • دنلوکی التون یان ایدرم سکا

کرک

Drs.85a, ME166, OŞG80.14

- (1) varduñ, cān vèrmedi; dañı kim vèrse gerek? dèdi.
- (2) Deli Dumrul eydür: Hasetüm vardur, bulısayım, dèdi. ‘Azrāyil
- (3) eydür: Mere Deli, hasretün kim-dür? Eydür: Yad kıızı belālüm var.
- (4) Andan menüm iki oğlancuğum var. Emānetüm var, ısmarlaram
- (5) anlara. Andan sonra menüm cānum alasm, dèdi, sürdi,
- (6) belāli yanına geldi, eydür:

Bilür misin neler oldu?

Gök (7) yüzinden al kanatlu ‘Azrāyil uçup geldi,

ağca menüm (8) göğsümi başup konda,

tatlu menüm cānumı alur oldu.

(9) Babama Vèr!, dèdüm, cān vèrmedi.

Anama vardum, cān (10) vèrmedi.

Dünye şırın, cān tatlu, dèdiler.

İmdi yüksek (11) yüksek kara tağlarum

sağa yaylak olsun.

Şovuk şovuk (12) şularum sağa içit olsun.

Tavla tavla şehbāz atlarum (13) sağa binit olsun.

Dünlügi altun ban évüm sağa

كوكلكه اولسون. قطار قطار دو لرم سكا يتركمت
 اولسون. اغا يلدك اعجمه فيتونم سكا شول اولسون
 كوزك كمي طوترسه. كوكلك كمي سورسه سن اكا
 وارغله اكي اوغليجي او كسز قومغل ديري عورت
 بوراده صويليش كوره لم خاتم نه صويليش ايدونه
 ديرسن نه صويلرسن كوزا چوب كوردوكم كوكل ويرا
 سودوكم قوج بيكيدم شاه بيكيدم. طتلود مانغ ويرا
 صور شدغم. بريصدقه باش قوياوب امشدكم قوشو
 ياتن قرة طاغلي سندن صكره من نيلرم ييلار
 اولسم منم كورم اولسون. صوق صوق صولرولك
 اچرا اولسم منم قانم اولسون. التون اچك خرجاير
 اولسم منم كغتم اولسون. تاو له تاو له ستهياز انوك
 بييز اولسم منم تايرنم اولسون. سندن صكره بس

Drs.85b, ME167, OŞG81.2

(1) gölge olsun.

Kaţâr kaţâr develerüm saña yüklet (2) olsun.

Ağaylda ağca koyunum saña şölen olsun.

(3) Gözüñ kimi tutarısa, gönľüñ kimi severise

sen aña (4) varğıl,

iki oğlancuğı ögsüz koınağıl,

dédi. ‘Avrat (5) burada soylamış. Görelüm hānum, ne soylamış, eydür:

Ne (6) dërsin, ne soylarsın?

Göz açup gördüğüm,

gönjül vërüp (7) sevdüğüm!

Koç yigidüm, şāh yigidüm!

Tatlu damağ vërüp (8) şorışduğum,

bir yaşdukda baş koyup emişdüğüm!

Karşu (9) yatan kara tağları

senden şonra men neylerem?

Yaylar (10) olsam

menüm gürum olsun!

Şovuk şovuk şularuñ (11) içer olsam

menüm kanum olsun!

Altun aqçañ harcayur (12) olsam menüm kefenüm¹¹²¹ olsun!

Tavla tavla şehbāz atur (13) biner olsam menüm tãbütum olsun!

Senden şonra bir

1121 كفنم → كفنم Bağlama göre okundu.

Drs.86a

يكيدي سوڭ وارسم بيلم ياتسم* الايلان اولوب
 مني صوقسون* سنك اول موخت اناك بابالك*
 بر جانده نزار كه سكايتا مشله عرش طانغ اولسون
 كرسى طانغ اولسون* بير طانغ اولسون* كوك طانغ
 اولسون* قادر تگري طانغ اولسون* منم جانم سنك
 جانك نزيان اولسون ديري* راجي اولري عزرايل
 خاتونك جانن الماغه كلدي* ادي لراورني يولواشته
 قيامدي* الله تعالى يه بوراده* يالوارمش كوره لم
 بنجه يلوارمش ايدريوجه لردن بوجه سن كسه
 بلز بنجه سن* كوركلو تگري* چوق جا هل لرشي
 كوكده ازار* برده* استر من خود* مؤمنلرك كوكلنده
 سن* دايم طودن جبار تگري* اولويوللر اوز زينه
 عمارتليپايم سنك اچون* اچ كورسم طيوره* يشم

بكون

Drs.86a, ME168, OŞG81.23

- (1) yigidi sevüp varsam bile yatsam
 ala yılan olup (2) meni şoksun!
 Senüñ ol muḥannat anañ babañ,
 (3) bir cānda ne var ki¹¹²² saña kıyamamışlar.
 ‘Arş tanığ olsun, (4) kürsî tanığ olsun!
 Yêr tanığ olsun, gök tanığ (5) olsun!
 Kâdir Tañrı tanığ olsun!
 Menüm cānum senüñ (6) cānuña kurbān olsun!
 dēdi, rāzî oldı. ‘Azrāyil,
 (7) ḥatunuñ cānın almağa geldi ademi-ler evreni yoldaşına¹¹²³
 (8) kıyamadı. Allāh Te‘ālaya burada yalvarmış. Görelüm
 (9) nēce yalvarmış, eydür:
 Yücelerden yücesin,
 kimse (10) bilmez nēcesin.
 Görklü Tañrı!
 Çok cāhil-ler seni (11) gökde arar, yêrde ister.
 Sen ḥōd müminlerüñ göñlinde-(12)-sin.
 Dāyim tıran Cebbār Tañrı!
 Ulu yollar üzerine (13) ‘imāretler yapayım senüñ içün.
 Aç görsem toyurayım

1122 İsim+ da(n) ne var ki kalıbının anlamı için bk. Drs.86a.3 notu.

1123 Anlam için bk. Drs.86a.7 notu.

سنجیون. بالینق کورسم طوفادیم سنک انجون
 الورسک ایکیوزک جان بده القله. تورسک ایکیوزک
 جان بده قوغل. کربی چوق فاد و تنکری دیرییه حق
 تعالی یردی دومرولک سوزی خوش کلدی غزال
 امریلدی. دی دومرلک اتاسنک اتاسنک جان
 ال. اول ایکی حلاله یوز قرق ییل عمر و یردم دیری.
 عزرا بیل دخی بیاسنک اتاسنک دخی جان الدی
 دی دومرول یوز قرق ییل دخی یرلد اشیله یاش
 بشادی. دم قورقوت کلون بوی بویلدی صی
 صویلدی. بویوی دی دومرلک اولسون. منذ
 صکره الب اوزانلر سوبلسون. الی اچوق جومر ازلر
 دکلسون دیری. یوم و یریم خانم یرلوقره طاغلاک
 یقلسون. کولکه لیجه قبا اغاجک کسلسون. قاسم

Drs.86b, ME169, OŞG82.12

(1) senüñiçün.

Yalıncağ görsem tonadayım senüñ içün.

(2) Alurısañ ikimüzün cānın bile algıl,

korısañ ikimüzün (3)cānın bile koğıl.

Keremi çok Kādir Tanrı!

dēdi. Hāk

(4) Te‘ālaya Deli Dumruluñ sözi hoş geldi ‘Azrāyile

(5) emr eyledi: Deli Dumruluñ atasınuñ anasınuñ cānın

(6) al! Ol iki helāle yüz kırk yıl ‘ömür vërdüm, dēdi.

(7) ‘Azrāyil dahı babasınuñ, anasınuñ def‘i cānın aldı.

(8) Deli Dumrul yüz kırk yıl dahı yoldaşıyla yaş

(9) yaşadı. Dedem Korkut gelüben boy boyladı, soy

(10) şoyladı: Bu boy Deli Dumruluñ olsun. Menden

(11) sonra alp ozanlar söylesün, alını açu¹¹²⁴ cömerd erenler

(12) diñlesün! dēdi.

Yom vëreyüm hānum:

Yërlü¹¹²⁵ kara tağlaruñ (13) yıñılmasun!

Gölgelice kaba ağacuñ kesilmesün!

Kanın¹¹²⁶

1124 Deyimin anlamı için bk. Drs.86b.11 notu.

1125 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

1126 قانن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

Drs.87a

اقان كوركوكو صويك توريسون. قادرتكري سني
 نامرده محتاج ايتسون. اغالتونده بش كلمه دعا
 قلداق قبول اولسون. يفتدريسون. دورشدريسون
 كناهكزي ادي كوركوكو محمد بغشلسون خانم هي
 قاكلي قوجه اوغلي قان طورالي بويي بيان
 ايدرخانم هي اغوز زمانته قاكلي قوجه ديرلر
 بر كرنار واردي شيشش بر جلاسون اوغلي واردي
 ادنه قان طورالي ديرلردي. قاكلي قوجه ايدق
 يارنلر اتام اولدي من قالدق. يرين يوردين طوتم
 يارنكي كور من اولم اوغلم قالدق بوندي يكركي يوخ
 دركه كوزم كوردكي اوغول كل سني ابواره يم ديدخ
 اوغلان ايدر بيا چون مني ابوه يم ديسق. مكا
 لايق قين بخ اولور. قان طورالي ايدربيا من يرمق

Drs.87a, ME170, OŞG82.27

(1) akan görklü şuyun kurımasun!

Ƙadır Tanrı seni (2) nā-merde muhtāc étmesün!

Ağ alnunda¹¹²⁷ beş kelime du‘ā (3) kılduƙ, ƙabūl olsun!

Yığışdursun, dürişdürsün!

(4) Günāhuƙuzı adı görklü Muħammede bağışlasun!

Hānum bey!

(5) Ƙaƙlı Ƙoca Oğlı Ƙan Turalı Boyını Beyān (6) éder

Hānum bey hey! Oğuz zemānında Ƙaƙlı Ƙoca dەرleridi

(7) bir gürbüz er yaradı. Yetişmiş bir cılasun oğlı varıdı,

(8) adına Ƙan Turalı dەرleridi. Ƙaƙlı Ƙoca eydür:

(9) Yārenler, atam öldi; men ƙaldum, yerin yurdım tutdum.

(10) Yarınki gün men ölem, oğlum ƙala. Bundan yēgregi yoħ-

(11)-dur ki gözüm görüriken, oğul, gel seni ēvereyim, dēdi.

(12) Oğlan eydür: Baba, çün meni ēvereyim dērsin, maƙa

(13) lāyık ƙız nece olur? [Ƙaƙlı Ƙoca eydür: Nece olur?]¹¹²⁸ Ƙan Turalı
eydür: Baba men yerümden

1127 التونده → التونده Drs.35a 8, 102b.8, 108b.3, 121b.6, 154a.2’ye göre okundu.

1128 S. Tezcan, bu tamiri gerekçe yazmaksızın yapmıştır. Metnin bu kısmında gerçekten de bir eksiklik olduğu anlaşıyor. Drs.87b.3 ve bağlama göre söz konusu tamir uygundur.

Drs.87b

طورمدين اول طورمش اولامن قره قوج الله بندين اول
 بنمش اولامن قانلوکازايلنده وارمدين اول وارمش
 مکاباش کتورمش اولاديدی قاکلی توجه ایدر اغول
 سن قیز استمرمش سن برجله سون بها در استمرمش
 بس انوک ارقاسند بیه سن اچده شن خوش کچه
 سن ایدر بلی جانم بیا ایل استمر بس واره سین
 برجی بجی تودکان قیزنی الاسی نکاهندن طایم
 اوزنیه دوشم قارنی یرتمه دیدی قاکلی توجه
 ایدر اغول قیز کورمک سندن مال رزق ویرمک
 بند دیدی بویله دیکچ ارتلر اورنی قان طارلی
 برندن طوردی قرق یکیدن یاننه الی ایچ اغوز
 کوردی قیز بولما دی قایتدی کرود وندی اولونما
 کلدی بیاسی ایدر اغول قیز بولدکی قان طارلی

Drs.87b, ME171, OŞG83.10

- (1) tırmadın ol tırmış ola. Men kazaķu¹¹²⁹ atuma binmedin ol
- (2) binmiş ola. Men kanlu kāfır ėline varmadın ol varmış,
- (3) maņa baş getürmiş ola, dēdi. Kaŋlı Koca eydür: Oğul,
- (4) sen kız istemezmiş-sin, bir cılasun bahadır istermiş-¹¹³⁰
- (5)-sin; anuŋ arķasında yēyesin içesin; hoş gēçe-
- (6)-sin, Eydür: Belĭ, cānum baba, eyle isterem. Pes varasın,
- (7) bir cici bici Türkman kızını alasın; negāhenden ŧayınam,¹¹³¹
- (8) üzerine düşem karnı yırtıla?¹¹³² dēdi. Kaŋlı Koca
- (9) eydür: Oğul, kız görmek¹¹³³ senden, mal rızķ vērnek
- (10) benden, dēdi. Böyle dēgec erenler evreni Kaŋ Tırahı
- (11) yerinden tırdı, kırķ yigidin yanına aldı, İç Oğuz¹¹³⁴
- (12) girdi¹¹³⁵ kız bulımadı. Kaıytdı gērü döndi, ėvlerine
- (13) geldi. Babası eydür: Oğul, kız bulduŋ mı? Kaŋ Tırahı

1129 قه فوج → قه فوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1130 استمرمش من → استمرمش من Aynı satırdaki *istemezmiş-sin*'e göz takılması sonucu yanlış yazılmıştır.

1131 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.87b.7 notu.

1132 Vurgu yoluyla soru cümlesi için bk. Drs.87b.7-8.

1133 Fiilin anlamı için bk. Drs.51b.1, 87b.9 notu.

1134 اغوزي → اغوزه Tamir için bk. Drs.87b.11-12 notu.

1135 كوردي → كوردي Tamir için bk. Drs.87b.11-12 notu.

ایدر تیلسون اغوز اللری مکایا در قین بولیدم بیا
 دیدی • بیاسی ایدر هی اوغول قیز دلیو وارن بوله
 وار من قان طورالی ایدر یاینجه وار ریا دیدی •
 قاکلی توجه ایدر اوغول صباح وار ب او یلق
 کلمک اولمز او یلق وار ب اخشام کلمک اولمز
 اوغول سن مالہ بجد اول یغ من سکا قیز ارایت
 کیدیم دیدی • قاکلی توجه سو فی توانی اوری
 طوردی • اغ صغلاو پیر قوجه کریاننه بر قدی
 اچ اغوزه کردی • قیز بولما دی طولا ندی
 طشا اغوزه کردی • بولما دی طولندی طره بوزنه
 کلدی • مکر طره بوزان تکور نیک بر عظیم کو رکلو
 محبوب قزی واردی صاغنه صولندا کی قوشنه
 بای جکر دی • اندو غنی اوخ یرہ در شمن دی اول

Drs.88a, ME172, OŞG83.24

- (1) eydür: Yıkılsun Oğuz elleri! Maña yarar kız bulmadum baba,
- (2) dèdi. Babası eydür: Hey oğul, kız dileyü varan böyle
- (3) varmaz, K̄an Turalı eydür: Ya nèce varur baba? dèdi.
- (4) Kañlı Koca eydür: Oğul, şabāh varup öylen
- (5) gelmek olmaz, öylen varup aḥşam gelmek olmaz.
- (6) Oğul, sen mālā becid ol, yığ, men saña kız arayı
- (7) gèdeyim, dèdi. Kañlı Koca sevini kıvamı öri
- (8) t̄urdi, aḡ şaḡallu p̄ir k̄ocalar yanına bıraḡdı.¹¹³⁶
- (9) İç Oğuza girdi, kız bulmadı. T̄olandı,
- (10) Taş Oğuza girdi, bulmadı. T̄olandı, T̄ırabuzana
- (11) geldi. Meger T̄ırabuzan Tekürinün bir ‘azim görklü,
- (12) maḥbūb kıza varıdı; şaḡına şolına iki k̄oşa
- (13) yay çekeridi,¹¹³⁷ atduḡı oḡ yere düşmezidi.¹¹³⁸ Ol

1136 *Yanına bıraḡ-* deymi ve dengi kullamlar için bk. Drs.88a.8 notu.

1137 Cümle ile ilgili açıklama için bk. Drs.88a.12 notu.

1138 Cümlelerin anlamı için bk. Drs.30a.13, 88a.12 notu.

Drs.88b

قیزك اوج جانور قالكی قفتا نلغی واردی. هرکیم
 اول اوج جانور بی بصد یكسه اولدرسه یترغی
 اكا ویردم دیو و عله ایلمشدی بصا مسه باشین
 کسردی. بویله لکه اوتوز ایکی کافر بکنول
 اوغلانك باشی برج بدنده کسلوب اصلمش ایدی
 اول اوج جانورك بری قفان اصلاندی بری قره
 بوغهدی بری دخی قره بوغهدی ایدی بولرک هر بریسی
 برازدره ایدی. بو اوتوز اکی باشکم برج ده اصلمش
 ایدی. قفان اصلاندی قره بیانك یوزین کورمشلردی
 اینجی بوغا بوینیزنده هلاک اولمشلردی. قاکلی توجه
 بو باشلرین و بو جانورلری کوردی باشنده اولن
 بیث ایاغنه دیرلدی. ایدر واره یم اوغلنه طرغری
 خبر و یریم هنری و ارسه کلسون الشون یوخسه

Drs.88b, ME173, OŞG84.6

- (1) kızun üç cānvar kalınlığı kaftanlığı varıdı. Her kim
- (2) ol üç cānvarı başsa, yènse, öldürse kızımı
- (3) aña vèrürem, dèyü va‘de eylemişidi. Başamasa başın
- (4) keseridi. Böylelikle otuz iki kâfir beginün
- (5) oğlunı başı burc bedeninde kesilüp aşılmiş idi.
- (6) Ol üç cānvarun biri kağan aşlanıdı, biri kara
- (7) boğayıdı, biri dağı kara buğra idi. Bularun her birisi
- (8) bir ejderhâyıdı. Bu otuz iki baş[-]kim burc-da aşılmiş
- (9) idi, kağan aşlanıla kara buğ[r]anun¹¹³⁹ yüzün görmemişleridi,¹¹⁴⁰
- (10) ancak boğa boynuzında helāk olmuşlarıdı. Kağlı Koca
- (11) bu başları ve bu cānvarları gördi başında olan
- (12) bit¹¹⁴¹ ayağına dèrildi. Eydür: Varayım, oğluma toğrı
- (13) haber vèreyim. Hüneri varısa gelsün alsun, yohsa

1139 بغانك → بغانك Tamir bağlama göre yapıldı.

1140 Bu boyda sıralama ve kurgudaki karışıklık için bk. Drs. 88b.6-9 notu.

1141 بیت → بیت Drs.101b.5 ve bağlama göre okundu.

اوده كي قينه راضي اولسون ديدى. ات ايا عني
 كولك اوزان دلي چوك اولوره. قاكلي قوجه كيدر
 كلدي اغوزه چقدي. قان طواليا خبر اولدي.
 بياك كلدي ديديلره. فرق يكيده بياسته قوشو
 واردي. ايلن اوپدي. ايدر جانم بيا مكا يارو
 قين بولدي. ايدر بولدم اوغول هنرك وارايشه
 ديدى. قان طواليا ايدرالتون اچته يي استر.
 قاتر بىركي استر. بيا سي ايدن اوغول هنرك هنر
 ديدى. قان طواليا ايدر بيا يليستي قزه قاضلق اوغور
 ايرصالييم قنلو كافالينه اقين چپايم. ياش
 كسيم قان دوكم كافزه قان قوصدرايم. قول
 قراوش كتوره يم. هنر كوستره يم. قاشلق قوجا ايدن
 هاي جانم اوغول هنر ديديك اول دكل اول قين

Drs.89a, ME174, OŞG84.17

- (1) évdeki kıza rāzī olsun, dèdi. At ayağı
- (2) külük, ozan dili çevük olur. Kaḡlı Koca gèderek
- (3) geldi, Oġuza çıkdı. Kaḡ Turalıya haber oldu:
- (4) Babaḡ geldi, dèdiler kırk yigidile babasına kaḡşu
- (5) vardı, elin öpdi. Eydür: Cānum¹¹⁴² baba, maḡa yarar
- (6) kız bulduḡ mı? Eydür: Buldum oġul, hūnerūḡ var ise...
- (7) dèdi. Kaḡ Turalı eydür: Altun aḡça mı ister,
- (8) kaḡar [kaḡar]¹¹⁴³ beserek mi ister? Babası eydür: Oġul, hūner gerek, hūner,
- (9) dèdi. Kaḡ Turalı eydür: Baba, yelisi kara kaḡızlık atuma
- (10) eyer şalayım a!¹¹⁴⁴ Kaḡlu kāfir éline aḡın çaḡayım, baş
- (11) keseyim, kaḡ dökeyim; kāfire kaḡ kuşdurayım. Kul
- (12) kaḡavaş getüreyim, hūner göstereyim, Kaḡlı Koca eydür:
- (13) Hay cānum oġul, hūner dèdiġüm ol degül. Ol kız

1142 Kelime *hanum* da okunabilir.

1143 Tamir için bk. DKON: 243.

1144 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs. 89a.10 notu.

Drs.89b

اچون اوج جانور ساقاشلر هر کیم اول اوج جانور
 بصة اول قیزی اکا ویرلره بصوب اولدر مسه
 انوک باشنی کسرلر برجه اصارلره قان طو راکی
 ایدر بیا یوسوزی سن مکا دیمک کړک ایدک چونکه
 دیک البتد وارسم کړک یاشنه قاخنج یوزمه تدرنج
 اولسون قادون اتابک بیا اس قالوک دیری قاکلی
 توجه ایدر کوردکی من مکا نندم اوغلنه قورخنج خبرلر
 ویریم اولم کیم کیمه دونه دیدی قاکلی قوجه بولاره
 صولیش کورلم خانم نه صولیش ایدر او غول سن
 وارن جق پروک طولاج طولاج یوللری اولور املو
 یانوب چقامن انوک یا لجنی اولور آل یلان سوکه مر
 انوک اورماین اولور کوله پهلوان انوک قلم سی
 اولور کوز قاقونج کولک الون انوک کورکلی اولور

Drs.89b, ME175, OŞG84.30

- (1) içün üç cānvar saklamışlar. Her kim ol üç cānvarı
- (2) başşa,¹¹⁴⁵ ol kıızı aña vērürler, başup öldürmese
- (3) anuñ başını keserler, burca aşarlar, Kan Turalı¹¹⁴⁶
- (4) eydür: Baba, bu sözi sen maña dēmemeğ gerek idüñ. Çünkü
- (5) dēdüñ, elbetde varsam gerek. Başuma qahınc yüzüme toñınc
- (6) olmasun. Qadun ana,¹¹⁴⁷ beg baba, esen qalıñ! dēdi. Qanlı
- (7) Qoca eydür: Gördüñ mi men maña netdüm? Oğlana qorñınc haberler
- (8) vėreyim, ola kim gėtmeye, dōne, dēdi. Qanlı Qoca bu arada
- (9) şoylamış. Görelüm hānum ne şoylamış, eydür:

Oğul, sen (10) varacağ yērüñ tolamac tolamac yolları olur.

Atlu (11) batup çıkamaz anuñ balçığı olur.

Ala yılan süñemez¹¹⁴⁸ (12) anuñ ormanı olur.

Gögile pehlū uran anuñ qal'ası (13) olur.

Göz qakuban göñül alan anuñ görklüsi olur.

1145 بَصَه → بَصَه Bağlama göre okundu.

1146 طوراكي → طوراكي Bağlama göre okundu.

1147 انا → انا Drs.70a.12 ve bağlama göre okundu.

1148 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.89b.11, 90a.8 notu.

Drs.90a

هاي ديدين باش كوردن جلدي اولور يغرنده
 قلطان اويز بيا سي اولور يا وزيرلره يلسنك قان
 دونكل اغ صقللو بيا كي قريجو اولمش انا كي بوزلتمكل
 ديدى قان طورالي قاقدي ايدر نه سويلرس نه
 ايدرسن چانم بابا بو قدر ايسنك قورخ يكتي اولور
 الپاره قورخو يرمك عيب اولور دولج بوللورني
 قاد قورشه دونله يورتم اتلويانوب انك باچقمن
 قونلودوشيم ايلون سرگن اورمانني چوق چوق
 اوده اورم كوكله بھلو اورن قلع لرني قاد قورشه
 پيام قيام كوز چوق كوكل الى كوركلو سنك بوين
 اوپم يغرنده قلطان اويز بيا سنك قاد قورشه
 باش كسيم يا واپم بلكم يا كلیم يا قره يفرانك
 كوكسي لسنه قالم ويا بوغانك بوينورنه ايلشم

Drs.90a, ME176, OŞG85.15

- (1) Hay dëmedin baş götüren¹¹⁴⁹ [anuş]¹¹⁵⁰ celladı olur.
 Yağrında (2) kalkan oynar [anuş]¹¹⁵¹ yayası olur.
 Yavuz yerlere yeltendün, kayda (3) döngil!
 Ağ şakallu babanı [ağlatmağıl!]¹¹⁵²
 karıcuğ olmuş ananı bozlatmağıl! (4) dëdi. Kan Turalı kağıdı, eydür:
 Ne söylersin, ne (5) eydürsin cānum baba?
 Bu kadar işden korğan yigit mi olur?
 (6) Alp ere korbu vërmek ‘ayb olur.
 Dolamac [dolamac]¹¹⁵³ yollarını (7) Kādir korısa dūnle¹¹⁵⁴ yortam.
 Atlu batup [çıkamaz]¹¹⁵⁵ anuş balçığına (8) kumlar¹¹⁵⁶ döşeyem.
 Ala yılan süñemez¹¹⁵⁷ ormanını çaķmak çaķup (9) oda uram.
 Gögile pehlū uran kal‘aların, Kādir korısa (10) tepem¹¹⁵⁸ yıķam.
 Göz kaķuban¹¹⁵⁹ gönöl alan görklüsünün boynın (11) öpem.¹¹⁶⁰
 Yağrında kalkan oynar yayasınuş, Kādir korısa (12) başın kesem.¹¹⁶¹
 [Ya varam]¹¹⁶² ya varmayam, ya gelem ya gelmeyem.
 Ya kara buğranuş (13) gögsi altında kalam
 veya boğanuş boynuzında ilişem

1149 Okuma şekilleri ve deyimini anlamı için bk. Drs.90a.1 notu.

1150 Tamir için bk. Drs.90a.1, 2 notu.

1151 Tamir için bk. Drs.90a.1, 2 notu.

1152 Tamir için bk. Drs.90a.3 notu.

1153 Tamir Drs.89b.10’da geçen *tolamac tolamac yollar tamlamasına* göre yapıldı.

1154 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

1155 Tamir Drs.89b.11’deki dizeye göre yapıldı.

1156 قونلر → قونلر Drs.89b.11’deki dize ve bağlama göre okundu.

1157 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.89b.11, 90a.8 notu.

1158 تيام → تيام Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.90a.10 notu.

1159 قجوبين → قجوبين Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.90a.10 notu.

1160 Buradaki dize eksikliği için bk. Drs.90a.11 notu.

1161 کسيم → کسيم Bağlama göre okundu.

1162 Tamir Drs.90b.1’de geçen aynı cümleye göre yapıldı.

یا قفان اصلانک قینا غندە دیدلم یا وارم یا واریم
 یا کلم یا کلیم ینە کورنجە بک یا با خاتونە اناسن قالک
 دیدی کوزد لکه ناموس ایچون بکلمز ایتدیلمز او قول
 او غمروک ایچق اولسون . صاغ اسن واروب کله شوق
 دیدلره اناسنک اناسنک اللوین او پدی . قرق
 یکیدن یا نه برقدی . یدی کون یدی کیمجه یورتی لو
 کافک شرحدن ایردیلمز چادر د کدیلمز یوکوک آن
 یوکردوب قان طوزاکی کورزیه کوکه اتار ایوزب یر
 دشمدین قزو ار صوته هی قرق اشتم قرق یولداشتم یوکوک
 اولسه یارشم کوجلوا اولسه کورشم . حق تعالی
 عنایت ایلسه اوج جانوری اولدرسم . کوزلر
 سروری صاری طونلی سلیمان خاتونی الشم
 اقام انام ایونه دونسم . هی قرق اشتم قرق یولداشتم

Drs.90b, ME177, OŞG86.4

(1) ya kağan aşlanuñ kıynağında didilem.

Ya varam ya varmayam, (2) ya gelem ya gelmeyem.

Yine görünce beg baba, hatun ana [e]sen¹¹⁶³ kaluñ!¹¹⁶⁴

(3) dedi. Gördiler ki nāmūs içün beklemez, eyitdiler: Oğul,

(4) oğuruñ açuñ olsun, sağ esen varuñ gelesin!

(5) dediler. Atasınıñ anasınıñ ellerin öpdi, kırk

(6) yigidin yanına bırağdı. Yedi gün yedi gece yortdı-lar

(7) kâfiruñ serhaddına¹¹⁶⁵ erdiler, çadır dikdiler. Yügrük atın

(8) yüğürdüp Kañ Turalı gürzin göge atar, enüp yere

(9) düşmedin karvar, tutar.

Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum!

Yügrük (10) olsa yarışsam,¹¹⁶⁶

güclü olsa güreşsem,

Hak Te‘āla (11) ‘ināyet eylese,

üç cānvarı öldürsem.

Gözeller (12) serveri Şarı Tonlı Selcan¹¹⁶⁷ Hatunı alsam,

(13) atam anam evine dönsem,

Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum!

1163 اسن → سن Tamir Drs.89b.6, 131b.11 ve bağlama göre yapıldı.

1164 قالك → قالدك Drs.89b.6, 131b.11 ve bağlama göre okundu.

1165 سرحدنه → سرحدنه Drs.64b.12, 65a.5, 137a.10'da geçen şeddeli örneklere göre okundu.

1166 يارشم → يارشم Bağlama göre okundu.

1167 Okuma şekilleri vı teklif için bk. Drs.90b.12 notu.

Drs.91a

قرقكوزه قربان اولسون منم باشم دیوسویلدی
 بوتلو بوسوزده ایکن مکر خانم تگوره حیر وار دی
 اغوزدن قان طورالی دیرلر بریکت وارايش قیزك
 دیلوکلی یورر دیدیلر کافرلیدی اغاج یر قوشو
 کلدیلرینه نیکدیکونیکت یکل دیدیلر ویرشکه الشاغ
 کلدک دیدیلر عزت حرمت ایلدیلر اق چادر دکلر
 اله قالی دوشدیلر اغجه قیون قردیلریدی یللق
 آل شراب اچجور دلره الویه بوتلری تگوره کتوردیلر
 تگور تحت اوزرنه اوترمشدی یون کافرا بیج
 کیمشدی یدی قات میدانی طولندی کلدی
 مکر قیز میدانه برکوشاک یاپدرمش ایدی جمیع
 باسته اولی قیزلر آل کیمشلدی کند و صاری
 کیمش ایدی یوقاربده قاشا ایدردی قان طورالی

ی
 کلد

Drs.91a, ME178, OŞG86.22

- (1) Kırkuŋuza k̄urhān olsun menüm başum! dēyü söyleridi.
- (2) Bunlar bu sözde iken, meger hānum, Teküre haber vardı:
- (3) Oğuzdan K̄an Turalı dērler hir yigit var imiş. Kızun
- (4) dileyü geli yörir, dēdiler. Kāfirler yedi ağaç¹¹⁶⁸ yer karşı
- (5) geldiler. Neye geldiñüz, yigit yeñil? dēdiler. Vērişmege alışmağa
- (6) geldük, dēdiler. İzzet hürmet eylediler, aq çadır dıkdiler,
- (7) ala kalı döşediler, ağca koyun kırdılar, yedi yıllık
- (8) al şerāb içürdiler, aluban bunları Teküre götürdiler.
- (9) Tekür taht üzerinde oturmışıdı, yüz kāfir ebçin¹¹⁶⁹
- (10) geyinmişidi. Yedi kat[la]¹¹⁷⁰ meydānı tolandı geldi.
- (11) Meger kız meydānda bir köşk yapıdurmuş idi. Cemi^c
- (12) yanında olan kızlar al geymişleridi, gendü şarı
- (13) geymiş idi, yoķarıdan temāşā ēderidi. K̄an Turalı

1168 Kelimenin uzunluk birimi olarak kullanılışı için bk. Drs.91a.4 notu.

1169 ایچین → ایچین! Okuma şekilleri ve teklif için bk. DKON: 245-246.

1170 Tamir, kelimenin anlamı ve dengi kullanışlar için bk. Drs.91a.10 notu.

Drs.91b

كلدي • قاره شابقه لو تكوره سلام ويردي • تكور
 عليك الدي • اله قالي دوشدلره • اوتوردی • تكور
 ايدريكت نيردون كلورسيين • قان طورالي بيرنل
 طوري كلدي • ابول ابول يوردي • اغ النبي اجدي
 اغ بيلكلرني صفادي • ايتديكم قرشوتيان قرة طاغلي
 اشانه كلمشم • ايتن دلي صويكني كيجكه كلمشم طارا
 نوکه ئيك قورلقكم صغنو كلمشم • تكري بيورغيله بغير
 قوليلم • قيزوكي الهاغه كلمشم ديدي • تكور ايسدن
 بويكيديك سوزي يوكوك اكرالنده هنري واريسه
 ديدي • تكورايدر بويكيدي • اتادون طوغه صوبك
 صويدلره • قان طورالي • التوتلوا بنجه كنان بيزني
 بيلته صاردي • قان طورالي الوب ميدانه كتورديلر
 قان طورالي جمال وكمال ايا سي يكت ايدري اغوزده

Drs.91b, ME179, OŞG87.1

- (1) geldi, kara şapkalı Teküre selām vèrdi. Tekür
 (2) ‘aleyk aldı. Ala kalı döşediler, oturdu. Tekür
 (3) eydür: Yigit ne yerden gelürsin? Kān Turalı yerinden
 (4) tırı geldi, apul apul yörirdi, ağ alını açdı,
 (5) ağ bileklerini şıgadı, eyitdi kim
 Karşu yatan kara tağunı (6) aşmağa gelmişem.
 Akın-dılı [görklü]¹¹⁷¹ şuyunı geçmege gelmişem.
 Tar c-(7)-t[eg]üñe¹¹⁷² gēñ koltuğuna şıgınu gelmişem.
 Tağrı buyuruğıyla Pēğamber¹¹⁷³ (8) kavlıyla kızunı almağa gelmişem, dēdi.
 Tekür, eydür:
 (9) Bu yigidün sözi yügrük, eger elinde hüneri var ise [kızumı vëreyim],¹¹⁷⁴
 (10) dēdi. Tekür eydür: Bu yigidi anadan toğma şoyun!
 (11) Şoydılar. Kān Turalı altunlu ince kettān bēzini
 (12) bēline şardı.¹¹⁷⁵ Kān Turalı[yı]¹¹⁷⁶ alup meydāna getürdiler.
 (13) Kān Turalı cemāl u kemāl iyesi yigit idi. Oğuzda

1171 Tamir için bk. Drs.91b.6, 95a.8 notu.

1172 انوكه → انوكه Tamir Drs.43b.10 ve bağlama göre yapıldı.

1173 Ye'nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

1174 Tamir Drs.88b.3 ve bağlama göre yapıldı.

1175 Anlam için bk. Drs.91b.12 notu.

1176 طوريبي → طوريبي Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.92a

دورت يكت نقابله كوزدي. بري قان طورالي بري
 قره چكوز واوغلي قرق قنوق. وبوز ايغزلوا بئرلك
 قان طورالي نقايين سربدي. قيز كوشكون بتاردي
 طار قلغي يوشلدي. كديسي ما ولدي. اوصل اولمش
 طنه كيي اغزنك صوي آندي. ياندى غي قيزلره
 ايدو حق تعالي ائامك كوكلنه رحمت ايلشه كابن
 كسوب بني اول بكيده. ويره سة بونك كيي يكت حيف
 اوله كه جانورلوانده هلاك اولدي. بوخلده
 دمورن مجيرله بوغايي كورديلر. بوغاديزن چوكدي
 بوينزيله برمرطاشي بوغرد ي پينز كيي دتدي
 كافرلوايدو شدي يكيدي ائاريقاز سرر پرماز
 يتلسون. اغوز اللري. قرق يكت بربك اوغليله
 برقيزده اوتوي اولك نولور ديديلر. بوني ايشيدك

Drs.92a, ME180, OŞG87.16

- (1) dört yigit niķābıla gezeridi: Biri Qan Turalı, biri
- (2) Qara Çekür ve oğlu Qırq Kınuk ve Boz aygırlu a!¹¹⁷⁷ Beyrek.
- (3) Qan Turalı niķābın serpdı kız köşkden bazarıdı;
- (4) tar kullığı¹¹⁷⁸ yoşuldı, ¹¹⁷⁹ kedisi mavladı, ¹¹⁸⁰ avşıl olmış
- (5) tana gibi ağzınun şuyı aqdı. Yanındağı kızlara
- (6) eydür: Hax Te'āla atamun gönline rahmet eylese, kabin
- (7) kesüp¹¹⁸¹ meni ol yigide vërse. Bunun gibi yigit hayf
- (8) ola ki cānvarlar elinde helāk ola, dēdi. Bu maħalda
- (9) demür zencirile boğayı getürdiler. Boğa dizin çökdi,
- (10) boynuzıyla bir mermer taşı yogurdi, ¹¹⁸² peynir gibi ditdi.
- (11) Kāfirler eydür: Şimdi yigidi atar yıkar, serer partar.¹¹⁸³
- (12) Yıqılsun Oguz elleri! Qırq yigit bir beg oğlıyla
- (13) bir kızdıan öturi ölmek nolur? dēdiler. Bunı eşidicek

1177 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92a.2 notu.

1178 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92a.4 notu.

1179 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92a.4 notu.

1180 *Kedisi mavla*- deyiminin anlamı için bk. Drs.92a.4 notu.

1181 Deyimin anlamı için bk. Drs.92a.6-7 notu.

1182 Kelimenin anlamı için bk. Drs.92a.10 notu.

1183 پرتار → پرتاز Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.92a.11 notu.

Drs.92b

قرق يكت اغلشدله قان طورالي صاغنه بقدي قرق
 يكيده اغلر كوردی صولنه بقدي ايله كوردی ایدو
 هی قرق اشوم قرق يولداسمینه اغلرسنه قورلجه
 بتوزم كتورك اوكل منی دیدی بوراده قرق يكت
 قان طورالي اوكلشله كوره لم خانم بجه اوكلشله ایدو
 سلطانم قان طورالي قالمقوبني يركدن طورمدكي بيشي
 قره قاضلق اتوك بنگي ار قومياي اطاعی اوليوي
 قوشليوي بابا كل اغ بان ايشكنه تراوشلر اينك
 صفار كورمدكي يونغ بوغه دیدكلري تره اينك بوزغی
 دكيدره الب ارنلر قزمیندن قتورردی اولوز صاری
 طونلو سلجان خاتون كوشكده ياقركيمه باقسه عشقه
 اوده یقره قان طورالي صاری طونلي قیز عشقه بر
 برهودیدی مره بوغا كوي قتورورك كلسون دیدی بناك

Drs.92b, ME181, OŞG87.29

- (1) kırk yigit ağlaşdılar. Kan Turalı sağma bakdı kırk
- (2) yigidin ağlar gördi, şolına bakdı eyle gördi eydür:
- (3) Hey kırk eşüm, kırk yoldaşum! Neye ağlarsız? Kılça¹¹⁸⁴
- (4) kopuzum getürün, ögün meni, dedi. Burada kırk yigit
- (5) Kan Turalıyı ögmişler. Görelüm hānum nece ögmişler, eydür:
- (6) Sultānum Kan Turalı!

Kalkubanı yêrûnden tırmadıñ mı?

Yelisi (7) kara kazılık atıñ binmedün mi?

Arku Bêli¹¹⁸⁵ Ala Tağı avlayuban (8) kuşlayuban [aşmadıñ mı?]¹¹⁸⁶

Babañuñ ağı ban [evi]¹¹⁸⁷ eşiginde karavaşlar inek (9) şağar görmedün mi?

Boğa boğa dedükleri kara inek buzağısı (10) degül midür?

Alp erenler karımından kayurur mı¹¹⁸⁸ olur?

Şarı (11) Tonlu Selcan Hatun köşkden bakar,

kime baksa 'ışkıla (12) oda yağar,

Kan Turalı! Şarı Tonlu kız 'ışkına bir (13) <bir>¹¹⁸⁹ hū! dedi[ler].¹¹⁹⁰

Mere boğanuzu koyu vêrün, gelsün! dedi. Boğanuñ

1184 قورلجه → قورلجه Drs.4b.11, 17b.11, 18a.1, 96a.4'e göre okundu.

1185 بيلي → ميلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92b.7 notu.

1186 Tamir Drs.43b.8-9, 91b.5-6, 124b.8 ve bağlama göre yapıldı.

1187 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.92b.8, 100b.10 notu.

1188 فيورردي → فيوررمي Drs.90a.5, 100a.13, 100b.2, 123a.11, 135b.5, 135b.6, 135b.7'ye göre okundu.

1189 Kelime satır değişikliği nedeniyle yanlışlıkla tekrar yazılmıştır.

1190 Tamir bağlama göre yapıldı.

زنجيرن الديلر صالي ويرديلر. بونيزي الماس جلاكي
 قان طورالينك اوزنه سوردي. قان طورالي ادي
 كوركلو محمد صلوات كتوردي. بغانك التنه بريرق
 ايلم اورديكم بغاي كوتق اوزرينه چوكوردي. التنه
 يومروغن طيادي سوردي ميدانك باشنه چقردي
 چوق چالشد يلر. نه بوغه يكر نه قان طورالي يكر.
 كوت كوت بوغا صولمغه باشلدي اغزي كوپكنددي
 قان طورالي ايدر بودينا ي ارنلر عقلله بولمشلرد
 يونك او كندن صجراييم نه هنرم وارسه اردنت
 كوستره يم ديدي. ادي كوركلو محمد صلوات كتوردي
 بوغانك او كندن صاولدي. بغاينوزي اوزنه
 دكلدي توپروغندن اوج كره كتورب يره صالدي
 سوكلدي خرد اولدي بصدي بوغزلدي. پچاق

Drs.93a, ME182, OŞG88.18

- (1) zencirin aldılar, şalı vërdiler. Boynuzu elmas cıda gibi,
- (2) Kan Turalının üzerine sürdi. Kan Turalı adı
- (3) görklü Muhammede şalavât getürdi. Boğanın alına¹¹⁹¹ bir yumruk
- (4) eyle urdı[-]kim boğayı göti üzerine çökerdi. Alına
- (5) yumruğun tayıdı, sürdi meydānın başına çıkardı.
- (6) Çok çalışdılar, ne boğa yēner ne Kan Turalı yēner.
- (7) Küt küt boğa şolumağa başladı, ağzı köpüklendi.
- (8) Kan Turalı eydür: Bu dünyâyı erenler ‘aqlıla bulmuşlardur.¹¹⁹²
- (9) Bunun öğinden şıçrayayım, ne hünerüm varısa ardından
- (10) göstereyim, dëdi. Adı görklü Muhammede şalavât getürdi,
- (11) boğanın öğinden şavıldı. Boğa boynuzu üzerine
- (12) diñeldi kıyruğundan üç kerre götürüp yere şaldı,
- (13) süñükleri hurd oldu. Başdı, boğazladı, pıçak

1191 التنبه → التنبه Drs.10b.2, 20a.9 ve bağlama göre okundu.

1192 Fiilin anlamı için bk. Drs.93a.8 notu.

Drs.93b

جقرب در یسینی یوزدی* ایتن میدانه قویب دیرنی
 تکورک اوکته کتوروب ایدر طحله قیزیکی مکا ویرهش
 دیدی. تکور ایدر مره قیزی ویرک شهردن سورک
 جمتسون کتسون دیدی. تکورک فرداشی اوغلی واریدی
 ایدر جانور لر سروری اصلاندن انوکله دجی اویتن
 کوسترسون قیزی اندن صکره ویرلوم دیدی* واریدیلر
 اصلانی جعفر دیلر میدانه کتوردیلر. اصلان جعفری
 میدانه نه قدر امت وارسه قان قاشندی یکتلری
 ایدر یوغاذن قورقلدی. اصلاندن بنجه قورتلد ویدلر
 اغلشدلر. قان طورایی یکتلر اغلر کوردی. ایدر
 ماره المجه قیوزم الم الک. مینی اوکل صاری طونلو
 قیز عشقنه بر اصلاندن دونمی دیدی. بولداشلری
 بوراده. صولیش کوزه لم خاتم نه صولیش ایدر سلطانم

Drs.93b, ME183, OŞG88.30

- (1) çıkarup derisini yüzdi. Etin meydānda koyup derisini
- (2) Tekürün öñine getürüp eydür: Tañla kızunı maña vèresin,
- (3) dèdi. Tekür eydür: Mere kızı vèrün, şehirden sürün;
- (4) çıksun gètsün, dèdi. Tekürün qardaşı oğlu varıdı,
- (5) eydür: Cānvarlar serveri aşlandıur. Anuñıla dahı oyun
- (6) göstèrsün, kızı andan şonra vèrelüm, dèdi. Vardılar
- (7) aşlanı çıkardılar, meydāna getürdiler. Aşlan haykırdı
- (8) meydānda ne qadar at varısa qan qaşandı. Yigitleri
- (9) eydür: Boğadan kırtıldı, aşlandan nèce kırtıla? dèdiler,
- (10) ağlaşdılar. Qan Turalı yigitlerin ağlar gördi eydür:
- (11) Mere a!¹¹⁹³ [qo]lça¹¹⁹⁴ qopuzum ele aluñ, meni ögün. Şarı Tonlu
- (12) kız 'ışkına bir aşlandan döneyin[ın]ı?¹¹⁹⁵ dèdi. Yoldaşları
- (13) burada soylamış. Görelüm hānum ne soylamış, eydür: Sultānum

1193 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.93b.11 notu.

1194 لچه → قولچه Tamir için bk. Drs.93b.11 notu.

1195 ونيمي → ونيمي Drs.96a.5 ve bağlama göre yapıldı.

قان طورالي انچه سازلراچنده صارئي کوتلر کوربي
 طابيلر بسان، اولك طريي، دلوبن قانن صورن قره
 بولدا اوز قيايلندن قايتمين انچه توزلوقي بايدن دره
 اغ يلكلو اولتون اوحدن قايتمين جانور لوسوروي
 ققان اصلان قران، الم کوبك اينه کند وزين طلادري
 الب يگلر صواش کوني قريندن يتوردي ديديلر
 صارئي طونلي سلجان خانون کوشکون بقان که
 باقسه عشقه اوده ياقر صارئي طونلر قين عشقه
 برهوديدي، قان طورالي مر کافرا اصلانکي قريوي
 کلسون ديري، قره بولدا اوز قيايلجم يوق کم قره اشدغي
 دم اكي چچيدم، سکا صقندم جو مرد لر جو مردني عني
 تنکري مدد ديري، اصلانني يتورير ديلر، سوروي
 کلدي، قان طورالي برکينکي قباغه طلادي اصلانک

Drs.94a, ME184, OŞG89.9

(1) Kān Turalı!

Ağca sazlar içinde şarı gönler görüben

(2) taylar başan, ü[ñü]k¹¹⁹⁶ tamarnıñ dilüben kanın şoran,

ğara (3) polad uz kılıcdan kayıtmayan,

ağca tozlu katı yaydan darsınmayan,¹¹⁹⁷

(4) ağ yeleklü ötkün obdan kayıkmayan,

cānvarlar serveri (5) kağan aşlan kıl[ğ]ır[ıl]an¹¹⁹⁸

ala köpek itine¹¹⁹⁹ gendüzin taladur mı?

(6) Alp yigitler şavaş günü karımından kayurur mı?

dédiler.

(7) Şarı Tınlı Selcan Hatun köşkden bakar,

Kime (8) baksa ‘ışkıla oda yaqar.

Şarı Tınlı kız ‘ışkına (9) bir hül dèdi[ler].¹²⁰⁰

Kān Turalı, Mere kâfir, aşlanuñı koyu vèr,

(10) gelsün, dèdi. Kāra polad uz kılıcum yok kim qarvaşduğı

(11) dem iki biçeydüm. Saña şıgındum, cömerdler cömerdi ğanı

(12) Tanrı, meded! dèdi. Aşlanı koyu vèrdiler, sürdi

(13) geldi. Kān Turalı bir kepenegi kapasına¹²⁰¹ toladı, aşlanuñ

1196 او كۆك → او كۆك Tamir ve anlam için bk. Drs.94a.2 notu.

1197 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.94a.3 notu.

1198 قران → قران Okuma şekilleri, tamir ve anlam için bk. Drs.94a.5 notu.

1199 Tamlamanın okunuşları ve teklif için bk. Drs.94a.5 notu.

1200 Tamir bağlama göre yapıldı.

1201 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.94a.13, 127a.10 notu.

پنجه سنه صوفی ویردی. ادی کورکلو محمد صلوات
 کتوردی. اصلانک الین کوزدوب بریومرق ایله
 اوردیکم یوق چکه سنه طوقندی اواندی سوکسند
 طوندی بیلنی اوزدی. انذن کتور بیره اوردی.
 خرد اولدی. نکور اوکته کلدی. ایتدی یارن قیزی
 مکا ویرکل دیری. نکور ایدر قیزی کتورک ویروک بو
 یکیدی کوزم کوردی کوکلم سودی کرک طور سوپ
 کرک کستون دیدی. ینه قرحانی اوغلی ایدر جانورلر
 سرهنکی دوه درانوکله دخی اوپونن اویناسون دیدی.
 انذن صکره قیزی ویره ون دیدی. چون عنایت
 تکریدن اولدی. یکوک پشانک هتی قان طوزالیه
 اولدی. نکوردوه نک اغزین یری یردن باغلك
 دیدی. حسود کافر لری قلسا دلر بولری صیرپ صالی

Drs.94b, ME185, OŞG89.26

- (1) pençesine şunu vèrdi. Adı görklü Muḥammede şalavât
- (2) getürdi, aşlanuñ alın¹²⁰² gözedüp bir yumruk eyle
- (3) urdı[-]kim yumruk çençesine toķındı uvatdı. Süksüninden
- (4) tutdı, bèlini üzdi, andan götürüp yère urdı;
- (5) burd oldu. Tekür öñine, geldi, eyitdi: Yarın kızuñı
- (6) maña vèrgil, dèdi. Tekür eydür: Kızı getürün, vèrün! Bu
- (7) yigidi gözüm gördi, göñlüm sevdi. Gerek tursun,
- (8) gerek gètsün, dèdi. Yine kartaşı oğlı eydür: Cānvarlar
- (9) serhengi devedür. Anuñıla dañı oyunın oynasun, dèdi.
- (10) Andan sonra kızı vèrevüz, dèdi. Çün 'ināyet
- (11) Tanrıdan oldu begün paşanuñ himmeti Kan Turalıya
- (12) oldu. Tekür: Devenün ağızın yedi yèrden bağlañ!
- (13) dèdi. Ḥasūd kāfirler bağlamadılar, yuların şıyrup şalı

1202 Kelimenin okunuşu, teklif ve anlam için bk. Drs.94b.2 notu.

وبرد لوه قان طورالي قز لوه دوه نك قولتغند كير
 فرلر چقاره سر خوش يكت هم اكي جانور له صواشمشدي
 طايندي دشدي. التي جلّه داكسه سنه كلديار.
 يالك قيلج طاتر لوراده يولداشلي صويلمش.
 كوره لم خانم نه صويلمش قالقوبني قان طورالي
 يركدن طورلي كلدك. يليسي قره قاضلق انك بطون
 بندك. الاكوزلويكتلرك يانكه الدك. از حويلي
 الم طاعني. دوتن اشدك اقتدلي صويلمش. دوتن كچدك
 قانلو كافرايلنه دوتن كيردك قره بوغه كلدو كنده
 خرد خاش ايلدك. قان اصلان كلدو كنده بيليني
 بوكرك قرا برغر. كلدو كنده نه كچدك قره قرا غلور
 خيرا شاه قتلوقتلو صولردن خيرا كچه قان اغوز
 ايلنه خيرا واره. قاكلي توجه اوغلي قان طورالي

Drs.95a, ME186, OŞG90.3

- (1) vërdiler. Kān Turalı fırlar¹²⁰³ devenün koltuğundan girür,
- (2) fırlar çıkar. Serhoş¹²⁰⁴ yigit hem iki cānvarıla şavaşmışıdı,
- (3) tayındı düşdi altı¹²⁰⁵ cellād eñsesine geldiler,
- (4) yalın kılıç tutd[ı]lar.¹²⁰⁶ Burada yoldaşları şoylamış.

(5) Görelüm hānum ne şoylamış:

Kalkubanı, Kān Turalı, (6) yērūnden tırı geldün

Yelisi kara kazılık atıñ buñun (7) bindün

Ala gözlü yigitlerün yanına aldun

Arhu Bēli (8) Ala Tağı dūnin aşdun

Akındılı [görklü]¹²⁰⁷ şuyın¹²⁰⁸ dilüp¹²⁰⁹ geçdün

(9) Kānlu kāfir ēline dūnin girdün

Kara hoğa geldüğünde (10) hırd-hāş eyledün

Kağan aşlan geldüğünde bēlini (11) bükdün

Kara buğra geldüğünde ne geçe[l]dün?¹²¹⁰

Kara kara tağlardan (12) haber aşı,

kānlu kānlu şulardan haber geçe,

kālın Oğuz (13) ēline haber vara.

Kānlu Koca oğlu Kān Turalı

1203 قزلر → قزلر İkinci satırın başındaki *fırlar*'a göre okundu.

1204 Kelimenin anlamı için bk. Drs.15a.1, 65b.4, 95a.2 notu.

1205 Te'nin noktaları birbirine uzak düşmüştür.

1206 طوتدیلر → طوتدیلر Tamir bağlama göre okundu.

1207 Tamir için bk. Drs.91b.6, 95a.8 notu.

1208 صويي → صويي Tamir için bk. Drs.95a.8 notu.

1209 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95a.8 notu.

1210 كچدك → كچدك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95a.11, 95b.3 notu.

Drs.95b

نتمش دید له قره بوغا کلد وکنده قاپچانمش قان
 اصلان کلد وکنده بیلن بوکمش قره بغرا کلد کنده
 نه کیچکمش دید له اولو کچی قالمیه سوز ایڈنه قری قوج
 قالمیه قوایدنه اغ صقللو بیاک بکلوا وله قریمچی اولمش
 اناک قان یاش دوکه خانم قالقوبنی یرکرن طورمن
 اولسک الی جلدو اکسکده یالک قیلج طوتره
 غا فللم کو رکلو یاشک کسو اشقادن یوقاری
 بقمر میس قرشکه الا قاز کلدی شاهنک انرم
 سه صاری طونلی سلیمان خاتون اشارت ابد
 کورفرمی سه سینی دوه بورتندن زیون اولور
 دیدیلر بلنزمیس صاری طونلو سلیمان خاتون
 کوشکرن بقاره کسه بقر عشقه اوده یقار صاری
 طونلو بقر عشقه برهودیری قان طورالی اوژو

Drs.95h, ME187, OŞG90.20

(1) netmiş? dèyeler.

Ƙara boğa geldüğinde talçanmamış,¹²¹¹

kağan (2) aşlan geldüğinde helin bükmiş,

Ƙara buğra geldüğinde (3) ne geçelmiş?¹²¹² dèyeler.

Ulu kiçi Ƙalmaya söz èdine,

Ƙarı Ƙoca (4) Ƙalmaya Ƙov èdine.

Ağ şaƘallu baban buñlu ola,

Ƙarıcuğ olmuş (5) anan Ƙan yaş døke.

Hānum, Ƙalkubanı yerün den tırmaz (6) olsan

altı cellād enşende yalın Ƙılıç tutar,

(7) ğāfillüce görklü başun keser.

Aşağadan yokaı (8) baƘmaz mısın?

Ƙarşuna ala Ƙaz geldi, şāhinün atmaz mı-(9)-sın?

Şarı Tınlı Selcan Hatun işāret èder, (10) görmez mi-sin seni?

Deve burnından zebūn olur, (11) bilmez misin? dèdiler.¹²¹³

Şarı Tınlı Selcan Hatun (12) köşkten baƘar a!¹²¹⁴

Ƙime baksa¹²¹⁵ ‘ışƘıla oda yaƘar.

Şarı (13) Tınlı Ƙız ‘ışƘına bir hū! dèdi[ler].¹²¹⁶

Ƙan Tıralı örü

1211 تلچانمیش → فلچانمیش Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.95b.1 notu.

1212 كيجلمش → كيجلمش Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95a.11, 95b.3 notu.

1213 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95b.11 notu.

1214 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95b.12 notu.

1215 كمه بفسه → كمه بفسه Tamir Drs.92b.11, 94a.7, 96b.2’ye göre yapıldı.

1216 Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.96a

طوردي. ايدرمع من بود و نك بورننه يا پشيق
 اول قير سوز بيله يا پشدي ديرلره يارين اغوزالينه
 خبر واره دوه النده قالمشدي قير قورتردي ديم
 مع قولجه قيرنم چالوك اوكل مني يراد و قادر تكريه
 صققدم بزغزاد و دوتيني. انشاء الله بونك دحي
 باش كسيم ديردي. يكت لري قان طور ابي اوكت
 صويليش كوره لم خاتم نه صويليش قاب قبالر باشند
 بوا حواتر قادر اولو تكريه بيتين اوچان ما بجلي
 اغرطاشدنه غزلدايوب قتي ايان هاري كولك
 اوردوكي شافيتوب الان قبا او يكه ديب بورركه
 طونوب اوزن. قار بجلي آج اولسه قالدوب اوچان
 جلد قوشلر سلطاني چال قره قوش قناديله صقسفانه
 كندوزيه شامدرجي الب يكتلر قريش كوني قريغندا

Drs.96a, ME188, OŞG91.1

- (1) tırdı, eydür: Mere, men bu devenüñ burnına yapışacak [olırısam]¹²¹⁷
 (2) Ol kız söziyle yapışdı, dërler. Yarın Oğuz eline
 (3) haber vara Deve elinde kalmışdı, ¹²¹⁸ kız kurtardı, dëyeler.
 (4) Mere, kılca kópuzum çalun, ögün meni. Yaradan Kâdir Tanrıya
 (5) şığındum, bir¹²¹⁹ buğradan döneyin mi? İnşa'allâh bunun dağı
 (6) başın keseyim, dëdi. Yigit-leri Kân Turalı[yı]¹²²⁰ ögüp
 (7) şoylamış. Görelüm hānum ne şoylamış:
 Kap kayalar başında (8) yuva tutan,
 Kâdir ulu Tanrıya yakın uçan,
 mancılığı (9) ağır taşdan¹²²¹ gızıldayup katı enen,
 arı gölün (10) ördegin¹²²² şakıyup alan,
 kaba ümge¹²²³ dıp [dıp]¹²²⁴ yöririken (11) tartup üzen,
 karıncuğı ac olsa kalkup uçan
 (12) cümle kuşlar sultānı çal kara kuş;
 kanadıyla¹²²⁵ şaksagana (13) gendüzin şakıdur mı?¹²²⁶
 Alp yigitler kırış günü karımından

1217 Tamir Drs.27a.1, 30a.2, 41b.10, 44b.12, 45a.13 vd'e göre yapıldı. Bk. DKON: 258.

1218 Deyimin anlamı için bk. Drs.96a.3 notu.

1219 بر → بر Bağlama göre okundu.

1220 Tamir bağlama göre yapıldı.

1221 Mancılığı ağır taşdan deyiminin kullanılışı ve anlamı için bk. Drs.96a.8-9 notu.

1222 اوردو کین → اوردو کین Drs.142a.13'e göre okundu. Teklif için bk. DKON: 259.

1223 اوبکه → اوبکه Teklif için bk. DKON: 259-262.

1224 Tamir bağlama göre yapıldı.

1225 Teklif için anlamı için bk. Drs.96a.12, 13 notu.

1226 Teklif için anlamı için bk. Drs.96a.12, 13 notu.

قترري دیدله صاري طونلي سلجان خانون کوشکد
 بقار که بته عشقه اوده بقار صاري طونلي
 قتر عشقنه برهودیدی • قان طورالي ادی کورکلی
 محمد صلوات کتوردی • دهره برده اوردی
 دوه باغردی • بردخی اوردی • دوه ایایخی اورزیه
 طوریدی یقلدی • بصوب اکی یردن بوغزلدی
 ارتاسندن اکی قایش جقردی • تگورک اوکته برقدی
 ایدراقیزچلرک ترکشی یاغنی • اوز نکوسی قایشی
 اوزلور دکه گورک اولور • دیدی • تگورایدن والله
 بریکیدی کوزم کوردی کوکلم سودی • دیدی قرق
 برده اوقاق دکردی • قرق یرده قیزل الاکودک
 دکردی • قان طورالیم قزی کتوروب کرد که
 قویدیلر • اوزان کلدی یلمه جالیدی • اغوز بکیدنک

Drs.96b, ME189, OŞG91.15

(1) kayurur mı?

dédiler.

Şarı Tönlü Selcan Hatun köşkten (2) bakar,

kime baksa 'ışkıla oda yaçar, [dédiler.]¹²²⁷

Şarı Tönlü (3) kız 'ışkına bir hü!

dédi, Kan Turalı, adı görkli

(4) Muhammede şalavât getürdi, deveye bir depme urdı

(5) deve bağırdı. Bir dağı urdı deve ayağı üzerine

(6) tırmadı, yıkıldı. Başup iki yerden boğazladı

(7) arkasından iki kayış çıkardı, tekürün önine bıraktı,

(8) eydür: Akın-cıların¹²²⁸ tırkeşi¹²²⁹ bağı, üzengüsü kayışı

(9) üzilür dikmege gerek olur, dedi. Tekür eydür: Vallâh

(10) bu yigidi gözüm gördi, gönüm sevdi, dedi. Kırk

(11) yerde otak dikdürdi, kırk yerde kızıl ala gerdek

(12) dikdürdi.¹²³⁰ Kan Turalıyla kızı getürüp gerdege

(13) koydılar. Ozan geldi, yelteme¹²³¹ çaldı Oğuz yigid[i]nün¹²³²

1227 Tamir bağlama göre yapıldı.

1228 اقیز جارك → اقیز جارك Drs.128a.7, 129a.12'ye göre okundu.

1229 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.96b.8 notu.

1230 *Segrek Boyu*'ndaki bir olayın *Kan Turalı Boyu*'nun kurgusuna bulaşması için bk. Drs.96b.10-97a.9 notu.

1231 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.96b.13 notu.

1232 يکيدنيك → يکيدنيك Tamir bağlama göre yapıldı.

او يکني قابردی، يتاجی، چقردي، يري چالدي
 کرتدي. ايتديکم يريکي کرتلاي، صوپرقا کي
 صاورلي، قياجه طوغراني، اوخه ساجلي.
 او غلم طوغاسون طوغرسه اون کونه وارمسوت
 بک ييامک قادير، انا مک يوزين کورمدين بوکود که
 کير رسم ديدی، ايوني جوزدي قيتباس يوزلتدي
 قوه قوچن کشتندي، دون قاتدي کوچدي يدي
 کون يدي کجه يورتدي اغوزک سرحدن چقدی
 چادر دکدي. قان طورالي ايدرهي قرقاشوم
 قرق يولداشم قربان اولسون سزه منم باشم حق
 تعالي بول ويردي واردم، اول اوج جانوري
 اولدردم صاري طونلي ساليان خاتوني الهم
 کلام خيرايلک ييام مکا قرشو کلسون ديدی.

Drs.97a, ME190, OŞG91.30

- (1) öykeni kabardı,¹²³³ kılıcın çıkardı,¹²³⁴ yeri çaldı,
- (2) kertdi. Eyitdi[-]kim Yér gibi kertileyin, toprak gibi
- (3) şavırılayın, kılıcuma toğranayın, oğuma sancılayın.
- (4) Oğlum toğmasun, toğarısı on güne varmasun,
- (5) beg babamun kadın anamun yüzün görmedin bu gerdege
- (6) girürisem, dedi. Evini çözdü, kaytabanın¹²³⁵ bozlatdı,
- (7) kazakucın¹²³⁶ kişnetdi, dün katdı göçdi; yedi
- (8) gün yedi gece yortdı, Oğuzun serhaddına¹²³⁷ çıkdı,
- (9) çadır dikdi.¹²³⁸ Kan Turalı eydür:

Hey kırk eşüm, (10) kırk yoldaşum!

Kurbân olsun size menüm başum.

Hak (11) Te'âla yol vèrdi

vardum ol üç cânvarı (12) öldürdüm,

Şarı Tonlu Selcan Hatunı aldum, (13) geldüm.

Haber eyleş, babam maña karşı gelsün!

dedi.

1233 قاپیردی → قاپیردی Bağlama göre okundu.

1234 Fiilin anlamı için bk. Drs.97a.1 notu.

1235 Nun'un noktası yazılmamıştır. Drs.11a.2, 18a.7, 18b.8, 71b.6 vd.'ne göre okundu.

1236 قزقوچین → قزقوچین Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1237 سرحدنه → سرحدنه Drs.64b.12, 65a.5, 137a.10'da geçen şeddeli örneklerle göre okundu.

1238 Segrek boyundaki bu olayın Kan Turalı Boyunun kurgusuna bulaşmış olması olayı için bk. Drs.96b.10-97a.9 notu.

Drs.97b

قان طورالی بقدی کوردی بو تو ندغی برده قوغی
 قشلا ری. طرنا لر طراج لر کلک لر اوچر لر. صوق
 صوق صولر چایر لر چمن لر. سلجان خاتون بویری
 کورکلو کوردی بکندی. دوشد لر عشرته مشغول اولد لر
 بدیلر اچدی لر. اول زمانه اغوز یکتلر نه قضا
 کلسه ایخودن کلوردی. قان طورالینک ایخوشی
 کلدی او یودی. او یورکن قیزایدن منم محبلرم چوتد
 تاگاه الفار له کلسون. طوتون یکیدم اولدر مشونلر
 انجیم یوزلی من کلنی طوبته اتام انام ایونه ایلتمسونلر
 دبدی. قان طورالینک اتی ایچن طوتدی کیدردی
 کند و دجی ایچن طوتدی کیندی سکوس الله الدی
 بریوکسلیره جقدی کوزلدی. مکر خانم تکریشما
 اولدی. اوج جانور اولدر دکیچون بریتز جفزی

Drs.97b, ME191, OŞG92.8

- (1) Kān Turalı baḳdı gördi, bu ḳonduḡı yēde ḳuḡı
- (2) ḳuṣları, tūrnalar, turaḳ-lar, keklik-ler uḳarlar; şovuk
- (3) şovuk şular, çayırklar çemen-ler... Selcan Hātun bu yēri
- (4) görklü gördi, begendi. Düşdiler, işrete meşḡūl oldılar,
- (5) yēdiler içdiler. Ol zemānda Oḡuz yigitlerine ne ḳazā
- (6) gelse uyḡudan gelüridi. Kān Turalınuḡ uyḡusu
- (7) geldi, uyudu. Uyuriken ḳız eydür: Menüm muḡiblerüm çokdur.
- (8) Nāḡāh ilḡarıla¹²³⁹ gelmesün, tūtuban yigidüm öldürmesünler,
- (9) aḡca yüzli men gelini tūtop atam anam ēvine ēletmesünler,
- (10) dēdi. Kān Turalınuḡ atını ebḳin tō[na]tdı¹²⁴⁰ ḡēydürdi,
- (11) gendü daḡı ebḳin¹²⁴¹ tō[na]ndı¹²⁴² ḡēyindi, sūrḡusın eline aldı,
- (12) bir yüksek yēre ḳıḳdı, ḡözledi. Meger ḡānum, Tekür peşīmān
- (13) oldı: Üç cānvar öldürdüḡiyçün bir ḳızcuḡazumı

1239 Anlam için bk. Drs.97b.8 notu.

1240 Gerekçe için bk. DKON: 245-246, 265.

1241 Be'nin noktası yazılmamıştır. Drs.97b.10, 98a.1'e göre okundu.

1242 Gerekçe için bk. DKON: 245-246, 265.

Drs.98a

الدي كندي ديدى. ايجى قره طوناي كوك دمورلي.
 التي بوزكانز سچدي. كچه كندز يورتلوه. نكاهند بيدر.
 قيز حاضرايدى. بقدي كوردى. ايلغاريتدي. اتن
 اوينايتدي. قان طورالينك اوزرنه كلدي صويليش كوده لم
 خانم نه صويليش ايدر غافل اولمه قره باشك قالدركيت
 اله قيمه كوركلو كوزك اچخل يكت. قارولرك دن اغ اللرك
 بقلندي. اغ النون قره يره ديلمدي. غافلله كوركلو باشك
 كسلمدي. ايجه قانك يريون نه دوكلمدي. باغى يتدي
 دشمن ابردى. نه يا نورس قالققل. قاب قبال اوينايتدي
 يراو بولدى. قري بكلر اولديش ايل بورشالدي قرحش
 او غرشوب طاعدن ايتدي. يصا نوب اورزو كه يغي
 يتدي. يتاجى يري يولك يورتي بولوك نولوي سكا
 دير چاغزى. قان طورالي سرمددي. ارياندي اورو

Drs.98a, ME192, OŞG92.19

- (1) aldı, gètdi, dedî. Ebçin[li],¹²⁴³ kara tonlu, gök demürlî¹²⁴⁴
 (2) altı yüz kâfir seçdi. Gêce gündüz yortdılar, negâhenden yètdiler.
 (3) Kız hâzır idi. Bâkdı gördi ılğar yètdi.¹²⁴⁵ Atın
 (4) oynatdı, Kân Turalınun üzerine geldi, şoylamış. görelüm
 (5) hânun ne şoylamış, eydür:
 Ğāfil olma, kara başun ıaldur yigit!
 (6) kara¹²⁴⁶ kıyma görklü gözün açıl yigit!
 ıarularun-dan ađ ellerün (7) bađlanmadın,
 ađ alnun kara yere depilmedin,
 ğāfille görklü başun (8) kesilmedin,
 alca kanun yer yüzine dökilmedin;
 yađı yètdi, (9) düşmen êrdi,
 [noldı sađa,]¹²⁴⁷ ne yatarsın? Kalkıl [yigit!]¹²⁴⁸
 ıap kayalar oynamadın (10) yer obrıldı.
 ıazi¹²⁴⁹ begler ölmedin el boşaldı.
 ıarcaşuban, (11) oğraşuban tađdan êndi.
 yaşanuban üzerüne yađı (12) yètdi.
 yatacak yer mi bulduđ, yurt mı bulduđ?
 noldı sađa, [ne yatarsın? Kalkıl yigit!]¹²⁵⁰
 (13) dèyü çağırdı. Kân Turalı sermürdi, oyandı, örü

1243 ابجنلى → ابجنلى Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.98a.1 notu.

1244 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.76b.1, 98a.1 notu.

1245 ılğar yet- deyiminin anlamı için bk. Drs.97b.8 notu.

1246 اله → قره Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.98a.6 notu.

1247 Tamir ve söz karışıklığı için bk. Drs.98a.5-12 notu.

1248 Tamir ve söz karışıklığı için bk. Drs.98a.5-12 notu.

1249 قري → قري Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.98a.10 notu.

1250 Tamir ve söz karışıklığı için bk. Drs.98a.5-12 notu.

طوردی ایدرنه سویلرس کورکلم دبیری ایدریکیدم
 اوزرکه یغی کلدی اویارمق بندن صواش بن هشن
 کوسترمک سندن دبیری قان طورالی کوزین اچدی
 قباقلرن قالدردی کوردی کلن آت اوزرنده کیغش
 سکوسی النده براویدی ایدرامنا وصد قبا مقصودن
 حوتالی درکا هنده حاصل اولدی دیوب اری صود
 ابدست الدی اغ النبی یره قودی اکی رکعت نماز تلدی
 آنه بندی ادی کورکلو محمد صلوات کتوردی فره
 طونلو کافر آت صالیدی قرشو واردی سلیمان
 خاتون آت اوینا تدی قان طورالی ملک اوکته کچدی
 قان طورالی ایدر کورکلم قنده یکدرهس دبیری ایدر
 ملک یکت یاش اسن اولشه بورک بولغیزی اولور
 بوکلر کافر چوق کافر د صواشلم دوکشلم اولغش

Drs.98b, ME193, OŞG93.1

- (1) tırdı, eydür: Ne söylersin görklüm? dèdi. Eydür: Yigidüm,
- (2) üzerüñe yağı geldi. Oyarmağ benden, şavaş[u]ban¹²⁵¹ hünèr
- (3) göstermek senden, dèdi. Kān Turalı gözin açdı,
- (4) kapakların kaldırdı, gördi, gelin at üzerinde, [ebçin]¹²⁵² gèyinmiş,
- (5) sünjüsi elinde. Yèr öpdi, eydür: Amennā ve şaddakna! Maşşūdumuz
- (6) Hāğ Te'āla dergāhında hāşıl oldu, dèyüp arı şudan
- (7) abdest aldı, ağı alnını yère kòdı, iki rek'at namāz kıldı.
- (8) Atına bindi, adı görklü Muḥammede şalavāt getürdi, k̄ara
- (9) tonlu kāfire at şaldı, karşı vardı. Selcan
- (10) Hatun at oynatdı, Kān Turalı-nurı öñine gèçdi
- (11) Kān Turalı eydür: Görklüm, k̄anda gèdersin? dèdi. Eydür:
- (12) Beg yigit, baş esen olsa bōrk bulunmaz mı olur?
- (13) Bu gelen kāfir çok kāfirdür. Şavaşalum dōğişelüm, ölenümüz

1251 Tamir bağlama göre yapıldı.

1252 Tamir için bk. DKON: 267.

Drs.99a

اولسون دري قلاتنزاودا ايه كلسون ديري نواراده
 سلجان خاتون ات سالدي قريش بصدي پچان
 قومدي. امان ديني اولدرمي. ايله ساندي كيم
 يعني بصدي. قلچنك باچني قان اودا ايه كلدي
 قان طوراي بولما دي. اول محلده قان طورالينك
 بيا سي اناسي چيسته كلدي. كورديلر كم بوكلن
 كشينك قياي نك باچني قانلوا ارغلي كورنن.
 جنر صوردر كوره لم نجه صوردر. اناسي ايدرا قام
 كشي قيزم كشي اله طكله بركدن طوري كللك اوغلي
 طوئردوكي غافلله كوركلو باشن كسدر دكي قادي
 انابك بيا ديو بو زلندكي سن كلور سن بر بيوكم
 كورننه بفرم يئاره اغز دلره بر قاج كلمه جنر مكا.
 قوه باشم قريان اولسون كلين سكا قيز بلدي كيم

فين

Drs.99a, ME194, OŞG93.14

- (1) ölsün, diri kalanumuz odaya gelsün, dedi. Bu arada
 (2) Selcan Hatun at şaldı, karımın başdı. Kaçanın
 (3) kovmadı, amān deyeni öldürmedi. Eyle şandı kim
 (4) yağı başıldı, kılıcınun balçağı kan, odaya geldi.
 (5) Kan Turalıyı bulmadı. Ol maħalda Kan Turalınun
 (6) babası anası çıka geldi. Gördiler kim bu gelin¹²⁵³
 (7) gişinun kılıcı-nun balçağı kanlu, oğlu görünmez.
 (8) Haber şordılar, görelüm nece şordılar. Anası eydür:
 Anam (9) gişi, kızum gişi!
 Ala tağla yeründen tırı geldün,
 [yalınuzca]¹²⁵⁴ oğulı (10) tutdurdun mı?
 Ğāfille görklü başın kesdürdün mi?
 Kadın (11) ana, beg baba!, dēyü bozlatdun mı?
 Sen gelürsin, bir bebegüm (12) görünmez, bağrum yanar.
 Ağız dilden birkaç kelime haber maña.
 (13) Kara başum kurbān olsun, gelin saña!
 Kız bildi kim

1253 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.99a.6 notu.

1254 Tamir için bk. Drs.99a.9 notu.

Drs.99b

يتن اناسي يتن اتاسي ده تا مجيله اشارت قلوب
 اوده يه دوشك نه برده اينر قریشون توز وارسه
 ونه برده قرغه قوز غون اوینارسه انده استیلوم دیدی
 اتنه مهسوز اوردي بریو کسل بره چقدي کوز لری
 کوردی کم برده نك اچنه توز گاه دریلور گاه
 طا غلوره اوزینه کلدی کوردی کم قان طورالینک
 اتنی او خلا مشله کوز نك قباغ اوخشا سشلو یوزنی
 قان بوریمش طور فر قانع سیلره کافرلر او شرتیلجی
 یا ایس ایلر کافر ی اوکته قاتوب قواره سلجان خانون
 یونی بویل کوردی اچنه اودد شدی بریولک قاره
 شاهین کرمش کبی کافره اتک صالدي براوجندت
 قروب کافر ی اول براوجنه چقدي قان طوری
 بقدي کوردی کم برکسنه یاغی اوکته قاعش قان

Drs.99b, ME195, OŞG93.32

- (1) kayın anası, kayın atası-dur kamçıyla işāret kılup¹²⁵⁵
- (2) Odaya düşün. Ne yerde ener karışur toz varısa
- (3) ve ne yerde karga kuzgun oynarisa anda isteyelüm, dedi.
- (4) Atına mahmūz urdı, bir yüksek yere çıktı, gözledi.
- (5) Gördi kim bir derenün içinde toz gāh dērılür gāh
- (6) tağılur. Üzerine geldi gördi kim Kan Turalınun
- (7) atını oğlamışlar, gözünün kapağın oğşamışlar;¹²⁵⁶ yüzini
- (8) kan bürimiş,¹²⁵⁷ tırmaz kanın siler. Kāfirler üşer; kılıcın
- (9) yalın eyler, kāfiri öğine katup kıvar. Selcan Hatun
- (10) bunu böyle gördi içine od düşdi. Bir bölük kıza¹²⁵⁸
- (11) şahin girmiş gibi kāfire at şaldı. Bir ucından
- (12) kırup kāfiri, ol bir ucına çıktı. Kan Turalı
- (13) bakdı gördi kim bir kimesne yağyı öğine katmış kıvar,

1255 *Gelinlik etme* geleneği ve Dede Korkut için bk. Drs.99b.1, 133a.2 notu.

1256 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.99b.7 notu.

1257 Fiilin anlamı için bk. Drs.99b.8 notu.

1258 فاره → فازه Drs.68b.6-7, 95b.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.100a

سلجان ایدوکن بلمدی، قادی بواراده صویلمش
 کوره لم خانم نه صویلمش ایدو قلقوبی برندن طوز
 یکت نه یکت سه، یلیسی قره قاضی اتنه بین یکت
 نه یکت سه غا فللوجه یا شلر کس، دستور سزجه مسم
 یاغم کیرن یکت نه یکت سه دستور سزجه یاغم کرماک
 نرم ایلن عیب اولوره مره یوری طغان قوش اولوب
 اوچایمی صفا لکله بوغاز کون طوتایمی غا فللوجه
 سنک باشک من کسایمی، المجه تانک یروزنه توکیمی
 قره باشک ترکیه صایمی، مره قضای تیش یکت نه یکت
 سه قایدن دو شکل دیری، سلجان خاتون بوراده صویلمش
 کوره لم خانم نه صویلمش ایدر هی یکیدم بک یکیدم
 قیتبانلر طور مندن دوزمی اولوره قره قوجده ماضق
 ات لر قوچغی دیرمی اولوره اغایلن اغجه قوت قوزنجن

Drs.100a, ME196, OŞG94.9

(1) Selcan idügin bilmedi, kaçıldı. Bu arada soylamış.

(2) Görelüm hānum ne soylamış, eydür:

Ƙalkubanı yerinden turan (3) yigit, ne yigit-sin?

Yelisi ƙara ƙazılık atına binen yigit, (4) ne yigit-sin?

Gāfillüce başlar kesen,

destürsuzca menüm (5) yağuma giren yigit, ne yigit-sin?

Destürsuzca yağıya girmek (6) bizüm elde ‘ayb olur.

Mere yöri, toğan kuş oluban (7) uçayın mı?

Şaƙaluñıla boğazuñdan tutayın mı?

Gāfillüce (8) senüñ başuñ men keseyin mi?

Alca ƙanuñ yer yüzine tökeyin mi?

(9) Ƙara başuñ terkiye aşayın mı?

Mere ƙazāsı yetmiş yigit, ne yigit-(10)-sin? Ƙayda döngil!

dèdi, Selcan Hatun burada soylamış. (11) Görelüm hānum ne soylamış, eydür:

Hey yigidüm, beg yigidüm!

(12) Ƙaytabanda [ƙızıl deve]¹²⁵⁹ torumından döner mi olur?

Ƙazakucda¹²⁶⁰ ƙazılık (13) at-lar ƙul[un]cuğın¹²⁶¹ deper mi olur?

Ağayıl da ağca ƙoyun ƙuzıcağın

1259 Tamir için bk. Drs. 100a.12 notu.

1260 قزەقوجده → قزەقوجده Kelimenin okunuşu, yapısı ve anlamı için bk. Drs. 3b. 10 notu.

1261 قولنجغن → قولنجغن Tamir Drs. 71b. 8, 71b. 9 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.100b

سوسرمي اولوره الب يكتريك يكتلر كوركلوسنه
 قيارجي اولوره يكيديم بك يكيديم بوياغنك براوجي
 مكا براوجي سكا ديري. قان طورالي بلدي كم بوياغني
 بصوب طاغندن سلجان خاتوندره بر طرفته دحي
 كند وكودي. قيلج طرتوب يوردي. كافرباشين
 كسدي. ياغي بصلدي. دشق صندي. سلجان خاتون
 قان طورالي ات اردنه الدي جقدي. كيدر ك قان
 طورالينك فكرته بوكلد يكم قالمقيني سلجان خاتون
 طوردوغلد بليسي قره قاضاق اتوك بيندكلن بيامك
 اغبان ايشكنه دوشد وگلده. اعوزك الم كوزلي قزي
 كلني بيلد قله هر كشي سوزين سويلدكه سن اوراده
 طوراسن او كياس. قان طورالي زبون اولدي. ات
 اردنه الدم جقدم ديرسن. كوزم دوندي. كوكلم كتدي

Drs.100b, ME197, OŞG94.30

(1) süser mi olur?

Alp yigitler, beg yigitler görklüsine (2) kıyar mı olur?

Yigidüm, beg yigidüm! Bu yağınun bir ucın

(3) maña, bir ucın saña! dèdi. Kān Turalı bildi kim bu yağı

(4) başup tağıdan Selcan Hatundur. Bir tarafına dağı

(5) gendü girdi, kılıç tartup¹²⁶² yörیدی, kāfir başın

(6) kesdi. Yağı başıldı, düşmen şındı.¹²⁶³ Selcan Hatun

(7) Kān Turalıyı at ardına aldı, çıkdı. Gèderek Kān

(8) Turalınun fikrine bu geldi kim

Kalkubanı, Selcan Hatun, (9) tırdugunda,

yelisi kara kazılık atun bindüğünde,

babamun (10) ağ ban [évi]¹²⁶⁴ eşigine düşdüğünde,

Oğuzun ala gözli kızı (11) gelini b[o]yladukda,¹²⁶⁵

her gişi sözün söyledükde

sen orada (12) tırasın öginesin.¹²⁶⁶

Kān Turalı zebün oldı, at (13) ardına aldum, çıkđum, deyesin.

Gözüm döndi, göñlüm gètdi,

1262 طوتوب → طوتوب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.100b.5 notu.

1263 Fiilin anlamı için bk. Drs.100b.6 notu.

1264 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.92b.8, 100b.10 notu.

1265 بويلدقده → بيلدقده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.100b.11 notu.

1266 اوكناسن → اوكناسن Drs.101a.3-4'te Selcan'ın verdiği cevap ve bağlama göre okundu.

Drs.101a

اولدرم سني ديري . سلجان خاتون حال بند و کين
بيلوت صويليش کور . لم خانم نه صويليش ايدربك يکت
اوکونسه ارا اوکونسو اصلا ندو . اوکمتکک عورسلر
بهتان در . اوکمتکه عورت ارا اولمز . اليورغان اچند
سنکه طولشادم . طتلودماغ عتوبني صورشمدم . ال
دواغم التندو صويليشدم . يتز سودک يتز اوسدک قوت
اوغلي قوت . قادرا لله بلور من سکاموشم يارم قيمه
مکا ديري . قان طورالي ايدريوق البتد اولدرسم کون
درديري . يتز قادي ايدرم قوت اوغلي قوت
من اشاعه قولبه ياپشورم سن يوقاري قولبه ياپشورم
من قوت اوغلي . اوخلکي قياچکله ي . کل برو صويلشلم
ديدي . ان ديري بربرکسليره چقدري صدقند
طعسان اوخس يره دوکدي . اکی اوخلک دمره ن

Drs.101a, ME198, OŞG95.17

(1) öldürürem seni, dedi. Selcan Hatun hâl neydügin¹²⁶⁷

(2) bilüp soylamış. Görelüm hânım ne soylamış, eydür:

Beg yigit! (3) Öginürise er öginsün, aşlandıur.

Öginmeklik ‘avratlara (4) bühtân-dur.

Öginmegile ‘avrat er olmaz.

Ala yorğan içinde (5) senüñile tolaşmadum,

tatlu damağ tatubanı¹²⁶⁸ şorışmadunı,

al (6) duvağum altından söyleşmedüm.

Tez sevdün, tez uşandun, kavat (7) oğlu kavat!

ẖâdir Allâh bilür, men saña münisem,¹²⁶⁹ yâram;

kıyma (8) maña!

dedi. ẖan Turalı eydür: Yok, elbetde öldürsem gerek-

(9)-dür, dedi. ẖız kağıdı, eydür: Mere kavat oğlu kavat!

(10) Men aşğa kılpa yapışuram, sen yokarı kılpa yapışursın.

(11) Mere kavat oğlu, oñuñıla mı kılıcuñıla mı? Gel berü, boylaşalum,¹²⁷⁰

(12) dedi. Atın depdi, bir yüksek yere çıkdı, şadağından

(13) toksan oñın yere dökdi. İki oñun demrenin

1267 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.101a.1 notu.

1268 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.101a.5 notu.

1269 Anlam için bk. Drs.101a.7 notu.

1270 سويلشلم → بويلشلم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.101a.11 notu.

Drs.101b

بچمردی • برین کزلدی برین الله الدی • دمرلوا وخله
 اتاغه قیامدی • ایدریکت ات اوخکی قان طورالی
 ایدر قیز لرك یولی اولدو • اول سن ات دیدی • قیز
 برا وخله قان طورالی اتدی • شویله کم باشنده اولن
 بیت ایماغه ایندی • ایلر وکلب سلیمان خانونی قوجلیک
 یار شمشلر صور شمشلره قان طورالی صویلش کورده
 خاتم نه صویلش ایدریک یارب یارب یارب بین انجه طونلم
 بر بصیب یوزین قارا اورزیه قان طمش کبی قیزل
 یکا قلمه قوشه یادم داراغزلوم • قلم جی لر چالده غی
 قره قاشام قورمسی قرق طوتم قره صاچلم • اصلان
 اورغی • سلطان قزی اولدو مکه من سنی قیاردم
 اوزجاننه قیام من ساکه قییم من سنی صناردن دیدی
 سلیمان خاتون دخی یوراده صویلش کورده خاتم نه

Drs.101b, ME199, OŞG96.1

- (1) çıkardı, birin gezledi, birin eline aldı. Demrenlü oğula
- (2) atmağa kıyamadı, eydür: Yigit at oğunu! Kan Turalı
- (3) eydür: Kızların yolu evveldür,¹²⁷¹ evvel sen at! dedi. Kız
- (4) bir oğula Kan Turalıyı atdı, şöyle kim başında olan
- (5) bit ayağına éndi. İlerü gelüp Selcan Hatunı kucaklayup
- (6) barışmışlar, şorışmışlar. Kan Turalı soylamış. Görelüm
- (7) hānum ne soylamış, eydür:

Yalab yalab yalabıyan ince tonlum,

(8) yer başmayup yöriyen¹²⁷² [selvi boyhum,]¹²⁷³

kar üzerine kan tammış gibi kızıl (9) yañaqlum,

koşa badem [şığmayan]¹²⁷⁴ dar ağızlum,

kalem-ci-ler çalduğı (10) kara kaşlum,

kıvrımsı kırk tutam kara saçlum,

aşlan (11) uruğı, sultān kıızı!

Öldürmege men seni kıyar mıdum?

(12) Öz cānuma kıyam, men saña kıymayam.

Men seni şınarıdum,

dedi. (13) Selcan Hatun dağı bu arada soylamış. Görelüm hānum ne

¹²⁷¹ Şeddesiz yazılmıştır; Drs.3a.3, 39a.9, 101b.3, 104b.7, 109a.12, 137b.9 ve bağlama göre okundu.

¹²⁷² یوزین → یورین Drs.8a.8 ve bağlama göre okundu.

¹²⁷³ Tamir Vat.61a.3, Drs.8a.9 ve bağlama göre yapıldı.

¹²⁷⁴ Tamir Vat.61a.4, Drs.8a.10 ve bağlama göre yapıldı.

صومليش ايدز قلقويني يرمده طور ايدم يلسي
 قره قاضاق ائومه بناردم • بيا ملك اغ بان اونرت
 چقاردم • ار قوبيلي الم طاعني اولريدم • الم كيك صفق
 كيك قوا ايدم • طريانده برا و خله نلردم • دمر نسوز
 او خله يكت سني صنار ايدم • اولدر مكه يكيدم • من
 سني قياردم • ديدري • اراغندره يقينندن كلشدلر •
 كز لويقا طوبن ييلشدلر • طتلود ماغ ويردبن صورشدلر •
 اغ بوز اتلو بيبون يورتشدلر • بك باباسي يانسه
 ايرشدلر • بيا سي او غلجوغن كوردري • اللهه شكرلر
 ايلدي • او غليله كلينده قاكلي قوجه اغوزده كوردري
 كوك الاكور كلو چمنه چا در دكدي • اتدن ايعزدن
 دوه دن يغرايتوندن قوج قزدردري • دكون ايتدي
 قالن اغوز بيلربن اغرلدي • التونلجه كونلكن دكوب

Drs.102a, ME200, OŞG96.21

(1) soylamış, eydür:

Qalkubanı yerümden tırur idüm,

yelisi (2) qara qazlık atuma bineridüm,

babamun ađ ban evinden (3) çıkarıdum,

Arku Béli Ala Tađı avlarıdum,

ala geyik, şıgın (4) geyik kovarıdum,

tartanda¹²⁷⁵ [demrensüz]¹²⁷⁶ bir ođıla namlarıdum.¹²⁷⁷

Demrensüz (5) ođıla yigit, seni şınar idüm.

Öldürmege, yigidüm, men (6) seni kıyar mıdum?

dédi. İrađından yaqınundan gelişdiler,

(7) gizlü yaqa tutuban yiyleşdiler, tatlu damađ verüben şorişdılar.

(8) Ađ boz atlar¹²⁷⁸ binüben yortışdılar, beg babası yanına

(9) erişdiler. Babası ođlancuđın gördi Allāha şükürler

(10) eyledi. Ođlıyla geliniyle¹²⁷⁹ Qarlı Qoca, Ođuza girdi,

(11) gök ala[n]¹²⁸⁰ görklü cemene çadır dikdi. Atıdan ayır,¹²⁸¹

(12) deveden buđra, qoyundan qoç kırdırdı,¹²⁸² düğün etti.

(13) Qalın Ođuz beglerin ađırladı, altunluca günlüğün diküp

1275 طريانده → طريانده Drs.126b.8 ve bađlama göre okundu.

1276 Tamir için bk. Drs.102a.4 notu.

1277 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.102a.4 notu.

1278 اتلر → اتلر Bađlama göre okundu.

1279 Yazımda *nun* ve *ye*'nin noktaları yer deđiştirmiştir.

1280 الا → الاك Tamir için bk. Drs.102a.11 notu.

1281 ايغردن → ايغر Vat 60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bađlama göre okundu.

1282 قزدردي → قزدردي Drs.9a.12, 13b.7, 69b.5, 149a.8 ve bađlama göre okundu.

قان طور اچي گُرد کڻه کير وٽ مراد نه مقصود نه اير شدئي
 ددم تور قوت کلوٽ شادلق چالدي بوي بويلدي
 صوبي صويلدي غازي ار نلر ياشنه نه کله وکين
 سويلدي امدی قني ديد کم بک ار نلر دينا منم دينلر
 اجل الدي يركزلدي، فاني دينا که قالدي کلامي
 کيد ملي دينا صوک اوجي اولجلي دينا اجل کله وکنه
 اري ايمان دن اير مسون، قادر سني نامرده محتاج
 ايقسون، الله ويرن اميدک اوز لیسبون، اغ التوکن
 بش کلمه دعا قلدف قتل اولسون، امين دينلر دینار
 کورسون، يغشدرسون دورشدرسون، کناهکرتي
 ادي کور کلو متحد مصطفایيد بغشلسون خانم هي
 قاضي لق قوجه او غلي يکنک بوني بيان ايدز
 خانم هي قام غان او غلي خان بايند یرزن طور مشدي

Drs.102b, ME201, OŞG97.5

(1) Kan Turalı gerdegine girüp murādına maqşūdına erişdi. (2) Dedem Korkut gelüp şadılık çaldı, boy boyladı, (3) soy¹²⁸³ şoyladı, gāzī erenler başına ne geldüğün (4) söyledi:

İmdi, kanı dēdügüm yēg erenler,
 dünyā menüm dēyenler?
 [Anlar daḥı bu dünyāya geldi geçdi,
 kervān gibi kondı gōçdi.
 Anları daḥı]¹²⁸⁴ (5) ecel aldı, yēr gizledi.
 Fānī dünyā kime kaldı?
 Gelimli (6) gēdimli dünyā,
 şoḡ ucu ölümli dünyā!
 Ecel geldüğünde (7) arı īmāndan ayırmasan!
 Kādir seni nā-merde muḥtāc (8) ētmesün!
 Allāh vēren ümīzün üzilmesün!
 Ağ alnuḡda (9) bēş kelime du‘ā kıldıḡ, kabūl olsun!
 Āmīn dēyenler dīzār (10) görsün!
 Yığışdursun, dūrişdürsün!
 Günāhuḡuzı (11) adı görklü Muḡammed Muştafāya bağışlasun!
 Hānum hey!

(12) Kāzı-lıḡ Koca¹²⁸⁵ Oḡlı Yegenek Bo[yı]nı¹²⁸⁶ Beyān Eder

(13) Hānum hey!

Kamḡan oḡlı Hān Bayındır yērinden tūrmışdı.

1283 صوي → صوي Drs.19a.10, 62b.13, 86b.9, 108a.11, 137b.9'a göre okundu.

1284 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

1285 Özel adla ilgili yorum için bk. Drs.4a.4 notu.

1286 بويى → بويى Tamir Drs.35a.11, 87a.5, 128b.11'e göre yapıldı.

قره بیرک اوز زینداغ بان ایون دکمشدی • اویسوان کون
 یوزن استمشدی • بیک یرده اپیک حالجه سی دوشمشدی
 ایچ اغوز بکری صحنه دیرلمشدی یما یجده ایدی قاضی
 قوجه دیرلردی یرکشی واریدی • بایندر خانک وزیر
 ایدی • شرایک ایستی باشنه چقدی • قبادینک اودزین
 چوکر • بایندر خاندن ایتن دیلدی • بایندر خان
 دستور ویردی • نزه یه دلسک واردیدی • قاضی
 قوجه ایش کورمش ایش یادرادم ایدی برار قوجه لرین
 یاننجه ایلدی • یادیغی یراغیلم یوله کردی • چوق
 طاغلرده دپه کچدی • کوتلده یرکون دز مرد قلمنه
 کلدی قره دیکن کنارنه ایدی • اکا اروب قوندر اول
 قلعه نک برتکوری وارا ایدی اینه ارشون اوغلی یرک
 تکور دیرلردی • اول کافک التمش ارشون قامی

Drs.103a, ME202, OŞG98.3

- (1) Kara yêrûn üzerine¹²⁸⁷ aĝ ban êvin dikmişidi. Ala şayvan gök
- (2) yüzine esenmişidi.¹²⁸⁸ Biñ yêrde ipek halıcası¹²⁸⁹ döşenmişidi.
- (3) İç Oguz begleri [Bayındır Hānuñ]¹²⁹⁰ şöhetine¹²⁹¹ dêrılmışidi. Yêrne içme idi. Kaızılık
- (4) Koca dêrleridi bir gişi varıdı, Bayındır Hānuñ vezîri
- (5) idi. Şerābuñ itisi başına çıkdı kaba diz[in]üñ¹²⁹² üzerine
- (6) çökdı, Bayındır Hāndan akın diledi.¹²⁹³ Bayındır Hān
- (7) destûr vêrdi: Nereye dileriseñ var, dêdi. Kaızılık
- (8) Koca iş görmiş iş[e]¹²⁹⁴ yarar âdem idi. Yarar kocaların
- (9) yanına cem‘ eyledi, yad yağı yarağıyla yola girdi. Çok
- (10) taĝlar, dere depe geçdi. Günlerde bir gün Düzmürd kal‘asına
- (11) geldi. Kara deniz kenārında idi. Aña êrûben kındılar. Ol
- (12) kal‘anuñ bir tekûri var idi, adına Arşun oĝlı Direk
- (13) Tekûr dêrleridi. Ol kâfirûn altmış arşun kâmeti

1287 اوززنه → اوززنه Vat.100a.7; Drs.20a.3, 43a.13, 63a.10, 119b.6 ve bağlama göre okundu.

1288 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

1289 خاليجهسى → حاليجهسى Drs.7a.3, 35b.2, 38b.12, 63a.11, 119b.7’ye göre okundu.

1290 Okuma şekilleri ve tamlamayla ilgili tamir teklifi için bk.Drs.103a.3 notu.

1291 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.103a.3 notu.

1292 ديزيك → ديزينك Tamir Drs.20a.10, 20b.3, 35b.11 ve bağlama göre yapıldı.

1293 Akın dile- deyiminin anlamı için bk. Drs.103a.6 notu.

1294 ايشه → ايشه Vat.100a.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.103b

واردی • التمش بطان کوز صالردی • قتی بحکم یای
 چکر دی • قاضلق قوجه قلعہ یہ یتدو کیلین • جنک
 باشدی • پس اول تکور قلعہ دن طاشره چغدی •
 میدانه کرڈی اردیلدی • قاضلق قوجه ای کورد کیلین
 یل کی یتدی • یلم کی یاپشدی • کافرن اکسه سینه
 برقیلچ اوردی • ذره قدر کسدره مدی نوبت کافره
 دکدی • اول التمش بمان کورن له قاضلق قوجه یہ دپره
 طوبت چالری • بلا دن دینا باشنه طار اولدی •
 ددک کی قان شدر لرعی • قاضلق قوجه قارلیب
 طوبت قلعیه قویدیلر • یکتلری حارمیب قاجدر
 قاضلق قوجه تام اول ای ییل حصارده طساق
 اولدی صکر امن دیرلردی برکشی ای کن واروب
 حصاری الیدی • مکر خانم قاضلق قوجه طساق

Drs.103b, ME203, OŞG98.16

- (1) varıdı. Altmış batman gürz şalarıdı, katı muhkem yay
- (2) çekeridi. Kazılık Koca kal'aya yetdüginleyin cenge
- (3) başladı. Pes ol Tekür kala'dan taşra çıktı,
- (4) meydana girdi, er diledi. Kazılık Koca anı gördüginleyin
- (5) yel gibi yetdi, yelim gibi yapışdı, kâfirün eşsesine
- (6) bir kılıç urdı, zerre kadar kesdüremedi. Nevbet kâfire
- (7) degdi. Ol altmış batman gürzile Kazılık Kocaya depere¹²⁹⁵
- (8) tutup çaldı. Yalan dünyâ başına tar oldu,
- (9) [ağzından burnından]¹²⁹⁶ düden gibi kan şorladı. Kazılık Kocayı karmalayup
- (10) tutup kal'aya koydılar yigitleri tırmayup kaçd[ı]lar.¹²⁹⁷
- (11) Kazılık Koca temâm on altı yıl hişârda tıtsak
- (12) oldu. Şoıra Emen dërleridi bir gişi yedi¹²⁹⁸ kerre varup
- (13) hişârı alımadı. Meger hânım, Kazılık Koca tıtsak

1295 Fiilin anlamı için bk. Drs.103b.7, 106b.5 notu.

1296 Tamir için bk. Drs.103b.9 notu.

1297 قاجدیر → قاجدیر Tamir bağlama göre yapıldı.

1298 التي → يدي Teklif için bk. Drs.103b.12 notu.

Drs.104a

اولدي غي وقت براوغلا بچيني واردي برپاشته
 بدي. اول بش ياشنه كردي يكت اولدي بياس
 اولدي بيلوردي. يصاغ ايلمشلردى طساق اولدغى
 اوغلون ساقلوردى اول اوغلانك ادنه يكل دير
 كردي. كونلرده بركون يكل او تورب بگلر ايله صحبت
 ايدر كن قره كونه اوغلي بداغيلم اوز دشدي. بربرينه
 سوزاتشدر. بوداق ايدر بوند لاف اوروب يندرن
 چونكه ارديلرسين واروب بياكي قورتر سكانه اون
 ايتي يلد رطساق درديرى. يكل بر حبرى ايشد جل
 يوركي اوينادي. قره بغري صار صلدي. قالمدي
 مائندر خانك نظرنه واردي. يوزيره قودي ايدر
 الان صباح صبايرده ديكلمنه اغبان اولي اطلسه
 يابلنده كوك صواتلي. توله توله چكلنده شهباز آلي

Drs.104a, ME204, OŞG99.2

- (1) oldı-ğı vakt bir oğlancuğı varıdı, bir yaşında-
- (2)-yıdı. On beş yaşına girdi, yigit oldı. Babasın
- (3) öldi bilüridi. ¹²⁹⁹Yasağ eylemişleridi, tutsak olduğın
- (4) oğlandan saklarlarıdı. Ol oğlanuñ adına Yegenek dër-
- (5)-leridi. Günlerde bir gün Yegenek oturup begler ile şöbhet
- (6) éderiken Kâra Göne oğlu Budagıla uz düşmedi, bir birine
- (7) söz atışdılar. Budak eydür: Bunda laf urup¹³⁰⁰ neydürsin?¹³⁰¹
- (8) Çünkü er di[r]ilürsin¹³⁰² varup babanı kurtarsağ[-]a ne! On
- (9) altı yıldur tutsak-dur, dedi. Yegenek bu haberi eşidicek [dom]¹³⁰³
- (10) yüregi oynadı, kara bağı sarşıldı. Kalkdı,
- (11) Bayındır Hānuñ nazarına vardı, yüz yere kodi, eydür:
- (12) Ala¹³⁰⁴ şabāh şapa yêrde dikilende ağ ban évli,
- aţlasıla (13) yapılanda gök şayvanlı,
- tavla tavla çekilende şehbāz atlı,

1299 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.10 notu.

1300 Deyimin anlamı için bk. Drs.104a.7 notu.

1301 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.104a.7 notu.

1302 دیلر سین → دیلر سین Tamir teklifi için bk. Drs.104a.8 notu:

1303 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.104a.9 notu.

1304 الال → الال Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

چاغزو بې داد وېرنه پرله چاوشلي . ياغ توكلن بول
 نغلو . قالمش يكت . ارخاسي بزه مسكين او مودي .
 تركستانك دركي . تولو قوشاك يا ورسى امت صونك
 اصلا في قره جغت قتلاني . دولكلو خان مرد مكاشكر
 ويريني بيا مطنساق اولدغي قلمريه كوتورديدي . بايدر
 خان بويوردى . يكرمي دورت ساجنى بكي كلسون .
 ديدى . اول دموردرونند بلك اولى . قرغوسكو
 اوچنجه اربوكر دن غريمه يتد وكنه ريمس . دېر صورين
 قتان ساجك اوغلي دلي ملونداز سنكله بلم وارسون .
 ديدى . اينر كوزلوروز دورن . الې يدى قلمونك كلىد
 الى . ايلك قوجه اوغلي دولك اورن بلم وارسون .
 ديدى قوشه برجون مابى اوتى اكلمين بقرىچى اوغلي
 ايلامش سنكله بلم وارسون ديدى . اوچ كره ينى كورمشد

Drs.104b, ME205, OŞG99.15

- (1) çağıruban dād vērende yol¹³⁰⁵ çavuşlı,
yağ tōkilende¹³⁰⁶ bol (2) ni‘metlū.
Kalmış yigit arḥası,
beze miskin umudı,
(3) Tūrkistānuḡ diregi,
tūlū kuşuḡ yavrısı,
Amıt Şuyınuḡ (4) aşlanı,
Kıracuḡuḡ kaplanı,
devletlū ḥān meded!
Maḡa leşker (5) vēr,
meni babam tutsak olduḡı kal‘aya gönder!
dēdi. Bayındır
(6) Ḥān buyurdı: Yigirmi dōrt sancak begi gelsün!
(7) dēdi. Evvel Demūr [Kapu]’¹³⁰⁷ Dervendinde beg olan, kargu sūḡū
(8) ucında er böğürden, ḡarına yetdūḡinde Kimsin? dēyü şormayan
(9) Kıyan Selcūk oḡlı Deli Tundar¹³⁰⁸ senūḡile bile varsun!
(10) dēdi. Ayḡır Gözler [şuyından at]’¹³⁰⁹ yüzdüren, elli yedi kal‘anuḡ kilidin
(11) alan Eylik Koca oḡlı [Dönebilmez]’¹³¹⁰ Dölek Evren bile varsun!
(12) dēdi. Kōşa burcdan kayın oḡı eglenmeyen Yaḡrıncı oḡlı
(13) Ėl Almış senūḡile bile varsun! dēdi. Üç kerre¹³¹¹ yaḡı görmese

1305 يوله → يول Drs.57a.1 ve bağlama göre okundu.

1306 yağ tōkil- deyiminin anlamı için bk. Drs.57a.1, 2 notu.

1307 Tamir Vat.101a.9; Drs.32a.2, 77a.3-4, 124a.6’ya göre yapıldı.

1308 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

1309 Tamir Drs.33a.9, Vat.101a.10-11 ve bağlama göre yapıldı.

1310 Tamir Vat.101a.11, 102b.2 ve Drs.126b.13, 145b.11, 146a.5, 149a.4’e göre yapıldı.

1311 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.104b.13 notu.

Drs.105a

قان اغلیس طوغسون اوغلی رستم بلم وارسون دینی
 آرد هالرا غزنه ادم الی دلو اورن بلم وارسون
 یرک بر او چندن بر او چنه یتیم دین صوفان صاری
 بلم وارسون صاریلمغه اوغوز ارنلری دوکمنه اولن
 باینر خان یکریمی دورت بهادر سنجاق بکیمی یخلم
 یولدا اشلغم بیلیم قوشدی بکلر جمع اولوب یراقلرین کوذیلر
 مکر اول کچه یخک دوش کوردی دوشن یولدا اشلرینه
 صویلدی کوره لم خانم نه بویلدی ایدر بکلر غاقلوچه
 قره باشم کوزم انجوده ایکی دوش کوردی آله کوزم آچون
 دینا کوردم اغ بوز اشلر چا پورالین لک کوردم اغ اشلر
 ایلری یانه صالدم اغ صغلو دده قورقون اوکت
 الدم الی یان قره طاعلی اشدیم ایلو بیتان قره دیکیز
 کبودم کیو یابوب کو ملکم جقردم یلک قوردم ایسلر

Drs.105a, ME206, OŞG100.5

- (1) kan ağlayan Toğsun oğlu Rüstem¹³¹² bile varsun! dedi.
- (2) Ejdehâlar ağzından âdem alan Delû Evren bile varsun!
- (3) Yêrûn bir ucından bir ucına yêtem, dèyen Şoğan Şarı
- (4) bile varsun! [dèdi.]¹³¹³ Şayılmagıla Oğuz erenleri dükense¹³¹⁴ olmaz.
- (5) Bayındır Hân yigirmi dört bahadır sancağ beğini Yegenegê¹³¹⁵
- (6) yoldaşğa bile koşdı. Begler cem^c olup yaraqların gördiler.¹³¹⁶
- (7) Meger ol gece Yegenek düş gördi. Düşin yoldaşlarına
- (8) şoyladı. Görelüm hânım ne söyledi, eydür:

Begler, gâfillüce (9) kara başum

gözüm uyğuda iken düş gördi:

Ala gözüm açuban (10) dünyâ gördüm.

Ağ boz atlar çapdurur alpan-lar¹³¹⁷ gördüm.

Ağ ışıklı (11) alpları yanuma şaldum.

Ağ şakallu Dede Korkutdan öğüt (12) aldum.

Karşu¹³¹⁸ yatan kara tağları aşdum.

İlerü yatan kara denize (13) girdüm.

[Ağaçdan]¹³¹⁹ gemi yapup

[Ağ]¹³²⁰ gömlegüm çıkardum, yelken kurdum.

İlerü

1312 دسنم → رستم Drs.111a.10, 126b.13, 146a.10, 146a.13, 146b.2, 149a.4, 153a.2'ye göre okundu.

1313 Tamir bağlama göre yapıldı.

1314 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

1315 یکنکه → یکنکه Okuma ve teklif için bk. Drs.106a.1 notu.

1316 کردیلر → کوردیلر Bağlama göre okundu.

1317 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.65b.3, 105a.10 notu.

1318 قرشو → قرشو Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.105a.12 notu.

1319 Tamir için bk. Drs.105a.13.

1320 Tamir için bk. Drs.105a.13.

Drs.105b

يانی دیکړي د لدم کچدم • او تکی قره طالعک بریا نند
 الی یی باشی بالقر برار کوردم • قالقوبی برمدن اړو طور دم
 قرغودللو اوز سکوي قائدم • قرشولیو اول اړه واردوم
 قرشوسندن اول اړي صحتوم وقت دکدم کوز اوجیل
 اول اړه یافدم • دایم انی ایش اینی بیدم • دو ندم اول اړه
 سلام ویردم • اغوز القوند کیمس دیدم • قابیلوی مالدرب
 یوز و مه بقدي • او غل یکنک قند کیدرس دیدي • سولیدی
 من ایدم دز مرد قلع سنه کیددم • بیام انی طساق ایش
 دیدم • بوراد • طایم مکاصو یلدي • ایدریتوکدن ییل
 یقزدي • یدی اور غونم یکی یارل قورده بکوردی
 یکلرم یدی کشیل قورلردی • منم پایم • قابی طایلی بکورد
 صوم القوندلوم منم او خیم ییل اسدی یفور یفدي • یوکی
 قوردي یدی قانلد اړدم • اول قلع بی الیادم کوودوندم

Drs.105b, ME207, OŞG100.21

- (1) yatan deñizi dildüm geçdüm.
 Öteki kara tağun bir yanında
 (2) alnı başı balkır bir er gördüm.
 Kalkubanı yerümden örü tırdum.
 (3) Kargu dalı¹³²¹ uz süñümü kapdum,¹³²²
 qarşulayu ol ere vardum.
 (4) Karşusından ol eri şancasum¹³²³ vaqt deñedüm,¹³²⁴
 göz ucıyıla (5) ol ere bakdum,
 dayum Emen imiş, anı bildüm.
 Döndüm ol ere (6) selām vërdüm.
 Oğuz ellerinde kimsin? dëdüm.
 Kapakların qaldurup (7) yüzüme baqdı,
 Oğul Yegenek, qanda gëdersin? dëdi, söyledi.
 (8) Men eyitdüm: Düzmürd qal'asına gëderem. Babam anda tıtsaq imiş,
 (9) dëdüm. Burada tayum maña şoyladı, eydür:
 Yet[d]ügümde¹³²⁵ yël (10) yëtmezidi yedi argunum.¹³²⁶
 Yeñi Bayırın¹³²⁷ kurdına benzeridi (11) yigitlerüm.
 Yëdi gişiyile qurılurıdı menüm yayum.
 Kayın talı, bëlügümden¹³²⁸ (12) şom altunlu menüm oğum.¹³²⁹
 Yël esdi, yağmur yağdı, püki¹³³⁰ (13) kopdı.
 Yëdi qatla vardum, ol qal'ayı alımadum, gëru döndüm.

1321 دڭلر → طالي Tamir için bk. Drs.68a.10, 105b.3 notu.

1322 قاتدم → قاپدم Vat.101b.10 ve bağlama göre okundu.

1323 صنجاسوم → صنجاسوم Vat.101b.10 ve bağlama göre okundu.

1324 Dene- = göz ucıyıla bak- denkliği için bk. Drs.105b.4 notu.

1325 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.105b.9 notu.

1326 اورغونم → ارغونم Okuma teklifi için bk. DKON: 284-286.

1327 Okuma şekilleri ve *Yeñi Bayır* yer adı için bk. Drs.105b.10 notu.

1328 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.105b.11 notu.

1329 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.105b.11 notu.

1330 پوكي → يوكي Okuma teklifi için bk. DKON: 287.

Drs.106a

منده دخی ار قومیاسی یکلکوم دون دیدی. یکلک دوشنده
 طایسنه صویلمش ایدر قلعوینی برکدن طور دغکده ال کوزلومک
 یکلری یانکه صالمدک ادی بللو بکلر لسن یور تمارک بش اچده
 علوه جیلر یولداش اندک. انوکچون اول قلعه سن ایلمادولک
 دیش. یکلک کنه ایدر کسه کسه یکه یحیی یحشی کسر کوئنه
 سرچشمه یوکوک یحشی. دایم کلد وکنده طور سه دولت یحشی
 یلد وکنه اوتمسه عقل یحشی. قریندن دونسه قاپچمسه
 اولک یحشی دبدری. بود وینی یکلک یولداشلر نه حکایت
 ایلدی. مکر طایسی امن اول اراده یعیق ایدی. جمله
 بکلر یولداش اولوب کدیله. تاکه دزمرد قلعه سنه ییدر
 چونه الوپ کدیله قوندلو چونکه کافر لر یونلری کوردیلر
 ارشون او قالی دیرک تگوره خبر وبردیلر اول ملعون
 دخی قلم دن طایخی کلوت بونلره مقابل اولری اردلری

Drs.106a, ME208, OŞG101.4

- (1) Menden dahı er kıpmayasın, Yegenegüm¹³³¹ dön,
dédi, Yegenek düşinde
- (2) tayısına şoylamış, eydür:
Kalkubanı yeründen turduğunda
ala gözlü beg (3) yigitleri yanına [sen]¹³³² şalmadun.
Adı bellü beglerle sen yortmadun.
Bêş aqçalı (4) 'ulüfeciler¹³³³ yoldaş êtdün.
Anunıçün ol qal'ayı sen alımadun,
(5) dêmiş. Yegenek gene eydür:
Kese kese yêmege yahını yahşı.
Segirdüginde¹³³⁴ (6) sürçmese¹³³⁵ yügrük yahşı.
Geldüginde dāyim¹³³⁶ tursa devlet yahşı.
(7) Bildügin unıtmasa 'aql yahşı.
Karımından dönmese kaçmasa (8) erlik¹³³⁷ yahşı,
dédi. Bu düşi Yegenek, yoldaşlarına hikâyet
(9) eyledi. Meger tayısı Emen ol arada yakın idi. Cümle
(10) beglerle yoldaş olup gêtdiler tâ ki Düzmürd qal'asına yêtdiler,
(11) çevre¹³³⁸ alup <gêtdiler>¹³³⁹ kındılar. Çünki kâfirler bunları gördiler
(12) Arşun oğlu Direk Teküre haber vêrdiler. Ol mel'ün
(13) dahı qal'adan taşra¹³⁴⁰ gelüp bunlara muqâbil oldı, er diledi.

1331 يگنلگوم Yazım şekli ve yorum için bk. Drs.106a.1 notu.

1332 Tamir için bk. Drs.106a.3 notu.

1333 Bêş aqçalı 'ulüfeci deyimi için bk. Drs. 106a.4 notu.

1334 کسر کونده → سکر دکنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.106a.5 notu.

1335 سر چشمه → سر چشمه okuma teklifi için bk. Drs. 106a.6 notu.

1336 Metinde sıra, dāyim geldüginde şeklindedir; teklif için bk. Drs. 106a.6 notu.

1337 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs. 106a.8 notu.

1338 چون → چوره Vat.102a.9; Drs.110a.7, 147a.5 ve bağlama göre okundu.

1339 Açıklama için bk. Drs.106a.11 notu.

1340 طاشی → طاشره Vat.102a.10; Drs.116b.11, 103b.3, 137a.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.106b

قيان سليچك اوغلي دلي طونداز يرنندن حوري كلدي التمش
 طونام سورج داس قولتق قصوب اول كافري قوشوسندن
 سوسم ديدى سوسمدي كافرتكور قارمليب ضرب ايتدي •
 سكوسن چكدي • النزن الدي • اول التمش بمان كوزايله
 طونداري دبر طوب چالري • يكك دينا باشنه طار اولدي
 قاضلق ات دوندردى قايد دوندري بلغزد ولك اورن
 التي برلوجوما غيله امت دبرپ كلوب يوقارين اشغه كافري
 قتي اوردي اليمدي • تكور قارمليب النزن چوماغى الدي
 ايني دنجي كوزايله اوردي • اول دنجي قاضلق ات دوندردى
 قايد دوندري خانم يكرمي دورت سنجاق بكي تكور النزن
 زيون اولري پس قاضلق توجه اوغلي ينك سازه
 يكت چك يردن اللهه صغندي • بي ذوال سيودي اولدي
 ايدور يوجم لردن يوجم ش كسسه يامن پنجه سى غوز تگري

Drs.106b, ME209, OŞG101.28

- (1) Kıyan Selcük oğlu Deli Tundar¹³⁴¹ yerinden tırı geldi. Altmış
- (2) tutam sur cıdasın koltuk kışup ol kâfiri karşusından
- (3) süsem, dēdi, sūs[i]medi.¹³⁴² Kâfir Tekür karmalayup darb etti,
- (4) sūñüsün çekdi, elinden aldı. Ol altmış batman gürz ile
- (5) Tundarı depere¹³⁴³ tutup çaldı. Genç dünyā başına far oldu,
- (6) kazılık atın dönderdi, kayda döndi. [Andan Döne]bilmez¹³⁴⁴ Dölek Evren
- (7) altı perlü çomağıyla at depüp, gelüp yokaıdan aşığa kâfiri
- (8) katı urdı, alımadı. Tekür karmalayup elinden çomağın aldı,
- (9) anı dağı gürz ile urdı. Ol dağı kazılık atın dönderdi,
- (10) kayda döndi. Hānum, yigirmi dört sancağ begi, Tekür elinde
- (11) zebūn oldu. Pes Kazılık Koca oğlu Yegenek, tāze
- (12) yigit-cük, Yaradan Allāha şıgındı, bī-zevāl ma‘būdı ögdi,
- (13) eydür:

Yücelerden yücesin,

kimse bilmez nêcesin.

‘Aziz Tağrı! [Sen]¹³⁴⁵

1341 طونداز → طونداز Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

1342 سوسمدي → سوسمدي Tamir bağlama göre yapıldı.

1343 Kelimenin anlamı için bk. Drs.103b.7, 106b.5 notu.

1344 Tamir için bk. Drs.106b.6 notu.

1345 Tamir Vat.102b.7 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.107a

انادان طوغمدك سى ايتن اولمك كىسه دز قىچىم دول
 كىسه يه كوچ ايتنك قىزىرد: احدى الله صدى سى ادمى
 تاج اوردك سى طهانه لغت قلدك بر صوچن او تورى
 دركاهدى سوردك قىزود كو كه اوخ ايتى قىزى يارق
 بالى قىز شول تىرك اولونقكم حرك سىك بويك قلدك
 يوق يا جى سلم جىك نى اوردغى اولمىان اولونى كرى
 بىصدوغى بىلور مېتى بىلور سى كرى كو تىزدو كى كو
 يتورن كو دىكلو سى كرى قاندىوغى قىز ايرن قىزار سى كرى
 بىركو كه صقندم جىلېم قاندر سى كرى مەندى
 قىز شول قاندر ايت دېرم ايشى سى او كار دىدى
 هان دم ايت صالدى بىل كى بىدى بىلم كى بىلدى
 كافرك چىكنى بىر قىلچ اوردى كىمى كىمى صاغرا دى
 ايتى بىر قور كىل كى زخم ايرى شىردى قىز قانى شول دى

Drs.107a, ME210, OŞG102.12

(1) anadan toğmaduñ.

Sen atadan olmaduñ.¹³⁴⁶

Ki[m]se¹³⁴⁷ rızkın yemeduñ.

(2) Kimseye güc etmeduñ.¹³⁴⁸

Şamu yerde ahadsin.¹³⁴⁹

[Sen]¹³⁵⁰ Allāhu şamedsin.¹³⁵¹

Ādeme sen (3) tāt urduñ.

Şeytāna la'net kılduñ.

Bir şuçdan öturi (4) dergāhdan sürdüñ.

Nemrūd göge oñ atdı.

Şarnı yaruş (5) balığı karşı tutduñ.

Ululığıña hadduñ [yok.]¹³⁵²

Senüñ boyuñ, şadduñ (6) yok

ya cismile ceddüñ yok.

Urduğın ulıtmayan ulu Tañrı!

(7) Başduğın belürtmeyen bellü Tañrı!

Götürdüğın göge (8) yetüren görklü Tañrı!

Şakıduğın şahr eden şahhār Tañrı!

(9) Birligünşe şıgındum, şalabum Şādir Tañrı, meded senden!

(10) Şara tonlu kāfire at deperem, işümi sen oñar! dēdi.

(11) Hemān dem at şaldı, yēl gibi yētdi, yelim gibi yapışdı.

(12) Kāfirün çignine bir kılıç urdı, gēyimini geçimini¹³⁵³ toğradı,

(13) altı parmak derinligi zaşım erişdüirdi. Şara şanı şorladı,

1346 "O doğurmamış ve doğmamıştır." Kur'an, İhlas, 112/3, (KTA).

1347 كس → كسم Tamir Vat.102b.8 ve bağlama göre yapıldı.

1348 güc et- fiilinin anlamı için bk. Drs.107a.2 notu.

1349 "O Allah bir tektir." Kur'an, İhlas, 112/1, (KTA).

1350 Tamir soylamanın diğer dizelerine göre yapıldı.

1351 "Allah her şeyden müstağni ve her şey ona muhtaçtır." Kur'an, İhlas, 112/2, (KTA).

1352 Tamir Vat.102b.10 ve sonraki iki dizeye göre yapıldı.

1353 İkilemenin anlamı için bk. Drs.38a.1 notu.

Drs.107b

قره صفري صوقماني طلو قان اولري * قره ياشني بوكلاري
 بوكلو اولري * همان دونري قلعیه قاچري * يکلن اردن
 يتدي حصار قيتوسنه کوشکون قره بولات اوز قيبليجه
 اکسه سنه ايله چالري کم ياشني طوب کي بره دوشدي
 اندن يکلن آن دوندردي لشکره کلري * طساق اول
 قاضاق قوچده صالي ویرمشلر جقوب کلري * هاي
 بک يکلر کافري کم اولدردي * ديرو صويليش کوره لم خانم
 نه صويليش ايدر قيبیانک مایه سني يوکلو قودم نر ميور
 مایه ميور ايني بلسم قره ايلوم يتوني يوکلو قودم قوجيدر
 يتونيند ايني بلسم * اله کوز لو کور کلو حلام يوکلو قودم
 ازکک ميور قيز ميور ايني بلسم * مره بک بکت لوجين
 مکا پراه انک عشقه ديدي * يکلن بوراده صويليش
 کوره لم خانم نه صويليش ايدر قيبیانک مایه سني يوکلو

Drs.107b, ME211, OŞG102.38

- (1) kara sağrı şokmanı tolu kan oldu. Kara başı buğaldı,
- (2) buğlu oldu. Hemân döndi, kal'aya kaçdı. Yegenek ardından
- (3) yètdi, hişār kapusına girmişiken¹³⁵⁴ kara polat uz kılıc[ıyl]a¹³⁵⁵
- (4) enşesine eyle çaldı kim başı top gibi yere düşdi.
- (5) Andan Yegenek atın dönderdi, leşkere geldi. Tutsak olan
- (6) Kazılık Kocayı şalı vèrmışler, çıkup geldi. Hay
- (7) beg yigitler, kâfiri kim öldürdi? dèyü soylamış. Görelüm hānum
- (8) ne soylamış, eydūr:

Qaytabanū māyasını yüklü qodum;
ner midūr, (9) māya mıdur, anı bilsem.

Qaza[ğucum¹³⁵⁶ kısırağın yüklü qodum;
Ayğır mıdur, kısırak mıdur, anı bilsem.

Ağlayılum¹³⁵⁷ koyununı yüklü qodum;
Qoç mıdur, (10) koyun mıdur, anı bilsem

Ala gözlü görklü helālüm yüklü qodum;
(11) erkek midūr, kız mıdur, anı bilsem.

Mere beg yigit-ler, haber (12) maña,
Yaradanū 'ışkına,

dèdi. Yegenek¹³⁵⁸ burada soylamış.

(13) Görelüm hānum ne soylamış, eydūr:

Qaytabanū māyasını yüklü

1354 Önceki tercümeler ve teklif için bk. Drs.107b.3 notu.

1355 فيليجه → فيليجيله Tamir Vât 103a.3 ve bağlama göre yapıldı.

1356 قره → قره غجم Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1357 ايلوم → ايايلوم Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1358 يكلنك Yazım şekli ve yorum için bk. Drs.106a.1 notu.

Drs.108a

قودك نزا اولري قره ابلو قوتونكي يوكلي قودك قوج اولدي
 اله كوزلو كوركلو حلالك يوكلو قودك اصلا ن اولري ديدي
 ينك بيايله كورشدي اله قالن بلكو كورشدي پس بر
 اغوزون بلكو حصاره بوريش انديله نغالديله بيايله ينك
 كز لوي قاطوتن ييلشدلو اكي حسرت بير بر نه بولشد لرايسوز
 بك قوددي كي اولشدلو شكويه شكر لوقلد لو قلو ملك
 كليسا سن يعقوب بر نه مسجد ياپد لر عزيز شكر اده قودنه
 او قتلده قوشك القاتني قاشك اروسني ينك كوچكي
 طغوز لامه چرغاب چوقه بايندر خانه بيجيك چقر ديلو
 باق سن غازي لر بخش انديله دوندر اولر نه كلديدر
 ددم قورقوت كلوبن بوي بويلا دي صوي صويلا دي
 بو اغوز نامه يكنك اولسون ديدي يوم ويره ين حاتم
 يرلر قره حلقا زوك يعالمسون كوكله ليجه قبا اغاجك

كلسون

Drs.108a, ME212, OŞG103.10

(1) *ƙoduŋ*, ner oldu.

*Ƙaza[ƙucuŋ]*¹³⁵⁹ *ƙısrāƙın* *yŭkli ƙoduŋ*, *ayƙır* oldu.

*Ağ[jayıluŋ]*¹³⁶⁰ *ƙoyunuŋı* *yŭkli ƙoduŋ*, *ƙoç* oldu.

(2) *Ala* *gözlü* *göŕklü* *helālŭŋ* *yŭklŭ ƙoduŋ*, *aşlan* oldu, *dēdi*.

(3) *Yegenek*, *babasıyla* *görişdi*, *andan*¹³⁶¹ *ƙalan*¹³⁶² *begler* *görişdi*. *Pes* bir

(4) *oğurdan* *begler* *hişāra* *yöriş* *ētdiler*, *yağmaladılar*. *Babasıyla* *Yegenek*

(5) *gizlŭ* *yaƙa* *tutuban* *yiyleşdiler*. *İki* *hasret* *birbirine* *bulışdılar*, *issüz*

(6) *yērŭŋ* *ƙurdu* *gibi* *ulışdılar*, *Taŋrıya* *şŭkŭrler* *ƙıldılar*. *Ƙal‘anuŋ*

(7) *kelīsāsın* *yıƙup* *yērine* *mescid* *yapdılar*, *‘aziz* *Taŋrı* *adına* *ƙudbe*¹³⁶³

(8) *oƙıtdılar*. *Ƙuşuŋ* *alaƙanı*, *ƙumaşuŋ* *arusını*, *ƙızuŋ* *göŕçegini*

(9) *toƙuzlama* *çargap* *çuƙa* *Bayındır* *Hāna* *pençik* *çıƙardılar*.

(10) *Bāƙī-sin* *gāzi-lere* *bağş* *ētdiler*.¹³⁶⁴ *Döndiler*, *ēvlerine* *geldiler*.

(11) *Dedem* *Ƙorƙut* *gelŭben* *boy* *boyladı*, *şoy* *şoyladı*.

(12) *Bu* *Oğuz-nāme* *Yegenegŭŋ* *olsun!* *dēdi*:

(13) *Yom* *vēreyin* *hānum*:

*Yērŭ*¹³⁶⁵ *ƙara* *tağlaruŋ* *yıƙılmasun!*

Gölgelice *ƙaba* *ağacuŋ*

1359 *فره* Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1360 *ايئلر* Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1361 *الدين* → *اندن* Drs.22b.7, 53a.2, 94b.4, 107b.5, 129b.1, 132b.13, 135a.9’a göre okundu.

1362 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.108a.3 notu.

1363 *قودنه* → *قودبه* Vat.103b.1’de geçen *ƙuƙbe*’den hareketle okundu.

1364 *Bağş* *ēt-* deyiminin anlamı için bk. Drs.108a.10 notu.

1365 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

کسلسون • اغ صقلو بياک بري اوچق اولسون • اغ
 برچکلو اناک بري بهشت اولسون • اخر صوکی اري
 ايمان دن ايرسون • اغ النور کون بش کلمه دعا قلدک قبول
 اولسون کنا هکري اري کور کلو محمد مصطفى ايزي
 صونيه باغشاسون خاتم حق • • بساط دپ
 کوزي اولدر دکی توي بيان ايدر خاتم هي
 مکر خاتم برکون اغوز اوئوردکی اوستنه يغي کلدی
 دون اپخنده اورکدي کوچدي محبوب کيدر کن اروز
 قوجه نك اوغلي يني دشمنش براصلان پولپ کوترمش
 بسامش اغوز کنه آيا مله کلوب بور دنه قوتدي • اغوز
 خانک ايلچيشي کلوب خبر کتوردی • ايدر خاتم سازدن
 براصلان چقرات اوردن ابول ابول يوريشي ادم کبي
 ات بصوتين قان سمور • اروز ايدر خاتم اورکد کمن

Drs.108b, ME213, OŞG104.8

(1) kesilmesün!

Ağ şakallu baban yeri uçmak olsun!

Ağ (2) bürçeklü anan yeri behişt olsun!

Âhir şonı arı (3) imāndan ayırmasun!

Ağ alnunda beş kelime du‘ā kılduq,¹³⁶⁶ kabül (4) olsun!

Günābuşuzı adı görklü Muhammed Muştafa

yüzi (5) şuyına bağışlasun!

Hānum bey!

Basat Depe-(6)-gözi Öldürdüğü Boyı¹³⁶⁷ Beyān eder

Hānum hey!

(7) Meger bānum, bir gün Oğuz otururiken üstine yağı geldi;

(8) dün içinde¹³⁶⁸ ürkdi göçdi. Kaçup gederiken Aruz

(9) Kocanın oğlancuğı düşmüş, bir aşlan bulup götürmüş,

(10) béslemiş. Oğuz gene eyyāmıla gelüp yurdına kondı. Oğuz

(11) Hān[ın]uñ¹³⁶⁹ ilkıcısı gelüp haber getürdi, eydür: Hānum, sazdan

(12) bir aşlan çıkar it [gibi] ürür,¹³⁷⁰ apul apul yörüşi¹³⁷¹ adem gibi.

(13) At başuban kan sömürür, Aruz eydür: Hānum, ürkdüğümüz

1366 قلدىق → قلدق Vat.103b.7; Drs.35a.8, 79a.10, 87a.3, 102b.9, 147b.5, 154a.3'e göre okundu.
Ayrıca bk. Drs.113a.12 notu.

1367 تويي → بويي Drs.63a.8, 137b.13 ve bağlama göre okundu.

1368 Deyimin anlamı için bk. Drs.4b.4 notu.

1369 خانك → خانبك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.108b.10-11 notu.

1370 Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.108b.12 notu.

1371 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.55a.9, 108b.12 notu.

رقتن دوشن منم اوغانچم در بلكه ديدى • بكار بنديلر
 اصلان يتاغى اوز زينه كديلر • اصلاني قالدرب اوغلاني
 طوتديلر اوز اوغلاني الوب ايونه كتوردى • شاد يلق
 انديلر • يه ايجم اولري اما اوغلاني نعدر كتورد لرسه • صارد
 كرو اصلان يتاغنه واردى كرو طوبت كا نود لرد دم قور قود
 كدى • ايدر اوغلانم سن انسانن • چوانلر مصاحب
 اولغل • كل يخشي آت بيس يخشي يكتلر يله اش يورمت
 ديدى • اولور داشاك ادي چنان سلجكدن سنك
 ادك بساط اولسون • ادكي من ويردم ياشوكي الله
 وپرسون ديدى • اغوز پركون ييلانيه كوچدي • اوزك
 بر چوياني واردى • ادنه قوكور قوج • صاري چويان
 ديرلردى • اغوزك او كچه بوتدن اول كمسه كوچمزدى
 اوزون يكار ديمكه مشهور بيريكار واردى • اول بكار •

Drs.109a, ME214, OSG105.11

- (1) vaktın düşen menüm oğlancuğum-dur belki, dedi. Begler bindiler,
- (2) aşlan yatağı üzerine geldiler. Aşlanı kaldıurup oğlanı
- (3) tutdılar. Aruz oğlanı alıp evine getürdi. Şadılık
- (4) ètdiler, yeme içme oldı. Ammā oğlanı ne[-]kadar getürdilerise tırmadı,
- (5) gerü aşlan yatağına vardı. Gerü tıutup getürdiler. Dedem Korkud
- (6) geldi, eydür: Oğlanum, sen insānsın, hayvānıla muşāhib
- (7) olmağıl! Gel, yahşı at bin, yahşı yigitlerle eş yort!
- (8) dedi. Ulu kardaşuñ adı Kıyan Selcükdür, senün
- (9) aduñ Basat olsun. Aduñı men vèrdüm, yaşıñı Allāh
- (10) vèrsün, dedi. Oğuz bir gün yaylaya göçdi. Aruzun
- (11) bir çobanı varıdı, adına Koñur Koca [oğlı]¹³⁷² Şarı Çoban
- (12) dèrleridi. Oğuzun öñince bundan evvel kimse göçmezidi.
- (13) Uzun Bıñar dèmegile meşhūr bir bıñar varıdı. Ol bıñara

1372 Tamir için bk. Drs.109a.11 notu.

Drs.109b

بَرِيَلَر قوشدي نكاهندن قيتون اوركدي چويان ارچه
 تامدي ايلرو واردي كورددي كم بَرِي قيتلري قنات
 قناده يغلامشلا اوچولر چويان كپنكني اوزلرينه
 اندي . بَرِي قيتريك بَرِي طوتدي . طمع ايدوب درحال
 جماع ايلدي قيتون اورككه باستلدي چويان قيتونك
 اوكنه سكرتدي . بَرِي قيتري قنات اوروپ اوچدي
 ايدو چويان ييل تام اوليچي منده امانك واركل الله
 ديددي . اما اغوزك باشنه زوال كتوردك ديري
 چويانك ايچنه قورخودشدي . اما قيتك دره قندت
 بكزي صاردي زمانه اغوزكته بيلايه كوچدي چويان
 كنه بوبكاره كلدي . كنه قيتون اوركدي . چويان ايلرو
 واردي . كوردويم بريفاتق باور يلدز يلدز يلدز
 بَرِي قيتري كلدي ايدو چويان امانك كل ال . اما

Drs.109b, ME215, OŞG105.26

- (1) perrīler kōnmuşıdı. Negāhenden koyun ūrkdi. Çoban erkece
- (2) kaķıdı, ilerü vardı, gördi kim perrī kızları k̄anat
- (3) k̄anada bağlamışlar, uçarlar. Çoban kepenegini tūzerlerine
- (4) atdı, perrī kızınū birini tūtdı. Tama^c ēdūp derbāl
- (5) cimā^c eyledi. Koyun ūrkmege başladı çoban koyunū
- (6) öñine segirtti. Perrī kızı k̄anat urup uçdı,
- (7) eydür: Çoban, yıl temām olıcaķ mende emānetūñ var; gel, al,
- (8) dēdi. Ammā Oğuzūñ başına zevāl getürdūñ, dēdi.
- (9) Çobanūñ içine k̄orķu düşdi, ammā kızūñ derdinden
- (10) beñzi şarardı. Zemānla Oğuz gene yaylaya göçdi çoban
- (11) gene bu bıñara geldi. Gene koyun ūrkdi, çoban ilerü
- (12) vardı, gördi[-]kim bir bağanak yatur, yaldır yaldır yaldurur.
- (13) Perrī kızı geldi, eydür: Çoban, emānetūñ gel al! Ammā

Drs.110a

غوزك باشنه ذوالكتودك ديري چوبان بو
 بغاغي كورجك عبرت الربي كرو ورندي. صيات
 طاشنه طوئي. اور دچمه بودي. چوبان بغاغي
 قودي قاجدي قتون اردنه دشدي. مكر اولم بايند
 خان بكريم سيرانه يتشلودي. بويكارك اوزرنه كلديلر
 كورد لركم بر عبرت نشنه ياتوره. ياشي كوي يلور سين
 چوره. الديلرايتدي بريكت يرني ديري. ديدكچه بودي
 برقاج يكت دجني ابتديلر ديدلره. ديدكلرنجه بودي.
 اروز قوجه دجني اينوب ديلري. مهوزي طوقدي.
 بر بغاغي يارلري اچتون بزاوغلون چقدري. كوده سي
 ادم دپه سنده بر كوزي واز اروز الربي بزاوغلاني
 اناكته صاردي. ايرد خانم موني مكارك اوغلم ياشايله
 بشلياي ديري. بايند رخان سنك اولسون ديري.

روز

Drs.110a, ME216, OŞG106.8

- (1) Oğuzun başına zevâl getürdün, dedi. Çoban bu
- (2) bağanağı¹³⁷³ göricek ‘ibret aldı, gērū döndi, şapan
- (3) taşına tutdı. Urduqça böyüdi çoban bağanağı
- (4) kodı kaçdı. Koyun ardına düşdi. Meger ol[-]dem Bayındır
- (5) Hân beglerle seyrāna binmişleridi.¹³⁷⁴ Bu bıñarun üzerine geldiler,
- (6) gördiler kim bir ‘ibret nesne yatur, başı göti belürsiz.
- (7) Çevre aldılar. Ėndi bir yigit bunı depdi, depdükçe böyüdi.
- (8) Birkaç yigit dağı ėndiler,¹³⁷⁵ depdiler, depdüklerince böyüdi.
- (9) Aruz Koca dağı ėnüp depdi,¹³⁷⁶ mahmūzı tokındı
- (10) bu bağanağ yarıldı, içinden bir oğlan çıkdı; gevdesi
- (11) ādem, depesinde bir gözi var. Aruz aldı bu oğlamı
- (12) etegine şardı, eydür: Hānum, munı¹³⁷⁷ maña vērün; oğlum Basatıla
- (13) bēsleyeyin,¹³⁷⁸ dedi. Bayındır Hān: Senün olsun, dedi.

1373 بغاناغي → بغاناغي Drs.110a.3, 110a.10 ve bağlama göre okundu.

1374 يتمشلهردى → يتمشلهردى Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.110a.5 notu.

1375 ابتدیلر → ابتدیلر Bağlama göre okundu.

1376 دپلری → دپلری Bağlama göre okundu.

1377 Ağz taklidi örneği için bk. Drs.110a.12 notu.

1378 بسلایین → بسلایین Drs.108b.10, 110b.5, 110b.6 ve bağlama göre okundu.

Drs.110b

اروز دېه کوزي المړي ايونه کتوردي • بيوردي بردايه
 کلدي • امچکني اغزنه وړدي برصوردې • اوله پنجه سوي
 المړي • اكي صوردې قاتق المړي • اوج صوردې جان
 المړي • بر قاج دايه کتورد بيلر هلاک اندي کورد ميلر
 اولمز سودايله بسيلالم د بديلر کونن بر قزان سود تيغوردي
 بسلد بيلر بيودي کوز اولدي او غلنچلور له اويا را اولدي
 او غلنچلور کيمنوک پر رش کيمينک قولا غن يکه بشلدي
 الحاصلي اوردې بونک اويستون قتي ابخيدلوعاجز
 قالديلر • آروزه شکايت ايروب اغلشد بيلر اروز دېه
 کوزي دوکدي سوکدي يصاق ايلدي اسلدي احتر
 ايونن قودي • دېه کوزک پري انه سي کلوب او غلنک
 پر ماغنه بريوزک کچوردې • او غل سکا اوخ بامسون •
 تنوکي قبالح کسمسون ديري • دېه کوز اغوزون چتدي

Drs.110b, ME217, OSG106.22

- (1) Aruz, Depegözi aldı evine getürdi. Buyurdi, bir dāye
- (2) geldi, emceğini ağzına vērdi. Bir şordı olanca¹³⁷⁹ südin
- (3) aldı, iki şordı kanın aldı, üç şordı cānın
- (4) aldı. Birkaç dāye getürdiler, helāk ētdi. Gördiler
- (5) olmaz, Süd ile bēsleyelüm, dēdiler. Günde bir kazan süd yētmezidi.
- (6) Bēslediler, böyüdi, gezer oldı, oğlancukları ile oynar oldı.
- (7) Oğlancukları kiminüñ burnın, kiminüñ kulağın yēmeğe başladı.
- (8) El-ḥāşılı, ordu¹³⁸⁰ [uşakları]¹³⁸¹ bunun ucından katı incindiler,¹³⁸² ‘āciz
- (9) kaldılar, Aruza şikāyet ēdüp ağlaşdılar. Aruz Depe-
- (10)-gözi döğdi, söğdi, yaşak cyledi; eslemedi. Āḫir
- (11) evinden kovdı. Depegözün peri anası gelüp oğlunun
- (12) parmağına bir yüzük geçürdi: Oğul, saña oḫ batmasun,
- (13) tenünüñ kılıç kesmesün, dēdi. Depegöz Oğuzdan çıkdı,

1379 Kelimenin anlamı için bk. Drs.59a.6, 110b.2 notu.

1380 Kelimenin okunuşu ve anlamı için bk. Drs.110b.8 notu.

1381 Tamir teklifi için bk. Drs.110b.8 notu.

1382 *Nun*'un noktası yazılmış, dişi yazılmamıştır.

Drs.111a

بریو جده طاغمه واردی یول کسیدی ادم الدی یویک
 حراي اولری اوزننه بر قاج ادم کوندر دیلر اوخ اندلر
 باندی قیلج اوردیلر کسیدی سکویل صایخ دیلر
 ایلدی چوبان چولق قالدی هبیدی اغوز دت
 دخی ادم بیکه باشلیدی اغوز یغلوب اوزنه واردی
 دپه کوز کوروب قامدی براغاجی رتله توپردی
 اتوب اللی التمش ادم هلاک ایلدی به ایلر باشی قرانه
 ضرب اوردی دینا پاشتم طار اولدی قرانک فرداشی
 قره کونه دپه کوز النده زیون اولری دوزان اوغلی
 الب رستم شهید اولری اوشتون قوجمه اوغلی کبی
 بهلوان النده شهید اولری اروق جانده اکی
 قرناشی دپه کوز النده هلاک اولدی دمور طوتلی
 ماق النده هلاک اولدی بیغی قانلو بیکدر امن

الذ

Drs.111a, ME218, OŞG107.1

- (1) bir yüce tağa vardı, yol kesdi, âdem aldı,¹³⁸³ büyük
- (2) harāmī oldu. Üzerine birkaç âdem gönderdiler. Oh atdılar,
- (3) batmadı; kılıç urdılar, kesmedi; süñüyile şaңdılar,
- (4) ilmedi. Çoban çoluk kalmadı, hep yedi. Oğuzdan
- (5) dañı âdem yemeğe başladı Oğuz yığılup üzerine vardı.
- (6) Depegöz görüp kaçıldı, bir ağacı yerinden kopardı,
- (7) atup elli altmış âdem helāk eyledi. Alplar başı Kazana
- (8) darb urdı, dünyā başına tar oldu. Kazanur çardaşı
- (9) Kara Göne, Depegöz elinde zebün oldu. Dozan oğlu
- (10) Alp Rüstem şehid oldu. Öşün¹³⁸⁴ Koca oğlu gibi
- (11) pehlevān, elinde şehid oldu; a[y]ruk¹³⁸⁵ cāndan ögey¹³⁸⁶
- (12) çarındaşı Depegöz elinde helāk oldu. Demür Tonlu
- (13) Mamak elinde helāk oldu. Bıyığı Kanlu Bügdüz Emen

1383 *Ādem al-* deyiminin anlamı için bk. Drs.111a.1 notu.

1384 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.111a.10 notu.

1385 Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.111a.11 notu.

1386 اكي → اوكي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.111a.11 notu.

Drs.111b

الله زبون اولدي. اغ صطللواروز قوجيه قان قصده
 اوغلي قان ساجوكل اودي يارلدي. اغوز ديه كوز
 كار قيلمدي اور كدي قاچدي ديه كوز چوزب اوكن
 الدي. اغوزي صالي ويرمدي. كويرنه قوندردي
 الحاصل اغوز بدعي كره اور كدي. ديه كوز اوكن الهب
 يدي كوه مونه كتورددي. اغوز ديه كوز الله تمام زبون
 اولدي. وارد لرده قور قوي چور دبلر. انوكله طاشد
 كلوك كيسم كسلوم ديلر. دم قور قودي ديه كوز كوئرد
 كلدي سلام ويردي ايدو اوغول ديه كوز اغوز اوكن
 زبون اولدي بد كلدي. ايا غك طبر اغنه ميني صالديلر
 سكا كسم ويره لم دير لو ديددي. ديه كوز ايدو كوئرد
 الشمس ادم ديرك بكة ديددي. دده قور قود ايدو بو جهلم
 س ادم قور قود وكد رس ديددي. اما كونه اكي ادم ايله

Drs.111b, ME219, OŞG107.12

- (1) elinde zebûn oldu. Ağ şakallu Arız Kocaya kan kuşdurdı,
- (2) oğlu Kıyan Selcükün ödi yarıldı. Oğuz Depegöze
- (3) kâr kılmadı, ürkdî kaçdı. Depegöz çevürüp¹³⁸⁷ öñin
- (4) aldı, Oğuzı şalıvèrmédi, gerü yèrine kondurdı.
- (5) El-ğâşıl, Oğuz yedi kerre ürkdî. Depegöz öñin alup
- (6) yedi kerre yèrine getürdi. Oğuz, Depegöz elinde temâm zebûn
- (7) oldu. Vardılar Dede Korkutı çağırdılar, anuñıla tanışdılar.
- (8) Gelün kesim keselüm, dèdiler. Dedem Korkudı Depegöze gönderdiler.
- (9) Geldi, selâm vèrdi, eydür: Oğul Depegöz, Oğuz elünde
- (10) zebûn oldu, buğaldı. Ayağın toprağına meni şaldılar.
- (11) Saña Kesim vérelüm, dèrler, dèdi. Depegöz eydür: Günde
- (12) altmış âdem vèrün yemege, dèdi. Dede Korkud eydür: Bu vechile
- (13) sen âdem kımaz, dükedürsin, dèdi. Ammâ günde iki âdem ile

1387 چوزب → چورب Drs.57b.8, 114a.8, 114a.10, 114a.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.112a

بشنوز قتون وبره لم دیدی ده ده . قور قود بویل دیگ
 دپه کوزا بر خوش اویل اولسون . اوت نم مکا آکی
 ادم ویرک میگویم بنم پیشورسون من بیایم دیدی . ده ده
 قور قود دوتری اغوزه کلدی ایدر یوکلر قوجه ایله
 پیا غلر قوجه دپه کوزه ویرک آتش پیشورسون دیدی .
 وهم کون آکی ادم ایلم بشنوز قتون استدی دیدی یونلر
 دخی راضی اولدی . دورت اوغلی اولن برین ویردی .
 ادجی قالدی اوج اولن برین ویروب آکی قالدی .
 آکی اولن برین ویردی بری قالدی قاپق قان دیرلر
 برکشی واریدی . آکی اوغلی واریدی بر اوغلن دورت
 بری قالمش ایری کورنوبت حوالب اکا کلشدی انا
 قزیاد ایدوب اغلدی زارلق ایلدی مکر خانم آروز اوغلی
 بساط غزابه کش ایری . اول محلل کلدی قریبی ایدر

بساط

Drs.112a, ME220, OŞG107.25

- (1) beş[-]yüz koyun verelüm, dedi. Dede Korkud böyle degec
- (2) Depegöz eydür: Hoş, öyle olsun, evet; hem¹³⁸⁸ maña iki
- (3) âdem verün, yemegüm benüm pişürsün, men yeyeyim, dedi. Dede
- (4) Korkud döndi, Oğuza geldi, eydür: Yüplü Koca ile
- (5) Yapağulu Kocayı Depegöze verün, aşın pişürsün, dedi.
- (6) Ve hem günde iki âdem ile beş[-]yüz koyun istedi, dedi. Bunlar
- (7) dağı rāzī oldu. Dört oğlu olan birin verdi,
- (8) üç kaldı; üç olan birin verüp iki kaldı;
- (9) iki olan birin verdi, biri kaldı. Kapak Kan dërler
- (10) bir gişi var idi, iki oğlu var idi. Bir oğlın verüp
- (11) biri kalmış idi. Gêrû nevbet tolanup aña gelmişidi. Anası
- (12) feryâd êdüp ağladı, zarılık eyledi. Meger hānum, Aruz oğlu
- (13) Basat gazāya gêtmiş idi; ol maḥalda geldi. Karıcuk eydür:

Drs.112b

بساط شدي ایتن دن کلدي • وارین بولیکي مکا سر
 اسیر ویریدی اوغلا بنغم قدریدیم دیری • بساط التوتلو
 کونلکی تکوب او تور رایکی کورد یلکه • برخاؤن کشي
 کلور کلدي اچرو بساط کردي سلام ویردي اغلدي
 ایدر اوچه صغیان الوکلو اوغلی • ادیل تکه بنوز نه
 قی پایلی اچ اعوزده طاش اعوزده • ادي بللو آروز
 اوغلی خاتم بساط مکامد • دیری • بساط ایدر نه دل
 فریجی ایدر • پالنجی دینه یوزنه برار قوپدی • پایلمند
 اعوز ایلیم قوزدردی • قره بولد اور قیلجلو کسن
 قلغی کسدردی • قرغوا جدا اوینا دنلر ایلدره مدی
 ماین اوخی انلو کار قلدردی • البدر یاشی قزان برض
 اوردی • قرداشی قره کونه النده زیون اولدی • بیعی
 قانلو بکدر امن النده زیون اولدی • اغ سئلویاک

Drs.112b, ME221, OŞG108.5

- (1) Basat şimdi akın-dan geldi. Varayım, bolayki maña bir
- (2) esir vèreydi, oğlancuğum kırtaraydum, dèdi. Basat altunlu
- (3) günlüğün tiküp oturur iken gördiler ki bir batun gişi
- (4) gelür. Geldi, içerü girdi, Basat[al],¹³⁸⁹ selâm vèrdi, ağladı,
- (5) eydür:

Avcına şıgmayan uluñlu oñlı,¹³⁹⁰

Erdebil¹³⁹¹ teke¹³⁹² boynuzından (6) katı yaylı,

İç Oğuzda Taş Oğuzda adı bellü

Arüz (7) oğlı hānum Basat, maña meded!

dèdi. Basat eydür: Ne dilersin?

- (8) Karıcuğ eydür:

Yalancı dünya yüzinde bir er koptı.

Yaylımında (9) Oğuz elin kondurmadı.

Kara polad uz kılıç [çalup baş]¹³⁹³ kesenler,

- (10) kılını kesdür[e]medi.¹³⁹⁴

Karğu a¹³⁹⁵ cıda oynadanlar ildüremedi.

- (11) Kayın oñı atanlar kār kılmadı.

Alplar başı Kazana bir darb (12) urdı,

kardaşı Kara Göne elinde zebün oldu.

Bıyığı (13) Kanlı Bügdüz¹³⁹⁶ Emen elinde zebün oldu.

Ağ sakallu baban

1389 بساطه → بساط Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.4 notu.

1390 اوغلي → اوغلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.5 notu.

1391 اردیل → اردیل Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.5 notu.

1392 Önceki anlamlandırma ve teklif için bk. Drs.112b.5 notu.

1393 Tamirlerle ilgili olarak bk. Drs.112b.9, 10 notu.

1394 کسدره مدي → کسدره مدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.112b.9, 10 notu.

1395 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.10 notu.

1396 بکدر → بکدر Drs.33a.5, 111a.13'e göre okundu.

آروزه قان قوصدردي • سيدان يوزنده قرداشك قيان
 سلچك اودي صندي جان ويردي • قالن اغوز بكاريا
 دجني كيميني زبون ايروب كيميني شهيد ايلدي • يدي
 تاتله اغوزي يرنون سوردي • كسم ديري كسدي
 كونه اكي ادم بيش يوزيتون استدي • يوكلو قوجه
 ايله بيا غلو قوجه اكا خذمتكار ووردلر دورت اوغلي
 اولن برين ويردي • اوج اولن برين ويردي • اكي
 اولن برين ويردي • اكي اوغلي ختم واردي • برين
 ويردم يري قالدي چورلدي نوبت كرومكا كلدي
 ايني دجني استرلر خاتم مكا مدد ديدي • يساطك
 قراكلو كوزلري ياشلد طولري • قرتاشچون صولش
 كوره لم خاتم نه صوميلمش ايدر ترك يرد • تكلمش
 اونا خلرك اوطلا لم بيدرددي • اولم قوداشي يوكرك

اولان

Drs.113a, ME222, OŞG108.20

- (1) Aruza kan kuşdurdı. Meydān yüzinde kardaşuñ Kıyan
 - (2) Selcük ödi şıtdı,¹³⁹⁷ cān vèrdi. Kalın Oğuz beglerin
 - (3) dañı kimini zebūn édüp, kimini şehid eyledi. Yedi
 - (4) katla Oğuzı yerinden sürdi. Kesim dèdi, kesdi:
 - (5) Günde iki ādem, bēş yüz koyun istedi. Yünlü Koca
 - (6) ile Yapağulu Kocayı aña hizmetkār vèrdiler. Dört oğlu
 - (7) olan birin vèrdi, üç olan birin vèrdi, iki
 - (8) olan birin vèrdi. İki oğlancuğum varıdı. Birin
 - (9) vèrdüm, biri qaldı. Çevrül-di, nevbet gèrū maña geldi
 - (10) anı dañı isterler. Hānum, maña meded! dèdi. Basaıuñ
 - (11) karang[u]lu¹³⁹⁸ gözleri yaşıla taldı. Karındaşıyçūn soylamış.
 - (12) Görelüm hānum ne soylamış, eydür:
- Kırk¹³⁹⁹ yerde tikilmiş (13) otañlaruñ
- o zālīm yıkdurdı,¹⁴⁰⁰ ula¹⁴⁰¹ kardaş!
- Yügrük

1397 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.113a.2 notu.

1398 قرانكولو → فرانكولو Drs.130b.4, 133b.8, 138a.9'a göre okundu.

1399 فرق → فرق okuma teklifi için bk. Drs.113a.12 notu.

1400 Fiilin anlamı için bk. Drs.113a.13-113b.7 notu.

1401 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.113a.13-113b.7 notu.

Drs.113b

اولون اتلر وک ماوله سندن او ظالم سچدر دین اول
قرداش بىسرك بىسرك دوه لرك قضا زنده او ظالم
ایردی اول قرداش شولنگه قرد و غك يتونك او ظالم
قردی اول قرداش کوجمله کوردك کلچوکل او ظالم
سندن ایردی اول قرداش آغ سئللو بیای او غول دیو
اغلتك اول قرداش ایغم یوزلو اناجی صیرلستك
اول قرداش قوشو ییان قره طاعم یوکسی قوطاش
اقندلی کورکلو صوبیک لهشتوقی قرداش کوجلی
بیلم قوی قرانکو کوز لرومك ایزنی قرداش قرداشدن
ایرلدم دیو چوقا اغلیدی زارلق قلیدی اول خاتون
کشیبه براسیر ویردی وارا وغلکی قورمار دین
خاتون الدی کلدی او غای یرنه ویردی هم او غلک
کلدی دیواروزه مرشتلدی ^{آروزموزی} قال اغوز یکلر اول

Drs.113b, ME223, OŞG108.32

- (1) olan atların, tavlāsından o zālīm seçdüirdi,¹⁴⁰² ula (2) kardaş!
 Beserek beserek develerün kaṭārından o zālīm (3) ayırdı, ula kardaş!
 Şölenünde ḳoduğun¹⁴⁰³ ḳoyunun o zālīm (4) kırdı, ula kardaş!
 Güvencümle getürdügün gelincügün o zālīm (5) senden ayırdı, ula kardaş!
 Ağ saḳallu babamı Oğul!, dēyü (6) aḡlatduñ, ula kardaş!
 Ağca¹⁴⁰⁴ yüzlü anamı şızlatduñ, (7) ula kardaş!
 Ḳarşu yatan kara ṭaḡum yüksegi ḳartaş!
 (8) Aḳındılı görklü şuyumun ṭaşkunı kardaş!
 Güçli (9) bēlüm ḳuvveti, ḳarangu[lu]¹⁴⁰⁵ gözlerümün aydını kardaş!
 Ḳardaşumdan (10) ayrıldum, dēyü çok aḡladı, zarlık kıldı. Ol ḥatun
 (11) gişiye bir eṣir vērdi, Var oḡlunı ḳurtar, dēdi.
 (12) Ḥatun aldı, geldi, oḡlı yerine vērdi; hem Oḡlun
 (13) geldi, dēyü Aruza muştuladı. Aruz sevindi,¹⁴⁰⁶ ḳalın Oḡuz begler[i]¹⁴⁰⁷
 ile

1402 Fiilin anlamı için bk. Drs.113a.13-113b.7 notu.

1403 قردوغك → قودوغك Okuma şekli ve teklif için bk. Drs.113b.3 notu.

1404 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.113b.6 notu.

1405 قرانكو → قرانكولو Tamir için bk. Drs.113b.9 notu.

1406 Aruz sevindi cümlesi, satır üzerine eklenmiştir.

1407 بکلر → بکلري Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.114a

بساطه قرشوكلدي. بساط يباستك اين اوپدي
 اغلشديلر بوز لشدلر. اناستك ايونه كلدي. اناسي
 قرشوكلدي. او غلجنو غني قوجدي بساط اناستك
 اين اوپدي. كور شدلر بوز لشدلر. اغوز بكلري ديرلن
 يه لرا پچلر اولري. بساط ايدر بكلر قرداش اغرينه
 ديه كوز ايله بولشورم ته بيورر سوزديري. قزان يك
 بوراده صويلمش كوره لم خانم بنجه صويلمش. ايدر
 قوه اودن قوپري ديه كوز عرش يوز ته چوردم ايلادم
 بساط قره قتلان قوپري ديه كوز. قره قره طاغلرده
 چوردم ايلادم بساط ققان اصلان قوپري ديه كوز
 قلك سازلرده چوردم ايلادم بساط اراولنك
 يك. اولسك مره من قزان بنجه اولياس بساط ديدي
 اغ صقللوييا كي اغلتمقل. اغ بر چكلر اتا كي بوز لتمقل

سباط

Drs.114a, ME224, OŞG109.19

- (1) Basaşa karşı geldi. Basaş babasının elin öpdi.
- (2) Ağlaşdılar, bozlaşdılar. Anasının evine geldi. Anası
- (3) karşı geldi, oğlancuğunu kuçdı. Basaş anasının
- (4) elin öpdi. Görişdiler, bozlaşdılar. Oğuz begleri dèrildi,
- (5) yémeler içmeler oldu. Basaş eydür: Begler, kardaş oğrına
- (6) Depegöz ile bulaşuram,¹⁴⁰⁸ ne buyurursız? dèdi. Kazan Beg
- (7) burada şoylamış. Görelüm hānum nèce şoylamış, eydür:
- (8) Kara evren kópdi Depegöz;
- ‘arş yüzinde¹⁴⁰⁹ çevürdüm, alımadum, (9) Basaş!
- Kara kaplan kópdi Depegöz;
- kara kara tağlarda (10) çevürdüm, alımadum, Basaş!
- Kağan aşlan kópdi Depegöz;
- (11) kalın sazlarda çevürdüm, alımadum, Basaş!
- Er olsañ, (12) yeg olsañ; mere, men Kazanca olmayasın, Basaş!
- (13) Ağ şakallu babanı ağlatmağıl,
- ağ bürçeklü ananı bozlatmağıl! dèdi.¹⁴¹⁰

1408 Okuma teklifi için bk. Drs.114a.6 notu.

1409 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.114a.8 notu.

1410 Burada dèdi, yanlışlıkla 12. satırın sonuna yazılmıştır.

Drs.114b

بساط ایدر البتة واردم قزان ایدرسن بیلورسن
 بیاسی اغلادی ایدر اوغول او جاغم استوز قومه کرم
 ایل و ارمه دیری بساط ایدر یوغ اغ سقا لئو غزین
 بابا واردم دیری اسلمدی بیلکنده بر طتام اوخ
 چقردی بیلنه صوقدی قیاجن حایل قوشندی
 یای قاروسنه برقدی انگلرب قوردی بیاسنک
 اتاسنک الی او پیری حلاللشدی خوش قالوک دیری
 دپه کوز اولدغی صلاخانه قیاسنه کلدی کوردی
 دپه کوز کونه قرشوار خاس و یرمش مالکوز چکدی
 بیلنه براوخ چقردی دپه کوزک یغزینه براوخ
 اوردی اوخ کچمدی بار لندی بردخی اندی اول
 دخی باره باره اولدی دپه کوز قوجه لره اندی بو
 برک سکی بزی او مشندردی دیری بساط بردخی

Drs.114b, ME225, OŞG110.1

- (1) Basať eydür: Elbetde varuram, Kazan eydür: Sen bilürsin,
- (2) Babası ağıladı, eydür: Oğul, ocağum issüz koma. Kerem
- (3) eyle, varma! dèdi. Basať eydür: Yoğ ağ saķallu ‘aziz
- (4) baba, varuram, dèdi, eslemedi. Bèlüginden bir tütam oğ
- (5) çıkardı, bèline şokdı, kılıcın hamâyıl kuşandı,
- (6) yayın karusına bırakdı, eteklerin kıvırdı. Babasının,
- (7) anasının elini öpdı, belâllaşdı, Hoş kaluñ! dèdi;
- (8) Depegöz olduğı Şalařana¹⁴¹¹ kayasına geldi, gördi
- (9) Depegöz güne karşu arřasın vèrmiş, yalıřuz. Çekdi
- (10) bèlinden bir oğ çıkardı. Depegözün yağrına¹⁴¹² bir oğ
- (11) urdı, oğ geçmedi, pārelendi. Bir dařı atdı, ol
- (12) dařı pāre pāre oldu. Depegöz Kocalara eyitdi: Bu
- (13) yèrün siřegi bizi üşendürdi, dèdi. Basať bir dařı

1411 Anlam ve yapı için bk. Drs.114b.8 notu.

1412 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.114b.10 notu.

Drs.115a

ائدي. اولدنجي پاره لئدي برپاره سي ديه كوزك
 اوكنه دشدې. ديه كوز چيرادي بعدي. بساط كوردي
 ايس الله چالدي. قاص قاص كلدي. قوجه لوه ايدر
 اغوزدن ينه بزه. بر طرفنه قوري كلدي. ديري بساط
 اوكنه قاندي طوادي. بوغوزدن صالندردې. يتاغنه
 كئوردې اركنتك قونجه صوقدي. ايدر مره قوجه لر
 اكند ووقتي مويي مكا چويژه سريام ديري ينه او بدي
 بساطك خيخري واردي اركني ياردي. اچند چخند
 ايدر مره قوجه لر موتك اولوي ندن دژايتد يلر بلمز
 اتا كوزدن عيخري يرد. ات بو قدر ديدلر بساط ديه
 كوزك ياشني اوچنه كلدي. قاق قالدردې. باقدي
 كوردي كم كوزي اندره ايدر مره قوجه لر سوكلكي ارچان
 قوك قزسون ديري. سوكلكي اوچاغه يرقدر قزدي

بساط

Drs.115a, ME226, OŞG110.13

- (1) atdı, ol daı pārelendi, bir pāresi Depegözün
- (2) önine düşdi. Depegöz sıçradı, baıdı, Basat[ı]¹⁴¹³ gördi.
- (3) Elin eline çaldı, kaç kaç güldi, kocalara eydür:
- (4) Oğuzdan yine bize bir tırfanda kıızı¹⁴¹⁴ geldi, dēdi. Basatı
- (5) önine kıatdı, tıtdı, boğazdan şalındırdı. Yataına
- (6) getürdi, edüginün¹⁴¹⁵ kōncına şokdı, eydür: Mere kocalar
- (7) ikindü vaktı munı¹⁴¹⁶ maıa çevüresiz, yēyem, dēdi, yine uyudı.
- (8) Basatın hançeri varıdı; edüginı¹⁴¹⁷ yardı, içinden çıkdı,
- (9) eydür: Mere kocalar, munun¹⁴¹⁸ ölümi neden-dür? Eyitdiler: Bilmezüz,
- (10) ammā gözinden gayrı yerde et yokdur, dēdiler. Basat Depe-
- (11)-gözün başı ucına geldi, kapak kıaldırdı, baıdı,
- (12) gördi kim gözi etdür. Eydür: Mere kocalar, süglügi ocaıa
- (13) kōn, kızsun, dēdi. Süglügi ocaıa bırakdılar, kızdı

1413 بسط → بسطي Tamir bağlama göre yapıldı.

1414 قوري → قوزي Drs.26b.12, 60b.8, 67b.2, 74b.5 ve bağlama göre okundu.

1415 اروکنک → ادوکنک Bağlama göre okundu.

1416 موتي → موني Drs.110a.12, 143a.11 ve bağlama göre okundu.

1417 اروکني → ادوکني Bağlama göre okundu.

1418 موتک → مونک Ağız taklidi örneğı için bk. Drs.115a.7, 9 notu.

بساط الله الدي . ادي كوركلو محمد صلوات كورتدي
 سوكلكي ديه كوزك كوزنه ايله باصدي كم ديه كوزك
 كوزي هلاك اولدي . شويله نفره اوردي . هيتري
 كم طاع و طاش يا تكلندي بساط صجراي . يتون
 اچنه مفاره يه دشدي . ديه كوزيلدي كم بساط مفاره
 ده در مفاره . ملك قوس الوت برايا غني يتونك بريانه
 برين دحي بريانه قودي . ايدر مره يتون باشلري ايج
 بريركل . كيج ديري . بريركلوب كچدي . هر برينك باشلان
 صفدي . توافجني لردولتم صفاره قوج كل كچ ديري . بر
 قوج يرزنه قالكدي . كرنوب سوندي . دفي بساط قوجي
 بصوب بوغزلدي . دريسني يوزدي . قيرغيله باشني
 دريدن ايرموي . اچنه كودي بساط ديه كوزك اوكنه .
 كلدي . ديه كوزه . بلدي كم بساط دري اچنده ده

Drs.115b, ME227, OŞG110.27

- (1) Basať eline aldı, adı görklü Muḥammede şalavât getürdi,
- (2) süglügi Depegözün gözine eyle başdı kim Depegözün
- (3) gözi helāk oldu. Şöyle na'ra urdı haykırdı
- (4) kim tağ ve taş yangulandı.¹⁴¹⁹ Basať şıçradı, koyun
- (5) içine mağāraya düşdi. Depegöz bildi kim Basať mağāra-
- (6)-dadur. Mağāranın kapusın alup bir ayağın kapunun bir yanına,
- (7) birin dağı bir yanına kodı, eydür: Mere koyun başları erkek,¹⁴²⁰
- (8) bir bir gel geç, dēdi. Bir bir gelüp geçdi her birinün başların
- (9) şıgadı. Toklıcak-lar devletüm şakar koç, gel geç, dēdi. Bir
- (10) koç yerinden kalkdı, gerinüp sündi. Def'ī Basať koçı
- (11) başup boğazladı, derisini yüzdi, kıyruğıyla başını
- (12) deriden ayırmadı, içine girdi. Basať, Depegözün önine
- (13) geldi. Depegöz de bildi kim Basať deri içindedür,

1419 بانهولندي → بانهولندي Bağlama göre okundu.

1420 Tanımlamanın açıklaması için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.

Drs.116a

ایدرای صتار قوج منم یزه دن هلاک اولجاغم یلک
 شوبله جلایم سنی مفاره دیوازه کم قویرغک مفاره
 یغلسون دیدی. بساط قوچک باشنی دپه کوزک
 الله صونزی. دپه کوز بوینزندن برک صونزی قالدیجی
 بینوز دریل الله قالری. بساط دپه کوزک بودی
 اراسندن صجریوب چقدی دپه کوز بینوزی کورتب
 یره چالری ایدراوغلان قورتلدکی بساط ایدر شکر
 قورتدی. دپه کوز ایدر مره اوغلان ال شول برماقند
 کی یوزوکی برماغک طاق سکا اوخ و قیلج کارایلمسون
 بساط الدی یوزکی برماغنه کجوردی. دپه کوز ایدر
 اوغلان یوزکی الوب طاقندکی بساط ایدر لقمقدم
 دپه کوز بساطک اوزنه قودنی جنجزله چالری کشدی
 صجرا دی کیلک یرده طوردی. کوردی کم بوزک کینه

Drs.116a, ME228, OŞG111.6

- (1) eydür: Ay şakar koc, menüm nereden helâk olacağum bildün.
- (2) Şöyle çalayım seni mağāra dīvārına kim kuyruğun mağārayı
- (3) yağlasun, dēdi. Basat koçun başını Depegözün
- (4) eline şundı. Depegöz boynuzundan berk tutdı, kaldıracak
- (5) boynuz deriyle elinde kaldı. Basat, Depegözün budı
- (6) arasından şırayup çıkdı. Depegöz boynuzu götürüp
- (7) yere çaldı, eydür: Oğlan, kurtıldun mı? Basat eydür: Tangrum
- (8) kurtardı, Depegöz eydür: Mere oğlan, al şol parmağumda-
- (9)-ki¹⁴²¹ yüzügi, parmağuna tak, şaşa oğ ve kılıç kār eylesesün,
- (10) Basat aldı, yüzügi parmağına geçürdi. Depegöz eydür:
- (11) Oğlan, yüzügi alup takındun mı? Basat eydür: Takındum,
- (12) Depegöz, Basatın üzerine ku[yul]dı,¹⁴²² hançerile çaldı, kes[düreme]
di.¹⁴²³ [Basat]¹⁴²⁴
- (13) şıçradı, gēn yērdē tırdı gördi kim yüzük gene

1421 برماغنده کي → برماغنده کي Bağlama göre okundu.

1422 قويلدي → قويلدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.116a.12 notu.

1423 کسدي → کسدهمدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.116a.12 notu.

1424 Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.116b

دپه کوزك ايامني التند يا توره دپه کوز ايدر قورتلدي
 بساط ايدر تکریم قور قوردي. دپه کوز ايدر اوغلان
 شول کيندي کورد کجي. ايدر کوردم دپه کوز ايدر منم
 خزینم وار اول قوجه لولماسونلر وار مهرلردي بساط
 کيند ايجنه کوردي کوردي کم التوه اچته يغلمش بيارق
 کندوزين. اوتندي دپه کوز کيند کيتوسن الربي ايدر
 کيند کورد کجي بساط ايدر کوردم دپه کوز ايدر شويل چلايم
 که کيند له طار طغان اوله س ديدې بساط له دليسه
 برکلايکم لا اله الا الله محمد رسول الله ديري ديري
 هاندم کيند يارلري. يدي يردن يتواچلدي. برزن
 طاشره کلدي. دپه کوز کيند الي صوقدي. ايله
 قاچديکم کيند زيرو زير اولري دپه کوز ايدر اوغلان
 قورتلدي بساط ايدر تکریم قور قوردي ديري دپه کوز

Drs.116b, ME229, OŞG111.21

- (1) Depegözün ayağı altında yatur. Depegöz eydür: Kurtılduñ mı?
- (2) Basať eydür: Tangrum kurtardı,¹⁴²⁵ Depegöz eydür: Oğlan,
- (3) şol künbedi gördüñ mi? Eydür: Gördüm, Depegöz eydür: Menüm
- (4) ħazinem var, ol kocalar almasunlar, var mūhrele¹⁴²⁶ dī,¹⁴²⁷ Basať
- (5) künbed içine girdi, gördi kim altun akça yığılmış, bakaraķ
- (6) gendüzin unıtdı. Depegöz künbedün kapusın aldı, eydür:
- (7) Künbede girdüñ mi? Basať eydür: Girdüm, Depegöz eydür: Şöyle çalayım
- (8) ki künbedile tartağan olasın, dēdi. Basaťuñ diline
- (9) bu geldi[-]kim Lā ilāhe illallāh Muħammedün Resūlullāh! dēdi. Dēdi
- (10) hemān-dem künbed yarıldı, yedi yerden kapu açıldı, birinden
- (11) taşra geldi. Depegöz künbede elin şokdı, eyle
- (12) ka[r]çadı[-]kim¹⁴²⁸ künbed zīr u zeber oldı. Depegöz eydür: Oğlan,
- (13) kurtılduñ mı? Basať eydür: Tangrum kurtardı, dēdi. Depegöz

1425 قورقردی → قورقردی Drs. 116a.8, 116b.2, 116b.13, 117a.13 ve bağlama göre okundu.

1426 مهرله → مهرله Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.116b.4 notu.

1427 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.116b.4 notu.

1428 قاجچدیکم → قاجچدیکم Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.116b.12 notu.

ایدرسکا اولم یوغیش. شول مغاره یی کوردکی بساط
 ایدر کوردم ایدرانده اکی قیلج واربری قلوبری
 قنسوز اول قنسوز کسرمم باشی وار کتورمم باشی
 کس دیدی. بساط مغاره قنسوز وار دی کوردی بر
 قنسوز قیلج وارنایز جقره بساط ایدرمم موکابی
 تکلف یا پشمایم دیوب کند و قیلجی ججودی صوادی اکی
 باره یولدی وار دی براغاج کتوردی قیلج صوادی
 انی دخی ایکی باره ایلدی بسن یا پنی النی الی اخلم
 اول قیلج اصلن زنجیری اوردی قیلج یره دشدی
 کوملدی کند و قیلجی قنسوز صوادی. بلجا غندن اول
 قیلجی یرک صوادی. کلدی ایدرمم دپه کون پنجه سن
 دیدی دپه کوز ایدرمم اوغلان دخی اولدکی بساط
 ایدر شکر م قورتر دی. دپه کوز ایدرسکا اولم یوغیش.

Drs.117a, ME230, OŞG112.13

- (1) eydür: Saña ölüm yoğımış. Şol mağārayı gördün mi? Basat
- (2) eydür: Gördüm, Eydür: Anda iki kılıç var; biri kınlu, biri
- (3) kinsuz. Ol kinsuz keser menüm başumı. Var getür, menüm başumı
- (4) kes, dedi. Basat māğara kapusına vardı gördi bir
- (5) kinsuz kılıç, tırmaz ener çıkar.¹⁴²⁹ Basat eydür: Men muña¹⁴³⁰ bî-
- (6)-tekellüf yapışmayam, dèyüp gendü kılıcın çıhardı, tıtdı iki
- (7) pāre bölđi. Vardı bir ağaç getürdi, kılıca tıtdı
- (8) anı dağı iki pāre eyledi.¹⁴³¹ Pes yayını eline aldı, oğıla
- (9) ol kılıç aşılın zenciri urdı, kılıç yere düşdi,
- (10) gömildi. Gendü kılıcın kınına şokdı. Balçağından ol
- (11) kılıcı berk tıtdı, geldi, eydür: Mere Depegöz, nècesin?
- (12) dedi. Depegöz eydür: Mere oğlan, dağı ölmedün mi? Basat
- (13) eydür: Tangrum kırtardı, Depegöz eydür: Saña ölüm yoğımış,

1429 İkillemenin anlamı için bk. Drs.15a.7 notu.

1430 Ağız taklidi örneği için bk. Drs.117a.5 notu.

1431 Kurgu ile ilgili yorum için bk. Drs.117a.6-8 notu.

دیدی. چاغروب دبه کوز صولیش کوره لم ته صولیش
 ایدر کوزم کوزم یا لکوز کوزم س یا لکوز کوز له من
 اغوزی صندر مشدم الم کوزدن ایردک یکت بنی طئلو
 جاتدن ایرسون قادر سخی ایلکم من چکوم کوز بو کونی
 هیچیکید ویرسون قادر شکری کوز بو کونی دیدی.
 دبه کوز کت ایدر فلارده قوبارده یکت یرک نه یرده
 قرانکودون اچمده یول از سلک او موک نه دره قبا علم
 کوزن خانکوزیم قریش کونی او کدین اغ سقاللی یاک
 ادی نه دره البت اره اردن ادین یا شور مق عیب اولور
 ادک نه در یکت دیکل مکا دیدی بساط دبه کوز صولیش
 کوزه لم خاتم نه صولیش فلارده قوبارده یرم کون اوتاج
 قرکودون اچمده یول از سم اموم الله قبا عالم کوزرت
 خاتم یا یندر خان قریش کونی او کدین دین ایغز ساور

Drs.117b, ME231, OŞG112.28

(1) dedi. Çağırıp Depegöz soylamış. Görelüm ne soylamış,

(2) eydür:

Gözüm gözüm, yalnız gözüm!

Sen yalnız gözile, men (3) Oğuzı şındurmuşıdum.

Ala gözden ayırdıñ yigit meni,

Țatlu (4) cāndan ayırsun Kādir seni!

Eyle kim men çekerem göz huñını,

(5) heç¹⁴³² yigide vērmesün Kādir Tañrı göz buñını!

dedi. (6) Depegöz gene eydür:

Kalarda kıparda yigit, yērūñ ne yērdür?¹⁴³³

(7) Karangu dün içinde¹⁴³⁴ yol azsañ umuñ nedür?

Kaba ‘alem (8) götüren hānuñuz kim?

Kırış günü öñdin [depen alpuñuz kim]?¹⁴³⁵

Ağ saķallı babañ (9) adı nedür?

Alp eren erden adın yaşurmak¹⁴³⁶ ‘ayb olur.

(10) Aduñ nedür yigit, dēgil maña!

dedi. Basat, Depegöze soylamış. (11) Görelüm hānum ne soylamış:

Kalarda kıparda yērüm gün ortaç.¹⁴³⁷

(12) Kar[al]pu¹⁴³⁸ dün içre¹⁴³⁹ yol azsam umum Allāh.

Kaba ‘alem götüren (13) hānumuz Bayındır Hān.

Kırış günü öñdin depen alpumuz [Ulaş]¹⁴⁴⁰ oğlı Salur

1432 heç kelimesinin anlamı için bk. Drs.117b.5, 118b.11 notu.

1433 Cümle ve sorunun anlamı için bk. Drs.117b.6 notu.

1434 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1435 Tamir Drs.117b.13, 136a.12, 136b.7’ye göre yapıldı.

1436 Deyimin anlamı için bk. Drs.117b.9 notu.

1437 Gün ortaçın anlamı için bk. Drs.117b.11 notu.

1438 قره کو → فرکو Drs.14a.6, 70a.7, 136a.10, 136b.5’e göre okundu.

1439 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1440 Tamir için bk. Drs.117b.13 notu.

Drs.118a

اوغلي قزان. اتام ادين صور را و لشك قبا اغاج. اتام
 ادين ديرسك ققان اصلان منم ادم صور درشك اركوز
 اوغلي بساط در ديري. ديه كوز ايدر امدئي قرداشلر
 يته مكا ديري. بساط ايدر مره قوات اغ سقا للويشاي
 اغلتمش س. قريجي اغ بر جكلو انابي بوزلتمش س. قزانم
 يقاني اولدر مشقن انجه يوزلونيكه بي طول ايلمش سن
 الاكوز لوبيكارين اوكسوز قوش س. قوريم سني قره
 پولاد اوريتاچم طاريتنجه قفالو بوركلو باشك كسفينجه
 اچمه قانك يريوزينه توکينجه قرداشم قياتك قان المينجه
 قوموم ديري. ديه كوز دحي بوراده صويلش ايدر قالقو
 بني يرمون طورم ديردم قال اغوز بکلرنده عهدم
 يوزام ديردم بيکيدن طوغانم قيرم ديردم يركن ادم
 اتنه طويم ديردم. قال اغوز بکلري اغوز مره يغلو بکل

Drs.118a, ME232, OŞG113.14

(1) Kazan.

Atam adın şorar olsañ, kaba ağaç.

Anam (2) adın dëriseñ, kağan aşlan.

Menüm adum şorarısañ, Aruz (3) oğlu Basat-dur,

dëdi. Depegöz eydür: İmdi kardaşlar[uz]¹⁴⁴¹ (4) kıyma maña! dëdi. Basat eydür:

Mere kavat, ağ saķallu babamı (5) ağlatmış-sın.

Karıcuķ, ağ bürçeklü anamı bozlatmış-sın.

Karındaşum (6) Kıyanı öldürmişsin.

Ağca yüzlü yengemi tül eylemiş-sın,

(7) ala gözlü bebeklerin ögsüz komış-sın.

Kor mıyam seni, kara (8) polad uz¹⁴⁴² kılıcum tırtmayınca,

ķafālu¹⁴⁴³ bōrklü başuñ kesmeyince,

(9) alca kanuñ yēr yüzine tökmeyince,

ķardaşum Kıyanuñ kanın almayınca

(10) komazam, dëdi. Depegöz dañı burada şoylamış, eydür:

Kalku-(11)-banı yërümden tıram dëridüm,

ķalın Oğuz beglerinden 'ahdum (12) bozam dëridüm,

yeñiden¹⁴⁴⁴ toğanın kıram dëridüm,

bir kez ādem (13) etine toyam dëridüm.

ķalın Oğuz begleri üzerime yığılup gele

1441 فرداڭلار → فرداڭلارز Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.118a.3 notu.

1442 اوز → اور Drs.3b.10, 4a.5, 8b.12, 17b.3, 19b.6, 26b.1, 33b.10 vd.'ne göre okundu.

1443 Kelimenin anlamı için bk. Drs.118a.8 notu.

1444 yeñiden = yeñile(ce) anlam denkliği için bk. Drs.26b.3 notu.

دیردم • بچوبنی صلاحانه قیاسنه کرم دیردم اغرمایحاق
 طاشله اتام دیردم اینوب طاشن بانه دوشنبی اولم
 دیردم • الا کوزده ایردک یکت منی طتلوجانرت
 ایرسون قادر سنی دیری دیه کوز بر دخی صوبیلشی ایدر
 اغ صقللو قوجه لری چوق اغلمشم اغ صقالی قریشی
 طوتری اول کوزم سنی اغ بر چکلو قریجقاری یجقارغی
 چوق اغلمشم کوزی یاشی طوتری اول کوزم سنی بیجانی
 قارمشی یکجکلری یوق یشم • یکلک لری طوتری وک
 کوزم سنی الجوکری قنالی قوجقزلی چوق یشم •
 قارچقزلی طوتری اول کوزم سنی ایله کم چاکرم من
 کوز بکونی هج یکید ویرمسون قادر شکرلی کوز بکونی
 کوزم کوزم ای کوزم یا کوز کوزم دیو بیساط قاریت
 برندن طوری کلدی بغراکی دیه کوزی دزی اوزده

Drs.118b, ME233, OŞG113.36

- (1) dëridüm,
 kaçubanı Şalaḥana¹⁴⁴⁵ kayasına girem dëridüm,
 ağır (2) taşıla mancılık¹⁴⁴⁶ atam dëridüm,
 ënüp taş başlarına¹⁴⁴⁷ düşüben öleler¹⁴⁴⁸ (3) dëridüm.
 Ala gözden ayırdıñ yigit meni,
 tatlu cāndan (4) ayırsun Qādir seni!
 dëdi. Depegöz bir daḥı soylamış, eydür:
 (5) Ağ şakallu kocaları çok aḡlatmışam;
 aḡ şakalı karış (6) tutdı ula gözüm seni!
 Ağ bürçeklü karıcıkları <ıcıqları>¹⁴⁴⁹ (7) çok bozlatmışam;¹⁴⁵⁰
 gözi yaşı tutdı ula gözüm seni!
 Bıyacağı¹⁴⁵¹ (8) karamış yigitçükleri çok yemişem;
 yigitlik-leri tutdı ula (9) gözüm seni.
 Elcügezi kınalı kızcuḡazları¹⁴⁵² çok yemişem;
 (10) karışçu[k]ları¹⁴⁵³ tutdı ula gözüm seni!
 Eyle kim çekerem men (11) göz buḡını,
 heç¹⁴⁵⁴ yigide vërmesün Qādir Taḡrı göz buḡını.
 (12) Gözüm gözüm, ay gözüm, yalūuz gözüm!
 dëdi. Basat kaḡıyup
 (13) yerinden tırı geldi, buḡra gibi Depegözi dizi üzerine

1445 Anlam ve yapı için bk. Drs. 114b 8 notu.

1446 Metinde *mancılık taşıla* şeklinde yazılmış. Teklif için bk. Drs.118b.2 notu.

1447 باشمه → باشلرنه Teklif ve tamir için bk. Drs.118b.2 notu.

1448 اولم → اوله لر Teklif ve tamir için bk. Drs.118b.2 notu.

1449 Bu kısım aynı satıra göz takılması nedeniyle yanlışlıkla tekrar yazılmıştır.

1450 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.118b.7 notu.

1451 Bağlama göre okundu.

1452 قرحغرلري → قرحغرلري Bağlama göre okundu.

1453 قارشجولري → قارشجولري Tamir bağlama göre yapıldı.

1454 Anlam için bk. Drs.117b.5, 118b.11 notu.

چو کوردی • دپه کوزک کند و قلیله یوینینی اوردی •
 دلدی یای کریش طاقدی سوربی سوربی مقاره
 بترسنه کلدی • بوکلی قوجه ایل پیا غلو قوچه اغوزه
 موشتی کونردی • اغ بوز انلرینون یوریشدی •
 قال اغوز الله جنر کلدی • ات اغزلو اروز قوچه
 اونه چپار کلدی • اتاسه بساطک سوچ ویردی •
 موشتلق اوغلاک دپه کوزی • دلدی دیری • قال اغوز
 بکلری يتدیله • صلاخانه قیاسنه کلدیله • دپه کوزک
 باشی اورینه کتوردیله • ددم تورقود کلوی • شادلق
 چالدی • غازی ارنلر • باشنه نه کلدی • کن ایری ویردی •
 هم بساطه البش ویردی • قره طاقه ایتد وکلن ایتد •
 ویرسون • قانلو قانلو • حورلدن یکچیت ویرسون • دیری •
 ارکله قرداشک قانلرک قال اغوز بکلری یوکدن

Drs.119a, ME234, OŞG114.19

- (1) çökerdi, Depegözün gendü kılıcıyla boynını urdı, [başın]¹⁴⁵⁵
 - (2) dildi, yay kirişin takdı, sūriyi sūriyi mağāra
 - (3) kapusına geldi. Yūnli Koca ile Yapağulu Kocayı Oğuza
 - (4) muştıucı gönderdi. Ağ boz atlar binüben yörışdiler,
 - (5) kalın Oğuz ellerine haber geldi. At ağızlu Aruz Koca
 - (6) evine çapar geldi, atasına Basatun sevinç vèrdi.¹⁴⁵⁶
 - (7) Muştuluk! Oğlu Depegözi depeledi! dèdi. Kalın Oğuz
 - (8) begleri yètdiler, Şalahana¹⁴⁵⁷ kayasına geldiler, Depegözün
 - (9) başını ortaya getürdiler. Dedem Korkud gelüben şadıllık
 - (10) çaldı, gāzī erenler başına ne geldi-gin eydivèrdi,
 - (11) hem Basata alkış vèrdi:
- Kara tağa a!¹⁴⁵⁸ yètdüğünde¹⁴⁵⁹ aşit¹⁴⁶⁰ (12) vèrsün!
- Kanlı kanlu şulardan [gèçer olsun]¹⁴⁶¹ gèçit vèrsün! dèdi.
- (13) Erligile kardaşun kanın aldun,
- kalın Oğuz beglerini bundan¹⁴⁶²

1455 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.119a.1 notu.

1456 Deyimin anlamı için bk. Drs.119a.6 notu.

1457 Anlam ve yapı için bk. Drs.114b.8 notu.

1458 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1459 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1460 ایشیت → ایشیت Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1461 Tamir için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1462 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.13 notu.

قوز تزدك قادو الله يوزك اغ ايتسون بساط ديري
 اولم وقي كلد وكنه اري ايمان دن ايرمشون كاهلر
 ادي كوركلو محمد مصطفا يه بعشلسون خانم هي
 بكك اوغلي امرانك بويني بيان ايدر
 قام غان اوغلي خان ياريند ريرتون طور مشدي اغ
 يان ايوني قزه يرك اوزر نه دكر مشدي. الاصيلان
 كوك يوزينه اسمشدي. بك يروه ايلك خالجه سي
 دوشتمشي. ايج اغوز طائنه اوغوز بكلي يفتاق
 اولمشدي. طفوز ندمن كرجستانك خراجي كلدي.
 يرات بر قبالج بر چوماق كتورديلر. بايندر خان قتي
 سخت اولري ددم قوز قود كلدي شادلق چالدي
 خانم ينه سخت اولرسن ديري. ايدر پنجه سخت اوليام
 همريل النون اچنه كلوردي يكيه يكله ويرردك خالهر

Drs.119b, ME235, OŞG114.31

(1) kırtardıñ.

Qādir Allāh yüzüñ ağı etsün Basat! dedi.

(2) Ölüm vaktı geldüğünde arı imāndan ayırmasun!

Günāhuñuzı (3) adı görklü Muḥammed Muştafaya bağışlasun!

Hānum hey!

(4) Begil¹⁴⁶³ Oğlı Emrenüñ Boyını¹⁴⁶⁴ Beyān eder

(5) Kāngan oğlu Hān Bayındır yerinden tırımışıdı, ağı

(6) ban evini kara yerüñ üzerine dikdürmişidi. Ala şayvān

(7) gök yüzine esenmişidi,¹⁴⁶⁵ bir yerde ipek ḥalıca-sı

(8) döşenmişidi. İç Oğuz Taş Oğuz Begleri yıgnak

(9) olmuşıdı. Toğuz tümen Gürcistānuñ ḥarācı geldi:

(10) Bir at, bir kılıç, bir çomak getürdiler Bayındır Hān katı

(11) saht oldu. Dedem Qorqud geldi, şadıllık çaldı.

(12) Hānum, neye saht olursın? dedi. Eydür: Neçe saht olmayam?

(13) Her yıl altun akça gelüridi. Yigide yenile vürürüdük, ḥatırları

1463 بکک → بکل Drs.120a.6, 120b.2, 120b.3, 120b.5, 120b.10 vd. örneklere göre okundu.

1464 بوبني → بويني Drs.35a.11, 87a.5, 128b.11 ve bağlama göre okundu.

1465 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

Drs.120a

خوش اولوردی شندی بونی کیم ویرر کم خاوی خوش
 اولادی. دده قورقود ایرر خانم بونک اوچی. دخی
 بریکید ویره لم دیی اغوز ایلمه قراول اولسون دیی
 خان بایندر کیم ویره لم دیی. صاغنه صولنه بقدی
 کسه راجی اولدی. بک دیرلردی بریکت واردی. اکا
 بقدی ایدرسنه دیرس. بکل راجی اولدی. قالقدی
 برادیدی. ددم قورقودمت قیاجی بیلنه بقلدی چوما
 اموزنه یرقدی. یایی قاروسنه کچوردی. شهبان
 اینزلی چکدردی. بوده بندی. حصنی قومنی ایردی
 ابونی چوزدی. اغوزدن کوچ ایلدی. برده. نه کچنه
 واروب وطن حاتری. طقوزنوس کر جستان اغزته
 وارپ قوزدی. قراوللوق ایلدی. یاد کا فرکله یاش
 اغوزه ارغان کوتدردی. بلد برکته. بایندر خان

دیوانه

Drs.120a, ME236, OŞG115.12

- (1) hoş olurıdı. Şimdi bunu kime vère[vüz]¹⁴⁶⁶ kim hātırı hoş
- (2) ola? dèdi. Dede Korkud eydür: Hānum, bunun üçini daḥı
- (3) bir yigide vèrelüm, dèdi. Oğuz éline karavul olsun, dèdi.
- (4) Hān Bayındır: Kime vèrelüm? dèdi. Sağına solına baḳdı,
- (5) kimse rāzī olmadı. Begil¹⁴⁶⁷ dèrleridi, bir yigit varıdı; aḡa
- (6) baḳdı, eydür: Sen ne dèrsin? Begil rāzī oldı, kaḫkıdı,
- (7) yèr öpdı. Dedem Korkud himmet kılıcın beline baḡladı,¹⁴⁶⁸ çomaḡı
- (8) omuzına bıraḳdı, yayı karusına gèçürdi, şehbāz
- (9) aygırın¹⁴⁶⁹ çekdüirdi. Bu da¹⁴⁷⁰ bindi, hışmını kavmını ayırdı,
- (10) évini çözdı, Oğuzdan göç eyledi; Berdeye, Genceye
- (11) varup vaṭan tıtdı. Tokuz tümen Gürcistān aḡzına
- (12) varup kındı, karavullık eyledi. Yad kāfir gelse başın
- (13) Oğuza armaḡan gönderdi. Yıldı bir kerre Bayındır Hān

1466 وير → ويرهوز Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.120a.1 notu.

1467 بكك → بکل Drs.120a.6, 120b.2, 120b.3, 120b.5, 120b.10 vd. örneklere göre okundu.

1468 Fiilin anlamı için bk. Drs.120a.7 notu.

1469 ايغرلي → ايغرلين Drs.20b.7, 20b.9, 40a.1, 65a.7, 65b.12, 122a.8 ve bağlama göre okundu.

1470 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.120a.9 notu.

Drs.120b

دیوانه وار ردی نه بایندر خاندن ادم کلدی مین
 کله سن دیو پس بکل کلدی پیش کشن چکلدی بایندر
 خاتک الین اوپردی خان دخی بکلی قوتلادی یخشی
 ات یخشی قفتان وافر حلق ویردی. اوج کون تام
 اغرلری. اوج کون دخی بکلی اوشکار ایلم قوتلیله لم
 بکلر دیری او جفرتدله چون اویراخی اولدی کم ات
 اوکو کم قلعی کم چکوبت اوج اتماغ اوکو سالور قزان
 نه اتن اوکدی. نه کذب اوکدی. اما بکلرک هنرین
 سویلدی. اوچیوز التمش الی الپ آوم بنسه. قتلو
 یکمک اوزرینه یوریش اولسه. بکل نه وای قورردی
 نه اوخ ارزدی. هان یانی یلکندن چیقردی
 بغاتک صفتک برینه ارزدی چکوب طور غرردی
 ارق اولسه قلاغی دلردی اوده یللو اولسون دیو

Drs.120b, ME237, OŞG115.26

- (1) dīvānına varurıdı. Yine Bayındır Hāndan ādem geldi, Têz
- (2) gelesin! dēyü. Pes Begil geldi pēş-keş çekdi, Bayındır
- (3) Hānuñ elin öpdi. Hān dahı Begili konukladı; yahşı
- (4) at, yahşı kaftan, vāfir barchık vērđi, üç gün temām
- (5) ağırladı. Üç gün dahı Begili av şikār etiyle konuklayalum
- (6) begler! dēdi. Av çağurtdılar. Çün av yarağı oldı kim atın
- (7) öger; kim kılıcın, kim [yay]¹⁴⁷¹ çeküp oğ atmağın öger. Salur Kazan
- (8) ne atın ögdi, ne gendin ögdi,¹⁴⁷² ammā beglerüñ bünerin
- (9) söyledi. Üç yüz altmış altı alp ava binse, kalın¹⁴⁷³
- (10) geyik üzerine yörış olsa Begil ne yay¹⁴⁷⁴ kurarıdı,
- (11) ne oğ atarıdı. Hemān yayı bileginden çıkarıdı
- (12) buğanuñ, şıgınuñ boynına atarıdı, çeküp turgururıdı.
- (13) Aruk olsa kulağın dileridi, avda bellü olsun dēyü,

1471 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.120b.7 notu.

1472 Begil Oğlu Emren Boyında kurgu ile ilgili sorunlar için bk. Drs.120b.8 notu.

1473 فنلو → قال Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.120b.9, 131b.7 notu.

1474 واي → ياي Drs.105b.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.121a

آما سوز اولسه بوغاز لودي ارق اولسه قلاغی دلدی
 اوده بللو اولسون دیوه آما سوز اولسه بوغاز لودی
 اگر بیکر کیک السه قلاغی دلوک اولسه بکل سو بچید
 دیوبکله کوند ر لودی. قزان بک ایدر برهنه اتکید
 ارکی در خانم ارکدر دیدله خان ایدر بوق ات اشلشه
 اراو کمنز هنرا نکدر دیری. بوسوز بکله خوش کلیدی
 بکل ایدر البلا اچنده بری فرصتمزدن با بجه یا تورد
 دیری. یا یندر خانک بخشی س اوکته دوکدی. خانه
 کوسدی. دیوانه چقدی. آن چکدر لاله کوز لئا
 یکنلری الوپ ابونه کلیدی. اوغلنچقلری قرشو کلیدی
 اوخشمیدی. اغ یوز لو خاتونه سویلیدی. خاتون
 بوزاده صویلش کوزلم خانم نه صویلش ایدر التوت
 تختم ایاسی بکم یکت. کوز اچوبن کورد کم کوکل

دیوبک

Drs.121a, ME238, OŞG116.12

- (1) ammā semüz olsa boğazlarıdı. <Aruk olsa kulağın dileridi,
- (2) avda bellü olsun dēyü, ammā semüz olsa boğazlarıdı.>¹⁴⁷⁵
- (3) Eger begler gēyik alsa,¹⁴⁷⁶ kulağı dilük olsa Begil savıncıdur,¹⁴⁷⁷
- (4) dēyü Begile gönderürleridi. Kazan Beg eydür: Bu hüner atıñ mıdır,
- (5) erün mi-dür? Hānum, eründür, dēdiler. Hān eydür: Yok, at işlemese
- (6) er öginmez;¹⁴⁷⁸ hüner atıñdur, dēdi. Bu söz Begile hoş gelmedi.
- (7) Begil eydür: Alplar içinde bizi¹⁴⁷⁹ kuşkunumuzdan balçığa baturduñ,
- (8) dēdi. Bayındır Hānuñ bahşı-şin¹⁴⁸⁰ öjine dökdi, hāna
- (9) küsdi, divāndan çıkdı. Atın çekdiler; ala gözlü a¹⁴⁸¹
- (10) yigitlerin alup evine geldi. Oğlancukları karşı geldi,
- (11) oşsamadı, ağ yüzlü hatunına söylemedi. Hatun
- (12) burada şoylamış. Görelüm hānum ne şoylamış, eydür:
- Altun (13) tahtum iyesi, begüm yigit!
- Göz açubān gördüğüm,
- göğül

1475 Cümleler sayfa değişikliği nedeniyle yanlışlıkla ikinci defa yazılmıştır.

1476 Fiilin anlamı için bk. Drs.121a.3 notu.

1477 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.121a.3 notu.

1478 Deyim için bk. Drs.121a.5-6 notu.

1479 بزي → بزي Drs.16b.11, 114b.13, 130a.12, 138b.7, 139b.11 ve bağlama göre okundu.

1480 بخشى شن → بخشى سن Bağlama göre okundu.

1481 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121a.9 notu.

Drs.121b

ویروب سود وکم • قلعوینی برکده طوری کلدک • ام کوزلو
 یکتلرک یانکه صالذک • ارقوبیلی اطاعده دوتن اشدک
 اقتدیلی کورکلو صودن دوتن کیچدک • اغ النلوبا یندن
 خاتک دیوانه دوتن • واردک بکلرله یدولک اچیلک • قوملو
 قومیله کاکشدی • غریب باشک غوغاده قالدیمی • قتی خانم
 النورک یخشی اتک یوق • النورک النون اشتو جبه سی یوق
 الا کوزلو بیکلرک • اوخشا من س • انجه یوز لو کورکلو کله
 سولیشمز س • نه در حالک دیری • بکل صولیش کوره کم
 خاتم نه صولیش ایدر قلعوینی برمن طوری کلدک • بلیسی
 نره قاضلق اتق بطون بندم • ارقوبیلی اطاعده
 دوتن اشدم • اقتدیلی کورکلی صوبی دلوی • دوتن کیچدم
 اغ النلوبا یندک • دیوانه چپار واردم • الا کوزلو بکلرله
 یدم اچدم • قوملو قومیله کورکلو کوردم • خاترک نظری نر

Drs.121b, ME239, OŞG116.26

- (1) vërüp sevdügüm!
 Kalkubanı yëründen tırı geldün.
 [Yelisi kara kazılık atun bütün bindün.]¹⁴⁸²
 Ala gözlü (2) yigitlerün yanuna şaldun.
 Arku Béli Ala Tağdan dünin aşdun.
 (3) Akindılı görklü şuyı dilüp¹⁴⁸³ geçdün.
 Ağ alınlı Bayındır (4) Hānuñ dīvānına çapar¹⁴⁸⁴ vardun.
 [Ala gözlü]¹⁴⁸⁵ beglerle yëdün içdün.
 Kavmlu (5) kavmıyıla kegişdi mi?
 Ğarīb başun ğavğāda qaldı mı?
 Qanı hānum, (6) altunğa yaḥşı atun yok?
 Alnunda altun ışık, [egnünde]¹⁴⁸⁶ cebesi¹⁴⁸⁷ yok?
 (7) Ala gözlü bebeklerün¹⁴⁸⁸ oḥşamazsın,
 ağca yüzlü görklünile (8) söyleşmezsin; nedür hālun?
 dedi. Begil soylamış. Görelüm (9) hānum ne soylamış, eydür:
 Kalkubanı yërumden tırı geldüm.
 Yelisi (10) kara kazılık atum¹⁴⁸⁹ bütün bindüm.
 [Ala gözlü yigitlerüm yanuma şaldum.]¹⁴⁹⁰
 Arku Béli Ala¹⁴⁹¹ Tağdan (11) dünin aşdum.
 Akindılı görkli şuyı dilüp <dünin>¹⁴⁹² geçdüm.
 (12) Ağ alınlı Bayındırın dīvānına çapar vardum.
 Ala gözlü beglerle (13) yëdüm içdüm.
 Kavmlu kavmıyıla görklü gördüm.
 Hānumuzun nazarı bizden

1482 Tamir için bk. Drs.121b.1, 10 notu.

1483 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.3, 4 notu.

1484 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.3, 4 notu.

1485 Tamir için bk. Drs.121b.4 notu.

1486 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.6 notu.

1487 حیدسی → حیدسی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.6 notu.

1488 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.7 notu.

1489 اتن → اتم Bağlama göre okundu.

1490 Tamir için bk. Drs.121b.1, 10 notu.

1491 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.10 notu.

1492 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.11 notu.

Drs.122a

دوش کوردم • ایلی کونی کوچرک طغوز تو من کرجستانه
 کیده لم اغوزه عاصی اولدم • بلکریلوک دیری • خاتون
 ایدریکیدم بک بیکدم • پادشاهلر تکرینک کوکله سیدر
 پادشاهنه عاصی اولنک اینی راست کلهره اری کوکلر •
 پاس اولسه شراب اچاره سیکدی خانم ار قوری تیان
 الاطاعلر وک اولنمش دره آو بکل کوکلک اچلسون دیری
 بکل کوردی • خاتون کشینک عقای کلجسی ایودن قاضاق
 اتن چکدروب بطون بندری آو کندی آو اولو کرزکن
 اوکندن برپاره لوکیل چقدی • بکل بوکات صالیدی
 ینانک اردنن ایردی • یای کریش بدیننه اتدی • یقا
 اجمشیدی کندوبی بریوجه بردن اتدی بکل آت چلاویش
 یکدی بله اوچدی • صاغ او یلنی قیایر صوقندی صندی
 بکل اروطردی اغلیدی • ایدراولراو غلم اولوقرداشم

Drs.122a, ME240, OŞG117.15

(1) dönmiş gördüm.

Ėli günü göçürün,

Tokuz tümen Gürcistāna (2) gedelüm;

Oğuza ‘āṣī oldum, bellü bilün! dēdi. Hatun

(3) eydür: Yigidüm, beg yigidüm! Pādişāhlar¹⁴⁹³ Tanırın gölgesidir.

(4) Pādişāhına ‘āṣī olanın işi rast gelmez. Arı gönülde

(5) pas olsa şerāb açar. Sen gedeli hānum arıyı yatan

(6) ala tağların avlanmamış-dur. Ava bingil, gönlün açılun, dēdi.

(7) Begil gördi hatun gışinün ‘aklı kelecisi eyüdür kazılık

(8) atın çekdürüp butun bindi, ava gētdi. Av avlayı gezeriken

(9) öninden bir yaralı geyik çıktı. Begil buğa at şaldı,

(10) buğanın ardından ērdi, yay kırışın boynına atdı. Buğa

(11) ahmaşdı,¹⁴⁹⁴ gendüyi bir yüce yerden atdı. Begil at cılavısın

(12) yēnemedi,¹⁴⁹⁵ bile uçdı, sağ uyluğı kayaya tokındı,¹⁴⁹⁶ şındı.

(13) Begil aru tırdı,¹⁴⁹⁷ ağıladı, eydür: Ulu oğlum, ulu kardaşum

1493 Sonradan metinlere girmiş olan kelimeler için bk. Drs.122a.3 notu.

1494 اچمىدى → اچمىدى Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122a.11 notu.

1495 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122a.12 notu.

1496 Fiilin anlamları için bk. Drs.122a.12 notu.

1497 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122a.13 notu.

Drs.122b

يرق هان يلكندون كز جيقروب. اتنك تركيارني طرفدي
 اوردى. ققتاني التندن اياغنى برك سردى. آت وار
 قوتيد اتنك يلسنه دشدي. آو جيلردن ابرودلبندي
 بوغازنه كچدي. اوردوسني اوجنه كلدي. او غلنجونى
 امران يها درياسنه قوشو كلدي. كوروي بكزي صاروش
 دلبندي بوغازنه كچمش بولداشلىرىنى صوب اوغلان بوداده.
 صوليش كوره لم خانم نه صوليش قالقوبني يركون طاري
 كلدك يلسي قره قاضاق اتنك بطون بندق ارقورعي
 يتان ال طاغلا تيكنه او واردي. قره طونلو كافلره
 اوغرا دكمي. الاكوزلو يكتلرك فردردكي. اغردلدي يرتاج
 كله خبرمكا. قره ياشم قربان اولسون اعام سكا ديرى. بىل
 اوغله صوليش كوره لم خانم نه صوليش ايدو اوغل اعيب
 اوغل. قالقوبني يرمون طاري كلدم. قره طاغلا اوكنه

Drs.122b, ME241, OŞG117.30

- (1) yok, Hemân belüğinden gez¹⁴⁹⁸ çıkarup atınun terkilerini tırtıdı
- (2) üzdi, ¹⁴⁹⁹ kaftanı altından ayağın berk şardı. <at>¹⁵⁰⁰ Var
- (3) kuvvetiyle atınun yelisine düşdi, avcılardan¹⁵⁰¹ ırup¹⁵⁰² dülbendi
- (4) boğazına geçdi, ordusu¹⁵⁰³ ucına geldi. Oğlancuğı
- (5) Emren Bahadır babasına karşı geldi gördi benzi şarmış,
- (6) dülbendi [atun]¹⁵⁰⁴ boğazına geçmiş. ¹⁵⁰⁵ Yoldaşlarını şorup oğlan burada
- (7) soylamış. Görelüm hânım, ne soylamış:

Kalkubanı yeründen tırı (8) geldün.

Yelisi kara kazılık atun butun bindün.

Arkırı (9) yatan ala tağlar etegine ava yardu.

Kara tonlu kâfirlere (10) oğradun mı?

Ala gözlü yigitlerün kırdurdun mı?

Ağız¹⁵⁰⁶ dilden birkaç (11) kelime haber maña!

Kara başum kurbân olsun, ağam saña!

dédi. Begil

(12) oğlına soylamış. Görelüm hânım ne soylamış, eydür:

Oğul [oğul],¹⁵⁰⁷ ay (13) oğul!

Kalkubanı yeründen tırı geldüm.

[Yelisi kara kazılık atum butun bindüm]¹⁵⁰⁸

Kara tağlar öjine

1498 Önceki anlamlandırmalar ve teklif için bk. Drs.122b.1 notu.

1499 اوردي → اوزدي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122b.2 notu.

1500 Buradaki yanlış yazım için bk. Drs.122b.2 notu.

1501 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122b.3 notu.

1502 ارو → اروب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122b.3 notu.

1503 اوردوسني → اوردوسي Bağlama göre okundu.

1504 Tamir ve teklif için bk. Drs.122b.6 notu.

1505 Fiilin anlamı için bk. Drs.122b.6 notları.

1506 اغر → اغر Drs.15b.13, 43b.2, 53b.4, 66a.3, 67a.2, 99a.12 ve bağlama göre okundu.

1507 Tamir için bk. Drs.122b.12 notu.

1508 Tamir için bk. Drs.122b.13 notu.

اوه بندم قره طولو کا قزله اوغلامدم ۱۰ لا کوزلو بیکتلم
 قوردم صاغ دراسن دزیکتلم اوغول قایورمه اوج
 کوند قوشلغم یوخ. اوغل آت اوزرندن مینی قاپت دوشکه
 چقاردیدی. اصلان انکی ینه اصلان زره اتاسی آت اوزرندن
 قورادی طاردی. دوشکه چقردی جبهه سو اوزونه یوردی
 بتوس اوردی. بویکا یکت یکل کوردلرم آیوزلش هر
 بری اولوانه کلدی. بکا بیش کون اولدی دیوانه چقردی.
 ایما تنک سندوغنی کسیده دیدی. برکیجه دوشکند
 قتی قتی اکلدی. آه ایتدی خاتونی ایتدی. بک یکدم ملاه
 لق یاغی کلسه. قایتز ایدک بطوکه الا اوغ طوخنسه
 اکلما ایدک. کشتی قوتیندن یان. حلالنه سیری دیمنی اولوز
 نه در حالک دیدی. بکل ایدر کور کلم اتدن دشدم. ایماغم
 مستدی دیدی. عورت ال الینه جالیدی. تراوشه سولیدی.

Drs.123a, ME242, OŞG118.12

(1) ava bindüm.

Kara tonlu kâfirlere ogramadum.

Ala gözlü yigitlerüm (2) kırdurmadum.

Şağ-dur, esen-dür yigitlerüm.

Oğul kayurma, üç (3) gündür koşluğum¹⁵⁰⁹ yoh.

Oğul, at üzerinden meni kap, döşegüme (4) çıkar,

dédi. Aşlan enügi yine aşlandı. Atası[n]¹⁵¹⁰ at üzerinden

(5) karvadı tutdı, döşegine çıkardı, cübbesin üzerine büridi,¹⁵¹¹

(6) kapusın örtü. Bu yaña yigit yenil gördiler kim av hozılmış, her

(7) biri evlü evine geldi. Begil¹⁵¹² beş gün oldu dīvāna çıkmadı,

(8) ayağınun¹⁵¹³ şınduğunu kimseye dēmedi. Bir gece döşeginde

(9) katı katı inledi, āh ētdi. Hatunı eyitdi: Beg yigidüm, kalaba-

(10)-lık yağı gelse kayıtmaz idün. Buñuñ ala oñ toñunsa

(11) inlemez idün. Gişi koyunında yatan helāline sirin dēmez mi olur?

(12) Nedür hālun? dedi. Begil eydür: Görklüm, atdan düşdüm, ayağum

(13) şındı, dedi. ‘Avrat elin eline çaldı, karavaşa söyledi.

1509 Okuma şekilleri ve okuma tercihi için bk. Drs. 123a.3 notu.

1510 اتاسي → اتاسي Tamir bağlama göre yapıldı.

1511 Fiilin anlamı için bk. Drs.123a.5 notu.

1512 بكال → بكال Drs. 120a.6, 120b.2, 120b.3, 120b.5, 120b.10, 123b.2 vd.’ne göre okundu.

1513 Kelimenin anlamı için bk. Drs.123a.8 notu.

Drs.123b

تراوش چاقوب بٲوجیه سویلدی. اوتوزاکی دیشدن
 چقان بتون اورد وید یایلدی. بکل آنرن دوشمشن
 ایاغنی صفتش دیوه مکرکا فرک جاسویی واردی بوخیری
 ایشدب واردی تگوره خبر ویردی. تگورایدن قالدوبنی
 بروکزدن ارو طورک. یاتوریرده بک یکلې طوتان. اغ
 اللین تاروستدن بقلک. غافللوچه کورکلو باشن کنشک
 اجمه قانع یر یوزینه دوکل. الین کونن چا پک قزین کلتنن
 یسیر ایرک دیردی. مکر بکلکه انده جاسویی حاصردی
 بکل خبر کو تدردی. ایدر باش یراغ ایملک اوزرگوز.
 یینی کلوردیردی. بکل یر قزو یا قدی کون اراق یر قاتی
 دیدی. اوغلنجوغنی یاننه کتورب صولیش کوزه لم خاتم
 نه صولیش ایدر اوغل اوغل ای اوغول قرانکولج
 کوزلم ایدنی اوغول. کولچلو بیلوم قوی اوغل کور

Drs.123b, ME243, OŞG118.28

- (1) Karavaş çıkup kapucıya söyledi. Otuz iki dişden
 (2) çıkan bütün orduya yayıldı, Begil atdan düşmüş
 (3) ayağı şınmış, dëyü. Meger kâfirün cäsüsü varıdı. Bu haberi
 (4) eşidüp vardı, Teküre haber vërdi. Tekür eydür:

Kaıkubanı (5) yërünüzden örü tutuñ!

Yatur yërde Beg Begili tutuñ!

Ağ (6) ellerin karusından bağlañ!

Ğāfillüce görklü başın kesün!

- (7) Alca kanın yër yüzine dökün!

Ëlin günin çapuñ!

kızın gelinin (8) yesir ëdün!

dëdi. Meger Begilün[-]de anda cäsüsü hāzırıdı.

- (9) Begile haber gönderdi, eydür: Baş yarağın eyleñ, üzerünüzce

(10) yağı gelür, dëdi. Begil yoķaru baķdı: Gök ırak, yër katı,

(11) dëdi. Oğlancuğın yanına getürüp soylamış. Görelüm hānum,

(12) ne soylamış, eydür:

Oğul oğul, ay oğul!

Karanguluca (13) gözlerüm aydını oğul!

Güçlü bëlüm kuvveti oğul!

Gör

Drs.124a

اخرنلر اولري • تلر قو پدي • منم باشه ديري • قلمتوبجي
 اوغل يرمده صوري كلدم • يويي صنسون • ال ايتري بطون
 بندم • او اوليوب قوش قوشليوب كرزك بوكلدي سرجي
 مني يره چالري صاغ ايلوغم صندي • منم قره باشه نلر
 كلدي • قره قره طاغردن خبراشمش • قنلو قنلو صولودن
 خبر كچمش • دمور قابودرون تندن خبر وارمش • اجمه
 اتلوشوكلي ملك قتي پوشمش • بوسدو غندن قره طاغلر
 طومان دشمش • ياندوغي يرده بك بكلي طونك ديش
 قاروسندن • اغ اللرين بقلك ديش • قان الاجه اوردي
 چابك ديش • انجه يوزلوقيزي كليني پسي ايلك ديش
 قالمقوجي اوغل يركدن صوري كلكل • يليسي قاره قاضلق
 اتوك بطون بئكل • ارقوري تيان الاطاعني دوتن اسقل
 اغ النلو بايندر • خاتك ديوانه دونغ و اوغل اغر دلان

بايندره

Drs.124a, ME244, OŞG119.10

(1) āhir neler oldu,
 neler kopdı menüm başuma, dēdi.
 Kalkubanı (2) oğul, yērūnden tırı geldüm.
 Boynı şınsun,¹⁵¹⁴ al aygırı butun (3) bindüm.
 Av avlayup kuş kuşlayup gezeriken
 buñaldı, sürçdi, (4) meni yēre çaldı,
 sağ uylugum şındı.
 Menüm kara başuma neler (5) geldi!
 Kara kara tağlardan haber aşmış,
 kanlu kanlu şulardan (6) haber geçmiş.
 Demür Kapu Dervendinden haber varmış.
 Alaca (7) atlu sögli¹⁵¹⁵ melik katı puşmış,¹⁵¹⁶
 puşduğından¹⁵¹⁷ kara tağlara (8) tuman düşmiş.
 Yatduğı yerde Beg Begili tutuñ!, dēmiş,
 (9) Karusından ağ ellerin bağlañ! demiş,
 Ap¹⁵¹⁸ alaca ordusını (10) çapuñ!, dēmiş,
 Ağca yüzlü kızını gelinini yesir eyleñ!, dēmiş.
 (11) Kalkubanı oğul, yērūnden tırı getgil!
 Yelisi kara kazılık (12) atuñ butun bingil!
 Arkurı yatan ala tağı dūnin aşgıl!
 (13) Ağ alınlı Bayındır Hānuñ dīvānına dūnin varğıl!
 Ağız¹⁵¹⁹ dilden

1514 Beddua sözü için bk. Drs.124a.2 notu.

1515 شوکلی → سوکلی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

1516 پوشمش → پوشمش Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.124a.7 notu.

1517 پوشدوغندن → پوشدوغندن Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.124a.7 notu.

1518 فان → اب Düzeltme teklifi için bk. Drs.124a.9 notu.

1519 اغز → اغز Drs.15b.13, 43b.2, 53b.4, 66a.3, 67a.2, 99a.12 ve bağlama göre okundu.

بايندره سلام ويركل. بيلريكي اولان قزانك ال او بکل.
 اغ سقلو بپام يوكلوديكله البته والته قزان بک مکا.
 يتشسون ديرب ديكل. کلتر اولسک ملکت يوزلب خراب
 اولور يتيم کلترم اسير کتدي يئلويکل ديدي. بوا واده
 اوغلان بيکسنه صوليش کوزلم خانم نه صوليش ايدوببانه
 سويلرس نه ايدرس. بفرمله يورکيم نه طاهر سق قالقوي
 يرمده طورمغم چوق. يلسي قره قاصلق انومه بيمکوم.
 چوق. ارقوييلي الاطاعي اوليوبن اشماغم يوق. اغ
 التلوبايندرک ديوانده وارمغم يوق. قزان کيمدن من اتوک
 ال او بکام يوق. التوکده غي ال ايغري مکا ويرکل. قان
 درلدي چا بديریم سنک اچون. اکتي بک دمور حوتک
 مکا ويرکل. بکي يعاد کدره يم سنو کچون. قره بولاد اوز
 قبالجک مکا ويرکل. غافلوجه ياشلر کيشم سني کچون. قرغو

Drs.124b, ME245, OŞG119.32

(1) Bayındıra selām vērgil!

Begler begi olan Ƙazanuƞ elin öpgil!

(2) Ağ saƣallu babam buƞlu, dēgil.

Elbetde ve elbetde Ƙazan Beg maƞa (3) yētişsün, dēdi, dēgil.

Gelmez olsaƞ memleket bozulup ƞarāb (4) olur,

ƣızum gelinüm esir gētdi, bellü bilgil! dēdi. Bu arada

(5) oƒlan babasına şoylamış. Görelüm ƞānum ne şoylamış, eydür:

Baba, ne (6) sōylersin, ne eydürsin?

Bağrumıla yūregüm ne tağlarsın?

Ƙalkubanı (7) yerümden ƣurmağum yok.¹⁵²⁰

Yelisi ƣara ƣazılık atuma binmegüm (8) yok.¹⁵²¹

Arƣu Bēli Ala Tağı <avlayuban>¹⁵²² aşmağum yok.

Ağ (9) alınlı¹⁵²³ Bayındıruƞ dīvānına varmağum yok.

Ƙazan kimdür? Men anuƞ (10) elin öpmegüm yok.¹⁵²⁴

Altuƞdağı al aygırı maƞa vērgil,

ƣan (11) derledi ƣapdurayım senüƞ içün.

Egni bek demür ƣonuƞ (12) maƞa vērgil,

yeƞ¹⁵²⁵ yaƣa dikdüreyim senüƞ içün.

Ƙara polad uz (13) ƣılıcuƞ maƞa vērgil,

ğāfillüce başlar ƣeseyim seniƞ içün.

Ƙarğı

1520 یوق → یوق Soylamadaki diğēr dīzelere göre okundu.

1521 یوق → یوق Soylamadaki diğēr dīzelere göre okundu.

1522 Düzeltme teklifi için bk. Drs.124b.8 notu.

1523 النلو → النلو Drs.121b.3, 121b.12, 124a.13, 128b.1 ve bağlama göre okundu.

1524 Geniş zaman olumsuz çekimi kalıbı için bk. Drs.124b.7-10 notu.

1525 یکی → یکی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.124b.12 notu.

Drs.125a

طای سکوکی مکا ویرکل. کوکسندن ارصا نیخیم سنک
 اچون. اغ یلکلو او تگون او خک مکا ویرکل. اردن اره
 بجوره یم سنک اچون. الا کوزلوا وچ یوزیکیدک مکا
 ویرکل. یولدا شلفه دیخ محمد یولنه دوریشیم سنکچون دیرغی
 بکل ایدرا ولیم اغزک اچون او غول. اوله کم منم کچمش کونج
 اکدریتسه سن دیدی. مره کایم کتورک او غلم یکسون. ال
 ایغرم کتورک او غلم بنسون. ایل ادرکمدین او غلم میدانه
 وارسون کرسون دیری. او غلانی صونندیلره. اتاسیلم
 اتاسیلم کلدی کورشدی. الدین او پیری. اوج یوز
 یکیدی یانته برقدی. میدانه واریدی. ال ایغریچشم کم
 یفی توخوسن السه ایاغی یره دو کردی. تیزی کوکه
 جقردی. کافرلر ایدر بولت بکل در بر قچارنه تگور
 ایدر مره او کات کورک بولکل بکلته نردن او کزمن قچارم

دیری

Drs.125a, ME246, OŞG120.19

- (1) ıalı süñüñi maña vèrgil,
gögsinden er şancayım senüñ (2) içün.
Ağ yeleklü ötkün oñuñ maña vèrgil,
erden ere (3) geçüreym senüñ içün.
Ala gözlü üç yüz yigidüñ maña (4) vèrgil, yoldaşlığa,
dīn-i Muḥammed yolına dürişeyim senüñiçün, dēdi.
(5) Begil eydür: Öleyim ağzuñ içün oğul!¹⁵²⁶ Ola kim menüm geçmiş
günümi
(6) aḡdurtınayasın,¹⁵²⁷ dēdi. Mere, gēyimüm getürüñ, oğlum gēysün! Al
(7) aygırım getürüñ, oğlum binsün! El ürkmedin oğlum meydāna
(8) varsun girsün! dēdi. Oğlanı ıonatdılar. Atasıyla
(9) anasıyla geldi, görışdi, ellerin öpdı. Üç yüz
(10) yigidi yanına bıraḡdı, meydāna vardı. Al aygır kaçan[-]kim
(11) yağı koḡusın alsa ayağın yere dögeridi, tozu göge
(12) çıkarıdı. Kāfirler eydür: Bu at Begilüñ-dür, biz¹⁵²⁸ kaçaruz, Tekür
(13) eydür: Mere, oḡat görüñ! Bu gelen Begilise sizden öḡdin men kaçaram,

1526 Kalıp söz için bk. Drs.125a.5 notu.

1527 Fiilin anlamı için bk. Drs.125a.6 notu.

1528 یر → یر Bağlama göre okundu.

Drs.125b

دیدی. کوزجی کوزلری. کوردی کم آت بکک بکل اورزنی
 دکل. اما یرقوش دکلوا وغلان درکلوپ نکوره حیره
 ویردی. ایدر آت یراق وایشق بکک بکل ایچند دکل
 دیدی. تکور ایدر یوز ادم سچلوک طراقة چاتلدک اوغلان
 قر قودک اوغلان قوش یوزکلوا ولور میدا حیف قور
 قجاد دیدی. یوز کار سچلوب اوغلانک اورزنی کلش
 اوغلان کافر صولیش کوره لم نه صولیش ایدر اوغلان
 اوغلان ای اوغلان حرام زاده اوغلان التند ال
 ایغری ارق اوغلان. قره براد او زقیلجی کدک اوغلان
 النده کی سکوسی صتیق اوغلان. اغ توز لویایی کید
 اوغلان بلکنده طغشان اوقی سیرک اوغلان. یانغی
 بولداشاری چپلاق اوغلان. قرانکولجی کوزلری چونکه
 اوغلان شوکلی ملک سکا قاتی بو صدی میداند کی

Drs.125b, ME247, OŞG120.36

- (1) dēdi. Gözci gözledi gördi kim at Begilün, Begil üzerinde
 (2) degül, ammā bir kuş deglü oğlan-dur. Gelüp Teküre haber
 (3) vērdi, eydür: At, yarağ ve ışık Begilün; Begil içinde degül,
 (4) dēdi. Tekür eydür: Yüz ādem seçilün, ırağa çatladuñ, oğlanı
 (5) kórquduñ! Oğlan kuş yürekli olur, meydānı kór
 (6) kaçır, dēdi. Yüz kāfir seçilüp oğlanuñ üzerine gelmiş,
 (7) oğlana kāfir şoylamış. Görelüm ne şoylamış, eydür:

Oğlan (8) oğlan, ay oğlan!

Harām-zāde oğlan!

Altında al (9) aygırı aruğ oğlan!

Kara polad uz kılıcı gēdük oğlan!

(10) Elindeki süñüsi şınuğ oğlan!

Ağ tozlu yayı gēde¹⁵²⁹ (11) oğlan!

Bélüğinde toğsan okı seyrek¹⁵³⁰ oğlan!

Yanındağı (12) yoldaşları çıplağ oğlan!

Karanguluca gözleri çöñge (13) oğlan!

sögli¹⁵³¹ melik saña kati puşdı.¹⁵³²

Meydāndaki

1529 Okuma ve anlamlandırmalar ve teklif için bk. Drs.125b.10 notu.

1530 Okuma ve anlamlandırmalar ve teklif için bk. Drs.125b.11 notu.

1531 شوکلی → موکلی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

1532 پوشیدی → پوشیدی Okuma ve anlam için bk. Drs.125b.13 notu.

Drs.126a

شول اوغلا نی طوئک قاروستدن اغ الدین بفلک
 غافلجه کورکلو باش کسل. الجه قانع یوزنه توکل
 دیری اغ سئلویالک وارسه اغلمقل اغ برج کلو
 اتاک وارسه یوزلمقل یالکوز یکت الب اولمز یوش
 دینی یرک اولمز قدیمی یمش قات اوغلی قات حایت
 دون یورادن دیری اوغلان دخی یوراده صولیش کوزه لم
 نه صولیش ایدر هرزه مرزه سوبالیه مره ایتم کافر المده اک
 ایفرم نه بکنز نس سنی کوردی اوینار اکمه کی دمور طوتم
 چکنم قصاره قره یولد اوز قیلجوم قین طوغور قرغی
 حای شگوم نه بکنز نس کوکس دلوی کوکه یرلاره انجه
 توز لوقی یایم زاری زاری ایلر صندقد اوخم کیش
 دلره پاعده یکتلم صواش دیرلر الباره قور قور یرمک
 عیب اولوز برو کلکل مره کافر دریشلم دیری کافر ایدن

اغور

Drs.126a, ME248, OŞG121.18

(1) şol oğlamı tutuñ,
 karusından ağ ellerin bağlañ,
 (2) gāfillüce görklü başın kesüñ,
 alca kanın [yēr]¹⁵³³ yüzine töküñ! (3) dēdi.
 Ağ saķallu babañ <varısa> ağlatmağıl!
 Ağ bürçeklü (4) anañ <varısa> bozlatmağıl!
 Yalıñuz yigit alp olmaz,
 yavşan (5) dibi berk olmaz.
 Kadası yētmış kavat oğlı kavat!
 Kayda (6) dön buradan!
 dēdi. Oğlan dañı burada şoylamış. Görelüm
 (7) ne şoylamış, eydür:
 Herze merze söyleme, mere itüm kâfir!
 Altumda[ki]¹⁵³⁴ al (8) aygırum ne begenmezsin? Seni gördi oynar.
 Egnümdeki demür tonum (9) çignüm kışar.
 Kara polad uz kılıcum kının toğrar.
 Kargı (10) talı süñüm¹⁵³⁵ ne begenmezsin? Göğsin delüp göge parlar.
 Ağca (11) tozlu kıatı yayum zarı zarı iñler.
 Şadaķında¹⁵³⁶ oñum kişin (12) deler.
 Yanumda yigitlerüm şavaş diler.
 Alp ere korku vèrmek (13) ‘ayb olur.
 Berü gelgil, mere kâfir, dürişelüm!
 dēdi. Kâfir eydür:

1533 Tamir Drs.8b.13, 34a.5, 73b.4, 98a.8, 100a.8, 118a.9, 123b.7 ve bağlama göre yapıldı.

1534 Tamir için bk. Drs. 126a.7 notu.

1535 شکوم → سکوم Drs.68a.2, 97b.11, 98b.5, 104b.7, 105b.3 vd. ile bağlama göre okundu.

1536 صدقده → صدقنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.126a.11 notu.

Drs.126b

اغوزك عارسزي تر كاتك دلوسته بكره باغ شوكه ديدني
 تگور ايدره وارك صورتك اوغلان بلك شني در ديري
 كافركلوت اوغلان صوتلشن كوره لم بنجه صوتلشن ايدر
 التوكه غي آل اغري بلور بلك دره بلك قتي قزه بوراد
 اوز قيلمك بلك دره بلك قتي الكوكه غي مور طونك
 بلك در بلك قتي يانكه غي يكتار بلك در بلك قتي اگر
 بلك بونده ايستسه كچه يدكن جنك ايدركه اغچه بوزلو
 قتي مايي لوطار تشيدق اغ يلكلو اوتكن اوخلر
 اتشيدق سه بلك نه شته اوغلان ديكل مزه ديري
 بلك اوغلي بوراده صوتلشن كوره لم خاتم نه صوتلشن ايدر
 مره كافرس مني بلمزيسين اغ التلو بايندر خافوك
 بلكر بيسي سالور تزان قرطاشي قزه كونه چپار تيدي
 دونه بلز دولك اورن دودن اوغلي الب رستم بوزاملو

Drs.126b, ME249, OŞG122.4

(1) Oğuzun ʿarsuzı Türkmanun delüsine beşzer, bağ[-]a! şuna! dedi.

(2) Tekür eydür: Varun şorun, oğlan Begilün nesi-dür! dedi.

(3) Kâfir gelüp oğlana şoylamış. Görelüm nece şoylamış, eydür:

(4) Altundağı al aygırı bilürüz, Begilün-dür. Begil kanı?

Kara polad (5) uz kılıcun Begilün-dür. Begil kanı?

Egnündağı demür tonun (6) Begilün-dür. Begil kanı?

Yanundağı yigitler Begilün-dür. Begil kanı?

Eger (7) Begil bunda imişse

gece-ye[-]degin ceng edeydük,

ağca tozlu¹⁵³⁷ (8) katı yay-lar tartışayduk,

ağ yeleklü ötkün oğlar (9) atışayduk.

Sen Begilün nesi-sin oğlan, değil mize!¹⁵³⁸ dedi.

(10) Begil oğlu burada şoylamış. Görelüm hânım ne şoylamış, eydür:

(11) Mere kâfir, sen meni bilmez misin?

Ağ alımlu¹⁵³⁹ Bayındır Hânun (12) begler begisi

Salur Kazan kartası Kara Göne, çapar yêtdi.

(13) Dönebilmez Dölek Evren, Dozan¹⁵⁴⁰ oğlu Alp Rüstem, Boz Atlu

1537 توزلو → يوزلو Drs.37a.1, 38a.10, 56b.4, 94a.3, 125b.10 ve bağlama göre okundu.

1538 Ağz taklidi örneği için bk. Drs.126b.9 notu.

1539 الغلو → النلو Drs.121b.3, 121b.12, 124a.13, 128b.1 ve bağlama göre okundu.

1540 دوزان → دودن Drs.111a.9 ve bağlama göre okundu.

Drs.127a

بىرك بك بىكوك اوند اچىرلردى سندن جاسوس گلد
 التندى غى ال ايفره بىك مېنى بىدردى. فره پوله اوز
 قىلچى قوت وىردى. فرغو طالې سىكوسى هت وىردى
 ياستى غى اوجىوز بىكىدېن مكايولدا شلفه قوشىدى
 مى بىكك او غىلم مره كامرېز وىكل دو كىشلم دىرى. كافى
 تىكورايدىر قىلان مره قوات او غىلى مى سكا ورايم دىرى
 ايتى بىرلى كوزىنى ال الدى. او غىلانك اوز رته سوردى
 او غىلان قىلچاننى كوزه قوشىمولى دى. بو قىرودن اشاغى
 كافى او غىلاننى قىي اوردى. قىلچاننى اواندى تو غىلاننى
 بو غردى. قىلانلار صىردى. او غىلاننى ايلماي كوزله
 دو كىشدىلر. فره پوله اوز قىلچىلار قارشىدىلر. سىرپه
 سىرپه مىدانى قىلچىلار قارشىدىلر. چىكىلارنى طوغرىدى قىلچى
 كرى اواندى بىر بىر ايلماي قىرغو طالې سىكولار ايله

Drs.127a, ME250, OŞG122.24

- (1) Beyrek, Beg Begilün evinde iççerleridi
senden cāsūs geldi.
- (2) Altındağı al ayğıra Begil meni bindürdi,
kara polad uz (3) kılıcın kuvvet vèrdi,
kargu talı sünüsün himmet vèrdi,
- (4) yanındağı üç yüz yigidin maña yoldaşlığa koşdı.
- (5) Men Begilün oğlıyam.
Mere kâfir, berü gel, döğişelüm!
dèdi. Kâfir
- (6) Tekür eydür: Katlan, mere kavat oğlu, men saña varayım! dèdi.
- (7) Altı perli¹⁵⁴¹ gürzini ele aldı, oğlanuñ üzerine sürdi.
- (8) Oğlan kalkanını gürze karşı tutdı. Yokarudan aşığa
- (9) kâfir, oğlanı katı urdı, kalkanın uvatdı, tuğulğasını
- (10) yoğurdı, kapakların¹⁵⁴² şıyırdı, oğlanı alımadı. Gürzile
- (11) döğişdiler, kara polad uz kılıcıla tartışdılar. Serpe
- (12) serpe¹⁵⁴³ meydānda kılıç-laşdılar. Çig[in]leri¹⁵⁴⁴ toğrandı, kılıç-
- (13)-ları uvandı; birbirin alımadı[lar].¹⁵⁴⁵ Kargu talı sünüler ile

1541 برلی → بیرلی Drs.37a.2, 38a.10, 106b.7, 145b.6; Vat.68b.5, 69a.13, 91a.7, 102b.2 ve bağlama göre okundu.

1542 Anlam için bk. Drs.94a.13, 127a.10 notu.

1543 Anlam için bk. Drs.127a.11-12.

1544 چکیلری → چکیلری Tamir bağlama göre yapıldı.

1545 الیمادی → الیمادی Tamir bağlama göre yapıldı.

قريشد لؤميدانده بفاكي سوسشدرله كوكسلوي لؤي
 سكلوي صندي بربريه ايلاديلاه آت اوردنن ايكسي
 قوشد يله رتشدله كافرك كو جي زياده اوغلان زبون
 اولدي. الله تعالى يريلو اروب صويليش كوره لم يته صويليش
 ايدري وجه لودن بوجه سن. بوجه شكري كسه بلمز نجه سن
 كوكلو شكري سن ادمه تاج اوردك شيطان لغت قللك
 برصو جدن اوتري. دركاهدن سوردك ابراهيمي لوندر ك
 خانم كونه چولغادك كوترب اوده اندرك اودي بستان
 قللك. بركوكه صغندم عزيز الله حوجم كامده دير عي
 كافرايدراوغلان اندوكسه شكركه يي يلوا زرسن قيتك
 يرتكرك وارسه منم قيش اكي پخانم وارديري اوغلان
 ايدري عاحي ملعون سن پرتلر كه يلوا رر شك من
 عالمري يوقدن وارين الله صغندم دير عي. حق

Drs.127b, ME251, OŞG123.1

- (1) kırışdılar, meydānda boğa gibi süşıdiler. Göğüsleri dilindi,
- (2) süñüleri şındı; birbirin alımadılar. At üzerinden ikisi
- (3) karşıdılar, tartışdılar. Kāfirün güci ziyāde, oğlan zebün
- (4) oldu. Allāh Te‘ālaya yalvarup şoylamış. Görelüm nece şoylamış,
- (5) eydür:

Yücelerden yücesin, yüce Tañrı!

Kimse bilmez necesin, (6) görklü Tañrı!

Sen Ādeme tac urduñ,

Şeytāna la‘net kılduñ,

- (7) bir suçdan ötüri dergāhdan sürdüñ.

İbrāhimi tutdurduñ,

- (8) hām¹⁵⁴⁶ göne çulğaduñ,

götürüp oda atdurduñ,

odı bostān (9) kılduñ.

Birliğüne şıgındum,

‘Aziz Allāh hōcam, maña meded! dēdi.

- (10) Kāfir eydür: Oğlan, alınduñısa Tangruña mı yalvarursın? Senün

(11) bir Tangruñ varısa menüm yetmiş iki putñānem var, dēdi. Oğlan

(12) eydür: Yā ‘āşī mel‘ün! Sen putlarıña yalvarursan, men

- (13) ‘ālemleri yokdan var eden Allāhuma şıgındum, dēdi. Haq

1546 خانم → عام Okuma ve anlam için bk. Drs127b.8 notu.

Drs.128a

تمالی جبرائیل یوردی کم یا جبرائیل وار شول قولمه
 قوقا رجه قوت ویردم دیری. اوغلان کافری کوردی
 یر. اوردی. بورتندن قانی ددک کبی شورلدی چچاوش
 شاهین کبی کاترک بوغانین الم الدی. کافرا دیریکت
 اماں سزوک دینه نه دیرلره دینرکه ئردم دیری. برحق
 کورتوب شهادت کورتوب مسلمان اولدی. قالان
 کافرلریلوب میدانی صالوب قاجدی. اقبی لور کاترک
 البی کونن اوردوب قیزلر کلینن اسیرا تدرله اوغلان
 بیلسنه موشتی کوردی. قریم الدم دیری اغ شعللر
 بیاسی قوشو کلدی اوغلانک بوینی قوچدی. ددنب
 اولرنه کلدیلره قوشویان قره طاعدن اوغلان ییلاق
 ویردی. تره قوچی بو کرک اندق تاول ویردی. انجه
 یوزلوا وغلنه انجه قیتون شول ویردی. الا کوزلوا وغلنه

Drs.128a, ME252, OŞG123.19

- (1) Te'āla Cebrayile buyurdi kim: Yā Cebrayil! Var, şol kulum
- (2) kırk erce kuvvet vërdüm, dëdi. Oğlan kâfiri götürdi
- (3) yere urdı; burnından kanı düden gibi şorladı. Şıçrayup
- (4) şahin gibi kâfirün boğazın ele aldı. Kâfir eydür: Yigit,
- (5) amān! Sizün dīne ne dërler? Dīnūge girdüm, dëdi; parmak
- (6) götürüp şehadet getürüp müsülmān oldu. Kālan
- (7) kâfirler bilüp meydānı şalup kaçdı. Aķıncı-lar kâfirün
- (8) elin günin urup kızın gelinin esir ëtdiler. Oğlan
- (9) babasına muştucı gönderdi, Kırımum aldum, dëdi. Ağ saķallu
- (10) babası karşı geldi, oğlunı boynını kuçdı. Dönüp
- (11) evlerine geldiler. Karşı yatan kara tağdan oğlana yaylak
- (12) vërdi, kazaķucı¹⁵⁴⁷ yügrük atdan tavla vërdi. Ağca
- (13) yüzlü oğlına ağca koyun şölen vërdi. Ala gözlü oğlına

1547 قره قوچي → قره قوچي Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

آلدواخلوكلن الدي. اغ النلو بايندر خانه پتچيك چوردي
 اوغلي الدي. بايندر خانك ديواننه واردي ال اوڭري
 پادشاه قزان اوغلي اوروزك صاغ ياننه اكاي
 كوستردى جبه جوغه چوغاب كيوردي. ددم قورقود
 كلوب شاذلق چالدي. براغوز نامه دزدي قوشدي
 بگل اوغلي امراتك اولسون ديري. غازي لرياشنه
 نهكله وكن سويلدي. بدم ويره ين خانم يرلوقره طاغلك
 يغمسون. كوكله ليجه بنا اغاجك كسلمسون. الله وير
 ايمدك اوزلمسون. كونا هكزي ادي كوركلو محمد
 باغشلسون خانم هي اوشمون قوجه اوغلي شكر
 بوييني بيان ايدراغوز زماننده اوشون قوجه
 ديرلر برکشي واردي عمرنده اكي اوغلي واردي اولو
 اوغلنك ادي اكر ك ايري. بهادر دلونچشي يكت

Drs.128b, ME253, OŞG123.37

- (1) al duvahlu gelin aldı. Ağ alınlı Bayındır Hāna pencik çıkardı.
- (2) Oğlın aldı, Bayındır Hānuḡ dīvānına vardı, el öpdı.
- (3) Pādīşāh, Kazan oğlu Oruzuḡ sağ yanına aña yēr
- (4) gösterdi; cebe¹⁵⁴⁸ cuğa çargap gēyürdi. Dedem Korkud
- (5) gelüben şazılık çaldı, bu Oğuz-nāmeyi düzdi koşdı.
- (6) Begil oğlu Emrenüḡ olsun, dēdi, gāzī [eren]ler¹⁵⁴⁹ başına
- (7) ne geldüḡin söyledi. Yom vēreyin hānum:
- Yērlü¹⁵⁵⁰ kara tağlaruḡ (8) yıkılmasun!
- Gölgelice kaba ağacuḡ kesilmesün!
- Allāh vēren (9) ümīdünḡ üzilmesün!
- Günāhuḡuzı adı görklü Muḡammede (10) bağışlasun!
- Hānum hey!

Öşün Koca Oğlu Segrek¹⁵⁵¹ (11) Boyını Beyān eder

Oğuz zemānında Öşün Koca

- (12) dērler bir gişi varıdı, ‘ömrinde iki oğlu varıdı; ulu
- (13) oğlunuḡ adı Egrek idi; bahadır, delü yahşı yigit

1548 جيه → جيه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

1549 Tamir için bk. Drs.128b.6 notu.

1550 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

1551 سكرک → سكرک Drs.130a.6, 130a.8, 130b.1, 130b.7, 136b.4 ve bağlama göre okundu.

Drs.129a

ایدی. بایندر خانک دیوانه پچی استسه وارد کلور
 دی. بکلر یکی اولن قزان دیوانه بد کاچ قید باجه
 بوغدی. بکلر بصب قزان اوکته او نور دوی کسیر
 التفات ایلمز دی. مکر خاتم کنه برکون بکلر بصب
 او نور بچی ترس اوزامش دیر لر دی. اغوزده بریکیت
 وارد دی. ایدر مره اوشون قوچه اوغلی بو او تورن بکلر
 هر بری او تر دوغنی یرمی قاجیلد اتمکیلد الو بدیه مره سن
 باشری کسک قانی توکدک اچمی صویردک یا لیتجی
 صوندک دیریه اکدک ایدر مره ترس اوزامش یاش
 کسوب قان توکک هترمی درد دیر دی. ایدر بلی هند
 یاترس اوزامشک سوزی اگر که کار ایلدی صوردی
 قزان بکلر ایتی دلری ایتی ویردی جفرندی اقبی
 دیرلری. اوج یوز صای جد الویکت بونک یانه جمع

ادلری

Drs.129a, ME254, OŞG125.4

- (1) idi. Bayındır Hānuḡ dīvānma kaçan istese varur gelüri-
- (2)-di. Begler begi olan Qazan dīvānında buḡa heç qapu baca
- (3) yoğıdı.¹⁵⁵² Begleri başup Qazan öñinde otururıdı, kimseye
- (4) iltifāt eylemezidi. Meger hānum, gene bir gün begleri başup¹⁵⁵³
- (5) oturıcak Ters Uzamış dērleridi Oğuzda bir yigit
- (6) varıdı, eydür: Mere Öşün Koca oğlu! Bu oturan begler
- (7) her biri oturduğı yeri kılıcıyla, étmegiyile¹⁵⁵⁴ alupdur.¹⁵⁵⁵ Mere, sen
- (8) baş mı¹⁵⁵⁶ kesdün, qan mı tök-dün, aç mı toyurdun, yalıncağ [m]ı¹⁵⁵⁷
- (9) tonatdun? dedi. Egrek eydür: Mere Ters Uzamış! Baş
- (10) kesüp qan tök-mek hūner mi-dür? dedi. Eydür: Belī, hūnerdür
- (11) ya! Ters Uzamışun sözi Egrege kār eyledi, tırdı
- (12) Qazan Begden aqın diledi. Aqın vērdi, çağırtıdı; aqıncı
- (13) dērildi. Üç yüz şay cıdalı yigit bunun yanına cem^c

1552 Cümledeki söz kalıbı açıklaması için bk. Drs.129a.2 notu.

1553 Fiilin anlamı için bk. Drs.129a.4 notu.

1554 Fiilin anlamı için bk. Drs.129a.7 notu.

1555 Fiilin anlamı için bk. Drs.129a.7 notu.

1556 باشومي → باشمي Bağlama göre okundu.

1557 يالنجفي → يالنجمي Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.129b

اولدي مىخانه ده بش كونه پچه اولدي . انده شروكون
اوچندون كوكجه دىكنه . دكن ايل چار پىدي . غلبه طوم اولدي
بولي النجه قلع سنه اوغرامشدي . قرة تكور اوراده بر قورقي
يا پىرمشدي . او چاردن قاز تاوق يورردن كيك طاوشون
بو حوله طولدىرب اغوز يكتلر نه بويني دام اينمشدي . او شون
قوجه اوغلنك بو قوريه اوغرا دى . قورنك قنوس او اتلر
صفه كيك قاز تاوق قردلويدي بلرا پچه لر . اتلرينك
ايرلر الدلر . كيم لر چقردلر . مكر قرة تكور ك جاسوي
واردى بوتلري كوردى . كلوب ايدر مره اوغوزدن
بر بولك اتلى كلدى . قورونك قنوس او اتلر اتلر
ايرن الوپ كيملر چقردلر مره نه طور رسز دى . الي
يوز قرة طونلر كا فريونلر ك اوزنه قتلر يكتلري
قردلر اكركي طولتور . النجه قلع سنه قنات يرقديلر

Drs.129b, ME255, OŞG125.18

- (1) oldu. Meyhānede beş gün yeme içme oldu. Andan Şerüğüz
- (2) ucından Gökçe Denize degin el çapdı,¹⁵⁵⁸ galebe toyum oldu.
- (3) Yolu Alınca kal'asına oğramışdı.¹⁵⁵⁹ Kara Tekür orada bir qorı
- (4) yapdurmışdı. Uçardan kaz tavuk, yörirden geyik tavşan
- (5) bu havliya taldurup Oğuz yigitlerine bunı dām etmişdi. Öşün
- (6) Koca Oğlınun [yolu]¹⁵⁶⁰ bu qorıya oğradı. Qorunun qapusın uvatdılar,
- (7) şıgın geyik, kaz tavuk kırdılar; yédiler içdiler. Atlarınun
- (8) eyerlerin aldılar, geyim-lerin çıkardılar. Meger Kara Tekürün cāsüsü
- (9) varıdı. Bunları gördi, gelüp eydür: Mere, Oğuzdan
- (10) bir bölük atlı geldi. Qorunun qapusın uvatdılar, atlarınun
- (11) eyerin alup geyimlerin çıkardılar. Mere ne turursız? dedi. Altı
- (12) yüz kara tonlu kâfir bunların üzerine kıyıldılar, yigitleri
- (13) kırdılar, Egredi tıtdılar, Alınca kal'asına zindāna bıraktılar.

1558 چار پدي → چا پدي okuma teklifi için bk. Drs.129b.2 notu.

1559 yolu oğra- deyiminin anlamı için bk. Drs.129b.3 notu.

1560 Tamir 3. satırda geçen yolu oğra- deyimine göre yapıldı.

Drs.130a

قره قو طاغلردن جنر اشدي. قتلوقتلوصولردن خبر
 بکیدی. قال اغوز ایللرنه جنر واردي. اوشون قوجه نك
 اغ بآن ایوی. اوکند شسون قوبدی. قاز. یکن قزی
 کلین اغ چترب قره یکدی. اوشون قوجه اوغل اوغل دیو
 انجه یوز لو اتاسیله اغلشد لویوز لشد لره ایکولو اولدور
 قیر قالوبویوز مکر خانم اوشون قوجه نك کچی اوغلی سکر
 ایوبها درالک دلویکت قوبدی. برکون یولی بر درمنکه
 اوغرا دی قوتلره یملک اچک اتدیله سکرک مست اولدغ
 طشره ایاق یولنه چقدی. کوردی کم اوکسن اوغلان بر
 قزانی چکشورن مره نولد کزدیویر شیل برنه بر شیل
 برنه اوردی. اسکی سولتک بی اوکسن اوغلانک دلی
 آجی اولوره بری ایدر مره مزم اوکسوز لکتر یتمی بزی
 ینه اوررس هتک وارایشه قرصنک انجه قلمشده اسپر

Drs.130a, ME256, OŞG126.1

- (1) Kara kara tağlardan haber aşdı, kanlu kanlu şulardan haber
- (2) geçdi, kalın Oğuz ellerine haber vardı. Öşün Kocanın
- (3) ağ ban evi öninde şiven kopdı. Kaza benzer kıza
- (4) gelini ağ çıkarup kara geydi. Öşün Koca Oğul, oğul! dëyü
- (5) ağca yüzli anasıyla ağlaşdılar bozlaşdılar. Eyegülü ulatur,
- (6) kapurkalı böyür.¹⁵⁶¹ Meger bānum, Öşün Kocanın kiçi oğlu Segrek
- (7) eyü¹⁵⁶² bahadır, alp, delü yigit kopdı. Bir gün yolu bir dërnege
- (8) oğradı; kondılar, yemek içmek ëtdiler.¹⁵⁶³ Segrek mest oldı,
- (9) taşra¹⁵⁶⁴ ayak yolına çıkdı.¹⁵⁶⁵ Gördi kim ögsüz oğlan bir
- (10) kızanı¹⁵⁶⁶ çekişür. Mere, noldunuz? dëyü bir şapla birine, bir şapla
- (11) birine urdı. Eski tonun¹⁵⁶⁷ biti, ögsüz oğlanın dili
- (12) acı olur. Biri eydür: Mize mizüm ögsüzlüğümüz yétmez mi?¹⁵⁶⁸ Bizi
- (13) neye urursın?¹⁵⁶⁹ Hünerün var ise kartaşun Alınca kal'asında esirdür,

1561 بویور → بویور Drs.9b.7 ve bağlama göre okundu.

1562 Anlam için bk. Drs.130a.7 notu.

1563 yemek içmek ët- deyimini için bk. Drs.130a.8 notu.

1564 Anlam için bk. Drs.130a.9 notu.

1565 taşra çık- = ayak yolına çık- anlam denkliği için bk. Drs.130a.9 notu.

1566 Yükleme durumu ekinin birliktelik eki yerine kullanılışı için bk. Drs.130a.9-10 notu.

1567 طونك → طوتك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.130a.11 notu.

1568 Ağz taklidi örneği için bk. Drs.130a.12 notu.

1569 Fülün anlamı için bk. Drs.52b.12, 130a.13 notu.

Drs.130b

وارانی قورتدی. سکرک ایتدی. مره قرداشنک ادی
 ندر ایتدی اکوک در ایتدی امدی اگرکه سیرک برلشور
 قرداشم صاعش قیور مرم. قرداش ستر اغوزده. طور مرم
 قرانکولو کوزم ایدی قرداش دیوا غلامدی. اچمرو صیبه
 کردی. دستور دیلدی. بکله خوش قالوک دیدی. آن
 چکد لریندی. چابدی. اناسنک اوت کلدی. استن
 ایندی. اناسنک دیل ارادی سکرک بوداده سولیش
 کوره لم خانم نه صولیش. ایدر قلعوینی انا بیردن صوردی
 یلیسی قره قاضلق ائمه بطون بندم. ارقوری قیات الا
 طاغ اتکته واردم. قنلوا غوز ایللرند دیرک واریش
 انده واردم. بیک اچمک اراسنه اغ یوزانلر چپار
 کلدی چوق زعاعش اکوک دیرلر بیریک طوئساعش.
 قادر سکرکی یول ویرمش چقوب کلش اولو کچی قالمدی

Drs.130b, ME257, OŞG126.12

- (1) var anı kırtar, dèdi. Segrek, eyitdi: Mere kardaşumun adı
 (2) nedür? Eyitdi: Egrek-dür, Eyitdi: İmdi Egrege Seyrek yaraşur.
 (3) Kardaşum şağımış, kayurmazam. Kardaş-suz Oğuzda tırmazam.
 (4) Karangulu gözüm aydını kardaş! dèyü ağladı içeri a¹⁵⁷⁰ şöhbete
 (5) girdi, destür diledi. Begler hoş kalun! dèdi. Atın
 (6) çekdiler, bindi; çapdı atasının¹⁵⁷¹ evine geldi. Atından
 (7) èndi, atasının¹⁵⁷² dilin aradı. Segrek burada şoylamış.
 (8) Görelüm hānum ne şoylamış, eydür:
 Kalkubanı ata,¹⁵⁷³ yèrūnden tırdum.¹⁵⁷⁴
 (9) Yelisi kara kazılık atuma butun bindüm.
 Arkunı yatan ala (10) tağ etegine vardum.
 Kalın¹⁵⁷⁵ Oğuz ellerinde dèrnek varımış, (11) anda vardum.
 Yemek içmek arasında¹⁵⁷⁶ ağ boz atlu bir çapar (12) geldi.
 Çok zemānımış, Egrek dèrler bir yigit tıtsağımış.
 (13) Kādir Tağrı yol vèrmiş, çıkup gelmiş.
 Ulu kiçi kalmadı,

1570 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs. 130b.4 notu.

1571 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1572 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1573 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1574 طوردی → طوزدم Sonraki dizelerde geçen fiillere göre okundu.

1575 قنلو → قالن Düzeltme teklifi için bk. Drs.13b.7 notu.

1576 Anlam için bk. Drs.130b.11 notu.

Drs.131a

اول یکید قرشو کندی انامند وارینجی نه دیر سین
 دیری اناسی بوراده صولیش کوره لم خانم نه صولیش
 ایدراغزک اچون اولیم اوغل دلوک اچون اولیم اوغل
 قوشویان قره طاغک یتمش ایری یوجلدی اخراندی
 کورکلو صولیک صولمشدی چاغلدی اخر قبا اغاجده
 طال بوداغک قورمیشدی یشارب کوکودی اخره
 قالی اغوز بکری ایزنه وارده سن وارغل اول یکید
 بدوکلده اغ بوز اتک اوزرنن بره اینکل ال قاشوب
 اول یکید سلام دیرکل الی اویب بدین تزعیمده
 قره طاعم برکسی قوطاش دیکله نه طور رس اوغول
 یورتقل دیری اوغلان اتاسنه صولیش کوره لم
 نه صولیش ایدر اناغزک تدریسون انا دیک چور^{نسون}
 منم خود قوداشم وارمش قایورسم اولن قوداش سون

اغوزدر

Drs.131a, ME258, OŞG126.29

- (1) ol yigide karşı gëtdi. Ata,¹⁵⁷⁷ men de varayın mı, ne dërsin?
- (2) dëdi. Atası¹⁵⁷⁸ burada şoylamış. Görelüm hānum ne şoylamış,
- (3) eydür:
- Ağzun için öleyim oğul!
- Dilün için öleyim oğul!
- (4) Karşı yatan kara tağun yıkılmış idi, yüceldi āhir.
- Akındılı (5) görklü şuyun şoğılmışıdı, çağladı āhir.
- Kaba ağaçda (6) tal budağun kırımışıdı, yaşarup gögerdi āhir.
- (7) Kalın Oğuz begleri izine varsa sen [dahı]¹⁵⁷⁹ varğıl..
- Ol yigide (8) yëtdüğünde ağ boz atun üzerinden yëre engil,
- el kavşurup (9) ol yigide selām vërgil,
- elin öpüp boynın kuçğıl,
- (10) Kara tağum yüksegi kartaş!, dëgil.
- Ne tırursın oğul? (11) Yortğıl!
- dëdi. Oğlan atasına şoylamış. Görelüm (12) ne şoylamış, eydür:
- Ata,¹⁵⁸⁰ ağzun kırısun!
- Ata, dilün çürisün!
- (13) Menüm hōd kardaşum varımış, kayursam olmaz.
- Kardaş-suz

1577 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1578 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1579 Tamir için bk. Drs.131a.7 notu.

1580 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

Drs.131b

اغوزده طورسم اولمز انا حقی شگری حقی اولمسیدی
 قوه بولد او ز قیاجم طوتا یدم غافلوجه کورکلو باشک
 کسیدم ایجه قانک یر یوزنه توکیدم انا ظالم انا دیدی
 ییاسی ایدر یکلش خیرد اوغل مجتبه کیدن سنک اناک
 دکل ادره اغ صعللومن ییای اغلتمقله تریجی اولمش
 انکی یوزلتمقله دیدی اوغلن یوراده صولیش ایدر
 او جیدز الممش الت الی آوه بنسه قنلوکیک اوز زینت
 غوغا قوپسه ترد اشارو یکتار قالق قوپر اولور فرداش سن
 مسکین یکت اکسده سنه یرق طوقسنده اعلیوبه دور
 یاشنه بقدا اولور الم کوزدن ایچی یاشن دوکرا اولور الا
 کوزلو اوغلکوزی کورنجه پیک بابا خاتون انا اش
 قالوک دیدی اما انا یکلش خیرد رکمه اوغل دیدی
 اوغلن ایدر منی یولدن ایرمل اغام طولت قلعیه

Drs.131b, ME259, OŞG127.13

(1) Oğuzda tursam olmaz.

Ata hakkı Tanrı hakkı olmasaydı

(2) kara polad uz kılıcum tartaydum,¹⁵⁸¹

ğāfillüce görklü başuñ (3) keseydüm,

alca kanuñ yēr yüzine tökeydüm.

Ata, zālim ata! dēdi.

(4) Babası eydür:

Yanlış haberdür oğul!

Kaçan gēden¹⁵⁸² senüñ ağañ (5) degül, [ğayn]¹⁵⁸³ erdür.

Ağ şakallu men babanı ağlatmağıl,

karıcuğ olmış (6) anañ bozlatmağıl! dēdi. Oğlan burada soylamış, eydür:

(7) Üç yüz altmış altı¹⁵⁸⁴ alp ava binse,

kalın¹⁵⁸⁵ gēyik üzerine (8) gavgā kıpsa

kardeşlu yigitler kalker kıpar olur;¹⁵⁸⁶

kardeş-suz (9) miskin yigit eşsesine yumruk tokınsa

ağlayuban dört (10) yanına bakar olur,

ala gözden acı yaş döker olur.

Ala (11) gözlü oğluñuzu [yine]¹⁵⁸⁷ görince

bēg baba, hatun ana esen (12) kaluñ!

dēdi. Ata ana: Yanlış haberdür, gētme oğul! dēdiler.

(13) Oğlan eydür: Meni yolumdan ırmañ! Ağam tutilan kal'aya

1581 طوتايدم → طوتايدم Drs.143a.13 ve bağlama göre okundu.

1582 Anlam için bk. Drs.131b.4, 5 notu.

1583 Tamir için bk. Drs.131b.4, 5 notu.

1584 الت → التي Tamir Drs.120b.9, 148b.11-12 ve bağlama göre yapıldı.

1585 قتلو → قاتل Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.120b.9, 131b.7 notu.

1586 Deyimin anlamı için bk. Drs.131b.8 notu.

1587 Tamir için bk. Drs.131b.11 notu.

Drs.132a

وارمينجه اغامك اولوس دريس بلمينجه اولويسه
 قان المايجه قال اغوز ايلنه كلکم برخ ديري . اما
 انا اغلشوب قزانه ادم صالديره اوغلان قرداشين
 اکدي کيدر بزه تراوکت ويررس ديدرله قزان ايدر
 اياغنه ات طوشاغ اورك ديري . يا و قلبي واردي
 يتزدوکن ديزنک ايتدرله انزن ايفردن دودن يضره
 يتونن قوج قزدردلر اوغلاني کردکه قويدرله قيتزله
 ايکيني بردوشکه چقدديره اوغلان قلیجی چقددي .
 يتزله کند واراسنه برقددي . يتز ايدر قلیجک کيديرکت
 مراد ويرنرادال صارلم ديري . اوغلان ايدر مره قوام
 قزي من قلیجی طوغرتاييم اوخه صابجليم اوغلم طوغتسون
 طوغرسد اون ياشنه وارمسونه اغامک يوزين کورمينجه
 اولمش ايته قان المايجه بوکوردکه کيرسم ديري ارو

طوری

Drs.132a, ME260, OŞG127.34

- (1) varmayınca, ağamun ölüsün dirisin bilmeyince, öldiyise
- (2) kanım almayınca kalm Oğuz éline gel[me]güm¹⁵⁸⁸ yoh, dèdi. Ata
- (3) ana ağlaşup Kazana âdem şaldılar. Oğlan, kardaşın
- (4) ağıdı, gèder. Bize ne öğüt vèürsin? dèdiler. Kazan eydür:
- (5) Ayağıma at tuşağın uruñ, dèdi. Yavuklısı varıdı,
- (6) tèt düğün dèrnek ètdiler. Atdan aygır,¹⁵⁸⁹ deveden buğra,
- (7) koyundan қоç kırdurdılar,¹⁵⁹⁰ oğlanı gerdege қoydılar. Kızıla
- (8) ikisi bir dөşege çıkdılar. Oğlan kılıcın çıkardı,
- (9) kızıla gendü arasına bırаkdı. Kız eydür: Kılıcuñ gèder yigit!
- (10) Murād vèr murād¹⁵⁹¹ al, şarılalum, dèdi. Oğlan eydür: Mere қavat
- (11) kızı! Men kılıcuma toğranayım, oğuma şancılayım, oğlum toğmasun,
- (12) toğarısı on yaşma varmasun; ağamun yüzin görmeyince,
- (13) ölmüş ise kanım almayınca bu gerdege giririsem! dèdi. Örü

1588 کلمکم → کلکم Okuma şekilleri, tamir ve teklif için bk. Drs.132a.2 notu.

1589 ایغردن → ایغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

1590 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.132a.7 notu.

1591 مراد → مزاد Drs.61b.11, 62b.12, 72a.2, 102b.1 ve bağlama göre okundu.

طوری تا ولدن بر شهبازات چخودی ایرلدی. کیم
 کیدی. دیرجک قاروجی بیلندی. ایر قیز سرح مکا
 بر ییل یقفل. بر ییلن کلزسم اکی ییل یقفل. اکی ییلن
 کلزسم اوج ییل یقفل. کلزسم اول وقت منم اولدی بلم
 ایقرا اتم بوغز لیوب اشوم دیر کل. کوزک کی طوترسه
 کورکاک کی سور شه اکا وارغل دیردی. قیز بوداده صولیش
 کوره لم خانم نه صولیش ایردیکیدم می سکا بر ییل بقام.
 بر ییلن کلزسک اکی ییل بقام اکی ییلن کلزسک
 اوج دورت ییل بقام. دورت ییلن کلزسک بش ییل
 الی ییل بقام. الی یول ایردن چا دردکم. کلدن کیدن
 دن جنر صورم جنر جنر کورنه ات طون ویرم ققنا نلر
 کید ورم شر جنر کورنه ملک باش کسم ارکک سکاکی
 اوزوقه قوندر حیم مراد ویرمز ادا ائنه کیت یکیدم

Drs.132b, ME261, OŞG128.12

- (1) tır[d]ı,¹⁵⁹² tavladan bir şehbâz at çıhardı, eyerledi. Gëyimim
 (2) gëydi, dizcek qarucaq bağlandı. Eydür: Kız, sen maña
 (3) bir yıl baqğıl! Bir yılda gelmezisem iki yıl baqğıl! İki yılda
 (4) gelmezisem üç yıl baqğıl! Gelmezisem, ol vaqt menüm öldüğümü
 bilesin,
 (5) ayğır atum boğazlayup aşum vergil! Gözüñ kimi ıtarısa,
 (6) göñlüñ kimi severise aña varğıl! dëdi. Kız burada soylamış.
 (7) Görelüm hānum ne soylamış, eydür:
 Yigidüm, men saña bir yıl baqam!
 (8) Bir yılda gelmezisem iki yıl baqam!
 İki yılda gelmezisem (9) üç dört yıl baqam!
 Dört yılda gelmezisem beş yıl, (10) altı yıl baqam!
 Altı yol ayırdına çadır dikem!
 Gelenden gëden-(11)-den haber şoram!
 Hayır haber getürene at, ıtın vërem,
 kaftanlar (12) gëydürem!
 Şer haber getürenüñ başın kesem!
 Erkek siñegi (13) üze[r]üme¹⁵⁹³ kondurmayam!
 Murād vër murād¹⁵⁹⁴ al, andan gët, yigidüm!

1592 طوري → طوردي Tamir bağlama göre yapıldı.

1593 اوزومه → اوزرومه Tamir bağlama göre yapıldı.

1594 مراد → مزاد Drs.61b.11, 62b.12, 72a.2, 102b.1 ve bağlama göre okundu.

Drs.133a

ديري ماوغلان ايدر مره قوامت قزبي اغام باشنده اند
 ايجشم دونكم يرخ ديري قزايديره قدي قوتسركل
 ديجمه اودسركل ديسونلره قين ائامه قين ائامه ايديم
 ديري صوليشي قزايديره ائامه يكر قزاتاه ائامه
 يكر قين ائامه قينانك يغازي اوركي كيدر.
 صودانلر اوكن الدي دوندرمه قز قوج ايفرك اولدي
 كيدر البقي لراوكن الدي دوندرمه اغايلك قوجلري
 اوركي كيدر چويان اولن الدي دوندرمه اله
 كوزلواو غلك قزاشقي اكدي كيدر انجه يوز لوكوك
 دوندرمه سزه معلوم اولسون ديري ائانا ائانا ايتديلر
 بيلر نون قالقديلر اوغول كچه ديوكور لرجاره اولدي
 البتد اول اغام طوملن قلمه يه وارميجه اولمزم ديري
 ائاسي ائاسي يورمت اوغول اغورك اجوق اولسون

Drs.133a, ME262, OŞG128.31

- (1) dèdi. Oğlan eydür: Mere kavat kıızı! Ağam başına and
 (2) içmişem, dönmeğüm yoğ, dèdi. Kız eydür: Kademî kutsuz gelin
 (3) dèyince udsuz gelin dësünler; kayın atama, kayın anama eydeyim,¹⁵⁹⁵
 (4) dèdi. Şoylamış, kız eydür:
 Atamdan yegrek kayın¹⁵⁹⁶ ata!
 Anam-dan (5) yegrek kayın ana!
 Kaytabanur¹⁵⁹⁷ buğrası ürkdi gèder,
 (6) şarvanlar öñin aldı, dönderimez.
 Kazakuc[ur] aygır[ı]¹⁵⁹⁸ ürkdi¹⁵⁹⁹ (7) gèder,
 ılkıcı-lar öñin aldı, dönderimez.
 Ağayıluş koclari (8) ürkdi gèder a!¹⁶⁰⁰
 Çoban öñin¹⁶⁰¹ aldı, dönderimez.
 Ala (9) gözlü oğluş¹⁶⁰² kardaşını andı gèder,
 ağca yüzlü gel[in]üş (10) dönderimez.
 Size ma'lûm olsun, dèdi. Ata ana âh êtdiler,
 (11) yerlerinden kalkıldılar Oğul gètme! dèyü. Gördiler çäre olmadı,
 (12) Elbetde ol ağam tutılan kal'aya varmayınca ev[r]ülmezem,¹⁶⁰³ dèdi
 (13) atası anası: Yort oğul, oğuruş açuk olsun!

1595 Gelimlik etme geleneği ve Dede Korkut için bk. Drs.99b.1, 133a.2 notu.

1596 قين → قين Drs.60b.9, 60b.10, 99b.1, 133a.3, 133a.5 ve bağlama göre okundu.

1597 قيننانك → قيننانك Drs.11a.2, 18a.7, 18b.8, 71b.6, 74b.4, 75b.2 vd.'ne göre okundu.

1598 قزاقوچ ايغري → قزاقوچك ايغري Tamirler için bk. Drs.133a.6 notu. Ayrıca kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1599 اورلدي → اورلدي Bağlama göre okundu.

1600 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.133a.8 notu.

1601 اولن → اوكن Bağlama göre okundu.

1602 كلوك → كلينوك Tamir bağlama göre yapıldı.

1603 اولزم → اولزم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.133a.12 notu.

Drs.133b

صاغ اس وارپ كلس • كلچك وارسه ديدلر اناسدا
 اناسنك اليں اوپدي • قره قوج اته صچريوب بندي •
 دون قاندي يورت ايلدي • اوخ كون دونلي كونلي
 يورتي • دره شام اوچندن كچدي • اول قرداشي طرطن
 قوريه كلدي كوردي كم ايلچي كاتلر يوند كودر لوفيلج
 چكوب الشني كافر ديلدي • طولنيا زاروب يوندلري
 اوركدي كتوروب اول قوريه قويدري دون قانمش
 اوخ كون دونلي يورتش يكت قراتكولي كوزلوي
 اينخالمش يكت • اتك چلبرني ميلكته بيلدي • ياندي
 اوپدي مكر كارك جاسوسي واروي كلوب تكور •
 ايدراغوزدن بردلويكت كلدي الهجي لري اولدري
 يوندلري اوركدي كاتوروب قوريه قويدري • تكور
 ايدري اقلوالمش ادم سچك وارستولر صوبت كورسنلر

Drs.133b, ME263, OŞG129.16

- (1) Sağ esen varup gelesin, gelecegün varısa! dēdiler. Atasınun
- (2) anasınun elin öpdı, kazakuç¹⁶⁰⁴ atına şıçrayup bindi,
- (3) dün katdı, yort eyledi; üç¹⁶⁰⁵ gün dünli günli
- (4) yortdı. Dere Şām ucından geçdi, ol kardaşı tutılan
- (5) koria geldi. Gördi kim ılkıcı kâfirler yund güderler, kılıç
- (6) çeküp altı¹⁶⁰⁶ kâfir depeledi. Tavhunbaz¹⁶⁰⁷ urup yundları
- (7) ürkitdi, getürüp ol koriaya koydı. Dün katmış,
- (8) üç¹⁶⁰⁸ gün dünli [günli]¹⁶⁰⁹ yortmış yigit, karangulı gözlerini
- (9) uyhu almış yigit atınun çılbrını bileğine bağladı, yatdı
- (10) uyudı. Meger kâfirün cāsüsü vandı. Gelüp Teküre
- (11) eydür: Oguzdan bir delü yigit geldi, ılkıcı-ları öldürdi,
- (12) yundları ürkitdi, getürüp koriaya koydı, Tekür
- (13) eydür: Yaraqlı altmış âdem seçün, varsunlar, tutup getürsünler,

1604 قزاقوچ → قزاقوچ Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1605 اوخ → اوچ Bağlama göre okundu.

1606 النني → التي Bağlama göre okundu.

1607 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.133b.6 notu.

1608 اوخ → اوچ Bağlama göre okundu.

1609 Tamir teklifi için bk. Drs.133b.8 notu.

Drs.134a

دیدی التمش براقلوادم پجدلو واردرله نکاهند التمش
 درملو کافره اوغلانک اوزرینه کلدیلره کلیم قیلجند
 ات چغرمه سندن . مکریکت ایغریبیزدی . خانم آت
 قلاغی ساق اولور چکوبنی اوغلانی اویردی . اوغلان
 کوردی کم بزا لای اتلوکلور صیجوردی ادی کورکلو
 محمد صلوات کتوردی . اتنه بیدی قره طوئلوکا قره
 قبالج اوردی . بصدی قلمیه قوبیدی . بنه ایخوشن
 یکیموب یرنه واروب یاتدی اویردی . کنه استوک
 چلبیرین بیلکنه کجوردی . کافر لر صاغ اولنلری
 قحار ق تگوره کلدیلره تگورایدن توپوزگه التمش کتی
 براوغلانی طوئامدیکو زیددی . بدگوره یوز کافر
 اوغلانک اوزرینه کلدیلر ایغریبینه اوغلانی اویردی
 کوردی کافر لرا لای یغلمش کلور لر اوغلان طور دی

Drs.134a, ME264, OŞG129.28

- (1) dēdi. Altmış yaraqlı ādem seçdiler. Vardılar negāhenden altmış.
- (2) demür tönlu kāfir, oğlanuñ üzerine geldiler, geyim kıcıldısından,¹⁶¹⁰
- (3) at çağırmasından.¹⁶¹¹ Meger yigit aygır bineridi. Hānum, at
- (4) kulağı sak olur, [çılburın]¹⁶¹² çekübeni oğlanı oyardı. Oğlan
- (5) gördi kim bir alay atlu gelür, şıçradı, adı görklü
- (6) Muḥammede şalavāt getürdi, atına bindi, kara tönlu kāfire
- (7) kılıç urdı, başdı, kal'aya kıyıldı.¹⁶¹³ Yine uyḥusın
- (8) yēgemeyüp yērine varup yatdı uyudu, gene atnuñ
- (9) çılburın bileğine geçürdi. Kāfirler, sağ olanları,
- (10) kaçarak Teküre geldiler. Tekür eydür: Tü yüz kerre!¹⁶¹⁴ Altmış gişi
- (11) bir oğlanı tutamadıñuz, dēdi. Bu kerre yüz kāfir
- (12) oğlanuñ üzerine geldiler. Aygır yine oğlanı oyardı.
- (13) Gördi, kāfirler alay bağlamış gelürler, oğlan tırdı,

1610 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134a.2 notu.

1611 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134a.2, 3 notu.

1612 Tamir için bk. Drs.134a.4 notu.

1613 Benzer kullanımlar için bk. Drs.134a.7 notu.

1614 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134a.10 notu.

Drs.134b

اتنه بندی. اوی کورکلو محمد صلوات کتوردی. کاتره
 قایج قویدی یصدی قلعه طقدی. اتنی دوندردی.
 کته منزلنه کلدی ایخوس یکمدی. کرویاتدی اویدی.
 آتک چلبریه ینه بیلکته کچوردی. بوکوره ات اوغلانک
 بیلکندن بوشتندی پتقدی. کاترلرینه تگوره کلدیله.
 تگورایدربو قاتله اوج یوز وارک دیدی. کاترلرایدروا فرز
 کوکمز کسر هبومز تر دیدیله. تگورایدربا بنجه ابلک کرک
 وارک اول طساق یکیدی چقرک کتورک دپه کن کوینی
 سوسکن یرتار. ات ویرک طان ویرک دیدی. کلدر اکورک
 ایتدیله. یکت سکا تگور همت ایلدی. شونه برد لو بکیت
 یو بیجی نلک یولعجی نلک چوبانک چولقنک اتمکین الوره.
 طوت اول دلوی اولدرن سنی قیدویره لم وارکیت دیدیله.
 خوش اولادی. اگرکی زندانن چقردیلر. ساچی

Drs.134b, ME265, OŞG130.8

- (1) atına bindi, adı görklü Muhammede şalavât getürdi, kâfire
- (2) kılıç kıydı, başdı, kal'aya tıkdı.¹⁶¹⁵ Atını dönderdi,
- (3) gene menziline geldi, uyhusın yêjemedi, gêrû yatdı uyudu.
- (4) Atınun çılbrın yine bileğine gêçürdi. Bu kerre at oğlanun
- (5) bileğinden boşandı, kaçdı. Kâfirler yine Teküre geldiler.
- (6) Tekür eydür: Bu katla üç yüz varun! dèdi. Kâfirler eydür: Varmazuz;
- (7) kökümüz keser, hepümüz kırar! dèdiler. Tekür eydür: Ya nêce eylemek gerek?
- (8) Varun ol futsak yigidi çıkarun, getürün. Depegen götini¹⁶¹⁶
- (9) süsegen yırtar. At vèrün, ton vèrün! dèdi. Geldiler, Egrege
- (10) eyitdiler: Yigit, saña Tekür himmet eyledi. Şunda bir delü yigit
- (11) yolçı-nun yolakçı-nun, çobanun çoluğun etnegin alır.
- (12) Tut ol delüyü öldür, seni koyu vèrelüm, var gèt, dèdiler.
- (13) Hoş ola! dèdi. Egreki zindāndan çıkardılar, saçı

1615 Benzer kullanımlar için bk. Drs.134a.7 notu.

1616 کويني → کوتني Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs. 134b.8 notu.

Drs.135a

ستالني يولدره برات بر قلیج و پردیلره اوجیون کافر
 اکایولدا شلفه و پردلره اوغلانک اوزرنه کلدیلو اوج
 یوز کافر کیل یرده طاردیلره اکوک ایدر قنی اولدلوکت
 اراقدن کوستردیلره اکوک ایدر کلوک واره لم دیدی •
 طولم کافرلر ایدر کتوردن بویرق سکا اولری سوار
 دیدیلره اکوک ایدر اوشده اویون کلوک ورا لم دیدی •
 کافرلر ایدر های نه اویق قولنی التندی بقا قلعار بزه
 کیل یازوی طار کوستردیلره ایدر امی من ورام
 ایلی ایاغی بغلیا بم اندن ستر کله سزدیر عیه جهرا دی کافرلر
 راستدن چقدی • آت سوروب بویکیدک اوزرنه کلدی
 اندن ایندی چلبی بر طاله ایلشدر دی بقدی کوردیم
 اکوک اون دوردن بکزه بر محبوب الا کوزلوکنج بکت برچی
 برچی درملش اویور کلامدن کیدنن خبری یوق حوالندی

بخر

Drs.135a, ME266, OŞG130.23

- (1) saķalımlı y l diler; bir at, bir kılıç v rdiler.    yüz k fir
- (2) a a yolda lı a v rdiler, o lanu  üzerine geldiler.   
- (3) yüz k fir geç y rde t rdılar. Egrek eydür:  anı ol delü yigit?
- (4) Irakdan gösterdiler. Egrek eydür: Gel n varahum, d di
- (5) T tulum, K firler eydür: Tek rden buyruk sa a oldu, sen var!
- (6) d diler. Egrek eydür: U da uyur, gel n varahum, d di.
- (7) K firler eydür: H y ne uyumak!  oltu ı altından bakar.  alk r, bize
- (8) geç yazuyı t r gösterür, d diler. Eydür:  mdi men varayım, .
- (9) elin ayağın ba layayım, andan siz gelesiz! d di.  ı radı, k firler
- (10) arasından  ı dı, at sürüp bu yigidün üzerine geldi.
- (11) Atından  ndi,  ılbırını bir t la ili d rdi. Ba dı gördi[-]kim
- (12) ayu  on d rdine benzer bir ma b b ala g zl ¹⁶¹⁷ geç yigit, burçak
- (13) burçak derlemiş, uyur, gelenden gedenden haberi yok. T landı,

1617 *Ala g z* tamlamasının kullanılışı için bk. Drs.135a.12 notu.

Drs.135b

باشي اوجنه كلدېه كوردې كم بيلنده پتورې وار چوروب
 الله الدي صوليش كوره لم خاتم نذ صوليش ايدرم القوبخيزند
 طوران يكت يليسي قره قاضلق اتق بطوبه بينق ارقوبيلي
 الاطاعده دونن اشانه اخذلي كوركلي صوبي ولوب
 كجوه قار پلغه كلن باتوري اولور بخيلق قاروسندراغ الله
 يغلدوين طكور طامنده ياتوري اولوره اغ سفللوياسني
 اغ برچكلو اناسني اغلدوين بوزلدوري اولور پترياتورس
 يكت غافل اولور كوركلو باشك فالدريكت. الاكوزك اجفل
 يكت. قادروين طلوجانك اينخوالمشع يكت قاروسند
 قوللوي يلمغفل. اغ سفللويياكي قريچق اناكي اغلففل.
 نيكس قانع اغوزالدين كلن يكت ياره دن حيقچوت
 طوري كلكل دورت يانكي كافر يغلدوي بللو بلكل ديري
 اوغلون سرمردې اروطوروي فيانچنك پلچاغنه ياپشدي

Drs.135b, ME267, OŞG131.8

- (1) başı ucına geldi gördi kim belinde kopuzu var, çıkarup
 (2) eline aldı, soylamış. Görelüm hānum ne soylamış, eydür.
 Kalkubanı yerinden (3) turan yigit!
 Yelisi kara kazılık atın bütün binen [yigit]!¹⁶¹⁸
 Arku Bēli (4) Ala Tağdan dünin aşan [yigit]!¹⁶¹⁹
 Akındılı görkli şuyı dilüp (5) geçen [yigit]!¹⁶²⁰
 Karıplıga gelen yatur mı olur?
 Bencileyin karusından ağ ellerin (6) bağladuban
 toruz tamında yatur mı olur?
 Ağ sakallu babasını, (7) ağ bürçeklü anasını
 ağladuban bozludur mı olur?
 Neye yatarsın (8) yigit?
 Gāfil olma, görklü başuñ kaldur yigit!
 Ala göziñ açgıl (9) yigit!
 Kādir veren tatlu cānuñ uyhu almış, yigit!
 Karusından (10) kollaruñı bağlatmağıl!
 Ağ sakallu babanı, karıcuğ anañı ağlatmağıl!
 (11) Ne yigit-sin, kalın Oğuz elinden gelen yigit?
 Yaradan haqqıyçün (12) turı gelgil!
 Dört yanuñı kâfir bağladı,¹⁶²¹ bellü bilgil!
 dedi. (13) Oğlan sermürdi, örü turdı, kılıcınun balçağına yapışdı

1618 Tamir *soylamanın* diğer dizelerine göre yapıldı.

1619 Tamir *soylamanın* diğer dizelerine göre yapıldı.

1620 Tamir *soylamanın* diğer dizelerine göre yapıldı.

1621 Fiilin anlamı için bk. Drs.135b.12 notu.

Drs.136a

کم بونی جریه . کوردیکم المذ بتوزاره ایدرمره کافرددم قورقود
 بتونی حرمینه چالمادم دیری . اگرالوکن بتوز اولمسی
 اغام یاسنیچون سنی ایکی یاره قورددم دیری . چکدی قیزی
 المذ الدی اوغلان بوراده صولیشی کوره لم خاتم نه صولیشی
 الان صباح برمدن طوردوغم قوطاشی ایچون . اغ بوزاملر بولمیش
 قوطاشی ایچون . قلمه کوزده طتاق وارمیدر کافردیکل مکاه
 فره باشم قزیان اولسون کافرسکا دیری . اولوقزدانی اکرک
 بوراده صولیشی کوره لم خاتم نه صولیشی ایدراغل ایچون
 اولیم قزداشی دلون ایچون اولیم قزداشی . قلدرد . قوبرده
 یرک صوردا ولسم نه یردره فره کوردون ایچنده بول ارسل
 آرسک اولمک نه دره بقا عالم کونورن خانلر کیم غوغا کوی
 اوکدیه دین الیکوز کیم . یکت سک ببال کیم الب ارادون
 ادین یشور متی عیب اولور ادک نه دریکت ددی یوردی

Drs.136a, ME268, OŞG131.30

- (1) kim bunı çarpa. Gördi[-]kim elinde kópuz var, eydür: Mere kâfir, Dedem
Korkud
- (2) kópuzı hürmetine çalmadum, dedi. Eger elünde kópuz olmasaydı
- (3) ağam başıyçün seni iki pâre kıturıdum, dedi. Çekdi kópuzı
- (4) elinden aldı. Oğlan burada soylamış. Görelüm hānum ne soylamış:
- (5) Ala¹⁶²² şabāh yērümnden tırdugum kartaş içün.
Ağ boz atlar yorıltnışam (6) kartaş içün.
- Kal'auzda tıtsak var mıdur, kâfir? Dêgil maña!
- (7) Kara başum kurbān olsun kâfir saña!
dedi. Ulu kardaşı Egrek
- (8) burada soylamış. Görelüm hānum ne soylamış, eydür:
Ağzuñ içün (9) öleyim kardaş!
- Dilūñ içün öleyim kardaş!
- Kalarda koparda (10) yērūñ şorar olsam ne yêrdür?
- Karañu dün içinde¹⁶²³ yol azsañ¹⁶²⁴ (11) <azsañ>¹⁶²⁵ umuñ nedür?
- Kaba 'alem götüren hānuñuz¹⁶²⁶ kim?
- Gavgā günü (12) öñdin depen alpuñuz kim?
- Yigit, se[nū]ñ¹⁶²⁷ babañ kim?
- Alp er, erden (13) adın yaşurmak 'ayb olur.
- Aduñ nedür yigit?
- dedi. Bir dahı

1622 نال → ال Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

1623 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1624 ارسك → ازسك Bağlam ve kelimenin bir sonraki satırda tekrar yazılışına göre okundu.

1625 Fiil, satır değişikliği nedeniyle yanlışlıkla ikinci defa yazılmıştır.

1626 خاتلر → خانكوز Soylamadaki diğer dizelere göre okundu.

1627 سك → سنك Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.136b

صولیش ایدر قیتبانم کودنه صروانم میسن قره کوچم کودنه
 البقم می سن اغایلم کودنه جویانم میسن قره غده شریخ
 تاپیم می سن بیشلکه قویب کتدکم قرداشچقم می شن یکت
 دیکل مکا قره بانم قربان اولسون بکون سکا دیدی سکوک
 بوراده اولو قرداشنه صویلدی ایدر قره کودون اپچنده
 یول اژسم اوم الله قبا علم کو ترن خانغز بایندر خان قریش
 کو بی او کدین دیر الیز سالور قزان بیام ادین صور رسک او شون
 قوجه منم ادم صور را اولسک سکوک قرداشم وارمش ادی
 اکوک دیدی بردی صویلدی ایدر قیتبانده کودنه صروانکم
 قره قوچک کودنه البقمی کم بیشکه قویب کتدکل قرداشکم
 دیری اولو قرداشی اکوک بوراده صولیش کوره لم خانم بیخه
 صولیش ایدر اغز کچون اولیم قرداش دلوک ایچون اولیم
 قرداش اری اولوک یکتی اولوک قرداش قریبله قرداشک

Drs.136b, ME269, OŞG132.15

(1) soylamış, eydür:

Qaytabanum güdende şarvanum-mısın?

Qazaquçum¹⁶²⁸ güdende (2) ılıçıum-mı-sın?

Ağayılum güdende çobanum-mısın?

Qulağumda şuşayan¹⁶²⁹ (3) nāyibūm-mi-sin?

Bēşikde¹⁶³⁰ koyup gētdügūm qardaşcuğum-mı-sın?

Yigit, (4) dēgil maña! Qara başum qurbān olsun bugün saña! dēdi. Segrek

(5) burada ulu qardaşına soyladı, eydür:

[Qalarda qoparda yērūm gün ortaç].¹⁶³¹

Qaraqu dün içinde¹⁶³² (6) yol azsam umum Allāh.

Qaba 'alem götüren hānumuz Bayındır Hān.

Qırış (7) günü öñdin depen¹⁶³³ alpumuz Salur Qazan.

Babam adın şorarısañ Öşün (8) Qoca.

Menūm adum şorar olsañ Segrek.

Qardaşum varımış, adı (9) Egrek, dēdi. Bir dahı soyladı, eydür:

Qaytabanuñ¹⁶³⁴ güdende şarvanuñam.

(10) Qazagücün¹⁶³⁵ güdende ılıçı-ñam.

[Ağayılun güdende çobanuñam

Qulağunğa şuşayan nāyibūñem].¹⁶³⁶

Bēşikde koyup gētdügün qardaşuñam,

(11) dēdi. Ulu qardaşı Egrek burada soylamış. Görelüm hānum nece

(12) soylamış, eydür:

Ağzun[-içün öleyim qardaş! Dilün içün öleyim (13) qardaş!

Er mi olduñ, yigit mi olduñ qardaş? Qarıplığa qardaşuñ

1628 قره كوچم → قره كوچم Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1629 شوشین → شوشین Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.136b.2 notu.

1630 بيشلکده → بيشلکده Kelime 10. satırdaki yazılışına göre okundu.

1631 Tamir, Drs.136a.9-10'da geçen soylamadaki ilgili soruya cevap olarak burada yazılmalıydı. Ayrıca Drs.117b.11'de geçen örnek de bunu gösteriyor.

1632 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1633 دهر → دهر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.136b.7 notu.

1634 فيتباند → فيتباند Drs.11a.2, 18a.7, 18b.8, 71b.6, 74b.4, 75b.2 vd.'ne göre okundu.

1635 قره فوچک → قره فوچک Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1636 Tamir için bk. Drs.136b.10 notu.

استوسنجي كلوك فرداش قلموني اكي فرداش قوجه
 قوجه كورشدلره اكر كچي فرداشك بوين اوپدي
 سكرن داچي اغاسنك الي اوپدي قرشويقادات
 كافرله باقشورلره ايدرلر كورشدلر اولاجي بوليكي بزم كم
 يكه ديديلر كورديلر كم قوجشديلر كورشدلر قاضلقا املر
 يتشدلر قرطونلو كافزه آت سالديلر قيلچ بورمديلر
 كافرې بصدلر فرديلر قلميه دوكلره كلوب نه اول قوريه
 كردلر بوتلري طاش چقرديلر طاولنبازا وهر پونزلر
 اوكلر نه براقلر دده شام صوبني ديريپ كچدلر دونه مانلر
 اغوزك سرحدنه تيدر فنلو كافرا لذن قوطا سنجوعن طونوب
 الدي اغ سفلو بيلانه موشجي كونزردې بيا مكا قوشو
 كلسون ديري او شون قوجه يه چپار كلدي موشلق كوزك
 آدين اغوللوك ايلكيسي يله صاخ اسر كلدي ديدلره قوجه

ايشدر

Drs.137a, ME270, OŞG133.6

- (1) isteyü sen mi geldün kardaş? Kalkubanı iki kardaş kuca
- (2) kuca görüşdiler. Egrek kiçi kardaşuñ boynun öpdi,
- (3) Segrek dañı ağasınuñ elin öpdi. Karşu yañadan
- (4) kâfirler a¹⁶³⁷ baķışurlar, eydürler. Güreşdiler ola mı, bolayki bizüm-ki
- (5) yêñe, dëdiler. Gördiler kim kucışdılar, görüşdiler; kazılıķ atlar
- (6) binişdiler, kara tonlu kâfire at şaldılar, kılıç yöritdiler.¹⁶³⁸
- (7) Kâfiri başdılar kırdılar, kal'aya dëkdiler,¹⁶³⁹ gelüp yine ol koriya
- (8) girdiler. Yundları taşra çıkardılar, tavlunbaz urup yundları
- (9) önlerine bıraķdılar,¹⁶⁴⁰ Dere¹⁶⁴¹ Şām şuyını di[[l]üp¹⁶⁴² geçdiler, dün katdılar,
- (10) Oğuzun serhaddına yëtdiler. Kanlu kâfir elinden kartaşcuğın¹⁶⁴³ tartup
- (11) aldı,¹⁶⁴⁴ ağ saķallu babasına muştucı gönderdi Babam maña karşı
- (12) gelsün, dëdi. Öşün Kocaya çapar geldi. Muştulık, gözün
- (13) aydın!¹⁶⁴⁵ Oğulların ikisi bile sağ esen geldi, dëdiler. Koca

1637 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137a.4 notu.

1638 kılıç yörit- = kılıç çal- anlam denkliği için bk. Drs.137a.6 notu.

1639 Benzer kullanımlar için bk. Drs.134a.7 notu.

1640 Öñine bıraķ- ve dengi deyimler için bk. Drs.137a.9 notu.

1641 دره دده Drs.133b.4 ve bağlama göre okundu.

1642 دیوب → دیلوب Drs.121b.11, 135b.4, 137a.9, 151a.5 vd.'ne göre okundu. Ayrıca bk. DKON: 347.

1643 قرطاشجوعن → قرطاشجوعن Bağlama göre okundu.

1644 Deyimin anlamı için bk. Drs.137a.10, 147a.8 notu.

1645 آیدن → آیدن Bağlama göre okundu.

ايشدوب شاد اولري. كومبركوبيردا وللرچا لئدي التون
 قوج بورلر اغلري. اول كون الا بارگاه اونا قلردكلري
 اندن ايفرون دوه دن بفراتيرندن قوج قيرلري. قوجه بك
 اوغللر نه قوشوكلري. استده ايندي اوغللر بله قوجه قوجه
 كورشي خوشسيز اسفسز اوغللر ديري. كونلكي التوتلج
 اوداسنه كلديله. شادلق يلك ايجاك اولري. اولو اوغلنه
 دنجي كوكلوكلين كئوردري. اكي قزداش بربرنه صاغدج جاولد
 كوكلر نه چا پوب دشدلر. مراده مقصوده ايرشدلر. ددم قورقود
 كلوب بوي بويلدري صوري صويلدي. اول اخرا وزون
 ياشان اوجي اولم اولم وقتي كلدو كنده اري ايماندر ايرسود
 نماهكوزي محمد مصطفا برزي صوبنه بفتللسون. آمين
 دينلر ديدار كوز سوت خاتمهي. سالور قران
 طتساق اولوب اوغلي اروز چمردغي بويي

Drs.137b, ME271, OŞG133.20

- (1) eşidüp şād oldu. Gūmbūr gūmbūr davullar çalındı. [Burması]¹⁶⁴⁶ altun
- (2) tuç¹⁶⁴⁷ bor[ı]lar¹⁶⁴⁸ ağırlıdı. ¹⁶⁴⁹ Ol gūn ala bārgāh otaqlar dikildi.
- (3) Atdan aygır, ¹⁶⁵⁰ deveden buğra, koyundan çoç kıırıldı. Koca beg
- (4) oğullarına qarşu geldi, atdan éndi, oğlanlarıyla¹⁶⁵¹ kuca kuca
- (5) gōrişdi. Hoş mısız, esen misiz oğullar? dēdi. Günlügi altunluca
- (6) odasına geldiler. Şadılık, yémek içmek oldu. Ulu oğlına
- (7) dağı görklü gelin getürdi. İki kardaş birbirine şağdıç oldılar,
- (8) gerdeklerine çapup düşdiler, murāda maqşūda érişdiler. Dedem Korkud
- (9) gelüben boy boyladı, şoy şoyladı:

Evvel āhır uzun (10) yaşuñ uci ölüm.

Ölüm vaktı geldüğünde arı ĩmāndan ayırmasan!

(11) Günāhuñızı Muħammed Muştafa

yüzi şuyına bağışlasun!

Amīn!, (12) dēyenler didār görsün!

Hānum hey!

Salur Qazan (13) tutsaķ olup Oğlı Oruz çıkardığı Boyı

¹⁶⁴⁶ Tamir için bk. Drs.137b.1 notu.

¹⁶⁴⁷ توج → قوج Drs.33b.6, 68a.7 ve bağlama göre okundu.

¹⁶⁴⁸ بورلر → بورلر Tamir Drs.33b.6, 68a.7 ve bağlama göre yapıldı.

¹⁶⁴⁹ Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.137b.2 notu.

¹⁶⁵⁰ ايغردن → ايغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

¹⁶⁵¹ Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137b.4 notu.

Drs.138a

بیان ایدر مکر خاتم طره یوزان تگوری. بکری
 اولی خان قزانه بر شاهین کوندر مشدی بر کجه سیوب
 او نورکی شاهینجی باشنه ایدر مر صباخ شاهنری
 آل خلوتجه او بینا لم دیری. ارکی بندلو او برینه وار دلی
 کوردلو بر سوزی قازا و تور. قزان شاهین صالیدی
 ایلمادی شاهین پروازه اعدی کوز لریله شاهین صولمان
 قلمسته ایندی. قزان غایت سخت اولدی. شاهینک اردنه
 دشدی دره دیه اسدی. کاترا یلنه کلدی کبدرکی قزاتک
 قزاتکولو کوزنی ایخوالدی. بکرا بتدیله خاتم دونه لم.
 قزان ایدر برزدی ایلرو وان لم دیدی. بقدی بر قلعه
 کوردی. ایدر بکرا کلوک بتالوم دیدی. قزانی کوجیک
 اولم صولدی اویری. مکر خاتم اغوز بکری یری کون
 اویردی. انی کچون کوجیک اولم دیرلردی مکر اول

Drs.138a, ME272, OŞG134.2

- (1) **Beyân eder** Meger hānum, Tırabuzan Teküri, begler begi
- (2) olan Hān Qazana bir şahin göndermişidi. Bir gece yëyüp [içüp]¹⁶⁵²
- (3) otururiken şahinci başına eydür: Mere, şabāh şahinleri
- (4) al, halvetce ava binelüm, dëdi. Erken bindiler, av yërine vardılar.
- (5) Gördiler, bir sürri qaz oturur. Qazan şahini şaldı,
- (6) alımadı. Şahin pervāza ağdı. Gözlediler, şahin Tomanın
- (7) qal'asına ëndi. Qazan gāyet saht oldı, şahinün ardına
- (8) düşdi. Dere depe aşdı, kâfir ëline geldi. Gëderiken Qazanun
- (9) qarangulu gözini uyhu aldı. Begler eyitdiler: Hānum, dönëlüm,
- (10) Qazan eydür: Birez dahı ilerü varalum, dëdi. Baqdı, bir qal'a
- (11) gördi. Eydür: Begler, gelün yatalum, dëdi. Qazanı küçücek
- (12) ölüm tutdı, uyudı. Meger hānum, Oğuz begleri yedi gün
- (13) uyurıdı, anuñ[-]içün küçücek ölüm dërleridi. Meger ol

¹⁶⁵² Tamir Drs.27b.4, 37a.10, 47a.1, 47a.7, 80b.3 ve bağlama göre yapıldı.

کون طومان قلو سنک تگوری آو تمشیدی جاسوس
 کلری ایدر بر بولک املو کلری اچند بکلری یایتدی
 اویدی تگور ادم صالحدی کم ایدو کو بیلوک دیری کلسو
 بلدی کم بوتلو اغوز ارموندن دره کلوب تگوره جن ویز دیلو
 تگور دخی همان جویسی دیردی بوتلوک اوزر شه کلری
 قزانک بکلری باقدلره کوردیلر کم یی کلور ایتدیله قزانی
 براغوز کیدر سه وزایوتنه بزی قوارلره یکرکی یوزرکی
 بوننه قزیلا وز دیدلره کافر قوش لدر جنک ایتدیله
 قزانک اوزرته یکرکی بش بکیتی شهید ایتدیله قزانک اوزرته
 دوشدله اویدوخی برده طوندیلره ایچ ایاغی ترک بقلدیله
 بهر عربیه یوکلندیله عربیه محکم اورغاقله صارولر غره چکدر
 یور یوزدیله کیدر کی عربیه یجوردستدن قزان اویلدی
 کوندی برالته کی اورغانلری هب یتردی عربیه نک

Drs.138b, ME273, OŞG134.15

- (1) gün Tomanın kal'asınuñ Teküri aya binmişidi. Cāsūs
- (2) geldi, eydür: Bir bölük atlu geldi, içinde begleri yatdı,¹⁶⁵³
- (3) uyudu. Tekür ādem şaldı: Kim idügin bilüñ! dèdi. Gelenler
- (4) bildi kim bunlar Oğuz erenlerinden-dür, gelüp Teküre haber vèrdiler.
- (5) Tekür dahı bemān çerisini dèrdi, bunların üzerine geldi.
- (6) Kazanūñ begleri baqdılar gördiler kim yağı gelür, eyitdiler: Kazanı
- (7) birağur¹⁶⁵⁴ gèderisevüz èrende¹⁶⁵⁵ bizi kırarlar.¹⁶⁵⁶ Yegregi budur ki
- (8) bunda kırlavuz, dèdiler. Kāfiri karşıladılar, ceng ètdiler. [Kāfirler]¹⁶⁵⁷
- (9) Kazanūñ <üzerine>¹⁶⁵⁸ yigirmi beş begini şehid ètdiler; Kazanūñ üzerine
- (10) üşdiler,¹⁶⁵⁹ uyuduğı yerde tutdılar, elin ayacağın berk bağladılar,
- (11) bir 'arabaya yükletdiler, 'arabaya muhkem urğanla şardılar, 'arabayı çekdiler,
- (12) yöriyü vèrdiler. Gèderiken 'araba kıcırdısından Kazan oyandı¹⁶⁶⁰
- (13) gerindi, bu elindeki urğanları hep kırdı,¹⁶⁶¹ 'arabanuñ

1653 ياتيدي → ياتيدي Drs.133b.9, 134a.8, 134b.3 ve bağlama göre okundu.

1654 براغور → براغور Drs.33a.7, 69b.2 ve bağlama göre okundu.

1655 ايوننده → ايوننده Bağlama göre okundu.

1656 قوارلر → قوارلر Bağlama göre okundu.

1657 Tamir için bk. Drs.138b.8, 9 notu.

1658 Teklif için bk. Drs.138b.8, 9 notu.

1659 دوشدلر → اوشدلر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.138b.10 notu.

1660 اويساتيدي → اويساتيدي Bağlama göre okundu.

1661 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.138b.13 notu.

Drs.139a

او ذر نه او توردی. این الیه چالیدی. قاص قاص کلیدی
 کافر لرایدر لکه کولرس. قزان ایدر مره کافر یو عوی
 بیشکم صاندیم. سزی یامری یومری طادم دایم صاندیم
 دیری. هله قزانی کتورد لوه طامان قلم سنده بر قیویه
 بر قدیله. قوتک اغزنه بر دکوم طانی قودیلو بکیتی صیوی
 دکوم طانی دلو کندن ویرر لردی. بر کون تکورک عورقی
 ایدر و ران قزانی کورن ته حال لک کشیده بر پنجه املره
 ضرب اور رمش دیری. خانون کلوب زیندا بچینه قیوی اچدر
 چاغردی ایدر قزان بک نه در حالک در لک بالشتی
 خوشد. یو خسه بر یوزنده می خوشدر. هم سدی نیرس
 تاچرس وینه بینس دیری. قزان ایدر اولو لکه انش ویرد
 وقت آلگرتدن الورم هم اولو لکرتک یورعاسنیم کاهلر
 بد دم دیری. نکور عورقی ایدر دینک ابحوت قزان بک

Drs.139a, ME274, OŞG135.2

- (1) üzerine oturdı, elin eline çaldı, kaş kaş güldi.
- (2) Kâfirler eydürler: Ki[m]e¹⁶⁶² gülersin? Kazan eydür: Mere kâfirler, bu ‘arabayı
- (3) peşiğüm¹⁶⁶³ şandum, sizi yamrı yumrı tadum dāyem şandum,
- (4) dēdi. Hele Kazanı getürdiler, Tomanın kal‘asında bir kuyuya
- (5) bıraktılar. Kuyunun ağzına bir degirmen taşı kodılar. Yemegini şuyunu
- (6) degirmen taşı delüğinden vērürleridi. Bir gün Tekürün ‘avratı
- (7) eydür: Varayın Kazanı göreyin ne hāllü gişidür. Bunca ādemlere
- (8) darb ururımış, dēdi. Hatun gelüp zindāncıya kapuyı açdurdı,
- (9) çağırdı, eydür: Kazan Beg, nedür hālun? Dirligün yer altında mı
- (10) hoşdur, yohsa yer yüzinde mi hoşdur? Hem şimdi ne yērsin,
- (11) ne içersin ve neye binersin? dēdi. Kazan eydür: Ölülerüne aş vèrdüğün
- (12) vaqt ellerinden aluram hem ölülerünüzün¹⁶⁶⁴ yorgasına binerem, kähillerin
- (13) yederem, dēdi. Tekür ‘avratı eydür: Dīnün içün, Kazan Beg!

1662 كه → كمه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.139a.2 notu.

1663 Aşağılama amacıyla ağız taklidi örnekleri için bk. Drs. 139a.2-3 notu.

1664 اولولر كرك → اولولر كرك Bağlama göre okundu.

Drs.139b

یدي یاشنده بر قیز جو غزم اولمشد کرم ایله اکا بنه
 دبدي * قزان ایدر اولولر وکرده اندن بور غم یو قدر هپ
 اکا بیزم دبدي * عورت ایدر وای سنک الوکره نه بیر
 یوزنه دیرمه و نه یرالتنه اولومز قورتلور مش دبدي *
 کلدي تکوده ایدر کرم ایله اول تا تاري يتودن چقار *
 قیز چقرک بیلني اوزنه یرالتنه قیز جو غزمه بیتم مش
 قلان اولولور مزي جمع ایدر مش هم اولولور مز اچون یرد وکن
 انشي المیزنه چکوب الوب برایش * انوک المیزنه نه اولمز نه
 دیرمز قورتلور مش * دینک عشقنه اول اري يتودن چيغتر
 دبدي * تکور بکلرني جمع ایلدی * ایدر کلوک قزانی يتودن
 چقار وک بزي اوکسوز اغوزی صندر سون * اندن صکره
 شرط ایلسون بزم ایلموزه یاغی لفه کلیه دبدي * وار دیلر
 قزانی يتودن چقار وک کتور دیلر ایتدیلر انداچ کم

Drs.139b, ME275, OŞG135.17

- (1) yedi yaşında bir kızcuğazum ölmüştür. Kerem eyle, aña binme!
- (2) dedi. Kazan eydür: Ölülerünüzde andan yorğa yokdur, hep
- (3) aña binerem, dedi. 'Avrat eydür: Vay, senün elünden ne yer
- (4) yüzinde dirimüz ve ne yer altında ölümüz kurtulurımış! dedi.
- (5) Geldi, Teküre eydür: Kerem eyle, ol Tatarı kuyudan çıkar.
- (6) Kızcuğazuñ belini üzer¹⁶⁶⁵ a!¹⁶⁶⁶ Yer altında kızcuğazuma binerimiş,
- (7) kalan ölülerümüzi cem' ederimiş hem ölülerümüz için vërdüğümüz
- (8) aşî ellerinden çeküp alup yerimiş. Anuñ elinden ne ölümüz ne
- (9) dirimüz kurtulurımış. Dinün 'ışkına ol eri kuyudan çıkar!
- (10) dedi. Tekür, beglerini cem' eyledi, eydür: Gelün Kazanı kuyudan
- (11) çıkaruñ, bizi ögsün,¹⁶⁶⁷ Oğuzı şındursun. Andan sonra
- (12) şart eylesün, bizüm elümüze yağı-lığa gelmeye, dedi. Vardılar,
- (13) Kazanı kuyudan çıkarup getürdiler, eytdiler: And iç kim

1665 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.139b.6 notu.

1666 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.139b.6 notu.

1667 اوکسوز → اوکسون Bağlama göre okundu.

Drs.140a

بنم ایلومزه یینی لغه کلیسه سن هم بزنی اولک اوغوزی صدر^{غل}
 سیتی قویورین لم وارکت دیدلره قزان ایدر والله بالله
 طوغری یولی کور رایکن اکری یولدن کلیه یی دیری ابدیلر
 والله قزان ایواندا بجنیدی دیدیلره امدی قزان بک دی
 بزنی اولک دیدیلره قزان ایدر من یر یوزنم ادم اوکمن
 بر ادم کتور وک ینایم سزی اوکیم دیری وارد لردن راکافز
 کتور دلو بر ایر بر او یان دیری کتور دیلو کاترک ارخاسنه
 ایر صالری اغزنه او یان اوردی. قولا کینی چکدی صحرای
 ارقاسنه بندی. اوکجه سن اوکجه سنه قادی. قور غاس
 قارنه قاور سور دی. او یان چکدی. اغزین ایر دی کافری
 اولدردی. چوکدی اوزرینه اوتوردی. ایدر مره کافز کس
 قوزم کتورک سزی اوکیم دیری. واردیلر قوزنی
 کتور دیلره الله الوب بوراده صولیش کوده لم خانم ته صولیش

Drs.140a, ME276, OŞG135.32

- (1) bizüm elümüze yağı-lığa gelmeyesin. Hem bizi ög, Oğuzı sındurgıl,
- (2) seni koyuvérelüm, var gêt, dèdiler. Kâzan eydür: Vallâh billâh,
- (3) toğrı yolu görür iken egri yoldan gelmeyeyin, dèdi. Eyitdiler:
- (4) Vallâh Kâzan eyü and içdi,¹⁶⁶⁸ dèdiler. İmdi Kâzan Beg, di
- (5) bizi ög! dèdiler. Kâzan eydür: Men yêr yüzinde âdem ögmezin.
- (6) Bir âdem getürün, bineyim sizi ögêyim, dèdi. Vardılar [bir]¹⁶⁶⁹ dirâz¹⁶⁷⁰ kâfir
- (7) getürdiler. Bir eyer, bir uyan dèdi; getürdiler. Kâfirün arhasına
- (8) eyer şaldı, ağzına uyan urdı, kolañı çekdi, şıçradı
- (9) arhasına bindi. Ökçesin ökçesine kağdı,¹⁶⁷¹ kapurgasın
- (10) karnına kavşurdı, uyanın çekdi, ağzın ayırdı,¹⁶⁷² kâfiri
- (11) öldürdi, çökdi üzerine oturdı, eydür: Mere kâfirler,
- (12) kopuzum getürün, sizi ögeyin, dèdi. Vardılar, kopuzu
- (13) getürdiler. Eline alup burada şoylamış. Görelüm hânım ne şoylamış,

1668 انجدی → ايجدی Bağlama göre okundu.

1669 Tamir için bk. Drs. 140a.6 notu.

1670 دراز → درار Tamir ve anlam için bk. Drs. 140a.6 notu.

1671 Fiilin anlamı için bk. Drs. 140a.9 notu.

1672 Fiilin anlamı için bk. Drs. 140a.10 notu.

Drs.140b

آیدر بیک بیک اردن یعنی کورد مسه اویرتم دیدم یکریمی
 بیک اریغی کورد مسه ییلا مدم* او توز بیک اریغی کورد مسه
 او تَصیدم* فرق بیک اریغی کورد مسه قبا با قدم* الی
 بیک ار کورد مسه ال ویر مردم* التمش بیک ار کورد مسه ^{استندم}
 سکسان بیک ار کورد مسه سکسندم طقسان بیک یعنی
 کورد مسه طنانا تدم* یوز بیک ار کورد مسه یوزم دوندم*
 یوزی دونوز قیاجوم الہ الدم محمدک دینی عشقنہ قیلج اوزم
 اغ میدانہ یومری بانی طوبیجہ کسدم اندہ دخی ارم بکم
 دیبرا وکندم اوکونن ار ندری خوش کور مردم الوکه کرمش
 ایکن مرہ کافر اولد رمینی قرہ قیلجک صال برینہ کس یاشم
 قیلجکدہ صبارم یوق کند واصلم کند وکوم صمغم یوق دیدم
 برصوی دخی صولیش ایدر یوکسل یوکسل قرہ طاغوت
 طاش یوالنستہ قبا اوکچم او یلغم قرش طنانا قزان اریم

Drs.140b, ME277, OŞG136.12

(1) eydür:

On¹⁶⁷³ bin erden yağı gördümise Oyunum, dedüm.

Yigirmi (2) bin er yağı gördümise yelmedüm.¹⁶⁷⁴

Otuz bin er yağı gördümise (3) ota şaydum.

Kırk bin er yağı gördümise kıya bakdum.

Elli (4) bin er [yağı]¹⁶⁷⁵ gördümise el vermedüm.

Altmış bin er [yağı]¹⁶⁷⁶ gördümise alışmadum.¹⁶⁷⁷

(5) Seksen bin er [yağı]¹⁶⁷⁸ gördümise seksenmedüm.

Yüz bin er [yağı]¹⁶⁷⁹ gördümise tonanmadum.¹⁶⁸⁰

Yüz bin er [yağı]¹⁶⁸¹ gördümise yüzüm dönmedüm.

(7) Yüzi dönmez kılıcum ele aldum,

Muhammedün dîni ışıkına kalıç urdum,

(8) ağ meydānda yumrı başı topca kesdüm.

Anda dağı Ereın, begem!, (9) dēyü öginmedüm.

Öginen erenleri hoş görmedüm.

Elünge girmiş (10) iken, mere kâfir, öldür meni, [yitür meni]!¹⁶⁸²

Kara kılıcuñ şal boynuma, kes başum.

(11) Kılıcuñdan şaparum yok,

gendü aşlum, gendü köküm şımağum yok.

[Oğuz erenleri tururiken seni ögmegüm yok],¹⁶⁸³

dēdi. (12) Bir soy dağı soylamış, eydür:

Yüksek yüksek kara tağdan (13) taş yuvalansa

kaba ökçem, uyluğum karşı tutan Kazan eridüm.

1673 اون → بیک Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1674 بیلادم → بیلادم Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1675 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1676 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1677 ایشمدم → ایشمدم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1678 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1679 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1680 طوناتمدم → طوناتمدم Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1681 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.

1682 Tamir Drs.141a.10, 141b.10, 142a.6, 142b.3'e yapıldı. Ayrıca, bk. Drs.140b.10 notu.

1683 Tamir için bk. Drs.140b.11 notu.

Drs.141a

فرعون شیشلریو کلیت بردن چمتسه قیا او کچله بر چین
 قلان قزان اریدم. قبا قبا بکلرا او غلی غوغا قلشه قایچی
 صالوب تکرورن قزان اریدم. یوجہ طفلاری طومات
 طورسه. قرہ پوساریق دلی قویسه قرہ قوجک قلاغی.
 کورغز اولسه. قایری ارن قلاغز سین بول یا کله قلاغز
 بول بشارت قزان اریدم. یدی باشلوار ذره هایه بتوب
 واردم. هیبتندن صول کوزم بشار دی هی کوزم نامرد
 کوزم مؤخت کوزم بریلتن نه وار که قورخک دیدم.
 انده دخی ارم بکم دیوا او کیمدم. او کونن ار تلری خوش
 کوردم. الوکه کرمشکن مره کافر اولدر منی بتور منی ضال
 قلجک کس باشم قیاجکده چسارم یوق. کند واصلم کند
 کوکم صاغم یوق اغوز ار تلری طور رک شنی او کیم یوق
 دیری. قزان بوراده بردخی صولیش از قیج پیژده بیقاز

Drs.141a, ME278, OŞG136.34

(1) Fir'avn¹⁶⁸⁴ şişler yükleyüp yerden çıkısa
 kaba ökçemile perçini (2) kılan Kazan eridüm.
 Kaba kaba begler oğlu gavgā kılsa
 kamçı (3) şalup tiğdüren Kazan eridüm.
 Yüce tağları¹⁶⁸⁵ tuman (4) tursa,
 kara pusanık, deli [püki]¹⁶⁸⁶ kopsa,
 kazakucumun¹⁶⁸⁷ kulağı (5) görünmez olsa,
 kayrı eren kulağuzsız yol yağılsa
 kulağuzsız (6) yol başaran Kazan eridüm.
 Yedi başlu ejderhāya yétüp (7) vardum,
 heybetinden şol gözüm yaşardı.
 Hey gözüm, nā-merd (8) gözüm, muḥannaş gözüm!
 Bir yilandan ne var ki qorıduñ, dēdüm.
 (9) Anda daḥı Erem, begem!, dēyü öginmedüm.
 Öginen erenleri hoş (10) görmedüm.
 Elünje girmişiken, mere kāfir, öldür meni, yitür meni!
 Şal (11) kılıcuñ, kes başum; kılıcuñdan şaparum yok.
 Gendü aşlum, gendü (12) köküm şımağum yok.
 Oğuz erenleri tıururiken seni ögmegüm yok,
 (13) dēdi. Kazan burada bir daḥı soylamış:
 Arkıc kırdı yayқанur

1684 Düzeltme teklifi için bk. Drs.141a.1 notu.

1685 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.141a.3 notu.

1686 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.141a.4 notu.

1687 Kelimenin yazımı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

Drs.141b

تمان دیکزنده صرب یرلرده یا پلش کافر شهری صاغه
 صوله چرنیدی اورریوز کچلری صودبنده دونر تجریلری
 تکریم منم دیو صودیبنده چغوشور عاصی لوی اوکن توب
 ترسین اوقور قزی کلنی. التوه آشق اوینر صند اقل
 بکلری الی قاتله اغوز واردي الیادی. اول قلمی الی
 باش ارله من قزان واردم. الی کونه قومادم. الی الدم
 کلیساسن یقوب یرنه مسجد یابدم. بک بکلر تدم قیزی
 کلنی اغ کو کسمه اوینا تدم بکلریه قول ایتدم. اینه دخی
 ارم بکم دیوا وکندم. اوکونن ار نلری خوش کور صدم.
 الوکه کرمشکه مره کافرا و لدرینی بیتور مینی. یاجکلن
 صبارم بوق کند واصلم کند و کو کم صفوم بوق دیری. قرا
 کنه صولیش ایدرا ریج قیزده. دوندرد کم مره کافر سنک
 بیاک شفقنه اثرند و کم سنک یتزک کلنوک. اعجه قلاسر ملوده

Drs.141b, ME279, OŞG137.19

(1) ‘Ummān Denizinde.

Şarp yerlerde yapılmış kâfir şehri.

Şağa (2) şola çırpındı urur yüzgeçleri.

Su dibinde [taḫlı]¹⁶⁸⁸ döner baḫrileri.¹⁶⁸⁹

(3) Tanrı menem!, dëyü <şu dibinde>¹⁶⁹⁰ çağrışur ‘āşī-leri.

Öñin koyup (4) tersin okur¹⁶⁹¹ kıızı gelini.

Altun aşuḫ oynar şıncıd anuñ¹⁶⁹² (5) begleri.

Altı katla Oğuz vardı, alımadı ol kal‘ayı.

Altı (6) baş erile men Qazan vardum,

altı güne ḫomadum, anı aldum.

(7) Kelīsāsın yıḫup yerine mescid yapdum, bañ bañlatdum.

Kızını (8) gelinini aḡ gögsümde oynatdum,

beglerin ḫul étdüm.

Anda daḫı (9) Erem, begem!, dëyü öginmedüm.

Öginen erenleri ḫoş görmedüm.

(10) Elüñe girmişiken, mere kâfir, öldür meni, yitür meni!

Kılıcuñdan (11) şaparum yok.

Gendü aşlum, gendü köküm şı[ma]ḡum¹⁶⁹³ yok.

[Oğuz erenleri tıruriken seni ögmegüm yok.]¹⁶⁹⁴

dëdi. Qazan (12) gene şoylamış, eydür:

Arḫıc kırdı¹⁶⁹⁵ dönderdügüm,¹⁶⁹⁶ mere kâfir, senüñ (13) babañ.

Şaḫḫına¹⁶⁹⁷ imrendügüm senüñ kızuñ gelinüñ.

Aḡca Qala Sürmelüde

1688 Tamir için bk. DKON: 358.

1689 بحریرلری → بخریرلری Drs.32a.9’a göre okundu.

1690 Açıklama için bk. Drs.141b.3 notu.

1691 Deyimin anlamı için bk. Drs.141b.3-4 notu.

1692 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.141b.4 notu.

1693 صغوم → صغوم Tamir ve geniş zaman olumsuz çekirni kalıbı için bk. Drs.141b.11 notu.

1694 Tamir için bk. Drs.140b.11 notu.

1695 فیرده → فیرده Drs.141a.13 ve 142a.9’a göre okundu.

1696 Anlam için bk. DKON: 359-360.

1697 Okuma şekilleri ve teklif için bk. DKON: 360.

Drs.142a

ات او نیاتیدم اتله قارون ایملنه چا پتون یتدم اق حصار
 قلعه سنک برجی یقدم. اغ اچمه کتوردیلر پولدر دیدم.
 قزیل التون کتوردیلر. بقدر دیدم. ال کوزلوقیزه کلین
 کتوردیلر الدن دم کلیسائی یقدم مسجد یایدم. التوف
 کومشی یغالندم انده دخی ارم بکم دبوا و کمدم او کونترلی
 خوش کوردم. الوکه کیرمشکن مره کافره اولدرینی بترینی
 کند و اصلم کوکم صمغ یوق. سنی او ککوم یوق دیدی.
 قزان بک بوراده بردخی صولیش ایدراق قبانک قیلند
 ارککند برکوکم وار. اور تاج بترده. سترک کیکلر کوزطود
 غورمیه اق سازک اصلاند برکوکم وار. قازا اجه یوندرکی
 طرغرمیه ازواج قورد اتوک ارککند برکوکم وار. اغ
 بکل ترمی قیدنک کزدرمیه اغ صنقور قوشی ارککند
 برکوکم وار. ال اور دک قره قازوک اوچورمیه قالی اغوز

Drs.142a, ME280, OŞG138.6

(1) at oynatdum.

Atıla Qarun ėline qapqun [ė]tdüm.¹⁶⁹⁸

Aq Hıřār (2) qal'asınuñ burcın yıqdum.

Ağ aqça getürdiler Puldur, dėdüm.

(3) Qızıl altun getürdiler Bakırdur, dėdüm.

Ala gözlü kızın gelinin (4) getürdiler, aldanmadum.

Kelısāsını yıqdum, mescid yapdum;

altunı (5) gümüşü yağmalatdum.

Anda dağı Erem, begem!, dėyü öginmedüm.

Öginen [eren]leri¹⁶⁹⁹ (6) hoş görmedüm.

Elüñe girmişiken, mere kâfir, öldür meni, yitür meni!

(7) Gendü aqlum [gendü]¹⁷⁰⁰ köküm şımağum yoq.

[Oğuz erenleri tıruriken]¹⁷⁰¹ seni ögmegüm yoq!

dėdi. (8) Qazan Beg burada bir dağı soylamış, eydür:

Aq Qayanuñ qaplanınuñ (9) erkeginde bir köküm var,

Arqıç¹⁷⁰² qırda sizüñ gėyiklerüñüz tır-(10)-ğurmaya.¹⁷⁰³

Aq sazıñ aqlan[ın] erkegin]de¹⁷⁰⁴ bir köküm var,

taş¹⁷⁰⁵ alaca yunduñı (11) tırgurmaya.

Azvay¹⁷⁰⁶ qurd enügi¹⁷⁰⁷ erkeginde bir köküm var,

ağca (12) yañal¹⁷⁰⁸ tümen¹⁷⁰⁹ qoyunuñ gezdürmeye.

Ağ şıñqur quşı erkeginde (13) bir köküm¹⁷¹⁰ var,

ala ördek, qara qazuñ uçurmaya. Qalın Oğuz

1698 یتدم → ایتدم Tamir bağlama göre yapıldı.

1699 Tamir için bk. Drs.142a.5 notu.

1700 Tamir için bk. Drs.142a.7 notu.

1701 Tamir için bk. Drs.142a.7 notu.

1702 اړقيچ → اورتاچ Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.142a.9 notu.

1703 İstek ekinin gelecek zaman eki yerine kullanılışı için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.

1704 اصلانده → اصلانك ار ككنده Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.142a.10 notu.

1705 قاز → تاز Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142a.10 notu.

1706 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.

1707 انوكي → اتوكي Drs.123a.4 ve bağlama göre okundu.

1708 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.

1709 Tümen kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.

1710 Tekrar edilen kök kelimesinin anlamı için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.

Drs.142b

الله براو غلم و او اوروز اولوب قوطاشم و ان قوه كونه اولو
 بكي دن طوغانكي دركورميه لره الوكه كيرومشكن مره كافو
 اولدرمني يتورمني قيلمكده سپارم پرخه كند و اصلم صم
 يوخ ديدي بروجي صوبلش ايدرايت بكي كو كوايدن بروج
 خوصلي كو چيكن طوكزنشولناني برتوربه صاار دوشكابي
 يارم كويچ يصد قايي يونه اغاج تنكوي كويچم كافراغوي
 كورر كن سيني او كاك يوق انده اولدر رسك مره كافرا اولدر
 يني اولدر فرسك قادر قورسه اولدوره يم كافرسيني
 ديدي كافرلر ايدر بويزي او كدي كلوك ثوني اولدوره لم
 ديدله كافربكاري ديدلديلر كلديله نه ايتديلر نونوك
 اوغلي وار قرداني وار بوني اولدر حاك اولمز ديديلر
 كودد لر طوكزن طامنه جيسه صالدره ات اياغي كولك
 اوزان دي چوك اولور قزاقك اولوسيني ديريسي كنه

Drs.142b, ME281, OŞG138.29

- (1) elinde bir oğlum var, Oruz adlı,
 bir qartaşum var, Kara Göne adlı,
 (2) yeni-den¹⁷¹¹ toğanuñı dirgürmeyeler.
 Elüñe girmişiken, mere kâfir, (3) öldür meni, yitür meni!
 Kılıcunđan şaparum yoñ.
 Gendü aşlum, [gendü köküm]¹⁷¹² şımağum (4) yoñ.
 [Oğuz erenleri tururiken seni ögmegüm yoñ,]¹⁷¹³
 dedü. Bir dañı soylamaş, eydür:
 İt gibi kev kev eden çirkin¹⁷¹⁴ (5) huşlı,¹⁷¹⁵
 küçücek toñuz şölenli,
 bir torba şaman döşekli,
 (6) yarım kerpic yaşduqlı,
 yonma ağac tañrılı¹⁷¹⁶
 köpegüm kâfir!
 Oğuz [erenler]i¹⁷¹⁷ (7) tururiken¹⁷¹⁸ seni ögmegüm yok.
 Andan öldürüriseñ, mere kâfir öldür (8) meni;
 Öldürmeziseñ, Qâdir qorısa öldüreyüm kâfir seni,
 (9) dedü. Kâfirler eydür: Bu bizi ögmedi, gelüñ bunı öldürelüm,
 (10) dediler. Kâfir begleri derildiler geldiler, yine eytdiler: Bunuñ¹⁷¹⁹
 (11) oğlı var, qardaşı var; bunı öldürmek olmaz, dediler.
 (12) Getürdiler,¹⁷²⁰ toñuz tamına babse şaldılar. At ayağı külük,
 (13) ozan dili çevük olur. Qazanuñ ölüsini dirisini kimse

1711 *yeñiden* = *yeñile(ce)* anlam denkliği için bk. Drs.26b.3 notu.

1712 Tamir için bk. Drs.140b.11 notu.

1713 *Soylamadaki* eksiklikler ve tamir için bk. Drs.140b.11 notu.

1714 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.142b.4 notu.

1715 عوصلي → عوصلي Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.142b.5 notu.

1716 تنكرلى → تنكرلى Bağlama göre okundu.

1717 اغوزي → اغوز [ارنلر]ي Tamir için bk. Drs.142b.7 notu.

1718 كورر كن → كورر كن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142b.7 notu.

1719 بونوك → بونوك Drs.144a.5, 144b.1 ve bağlama göre okundu.

1720 كتوددلر → كتوددلر Bağlama göre okundu.

Drs.143a

بلدي مكر خانم قزانك براو غلنجني واردي بويدي •
 يكتك اولدي • بركون اتا بينرپ ديوانه كلوركى بر كشي
 ايدر مكرس خان قزانك اوغلي دكلسن ديري اوزون
 قادي • ايدر مره قوت منم بيا م يابندو خان دكلي در •
 ايتدي يوق اول اناك بيبي در سلك دودكر اوزرون
 يانم بابام اولوميدر ديرميدر ديري • ايتدي دري در
 طومانق قلم سنده طشق در ديري • بويلم ديك اوغلا
 اغلا دي ملول اولدي • اتني قايدي كرودوندي •
 اتاسنه كلدي بوراده اتاسنه صويليش كوره لم خانم
 نه صويليش ايدر مره اتام خان اوغلي دكلسن خان
 قزان اوغلي ايشم مره قوت قزي قوني مسك پنجره دوزك
 اتاحي تكري حتي دكلسنه قزه بوز داون قياجوم
 طاريدنم غاملالجه كر كلوزيا شان كسيدنم الح قانك

Drs.143a, ME282, OŞG139.15

- (1) bilmedi. Meger hānum, Kāzanuñ bir oğlancuğı varıdı. Böyüdi,
- (2) yigitçük oldı. Bir gün ata binüp dīvāna gelüriken bir gişi
- (3) eydür: Meger sen Hān Kāzanuñ oğlu degülsin?¹⁷²¹ dēdi. Oruz
- (4) kaķıdı, eydür: Mere kavat, menüm babam Bayındır Hān degül mi-dür?
- (5) Eyitdi: Yok, ol ananuñ babası-dur, senün dederdür, Oruz:¹⁷²² Mere¹⁷²³
- (6) ya benüm babam ölü midür, diri midür? dēdi. Eyitdi: Diri-dür,
- (7) Tomanın Kal'asında tutsak-dur, dēdi. Böyle degeç oğlan
- (8) ağladı, melül oldı, atını [dönderdi]¹⁷²⁴ kayıtdı gerü döndi,
- (9) anasına geldi. Burada anasına şoylamış. Görelüm hānum
- (10) ne şoylamış, eydür:

Mere ana, men Hān [Bayındır]¹⁷²⁵ oğlu degülmişem,

Hān (11) Kāzan oğlu imişem.

Mere kavat kızı, muni¹⁷²⁶ maña neçün dēmezidün?

(12) Ana hāķķı¹⁷²⁷ Tañrı hāķķı degülmişse

ķara polad uz kılıcum (13) tartayıdum,

gāfillüce görklü başuñ keseyidüm,

alca ķanuñ

1721 *Vurgu ile soru cümlesi* için bk. Drs.143a.3 notu.

1722 اوروز → اوروز Drs.21a.10, 29a.8, 29b.4, 34b.7, 35b.6, 55b.10, 56a.1 vd.'ne göre okundu.

1723 مره → مره Drs.145a.8, 145a.11, 145a.12, 145b.2, 145b.4 vd.'ne göre okundu.

1724 Tamir gerekçesi için bk. DKON: 367-368.

1725 Tamir için bk. Drs.143a.10 notu.

1726 Ağzı taklidi örneği için bk. Drs.143a.11 notu.

1727 Kelime burada *şeddesiz* yazılmıştır. Drs.6b.1, 6b.2, 28b.7, 28b.7, 36a.12, 43a.11, 57b.10, 73b.13, 80a.7, 131b.1, 131b.1, 135b.11, 143a.12, 151b.7, 151b.8, 152a.7'da geçen *şeddeli* örneklere (*hāķķı*) göre okundu.

Drs.143b

یربوزینه دو کیدم دیری. اناسی اغلری ایدو اوغل بیات
 صاغ در اما سولیه قور خودم کافره وار. سق کدو زوکی
 اوزه سن هلاک اولس انو کچون سکا دینوم جانم اوغل
 دیدی. اما عثمکه ادم صال کلسون کورنم نیردیری.
 ادم صالری. عثمینی اوخدی کلدی اوروز ابدن مزبام
 طنساق اولدیغی قلیمه کیدرم اتنا قلمه طانشق قالدیلر جمیع
 بکلر. خیر اولری اوروز بابا سنه کیدر براغله کلوک دیرلر
 لشکر دیرلری کلدی. الپت اروز چادرلری اچدردی.
 جبه خانه س یوکلندی. قوه کونه چری باغی اولدی یور
 اغردب کوچدلو یول کردو یول اوروزنه کاتول ایا صوفیه
 واردی کشیشلر بکلر دی. غایت صرب کلیسا یردی.
 اندن اینوب تا جروطنه کیدلر. یارزکان صورقنه
 قندو چکدیلر کدلر. کافر کور دیر کلر لرتا جر

Drs.143b, ME283, OŞG139.34

- (1) yer yüzine dökeyidüm, dedi. Anası ağladı, eydür: Oğul, baban
- (2) sağ-dur, ammā söyleme[gle¹⁷²⁸ korharıdum. ¹⁷²⁹ Kāfire varasın, gendüzünj
- (3) urasın, ¹⁷³⁰ helāk olasın, anuñ içün saña dēmezidüm, cānum oğul!
- (4) dedi. Ammā ‘ammuña ādem şal, gelsün. Görelüm ne dēr, dedi.
- (5) Ādem şaldı, ‘ammısını oñdı; geldi, Oruz eydür: Men babam
- (6) tutsağ olduğu kal‘aya gēderem. İttifākıla tanışuğ kıldılar, cemi^c
- (7) beglere haber oldı: Oruz babasına gēder, yarağıla gelün, dērler.
- (8) Leşker dērildi, geldi. Alp Oruz çadurların açdırdı,
- (9) cebeğānesin yükletti. Kara Göne çeri başı oldı, borı
- (10) ağırdup¹⁷³¹ gōçdiler, yola girdiler. Yol üzerinde kāfirün Ayaşofyası
- (11) varıdı, keşişler bekleridi. Gāyet şarp kelisāyıdı.
- (12) Atdan enüp təcir tonun gēydiler, bāzırgān şüretinde
- (13) katır deve çekdiler geldiler. Kāfirler gördiler gelenler təcire

1728 سویلمه → سویلمکه Tamir bağlama göre yapıldı.

1729 قورخردم → قورخودم Bağlama göre okundu.

1730 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.143b.3 notu.

1731 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137b.2 notu.

Drs.144a

بکزمز قاچد لوه قلیعه کردلو قیدلریح یا پدله برجه چقب
 کیملسز دیدله بونلر ایتدی باز کاتلر ز دیدله کافلر
 یلان سوبلر سبز دیو طاشه صولتلر اوروزا دن ایندی
 ایورهای اتامک التون قدحتن شراب ایچی منی سون
 اذن اینسون بونک قیوسنه برکوز اوره لم دیدی اون
 الی بکت صجرا یوب اذن ایتدیله قلقان یا پندله کوزلر
 اموزلونه اوردیله قاپویه کلدیلر برکوز اوروب قیوی
 او اندیلر ایچرو کردیلره بولر قلیک کافری قیودیله دل
 چقرعندیلر مالی یغالریله چری اوزنه کلدیلر قوتلر
 مکر بر صغر تجلری واردی کوردیکم قلمعی الدیلر قچدی
 نکوره واروی ایاصوقیه المذوغن حیر ویردی نه او تورسن
 اورز وکنه یعنی کلدی باشکوزیر اغن کورک دیدی نکور
 بکلرین جمع ایلدی بوتلر نه موارا قلا لوم دیدی بکلر ایتلر

لوکر

Drs.144a, ME284, OŞG140.16

- (1) benzemez kaçdılar, kal'aya girdiler, kapuların yapıdılar. Burca çıkup
- (2) Kimlersiz? dēdiler. Bunlar eyitdi: Bāzīgānlaruz, dēdiler. Kāfirler
- (3) Yalan söylersiz, dēyü taşa tutdılar. Oruz atdan ēndi,
- (4) eydür: Hay atamuñ altun kadehinden şerāb içen, meni seven
- (5) atdan ēnsün, bunuñ kapusına birer gürz uralum, dēdi. On
- (6) altı yigit sıçrayup atdan ēndiler, kalқан yapındılar, gürzlerin
- (7) omuzlarına urdılar, kapuya geldiler. Birer gürz urup kapuyı
- (8) uvatdılar, içerü girdiler. Bulduqları kāfiri kırdılar, diri¹⁷³²
- (9) çıkartmadılar, mālını yağmaladılar, çeri üzerine geldiler, kondılar.
- (10) Meger bir şığırtnacları varıdı. Gördi[-]kim kal'ayı aldılar, kaçdı
- (11) Teküre vardı, Ayaşofya alınduğın haber vērdi. Ne oturursız?
- (12) Üzerüñüze yağı geldi. Başuñuz yarağın görüñ, dēdi. Tekür,
- (13) beglerin cem' eyledi: Bunlarla ne müdārā kılalum?¹⁷³³ dēdi. Begler eyitdiler:

1732 دري → دل Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.144a.8-9 notu.

1733 Deyimin anlamı için bk. Drs.144a.13, 144b.1 notu.

بونك مداراسي اولدر كم قزاني چيقره وزانلاده برابر ايندو
 بوسوزي مصاحت كورديلره دارديلر قزاني چيقره وب
 تكور اوكله كتورديلر تكور ايدو قزان بك او زفره بني كدي
 بويانغي او زفره دن ايررسك سني قيتو ويره لم ديديلره هم
 خواجه مطيع اولم سن دخي اندا چيكم بويتم ايله بني لغه
 كليمه سن ديديلره قزان ايدو والله يا الله طو غري يولي كوركي
 اكوي يولدن كليمه ديري. كافر لر قزان ايواندا چيدي ديو
 سوتدلو تكور چيريسين ديو شروب ميدانه كلدي. چادر
 تكدرد ي كافر لشكري. قزانك او زربه يغلدي قزان
 كيم كتورديلره قبالج و سكو و جومان و ساير جنك الیق
 كيدروب طونديلره بويحلان اغوزار تلي ازي اتي
 كلدي كوپر كوپر طاولدر تقاره لوجا لذي. قزات
 كورد بكم لشكر او كنج بياغ بوزاملوه اغ علموليك دمور

Drs.144b, ME285, OŞG140.30

- (1) Bunun müdārāsı oldur kim Qazanı çıkaravuz, anlara berāber edevüz,¹⁷³⁴
- (2) Bu sözi maşlahat gördiler. Vardılar, Qazanı çıkarup
- (3) Tekür önine getürdiler. Tekür eydür: Qazan Beg, üzerümüze yağı geldi.
- (4) Bu yağıyı üzerümüzden ırarsa¹⁷³⁵ seni koyu vèrelüm, dèdiler. Hem
- (5) hārāca muṭī¹⁷³⁶ olalum, sen dahı and iç[-]kim bu bizüm ele yağ-lığa
- (6) gelmeyesin, dèdiler. Qazan eydür: Vallāh billāh, toğrı yolu görüriken
- (7) egri yoldan gelmeyelüm, dèdi. Kāfirler, Qazan eyü and içdi dèyü
- (8) sevindiler. Tekür çerisin devşürüp meydāna geldi, çadır
- (9) tikdürdi. Kāfir leşkeri Qazanuñ üzerine yığıldı. Qazana
- (10) geyim getürdiler, kılıç ve sünü ve çomak ve sāyir ceng āletin
- (11) gèydürüp tonatdılar. Bu maḥalda Oğuz erenleri alay alay
- (12) geldi, güpür güpür tavullar naḫaralar çalındı. Qazan
- (13) gördi[-]kim leşker önince bir ağ boz atlu, ağ ‘alemlü, [egni]¹⁷³⁶ bek demür

1734 Deyimin anlamı için bk. Drs.144a.13, 144b.1 notu.

1735 Okuma ve anlam teklifi için bk. Drs.144b.4 notu.

1736 Tamir için bk. Drs.144b.13 notu.

طولوا غوزك اوكنجه كلدي چادرين دكدردي اياي
 بغلدي طوردي انوك اردنجه قه كونه كلدي اياي بغلدي
 طوردي. هان بوراده قزان آت ميدانه سوردي. قديم
 ديلدي. بوز اتلو برك آت ديري ميدانه كردي قزان
 بوراده صوليش كوده لم خاتم نه صوليش ايدر قالقوي نرين
 طاران يكت نه يكت سن ايني بك دمور صوانه كن يكت
 نه يكت سن. ادك نه دريكت ديكلكا ديري برك بوراده.
 صوليش ايدر من كافرسق مني يلزي سين. بارك صارك
 يايپورد حصارتن پارليوب اوچن ادخلوسن ايرقلر
 الوركن طرئوب الان ياي بوزه خان اوغلي يامسي برك
 مكاديرلر گل پرومره كافرد وكنشلم ديري قزان بوراده.
 بردن صوليش ايدر مره يكت اوكنجه برچرتك يراق سنجاقلو
 ازي جقدي. چادرين ايلدن او كدر دكدي اغ بوزانه

Drs.145a, ME286, OŞG141.13

- (1) tonlu; Oğuzun öñince geldi, çadırın dikdürdi, alay
 (2) bağladı tırdı. Anuñ ardınca Kara Göne geldi, alay bağladı
 (3) tırdı. Hemân burada Kazan at [depdi,]¹⁷³⁷ meydāna sürdi, qarım
 (4) diledi. Boz Atlu Beyrek at depdi, meydāna girdi. Kazan
 (5) burada şoylamış. Görelüm hānum ne şoylamış, eydür:
 Kalkubanı yerinden (6) tıran yigit, ne yigit-sin?
 Egni bek demür tonın geyen yigit, (7) ne yigit-sin?
 Aduñ nedür yigit? Dêgil maña, dèdi.
 Beyrek burada (8) şoylamış, eydür:
 Mere kâfir, sen meni bilmez mi-sin?
 Paraşaruñ¹⁷³⁸ (9) Bayburd hişârından parlayup uçan,
 adağlusın ayruqlar (10) aluriken tartup alan
 Bay Böre Hân oğlu Bamsı Beyrek (11) maña dèrler.
 Gel berü, mere kâfir, dōğişelüm! dèdi.
 Kazan burada (12) bir dağı şoylamış, eydür:
 Mere yigit, öñince bu çerinün
 bir aq sancaklu (13) çıkdı,
 çadırın êlden öğdin dikdi,
 alay [bağladı tırdı].¹⁷³⁹ Ağ boz ata

1737 Tamir için bk. DKON: 370.

1738 باره صارك → بارك صارك Drs.20b.10, 32b.3, 49b.1, 50a.12, 77a.12'ye göre okundu.

1739 Tamir için bk. Drs.145a.12-145b.2 notu.

Drs.145b

بيش اوليكت تريك دركوك نه سي دويكت باشكچون
 ديكلكا بيرك ايدرمه كافركوك نه سي اولسته كرك يكومز
 قزانك اوغلي درديدي . قزان كو كلنن ايدرا محمد لله
 مته اوغلا بنجتم بريك اراولمش ديدى . بيرك مره كافرنجه
 براونى بونى صوررسى مكا ديدى . قزانك اورزنك
 صالدي . پرلو كوزنى الله الوى قزاني چالدي . قزان
 كندوبى بلدرمى . قزوادي بيركي بيلكنن طوئدي
 صالدي چوماغنى النذن الذي . بيرك اكسه منه سر
 چوماغ اوردي . بيركات برينن قوچقدي . قاين
 دوتدي . قزان ايدريا بيرك وار بكو كه ايت كلشون
 ديدى . بونى كوردي ايلك قزجه اوغلي . دونه بلنر
 دولك اورن ميدانه كوردي قزان يوراده صوليشن ايدر
 الراكلم برتن طورن يكت نه يكتسن يدوي اتر اوينا دى

Drs.145b, ME287, OŞG141.32

(1) binen ol yigit

ne yigit-dür, kimün nesi-dür?

Yigit, başuñ[-]içün (2) dëgil maña!

Beyrek eydür: Mere kâfir, kimün nesi olsa gerek; begümüz

(3) Kızanuñ oğlı-dur! dëdi. Kızan gönünden eydür: El-ğamdulillâh,

(4) menüm oğlancuğum böyük er olmış, dëdi. Beyrek: Mere kâfir, nèce

(5) bir omı bunı şorarsın maña? dëdi, Kızanuñ üzerine at

(6) şaldı, [altı]¹⁷⁴⁰ perlü gürzini eline alup Kızanı çaldı. Kızan

(7) gendüyi bildürmedi,¹⁷⁴¹ karvadı Beyregi bileginden tutdı,

(8) tartdı çomağın elinden aldı. Beyregün eşsesine bir

(9) çomağ urdı Beyrek at boynın kucakladı, kayda

(10) döndi. Kızan eydür: Ya Beyrek! var begüne eyit, gelsün,

(11) dëdi. Bunı gördi Eylik Koca oğlu Dönebilmez

(12) Dölek Evren meydâna girdi. Kızan burada şoylanmış, eydür:

(13) Ala¹⁷⁴² tağla yerinden turan yigit, ne yigitsin?

Bedevis atın oynadı

1740 Tamir Drs.34a.9, 37a.2, 38a.10, 106b.7, 127a.7'ye göre yapıldı.

1741 Fiilin anlamı için bk. Drs.145b.7 notu.

1742 لا → لا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

Drs.146a

کلن یکت نه یکتس. اواردن ادین یا شور مو عیب
 اولور. ادک نه در یکت د بکل مکا دیری. دولک اورن
 ایدر مره کافر منم ادم بلنزمیس. اوزاد نه خورلیان ایلدن
 جقان. الی یی قلعنک کلیدی الزن ایلک قوچه اوغلی
 دونه بلنزد دولک اورن مکا دیر لر دیری. سکوس الله الوپ
 ات صالیدی. قزانی سا بنج دیری. سا بنج دی اوت کجری
 قزان ات دیری. سکوس چکوب النذن الی دی. دینه
 اوردی پاره پاره اولری اواندی. ایدر مره قزاق اوغلی
 بکوکه دی گلوس دیری. اول دخی قاید دوتدی قزان
 ینه اردیلدی. دوزن اوغلی اوغلی الب رستم ات دیری
 میدانه کردی قزان بوراده کته حویلدی ایدر قالعقینی
 یرندن طواری کلن قاضلق ات بصور بنان نه یکت سن
 ادک نه درد بکل مکا دیری. الب رستم ایدر قالعقینی یرندن

طور

Drs.146a, ME288, OŞG142.14

(1) gelen yigit, ne yigitsin?

Er erden adın yaşurmak ‘ayb (2) olur,

aduñ nedür yigit? Dêgil maña!

dêdi. Dölek Evren (3) eydür:

Mere kâfir, menüm adum bilmez misin?

[Kâfirleri]¹⁷⁴³ it¹⁷⁴⁴ ardına¹⁷⁴⁵ [bırağup]¹⁷⁴⁶ horlayan,

elden (4) çıkan,

elli yedi kal‘anuñ kilidini alan,

Eylik Koca Oğlı (5) Dönebilmez Dölek Evren maña dêrler,

dêdi. Sünüşin eline alup

(6) at şaldı. Qazanı sancam!, dêdi, sancamadı, öte geçdi.

(7) Qazan at depdi, sünüşin çeküp elinden aldı, depesine

(8) urdı. Päre päre oldu, uvandı. Eydür: Mere Qavat oğlı,

(9) begünje dê gelsün, dêdi. Ol dañı kayda döndi. Qazan

(10) yine er diledi. Dozan oğlı <oğlı>¹⁷⁴⁷ Alp Rüstem at depdi,

(11) meydâna girdi. Qazan burada gene şoyladı, eydür:

Qalkubanı (12) yerinden tırı gelen [yigit, ne yigitsin?]¹⁷⁴⁸

Qazılık atın buñun binen [yigit],¹⁷⁴⁹ ne yigit-sin?

(13) Aduñ nedür? Dêgil maña,

dêdi. Alp Rüstem eydür:

Qalkubanı yerinden

1743 Tamir Drs.33a.7’deki aynı deyme göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1744 Tamir Drs.33a.7’deki aynı deyme göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1745 اردنه → رادنه Tamir Drs.33a.7’deki aynı deyme göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1746 Tamir Drs.33a.7’de geçen aynı deyme göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1747 Kelime, göz takılması nedeniyle iki defa yazılmıştır.

1748 Tamir için bk. Drs.146a.12 notu.

1749 Tamir için bk. Drs.146a.12 notu.

Drs.146b

طوري كلن . اكي قرداش بيلكن اولدروب ذليل كرن دوزن
 اوغلي الب رستم مكا ديرلوردي . اول دنجي قزان
 ات صالدي . الام ديردي اليا دي . قزان بك بوكا دنجي
 بر صرب اوردي . ايدرم قوات وار بكو كه دي كلشون
 ديدي . اول دنجي دوتدي قزان كروارد يلدي . اوروزك
 جلا ويس عستي قو كونه طوشدي . چكدي اكسوزي
 المزن الدي قليبتي صرتدي بيا سنك اورزنه ات صالدي
 طوندرمدي چيكنه قياح ايندردي كيمي كسدي اونوز
 دوت بر مق دكلورخم اوردي . الجم قاني شورلدي
 قوينه اينزي . اروزكه دوتدي كه بردنجي چاله قزان
 بوراده چاغرب اوغلنه صويلور كوره لم خاتم نه صويلور
 ايدر قو طانم يوكسكي اوغول . قراخلو كوزلرم
 ايدني اوغول اليوم اوروز اصلاتم اوروز اغ صقلد

Drs.146b, ME289, OŞG142.32

- (1) tırı gelen,
 iki kardaş bebegin aldurup¹⁷⁵⁰ zelil gezen,
 Dozan (2) oğlu Alp Rüstem maña dërler,
 dëdi. Ol dağı Kazana
 (3) at şaldı. Alam!, dëdi, alımadı. Kazan Beg buña dağı
 (4) bir darb urdı, eydür: Mere kavat, var begüñe dë gelsün,
 (5) dëdi. Ol dağı döndi Kazan gërü er diledi. Oruzun
 (6) cılavısın ‘ammısı Kara Göñe tutmuşıdı. Çekdi, anşuzın
 (7) elinden aldı, kılıcını tırtıdı, babasının üzerine at şaldı,
 (8) tarvandurmadı, çignine kılıç endürdi, gëyimini kesdi, omuzına
 (9) dört parmak deñlü zañm¹⁷⁵¹ urdı. Alca kanı şorladı,
 (10) koyınına endi. Oruz gene döndi ki bir dağı çala Kazan
 (11) burada çağırıp oğlına şoylar. Görelüm hñnum ne şoylar,
 (12) eydür:
 Kara tağum yüksegi oğul!
 Karang[u]lu¹⁷⁵² gözlerüm (13) aydını oğul!
 Alpum Oruz, aşlanum Oruz!
 Ağ şakallu

1750 اولدروب → الدروب Okuma ve anlam için bk. Drs.146b.1 notu.

1751 رخم → رخم Drs.107a.13 ve bağlama göre okundu.

1752 فرنكلو → فرنكلو Drs.130b.4, 133b.8, 138a.9’a göre okundu.

Drs.147a

بياکه یتہ اوغل دیری • اور ورتک شفقت صحراری قیندی
 قره قیتمه کورلوی قان یاش طولدی اندن یرہ ایندی اتاسنک
 الین اوپدی • قزان دخی اختارلری یرہ ایندی اوغلنک
 یوینن اوپدی • یکلر قزاتله اوغلنک اورینه ات صالدیلر
 چوره الدلر جیمسی اندن اینوب قزاتک الین اوپدی
 یوریر برع کانه ات صالدیلر قیلج اور دیلر دره کرد •
 دیم کرده کافره مرغون کردی قلله الدلر کلساس یعوب
 مسجد یاپدیله • قانلو قزاندن بیاسنی طارنوب الدی
 قان اغوز ایلمه کلوب چقدی • انجه یوز لوا تاسنه شتی
 صالدی • قان بکر قدی کلنی قزانه قزیر کلوب الین
 اوپدیله • ایاغنه دشدلر • قزان کور کلوجنه چادر اوتاق
 دکردی • یدی کون یدی کچه طوی دوکن ایدب ید
 ایچم اولری ددم قورقود کلری قنوز چالری • قان یازلر

بکته

Drs.147a, ME290, OŞG143.21

(1) babaa kıyma, oğul!

dédi. Oruzun şefkat tamarları kaynadı

(2) kara kıyma gözleri kan yaş tıldı, atdan yere endi, atasının

(3) elin öpdı. Kazan dağı ahtarıldı¹⁷⁵³ yere endi, oğlunun

(4) boynın öpdı. Begler Kazanla Oğlunun üzerine at şaldılar,

(5) çevre aldılar. Cemî'isi atdan enüp Kazanın elin öpdiler.

(6) Yöriyüben kâfire at şaldılar, kılıç urdılar. Derelerde

(7) depelerde kâfire kırğın girdi. Kal'ayı aldılar kelîsâsın yıkup

(8) mescid yapdılar. Kanlu kâfir elinden babasını tartup aldı,

(9) kalın Oğuz eline gelüp çıkdı, ağca yüzlü anasına muştucı

(10) şaldı. Kaza beñzer kıızı gelini Kazana karşı gelüp elin

(11) öpdiler, ayağına düşdiler. Kazan görklü çemene çadır otak

(12) dikdürdi. Yedi gün yedi gece toy düğün edüp yeme

(13) içme oldı. Dedem Korkud geldi, kopuz çaldı, gâzî erenler

¹⁷⁵³ Kelimenin anlamı için bk. Drs.147a.3 notu.

Drs.147b

باشنه نه کله وکی سویلیدی . قی اوکد کمزبک ازلره دنیا
 منم دینلره . اجل الدی . یرکز لری قانی دنیا که قالدی
 کلملو کیدملو دنیا صوک اوجی اولملو دنیا . اولوم و قی
 کله وکنه آری ایمان دن ایرمسون . قادی سنی تامرده محتاج
 ایتمسون . بیش کلمه دعا قلدق قبول اولسون . امین امین
 دینلر دینار کورسون . کوتاه کوزی ادی کور کلو محمد
 مصطفی حرمیتینه بفشلسون خانم هی . ایچ
 اغوزه طاش اغوز عاصی اولوب بیرک اولدی
 بونی بیای ایدر اوج اوق بوز اوق یغناق اولشد
 قزان ایون یغنا کدردی . قزان کروایون یغنا لیدی . اما
 طاش اغوز بیل یولمادی . هیچ ایچ اغوز یغنا لیدی .
 چق قزان ایون یغنا لنسه حلالنک الین الورطش چقردی
 الدن یغنا ایدر دی طاش اغوز بکلر ندرار و زامن وکلن

Drs.147b, ME291, OŞG144.1

(1) başma ne geldügin söyledi:

Qanı ögdüğümüz yeg erenler a!¹⁷⁵⁴

Dünyā (2) menüm dēyenler?

[Anlar dağı bu dünyāya geldi geçdi,

kervān gibi kondı göçdi.

anları dağı]¹⁷⁵⁵ ecel aldı yer gizledi.

Fānī dünyā kime kaldı?

(3) Gelimlü gēdimlü dünyā.

Şoñ uci ölümli dünyā.

Ölüm vaqtı (4) geldüğünde arı imāndan ayırmasun!

Qādir seni nā-merde muhtāc (5) ētmesün!

Bēş kelime du‘ā kılduq, qabūl olsun!

Āmīn āmīn!, (6) dēyenler dīzār görsün!

Günāhuñuzı adı görklü

Muhammed (7) Muştafa hürmetine bağışlasun!

Hānum hey!

İç (8) Oğuza Taş Oğuz ‘Āşī olup Beyrek Öldüğü (9) Boyı¹⁷⁵⁶ Beyān Eder

Uç Oq, Boz Oq yığnaq olsa

(10) Qazan evin yağmaladı. Qazan gerü evin yağmalatdı, ammā

(11) Taş Oğuz bile bulunmadı; hemīn İç Oğuz yağmaladı.

(12) Kaçan Qazan evin yağmalatsa helālinüñ elin alur taşra çıkarıdı,

(13) andan¹⁷⁵⁷ yağma eder[ler]idi.¹⁷⁵⁸ Taş Oğuz beglerinden Aruz, Emen ve kalan

1754 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.147b.1 notu.

1755 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

1756 بوني → بويي Drs.63a.8, 137b.13 ve bağlama göre okundu.

1757 الدن → اندن Drs.22b.7, 53a.2, 94b.4, 107b.5, 129b.1, 132b.13, 135a.9 ve bağlama göre okundu.

1758 ايدرلردي → ايدردي Tamir Vat.103b.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.148a

بکله بونی ایشتدیله ایتدیله که باق باق سندی دکن قزانک
 ایوب بلم یغا ایدردک سندی بچون بلم اولیا وزدیله
 اتقانی جمیع طاش اغوز بکله قزانه کلدیله عداوت
 ایلدیله قلیاش دیرلو برکشی واردی. قزان ایدرم قلیاش
 بو طاش اغوز بکله خانم بلم کلور لردی سندی بچون کلدیله
 دیری قلیاش ایدر بلزمیسی بچون کلدیله ایون یغا آلدیله
 دم طاش اوغوز بلم بولمادی سیب اولردی. قزان
 ایدر عداوت یغلا دیله هی دیری. قلیاش ایدر خانم من
 و رای. ائلرک دوستلغی دشمنلکی بیل دیری.
 قزان ایدر سن بیلور سن واردی قلیاش بر قاج ادم
 ایلیمینوز قزاتک طایسی اروتک ایونه کلدی ارون
 دخی التون کونلکی دگشیدی. اوغلنلر بلم او تورمشدی
 قلیاش کلوب اروزه سلام ویردی ایدر قزان بکلور اولدی

البت

Drs.148a, ME292, OŞG145.9

- (1) begler bunu eşitdiler eyitdiler ki ‘Bağ bak! Şimdiye degin Kazanun
- (2) évin bile yağma éderidük. Şimdi nêçün bile olmayavuz?’ dédiler.
- (3) İttifākī¹⁷⁵⁹ cemī‘ Taş Oğuz begleri Kazana gelmediler, ‘adāvet
- (4) eylediler. Kılbaş dērler bir gişi varıdı. Kazan eydür: Mere Kılbaş,
- (5) bu Taş Oğuz begleri dāyim¹⁷⁶⁰ bile gelürleridi; şimdi nêçün gelmediler?
- (6) dēdi. Kılbaş eydür: Bilmez misin nêçün gelmediler? évün¹⁷⁶¹ yağmalatduğun
- (7) dem Taş Oğuz bile bulunmadı, sebep oldur, dēdi. Kazan
- (8) eydür: ‘Adāvet bağladılar, he mi? dēdi. Kılbaş eydür: Hānum, men
- (9) varayın, anlarun dostlığın düşmenligin bil[ey]in?¹⁷⁶² dēdi.
- (10) Kazan eydür: Sen bilürsin, var, dēdi. Kılbaş birkaç ādem
- (11) ile binüp¹⁷⁶³ Kazanun tayısı Aruzun évine geldi. Aruz
- (12) dağı altun[lu]¹⁷⁶⁴ günlüğün dikmişidi, oğlanlarıyla oturmuşıdı.
- (13) Kılbaş gelüp Aruza selām vērđi, eydür: Kazan bunlu oldı,

1759 اتفاقي → اتفاقي Drs.143b.6’da geçen *şeddeli ittifākıla* kelimesine göre okundu.

1760 خانم → دايم Okuma gerekçesi için bk. Drs.148a.5 notu.

1761 ايون → ايوك Vat.104a.4 ve bağlama göre okundu.

1762 بيلين → بيلين Vurgu ile soru cümlesi, anlam ve tamir için bk. Drs.148a.8-9 notu.

1763 بينوز → بينوب Vat.104a.8 ve bağlama göre okundu.

1764 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.148a.12 notu.

البتة طایم اوروز مکا کلسون دیدی. قره یاشم بوکلدی
 اوزرومدیا غنی کلدی. دوه لوم یوزلندیلر. قره توجده
 قاصلق اتلرم کشتندلو. تازه بکوز قیزمزلکنوز بیکلو
 اولدی. منم قره باشه کورده لوکلدی طایم اوزر کلسون.
 دیدی. اروز ایدرمه قلیماش اول وقت کم اوج یوزاق
 یغناق اولسه. اول وقت قزان ایون یغنا ایدردی صوم
 تریدی که یغاده ییله اولدق دیدی همیشه قناتک باشه
 بوکلوکلسون طایسی ارر قوی دایم اکا طورسون. یز قزان
 دشمنوز یللو بیلسون دیدی قلیماش یوراده صویلش کوده لم
 خاتم نه صویلش ایدرمه قوات قالدی قزان خان یزدن
 طوری کلدی. الا طاعده چادرین اوتاغ دکی اوج
 یوز الحش التي البت ارتلر یانه یغناق اولدی یماچک
 ار استند بکرسنی اکدی استومنه یا غنی شنه کلدی.

Drs.148b, ME293, OŞG145.29

- (1) Elbetde tayum Aruz maña gelsün, dedi. Kara başum buğaldı,
- (2) üzerüme yağı geldi. [Kaytabanda]¹⁷⁶⁵ develerüm bozlatdılar.
Kazakucda¹⁷⁶⁶
- (3) kazılık atlarum kişnetdiler. [Ağayıl da ağca koyunlarum megritdiler.]¹⁷⁶⁷
Kaza benzer kızumuz gelinümüz buğlu
- (4) oldu. Menüm kara başuma gör neler geldi. Tayum Aruz gelsün,
- (5) dedi. Aruz eydür: Mere Kılbaş, ol vakt kim Uç [Ok],¹⁷⁶⁸ Boz Ok
- (6) yığnağ olsa <ol vakt>¹⁷⁶⁹ Kazan evin yağma ederidi. Şuçumuz
- (7) neyidi ki yağmada bile olmaduk? dedi. Hemişe Kazanuç başına
- (8) buğlar¹⁷⁷⁰ gelsün, tayısı Aruzı dāyim aña tursun. Biz Kazana
- (9) düşmenüz, bellü bilsün! dedi. Kılbaş burada şoylamış. Görelüm
- (10) hānum, ne şoylamış, eydür:

Mere kavat,

kalkubanı Kazan Hān yerinden (11) tırı geldi,

Ala Tağda çadırın otağın dikdi,

üç (12) yüz altmış altı alp erenler yanına yığnağ oldu.

Yemek içmek (13) arasında begler seni andı.

Üstümüze yağı nesne gelmedi.

1765 Tamir için bk. Drs.148b.2 notu.

1766 قزاقوچده → قزاقوچده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1767 Tamir için bk. Drs.148b.3 notu.

1768 Tamir için bk. Drs.148b.5 notu.

1769 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs. 148b.6 notu.

1770 بوکلو → بوکلو Vat.104b.4 ve bağlama göre okundu.

Drs.149a

من سنك دوستانك دوشمنانك ضايروكدم. قزانه
 دشمن ايخشسين بلام ديري. قالقوب خوش قالديوب
 كندي. اروز غايت سخت اولري. طاش اغوز بگلر نه
 ادم صالري. امن كلسون. الب رستم كلسون. دونه بلين
 دولك اوردن كلسون. كرو قالق بگلر هب كلسون ديري
 طاش اغوز بگلري هب يغناق اولري. اكم بارگاه انقرا
 دوز. دكري. اندن ايفردن دوز. يغناقونن. قوچ
 قتر دردي. طاش اغوز بگلر نه اغراق ابروب صوبلري
 ايدر بگلر من سري به قفردم بلور ميستر. ايتد يلر بلرون
 اروز ايدو قزان بهر قلناسي كوتور مشن ايلوم كرتم چاپلد
 قزه باشم يوكلو اولري طاييم اروز مكا كلسون ديشن بلباش
 ايتدم كه پنجه قزان ايون يغالدردي. طاش اغوز
 بگلري بلديغالدردي. بگلر كلور قزاني سلام لركيد مردي

امن

Drs.149a, ME294, OŞG146.18

- (1) Men senüñ dostlığıñ düşmanlığıñ şınayu geldüm. Kazana
- (2) düşmen imişsin bildüm, dedi. Kalkup Hoş kal! dèyüp
- (3) gètdi. Aruz gāyet saht oldu, Taş Oğuz beglerine
- (4) ādem şaldı. Emen gelsün, Alp Rüstem gelsün, Dönebilmez
- (5) Dölek Evren gelsün, gerü kalan begler bep gelsün! dedi.
- (6) Taş Oğuz begleri hep yıgnaq oldu. Ala bārgāh otaqların
- (7) düze dikdi; atdan ayğır,¹⁷⁷¹ deveden buğra, koyundan çoç
- (8) kırdurdi, Taş Oğuz beglerine ağırlıq èdüp toyladı.
- (9) Eydür: Begler, men sizi neye kığurdum bilür misiz? Eyitdiler: Bilmezüz,
- (10) Aruz eydür: Kazan bize Kılbaşı göndermiş. Èlüm günüm çapıldı,
- (11) kara başum bunlu oldu, tayum Aruz maña gelsün, dèmiş. Kılbaşa
- (12) eyitdüm ki: Kaçanki Kazan èvin yağmaladurıdı Taş Oğuz
- (13) begleri bile yağmalardı. Begler gelür, Kazanı selāmlar, gèderidi,

¹⁷⁷¹ ایغردن → ایغر Vat.104b.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.149b

امن ايدور يا سئنه جواب ويردك. روز ايدركم مرقوات بز
 قزانه دشمنوز ديدمه امن ايدرايوديش سنو روز ايدور بكار
 ياسئنه دير سنز بكار ايدورنه ديلوم چون سن قزانه دشمن اولرك
 بزده دشمنوز ديدلره روز ارايود مصحف كتوردي هب بكار
 ال اورب انذاچد لوه سنك دوستك دوست و دشمنوكه
 دشمنوز ديدلره آروز جمله بكاري خلعتلدي دونوي ايدو بكار
 بيرك بزدن قزالمش دركويكوفرده اما قزانك ايتانجي در
 كلسونه بزني قزانله يارشد رسون ديه لوم كموره لوم بزه مطيع
 اولور سه خوش اولماز ايشده بن سقالي طوتاي سنز قتيلاج
 اشورك باره لك ارادن بيره كچ كوتره لم انزن صكود قزانيله
 ايشون جنمرا ولا ديري. بيره كه كانغد كوند ديلر بيرك اوده
 سنده يكتلرله يوجب ايجودي. اروز دن ادم كلدي سلام
 ويردي. بيرك عليك الذي ايتدي خانم اروز سئنه سلام

Drs.149b, ME295, OŞG147.2

- (1) Emen eydür: Ya sen ne cevâb vërdün? Aruz eydür ki Mere kavat, biz
- (2) Kazana düşmenüz, dëdüm. Emen eydür: Eyü dëmiş-sin, Aruz eydür: Begler,
- (3) ya siz ne dërsiz? Begler eydür: Ne dëyelüm. Çün sen Kazana düşmen oldun
- (4) biz de düşmenüz, dëdiler. Aruz araya Muşhaf getürdi, hep begler
- (5) el urup and içdiler: Senün dostuğa dost ve düşmenünge
- (6) düşmenüz, dëdiler. Aruz cümle begleri hil‘atladı, döndi, eydür: Begler,
- (7) Beyrek bizden kız almış-dur, güyegümüzdür, ammā Kazanın mağı-dur.
- (8) Gelsün, bizi Kazanıla barışdursun, dëyelüm, getürelüm. Bize muṭi‘
- (9) olurısa hoş, olmaz ise ben sahalını tutayın, siz kılıç
- (10) üşürün, pärelen. Aradan Beyregi götürelüm.¹⁷⁷² Andan sonra Kazanıla
- (11) işümüz hayr ola, dëdi. Beyrege kâğıd gönderdiler. Beyrek oda-
- (12)-sında yigitlerle yëyüp içeridi. Aruzdan âdem geldi, selâm
- (13) vërdi. Beyrek ‘aleyk aldı. Eyitdi: Hânum, Aruz size selâm

¹⁷⁷² Deyimin anlamı için bk. Drs.149b.10 notu.

Drs.150a

ایدر کرم انسون بیرک کلسون قزانده یازی یارشدن هوش
 دیر. بیرک خوش اولد دیر. اتن چکد لو بندیر قوق یکیدل
 اروزک اون کلدی طش اغوز بکلوی اوتورکی کرک سلام
 ویردی بیرکه اروزه ایدر بیلورمیش سینی نه قفردق بیرک
 ایورنه قفردکزه اروز ایدر هب شول اوتوران بکلور قزانده
 عاهی اولوق اندا بچدک مصحف کتوردیلر من دخی اندا بچ
 دیدیلر قزانده من عاهی اولمزم دیواندا بچدی صوبیلدی
 ایدر من قزانک تمینی چوق بلمشم بلمزم کوز و مد حار شون
 قره قوجده قاضلق اتن چوق بلمشم بلمزم مکاتابوت اولسون
 یخشی قفتانلور چوق بلمشم بلمزم کهنم اولسون ال بارکاه
 اوتاغنه چوق کرمشم بلمزم مکاتندان اولسون من قزاندن
 دوغرم بللو بلکل دیری. بیرکک صفالنی طویدی. بکلور
 بیرکه قیامدی. بیرک اروز قافدوغنی بوراده بلدی صولش

Drs.150a, ME296, OŞG147.20

- (1) éder. Kerem étsün¹⁷⁷³ Beyrek gelsün, Kazanıla bizi barışdursun,
- (2) dér, Beyrek: Hoş ola! dedi. Atın çekdiler bindi, kırk yigidi
- (3) Aruzun évine geldi. Taş Oguz begleri otururiken girüp selām
- (4) vèrdi. Beyrege Aruz al!¹⁷⁷⁴ eydür: Bilür misin seni neye kıgırdık? Beyrek
- (5) eydür: Neye kıgırdıñuz? Aruz eydür: Hep şol oturan begler Kazana
- (6) ‘aşı olduk, and içdük, Muşhaf getürdiler. Sen dañı and iç,
- (7) dediler. Kazana men ‘aşı olmazam, dèyü and içdi. Şoyladı,
- (8) eydür:

Men Kazanun ni‘metini çok yemişem.

Bilmezisem gözüme tursun.

- (9) Kazakucda¹⁷⁷⁵ kazılık atına çok binmişem.¹⁷⁷⁶

Bilmezisem maña tábüt olsun.

- (10) Yağşı kaftanların çok gèymişem.

Bilmezisem kefenüm olsun.

Ala bārgāh (11) otağına çok girmişem.

Bilmezisem maña zindān olsun.

Men Kazandan (12) dönmezem, bellü bilgil!

dedi. [Aruz]¹⁷⁷⁷ Beyregün şağalını tutdı begler

- (13) Beyrege kıyamadı. Beyrek, Aruz kaçkudığın burada bildi soylamış,

1773 Ye’nin noktaları yazılmamıştır. Vat.105a.13’e kıyasla okundu.

1774 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.150a.4 notu.

1775 Kelimenin yazılışı, okunuşu, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1776 بېشم → بېشم Vat.105b.6 ve bağlama göre okundu.

1777 Tamir Vat.105b.8 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.150b

ایدر اروز مکا بواشی ایدر چکک بلسیدم قره قوجه ماضلق
 انده بیزدم آکین یرک دمور طونم کیوم قره پولاد اوز قیلیم
 بیلومه بفلردم الین باشه قونت استوغم اورردم قره غوطالی
 المیش طونام شکوچی الومه الوردم الا کوز لویکلری یانمه
 صالردم قونت من بواشی طویسم سکا بیریله کلور میدم •
 الدایوبن ار طونق عورت ایشی در عورتکدغی اوکرتکسی
 بواشی قونت دیری اوز ایدر مره هوزه مرزه سوبیلر تانکه
 صوصنه کل اندایچ دیری یرک ایدر والله من قران اغوزنه
 یاشم تویشم قران زن دوغزم کرکسه یوز پاره ایله دیری •
 اروزکنه قاقدی یرکک سقالی یرک طندی بکلر تقدی
 کوردی کسه کلره اروز قره پولاد اوز قیلیم طونوب بیوه کل
 صاغ ایلوغن چالیدی قره قانه یولشدی یرکک یاشی •
 یوکلر اولدی بکلر هب طاعلیدی هرکشی اتلوانه ندی

Drs.150b, ME297, OŞG148.2

(1) eydür:

Aruz, maña bu işi edeceğün bilseyidüm
 kazakucda¹⁷⁷⁸ kazılık (2) atuma bineridüm,
 egni berk demür tonum geyeridüm,
 kara polad uz kılıcum (3) belüme bağlaridum,
 alın başa kunt ışugum ururidum,
 kargu talı (4) altmış tutam süğümü¹⁷⁷⁹ elüme aluridum.
 Ala gözlü begleri yanuma (5) şalaridum.

Kavat, men bu işi tuysam saña böyle gelür midüm?

(6) Aldayuban er tutmak ‘avrat işi-dür.

‘Avratuñdan mı öğrendün sen (7) bu işi, kavat? dedi.

Aruz¹⁷⁸⁰ eydür: Mere, herze merze söyleme, kanuña

(8) şuşanma!¹⁷⁸¹ Gel, and iç! dedi. Beyrek eydür: Vallâh men Qazan
 oğurına¹⁷⁸²

(9) başum kômışam,¹⁷⁸³ Qazandan dönmezem; gerekse¹⁷⁸⁴ yüz pâre eyle,
 dedi.

(10) Aruz gene kaçıldı, Beyregün sakalını berk tutdı, beglere bakdı.

(11) Gördi kimse gelmez, Aruz kara polad uz kılıcın tartup Beyregün

(12) sağ uyluğın çaldı. Kara kana bulaşdı,¹⁷⁸⁵ Beyregün başı

(13) buğlı oldı. Begler hep tağıldı, her gişi atlu atına bindi.

1778 قرد قوجده → قرد قوجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1779 شکومي → سکومي Drs.68a.2, 97b.11, 98b.5, 104b.7, 105b.3, 106b.4 vd.’ne göre okundu.

1780 اوروز → اروز Vat.105b.12 ve bağlama göre okundu.

1781 Fiilden fiil yapım eki (n)’nin geçişsiz fiiller üzerinde kullanılışı için bk. Drs.15a.5 notu.

1782 اغورنه → اغورنه Vat.105b.13 ve bağlama göre okundu.

1783 oğuruna baş ko- = oğurına öl- deyimlerinin anlam denkliği için bk. Drs.150b.8-9 notu.

1784 Kelimenin kullanılışı, anlamı ve örnekleri için bk. Drs.150b.9 notu.

1785 Fiilin anlamı için bk. Drs.76a.4 notu.

Drs.151a

بیرکی دخی بندردیلوارده ادم بندرب قوچلدلو تاچلد
 بیرکی اوداسنه بتوردلو جبهه سی اورزنه اورتلو بیرک
 بوراده صولیدی ایدر بکتلم پروکزدن اورو صولوک
 اغ بوزانمک قیروغنی کسک ار قویلی الاطاعت
 دون اشوک اقبندی کورکلی صوی دلوب کچوک قزانک
 دیوانه چاپوب وارک اغ چغوب قره کبک سی صاغ اول
 بیرک اولری دیک ایدکوزنما مردارون طایکده ادم کلدی
 بیرکی استمش اولدخی وارمش هپ طاش اغوز بکلری
 یغناق اولمش بیلک یماچمه اراسنده مصحف کتوردیلر
 قزانه برعای اولدق انداچدک کل سندخی انداچ دیولر
 اچیدی منی قزانن دو قزم دبیری تارم طایک قاندي
 بیرکی قیلجلدی قرح تانه بولشیدی یوکلوا اولری یارت
 قیامت کونده منم الوم قزان خانک یقاسنده اولسون

Drs.151a, ME298, OSG149.3

(1) Beyregi dahı bindürdiler, ardına âdem bindürüp kucakladılar, kaçdılar,

(2) Beyregi odasına yetürdiler, cübbesin üzerine örttiler. Beyrek

(3) burada şoyladı, eydür:

Yigitlerüm, yerünüzden örü turuñ!

(4) Ağ boz atumun kuyruğımı kesün!

Arku Bêli Ala Tağdan (5) dünin aşuñ!

Akındılı görkli şuyı dilüp geçün!

Qazanuñ (6) dīvānına çapup varuñ!

Ağ çıkarup kara geyün!

Sen sağ ol, (7) Beyrek öldi, deñ!

Eydüğüz: Nā-merd Aruz tayuñdan âdem geldi.

(8) Beyregi istemiş;¹⁷⁸⁶ ol dahı varmış. Hep Taş Oğuz begleri

(9) yıgnaç olmuş, bilmedük. Yeme içme arasında Muşhaf getürdiler,

(10) Qazana biz¹⁷⁸⁷ ‘āṣī olduk, and içdük; gel, sen[-]dahı and iç, dediler.¹⁷⁸⁸

(11) İçmedi, Men Qazandan dönmezem, dedi. Nā-merd tayuñ kaqıdı,

(12) Beyregi kılıçladı; kara kana bulaşdı, bunlu oldu. Yarıñ

(13) kıyāmet güninde menüm elüm Qazan Hānuñ yaqasında olsun,

1786 Fiilin anlamı için bk. Drs.151a.8 notu.

1787 بر → بر Bağlama göre okundu.

1788 ديدیلر → دیرلر Bağlama göre okundu.

مټم قائم اروزه نورسه ديري بردخي صويليش ايدريكلوم
 اروز اوغلي بساط كلديق ايلوم كوشم چا پلديق قيبانده
 دوه لوم بوزلنديق. قوه قوجه قاضق اتم كشتنديق انچه
 يتونلرم مكرشمديق. انچه بوزلوقيزم كلنوم اكشتمديق انچه
 بوزلي كوركلي اروز اوغلي بساط كلوب الاماديق ايلوم كوشم
 چا پديق قزان مكاي تشسون. مټم قائم اروزه قوسون. انچه
 بوزلو كوركلي اوغلمه الي دبرسون. اخرت حقني حلال استون
 بيرك پادشاهلر پادشاهي حقه واصل اولري. بلو بلسون
 ديري. بيرك ييلنه اتاسنه خيرا اولري. اغ ابوي ايشكن
 بشون قوپدي. تازه بگزر قيزي كلبي اغ چقردي. قوه
 كيدي. اغ بوز استن يتروغني كسدلوه فرق اللي يكت
 قوه كيوب كوك صار بداره. قزان بكه كلديلر صار قلديق يره
 اورديلر بيرك ديوچوق اغلدره قزانل الي اوپدشدر

Drs.151b, ME299, OŞG149.19

- (1) menüm kanum Aruza korısa, dēdi. Bir daḥı şoylamış, eydür:
 Yigitlerüm, (2) Aruz oḡlı Basat gelmedin,
 elüm günüm çapılmadin,
 kaytabanda (3) develerüm bozlaşmadın,¹⁷⁸⁹
 kazakucda¹⁷⁹⁰ kazılık atum kişneşmedin,¹⁷⁹¹
 [aḡayılđa]¹⁷⁹² aḡca (4) koyunlarum¹⁷⁹³ menrişmedin,
 aḡca-yüzlü kızum gelinüm eñşeşmedin,
 aḡca (5) yüzlü görklümi Aruz oḡlı Basat gelüp almadın,
 elüm günüm (6) çapmadın,
 Kazan maḡa yetişsin,
 menüm kanum Aruza komasun,
 aḡca (7) yüzlü görklümi oḡlma alı vērşün,
 aḡiret ḥaḡkıñı ḥelāl etsün.
 (8) Beyrek, pādişāḥlar pādişāḥı
 Ḥaḡḡa vāşıl oldı, bellü bilsün,
 (9) dēdi. Beyregün babasına anasına ḥaber oldı aḡ [ban]¹⁷⁹⁴ evi eşiginde
 (10) şiven kopdı. Kaza beñzer kıza gelini aḡ çıkardı, kara
 (11) geydi. Aḡ boz atınuñ kıyruḡını kesdiler, kırk <elli>¹⁷⁹⁵ yigit
 (12) kara geyüp gök şarındılar, Kazan Bege geldiler, şarıḡların yere
 (13) urdılar. Beyrek! dēyü çok aḡladılar, Kazanuñ elin öpdiler,

1789 بوزلشمدين → بوزلشمدين Önceki ve sonraki dizelere göre okundu.

1790 قزو قوجده → قزو قوجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1791 كشنشمدين → كشنشمدين Önceki ve sonraki dizelere göre okundu.

1792 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.151b.3 notu.

1793 At, deve, koyun sıralaması yanlışlığı için bk. Drs.18a.3-8 notu.

1794 Tamirin gerekçesi için bk. Drs.151b.9 notu.

1795 Düzeltme teklifi için bk. Drs.151b.11 notu.

Drs.152a

سن صاغ اول بيرك اولدي ديدلره نامرد طايتك ال ايلش
 اوقيتوب بزي الدلره واردق طاش اغوز بيليري ستم
 عاي اولمشلر بيلمك مصحف كوردلره برقرانه عاي
 اولدق سن داخي بزه مطيع اول ديدلره اتداچدلره بيرك
 اتمكوك بيمدي. ائله مطيع اولدي طايتك نامرد ارؤن
 قاندي. بيركي اوتوردغي يرده قنجلدي برايلوغى دوشردى
 سن صاغ اول خانم بيرك حقه واصل اولدي منم مانم اروزه
 قومسون ديردي ديدلره قزان بدخبري ايشيدي دستان
 الله الوب اوگرا اوگرا غلدي. ديوانه زارلق قلدي هب
 انده اول بيلر اغلشدلره قزان وارددي. اوده سنه كوددي
 يدي كون ديوانه جقمدي اغلدي اوتورددي بيلر يغلدي
 ديوانه كلدي قزانك قرداشي قوه كونه ايدو قلياش و او
 ايت اغام قزان كلسون جقمسون. بريكيده سنك اوچكده

ارامدن

Drs.152a, ME300, OŞG150.5

- (1) Sen sağ ol, Beyrek öldi, dēdiler. Nā-merd tayuñ al eylemiş.¹⁷⁹⁶
- (2) Okıyuban bizi ald[adı]lar.¹⁷⁹⁷ Varduk; Taş Oğuz begleri size
- (3) ‘āşī olmışlar. Bilmedük; Muşhaf getürdiler: Biz¹⁷⁹⁸ Kazana ‘āşī
- (4) olduk, sen dahı bize muṭī^c ol, dēdiler, and içdiler. Beyrek
- (5) etmegün başmadı,¹⁷⁹⁹ anlara muṭī^c olmadı. Tayuñ nā-merd Aruz
- (6) kağıdı, Beyregi oturduğı yerde kılıçladı, bir uyluğın düşürdi.
- (7) Sen sağ ol hānum, Beyrek Haḫḫa vāşıl oldı. Menüm kanum Aruza
- (8) komasun, dēdi, dēdiler. Kazan bu haberi eşitdi destmālın
- (9) eline alup ünür ünür ağladı, dīvānda zarılık kıldı. Hep
- (10) anda olan begler ağlaşdılar. Kazan vardı, odasına girdi,
- (11) yedi gün dīvāna çıkmadı, ağladı oturdı. Begler yığıldı,
- (12) dīvāna geldi. Kazanuñ kardaşı Kara Göne eydür: Kılbaş, var,
- (13) eyit, aḡam Kazan gelsün, çıksun. Bir yigid [e]r¹⁸⁰⁰ senüñ ucuñdan

1796 *Al eyle-* deyiminin anlamı için bk. Drs.152a.1 notu.

1797 الدلر → الدادلر Tamir Drs.150b.6 ve bağlama göre yapıldı.

1798 بر → Baḡlama göre okundu.

1799 *Etmek bās-* deyiminin anlamı için bk. Drs.152a.5 notu.

1800 ار → Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.152a.13 notu.

Drs.152b

ارا فردن اکسلدی هم وصیت ایلش منم مانم قومیاشن
 الاس دیش. واره لم دشنی حلیا لوم دی دیری قلیاش
 ایدرس قزناشی سن س و اردیدی. الحاصل ایکیتی بید
 و اردیلر قزانک اودا سنه کددلو سلام ووردلر سن صا ق اول
 خانم دیدلره بریکید ارا فردن اکسلدی سنک یوکلره یاش
 ویردی دیرم مانم اولم هم سزه اصرولش منم هانم الشون دیش
 اغلر فله نسنده ی اولور طوری کل یو تار ی دیدلره قزان ایدر
 مصاحت در یترجیه خانه یوکلشونلر هپ بکلر هپ بنسونلر
 دیدی جمیع بکلر بندی. قزانک قوکران چکدو بندی یوری
 چالندی کوس اورلری کجه کوندز دیدیلر یورته اولری
 اروزه و جمیع طاش اغوز بکلر نه خبر اولری اشد قزان کلد
 دیدیلر اتلردی چری دیوب یوری اغردن قزانه قوشکده
 اوج اوج بوز اوج قوشولشدیلر اروز ایدر منم اچ اغوزده

Drs.152b, ME301, OŞG150.18

- (1) aramuzdan egsildi. Hem vaşıyyet eylemiş: Menüm kanum kımayasın,
- (2) alasın, demiş, Varalum, düşmeni haqlayalum, dè! dèdi. Kılbaş
- (3) eydür: Sen karındaşı-sın, sen var! dèdi. El-hâşıl, ikisi bile
- (4) vardılar, Kazanuñ odasına girdiler, selâm vèrdiler, Sen sağ ol
- (5) hānum, dèdiler. Bir yigid aramuzdan egsildi, senüñ yolunda haş
- (6) vèrdi. [Çeri]¹⁸⁰¹ dère[lü]m,¹⁸⁰² kanın alalum. Hem size işmarlamış: Menüm kanum alsun!, demiş.
- (7) Ağlamağıla nesne mi olur? Tırı gel yoğarı! dèdiler. Kazan eydür:
- (8) Maşlahat-dur. Tez cehehāneyi yükletsünler, hep begler hep hinsünler!
- (9) dèdi. Cemi¹⁸⁰³ begler hindi, Kazanuñ koñur atın çekdiler; bindi. Borı
- (10) çalındı, kös urıldı, gece gündüz dèmediler, yortma oldı.
- (11) Aruza ve cemi¹⁸⁰⁴ Taş Oğuz beglerine haber oldı, Uşda Kazan geldi,
- (12) dèdiler. Anlar dağı çeri dèrüp,¹⁸⁰³ borı ağırdup¹⁸⁰⁴ Kazana karşı geldi-ler;
- (13) Uç Oğ, Boz Oğ karşılaştılar. Aruz eydür: Menüm İç Oğuzda

1801 Tamir için bk. Drs.152b.6 notu.

1802 دیرم → دیرهلم Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.152b.6 notu.

1803 یرب → دیروب Drs.138b.5 ve bağlama göre okundu.

1804 اغردن → اغردب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137b.2 notu.

Drs.153a

قريم قزان اولسون امن ايدرمتم قريم نرس اوزامش اولسون
 الپ رستم ايدرمتم قويم اكسه قوجه اوغلي اوچي اولسون
 ديري. هر بري بر قريم كوز نزي. الايلر قىلندي قوشونلار
 دورلري. بوريلوچا لندې. طاولوردوكلري. اروز قوجه
 ميدانه ات ديري. قزانه چاغرب مره قوات سق نم قريم سن
 س كل بروديري. قزان قلغان يا پندي سكوس الله الذي
 ياشي اوزنه چوردي. ايدرمه قوات موخت لقيه اراولدر
 بنج اولور من سكاكوسر يم ديري. اروز قزاتك اوزر نه
 ات صالري. قزاني قياچلدي ذق قدر كسدر هردي اونه
 كچدي. نوبت قزانه دكدي. الشمس خوتام الاكوندري
 قولتق قصدي. اروزه بركوندراوردې كوكسندن پلايدق
 اونه كچدي. ات اوزر تون يره صالري. قوتايي قوه كونه
 اشارت ايندي ياشي كس ديري. قوه كونه ايدن ايندي.

اروزك

Drs.153a, ME302, OŞG151.1

- (1) karımum Kazan olsun! Emen eydür: Menüm karımum Ters Uzamış olsun!
- (2) Alp Rüstem eydür: Menüm karımum¹⁸⁰⁵ Ejse Koca oğlu Oğçı [Kozan]¹⁸⁰⁶ olsun!
- (3) dedi. Her biri bir karım gözetdi; alaylar bağlandı, koşunlar
- (4) düzildi, borılar çalındı, tavullar döğildi. Aruz Koca
- (5) meydāna at depdi, Kazana çağırıp Mere kavat, sen menüm karımum-sın;
- (6) sen gel berü, dedi. Kazan kalkan yapındı, süñüsin eline aldı,
- (7) başı üzerine çevürdi, eydür: Mere kavat, muha[nn]aş-lıkıla¹⁸⁰⁷ er öldürmek
- (8) nece olur men saña göstereyim, dedi. Aruz, Kazanun üzerine
- (9) at şaldı, Kazanı kılıçladı, zerre kadar kesdür[e]medi,¹⁸⁰⁸ öte
- (10) geçdi. Nevbet Kazana degdi. Altmış tutam ala gönderin
- (11) koltuk kışdı, Aruza bir gönder urdı gögsinden yalabdağ¹⁸⁰⁹
- (12) öte geçdi; at üzerinden yere şaldı. Karındaşı Kara Göneye
- (13) işâret êtdi, Başın kes! dedi. Kara Göne atdan êndi,

1805 فریمم → فویمم Bağlama göre okundu.

1806 Tamir için bk. DKON: 375.

1807 موخت لفبله → موخت لفبله Tamir Drs.141a.8 ve bağlama göre yapıldı.

1808 کس ره مدي → کس ره مدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.153a.9 notu.

1809 Anlam için bk. Drs.16a.2, 153a.11 notu.

Drs.153b

اروزك باش كسدي طاش او غوز بکلوي بوني کورپ
 هپ اتدن اينديله قزاتك اياغنه دشدلو صوجلون دلدير
 ايلن او بديله قزان صوجلون بقتلدي بپرکت قانن
 طاسندن الدي اروزك ايوني چا بدردي ايلني کوني
 ينالدي يکت بکل طويم اولدي قزان کول الاک جهنه
 چادر دکدردي اوتاغنه قورددي ددم قورقود کلون
 شاذلق چالدي قازي ارنلر باشنده کلدوکن
 ايدي ويردي قني ديدکم بک اره لوردنيا منم ديندار
 اجل الدي يرکزلدي قاني دنيا کيمه قالدي کلملي
 کيد ملي دنيا صوک اوجي اولملي دنيا العاقبت
 اوزون ياشک اوجي اولم اخري ايرلق بوم ويريم
 خانم اولم و قني کلدوکنده اري ايماندي ارمشون
 اغ سئلو ببال يري اجماغ اولسون اغ برچکلي

Drs.153b, ME303, OŞG151.16

- (1) Aruzuñ başın kesdi. Taş Oğuz begleri bunu görüp
- (2) hep atdan endiler, Qazanuñ ayağma düşdiler, suçların dilediler,
- (3) elin öpdiler. Qazan [dağı]¹⁸¹⁰ suçların bağısladı,¹⁸¹¹ Beyregün kanın
- (4) tayısından aldı; Aruzuñ evini çapdurdı, elini günini
- (5) yağmalatdı. Yigit yeñil toyum oldı. Qazan gök alañ [görklü]¹⁸¹² çemene
- (6) çadır dikedürdi, otağın kurdı. Dedem Korkud gelüben
- (7) şazılık çaldı, ġāzī erenler başına [ne]¹⁸¹³ geldügin.
- (8) eydivérđi:

Qanı dedügüm yeğ¹⁸¹⁴ eren-ler,

dünyā menüm deyenler?

[Anlar dağı bu dünyāya geldi geçdi,

kervān gibi kondı göçdi.

anları dağı]¹⁸¹⁵ (9) ecel aldı, yer gizledi.

Fānī dünyā kime kaldı?

Gelim-li (10) gedimli dünyā,

şoñ uci ölümli dünyā!

El-‘ākibet (11) uzun yaşuñ uci ölüm, āhirı ayrılığ,

Yom vereyim (12) hānum:

Ölüm vaktı geldüğünde arı imāndan ayırmasun!

(13) Ağ sakallu babar yeri uçmağ olsun!

Ağ pürçekli

1810 Tamir için bk. Drs.153b.3 notu.

1811 Deyimler için bk. Drs.61b.10, 153b.2-3 notu.

1812 Tamir Drs.65a.12, 102a.11, Vat.106a.1 ve bağlama göre yapıldı.

1813 Tamir Drs.63a.1, 102b.3, 119a.10, 128b.7, 147b.1 ve bağlama göre yapıldı.

1814 بك → يك Tamir Drs.102b.4; Vat.83b.13'e göre yapıldı. Ayrıca bk. DKON: 150-153.

1815 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

Drs.154a

اناك يري بهشت اولسون . قادر سني نامرده
 . محتاج ايمسون . اغ النوكده .
 . بيش كلمه دعا قلدق .
 . قبول اولسون . امين .
 . امين دينلر ديار كورسون .
 . يقشدرسون . دورشدرون .
 . كناهكزي محمد مصطفايه .
 . بنشاشون خاتم
 . عت .
 . { .
 . > .
 . > .
 .

Drs.154a, ME304, OŞG152.2

(1) anañ yeri behişt olsun!

Qādir seni nā-merde (2) muhtāc étmesün!

Ağ alnuñda (3) beş kelime du‘ā kılduq, (4) qabūl olsun!

Āmīn (5) āmīn!, dēyenler dīdār görsün!

(6) Yığışdursun, dürişdürsün!

(7) Günāhuñuzı Muḥammed Muştafaya (8) bağışlasun!

Hānum hey! (9) Temmet.